

Cistercians

Quam tibi Cisterci placeat sanctissimus ordo.
Hęc nobis primum ostensio facta probat:
Ergo tuo maneat semp̄ sub numine tutus.
Deditus ante alios Virgo beata tibi.

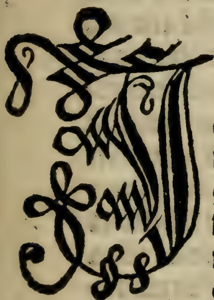

Ut sydus nitidum: vester prefulgidus ordo.
Jam penitus toto clarus in orbe micat.
Sanctus ⁊ exemptus: p̄maqꝫ ab origine liber.
Nullus in hunc quicq̄ʒ iuris habere solet.

Anno milleno centeno bis minus vno.
Sub p̄re Roberto cępit Cisterci⁹ ordo.

Breuis prefatio sup sequenti collecta quorundã priuilegiorum ordinis Cistercieñ.

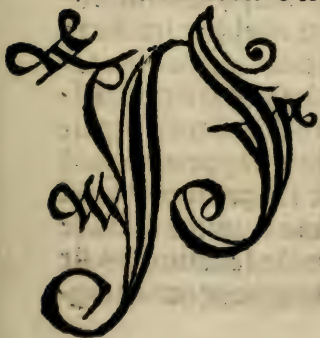
In nomine sancte trinitatis. Nos frater Johãnes abbas cistercij frequẽtius/nõ absq̃ pfundo cordis dolore/considerãtes sacrũ hunc ordinẽ nostrũ (dudũ quidem gloriosum) infelici nostra tẽpestate/ multipliciter et solito grauius/quasi vbiq̃ terrarũ inquietari/ et pene lacerari / ipsiusq̃ tã papalia q̃ regalia priuilegia et libertates passim impugnari/et sepius heu infringi/indeq̃ regularis obseruantie disciplinam/in vtroq̃ statu pro maiori parte/aut omnino adnullari/ aut saltẽ plurimũ remitti et diminui sicq̃ proch pudor a primeue cõuersationis puritate elongari et pene alienari/ totis virib⁹ de remedio cogitauim⁹ possibili. Tandẽ post varias ad maiores orbis sup hoc legationes/spirit⁹ nostri feruorib⁹ ad tãti ordinis restaurationẽ/etiã in hoc vno/ab olim cõcepto/satisfaciẽtes/ honestisq̃ capituli generalis/ ac pluriũ ordinis zelatorum desiderijs obtẽperãtes/nõnulla tã noua q̃ vetera aplica/et quedã regalia/ex copiosissimo priuilegiorum ordinis cumulo/quib⁹ tantarum psecutionũ et molestiarũ anfractib⁹ et calamitatib⁹ obuiari poterit/ab archiuis cistercij extrahi et cõscribi/ fideliterq̃ ad originalia et registra auscultari/ac diligẽter anno dñi Millesimo quatercẽtesimo nonagesimo in modũ qui sequit imprimi fecimus. Ut vel sic imposterũ deuoti et feruẽtes ordinis filij/zelũ ad sacre religionis defensionẽ seu restaurationẽ habeãt/validaq̃ sue ptectionis munimẽta/ac felicioris status pmotiua/inde accipiãt/ certi qd cũ horũ/et aliorũ (nõ paucorũ quidem) originalib⁹/se iuuare decreuerint/cuncta pmpte apud cistercium recuperabũt. Utilius aũt certis ex causis nobis visum est claras cuilibet intitulatiões pmittẽtes/et p faciliori rerũ intelligẽtia/parua quedã notabilia qñq̃ interponendo omni elo-

quẽtie mũdialis lasciuia ex ꝓposito sequestrata/ea poti⁹ iux-
ta summoꝝ pontificum antiquitates/ꝙ ſm materiarũ cõne-
xiones seu distinctiones ordinare/cũ nec ipe ꝓuilegiorum te-
nor satis hoc patiat̃. Tabulã vero ſm ordinẽ alphabeti/ vt iã
in silibus fieri solet/mime apponendã iudicauim⁹. Nã aut illã
solũ esset sup priuilegijs in hac collecta positis/ꝛ sic alia con-
demnasse videremur/aut etiã ad alia hic nõ descripta se extẽ-
deret/queadmodũ talẽ apud nos habemus/ꝛ sic cum studiosi
legentes plura in tabula/ ꝙ in libro reperirent/ cõfusi ꝛ turbati
redderent̃. Idcirco si vtilis quibusdã forte videat̃/ illã ꝓpter
causas dictas p alium ꝙ p nos fieri malumus. Cũqꝫ fidelis et
ordini deuot⁹ lector noua legerit ꝛ vetera/eaqꝫ adinuicẽ cõpa
rauerit/si intelligat patres ordinis diuersis tẽporib⁹ iuxta in-
gruẽtes morborũ ꝛ ꝑsecutionũ necessitates/ ad dictorum pri-
uilegiorũ impetrationem ꝓ remedio laborasse/videbit/solito
grauiores ꝛ noui generis(maxime cõmendaꝝ)ꝑsecutiões/or
dinẽ sanctũ/ab anno dñi. M.cccc.xxxvj. vsqꝫ ad p̃sens inua-
sisse/cognoscẽtqꝫ venerabiles ordinis amatores/ab illo tẽpo
re/obhoc ꝓuilegia noui stili ꝛ efficacie/ iuxta morborũ graui-
tatẽ ꝓcurasse. In quib⁹ vt cunctis notũ est expꝰtis/vltra incre
dibiles labores/copiosas necesse fuit consumpsisse pecunias.
Nullus se decipiat/cogitãs aut dicẽs/q̃d ad me de cõibus or-
dinis priuilegijs seu de republica ipsi⁹. Hec cogitẽt primi/ q̃s
spãliter onus istud respicit. Satis mihi est: si monasterij mei
particulares tracto materias. Nam quecũqꝫ ordini sunt cõia:
oportune cuilibet monasterio seruire pñt. Sed quẽ fructũ af-
ferre põt palmes nisi mãserit in vite? Quid queso est tota ali-
qua vniuersitas/nisi multorũ particulariũ vnitas? Si mẽbrũ
es toti cõiunctũ/sanitas nulla tibi nisi ex toti⁹ sospitate. Si se
peratum: ariditatẽ ꝛ desolationẽ time. Ne vero quicunqꝫ ordi
nis aduersarij cũ monasteria in cõmendã arripere/ seu priuile
gia aliter infringere machinant̃/ ex p̃senti collecta/ꝛ secretorũ
ordinis cõicatione seu publicatõe/malignãdi occasionẽ aduer
sũs ordinẽ accipere/seu priuilegiorũ reuocationẽ aut infractio
nẽ impetrare valeant: quorũlibet filioꝝ ordinis aĩas corã sũ-

mō deo cōuenimus ꝛ interpellam⁹/eisq̄ qua possumus interminatione ꝓhibem⁹/ne extra ineuitabilē ꝓcessuū necessitatē/ quibuscūq̄ extraneis ab ordine/collectā ipsam/seu priuilegia in ea cōtenta/cōmunicare p̄sumāt/ sed iuxta ꝓpheticū oraculū dicāt/secretū meū mihi/secretū meū mihi. Cūq̄ id fieri op⁹ erit: omni cū sobrietate et prudentia/consilioq̄ nostro/ seu cōmissariorū nostrorū /aut capituli generalis/ et non aliter fiat. Porro ad obuiandū machinationū cōmentis ꝛ fraudib⁹ que a fraterne pacis ꝛ ɔcordie turbatorib⁹/nōnunq̄ immitti ꝛ disseminari solent/ ꝓtestamur ꝛ decernim⁹ nullā fidem esse adhibendam/nisi codicibus p fratrē Conradū leonbergeñ. monasterij nostri Mulbroñ professum/ secretariū nostrum/ aut per alium a nobis instituendū signatis.

Priuilegium dñi paschalis pape. ij.

Ut locus cistercij ab omni mortaliū molestijs tutus ꝛ liber maneat/ Ibidēq̄ ꝑpetuo abbatia sub speciali sedis ap̄lice tutela habeat̄/inhibēdo ne quis ipsuȝ cenobium/q̄ d̄ nouū dicit̄ monasteriū/aut ipi⁹ cōgregationē astutijs q̄buslibet/ aut violentijs ꝑturbet/ pacificationē ɔtrouersie int̄ cistercieñ ꝛ molismeñ cōfirmando.

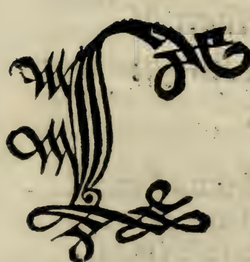

Pascalis Epūs seru⁹ seruoꝝ dei. Uenerabili filio Alberico noui monasterij abbati quod in cabiloneñ parrochia sitū est/eiusq̄ successoribus regulariter substituēdis imꝑpetuū. Desideriū q̄d ad religiosum ꝓpositū et animarū salutē ꝑtinere mōstrat̄/auctore deo sine aliq̄ est dilatione cōplēdū. Un

nos o filij in dño dilectissimi citra difficultaté oém vſarū pcū petitioné admittim⁹/qꝛ religioni veſtre paterno ꝯgratulamur affectu. Locū igitur illū quē inhabitandū ꝓ quiete monaſtica elegiſtis/ab omniū moꝛtaliuꝫ moleſtijs tutū ac liberū foꝛe ſanximus/et abbatiā illic ꝑpetuo haberi/ac ſub apoſtolice ſedis tutela ſpecialiter ꝓtegi/q̄diu vos ac ſucceſſoꝛes veſtri in ea quā hodie obſeruatis diſcipline ac frugalitatis obſeruātia ꝑmanſeritis/ſalua cabiloneñ eccl'ie canonica reuerētia. Preſentis itaq; decreti pagina interdicim⁹/ ne cuiq; omnino pſone liceat ſtatū veſtre cōuerſationis immutare/ neq; veſtri/qđ nouū dicit/cenobij monachos ſine regulari cōmendatōe ſuſcipere/neq; congregationē veſtram aſtutijs q̄buſlibet aut violentijs ꝑturbare. Eam ſane cōtrouerſie deciſionē/ quā inter vos ⁊ moliſmēſis clauſtri monachos/ frater noſter lugduneñ epiſcopus/tunc apoſtolice ſedis vicari⁹/cum ꝓuincie ſue epiſcopis /alijſq; religioſis viri /ex p̄cepto p̄deceſſoꝛis noſtri apoſtolice memoꝛie Urbani ſecūdi ꝑpetrauit/ nos tanq; rationabilem ac laudabilē cōfirmamus. Uos igit filij in chꝛiſto dilectiſſimi ac deſiderantiſſimi meminiſſe debetis/ qꝛ pars veſtri ſeculares latitudines/pars ipſas etiā monaſterij laxioꝛis minus auſteras anguſtias reliq̄ſtis. Ut ergo hac ſemꝑ gratia dignioꝛes cenſeamini/dei ſemꝑ timoꝛē ⁊ amoꝛē in veſtris coꝛdibus habere ſatagite/vt quāto a ſecularib⁹ tumultib⁹ ⁊ delicijs liberioꝛes eſtis/tāto amplius placere deo toti⁹ mentis et anime virtutib⁹ anheletis. Sane ſi quis in craſtinū archiepiſcopus aut epiſcop⁹/imperatoꝛ aut rex/pꝛinceps aut dux/comes aut vicecomes/iudex aut eccleſiaſtica quelibet ſecularis ue pſona hanc nr̄e cōſtitutionis paginā ſciens cōtra eam temere venire temptauerit /ſcđo tertioue cōmonita/ ſi nō ſatiſfactione cōgrua emendauerit/poteſtatis honoꝛiſq; ſui dignitate careat/reamq; ſe diuino iudicio exiſtere de ꝑpetrata iniq̄tate cognoſcat/⁊ a ſacratiſſimo coꝛpoꝛe ⁊ ſanguine dei/ ⁊ dñi noſtri ieſu chꝛiſti aliena fiat/atq; in extremo examine diſtricte vltioni ſubiaceat. Cunctis aūt eidē loco iuſta ſeruantibus ſit pax dñi nr̄i ieſu chꝛiſti/quaten⁹ ⁊ hic fructum bone actionis ꝑ-

cipiant/ꝛ apud districtũ iudicē ꝑmia eterne pacis inueniant. Ego Paschalis catholice ecclesie eps̄. S. Datũ troie ꝑ manũ iohãnis sancte. R. diac̄. Cardinalis. xiiij. kl̄. Maij. Indic̄. viij Incarn̄ dominice anno M. c. Pontificatus autē domini Paschalis secundi pape. ij.

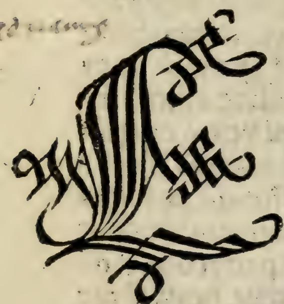
Priuilegium domini Calisti pape. ij. de confirmatione primorũ statutorũ abbatis ꝛ conuentus cistercien̄/vt sunt carta caritatis/vsus ordinis/ ꝛ ea que antiqua dicuntur cisterciensiũ instituta.

Calistus Epūs seruus seruoꝝ dei. Carissimis in xp̄o filijs Stephano/venerabili cistercien̄ monasterij abbati/ et eiꝰ fratribꝰ. Salutē et ap̄licã benedictionē. Ad hoc in ap̄lice sedis regimē dn̄o disponēte promoti cõspicimur/vt ip̄o p̄stante religionē augere. et que recte atq; ad salutē animarũ statuta sunt nostri debeamꝰ auctoritate officij stabilire. Idcirco filij in christo carissimi petitioni vestre caritate debita impertimur assensũ/et religioni vestre paterno cõgratulãtes affectu/dei opi qd̄ cepistis manũ nostre cõfirmatiõis apponimꝰ. Siquidē cõsensu ꝛ deliberatione cõmuni abbatũ et fratrũ monasterioꝝ vestroꝝ/ꝛ ep̄oꝝ/ in quoꝝ parrochijs eadē monasteria cõtinent̄/quedã de obseruatõe regule beati Benedicti/ꝛ de alijs nõnullis que ordini vestro et loco necessaria videbant̄ capitula statuistis. Que nimirũ ad maiorē monasterij quietē ꝛ religionis abseruantiã auctoritate sedis ap̄lice petitis cõfirmari. Nos ergo vestro in dn̄o ꝓfectui ꝯgaudētes/capitula illa ꝛ cõstitutionē auctoritate ap̄lica cõfirmamus/ ꝛ oia imꝑpetuũ rata ꝑmanere decernimꝰ. Illud noiatim oimodis ꝓhibētes/ne abbatũ aliq̄s/monachos vr̄os sine regulari com

mendatione suscipiat. Si qua igit ecclesiastica secularisue psona nostre cõfirmationi huic et cõstitutiõi vestre temeritate aliqua obuiare psumpserit/tanq religionis et qetis monastice pturbatrix/auctoritate btõr petri et pauli/et nra donec satisfaciant/excõicatiõis gladio feriat. Qui vero cõseruator extiterit/ oipotẽtis dei et aplor eius bñdictionẽ et gratiã consequat. Interdicimus aũt ne quis quersos laicos/vel pfessos vestros ad habitandũ suscipiat. Ego Calist⁹ catholice ecclesie eps pfirmaui et. S. Datũ sedeloci p manũ Grisogoni sctẽ. R. eccle diac. cardinal ac bibliotecarij. x. kl. Jañ. Indic. xiij. Incarñ. dñice Anno M. c. xix. Põtificat⁹ aũt dñi Calisti scdi pape. anno. j.

Priuilegium dñi Eugenij pape. iij. de co q confirmat cartã caritatis/ et consuetudines ac statuta ordinis cistercieñ/ cum quibusdam alijs specialibus gratijs.

EUgenius Epus seruus seruor dei. Dilectis filijs Gothonio cistercieñ/ et ceteris fratrib⁹ ac monachis/tã psentib⁹ q futuris regularẽ vitã/et cistercieñ ordinis statuta professis imppetuũ. Sacrosctã romana ecclia sic in btõ petro apostolorũ pncipe a dño pmissionẽ obtinuit/ qd vniuersalis ecclesie fundamentũ existeret/ et pceptũ accepit vt christiane fidei pfessores in fide/ religiõe omniq sanctimonia cõfirmaret/ ita p vniuersarũ ecclesiar pfectib⁹ sollicitã se semp exhibuit/et de instituendo/pseruãdo/et puehendo in oibus ecclesijs/cultu sacre religionis fuit omni tẽpore studiosa. Ut et ab ea sicut a fonte ad vniuersos ecclesie filios sit religio deriuata/et qd ab alijs q spirit⁹ pmitias acceperũt/religiose ac salubriter institutũ est p eandẽ imutabilẽ acceperit firmitatẽ. Inde est dilecti in dño filij qd sa

cre religionis vr̃e opinione tanq̃ odore agri pleni/ cui bñdixit dñs/ ꝓuocati/ religiosis postulationib⁹ vestris benignũ impti mur assensũ/ ⁊ regulares institutiones vr̃as auctoritate ap̃lica cõfirmamus. In quib⁹ sub certis capitulis que inferi⁹ annexa sunt decreuim⁹ exprimẽda. Statuistis equidẽ inter vos ne in alicui⁹ antistitis diocesi/ ordinis vestri abbatia fundet̃/ donec ip̃e antistes/ decretũ qđ inter ecclesias ordinis vestri ad cu stodiã discipline firmatũ est/ ratũ se habere ꝓmittat. Et vt in omnib⁹ monasterijs de ordine vestro sicut i cistercieñ ecclesia beati Benedicti regula ꝑpetuis tẽporib⁹ obseruet̃/ ⁊ in lectionẽ ip̃ius nullus ordinis vestri ꝓfessor p̃ter simplicẽ ⁊ cõmunẽ intelligentiã/ quẽlibet aliũ sensũ inducat/ sed vniformiter/ ⁊ sic queq; diffinita noscunt̃/ itelligat̃ ab omnib⁹ ⁊ iuiolabiliter obseruẽt̃. Easdẽq; penitus obseruãtias/ eundẽ cantũ/ ⁊ eosdẽ libros q̃ ad officiũ ecclesiasticũ ꝑtinẽt ꝑ vniuersas ecclesias vr̃i ordinis teneatis/ nec aliqua oĩno ecclesia vel ꝑsona ordinis vestri aduersus cõmunia ip̃ius ordinis istituta p̃uilegiũ a quolibet postulare audeat/ vel obtentũ quõlibet retinere. Ordina tũ est etiã inter vos/ vt oẽs abbates de ordine vestro singulis annis ad generale capitulũ cisterciẽse omni postposita occasione cõueniãt illis solis exceptis/ quos a labore vie infirmitas corpis retardauerit/ qui tñ idoneũ nũciũ delegare debebũt/ ꝑ quẽ necessitas remoratiõis illoꝝ valeat capitulo nũciari/ ⁊ illis itẽ exceptis qui in remotiorib⁹ partib⁹ habitãtes sine gran di ⁊ euidẽti difficultate se nequerint capitulo p̃sentare. Qui ni mirũ eo termino veniẽt/ qui eis in ip̃o fuerit capitulo cõstitu tus. Preterea si aliqua cõtrouersia inter quoslibet abbates de ordine vestro emerserit/ vel de aliquo illoꝝ tam grauis culpa fuerit ꝓpalata/ vt suspensionẽ aut depositionẽ etiam mereat̃/ quicq̃d inde a cap̃lo fuerit canonice diffinitũ/ sine retractatiõe aliq̃ obseruet̃. Deinde in sũmario ꝓsequit̃ p̃ncipaliora puncta carte caritatis/ Et circa finẽ addit q̃ sequũtur. Personã aũt de alio ordine nulla ecclesiarũ vr̃aꝝ sibi eligat in pastorẽ/ sicut nec vestri ordinis aliquã/ monasterijs alijs statuistis ordinari posse abbatẽ. Hec nimirũ dilectissimi filij de multis instũ

tutionib⁹ ordinis vestri excerpsim⁹/ et ppriis curauimus capitulis designare. Quia vero singula q̄ ad religiōis pfectū/ et animarū salutē regulariter ordinastis/ p̄senti abbreuiatiōi neque rūt annecti/ nos cū his que p̄scripta sunt oia que cōtinētur in carta vestra que appellat caritatis/ et quecūq inter vos religionis intuitu regulariter statuistis/ auctoritate ap̄lica roboram⁹/ et vobis vestrisq successorib⁹/ et omnib⁹ q̄ ordinē vestrū pfessi fuerint inuiolabiliter ppetuis tēporibus decernim⁹ obseruanda. De cetero q̄ pppositū firmū habetis habitatiōis vestre loca extra cōuersationē seculariū eligēdi/ grāgias vestras sicut et atria ecclesiarū/ a prauorū incursu ac violentia liberas et q̄etas fore statuim⁹/ et vt nullus ibi hominē cape/ spoliare. verberare/ aut rapinā exercere p̄sumat/ in virtute sancti spirit⁹ inhibētes. Sanciētes etiā/ vt pp̄ter cōmunia/ interdicta terrarū/ nulla ecclesiarū vestrarū a diuinis cōpellat officiis abstinere/ sed liceat omnib⁹ de ordine vestro/ excōicatis/ et iterdictis/ eiectis/ clausis ianuis/ summissa voce/ fratrib⁹ suis diuina celebrare solennia. Interdicimus itē ne aliqua oino psona fratres ordinis vestri audeat ad secłaria iudicia puocare/ sed si quisq sibi aduersus eos aliquid crediderit de iure cōpetere/ sub ecclesiastici iudicis examine experiēdi habeat facultatē. Decernim⁹ ergo vt nulli aliqñ liceat his que in hac pagina ex auctoritate ap̄lorū pncipis a nobis pfirmata et cōstituta sunt ausu temerario contraire/ ac nostre hui⁹ sanctiōis vigorē aliqua p̄sumptiōe infringere. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/ et culpā suā satisfactiōe cōgrua cōtempserit emēdare diuine aiaduersionis iudicio se nouerit subiacere. Cūcta aūt ista seruātibus sit gratia et pax a deo ac dño nostro iesu christo. Quaten⁹ et hic fructum pie deuotiōis et actionis bone pcipiant/ et apud sup̄mū iudicē premia eterne pacis inueniāt. Amen.

Ego Eugenius catholice ecclesie ep̄us. S.
Ego Imarus tusculanus episcopus. S.
Ego Hugo hostiensis episcopus. S.
Ego Hubaldus p̄sbyter cardinalis titul. sancte Praxedis. S.
Ego Aribertus p̄sbyter card. titul. sancte Anastasie. S.

Ego Rolandus pbr card.titul.sancti Marci.S.
Ego Gerardus pbr card.titul.sci Stephani in celio mõte.S.
Ego Johãnes pbr card.titul.sctõꝝ Johãnis ꝛ Pauli.S.
Ego Henric⁹ pbr card titul.sctõꝝ Nerei ꝛ Achillei.S.
Ego Johãnes pbr card.titul.Equitij.S.
Ego Oto diac card sancti Georij ad velũ aureũ.S.
Ego Guido diac card.sancte marie in porticu.S.
Ego Johãnes diac card.sanctoꝝ Sergij ꝛ.Bachi.S.
Ego Ildebrãdus sancte romañ ecclesie diac card.S.
Ego Gerardus sancte romañ ecclie diac card.S.
Ego Odo diac card.sancte romañ ecclesie.S.
Ego Bernardus sancte romañ ecclie diac card.S.
Datũ sigme p manũ Bosonis sancte romañ ecclie scriptoris kl.augusti.Indic.xv.Incarñ dñice anno M.lij.Pontificat⁹ vero domini Eugenij pape.iij.Anno octauo.

Dominus Anastasi⁹ pp.iiij.oĩno similẽ cõcedit ꝛ donat cõfirmationẽ.Excepto ꝙ in fine circa celebrationẽ diuinorũ officioꝝ tẽpore interdicti sic dicit.Sanctiẽtes etiã vt ꝑpter cõmunia interdicta terrarũ nulla ecclesiarũ vestrarũ a diuinis compellat officijs abstinere.Interdicim⁹ itẽ/ ne aliqua oĩno ꝑsona fratres ordinis vestri audeat ad secularia iudicia ꝓuocare/ sed si quisꝗ sibi aduersus eos aliqd crediderit de iure cõpetere sub ecclesiastici iudicij examine experiẽdi habeat facultatẽ. Decernim⁹ ergo vt nulli oĩno liceat hanc paginã nostre cõfirmatiõis infringere/vel ꝑscriptas institutiões vestras ausu temerario violare. Si quis aũt hoc attẽptare ꝑsũpserit indignationẽ oipotẽtis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ ei⁹ se nouerit incursurũ. Et p⁹ noia ipsi⁹ sũmi pontificis ꝛ.xiiij.dñorũ cardinaliũ signantiũ ꝛ approbãtiũ ponit sic. Datũ lateñ p manũ Rollandi sctẽ romañ ecclie pbri card.ꝛ cancell.v.Idus decembris.Indic.ij.Incarñ dñice anno M.c.liij.Pontificatus vero dñi Anastasij pape.iiij.Anno primo.

Domin⁹ Adrianus pp.iiij.oĩno similẽ in eadẽ forma cõfe

cit cõfirmationẽ/sicut ꝑmissa Anastasij.iiij.

Ad idẽ dñs Alexãder ꝑp.iij.q̄ circa mediũ/hãc addit clam. Electus aũt nulli archiepõꝝ vel epõꝝ emãcipatus / vel quasi absolutus tradat̃/sed nec post factã archiepõ vel epõ suo ꝓfessionẽ occasione eius ordinis sui constitutiones transgrediat̃/ vel in aliquo ꝑuaricator eius existat.

Eiusdẽ dñi Alexandri pape.iij.vbi multe monasterij filie cistercij ĩdistincte cũ alijs cistercij possessiõib⁹ ⁊ iurib⁹ enumerant̃/ in quo apparet summa filiarũ ⁊ mẽbrorũ ad matrẽ sicut aliarũ possessionũ ɔnexio.

Alexander Epus seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs Gilleberto abbati cistertieñ monasterij/eiusq̃ fratrib⁹ tam p̄sentib⁹ q̃ futuris regularẽ vitã ꝓfessis imppetuũ. Religiosam vitã eligentib⁹ aplicũ cõuenit adesse p̄sidiũ/ne forte alicui⁹ temeritatis incursus eos aut a ꝓposito reuocet /aut robur /q̄d absit/sacre religiõis infringat. Eapropter dilecti in domino filij vestris iustis postulationib⁹ clemẽter annuim⁹/⁊ prefatum monasteriũ in quo diuino mancipati estis obsequio sub beati Petri ⁊ nostra protectione suscipim⁹/⁊ p̄ntis scripti ꝑuilegio cõmunim⁹. Statuẽtes vt q̄scũq̃ possessiones/quecũq̃ bona idẽ monasteriũ in p̄sentiarũ legitime possidet/aut in futurũ ɔcessione pontificũ/ largitione regũ vel principũ/oblatione fideliũ/ seu alijs iustis modis deo ꝓpitio poterit adipisci/firma vobis vestrisq̃ successorib⁹ ⁊ illibata ꝑmaneãt. In quib⁹ hec ꝓprijs duxim⁹ exprimẽda vocabulis. Locũ ipsũ de cistercio cũ terris/ pratis/ aquis/ siluis/ pascuis/⁊ omnib⁹ ꝑtinẽtijs suis. Abbatiã de firmitate/Abba

6

tiā de pontigniaco/Abbatiā de claraualle/Abbatiā de morimūdo/Abbatiā ď pruliaco/Abbatiā de curia dei/Abbatiā ď bonaualle/Abbatiā ď elemosyna/Abbatiā ď oratorio/Abbatiā de buxeria/Abbatiā de miratorio/Abbatiā de scō andrea Abbatiā de valātijs/Abbatiā de psonia/Abbatiā ď eriuado/Abbatiā de obazina. Ex dono odonis ducis burgundie in foresta ei⁹ plenaria vsuaria in oibus pter exartationē/ ⁊ in tota terra sua libera vsuaria vbicūq terrā habet. Grāgiā de saleis cū adiacētib⁹ terris/pratis/aquis/siluis/pascuis/decima/ ⁊ in omnib⁹ptinētijs suis ex dono abbati ⁊ capituli sancti Benigni Diuionis ⁊ Aimonis dñi ď tilecastio Guidonis ď claro mōto/⁊ aliorū heredū. Deinde pseqūr ⁊ enumerat alias cistercij grāgias ⁊ possessiones in parciculari quas illo tempore habebat. Et cū.xiiij.cardinalib⁹ signat. Datū senoñ p manū Hermāni sancte romañ eccl̄ie subdiaconi ⁊ notarij.iiij. Noñ febr. Indic.xij. Incarñ dñice anno M.c.lxiiij. Pontificatus vero dñi Alexandri pp.iij. Anno sexto.

Eiusdē/ q quilibet abbas ordinis pōt absoluere fratres sui monasterij/ ⁊ eos q̄ ad ordinē accedūt/a vinculo excōicatiōis/ p appositōe ignis/ p violēta manuū iniectione in clericū/ vl̄ aliā religiosā psonā/ ⁊ p cōicatōe cū excōicati/mediāte pñia salutari

Alexander Epus seru⁹ seruo⁊ dei. Dilectis filijs abbatib⁹ cistercieñ ordinis. Salutē ⁊ aplicā bñdictionē. Cū sitis arti⁹ diuinis obsequijs dediti vr̄e religionis osideratōe cōpellimur pr̄na qeti vr̄e caritate pspicere/ et grām nr̄am spālit̄ idulgere. Ea ppt̄ dilecti i dño filij pijs postulatōib⁹ vr̄is iducti psītib⁹ vob lr̄is idulgem⁹/vt vnusq̄sq vr̄m fr̄es mona-

sterij sui/si q̄ cū ad cōuersionē ei⁹ accedāt vel postea ꝯfessi fuerint/q̄ ꝑ appositiōe ignis/aut ꝑ violēta manuū iniectiōe i clericū/vel aliā religiosā ꝑsonā viculo teneanꝫ excōicatōis astricti/vel q̄ excōicatī cōicauerint/ de auctoritate nostra/facultatē habeat absoluendi/ꝛ penitētiā iniūgēdi/quā videritis salutarē. Datū tusculaneñ. Nonas martij.

Eiusdē/ Ut abbatib⁹ deponēdis si cōmoniti sue ꝑlatiōi spōte cedere noluerint/nō licet ad sedē ap̄licam appellare/aut reatū defendere. Ut licet abbatib⁹ nouicios suos benedicere/ ꝛ alia que ad illud officiū ꝑtinent exercere/etiā si ab episcopis bñdictione petita ꝛ negata benedicti non sint. Ut si epi aliq̄d ab abbatib⁹ ꝯtra ꝑuilegia ordinis petierīt/licet eis auctoritate ap̄lica denegare /ne occasiōe ista ordo/q̄ hactenus liber extitit/seruituti subiiciatꝰ Ut si ep̄i aliquā cōtra ordinis libertates ferāt excōicationis sententiā irrita decerniꝰ.

Alexander Ep̄s seruus seruoꝝ dei Dilectis filijs Alexandro cistercieñ abbati/ꝛ vniuersis eiusdē ordinis abbatib⁹ tā ꝑsentib⁹ q̄ꝫ futuris canonice instituēdis imꝑpetuū. Attēdentes quō vos a secularis vite latitudine cōuersos omp̄s ꝛ clemens dn̄s ad anguste porte deduxit introitū/ ꝛ vos tanq̄ꝫ a carne adipē sepauit/gaudio gaudem⁹/ꝛ in ꝯna mētis leticia ꝛ exultatōe iocūditatis replemur/

monẽtes pariter ⁊ exhortañ/vt sollicita intẽtione nitamini in vasis vestris oleũ deferre/quaten⁹ cũ media nocte clamor factus fuerit/accensis lampadib⁹ vestris sponsi mereamini thalamũ introire/⁊ iusticie beatitudinẽ recipere que vobis est reseruata in celis. Quapropter q: vos elegit dñs in hereditatẽ sibi/⁊ a longe de alto respexit/paci ⁊ trãquillitati vestre quãtũ nobis gratia diuina concedit ꝓspicere cupieñ/apl'ica vobis auctoritate cõcedimus ⁊ indulgem⁹/vt abbates vestri ordinis q̃ aliquo crimine fama publica respſi/ aut publice cõuicti/ a prĩbus abbatib⁹ ẜm formã ordinis cõmoniti/sue ꝑlationi sponte cedere noluerint/ad sedẽ apl'icam appellandi facultatẽ nõ habeant/aut suũ reatũ ꝑ ꝑsonas aliquas defendendi. Sanctim⁹ ꝑterea vt si epi tertio cũ humilitate ⁊ deuotione sicut cõuenit requisiti substitutos abbates bñdicere forte renuerint/eisdem abbatib⁹ liceat nouicios ꝓprios benedicere/⁊ alia que ad illõ officiũ ꝑtinent exercere/ donec epi ipsi duriciã suã recogitent/⁊ abbates benedicẽdos/benedicere nõ recusent. Sane si epi aliquid ab abbatib⁹ ꝑter obedientiã debitã cõtra libertatẽ ordinis a ꝑdecessorib⁹ nostris ⁊ vobis indultã expetierint/liberum sit eisdẽ abbatib⁹ auctoritate apl'ica denegare quod petit/ ne occasione ista ordo ipse/qui hacten⁹ liber extitit/ꝑpetue seruitutis laqueo vinciat. Et si epi aliquã ꝓpter hoc in ꝑsonas vel ecclesias vestras sentẽtiam ꝓmulgauerint/eandẽ sentẽtiã tãq̃ contra apl'ice sedis indulta ꝓlatã/irritã fore sanctim⁹. Decernimus ergo vt nulli oĩno hominũ liceat hanc paginã nostre constitutiõis infringere/vel ei aliquaten⁹ cõtraire. Si qua igit in futurũ ecclesiastica secularisue ꝑsona hanc nostre cõstitutionis paginã sciens cõtra eam temere venire tẽptauerit/scdo/ tertio ue cõmonita/nisi ꝑsũptionẽ suã digna satisfactiõe correxerit/ potestatis/honorisq̧ sui dignitate careat/reãq̧ se diuino iudicio existere de ꝑpetrata iniquitate cognoscat/ ⁊ a sacratissimo corpore ac sanguine dei/⁊ dñi redẽptoris nostri iesu christi aliena fiat/atq̧ in extremo examine districte vltiõi subiaceat/cũctis autẽ hanc nostrã cõstitutionẽ seruantib⁹ sit pax dñi nostri iesu christi/quaten⁹ ⁊ hic fructũ bone actionis ꝑcipiãt/ ⁊ apud

districtũ iudicẽ pmia eterne pacis inueniãt/Amẽ/Amẽ/Amẽ.
Ego Alexãder catholice eccl'ie epĩ.S.Ego Hubaldus hostieñ
eps.S.Ego Renardus portueñ eps/ꝛ sancte Rufine eps.S.
Sunt alij decẽ cardinales signãtes. Datũ Beneuent p ma-
nũ Gerardi sancte romañ eccl'ie notarij.iiij.Noñ Julij.Indic.
ij.Anno dñice incarnationis M.c.lxix. Pontificat⁹ vero dñi
Alexandri pape.iij.Anno decimo.

Priuilegiũ dñi Lucij pape iij.ꝙ nulli epo aut alteri liceat ĩ psonas vel loca ordinis cõtra id qđ ab origine ordĩs fuit obseruatũ/excõicatiõis/suspẽsionis/vel interdicti sniam depromere. Et epi in bñdictiõib⁹ abbatũ sint ꝯtẽti pfessione q̃ noscit̃ instituta ab exordio ordĩs/ scꝫ ꝙ abbates tũc debẽt dicere/saluo ordine suo/ ꝛ priuilegijs ordinis/nec cõpellant̃ aliã tunc facere pfessionẽ contra ordinis instituta.

LUcius Eps seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati cistercieñ/ et vniuersis coabbatib⁹ ei⁹ sub eodẽ ordine dño seruiẽtib⁹. Salutẽ ꝛ aplicã benedictionẽ. Monastice sinceritas discipline/quã in puritate ordinis quẽ tenetis eterni cõditoris puideñ restaurauit illã sp iuenit in aplica sede demẽtiã/ q̃ ꝛ vobis in dño accresceret ppositũ virtutis/ ꝛ alioꝝ deuotio vr̃is puocaret exẽplis/vt p celestiũ semitã mandatoꝝ/ad ppositũ felicit̃ brauiũ festinaret. Int̃ cetera vero lꝫ ordo vester ea se suauerit epis hũilitate subiectũ/vt saluis originalib⁹ institutis/eoꝝ sp vellet magisterio subiacere/illud tñ

hactenus de fauore et protectōe aplice sedis obtinuit/ vt nullus in monasteria vel abbates ordinis memorati qualibet ecclesiasticā sniam pmeret/ vel psonas in eodē ordine pstitutas excōis/ vel suspēsiōis/ seu interdicti pmulgatōe grauaret. Quia vero refrigescēte caritate multoꝝ vsq3 adeo malicia noscit abūdasse/ vt nōnulli eoꝝ q ecclesijs dei modernis tēporib9 sunt plati trāsgrediant termios ab antiqorib9 pstitutos/ et i vestrū spālr ordinē idebitā exercere nō dubitēt vltionē. Pñtiū lraꝝ inscriptione statuim9/ et auctoritate aplicā pfirmam9/ vt nulli oino liceat in vos/ vel monasteria vra/ seu fratres inibi pstitutos p id qd ab origine ordinis noscit obseruatū/ excōis/ vel suspēsionis/ seu interdicti sniam pmere. Quā si deprompta fuerit auctoritate aplica decernim9 nō tenere. Adijciētes q decernim9/ vt archiepi et epi in recipiēdis pfessiōib9 q a bñdictis vel bñdicēdis abbatib9 exhibent ea sint forma et expssione ptenti q ab origine ordinis noscit instituta/ sc3 vt abbates ipi/ saluo ordie suo/ pfiteri debeāt/ et ptra instituta ordinis nullā pfessionē facere cōpellant. Nulli g oino hoim liceat hāc paginā nre pstitutionis et cōfirmatōis infringere/ vel ei ausu temerario ptraire. Si qs aūt hoc attēptare psūpserit indignationē oipotētis dei et beatorū Petri et Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datū Veronen. xj. kl. Decembris.

Similē bullā in forma expedit dñs Vrbanus pp. iij. q incipit/ Monastice sinceritas.

Hoc etiā priuilegiū in forma cōfirmat/ innouat/ et plurimū auctorizat dñs Clemens pp. v. vide loco suo.

Priuilegiū dñi Vrbani pape iij. Per qd cōcedit vt si epi mun9 bñdictiōis et alia q ad officiū epale ptinēt abbatib9 ordinis exhibere renuerit/ liceat eis si sacerdotes

fuerint ꝓprios nouicios bn̄dicere/ ⁊ alia q̄ ad officiū abbatis ꝑtinēt exercere/ ac ab alio ep̄o ea recipere q̄ a suo fuerit denegata. Et ep̄i in bn̄dictionib⁹ abbatū ea sint ꝯtēti forma ꝓfessiōis q̄ ab origie ordinis fuit īstituta/ scꝫ saluo ordine suo. Et sede ep̄ali vacāte/ hec oīa a vicinis ep̄is suscipere possint. Et ab ep̄is transeuntib⁹ ꝑ monasteria/ monachorū ordinatiōes/ vasoꝝ ⁊ vestiū benedictionē recipere valeam⁹. Et nulli liceat ꝑsonas ordinis etiā ꝓ monasteriorū substātia vel possessionib⁹ ad iudicia secularia trahere/ seu nos ad cōcilia/ synodos/ aut aliquos forēses ꝯuent⁹ trahere/ seu ad loca ordinis causa ordīes celebrādi/ chrisma faciendi/ causas tractādi/ vel ꝯgregationē ꝯuocādi accedere. Et nullus infra miliare ab abbatijs vel grangijs nostris edificia noua faciat. Et i causis ꝓprijs/ siue ciuilē/ siue criminalē ꝯtineant questionē liceat nobis fratrū nostrorū testimonijs vti. Et nullus vicinos vel mercēnarios nostros ꝓ eo ꝙ nos adiuuerint ad laborandū in illis dieb⁹ in quib⁹

laborām⁹ ⁊ alij feriant/vel occasione pri-
uilegiorū nobis a sede aplica cōcessorū/
seu ꝓpter detentionē decimarū/ vel bn̄fa
ctores nr̄os interdicere/aut vinculo ana
thematis innodare audeat. Et si forsā op
positū factū fuerit/possum⁹ tales absolue
re/⁊ eis ecclesiastica sacramenta ⁊ sepultu
ram ministrare.

Urbanus Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati ci
stercieñ/⁊ vniuersis coabbatib⁹ eius sub eo-
dē ordine deo seruiētib⁹. Salutē ⁊ aplicā be
nedictionē. Cū ordo vester p infusionē diui-
ne gratie longe lateqꝫ fidelib⁹ christi sit odor
vite in vitā/in his que iuste reqritis tāto fa-
cilius nostrū imptimur assensum/quāto plu
res vestro exēplo in ecclesia dei ꝓficiunt ad salutē. Eapropter
dilecti in dn̄o filij vestris iustis postulatiōibus clemētius an-
nuētes/⁊ sollicite ꝓuidere volētes ne ad id qđ vr̄am religionē
dedeceat/alioꝝ possitis malignitate cōpelli/ felicis memorie
Lucij pape p̄decessoris nostri vestigijs inherētes vobis aucto
ritate p̄ntiū indulgem⁹/ vt si archiepi vel epi in quorū parro-
chijs domus vestre fundate sunt/cū hūilitate ⁊ deuotiōe de-
bita reqsiti/abbates substitutos bn̄dicere/⁊ cetera que ad of-
ficiū ep̄ale ptinēt exhibere forte renuerit/eisdē abbatib⁹/ si tn̄
sacerdotes fuerint/liceat ꝓprios nouicios bn̄dicere/⁊ cetera q̄
ad officiū suū ptinent exercere/ et ab alio ep̄o accipere q̄ a suo
fuerint indebite denegata. Illud adijciētes vt in recipiēdis ꝓ-
fessionib⁹ que a benedictis vel bn̄dicēdis abbatib⁹ exhibent̄/
ea sint epi forma ⁊ exp̄ssiōe ↄtenti/q̄ ab origine ordinis noscit̄
instituta/scꝫ vt abbates ipsi saluo ordine suo ꝓfiteri debeāt/

ꝛ ꝯtra ſtatuta ordinis nullã ꝓfeſſionẽ facere cõpellant. Et ſi ſe
des dioceſani epĩ forte vacauerit/hec oĩa a vicinis epis libere
ſuſcipe ꝛ abſq; cõtradictiõe poſſitis/ſic tñ vt ex hoc impoſterũ
ꝓprijs epis nullũ ꝑiudiciũ generet. Quia vero interdũ ꝓprio
rũ epoꝝ copiã nõ poteſtis habere/ ſi aliquẽ epm ꝑ vos trãſire
cõtigerit/ab illo interim monachoꝝ ordinationes/bñdictionẽ
vaſoꝝ/ꝛ veſtiũ recipere valeatis. Paci quoq; ꝛ tranquillitati
veſtre ꝓuidere volẽtes diſtrictius ꝓhibemꝰ ne quis vos ad ſe
cularia iudicia ꝓuocet/ſed ſi quis ſibi putauerit aliqd in vos
de iure cõpetere/ſub eccleſiaſtico iudice experiendi habeat facul
tatẽ. Nullus etiã vos vel fratres vr̃os ad cõcilia/ſynodos/aut
aliquos forenſes cõuentꝰ ire/vel iudicio ſeculari de ſubſtãtia
veſtra ꝓpria/ vel poſſeſſionibꝰ ſubiacere cõpellat/ nec ad do-
mos veſtras accedat cauſa ordines celebrãdi/chriſma faciẽdi.
cauſas tractandi/aut aliquos publicos cõuentus cõuocandi.
Adijciẽtes vt nulli infra miliare vnũ ab abbatijs/ vel grãgijs
veſtris/edificia vel mãſiones nouas liceat facere. Qđ ſi ꝑſũp-
tum fuerit/ꝑ epũm dioceſanũ vel eius officiales excõicationis
ſentẽtia arceat. In cauſis aũt ꝓprijs ſiue ciuilẽ ſiue criminalẽ
cõtineãt queſtionẽ/liceat vobis fratrũ veſtroꝝ qs ad hoc ido-
neos eſſe cõſtiterit teſtimonijs vti/ne ex defectu teſtiũ ius ve-
ſtrũ valeat deperire. Auctoritate quoq; aplica interdicimꝰ/ne
quis vicinos vel mercẽnarios veſtros ꝓ eo q vos ad laboran
dũ adiuuerint in illis diebꝰ in quibus laboratis ꝛ alij feriant/
vel aliqua occaſione eorũ que ab aplica benignitate vobis in-
dulta ſunt/ ſeu bñfactores veſtros ꝓ eo q vobis aliqua bñfi-
cia vel obſequia ex caritate ꝑſtiterint interdicere/ aut vinculo
anathematis audeat innodare. Et ſi qs in aliquẽ de familia
veſtra qͥdiu in famulatu veſtro fuerit ꝓpter detentionẽ deci-
marũ/vl' aliud aliqd a ſede aplica ordini vr̃o ꝯceſſũ/excõis/vel
interdicti ſñiam ꝓmulgauerit/liceat vobis eos abſoluere/ ꝛ ſi
neceſſe fuerit eccleſiaſtica ſacramẽta cum ſepultura conferre.
Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc paginã nr̃e cõſtitutionis et
confirmationis infringere/vel ei auſu temerario contraire. Si
quis autẽ hoc attemptare ꝑſumpſerit indignationẽ omnipo-

tentis dei ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Veroñ. ij. Idus Martij.

Optimum notabile.

Nota ꝙ quilibet bonus ordinis zelator qui vult intelligere libertatē dicti ordinis/ que a nōnullis q̄siq̈ exemptio ab ordinarijs dicit̄/ debet attente notare ꝑuilegia p̄cedentia/ ꝛ aliqua sequētia. Et quia faciūt mētionē de ordinis libertate ab ipsi⁹ origine/ suꝑ omnia recurrendū est ad ꝓlogum carte caritatis/ que est fundamentale ꝛ originale statutū ordinis/ vbi est fons ꝛ origo libertatis ipsius/ in quo sic dicitur. Anteq̈ abbatie cistercienses florere inciperent/ domin⁹ Stephan⁹ abbas ꝛ fratres sui ordinauerūt/ vt nullo modo abbatie in alicui⁹ antistitis diocesi fundarent̄ anteq̈ ipse decretum inter cisterciē cenobiū/ ꝛ cetera ex ea nata exaratū ꝛ confirmatū/ ratum haberet: ꝓpter scandalum inter pōtificem ꝛ monachos deuitandū. Beatus eñi Robertus ꝛ fratres sui iuxta diuinā inspirationē cistercium fundare volentes/ non ad presulē ordinariū episcopum cabiloneñ/ sed ad legatum apostolicū Lugduneñ episcopum recurrerūt/ ꝛ eius mandato imediate sub sede apostolica cistercium fundauerūt epo cabiloneñ in nullo se/ nisi commissione dicti legati in cistertio se occupāte. Idcirco domin⁹ Paschalis papa secūdus in priuilegio p̄cedenti dicit abbatiā cistercij ꝑpetuo haberi sub speciali tutela sedis ap̄lice. Calistus autē papa secūdus/ ꝛ alij sequentes cōfirmando dictā cartam caritatis/ etiā ipsius ꝓlogū ratificant. In quo/ decretū ꝑ beate memorie dominū Stephanū cistercij abbatē ꝛ fratres suos suꝑ cenobijs ab eis fundandis factū exprimit̄/ scꝫ ꝙ nulle abbatie sui ordinis fundarent̄ in aliqua diocesi nisi prius ip̄e episcopus consentiret/ ꝙ sicut cistercium ordinis mater erat ab ordinario scilicet episcopo cabiloneñ exemptū/ ita quoq̈ ꝛ ipse episcop⁹ in cuius diocesi aliud monasteriū ip̄ius ordinis esset

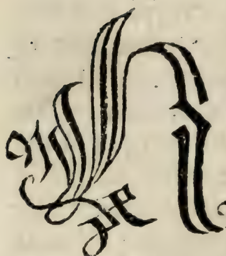
fundandū etiā cōsentiret monasteriū ipsum/in nullo eidē epo subijci/sed solū abbati cistercij qui cōditor dicte carte caritatis inter cetera dicit. Curā tñ animarū illoꝝ grā caritatis retinere volum⁹ oēm ꝑ hoc iurisditionē intelligēs/statimqȝ ꝓsequit/in claustro nostro ⁊c. necnō suis patrib⁹ abbatib⁹ imediatis a qbus talia monasteria imediate dependerēt/ ſm gradus suos. Ex quib⁹ euidēter cōstat eos q asseruerūt cisterciū/ ⁊ ordinem qn̄qȝ/ ⁊ p̄mo tp̄e fuisse ep̄is ⁊ ordinarijs subiectos/ min⁹ sufficienter ordinis secreta ⁊ fundamēta itellexisse/ ⁊ falsā opinionē posuisse. Q si ita fuisset/q̄ȝ inuite vniuersi ep̄i ꝑ totā mūdi latitudinē dispersi ꝯcordit/nullo eoꝝ discrepāte/tā gloriosū ⁊ famosū ordinē ab eoꝝ iurisditiōe eximi ꝑmisissent. Ut neqȝ ibidē visitatiōes quascūqȝ facerent/nullas ꝓcuratiōes reciperēt/ ⁊ penitus nihil auctoritatis inibi sibi reseruassent. Diuina igitur ꝓuidētia sanctos p̄res Robertū ⁊ ei⁹ fratres inspirāte ⁊ dirigēte/cisterciū ⁊ vniuersa ei⁹ mēbra in sūma libertate seu exēptione ab ordinariorū subiectiōe nata ⁊ cōtinuata fuerint. Et cū exēpta dicunt/exēptio nō p̄suponit subiectionē aliquā fuisse p̄uiā/sed solū p̄seruationē/ne in subiectionē ruerent/ sic suo mō accipiēdo exēptionē/sicut cū gloriosa virgo Maria a peccati originalis macula qn̄qȝ exēpta dicit. Ab illa em̄ totaliter imunis ⁊ p̄seruata semꝑ fuit/q2 tota pulchra sine macula/ aut ruga. Et suꝑ istis principijs fundant originaliter p̄uilegia p̄cedētia ⁊ multa sequētia in qb⁹ gradatim plura p̄orib⁹ addunt.

Quia insuꝑ dicta priuilegia tā p̄cedentia q̄ȝ plura sequētia totiens rememorāt ep̄os in b̄ndictionib⁹ abbatū ꝯtentari debere ꝓfessione que ab ordinis exordio noscit instituta/ ⁊ aliam ab eis reqrere nō possunt/filios ordinis latere nō debet ꝓfessionē hic multū generaliter ꝑ deuota quadā ꝓtestatione reuerentie ⁊ honoris ipsi ep̄o ꝑ abbatē in exhibitione b̄ndictionis facte accipi. Et q2 in aliquib⁹ p̄uilegijs sequētibus dicit/q̄ ep̄i debeant esse cōtenti forma ꝓfessionis quā cistercij abbas facit in sua benedictione. Idcirco vt cū ꝑsone ordinis ꝑ dei gratiam ad illū actum ꝑuenient/nō oino ꝓfiteant ſm formā in li-

bris epoꝝ positā/dignū duxim⁹ hic eā quā facere solet abbas cistercij inserere. Ego. N. abbas cisterciē subiectionē/reuerē-tiam/ꝛ obedientiā a sanctis pr̄ibus cōstitutā ẜm regulā sancti Benedicti tibi dn̄e. N. ep̄e/tuisq; successorib⁹ canonice substi-tuendis/ꝛ sctē sedi cabilonen̄/saluo ordine nostro/ ꝑpetuo me exhibiturū ꝓmitto. Per hanc clausulā/saluo ordine nostro/ q̄ hic vltra libros dn̄oꝝ epoꝛum addit/sufficiēter moderant ꝛ li-mitant termini isti in hac forma ꝓfessionis positi/ scꝫ subiecti-onē/reuerentiā/ꝛ obedientiā. Sunt em̄ ꝑ oīa ab eo tā interio-ri q̄ȝ exteriori foro exempti/vt patet ꝑ ista priuilegia. Quobrē ab olim plures deuoti ordinis filij cū missam celebrātes in pn̄-cipio canonis dicūt ꝓ rege nostro/ ꝛ antistite nostro/eū ordi-nis patrē cui oēs de ordine subijciunt intelligūt/qui recte oim sui ordinis pater ꝛ antistes dici potest ꝛ debet. Porro ad sup his vitandā multoꝝ episcopoꝝ cauillationē/ ꝛ pluriū abbatū simplicitatē/qui munus benedictionis recipiendo ad illa non multū aduertunt/ꝛ ex hoc multi ep̄i auctoritatē ꝛ iurisditionē sup eos ꝑtendere nisi sunt/sicut patet in multis locis germa-nie/ꝛ in diuersis alijs ꝓuincijs/ ꝓinde voluerunt ordinis pa-tres/duo sup his remedia a. S. d. nostro Innocētio papa oc-tauo obtineri. Primū est declaratio amplissima exemptōis or-dinis in generali ꝛ in particulari ab ordinarijs. Scd̄m vt cister-cij abbas tanq̄ȝ eoꝝ oim pater/abbates ꝛ abbatissas bn̄dice-ret/ꝛ sic cessant omnes occasiones ordinarioꝝ/ ad sibi ꝑsonas ꝛ loca ordinis in aliquo subijciendū/q̄ suis in locis ponunt ꝑ-scoꝝ exēplo patrū/qui ab exordio vsq; in ꝑ̄sens ẜm occurrētes ordinis necessitates in diuersis materijs ad sctām sedē recur-sum habuerūt/sicut ex hui⁹ collecte decursu satis cōstare pōt.

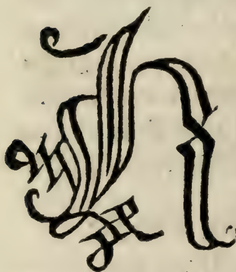
Priuilegiū dn̄i Honorij pape. iij. Ne de terris ante cōciliū acquisitis/ si alicui eas ad excolendū cōcesserimus/ ꝛ postmodū ad nos redierint/decimas demus.

Honorius Eps seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbatibus ꝛ fratrib⁹ cisterciẽn ordinis. Salutẽ et aplicã bñdictionẽ. Cũ aliqñ cogẽte necessitate/vel vtilitate ꝓpria reqrẽte/terras vras añ generale ꝯciliũ acqsitas ꝯcesseritis alijs excolẽdas/ne ꝑ eo ꝙ de possessionib⁹ p⁹ idẽ ꝯciliũ acqsitis decimas soluitis si ad man⁹ vestras talit ꝯcesse redierint/a quoqꝫ vexari possitis/ vt nullus a vobis de hmõi terris q̃ ad vos taliter redierint/si eas manibus ꝓprijs aut sũptibus colitis/occasiõe ꝯcilij memorati/ decimas exigere vel extorqre p̃sumat/auctoritate pñtiũ inhibemus. Nulli ḡ oĩno hoĩm liceat hãc paginã nr̃e inhibitiõis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si qs aũt hoc attẽptare p̃sumpserit indignationẽ omnipotẽtis dei ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ ei⁹ se nouerit incursurũ. Datũ Laterañ. vij. kl. Decẽbris. Pontificat⁹ nostri Anno nono.

Eiusdẽ. Ne legati sedis aplice ꝓcũratões pecuniarias/aut esum carniũ a monasteriis nostris extorquere p̃sumant.

Honorius Eps seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs vniuersis abbatib⁹ ꝛ cõuentib⁹ cistertiẽn ordinis. Salutẽ ꝛ aplicã bñdictionẽ. Cũ p̃ter pauperẽ victũ vestrũ oia bona vr̃a hospitalitati ꝛ alijs pijs opibus officiosissime sint exposita satis inhũane alijs auferri videt egenis/qcquid a vobis violẽtia vel igenio extorquet. Nec qꝛ dñs manuũ vr̃aꝝ opibus bñdicẽs viaticũ pegrinatõis vestre q̃to magl illud fraterna caritate in vsus paupeꝝ distribuitis/tãto magis illud celesti alluuiõe multiplicat /estis deterioris ꝯditiõis habẽdi/ ꝫ poti⁹ melioris/ cũ nõ nisi vasis para-

tis celestis gratie oleũ infundat/qđ paupis mulieris deficiẽti bus vasis stetit. Licet igit largiẽte dño monasteria vr̃a plus solito tpaliũ floreãt vbertate/q2 tñ exinde paupib⁹ vberi⁹ sub uenit/nos voleñ eo vos de spãli gratia fauorabilius ꝯfouere/ quo exinde illi ꝓpẽsius cõplacere nos credim⁹/ qui qđ vni ex minimis suis fit/sibi reputat esse factũ/ deuotiõis vr̃e pcibus iclinati auctoritate vobis p̃ntiũ indulgem⁹/ ne ap̃lice sedis legati ꝓcuratiões pecuniarias a monasterijs exigere/vel extorquere p̃sumãt/ꝫ cũ ad domos vestras accesserint/ sine carniũ esu cibis regularib⁹ sint ꝯtẽti. Nulli ḡ oĩno hoim liceat hãc paginã nr̃e ꝯcessionis infringere/vel ei ausu temerario ꝯire. Si quis autẽ hoc attemptare p̃sumpserit indignationẽ oipotentis dei ⁊ beatorũ Petri ⁊ Pauli ap̃lorum ei⁹ se nouerit incursurum. Datum Viterbij.iiij. Noñ decembris. Pontificatus nostri anno quarto.

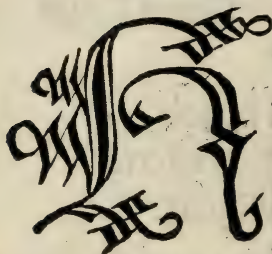
Similis in forma ab eodẽ pontifice datur Lateraň.v. Id⁹ Junij. Pontificatus sui anno.v.

Eiusdẽ. Ne sedis ap̃lice legati in nos excõicatiõis/ vel suspeñ/ aut in monasteria nostra interdicti sentẽtias ꝓmulgent.

HOnorius Ep̃us seruus seruorũ dei. Dilectis filijs abbati cistercieñ ⁊ vniuersis coabbatib⁹ eius ⁊ fratribus sub eodẽ ordine deo seruiẽtib⁹. Salutẽ ⁊ ap̃licã bñdictionẽ. Cũ ordinis vestri generosa plantatio multe religionis et honestatis flores ⁊ fructus ꝓtulerit/effuso longe lateqꝫ laudabilis cõuersatõis odore/ ap̃lice sedis auctoritas/cõsiderãs p marthe sollicitudinẽ ꝓuidẽdũ eẽ Marie qeti/vt orãtl Marie suffragijs satagẽtl Marthe sollicitudo ministerij iuuaret/ne alicui⁹ temeritatis icurs⁹ sctẽ ꝯtẽplatiõis ociũ ꝑturbaret/ordinẽ ip̃m ⁊ p̃uilegijs ⁊ nõnull

indulgētijs spālis gratie ꝓrogatiua muniuit. Nos aūt q̄ salu-
tifera cōmoda vestra benigno fauore ꝓsequimur/trāquillita-
ti vestre libēter ꝓut possumus ꝓuidem⁹/ auctoritate p̄sentiū
inhibem̄ ne legati sedis aplice sine spāli mādato nostro/in vos
excōis/vel suspensionis/ꝛ in monasteria vestra interdicti sen-
tētias/cōtra ea q̄ vobis sunt ab aplica sede ꝯcessa ꝓmulgent.
Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nostre inhibitōis īfrin-
gere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄
sumpserit indignationē omnipotentis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ
Pauli aploꝝ eius se nouerit incursurū. Datum Viterbij. iiij.
Noñ decembris. Pontificat⁹ nostri anno. iiij.

Eiusdē. Q̄ generale caplm pōt dispēsare cū irregularib⁹ ordinis nostri.

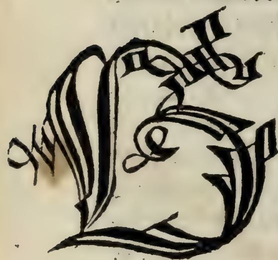
Onorius Epus seruus seruorū
dei. Dilectis filijs ab-
batib⁹ in generali caplo cistercieñ cōstitutl.
Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Volētes reli
gioni vestre quātū cū deo possumus/ aplici
fauoris gratiā exhibere/quattuor p̄mis or-
dinis vestri abbatib⁹ dispēsandi cū irregu-
larib⁹ ordinis vestri ptātē meminim⁹ cōcessisse. Quia vo magl
expedire ꝓponit vt ptās hmōi vro gnāli caplo ꝯferat/nos cō
cessionē sup hoc factā p̄fatis abbatib⁹ reuocātes/ dispensandi
cū irregularib⁹ ordinis vri/ꝓut sm deū ꝛ eccliasticā honestatē
videritis expedire vobis dūtaxat in ipo gnāli caplo ꝯgregatis
auctoritate pn̄tiū liberā ꝯcedimus facultatē/nisi forsan aliq̄ ex
tali cā irregularitatis vitiū icurrissent/qd eoꝝ dispēsatio meri
to esset sedi aplice reseruāda. Nulli ḡ oino hoim liceat hāc pa-
ginā nr̄e ꝯcessiōis infringere/vel ei ausu temerario ꝯire. Si q̄s
aūt hoc attēptare p̄sumpserit indignationē omnipotētis dei
ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ eius se nouerit incursurū. Da-
tum Lateraū. Idus Nouēbris. Pōtificat⁹ nr̄i anno. ij.

Eiusdē. Ne demus decimas de possessionibus habitis ante cōciliū / nec de nouali bus siue ante siue post idē conciliū acquisitis / que ꝓprijs manib⁹ aut sumptib⁹ excolimus / nec de ortis / virgultis / ⁊ piscationibus nostris / ac de nostrorū animalium nutrimentis.

Honorius Ep̄s seruus seruorum dei. Venerabilib⁹ fratribus archiep̄is ⁊ ep̄is / ⁊ dilectis filijs Abbatib⁹ / priorib⁹ / decanis / archidiaconis / officialib⁹ / ⁊ alijs ecclesiarū p̄latis ad quos litere iste puenerint. Salutē ⁊ ap̄licā benedictionē. Cū abbates cistercien̄ ordinis tēpore concilij generalis ad cōmonitionē felicis memorie Innocētij pape p̄decessoris nostri statuerint / vt de cetero fratres ipsi⁹ ordinis ne occasione p̄uilegiorū suorū ecclesie vlteri⁹ grauarent̄ / de alienis terris et ab eo tēpore acquirendis / si eas ꝓprijs manib⁹ aut sumptib⁹ colerēt / decimas persoluerēt ecclesijs / quib⁹ ratione p̄dioꝝ antea soluebant̄ / nisi cū eisdē ecclesijs aliter ducerent cōponendū. Idē p̄decessor noster / q2 sperabat vt ecclesiarū p̄lati ꝓniores ⁊ efficaciores existerent ad exhibendū eis de suis malefactorib⁹ iusticie cōplementū / ⁊ eoꝝ priuilegia diligēti⁹ ⁊ pfectius obseruarēt / statutū huiusmodi ratū habēs / ⁊ gratū hoc ip̄m ad alios regulares qui gaudent similib⁹ p̄uilegijs extendi voluit ⁊ mādauit. Sz qd dolentes referim⁹ in cōtrariū res est versa / q2 sicut ex inculcata querela abbatū ipsi⁹ ordinis frequēter audiuim⁹ nōnulli ecclesiarū p̄lati ⁊ alij clerici eorū priuilegia temere cōtemnētes ⁊ cōtendētes maliciose ipsoꝝ puertere intellectū / eos multipliciter inquietant. Nā cū sit ipsis indultū vt de noualib⁹ que ꝓprijs manib⁹ aut sumptib⁹ excolūt / siue de ortis virgultis / et

piscationib⁹ suis/vel de suoꝝ aīaliū nutrimētis/nullus ab eis decimas exigere vel extorquere p̄sumat/quidā puerso intellectu cōficto/dicētes ꝙ nō possunt nec debēt intelligi/nisi de his que sunt ante dictū cōciliū acquisita/ipsos sup his multiplici exactione fatigant. Nos igit eoꝝ quieti paterna sollicitudine ꝓuidere volētes vniuersitati vr̄e p aplica scripta mandamus/ quaten⁹ abbates ꝛ fratres eiusdē ordinis a p̄statione decimarū/tā de possessionib⁹ habitis ante cōciliū memoratū/ꝛ de noualib⁹ siue ante siue post idē cōciliū acquisitis/q̄ ꝓprijs manibus ac sumptib⁹ excolūt/ꝙ̄ de ortis/virgultis/piscationib⁹ suis/ac de suoꝝ aīaliū nutrimētis singuli vr̄m oino seruetl imunes. Datū Laterañ. v. Jd⁹ Nouēbris. Pōtificat⁹ nr̄i anno. ix

Priuilegiū dn̄i Gregorij pape. ix. Ne pͥncipes aut nobiles/seu ecclesiaꝝ p̄lati occasione iurispatronat⁹ aduocatie seu custodie/quā in monasterijs vel domib⁹ nr̄is habere ꝓponūt/bladū/vinū/euectiones/ aīalia/aut res alias/ ꝓ edificatiōe seu munitiōe castroꝝ ꝛ villarū/seu ꝓ tyrocinijs/ torneamētis/aut alijs vsib⁹ suis a nobis exigant/seu nos tallijs vel exactiōib⁹ grauent/seu carnes in monasterijs comedāt/ ꝛ ne mulieres in domos nostras intrēt.

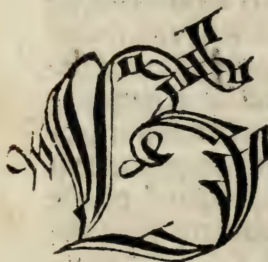

Regorius Eps seruus seruoꝝ dei. Dilectl filijs abbati cistercij ꝛ vniuersis coabbatib⁹ eius cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionem. Quia refrigescente caritate multoꝝ adeo iniquitas abūdauit/ vt quoꝝūdā suc-

censa velut ignis impietas cōtra ecclesias ꝛ ꝑsonas ecclesiasti
cas tanto validius inflammetᷣ/quāto rariores qui eas tueantᷣ
cōtra prauorū incursus inuenit obiectores/ nos quibꝰ ipsarū
cura ꝛ sollicitudo incumbit/ibi fortius insurgere cogimur/ vbi
ꝑsecutorum imanitas periculosius exardescit. Sicut em̄ no-
bis ex parte vestra grauis est oblata querela/ nōnulli princi-
pes ac nobiles occasione iurispatronatꝰ aduocatie/ seu custo-
die/ quā in monasterijs /grangijs/cellarijs/ vel domibus ve-
stris se habere ꝓponūt/ac interdū etiā ꝓ sue libito volūtatis
ꝛ quidā ecclesiarū p̄lati/a quibus deberetis nō grauamen sed
solamē potius expectare/bladū/vinū/euectiones/animalia/ꝛ
res alias ꝓ edificatione ac munitione castroꝝ ꝛ villarū/ necnō
ꝓ tyrocinijs/torneamētis/expeditionibꝰ/ꝛ alijs vsibꝰ eorūdē
a vobis exigunt ꝛ extorquēt/alˢ vos tallijs ꝛ exactōibꝰ inde-
bitis multipliciter aggrauādo. Preterea quidā ex ipsis ꝛ alij
carnes comedere in vestris domibus/ac mulieres etiā easdem
domos ingredi cōtra instituta vestri ordinis nō verentᷣ/ꝓpter
quod ꝛ quies monastici ordinis ꝑturbatᷣ/ꝛ graue cōmissis vo-
bis monasterijs iminet detrimentū. Quare nobis humiliter
supplicastis/vt suꝑ his paterna ꝓuidere sollicitudine dignare
mur. Nos igitᷣ ꝛ vestre ꝓuidere quieti/ꝛ molestantiū malicijs
obuiare volentes/auctoritate p̄sentiū districtiꝰ inhibemus/ne
quis a vobis p̄missa exigere vel extorquere/aut in vestris do-
mibus vti carnibus/seu mulier aliqua eas intrare p̄sumat cō-
tra ordinis instituta. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc pa-
ginam nostre inhibitionis infringere/vel ei ausu temerario cō
traire. Si quis autē hoc attēptare p̄sumpserit indignationem
omnipotētis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorū eius se
nouerit incursurū. Datum Lateran̄. x. klˢ. Februarij. Pontifi-
catus nostri Anno septimo.

Ad idem in forma Innocētius papa quartus.

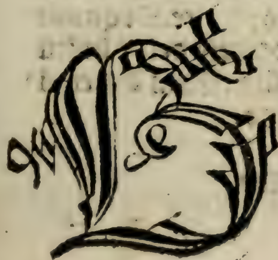
Eiusdē. Q nullus ep̄s vel alia p̄sona electiones abbatū ordinis impediat/ aut de remouēdo seu deponēdo aliquo eorū se intromittat. Q sicut licet abbatib⁹ recipere munus bn̄dictiōis ab alio ep̄o q̄ ab ordinario si cū hūilitate requisitus id impēdere renuerit Ita nulli eoꝝ licet de modo electionis inquirere/ aut p̄sonas electas de vita/ de litteratura/ aut morib⁹ examinare/ seu electiones cōfirmare. Q caplis ep̄oꝝ electos nostros sibi p̄sentari requirere/ aut aliquo modo eos approbare nō licet. Q archidiaconi auctoritatē installādi dictos electos sibi vendicare non possunt. Et q̄ p̄textu benedictiōis huiusmodi nihil penitus exigatur.

Regorius Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Dilecti filijs abbati cisterciȷ/ ꝛ vniuersis coabbatib⁹ eius cistercien̄ ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Ex parte vestra nobis est oblata querela q̄ cū auctoritate aplica sit inhibitū/ ne vllus ep̄s/ vel quelibet alia p̄sona regularē electionē abbatis ordinis vestri impediat/ aut de instituēdo vel remouēdo eo qui ꝓ tēpore fuerit/ cōtra instituta cistercien̄ ordinis se aliquaten⁹ intromittat/ ac vobis a sede aplica sit idultū vt si archiep̄i vel ep̄i in quorū diocesib⁹ domus vestre fun-

date sunt/cũ hũilitate ac deuotione debita requisiti substitu-
tos abbates bñdicere forte renuerint/liceat eisdē abbatib⁹ ab
alio epo pcipe/q̄ a suo fuerint idebite denegata/ q̄dā archiepi
ꝛ epi cum in vestris monasterijs in abbates aliqui eligunť/ de
modo electiōis inquirere/ ꝛ examinare ꝑsonas de vita/littera-
tura/et morib⁹/ et electionē cōfirmare p̄dictā ꝓ viribus elabo
rant capitula quoq; ipsoꝝ eosdē sibi p̄sentari querūt electos/
ꝛ approbādi eos vsurpare sibi nitunť temere ptātem/ Archidi-
aconi etiam installandi electos ipsos vendicare sibi ius iniu-
riose cōtendunt/contra indulta sedis apl̃ice p̄sumptione non
modica venieñ. Volētes itaq; quieti vestre cōsulere/ac vestris
grauaminib⁹ in hac parte paterna sollicitudine ꝓuidere/ne ta
lia p̄sumanť de cetero/ꝛ ne ab instituēdis vel institutis abba-
tibus bñdictiōis p̄textu aliquid penit⁹ exigať/auctoritate pre
sentiũ districti⁹ inhibemus/ eadē auctoritate nihilomin⁹ de-
cernētes/ vt si cōtra p̄dictā inhibitionē nostrā a quoq; fuerit ꝓ
pria temeritate p̄sumptũ/ sit irritũ ꝛ inane. Et si alique senten
tie late fuerint/nullũ robur obtineāt firmitatis. Nulli ergo om
nino hoim liceat hanc paginā nostre inhibitiōis ꝛ cōcessionis
infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc at
temptare p̄sumpserit indignationē omnipotētis dei ꝛ beatoꝝ
Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurum. Datũ La
terañ.x.kl̃. Februarij. Pontificat⁹ nostri Anno.vij.

Eiusdē. Ut nō possumus couenirę ꝑ litte/ꝛ
ras aplicas/ que de ordine nostro non fe
cerint mentionem.

Regorius Epũs seruus seruoꝝ dei. Dilectis filijs ab
bati cisterciẽ/ꝛ vniuersis abbatib⁹ ꝛ mona
chis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ apl̃icā be-
nedictionē. Cũ cisterciẽ ordinis titulus ꝑ
dei gratiā adeo sit insignis q̄ vix credať ab

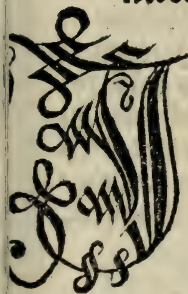
bis qui ꝯtra vos litteras impetrāt sine malicia obticeri nos ⁊ illoꝝ fraudib⁹ obuiare/ac innocentiā vr̄am volen̄ fauorabiliter cōfouere/auctoritate vobis p̄sentiū indulgem⁹ vt nequeatis p litteras apl̄icas cōueniri que de cistercien̄ ordine nō fecerint mētionē. Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nostre cōcessionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ac beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl̄oꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Lateran̄. iij. Idus Januarij. Pontificat⁹ nostri Anno primo.

Eiusdē. Qr abbates possunt cōmittere p̄oribus suis vices suas absoluēdi in eoꝝ absentia monachos ⁊ cōuersos ab excōicatione de iniectione manuū violentarū in seipsos.

Gregorius Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Dilecti filijs abbati cistercij/⁊ vniuersis coabbatib⁹ suis cistercien̄ ordinis. Salutē ⁊ apl̄icā bn̄dictionē. Cū monachos ⁊ cōuersos monasterioꝝ vestroꝝ ab excōicatiōe quā iniciēdo man⁹ violētas inuicē in seipsos frequēter incurrūt/ex officio vr̄o absoluere valeatis/auctoritate vobis p̄sentiū indulgem⁹ /vt absoluēdi eos ab excōicatione hmōi p̄oribus vr̄is cū vos abesse ꝯtigerit possitis committere vices vr̄as. Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nr̄e cōcessionis infringere/vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄sūpserit indignationē oipotentis dei/ ⁊ btōꝝ Petri ⁊ Pauli apl̄oꝝ eius se nouerit incursuꝝ. Datū Lateran̄ x. kl̄. Febr. Pontificat⁹ nostri Anno septimo.

Ad idem in forma Innocētius papa quartus.

Priuilegiũ dñi Innocẽtij pape .iiij. Qz nõ possum⁹ vocari p ordinarios/ vel alios quoscꝫ iudices ad synodos/ vel forẽses ꝯuẽtus seu placita aut capl'a/ vel forũ pe-nitẽtiale/ etiã rõne delicti/ sed solũ ꝓ fide.

INnocentius Eps̄ seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ eiusqꝫ coabbatib⁹ ꝛ cõuentib⁹ vniuersis ci-stercieñ ordinis. Salutẽ ꝛ aplicã benedictionẽ. Cũ a nobis petit̃ qḋ iustũ est/ ꝛ honestũ/ tã vigor equi-tatis/ q̃ȝ ordo exigit rationis/ vt id p sollicitudinem officij nostri ad debitũ pducat̃ effectũ. Ex parte siq-dẽ vestra fuit ꝓpositũ coram nobis/ qḋ licet ordini vestro p p̄uilegia sedis aplice sit indultum/ vt nullus eps̄ seu alia psona ad synodos vel forenses cõuentus/ nisi ꝓ fide vos ire cõpellat/ aut in vos vel monasteria/ seu etiam psonas dicti ordinis/ excõis /suspẽsionis/ aut interdicti sentẽtias ꝓmulga-re p̄sumat/ q̃ si ꝓmulgate fuerint/ tãq̃ȝ cõtra sedis aplice indul ta ꝓlate decernunt̃ p eadẽ priuilegia irrite ac inanes. Nihilo-min⁹ tñ plerıqꝫ p̄lati ꝛ iudices ordinarij/ ꝛ alij ecclesiarũ recto-res eadẽ p̄uilegia quib⁹ muniti estis euacuare supsticiosis ad-inuẽtionib⁹ moliẽtes/ asserunt vos ꝓ q̄uis offensa ratione de-licti existere fori sui/ sicqꝫ vocantes vos ad placita capitula/ et penitẽtiale forum sicut alios clericos seculares/ vos super hoc multiplici vexatione fatigant/ q̃ȝq̃ȝ excessus vestri tam p gene rale q̃ȝ etiã quotidiana capitula que fiunt in singulis monaste rijs vestri ordinis/ ꝯgrua penitẽtia puniant̃. Quare nobis hu militer supplicastis/ vt p̄sumptionẽ taliũ cohibere paterna sol-licitudine curaremus. Nos igit̃ attendeñ q ꝛ si ex suscepti cu-ra regiminis de vniuersis sancte matris eccl'ie filijs/ curã ꝛ solli citudinẽ gerere teneamur/ de illis tñ sp̄ali⁹ cogitare nos cõue-nit q̃ postpositis vanitatib⁹ scl'i iugem ipẽdũt dño famulatũ/

ac volentes quieti vestre sup p̄missis paterna imposterū sollicitudine ꝓuidere/ vt nullus vos/ seu monasterioꝝ̄ vestrorum ꝑsonas/ ad synodos vel forenses cōuentus/ nisi ꝓ fide dūtaxat/ vel huiusmodi placita/ seu capitula/ vel forū penitentiale/ absq̧ mandato sedis ap̄lice speciali/ euocare/ etiā delicti ratione p̄sumat/ maxime cū vos filij abbates punire excessus quoslibet ꝫm statuta vestri ordinis parati sitis/ auctoritate p̄sentiū districtius inhibem⁹/ Decernētes eadē auctoritate/ sentētias si quas hac occasione ꝑ p̄sumptionē cuiuspiā ꝓmulgari contigerit irritas ⁊ inanes. Saluo in omnib⁹ ap̄lice sedis mādato. Nulli ergo oino hoīm liceat hanc paginā nostre inhibitōis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotētis dei ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli ap̄loꝝ̄ eius se nouerit incursurū. Datū Lugdun̄. iiij/ kl'. Maij. Pontificatus nostri anno. ij.

Ad idem in forma Alexander papa quartus.

Eiusdē. Ne quis in familiares/ seruiētes/ ac bn̄factores nostros/ seu ī eos qui molunt in molēdinis nostris/ vel coquūt in furnis nostris/ seu al's nobis cōicant excōicationis sentētias ꝓmulget.

Innocentius Ep̄s seru⁹ seruorū dei. Dilectis filijs abbati cistercij eiusq̧ coabbatib⁹ ⁊ cōuentibus vniuersis cisterciēn̄ ordinis. Salutem ⁊ ap̄licā benedictionē. Cū a nobis petitur quod iustū est ⁊ honestū/ tā vigor equitatis q̄ ordo exigit rationis/ vt id ꝑ sollicitudinē officij nostri ad debitū ꝑducat̄ effectū. Ex parte siquidē vestra fuit ꝓpositū corā nobis/ q̄ nonnulli ecclesiarū p̄lati ve-

strís libertatib⁹ inuidētes/cū eis nō liceat ex aplice sedis idulto in vos excōis vel interdicti snias ꝑmulgare/in familiares/ fuiētes/ꝛ bñfactores/ac illos q̄ molūt in molēdinis/ vl' coquūt in furnis vr̄is/ q̄cꝫ vendēdo seu emēdo/ vel alias vobis cōicāt snias ꝓferūt memoratas/sicqꝫ nō vim ꝛ ptātē ꝑuilegioꝝ vestroꝝ sed sola verba seruātes/vos quodāmō excōicant/dū vobis alios cōicare nō sinunt/ꝛ ex hoc iudicari videmini iudicio iudeoꝝ/ꝛ qui vobis cōicant in p̄dictis/illud euenit incōueniens qđ maiorē excōicationē incurrāt/q̄ꝫ excōicatis cōicādo fuerāt incursuri. Quare nobis huilit' supplicastis vt ꝓuidere q̄eti vestre sup hoc paterna sollicitudine curarem⁹. Nos igit' vestri supplicatiōib⁹ inclinati/ne q̄s p̄dictoꝝ hmōi snias in fraudē ꝑuilegioꝝ aplice sedis de cetero ꝓmulgare p̄sumat/ auctoritate p̄ntiū inhibem⁹. Decernētes eas si ꝑ p̄sūptionē cuiuspiā talit' ꝓmulgari cōtigerit irritas ꝛ inanes. Nulli ꝰ oino hoim liceat hāc paginā nr̄e inhibitōis infringere/ vel ei ausu temerario ꝯire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄sūpserit/indignationē oipotētis dei/ꝛ btōꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ ei⁹ se nouerit incursurū. Datum Lugduñ. iiij. kl'. Maij. Pōtificat⁹ nr̄i Anno. ij.
Similem in eadē forma concedit Urbanus papa iiij.

Eiusdē. Clara ordis cōmēdatio/ꝛ ob hoc decernit. Qꝫ visitatōes ordis ꝑ solos abbates vel monachos ordis nr̄i ꝛ nō ꝑ aliquos alios fieri debēt/cū nōnlli alij ordies iā ꝑ ꝑsonas isti⁹ ordis fuerit reformati.

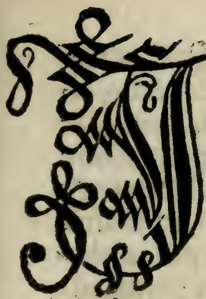

Innocentius Ep̄s seru⁹ seruorū dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ eiusqꝫ coabbatib⁹ ꝛ cōuentib⁹ vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicā bñdictionē. Thesauro virtutū/sic p̄clara vestra religio suū sꝑ astrinxit affectū/qđ habetur

τ in conspectu regis eterni placita/ τ in oculis hoim gratiosa.
Ipsa quidā vt colūba mitis τ humilis/ τ electa dñi specialis/
pulchra p totū aspicit/omnē a se rugam enormitatis abijciēs/
τ maculā deformitatis excludens/ vigilātibus illis qui pater-
ne sollicitudinis in ea gerūt officiū/qd ibidē nulle possint viti
orū spine succrescere/sed ipsa florū honoris τ fructuū honesta
tis imarcessibili polleat vbertate/ ppter hunc eterni sancte ope
rationis effectū/nūq̄ ordo vester officio aliene visitatiōis vel
correctionis indiguit/sed de ipso aliquib⁹ alijs reformationis
beneficiū ex puidentia sedis aplice iam puenit. Cū itaq̄ nos
qui ex hmōi virtuosis actib⁹ spiritu in dño exultamus / claris
agnoscam⁹ indicijs/dictū ordinē esse alijs recte vite speculū/ τ
salutifere cōuersationis exemplū/q̄ ipse sicut olim sic τ impo-
sterū ab eiusdē dumtaxat abbatibus ac monachis idoneis/
quos vos filij abbates/ad hoc puideritis deputādos/ τ a nul
lo alio visitari possit/aut corrigi auctoritate p̄sentiū duximus
statuendū. Eadem auctoritate nihilomin⁹ decernentes/ vt si
aliquid contra statutū huiusmodi a quoquā ppria extiterit te
meritate p̄sumptū/sit irritū τ inane. Et si forte alique senten-
tie in vos occasione huiusmodi plate fuerint/nullū robur ob-
tineant firmitatis. Mandato sedis aplice semp saluo. Nulli
ergo omnino hoim liceat hanc paginam nostre constitutionis
infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc at-
temptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ ac bea-
torū Petri τ Pauli apostolor eius se nouerit incursurū. Da-
tum Lugduni. vj. Non Maij. Pontificat⁹ nostri Anno. ij.

Similem bullā τ in eadem forma cōcessit Urbanus p̄p. iiij.

Eiusdem. Qd in parrochijs in quibus ve
teres decime nobis sūt cōcesse p portiōe
qua veteres nos cōtingunt/etiā decimas
de noualibus pcipere valeamus.

Nnocentius Eps seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusq; coabbatib⁹ ꝛ cõuentib⁹ vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Iustis petentiū desiderijs dignū est nos facilē pbere cõsensum/ꝛ vota que a rõnis tramite nõ discordāt/ effectu psequēte cõplere. Eapropter dilecti in dño filij/vestris iustis pcibus inclinati auctoritate vobis psentiū indulgem⁹/vt in parrochijs illis i quib⁹ vobis veteres decime sunt pcesse/noualiū quoq; de qbus aliqs hacteнus nõ pcepit p portiõe q̄ veteres vos ptingūt pcipere valeatis. Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nr̄e pcessiõis infringere/vel ei ausu temerario ptraire. Si quis aūt hoc attēptare psumpserit/indignationē oipotētis dei/ꝛ btõꝝ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datū Lugduñ.iij. Noñ Maij. Põtificat⁹ nostri Anno.vi.

Ad idem in forma Alexander quartus.
Ad idem in forma Urbanus quartus.
Ad idem in forma Bonifatius octauus.

Eiusdē. Ut moniales ordinis nr̄i nulli cõfiteri possunt/nisi suo patri abbati vel ei⁹ cominisso.

Nnocentius Eps seru⁹ seruorū dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ ꝛ coabbatib⁹ ei⁹ cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Petitio vestra nobis exhibita cõtinebat/ q̄ cū correctio excessuū/tā monachoꝝ q̄s monialiū vestri ordinis ad patres abbates fm statuta dicti ordinis/cõfirmata p sedē aplicam ptinere noscat/ꝛ in gnāli caplo cistercieñ deliberatiōe puida sit statutū

vt moniales incorpate ipi ordini/nulli alij pfiteant/nisi pri ab bati solūmō/vel cui dict⁹ abbas i hoc cōmiserit vices suas/nō nulli religiosi ꝛ etiā seculares/nō absqꝫ p̄sūptōe dānabili falcē in alienā messem mitteñ/p̄dictarū monialiū pfessiones audire ac ipas de facto absoluere non verent/ppter qd correctio vr̄a ptēnit/ipeqꝫ moniales regularē effugiūt disciplinā/ in salutis aiarū suaꝝ dispendiū/ ꝛ p̄fati ordinis iniuriā ꝛ ptēptū. Quare fuit ex pte vr̄a nobis hūilit supplicatū/ vt sup hoc pgruū adhibere remediū dignaremur. Nos igit statuta vr̄i ordinis cupieñ illibata seruari/ ꝛ aiaꝝ pfectui puidere/ne id d cetero fiat absqꝫ spāli mādato p̄dicte sedis faciēte plenā d statutl pfirmatiōe ac inhibitiōe hmōi mētionē/auctoritate p̄ntiū districtius inhibemus. Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nr̄e inhibitionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attēptare p̄sūpserit/indignationē oipotētis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aplōꝝ ei⁹ se nouerit incursurū. Datū Lugduñ v. kl. Maij. Pontificat⁹ nostri Anno. vj.

Idē. Declarat sūmus pōtifex decretalē p eū cōtra exēptos cōfectā/ qua statuit vt exempti q̄ztacūqꝫ gaudeant libertate nihilomin⁹ rōne delicti seu ptract⁹/aut rei de q̄ ptra ipos agit possint corā ordinarijs cōueniri/nullū ordinis libertatib⁹ ꝛ imunitatibus p̄iudiciū affert.

Innocentius Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Dilectl filijs abbati cistercij/eiusqꝫ coabbatib⁹ ꝛ puentib⁹ vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicam benedictionē. Cū nup duxerim⁹ statuendū/vt exempti q̄ztacūqꝫ gaudeāt libertate. Nihilomi-

nus tñ ratione delicti/seu cõtractus/aut rei de qua contra ipsos agit̃ rite possint corã locoꝝ ordinarijs ꝯueniri/ et illi quo ad hec suã in ipos iurisdictionẽ/ ꝑut ius exigit exercere/vos dubitantes ne ꝑ cõstitutionẽ hmõi libertatibꝰ et imunitatibꝰ vobis et ordini vestro ꝑ priuilegia et indulgẽtias ab apl'ica sede ꝯcessis/ p̃iudicari valeat/nobis hũiliter supplicastis/vt ꝓuidere super hoc idẽnitati vestre paterna sollicitudine curaremꝰ. Quia vero eiusdẽ ordinis sacra religio sic vos apud nos dignos fauore cõstituit/vt nobis votiuũ existat/vos ab oĩbus ꝑ que vobis possent ꝓuenire dispẽdia/imunes libenti aĩo p̃seruare/auctoritate vobis p̃sentiũ indulgemꝰ/vt occasione cõstitutionis hmõi nullũ eisdẽ libertatibꝰ ac imunitatibꝰ imposterũ p̃iudicium generet̃. Nulli ergo oĩno hoĩm liceat hanc paginã nostre concessionis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si qs aũt hoc attemptare p̃sumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/et beatoꝝ Petri et Pauli apl'oꝝ eius se nouerit incursurũ. Datũ Lugduñ. iiij. Noñ Maij. Pontificatꝰ nostri Anno. viij.

Eiusdẽ. Qꝫ liceat abbatibus moniales rebelles ac suꝑbas si tales fuerint ĩ ordine discidere ab ordinis vnitate/ꝑuilegijs et indulgẽtijs ordinis ꝑpetuo carituras.

Innocentius Ep̃s seruꝰ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusqꝫ coabbatibꝰ vniuersis cisterciẽñ ordinis. Salutẽ et apl'icã bñdictionẽ. Sic ordinis vestri ĩfraglãtia nos delectat/vt libenter illa vobis et liberaliter cõcedamꝰ/ que fructꝰ dulcedinis et flores suauitatis vobis ꝓferant et odoris. Cũ igit̃ sicut nobis exponere curauistis nõnulle vestri ordinis moniales/ad suꝑbiã et rebellionẽ offirmato calcaneo/suadẽte ꝑditionis actore/obediẽtie ruptis habenis/ꝑ campũ discurrãt lasci-

uie ac ppꝛie volũtatis reiecta modeſtia monachali in ſuarum diſpendium animarũ/ ⁊ infamiã ⁊ ſcandalũ oꝛdinis memoꝛati. Nos volentes moꝛbo huiuſmodi cõgrui remedij medicamine ſubueniri/ pñtiũ vobis auctoꝛitate cõcedimus/ vt liceat vobis moniales huiuſmodi ſi quas tales de cetero in coꝛpoꝛe veſtri oꝛdinis cõtigerit reperiri/ reſcindere a veſtri oꝛdinis vnitate/ ne mẽbra foꝛſan inficiãt ſanioꝛa/ priuilegioꝛũ ⁊ indulgentiarũ pdicto oꝛdini cõceſſarũ cõmodis ppetuo carituras. Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginã noſtre cõceſſionis infringere/ vel ei auſu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attẽptare pſumpſerit indignationẽ oipotentis dei/ ⁊ beatoꝝ Petri et Pauli aplꝛoꝝ eius ſe nouerit incurſurũ. Datũ Mediolaneñ. Idus Auguſti. Pontificat⁹ noſtri Anno. ix.

Eiuſdẽ. Q̃ monachi noſtri ad oꝛdines pmouendi nõ teneñt ad examen per epos/ vel eoꝛũ officiarios/ niſi in eis eſſet notoꝛium crimẽ/ vel enoꝛme coꝛpoꝛis vitiũ.

Innocentius Eps ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilecti filijs abbati ciſtercij/ eiuſq; coabbatib⁹ ⁊ conuentibus vniuerſis ciſterciẽſ oꝛdinis. Salutẽ ⁊ aplicam benedictionẽ. Meritis veſtre religionis inducimur/ vt fauoꝛis benigni gratia vos iugiter pſequamur/ ſed in his pcipue que noſcunt ad cultum diuini nois ptinere. Cum itaq; ſicut lecta coꝛã nobis vniuerſitatis vr̃e petitio ꝯtinebat/ monachi oꝛdinis vr̃i ab inſtitutõe ipſi⁹ ſoliti ſint a platis eccliaꝝ ſine aliq̃ examinatiõe ad oꝛdines pmoueri/ nos deuotiõis vr̃e pcibus inclinati/ vt hoc ipm circa monachos eiuſdẽ oꝛdis/ eis dũtaxat exceptis/ in quib⁹ fuerit notoꝛiũ crimẽ/ vel enoꝛme coꝛpoꝛis vitiũ/ a platis eiſdẽ ppetuis tẽpoꝛibus obſeruetur/ auctoꝛitate pñtium duximus ſtatuendũ. Nulli ergo oino hoim liceat

hanc paginā nostre cōstitutiōis infringere/vel ei ausu temera rio cōtraire. Si qs autē hoc attēptare psūpserit/indignationē oipotētis dei/ et btōrum Petri et Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datum Lugduñ. xv. kl. Septembris. Pontificatus nostri Anno quarto.

Priuilegiū dñi Alexādri pape quarti. Qd abbates possunt pcedere contra capellanos conuersos monialium pfessos/si ad seculum vel ad alios ordines transierint velut contra alios apostatas.

Alexander Epus seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ eiusqz coabbatibus cisterciefi ordinis vniuersis. Salutē et aplicam bñdictionē. Ex pte vra nobis extitit intimatū qz nōnulli capellani et puersi monialiū ordinis vri post pfessionē in ordine ipo factā retro respiciētes/ interdū ad seculū et alias ad alios ordines se trāsferre ppria temeritate psumūt/in aiarum suarū periculū et scandalū aliorū/volentes igit et honori eiusdē ordinis et ipsorum saluti paterna diligētia puidere/vt cōtra tales velut ptra alios apostatas dicti ordinis fm statuta vestra et indulgētias vobis ab aplica sede pcessas/possitis pcedere auctoritate vobis psentium indulgem9. Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginā nre concessionis infringere/vel ei ausu temerario ptraire. Si qs autē hoc attēptare psumpserit/indignationē oipotentis dei/ac beatorū Petri et Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datum Neapoli. ij. Noñ. Martij. Pontificatus nri Anno primo.

Eiusdē. Qd abbates possunt cōmittere vices suas discretis et litteratis psonis or

dinis sacerdotibus/ ipsis absentib⁹ ab-
soluendi monachos et religiosas perso-
nas sibi subiectas ab excommunicatione
quam ꝑ violenta iniectione manuum in
seipsos incurrūt.

ALexander Epus seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ eiusq₃ coabbatibus vniuersis cistercień ordinis. Salutē ꝛ aplicā bn̄dictionē. Cū sicut ex parte vestra fuit ꝓpositū coram nobis q̄ monachos vestros ꝛ religiosas ꝑsonas vobis subiectas/ab excōicatione quā ꝑ violenta iniectione manuū in seipsos incurrūt/absoluere valeatis/ac priorib⁹ vestris sup hoc cōmittere vices vestras vobis a sede apostolica sit indultū/ ꝛ sepe contingat propter vestram ꝛ priorū ipsorū absentiā illos qui huiusmodi sententiam incidūt diucius in ipsa nō sine animarū suarū periculo remanere. Nos vestris in hac parte supplicationib⁹ inclinati/q̄ sup his vices ipsas etiā alijs discretis ꝛ litteratis vestri ordinis sacerdotib⁹/absentibus vobis/ cōmittere ꝓut expedire videritis valeatis/vobis auctoritate p̄sentiū plenā cōcedim⁹ facultatem. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginam nostre cōcessionis infringere/ vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotentis dei/ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ eius se nouerit incursurū. Datum Neapoli. kl'. Februarij. Pontificatus nostri Anno primo.

Caueāt abbates/cum sunt aut esse possunt in monasterijs suis abuti cōmitteń vices suas in audiendis confessionibus semel in anno/in absolutione a multis casibus/quia pontifex iste dicit absentibus vobis.

Eiusdem. Qu in grangijs et locis nostris que adeo ab ecclesijs parrochialibus distant/ vt cōmode illuc pro audiendis diuinis officijs transire nō valeamus/ possimus diuina celebrare officia sine iuris preiudicio alieni/ et quod parrochiani nō intersint

Alexander Epus seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ eiusque coabbatibus et cōuentibus vniuersis cisterciensis ordinis. Salutē et aplicam benedictionē. Deuotionis vestre precibus benignum impertientes assensum/ presentiū vobis auctoritate cōcedimus/ vt in grangijs et locis vestris/ que adeo distant ab ecclesijs parrochialibus quod ad eas pro audiēdis diuinis officijs nō possitis cōmode habere recursum liceat vobis/ dūmodo parrochiani earūdem ecclesiarum nō intersint diuina eadē celebrare sine iuris preiudicio alieni. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam nostre concessionis infringere/ vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attemptare presumpserit/ indignationē omnipotentis dei/ et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Neapoli. kl. Februarij. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdē. Qu non liceat alicui persone ordinis nostri sine licentia sui abbatis cuique alterius vel eiusdem religionis/ aut seculari presbytero confiteri/ nec cōfessiones ipsorum audire.

A Lexander Eps seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusq3 coabbatib⁹ cisterciẽsi ordinis vniuersis. Salutẽ ⁊ aplicã benedictionẽ. Preclare religionis vestre fauor exposcit/ ⁊ sincere deuotiõis quã sedulo erga nos ⁊ Romanã ecclesiã geritis merita nos inducũt/vt vos speciali prerogatiua gratie psequẽtes/ vestris pcibus/quãtũ cũ dño possumus fauorabiliter annuam⁹. Cũ igit felicis recordationis. J. pp pdecessor noster/vt in ordine vestro sublata materia scandali/religionis pformitas/⁊ vite vnitas/in caritatis integritate seruẽtur/vobis suis litteris cõcessisse dicat/vt iuxta eiusdẽ ordinis statuta nulli fratrũ ipsius ordinis/seu alij eiusdem ordinis psone absq3 sui abbatis licẽtia liceat cuiq3 alterius religiõis/vel seculari psbytero cõfiteri/ nec ei cõfessiones ipsorũ audire/vel eis absolutiõis beneficiũ impartiri/ vestris deuotis supplicationib⁹ inclinati/ qd super hoc vobis est a dicto pdecessore cõcessum gratũ habentes/ ⁊ ratũ/ id auctoritate aplica confirmamus/ ⁊ psentis scripti patrocinio cõmunimus. Nulli ergo oino hominũ liceat hanc paginã nostre cõfirmationis infringere/vel ei ausu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attemptare psumpserit/ indignationem omnipotentis dei/⁊ beatorũ Petri ⁊ Pauli apostolorũ eius se nouerit incursurũ. Datum Neapoli. xvij. kl. Aprilis. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdem. Ne prelati qbus caritatiue causa hospitalitatis cũ ad monasteria nostra ipsi vel eorũ familie declinãt/necessaria iuxta facultatũ nostrarũ exigentiã ministramus/hec sibi ex debito seu pscripta cõsuetudine deberi asserant.

Alexander Epūs seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusqȝ coabbatib⁹ ꝛ cōuentib⁹ vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Intimātib⁹ vobis accepim⁹ qđ cum exhibeatis vos in hospitalitate omnib⁹ liberales/diocesanis vestris ac alijs ecclesiarū p̄latis eorūqȝ familijs cū ad vestra monasteria declinant caritatiue iuxta facultatū vestrarū exigentiā necessaria ministrantes/nōnulli p̄latorū ipsorū huiusmodi gratiā cōuertere moliētes in debitū/ꝛ qđ sic sponte ipsis impenditis/sibi deberi ex antiqua cōsuetudine asserētes/vos ꝛ monasteria vestra ꝓpter hoc multipliciter aggrauāt ꝛ molestant. Nos igitur vestris supplicationib⁹ inclinati/ꝛ voleñ in hac parte quieti vestre paterna diligētia ꝓuidere/ne quisqȝ p̄latus id qđ sic gratiose impenditis a vobis ex debito seu p̄scripta cōsuetudine p̄sumat exigere/auctoritate p̄sentium districtius inhibem⁹. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre inhibitionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/et beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datū Neapoli. v. Idus Aprilis. Pōtificat⁹ nr̄i Anno. j.

Idē. Decernit ꝙ cū visitationes ꝛ correctiones in ordine solum habeāt fieri per abbates ꝛ monachos ordinis/ꝛ nō ꝑ diocesanos/nulla eis ꝓcuratio a personis ordinis solui debet/qꝛ ꝓcuratio sic est annexa visitatōi vt nulli nisi visitet exhibēda sit/ip̄is diocesanis ne aliquā hmōi ꝓcurationē exigāt/ꝛ ꝑsonis ordinis ne soluāt inhibendo.

Alexander Eps seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij / eiusqz coabbatibus et conuentibus vniuersis cisterciensis ordinis. Salutem et apostolicam benedictionem. Sedes apostolica duxit vobis prouide concedendum / vt a nullo alio nisi a primus abbatibus seu vestris ordinis monachis a dictis abbatibus super hoc deputatis / visitari vel corrigi valeatis. Quia vero sic sunt procurationes visitationi annexe / vt prelatis non sint / nisi visitent exhibende / auctoritate presentium ne quisqz diocesanus / aut prelatus alius a vobis procurationes huiusmodi exigere vel extorquere presumat / nec vos eas exhibeatis eisdem districtius inhibemus. Decernentes eadem auctoritate irritum et inane / si quid contra inhibitionem huiusmodi a quoqz propria fuerit temeritate presumptum / ac sententias si quas in vos huiusmodi occasione prolate fuerint / non tenere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre inhibitionis et constitutionis infringere / vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit / indignationem omnipotentis dei / et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Neapoli. xv. kl. Maij. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdem. Quod non tenemur ad prestationem aliquarum collectarum / subsidiorum / et aliarum exactionum nobis aut domibus nostris a sede apostolica seu legatis eiusdem imponendarum / per litteras sedis seu legatorum eius que expressam de indulgentia huiusmodi et ordinis non fecerint mentionem / etiam si contineatur in eisdem litteris quod id quod per eas mandatur fiat / aliqua indulgentia non obstante.

Alexander Epus seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusq coabbatibus et cõuentibus vniuersis cistercieñ ordinis. Salutẽ et apostolicam benedictionẽ. Religionis vestre meretur honestas/vt vos speciali diligẽtes in dño caritate/ psequamur gratia sedis apostolice ac fauore. Sane tenuitatẽ vestrorũ redditũum et puentuũ sollicite attendentes/ac p hoc volentes alicuius releuationis solacio vos gaudere/ vobis auctoritate p̄sentiũ indulgemus/vt ad p̄statione aliquarũ collectarũ subsidiorum et aliarũ exactionũ imponendarũ vobis et domibus vestris a sede apl'ica seu legatis eiusdẽ/aut ipsorũ auctoritate ac mandato nõ teneamini p litteras ipsius sedis /legatorũ eius/ que plenam et exp̄ssam de indulgẽtia huiusmodi et ordine vestro nõ fecerint mentionẽ/etiã si contineat in eisdẽ litteris q id quod p eas mandatur fiat aliqua indulgentia non obstan te. Nos eñ excõicationis/suspensionis/ et interdicti sententias si quas occasione predictorũ in vos cõmuniter/ vel aliquos vestrum ab aliquo pmulgari contigerit decernimus nõ tenere. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostre concessionis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurũ. Datum Anagine Nonĩ Octobris. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdẽ/Ut non ten9mur legatis vel nuncijs domini pape/aut archiepiscopis/ episcopis/vel alijs prelatis quascũq procurationes pecuniarias soluere. Et si aliq̃s ppter hoc in nos ferat sententias sint irrite et inanes.

Alexander Epūs seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij / eiusq coabbatib⁹ ꝛ cōuentib⁹ vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Circa sacrū ꝛ famosum ordinē vrm illius sinceritatis affectū gerim⁹ / qꝺ semꝑ ipsius iusta desideria libētissime ꝑcuramus / ꝛ sumus ad ea solliciti ꝑ que virtutū dño possitis deuotius ꝛ qetius famulari. Sane lecta corā nobis vra petitio continebat / ꝙ licet legati ꝛ nūcij aplice sedis / ac etiā diocesani locorum Archiepi ꝛ epi / necnō ꝛ alij ecclesiarū ꝑlati / quotiēs ad monasteria ꝛ domos ordinis vestri diuertūt honeste admittātur in eis / ꝛ caritatiue tractent / qñq tñ ijdem diocesani ac ꝑlati / auctoritate ꝑpria. Interdū vero dicti legati ac nūcij ꝑtextu litterarū ꝑfate sedis in quib⁹ aliqñ cōtinetur / ꝙ ab exemptis ꝛ nō exemptis / nō obstañ aliqua indulgētia cistercieñ / vel alijs quibuscūq cōcessa / in ꝑcuratione pecuniaria ꝑuideatur eisdē / ꝑcurationē hmōi ꝛ alia plura cōtra indulta que ꝑdicta sedes cōcessit vobis cōmuniter vel diuisim / a vobis ꝛ ꝑdictis monasterijs ac domib⁹ exigere ꝛ extorquere / ac als vos ꝛ monasteria ipsa seu domos multipliciter molestare ꝑsumūt / in ea interdicti ꝛ in ꝑsonas eoꝝ suspēsionis ꝛ excōis sentētias ꝑferendo / in vrm ꝑiudiciū ꝛ ipsi⁹ ordinis detrimentū. Cū itaq dilectus fili⁹ noster. J. titul. sancti Laurētij in Luciñ pbr cardinalis / q̄ sꝑ ad hoc intētus esse dinoscit / vt ordo vester ꝑsperitatis affluētiā ꝯsequat / a nobis affectuose petiuerit vt suꝑ ꝑmissis ꝑuidere patna diligētia curarem⁹. Nos eiusdē cardinalis ꝛ vris ꝑcibus annuētes qꝺ eisdē legatis ꝛ nūcijs ꝑ supradictas seu q̄scūq alias aplice sedis litteras / ac etiā ꝑdictis archiepis ꝛ epis seu ꝑlatis in ꝑcuratione pecuniaria nō teneamini ꝑuidere vobis auctoritate pñtiū indulgem⁹ Decernentes ꝙ hmōi sentētie si quas in vos vel aliquē vestrū taliter cōtigerit / de cetero ꝑmulgari sint irrite penitus ꝛ inanes. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre cōcessionis ꝛ cōstitutionis infringere / vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attē

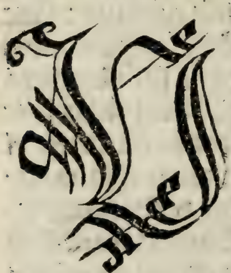
ptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ ⁊ beatorum Petri ⁊ Pauli apl'orꝝ eius se nouerit incursurū. Datū viterbij Non̄ Julij. Pontificatus nostri Anno quarto.

Eiusdē. Qz ad cōseruandū vnitatis ordinis vinculū districtius inhibet ꝑsonis ordinis/ne p̄textu alicui⁹ questiōis vel difficultatis in eodē ordine emergentis extra ipm ordinē appellare p̄sumāt/ decernen̄ eos qui oppositū p̄sumerēt rigori ordis cōtra tales inibi introducto subiacere/nō obstan̄ hmōi appellatione.

ALexander Epus seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusqꝫ coabbatibus ⁊ conuentib⁹ vniuersis cistercien̄ ordinis. Salutem ⁊ aplicā benedictionē. Uirtutū meritis rutilans ⁊ sanctitatis odore fraglans in ecclesie corpore membrū nobilissimū ordo vester sic a sui plantatione per semitā mandatorum dn̄i ambulauit/et vnitatē seruauit ⁊ pacem/qꝫ gratia gubernāte diuina nunqꝫ visitationis vel correctionis aliene officio indiguit/vel in eo nasci potuit turpē sibi maculā supducēs alicuius dissensionis rimula vel scissura/ꝓpter qđ sedes aplica eidē ordini questiōes inter ꝑsonas emergētes ipsi⁹ ꝑ p̄resabbates eiusdē terminari debere/⁊ a nullo nisi ab eisdē abbatib⁹ vel deputādū ab ipsis ad h̄ idoneis monachis dictū ordinē visitari posse vel corrigi noscit̄ indulsisse. Nos igit̄ eundē ordinē quē inter alios suorū p̄cellētia meritorꝝ p̄cipua ꝓsequimur caritate in sua cupiētes

pace seruare/ac ei ne vnitatis ipsi⁹ virsipi possit vinculū salu- briter p̄cauere/ vniuersis ꝛ singulis psonis eiusdem ordinis in virtute obediētie/ districti⁹ inhibem⁹/ ne aliq̄ ex psonis ipsis p̄ textu alicui⁹ q̄stionis vel difficultatis in eodē ordine emergen tis extra ip̄m ordinē appellare p̄sumat. Decerñ eos q̄ secus ege rint siue sint abbates/ siue monachi/ vel cōuersi rigori sepedic- ti ordinis ꝯtra tales inibi introducto debere/ nō obstāte appel- latiōe hmōi subiacere. Nulli ḡ oino hoim liceat hāc paginam nr̄e inhibitiōis ꝛ cōstitutiōis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄sumpserit/ indignationem omnipotētis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se no uerit incursurum. Datū Anagine Idus Junij. Pontificatus nostri Anno sexto.

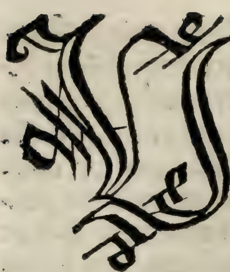
Priuileg͛ dn̄i Urbani pape iiij. Exp̄sse p̄ cipiēs ꝛ mandans p̄latis eccl̄iarū ꝙ ꝯser nēt p̄uilegia/ indulgētias/ libertates/ ꝛ cō suetudines rōnabiles ꝛ antiquas ordis nr̄i/ ꝛ ꝙ cessent ab oī inq̄etatiōe nostra.

Rbanus Ep̄s seru⁹ seruorū dei. Uenerabilib⁹ fratrib⁹ Archiep̄is ꝛ ep̄is ꝛ dilectis filijs abbatib⁹ p̄ oribus/ decanis /archidiaconis/ ꝛ ecclesiaꝝ p̄latis/ ad quos littere iste puenerint. Salu tē ꝛ apl̄icam bn̄dictionē. Dilecti filij abbas cistercij/ eiusq̧ coabbates ꝛ cōuentus vni- uersi cistercieñ ordinis suā ad nos querimo niā destinarūt/ ꝙ licet eis a sede apl̄ica sit indultū/ vt a forensi bus cōuentib⁹ sint imunes/ nulliq̧ liceat in eos vel eoꝝ mona steria seu cōfratres inibi cōmorantes/ excōis suspensionis aut interdicti cōtra id q̄d ab origine ordis obseruatū fuisse digno scit̄ sentētias ꝓmulgare/ que si ꝓmulgate fuerint decernunt̄ ꝑ

hmōi indulgētiā irrite ꝛ inanes. Uos tamē eoꝝ quieti ꝛ libertatib⁹/de quo miramur nō modicū/inuidētes ac moliētes infringere indulgentiā supradictā in eos ꝯtra indultū huiusmodi de facto p̄dictas sentētias ꝓmulgatis/quos vt fatigetis laboribus ꝛ expēsis interdū ad forenses cōuētus accedere/ qn̄q꜠ sententiarū vestrarū executiōes quacūq꜠ sint auctoritate ꝓlate suscipe inuitos cōpellitis ꝓ vr̄e arbitrio voluntatis q̄꜠ q̄꜠ ex generali ꝙ suscepisse dicimur ap̄lice sedis mādato teneamini eosdē in suis libertatib⁹ ꝛ priuilegijs cōtra prauorū p̄ssuras et molestias defensare/sicq꜠ fit vt indulgētia ꝯcessa eis cā solacij ꝛ quietis sit ipsis/vobis ꝯtra ip̄am quasi ꝯspirātibus/causa dispendij ꝛ laboris. Cū igit̄ sicut in lege dicit̄ parū sit in ciuitate ius esse/nisi qui illud teneat̄ existat/dignūq꜠ ac cōueniēs videatur/vt indulgētie ac p̄uilegia que deuotis ꝛ benemeritis indulgentia ꝯtra p̄sumptoꝝ audaciā cū expedit defendant̄/ vniuersitatē vr̄am rogam⁹ monem⁹ ꝛ hortamur attēte ꝑ ap̄lica vobis scp̄ta in virtute obediētie districte p̄cipiēn mādātes q̄ten⁹ p̄uilegia/indulgētias/ꝛ libertates eisdē ab ap̄lica sede ꝯcessa/ ac eoꝝ ꝯsuetudines/rōnabiles ꝛ antiq̄s/firma ꝛ illibata eis de cetero ꝓ ap̄lice sedis ꝛ nr̄a reuerētia obseruātes ab eoꝝ sup p̄missis coactiōe ac molestia penit⁹ q̄escatis/ ita ꝙ ip̄i ꝯcessa eis valeant trāquillitate gaudere/ac sup hoc ꝑ sedem eandem nō oporteat aliter ꝓuideri. Datū Uiterbij. iij. Non. Maij. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdē. Qꝫ nō possumus excōicari vel int̄dici ꝑ delegatos subdelegatos/seu ꝯseruatores/seu alios nūcios/aut executores sedis ap̄lice. Nec ip̄i debēt a nobis ꝓcurationes pecuniarias exigere ꝛc̄. Et ꝙ reuocatio pluriū p̄uilegioꝝ facta ꝑ Alexādrū papā nullū libertatib⁹ nr̄is affert p̄iudiciū.

Rbanus Eps seru⁹ seruorū dei. Dilectis filijs abbati cisterciȷ/eiusq͡ꝫ coabbatib⁹ ⁊ cōuentibus vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ⁊ aplicā benedictionē. Sacre vr̄e religiōis inducti meritis votis vestris libēter annuim⁹ eaq͡ꝫ vobis cōcedim⁹/ p̱ que materia submota grauaminis status vestri trāquillitas ꝓcuret. Sane nobis exponere curauistis/ q̄ ex speciali p̄uilegio sedis aplice obtinet̄/ vt nulli oino hoim liceat i vos vl̄ vr̄a monasteria/seu fratres inibi cōstitutos ꝯ id qd ab origine ordis noscit̄ institutū excōis/suspēsionis/seu interdicti sentētias ꝓmulgare/felicis quoq͡ꝫ memorie Honori⁹ papa p̄decessor noster q̄eti vestre paterna volēs diligētia ꝓuidere/adijciēdo de gr̄a potiori suis litteris vobis indulsit/vt nō solū alijs sed nec etiā dicte sedis legatis p̄dictas/vel etiā depositionis sententias in vos vel p̄dicta monasteria sine sedis eiusdē spāli mādato licitū sit ꝓferre/quas si extūc ꝓferri ꝯtigerit decreuit irritas ⁊ inanes. Insup̱ oino ꝓhibuit ne p̄dicti legati ꝓcuratiōes pecuniarias a vobis exigere vel extorq̄re p̄sumāt/ sed cū ad domos vr̄i ordinis accesserint/sine carniū esu cibis reglarib⁹ sint ꝯtēti. Porro q̄r felicis recordatiōis Alexander p̄p p̄decessor noster oia indulta quibuscūq͡ꝫ p̱sonis siue ecclesiasticis p̄latis/⁊ alijs regularib⁹ ⁊ nō regularib⁹/siue secularib⁹ p̄ncipib⁹ ⁊ alijs minoribus ⁊ quorūcūq͡ꝫ locorū/capitulis/collegijs/cōuētib⁹/ ⁊ cōmunibus/seu cōmunitatib⁹ a felicis recordatiōis Innocētio vel ab ip̄o Alexandro p̄decessorib⁹ nr̄is ꝯcessa/ q̄ videlicet p̱ delegatos/cōseruatores/aut executores a sede aplica deputatos/ seu p̱ delegatos ab ipsis/vel p̱ legatos sedis eiusdē/ aut ordinarios seu delegatos eoꝝ int̄dici/ suspēdi/vel excōicari/ q̄dq͡ꝫ ipsis ingressus eccl̄ie ꝓhiberi/ ⁊ q̄ terre sue interdicto eccl̄iastico supponi nō valeāt totaliter duxit auctoritate aplica reuocāda. Ita q̄ deinceps nullū robur nullūq͡ꝫ vigorē obtineant/nec p̄missi p̱ ea iuuare se valeant vlterius vel tueri nisi principes ipsi/sint reges/vel vxores/aut filij/ seu fratres regum/ aut alij

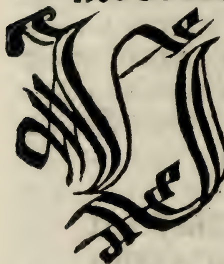
magnates sublimesq́ viri/qui antiquit⁹ a p̄dicta sede similem gratiā habuerūt/vos metuētes vobis p̱ hoc p̄iudiciū generari/ap̄lice sup̱ hoc ꝓuisionis remedium implorastis. Nos itaq́ vestris p̄cibus inclinati adinstar eiusdē Alexandri p̄decessoris q̄ p̱ reuocationē hm̄oi nullū libertatib⁹ ꝛ imunitatibus vobis a p̄fata sede ꝯcessis p̄iudiciū imposteꝝ generet̄ auctoritate vobis p̄sentiū indulgem⁹. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nostre cōcessionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Viterbij.ij. Noñ Maij. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdē. Q moniales ordinis cistercieñ gaudeant p̄uilegijs ꝛ indulgētijs ordini p̄dicto ab ap̄lica sede concessis.

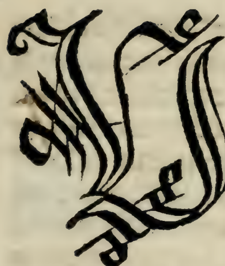
Rbanus Ep̄us seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis in christo filiabus abbatissis/ꝛ cōuentibus monialiū vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ ap̄licam benedictionē. Meritis sacre vestre religionis inducimur/vt fauoris benigni gr̄a vos iugiter ꝓsequētes paci ꝛ trāquillitati vestre ne iurgiorū cōcutiat̄ procellis imposterū cōsulamus/hinc est q̄ nos vestris supplicationibus inclinati/vt priuilegijs ꝛ indulgentijs generaliter ordini vestro ab ap̄lica sede cōcessis in his que vobis cōpetunt vti libere valeatis/auctoritate vobis p̄sentium indulgemus. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre cōcessionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli ap̄lorum eius se nouerit incursurū. Datū Viterbij. Idus Maij. Ppotificatus nostri Anno primo.

Eiusdē. Ne dem⁹ ꝑmitias aut decimas ꝺ terris nr̄is añ ꝯciliū generale acq̄sitis q̄s ꝓpriis manib⁹ aut sūptib⁹ excolim⁹/nec de ortis virgultis ⁊ molendinis nostris nec de animaliū nr̄oꝝ nutrimētis.

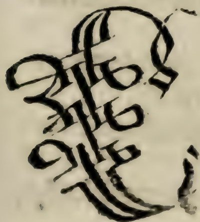

Rbanus Ep̄us seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusqꝫ coabbatib⁹ ⁊ ꝯuētib⁹ vniūsis cisterciēn ordis. Salutē ⁊ ap̄licā bn̄ð. Deuotionis augmētū vob deo ꝓpicio ꝓuenire ꝯfidim⁹/si sup his q̄ pie cupitis nos benignos ad grām habeatꝭ. Sane petitio vr̄a nob exhibita ꝯtinebat/q̄ lꝫ vobis a sede ap̄lica sit idultū/vt de terris añ gnāle ꝯciliū acq̄sitis/q̄s ꝓprijs manib⁹ aut sūptib⁹ colitis/seu de ortis ⁊ virgultis vr̄is/aut vr̄oꝝ aīaliū nutrimētis nulli decimas teneami exhibere. Nōnulli tñ vr̄is libertatib⁹ inuidētes de terris/ortis/⁊ virgultis p̄dictis/ꝑmicias/necnō ⁊ de molēdinis vr̄is decimas exigūt in vr̄m nō modicū detrimētum. Quare nobis hūilit̄ supplicastis/vt sup h̄ ꝓuidere vobis pr̄na sollicitudine curarem⁹. Vr̄is itaqꝫ supplicatōibus inclinati/vt hmōi ꝑmitias ⁊ decimas illis ꝯ q̄s de eis nō soluēdis legitima estis p̄scriptione muniti/nullaten⁹ soluere teneami vobis auctoritate p̄ntiū idulgem⁹. Nulli ḡ oīno hoim liceat hāc paginā nr̄e ꝯcessiōis infringē/ vel ei ausu temerario ꝯire. Si q̄s aūt h̄ attēptare p̄sūpserit/idignationē oipotētis dei/⁊ btōꝝ Petri ⁊ Pauli apl̄oꝝ ei⁹ se nouerit incursuꝝ. Datū Viterbij. v. Idus Maij. Pontificat⁹ nr̄i Anno ꝑmo.

Eiusdē. Vt tpe interdicti generalis possumus diuia officia i monasterijs nr̄is alta voce ianuis aptis ⁊ pulsatis cāpanis celebrare/excōicatis tñ ⁊ iterdictis exclusis.

Rbanus Eps seru⁹ seruorū dei. Dilectis filijs abbati cisterciij/eiusqꝫ coabbatib⁹ ꝛ ꝯuentib⁹ vniuersis cisterciesī ordinis. Salutē ꝛ aplicā benedictionē. Deuotionis augmētū vobis deo ꝓpitio ꝑuenire cōfidim⁹/si sup his que pie cupitis nos benignos ad grām habeatis. Cū igit sicut ex tenore vr̄e petitiōis accepimus vob ꝛ ordini vr̄o a pͥma sui fundatiōe a sede aplica sit cōcessū/vt tp̄e generalis interdicti possitis excōicatis ꝛ interdictis exclusis diuina officia in vr̄is monasterijs celebrare/vosqꝫ auctoritate ꝯcessiōis hmōi diuīa eadē alta voce/aptis ianuis/ꝛ pulsatis cāpanis/excōicatis tn̄ ꝛ interdictꝭ exclusis/duxeritis hacten⁹ sollēniter celebrāda. Nos vr̄is supplicatiōib⁹ inclinati vt in monasterijs vr̄is q̄ a seculariū habitatiōib⁹ remota sunt/diuina p̄dicta celebrare quēadmodū hacten⁹ rōnabiliter fecisse noscimini tp̄e ipsi⁹ interdicti libere valeatis vobis auctoritate p̄ntiū idulgem⁹. Nulli ḡ oīno hoim liceat hāc paginā nr̄e ꝯcessiōis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si qs autē hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē oipotētis dei ac btōꝝ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursuꝝ. Datū Viterbij. v. Idus Junij. Pontificat⁹ nr̄i Anno primo.

Priuilegiū dn̄i Clemēs pape iiij. Ut abbates transeāt ad generale capitulū annis singulis apud cistercium/ ꝛ qui nō venerint puniantur.

Lemens Eps seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cisterciij/eiusqꝫ coabbatib⁹ in generali capitulo apd̄ cisterciū cōgregatis. Salutē ꝛ aplicam benedictionē. Licet ex statutis ordinis vestri certe pene/in nō veniētes ad generale capitulū eiusdē

ordinis infligant ꝓ eo ꝙ in hoc potissime totiꝰ ordinis cõseruatur integritas ex relictis dispositionibꝰ annis singulis ordinandis ibidẽ/quia tñ nõnulli abbates dicti ordinis ad idem capitulũ anno ꝓximo ꝑterito venire ꝓ sue volũtatis arbitrio nõ curarũt/ne simile ab aliquibꝰ imposterꝫ attẽptetur volumꝰ ⁊ mandamꝰ edicto ꝑpetuo statuẽtes/ vt tales qui de cetero nõ venerint ad capitulum memoratũ/ nisi legitima causa fuerint impediti sine penarũ relaxationibꝰ puniãt̃ scd̃m ipsiꝰ ordinis instituta. Datum Perusij. v. Idus Iulij. Pontificatus nostri Anno primo.

Determinatio eiusdẽ dñi Clemẽtis pape iiij. sup multis difficultatibus tũc in ordine pendentiũ in qua octo capitulis sacrũ ordinẽ post grauissimã ꝓcessuum inuolutionẽ in summa pace restituit.

Primũ capitulũ. Excellens cõmendatio sacri huius ordinis ⁊ detestatio ꝑdictarum difficultatũ.
Secundũ capl'm. De cura vacantis monasterij/necnõ de electione ⁊ cõfirmatione abbatis cistercij/qui facta electione ꝯcordi est ap'lica auctoritate ꝯfirmatꝰ/⁊ põt administrare.
Tertiũ capl'm/De remissione statutoꝝ cõcilij generalis de electionibus ⁊ electoribus ordinis.
Quartũ capl'm. De capl'o gnãli ⁊ diffinitoribus/de l'ris capl'o missis/de iudicibꝰab eo datis/⁊ de elemosynis recipiẽdis.
Quintũ capl'm/De visitatiõe domus cistercij/⁊ ꝓclamationibus in ea faciendis.
Sextũ capl'm. De visitatiõibꝰ ⁊ visitatoribꝰ ordinis/de eorum potestate euectionibꝰ pictantijs emissionibꝰ fratrũ. ⁊c.
Septimũ capl'm. De punitionibꝰ in visitatiõe faciẽdis/de donis suspectis/⁊ de ꝓtelatione visitationũ.
Octauũ cap. De cãis depositiõis abbatũ. de male depositi. ⁊c.

Clemens Eps seru⁹ seruoꝝ dei. Ad ppetuā rei memori am. Paruus fons qui creuit in fluuiū ꝛ in lucē solēq; ꝯuersus in aquas plurimas redundauit/Cisterciēn est ordo ꝑlucidus/q a sui ortus exordio paru⁹ ꝛ humilis abiecti one habit⁹/tenuitate substātie/hūilitatis ꝓ fessione ac numero ꝓfessoꝝ sub fontis me taphora nō indigne describit/cui diuersarū illi ꝓprietatū con formitate cōformis nō immerito cōparat. Hic est em̄ fons or torum irriguus/ceteras rigans religiones ꝛ ordines/ ac in ip sos exemplis salutarib⁹ scaturizās. Hic est fons amen⁹/varie tate virtutū ꝑclarus mūdicie puritate/pietate patens/indefi ciens sanctitate/hoꝝ merito sic excrescere meruit/vt fontl no men excedens fluui⁹ censeat. Cui⁹ ꝓcessus laudabilis de vir tute in virtutē/vt deū deoꝝ in syon videat gradiētis/vniuer salis ecclesie letificat vnitatē/in qua ꝑ meritoꝝ euidētiā clare lucis splēdorē adept⁹ q̄si stella matutina resplēdet in medio ne bule mūdi hui⁹/ꝛ in ea splēdidos emittēs radios instar solis/ velut aque duct⁹ de paradiso ꝓgrediēs in aquas redūdat plu rimas/ortū plantationū suarū cet⁹ quidē claustraliū q̄s ꝓdux it aquis irrigās graꝝ ꝛ vino spūalis leticie fructū inebriās par tus sui. Hui⁹ siq̄dē ordinis sacra religio a sue institutōis auspi tijs q̄si deserta ꝛ inuia/vtpote paucis adhuc initiata cultorib⁹ tādē honoris ꝛ honestatl fruct⁹ parturiēs/ramos suos ramos q̄dē honoris ꝛ grē/q̄si terebint⁹ extēdit/ germinās gnātiones ꝛ ꝓgenies germinauit. Eapropter letat ꝛ iubilat letabūda/ et laudās exultat iā in multitudine numerosa spectabilis/q olim q̄si despicabil in solitudine dilitebat. Digne itaq; h ordo dig nissim⁹/dilect⁹/ꝛ ꝑelect⁹ a dn̄o eidē psallit ꝛ asserit cū ꝓpha in tra desta ꝛ iuia sic i scō tibi desiderio ꝛ solido ꝓposito religiōis apparui nō vt me i habitu vel ambitu ostētatiōis tibi q oīa vi des ostenderē/ſ vt in hūilitatis abiectiōe tuā viderē/ꝛ te mi sericordit donāte ꝑciperē gloriā ꝛ v̓tutē. Uidit em̄ ꝛ gauisus ē ꝑcepit vt ꝑmittit multe fecūditatl gloriā nihilomin⁹ i caritate

fundat⁹. Primi nãq ipsi⁹ ordinis architecti pma quasi eiusdē ordinis fundamēta in caritate iecerūt/ eundē ordinē adinstar spōsi celesti q̄ in speciosissima spōsa sua caritatē/ vt ipa fatet q̄ in ea pseuerātior fieret ordinauit/ caritatiuis pceptis ⁊ institutiōib⁹ ordinātes. Quib⁹ caritati carta nomē nec imerito iponētes p ipam ad caritati pseruationē strauerūt/ iuxta pphe pmissū. Ipsi⁹ ordis lapides ordināti in illa q̄d maiorib⁹/ q̄d ue minorib⁹ debeat aptius statuētes/ vt fm eiusdē pphe vaticiniū ipsi⁹ ordinis agni iuxta suū ordinē pascerent. Licet aūt ordo pdict⁹ ex caritati ordinatōe firmissim⁹/ ⁊ vt castro᷑ acies ordinata terribil/ ptinue in spūalis pugne pcinctu desudās p̄ hostes spūs pugnare didicerit/ ⁊ ipos etiā expugnare. Adhuc tñ Sathan cribrū suū mouere nō desinit/ s ipm mouet ⁊ excutit/ expectās ⁊ expetēs/ vt excutiat filios excusso᷑. Adhuc Sysara israelitas falcatis eos currib⁹ oppressurus insequit. Adhuc hostis antiqu⁹ peculiarē dñi ppl'm religiosos videlz dñm ptēplationis speculatōe vidētes/ ⁊ spāliter in ei⁹ ptē assūptos nō cessat impetere/ sed totis satagit viribus varijs conat insidijs diuersis in illos conatib⁹ insilit/ vt ipse a participio gaudij celestis exclusus in eis iocunde habitantib⁹ vnius moris in domo caritatē vulneret/ vnitatē separet/ ipsosq separatos in eiusdem pugne cōflictu debiliores efficiat/ ⁊ ab eis iocunditatē vnanimitatis excludat/ hoc ipsum insidiose molitus in psonas pfati ordinis his dieb⁹ inter ipsas sup diuersis articulis discordiarū excitata materia litiū satis seminib⁹/ et iactis seminarijs iurgiorū. Nos aūt ipsi⁹ ordinis sanctitatē ⁊ clarā famā cuius odor sicut agri pleni suauitas/ cui dñs benedixit totā replet ecclesiā/ singulari zelantes affectu/ ne vel ipsi⁹ sanctitas talibus nutaret insultib⁹/ vl' fame claritas detracto᷑ linguis exposita turbaret/ sed singula in eodē ordine locum vt pmittit decēter sortita retineant/ sicq cōtra predicti Sysare impetus de celo efficacius ipsius ministerio dimicet/ ⁊ ipsum facili⁹ iuxta Delbore canticum stelle in suo cursu ⁊ ordine manētes expugnēt/ princip*ijs* putauimus obsistendū/ exortam in eodē ordine sup articul' pdictis dissensiōis materiā/ vitatis litigio᷑ anfractib⁹

τ exclusis aduocatorū tumultib⁹/ salubris τ celeris subscripte ꝓuisionis nostre cōpendio decidentes/ nunc antiqua ipsius ordinis statuta interp̄tatiōis iuuādo remedio/ nūc eadē aplica auctoritate firmādo/ nūc etiā q̄dā noua de vnanimi ꝯsensu cistercieñ/ τ q̄ttuor infrascriptoꝝ p̄moꝝ ac aliorū abbatū/ τ ꝙ plurīū ꝑsonaꝝ ipsius ordinis in nr̄a ꝯstitutarum p̄sentia statuendo 2 Licet igitur cōtineatur in carta predicta/ ꝙ siqua domus eiusdē ordinis abbate ꝓprio fuerit destituta maior abbas de cui⁹ domo dom⁹ illa exiuit ordinatiōis ei⁹ habeat omnē curā donec in ea abbas alius eligat/ domui autē cistercieñ quia mater est omniū dum ꝓprio abbate caruerit/ quattuor p̄mi abbates scꝫ de Firmitate/ de Pontigniaco/ de Claraualle/ τ de Morimūdo ꝓuideant/ τ sup̄ eos sit cura domus illi⁹ donec electus abbas in ea fuerit τ statutus/ hoc tñ ex vsu τ ꝯsuetudine dicti ordinis generali sic interp̄tandū duximus/ vt videlicet administratione vacātis monasterij remanente penes conuentū eiusdē/ siqua forsan emerserint difficilia ꝓpter que vel cistercieñ ad dictos p̄mos quattuor vel alioꝝ monasteriorū cōuentus ad suos patres abbates duxerint recurrendū. Abbates ipsi curā τ diligentiā habeāt in consilio τ auxilio postulantib⁹ ꝓut eorū requiret necessitas impēdendis. Et licet administrationē penes singuloꝝ monasterioꝝ vacantiū cōuent⁹ dixerimus/ s̄m morē seruatū hactenus remanere/ sigillū tamē p̄dicto monasterij cistercieñ eo vacante prior ipsi⁹ custodiat cō signatū τ clausū/ sicut hacten⁹ fieri cōsueuit. In alijs vero monasterijs vacantib⁹ sigilla eorū patres abbates sigillis aliorum abbatū signata teneāt τ inclusa. In carta etiā hmōi cōtinetur q̄d domo qualibet eiusdē ordinis abbate ꝓprio vt p̄dicit destituta electiōis die p̄fixa etiā ex abbatib⁹ si quos dom⁹ illa genuerit aduocet/ τ cōsilio ac voluntate patris abbatis abbatē eligant abbates τ monachi dom⁹ illi⁹/ ad electionē autē cistercieñ abbatis p̄fixa τ p̄notata die ad minus ꝑ q̄ndecim dies ex abbatib⁹ quorū domus de cistercio exierūt/ τ ex alijs quos nouerint p̄dicti abbates τ fratres cistercieñ ideneos cōuocentur. Et cōgregati in noīe dñi abbates τ monachi cistercieñ abbatē

eligant/sup quo cõtentiõe orta q̄ id nõ seruabat iuxta ipsius carte tenorẽ. Nos attendẽtes qd̄ q̄uis ab antiquo p abbates dicti ordinis ita fuerit ordinatũ/id tñ in dissuetudinẽ abijt/ et iã de cõmuni cõsuetudine soli monachi vacãtis monasterij vocem in electione abbatis habere noscunt/hmõi consuetudinẽ volum⁹ ⁊ p̄cipimus obseruari/ eã laudabilẽ ⁊ rationabilẽ iudicantes/cũ ad ius cõmune reduxerit/qd̄ fuerat cõtra iuris communis regulas cõstitutũ. Ita qd̄ ea que de vocandis aliquib⁹ abbatib⁹ quorũ domus de cistercio exierũt/quod quidẽ de patribus abbatib⁹ hacten⁹ est seruatũ/⁊ cetera que de vocatione hmõi quo ad cistercieñ/necnõ quo ad alia eiusdẽ ordinis monasteria in carta vt p̄mittit cõtinent/eadẽ tam i ipso cistercieñ q̄ in alijs monasterijs inuiolabiliter obseruet. Licet eñ p̄dicti sic vocandi vocẽ in electione nõ habeãt/ eoꝝ tñ p̄sentia posset esse multipliciter fructuosa. ¶ Ceterũ qꝛ circa electionẽ abbatis p̄dicti monasterij cistercieñ fuit ab aliquibus dubitatũ/ an possit ex vsu aliquo tolerari/qd̄ circa cistercieñ electum retroactis tẽporib⁹ est obtentũ/ videlicet vt cistercieñ elect⁹ si ei⁹ electio fuerit in cõcordia celebrata administrare valeat/etiã a nemine confirmat⁹/⁊ sine cõfirmatione aliqua curã habeat animarũ. Nos ad hmõi dubitationẽ impp̄etuũ amouendã statuimus/ vt in monasterio cistercieñ celebrata electione concordi scd̄m morẽ hactenus obseruatũ electus p̄dicto modo cõcorditer eoipso ver⁹ sit abbas cistercij/⁊ administrãdi licẽtiã curãq̄ aiaꝝ habeat/ac in oĩbus ꝓ vero abbate perinde habeat/ ac si a sede ap̄lica cõfirmationis beneficiũ habuisset/a qua ipsũ intelligi volum⁹ ⁊ statuim⁹ cõfirmatũ. Licet aũt idem abbas cistercij p̄dicto modo auctoritate ap̄lica cõfirmet/nihil tñ deperẽat p hoc eiusdẽ ordinis libertati quã circa cessionẽ/⁊ amotionẽ abbatis/ipsius idem ordo dinoscit habuisse/ quãq̄ ipsi ordini manere volum⁹ illibatã. 5 ¶ Et qꝛ p̄fatus ordo in multa simplicitatis puritate fundatus ꝓfecit laudabiliter in eadẽ Nos circa electiões in monasterijs eiusdẽ ordinis faciẽdas/sic p̄sonas ipsius ordinis ꝓcedere toleram⁹/sicut hacten⁹ ꝓcesserunt/necessitatẽ seruãdi solẽnitates seu formas ꝯtentas in ge

nerali cōcilio eis de gratia remittētes. Ordinam⁹ aūt q̄ in maioribus abbatijs generationē habētib⁹ cū vacauerint quindecim dierū ad minus ad eligendū termin⁹ assignetur. Et prior/supprior/ac cellararius vacātis monasterij cōueniāt de electoribus/quos idē prior postq̄ de ipsis cōuenerint in caplo noiabit. Patres vero abbates vel visitatores nullū nominēt electorē/nec electorib⁹ p̄dicto modo creatis simul vel singillatim aliqd dent p̄ceptū/nisi qd in publico eis iniungāt artius/vt secundū suas cōsciētias puideant vacāti monasterio bona fide. Nec alicui⁹ vacantis monasterij paterabbas sibi noiari postulet electores anteq̄ in capitulo nominent̄/Nec aliquē ex congregatis ad eligendū electorib⁹ ad se vocet/nec verbo vel scripto/aut signo eis vel eoꝝ alicui suā insinuetvoluntatē/ nec electioni clam vel palā impedimentū aliquod inferat p̄ quod electorū impediat libertatē. Electā quoq̄ psonā si sufficiēs τ idonea vacanti monasterio fuerit/nō refutet. Et qui cōtra fecerit grauiter puniat̄. Nec aliquā psonā amoueat ab officio/vel de monasterio ejiciat ipsius vacatione durante. 4 Insuper statuimus τ ordinamus q̄ in ordine predicto iuxta morē laudabilem hactenus obseruatū annis singulis generale capitulum celebretur/in quo vigintiquinq̄ diffinitores statuantur/hoc modo/Abbas cistercień tanq̄ pater/p̄mus nominet quattuor diffinitores de generatione sua speciali quos idoneos esse crediderit ad diffinitionis officium exercendū. Et exinde p̄dicti primi quattuor abbates scilicet quilibet eorū de generatione sua quinq̄ dicto abbati cistercij seorsum/vel coram alijs nominabit. Ex quib⁹ quinq̄ abbas cistercij seorsum/ vel corā alijs nominabit. Ex quibus quinq̄ abbas cistercij vno p̄termisso quattuor eligat quos sufficiētes esse crediderit. Et sic viginti diffinitores erūt/suis q̄ttuor cū ceteris numerat̄. Quos τ p̄dictos q̄ttuor primos abbates idē abbas cistercij in caplo die secūda capli noiabit τ diffinitores istituet/τ ip̄e cū eis vicesimusq̄nt⁹erit. Si q̄s vero ex p̄dictis quattuor p̄mis abbatib⁹ tunc nō fuerit/in hm̄oi caplo idē abbas cistercień de gnātione

absentis assumet quattuor diffinitores quos idoneos extima bit. Ut autem pdicti cisterciesi et quattuor primi abbates deu habentes pre oculis odio et amore/ac personarum acceptione postpositis bona fide pcedant/eosq qui nuc sut et futuros im posteru ad hec fideliter obseruada/sub attestatione diuini iudicij/et in virtute obedietie aplice sedi debite obligamus. Ordinates et statuetes q littere misse capitulo generali psone infamia continetes legant cora diffinitorib ordinis supradicti/et q iudices dati ab eode capitulo no subdeleget alijs vices suas. Diffinitiões quoq capituli no reuocetur pter voluntate diffinitorum in loco residentiu cosueto. Statuta de cetero facienda no obligent/nisi in sequetis anni caplo confirment. Et p diffinitores nihil diffiniat prius in caplo no notatu. Stet sententie maioris partis eorum. Cuq ipsorum sentetia in discordia venerit abbas cistercij reputabit p duobus. Diffinitores vero nominati ptestabunt in caplo stando p iuramentu in verbo sacerdotis qd iniunctu sibi ministeriu ad honore dei et vtilitate dicti ordinis fideliter exequetur/hoc etia ipe abbas cisterciesi sedendo facere teneat. De notadis aut his que cotra memoratu abbate cistercij dicta fuerint in caplo ita fiat sicut in casu cosimili de alio notaret. Elemosyne vero q mittunt caplo generali recipiant p duos abbates quoru vnus p eunde abbate cistercij/et alius p pdictos pmos quattuor abbates ponant/de cetero alternatim/ita q quilibet de ipsis illu ponat scdm suu ordine vice sua. 5 Deniq ne in ordine pdicto alique possint spine succrescere vitiorum/pcipimus pdictu cisterciesi monasteriu ab eisde primis quattuor abbatib annis singulis visitari. Et nisi de die alio abbas cistercij cu eis couenerit in festo beate Marie magdalesi fiat hmoi visitatio annuatim. Nec liceat dicto abbati cistercij die mutare condicta sine causa rationabili et vrgente/qua si ei supuenerit intimet eisde pmis quattuor abbatib in tepore oportuno p se vel p nuciu cu quo ijde abbates de die subrogada tractare valeat/et etia couenire. Qd si cu nucio cocordare nequiuerint/ipimet die statuat siue terminu copetente/et eide abbati cistercij p eunde nunciu vel aliu

intiment ꝓut viderint expedire. Que omnia dicti p̄mi quat-
tuor abbates bona fide ⁊ absq; aliqua captione facere teneantur.
Sane cū p̄dicti quattuor abbates Cisterciū visitabūt/ab-
bates ⁊ monachi socij visitatoꝝ ipsorū in ꝓclamationib⁹ faci
endis/tā in capitulo monachoꝝ q̄ etiā conuersoꝝ vocē liberā
habeant/ licet aliq̄n ꝓut fertur eis fuerit denegata. Si quid
aūt in p̄sona abbatis vel in alijs in eodē monasterio credide-
rint reformandū/id eidē abbati suggerāt/ hoc est cū reuerētia
⁊ honestate dicant/ac eū benigne moneāt ⁊ hortent̄/vt id emē
det in se vel in alijs faciat emendari. Qd̄ si facere forte nolue-
rit insolenter/vel distulerit negligēter/seruet̄ qd̄ in eadē carita-
tis cōtinetur expresse/videlicet vt ijdem quattuor p̄mi abba-
tes sub ceteroꝝ abbatū noīe vsq; quater vt corrigit̄ ip̄e ⁊ ali-
os corrigere curet admoneāt/⁊ cetera que de alijs abbatibus
in eadē carta dicunt̄/si incorrigibiles apparuerint circa eū studi
ose adimpleāt. Excepto q̄ si sponte cedere noluerit/nec depo-
nere/nec cōtumaci dicere anathema poterūt donec aut in ge-
nerali capitulo/aut si illud iā visum fuerit expectari nō posse/⁊
cōuentu alio cōuocatis abbatibus qui de cistercio exierunt/ ⁊
aliquib⁹ alioꝝ virū inutilē ab officio suo deponāt. Conuentū
aūt aliū intelligimus eorundē abbatū cōcordē reditū ad ꝓces-
sum hm̄ōi faciendū in aliqua eiusdē ordinis abbatia. Eo circa
punitionē cistercien̄ abbates moderamine adhibēdo/q̄ circa
abbates alios inferius est statutū. 6 Ne vero visitatores
monasterijs ad que causa visitationis accesserint nimiū onero
si existant/statuim⁹ ⁊ ordinam⁹ q̄ maiores abbates cū visita-
uerint decē euectionib⁹ sint cōtenti. Monachi vero qui ad vi
sitandū mittunt̄/cū abbate sibi associato senariū euectionum
numerū nō excedant. Qui aūt aliter ex aliqua causa fecerit p̄-
dictū numerū excedendo/veniā inde petat in seq̄nti capitulo
generali. Patribus vero abbatib⁹ vel visitatorib⁹ cū ad aliqd̄
monasteriū visitādū accesserint in locis dūtaxat tut' ⁊ tēpori-
bus pacatis nullus de monasterio ipso occurrere/vel post visi
tationē eos deducere teneatur. Nullus insup pater abbas vel
etiā visitator in cellarijs ⁊ domib⁹/in castris ⁊ villis nō haben

c

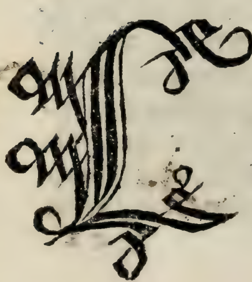
tibus rura ⁊ vineas ex quib⁹ possit hospitalitas exhiberi sibi
ꝓuideri postulet/vel occurri. Nec aliquis teneat ibidē transe-
untib⁹ occurrere/vel in aliquo ꝓuidere/visitatorib⁹ quoqȝ seu
alijs ꝑsonis p̄dicti ordinis nūq̄ȝ plus q̄ȝ due pictātie pisciū mi
nistrent/nec de plurib⁹ p̄sumat comedere cui forte fuerit mini
stratū. Carnib⁹ nisi forsan in casu ſm regulam cōcesso exclusis
oino ⁊ ipsarū esu penit⁹ interdicto/ ⁊ tunc ille solūmō comedat
quē hmōi casus attinget. Patresabbates ⁊ visitatores in visi
tationib⁹ officiales amouere poterūt quos ex certis causis no
uerint amouēdos. Ita tñ qđ causas depositionū vel amotio-
nū abbati ꝓprio/vel priori/aut locū tenēti si abbas forte defu
erit prius ostēdant. Qđ si ꝓprius abbas vel prior accusatum
apud patresabbates vel visitatores sufficiēter excusare pote-
rit/de plano sine strepitu ⁊ in ipsa visitatione patresabbates ⁊
visitatores benigne hmōi excusatiōes admittāt. Nullus vero
monachus vel cōuersus emittat ad aliā domū cui⁹ culpa sine
graui damno vel scandalo in domo ꝓpria poterit emēdari/ et
qui emittēdi fuerint de quattuor aut quinqȝ seniorꝫ domus cō
silio emittant. Quicūqȝ vero aliquē aliter emiserint omni sex-
ta feria ieiunent/in pane ⁊ aqua donec emissus fuerit reuocat⁹
vel emittēs fuerit in certo ⁊ firmo ꝓposito reuocandi eundē.
7 Et lȝ patresabbates seu visitatores deputati ab eis ſm for
mā predicti ordinis audire possint statū domorꝫ ⁊ ꝑsonarū in
visitationib⁹ publice vel p̄uatim/tamē sup̄ his que sibi priua-
tim suggesta fuerint nō ꝓcedant ad punitionē ꝑsonarū nisi p̄-
us coram accusato in p̄sentia quattuor aut quinqȝ seniorū do
mus publicata fuerint in secreto. Et tunc de plano ⁊ sine stre-
pitu videant si sint vera/ ⁊ si sup̄ eis ad punitionē fuerit ꝓcedē
dum. Porro vt visitatio in caritate ꝓcedat nulla de cetero in
ordine prefato exactio/subuentio/vel collecta saluo statuto in
eadem carta caritatis contēto petatur/vel fiat a quocūqȝ pa-
treabbate vel visitatore siue sit abbas/siue sit monachus. Nec
aliquis recipere donū suspectū attemptet. Illi tñ qui mitten-
tur vel ibunt ad regiones remotas gratia visitandi poterunt
moderate necessaria recipere ab illis qui eis ex caritate ac me-

ra liberalitate ꝛ sine sui grauamie voluerit subuenire. Qui ve
ro cõtra hec aliquid recipere p̄sumpserint grauiter puniantur.
Sane visitatores visitationes suas vltra triduū continuū nõ
ꝓtelent. Quod si ex iusta ꝛ manifesta causa aliter facere com-
pellanť/causam hm̄oi teneanť intimare sequēti capl'o genera-
li. 8 Ceterū vt circa depositiones abbatū via malicijs pre
cludatur/statuim⁹ vt quicūq; abbatē aliquē deposuerit cām
depositionis ꝛ ꝓcessum habitū circa ip̄am p litteras suo ꝛ ab-
batū qui depositioni eidē interfuerūt sigillis signatas in seq̄n
ti capitulo generali nullo etiā requirēte vel ꝓclamāte insinua
re ac exponere teneať. Dicti etiā abbates si p̄sentes fuerint/ ꝓ
cessum depositiõis eiusdē/ ꝛ an de consilio eoꝝ sic fuerit ꝓces-
sum exponāt/ ꝛ tunc generale capitulū vtrū depositio iusta vel
iniusta fuerit iudicabit. Qꝫ si p̄dicti abbates p̄sentes nõ fuerit
hoc ipsū p suas patentes litteras generali capl'o explicite atte
stētur. Et oēs p̄dicti supra suas ꝯscientias hoc facere teneanť.
Et ut abbatib⁹ p̄dicti ordinis subtrahať materia delinquendi
nec ipsi cõqueri valeant p eoꝝ patresabbates se indebite fore
grauatos/statuim⁹ ꝛ ordinamus q̄ paterabbas subiectū sibi
abbatē deponere debeat ꝓ causis dūtaxat inferius annotatis/
videlicet ꝓ heresi/ ꝓ symonia manifesta/ ꝓ immūdicia carna-
li/ ꝓ dilapidatione sui monasterij/enormiter alienãdo vel dis-
sipando bona/ ꝓ furto/homicidio/graui sortilegio/solenni p-
iurio/ ꝓ conspiratione/ ꝛ si falsarius fuerit litterarū summi põ
tificis/vel sancte Romañ ecclesie cardinalium/principum.epi
scoporum/vel abbatum ordinis supradictis. Et si contra com
munia instituta ipsius ordinis priuilegia impetrauerit / vel re
tinuerit/aut vti presumpserit impetratis. In alijs autem ca-
sibus superius non expressis iniungat ei paterabbas /vel vi-
sitator vt veniam petat in sequenti capitulo generali ad arbi-
trium ipsius capituli per dispositionē vel aliter puniēdus. De
posit⁹ autē a regimine abbatie si sentētia depositiõis sue ap-
paruerit iniusta ex ordine ꝛ ex causa restituatur per generale
capitulum ꝛ deponens ibidē recipiat tallionem. Si vero cir-
ca huiusmodi depositionum sententias in modo tantū/ vel in

ordine sit erratū/causa depositionis legitima existente tūc nō restituat̄ deposit⁹/ ⁊ deponens circa depositionē ad arbitrium dicti generalis capl'i puniat̄. In casib⁹ quoqꝫ in quibus pacta penitētia infamia remanet/deposit⁹ ineligibilis sit oīno/ in illis in quib⁹ post pactā penitentiā nulla infamia remanet/postq̄ꝫ impositā penitentiā pegerit eligibilis habeat̄. Et quia p obligationes ipsi⁹ ordinis multa posset idē ordo incurrere detrimenta/statuim⁹ ordinam⁹ ⁊ puidemus q̄ nullus p̄dictū ordinē valeat obligare. Premissa igit̄ que p vtilitate/ honore/ac statu pspero dicti ordinis duximus statuēda/ vniuersa ⁊ singula imppetuū ab vniuersis psonis ipsi⁹ ordinis inuiolabilit̄ obseruari p̄cipimus/⁊ ne tradant̄ obliuioni vel neglectui habeant̄ in generali capitulo annis singulis recitari. Nulli ḡ omnino hoīm liceat hanc paginā nostre puisionis/decisionis/interp̄tationis/cōstitutiōis/⁊ ordinationis infringere/vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si q̄s aūt hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē oīpotētis dei / ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl'oꝝ ei⁹ se nouerit incursurū. Datum Perusij. v. Idus Junij. Pontificatus nostri Anno primo.

Hanc in forma cōfirmauit dn̄s Pius p̄p. ij. cū additōe clausule q̄ transūpto auctētico fides adhibeat̄ sicut originali.

Einsdē. Q̄ oēs indulgētie ⁊ littere apl'ice cōtra ordinis cōia statuta impetrate inanes ⁊ nullius roboris sunt.

Lemens Ep̄s seruus seruoꝝ dei Dilectis filijs abbati et cōuentui cistercij Cabilonen̄ diocl. Salutē ⁊ apl'icam benedictionē. Ne pp̄ter insolentias aliquoꝝ querētiū que sua sunt nō que dei/turbari cōtingat sancte ꝯtemplationis ociū cui vos specialiter deuouistis/nos ex

hoc paci vestre ac ordinis vestri tranquillo statui paterna sollicitudine ꝯsulentes/ indulgẽtias omnes ⁊ litteras ꝑ quascũqꝫ ꝑsonas eiusdẽ ordinis contra cõmunia statuta ipsiꝰ a sede apl'ica vel eius legatis sub quacũqꝫ forma vel exꝑssiõe verboꝝ de cetero impetrãdas/irritas ⁊ inanes ꝑ̃sentiũ auctoritate decernimꝰ/ac nullius oino existere firmitatis. Nulli ꝰ oino hoim liceat hanc paginã nostre cõstitutionis infringere/vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si qs aũt hoc attẽptare ꝑ̃sumpserit/ indignationẽ omnipotẽtis dei/ac beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl'orum eiꝰ se nouerit incursurum. Datum Perusij. v. Idus Julij. Pontificatus nostri Anno primo.

Priuilegiũ dñi Gregorij pape. x. ꝑ quod de cõsilio fratrũ suoꝝ eximit ꝑpetuo vniuersas ꝑsonas ordinis/monasteria/ loca ⁊ bona ipsiꝰ/ac ordinẽ ipm a solutiõe decime seu alteriꝰ cuiuslibet exactõis quocũqꝫ noie cẽseat'/ vl' quãtũcũqꝫ generalit' sub quavi forma verboꝝ exigant'/cũ irritatõe sniarũ excõis/suspensionis/⁊ interdicti si occasione hmõi in nos vel loca nostra a quocũqꝫ ferantur.

Gregorius Eps seruus seruorũ dei. Dilecti filijs vniuersis abbatibꝰ ac abbatijs ⁊ cõuentibꝰ ordinis cistercieñ tã ꝑ̃sentibꝰ q̃ꝫ futuris imꝑpetuũ. In vestitu deaurato eccl'ie sponse christi q̃ varietate circũdata spõso suo specioso forma ꝑ̃ filijs hoim inuariabilis integritate fidei ⁊ soliditate spei a dextris assistit cistercieñ ordo diuinis mã

cipatus obsequijs/ꝛ inter religiones ceteras gloriose virgini
singularitate deuotiõis ascriptus ex institutiõe primaria ꝛ ꝓ-
fessorũ ipsius quãtũ ex alto cõceditur ꝓsecutionis instãtia ru-
tilat caritate candet castimonia ꝛ pulchritudine cõuersationis
elucet/huius ordinis candidi nazarei dicti videlicet ꝓfessores
eiusdẽ sub arte obseruãtie districtione viuẽtes in cõspectu eo-
rundẽ regis regũ/ꝛ regine celestis phyalas odoramentoꝝ ple-
nas in orationũ assiduitate p̃sentant/beneplacitis illoꝝ ꝑ ope
ra pietatis inseruiũt/ꝛ sic hospitalitatẽ obseruãt/ꝙ sibi paupe
res/pauperibꝰ diuites/illis munifici sibi parci laboribꝰ nõ par
cunt ꝓprijs/sed victu in sui vultus sudore quesito se tenui ex-
hibent/illis subueniãt abundãter. Hec quidẽ vobis fauorem
omniũ vendicãt/hec vos fauorabiles recto cuiuslibet pecto-
ris pij iudicio rep̃sentant. Solet em̃ regũ ꝛ principũ aliorũqꝫ
magnatũ familiaribꝰ ipsorum cõtemplatione deferri. Quãto
itaqꝫ ampliꝰ tam peculiaribꝰ eorundẽ summi regis ꝛ regine ce
lestis famulis/ipsorũ obtentu in suis est subueniendũ necessi-
tatibus ꝛ oportunitatibꝰ assistendũ. Profecto imensa inter cõ
parata disparitas mensurã cõparationis huiusmodi non ad-
mittit. Hec nos monẽt attẽtius/hec nos ꝛ fratres nostros hor
tantur instãtius vobis ꝛ monasterijs vestris cõtra incidentiũ
decimarũ ꝛ aliarũ exactionũ instantias oportuno remedio ꝓ-
uidere. Quid em̃ opus est ea decimare/vel per partes exigere
ad seruiendũ exinde dño que ipsius sunt seruitijs totaliter de-
putata. Ideoqꝫ de ipsoꝝ fratrũ nostrorũ consilio vos/mona-
steria ceteraqꝫ loca ꝛ bona eiusdem ordinis ac ipsum ordinem
ab onere cuiuslibet repentine ac extraordinarie decime seu al-
terius exactionis eximimus/districtiꝰ inhibentes vobis dictis
ue monasterijs locis aut bonis de cetero huiusmodi decimã ꝛ
exactionẽ quocũqꝫ nomine censeant imponi/aut imponẽdas
imposterũ quãtumcũqꝫ generaliter sub quauis forma/vel ex-
pressione verborũ a vobis exigi/vel vos sup illis aliquatenus
molestari. Decernẽtes exnunc omnẽ sententiã suspensionis in
terdicti seu excõicationis in vos/monasteria/loca/vel bona p̃-
dicta/ꝓpter hoc quacũqꝫ auctoritate latã/irritã ꝛ inanẽ/ac vi-

ribus oino carere. Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginam nostre exēptionis/inhibitiōis et ↄstitutionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē oipotētis dei/ et beatorum Petri et Pauli aplorū eius se nouerit incursurū. Datū Lugduni p manū magistri Lafranti archidiaconi Pergameñ sancte Romañ eccłie vicecancellarij/ Noñ Aprilis. Indic. iij. Incarñ dñice. Anno M. cc. lxxv. Pontificatus vero dñi Gregorij pape. x. Anno. iiij.

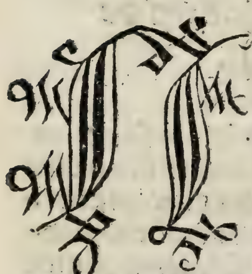
Hanc gratiā cum. xiij. cardinalibus signat pontifex beatissimus iuxta morem antiquū.

Priuileg. dñi Nicolai pape quarti. Qr abbas cistercij et quattuor primi habent potestatem pertractandi cōmunia negocia oim membrorū totius ordinis quotiens expedierit et ad eorūdē negociorum defensionē ꝓcuratores instituendi.

NIcolaus Eps seruus seruorum dei. Dilectis filijs cistercieñ/de Firmitate/de Pōtigniaco/de Claraualle/et de Morimūdo monasteriorum abbatib9 cistercieñ ordinis Cabiloneñ/Antisiodoreñ/et Lingoneñ diocł. Salutē et aplicā benedictionē. Cū sicut ex parte vr̄a fuit ꝓpositum coram nobis abbates/et cōuentus aliecꝫ persone monasteriorū et membrorū vobis vestrisꝗ monasterijs subiectorū causas que ipsis ꝓ tēpore imminēt ptractande/interdū ob aduersariorū potentiā/qñcꝫ vero ꝓpter expensarū defectū ꝓsequi nō audeant/vel nō possint/Nos volētes indēnitati eorūdē monasteriorum et mēbrorum ac psonarum pr̄na

in hac pte sollicitudine pcauere vobis vrisq successorib⁹ q p tpe fuerint/vt vos z singuli vestrū causas z negocia abbates z ꝯuent⁹ psonas/z singula monasteria z mēbra pdicta cōtingē tia quotiēs opus fuerit ꝯiūctim z diuisim tractare/ z in eis ad agendū z defendendū pcuratores ꝯstituere libere valeatl/dū mō ad id illoꝝ quos hmōi ꝯtingūt expssus z specialis accedat assensus/auctoritate vobis psitium indulgem⁹. Nulli ḡ oino hoim liceat hanc paginā nostre concessionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare psumpse rit/indignationē omnipotentis dei/ac beatoꝝ Petri z Pauli apl'oꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctam Mariā maiorē. kl'. Martij. Pontificat⁹ nri Anno secūdo.

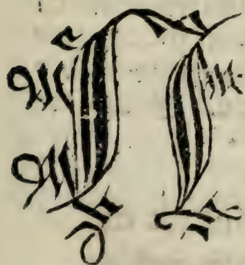
Eiusdē. Vt possum⁹ audire ꝯfessiōes pau perū i hospitalib⁹ monasterioꝝ nroꝝ exi stētiū z eccl'iastica sacramēta mīstrare eis

Icolaus Eps seruus seruorum dei. Dilecti filijs cister cij z aliorū moasterioꝝ abbatib⁹ cistercieñ ordinis. Salutē z aplicam bñdictionē. Ho nestis desiderijs vestris psertim que salutē cōtinēt animarū qꝫtū cū deo possum⁹ liben ter assensū beniuolū impartimur. Presen tata siquidē nobis vra petitio ꝯtinebat/ qꝫ ad hospitalia infra septa monasterioꝝ vroꝝ ad caritatis opa deputata pauperū infirmoꝝ ꝯfluit multitudo. Quare nobis hūiliter supplicastis/vt singuli vrm in singulis hospitalib⁹ mo nasterioꝝ vroꝝ quib⁹ pestis deputādi aliquē vel aliquos ido neos de monachis monasterioꝝ ipsoꝝ in sacerdotio constitu tos qui ꝯfessiones pauperū in eisdē hospitalibus cōmorantiū audiāt/z eis iniungāt penitentiā salutarē/ac ministrent eccle siastica sacramenta licentiā largiremur. Nos itaqꝫ attenden tes huiusmodi vestrā petitionē fauore aplico nō indignā ve

stris supplicationib⁹ inclinati vobis licentiã huiusmodi sine iuris p̄iudicio alieni auctoritate p̄sentiũ concedimus postulatã. Datum Rome apud sanctã Mariam maiorẽ. kl. Martij. Põtificatus nostri Anno secundo.

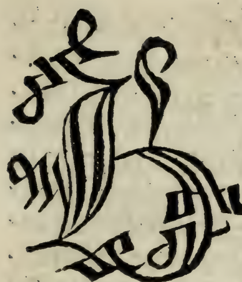
Eiusdẽ. Ut psone monasteria loca grãgie possessiões/ ⁊ alia bona ordis sũt sub btĩ Petri ⁊ dñi pape spãli ptectiõe. Ut nulli de ordie lz se ad aliũ ordinẽ trãsferre/ aut alteri⁹ ordinis habitũ suscipere. Ut nõ lz monasteria ⁊ loca ordis cuicũqꝫ alteri ordini vel ecclesie subijcere/ vnire/ vel associare. Ut circa statũ monachorũ ⁊ ordis cistercieñ nõ lz aliqua imutare v el innouare p qd ordini aliqd p̄iudiciũ generet Ut nemo cuiuscũqꝫ cõditõis existat/ monasteria vel psonas ordinis cõtra p̄dicta recipere vel tenere p̄sumat.

Nicolaus Eps seru⁹ seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercij/ eiusqꝫ coabbatib⁹ monasteriorũ cisterciēñ ordinis eorũqꝫ ꝯuentib⁹. Salut ⁊ aplicam benedictionẽ. Plantat⁹ in agro dñi ordo vester sic a suis p̄mordijs diuia cooperante clemẽtia pullulauit/ sic laudabilibus incrementis pfecit/ fructus assidue pferens copiosos qd inter alia geminãtia dicti agri tãq̃ sidereo nitore refulgens plenis donis virtutũ spiritualiter ⁊ temporaliter noscit abundare. Eapropter dilecti in dño filij vestris in-

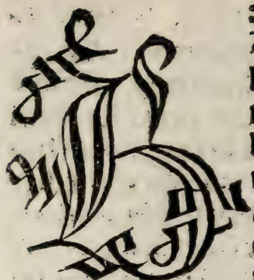
stris postulationibus grato cōcurrentes assensu/personas vestras ⁊ monasteria in quibus diuinis estis obsequijs mancipati cū omnibus bonis que in p̄sentiarū rationabiliter possident/aut in futurū iustis modis p̄stante domino poterunt adipisci sub beati Petri ⁊ nostra ꝓtectione suscipimus/ specialiter aūt ecclesias/grangias/domos/ possessiones /⁊ alia bona vestra/sicut ea omnia pacifice possidetis/vobis ⁊ per vos monasterijs vestris auctoritate ap̄lica confirmam⁹/ districtius inhibentes vt nec vobis nec alicui vestrū liceat ad alium ordinē se transferre/ac ipsius habitū ⁊ instituta suscipere/neq̄ se ⁊ monasteria vestra ipsius ordinis cistercieñ /monasterijs ⁊ locis alterius ordinis ⁊ ꝓfessionis ac obseruantie/seu quibuscūq̄ ecclesijs/⁊ locis alijs/aut religioni subijcere/vel vnire/aut associare/siue circa statum eorūdē monasteriorū/⁊ ordinis cistercieñ aliquid imutare vel innouare/p quod vobis ⁊ dicto ordini p̄iudiciū generetur/quodq̄ nemo cuiuscūq̄ conditionis existat cōtra huiusmodi nostre ꝓhibitionis tenorem vos ⁊ monasteria predicta recipere vel tenere/ aut aliquid attemptare quoquomodo presumat absq̄ apostolice sedis licentia ⁊ mandato. Nos eñ si secus actū fuerit irritum decernim⁹ ⁊ inane. Ceterum vbi ꝑsona vestre ꝓfessionis ad ordinē alium aspiraret se transferre/ nihil de antiqua iuris obseruantia intendim⁹ immutare. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre cōfirmationis ⁊ inhibitionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationem omnipotētis dei/⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli ap̄lorum eius se nouerit incursurū. Datū apud vrbem veterē. v. Idus Decembris. Pontificatus nostri Anno tertio.

Priuileg. dñi Bonifatij pape. viij. Ut cū p̄lati eccl'iaꝝ celebrēt ī monasterijs ordīs oblatōes nullaten⁹ sibi vsurpare p̄sumāt/ sed eas in monasterijs ipsis dimittant.

Onifatius Eps seruus seruorũ dei. Dilectis filijs abbati monasterij cistercieñ/ eiusqꝫ coabbatibꝰ ꝛ conuentibꝰ vninersis cistercieñ ordinis. Salutẽ ꝛ aplicam benedictionem Series oblate nobis vestre petitionis habebat/ qꝫ licet ea que in ecclesijs monasteriorum vr̃i ordinis pie deuotionis affectu a christifidelibꝰ in missaꝝ solennijs offerunt fratrum monasteriorũ ipsorum vsibus ex speciali pͥuilegio sedis aplice debeant deputari/nõnulli tamẽ ecclesiarũ p̃lati ducti auaricie spiritu cũ in eisdem monasteriorũ p̃dictorum ecclesijs predicta solẽnia celebrant/oblationes que ad manus eoꝝ huiusmodi celebrationis tẽpore fieri dinoscunt ad se ꝑtinere indebite asserentes/p̃dictas oblationes a monasterijs ipsis asportare p̃sumunt/in ipsoꝝ monasteriorũ ꝛ ꝑsonarũ deseruientium in eisdẽ non modicũ p̄iudicium ꝛ grauamẽ/supꝫ quo petistis humiliter per aplice sedis clementiã prouideri. Nos itaqꝫ ad vestrũ ꝛ monasteriorũ ac ꝑsonarũ in ipsis degentiũ statum felicẽ ꝛ ꝓsperum pijs studijs intendẽtes/auctoritate aplica districtius inhibemus/ne aliqui prelati cũ ip̄os in eisdẽ ecclesijs monasteriorũ predictoꝝ solennia celebrare cõtigerit p̃libatas oblationes tũc ꝓueniẽtes/ibidẽ sibi quomodolibet vẽdicare p̃sumãt/sed eas in monasterijs ipsis/seu locis eoꝝ oĩno dimittãt fratrũ monasterioꝝ vel locoꝝ ipsoꝝ vsibꝰ ꝓfuturas. Nulli ℥ oĩno hoim liceat hanc paginã nostre inhibitiõis infringere/ vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si qs aũt hoc attẽptare p̃sumpserit/ indignationẽ oĩpotentis dei/ac beatorũ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurũ. Datũ Anagine. v. Idus Septembris. Pontificatꝰ nostri Anno primo.

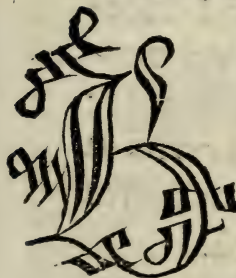
Eiusdẽ. Qꝛ nõ licet ꝑsonis nostri ordinis appellare/etiã si corrigant vel puniant a prelatis suis.

Bonifatius Eps seruus seruorū dei. Dilectis filijs abbati cistercij/eiusq; coabbatib⁹ monasterioꝝ cistercieñ ordinis ⁊ eoꝝ cōuentibus vniuersis. Salutē ⁊ aplicā benedictionē. Ad augmentū ꝯtinuū religionū ⁊ ordinū quos Romañ suscepit ⁊ approbauit ecclesia patnis studijs intēdētes/ ⁊ cōsiderātes attenti⁹ q̄ nō intermissa sedulitas disciplinę religiones ⁊ ordines supradictos/statusq; regulares salubriter dirigit ⁊ cōseruat/quodq; si eam perire vel remitti cōtingeret ordo quilibet collabi necessario cogeret. Pensantes etiam q̄ si regulariū psonarū correctio rimas iuris ⁊ apices sequeret/huiusmodi rigor lentesceret/ ac multiplici laxatiōe torperet. Nos horum cōsideratione ac precibus dilecti filij nostri R/tituli sancte Potētiane presbyteri cardinalis sup hoc supplicantis inducti vobis auctoritate apostolica indulgem⁹/ vt ad correctiones ⁊ punitiones fratrū ⁊ conuersorum eiusdē ordinis delinquentiū infligendas prelati ordinis supradicti ad quos eedem spectare noscunt rimulis ⁊ apicibus ipsis postpositis libere ꝓcedere valeant/ſm consuetudines approbatas ⁊ generalia facta ⁊ etiā facienda ipsius ordinis instituta. Nec volumus eisdem licere fratrib⁹ ⁊ conuersis ab eisdem correctionibus ⁊ punitionib⁹ aliquatenus appellare preuia in hoc deliberatione ac maturitate debita obseruatis. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre concessionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare presumpserit/ indignationē omnipotentis dei/ ac beatorū Petri ⁊ Pauli apostoloꝝ eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrū. Idus Februarij. Pontificatus nostri Anno tertio.

Hanc in formā ꝯfirmat sacrosancta synodus Basilieñ Noñ Januarij. Anno dñi M.cccc.xxxviij.

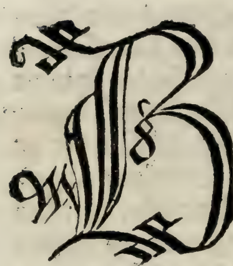
Eiusdē. Q̄ plati ordinis possunt corrigere ꝛ punire moniales ꝛ sorores sibi subiectas scd̄m consuetudines ꝛ statuta ordinis/rimulis ꝛ apicibus iuris postpositis. Nec licet eis ab huiusmodi correctionibus appellare.

Bonifatius Eps seruus seruorū dei. Dilectis in christo filiabus abbatissis monasterioꝝ cisterciē̄ ordinis/ ꝛ eorū cōuentib⁹ vniuersis. Salutē ꝛ aplicam benedictionē. Ad augmentū cōtinuū religionū ꝛ ordinū quos romaā suscepit ꝛ approbauit ecclesia / paternis studijs intēdentes ac cōsiderātes attētius ꝙ nō intermissa sedulitas disciplinę religiones ꝛ ordines supradictos statusqꝫ regulares salubriter dirigit ꝛ conseruat/ qd̄qꝫ si eā perire vel remitti cōtingeret ordo quilibet collabi necessario cogeret. Pensantes etiā ꝙ si regulariū ꝑsonarū correctio rimas iuris ꝛ apices sequentur/hmōi rigor lentesceret ac multiplici laxatione torperet. Nos horū cōsideratione ac p̄cibus dilecti filij nostri. R. titul. sancte Potētiane pbri cardinalis sup hoc nobis supplicātis inducti vobis auctoritate aplica indulgem⁹/vt ad correctiones ꝛ punitiones monialiū ꝛ sororum eiusdē ordinis delinquētiū infligendas plati ordinis supradicti ad quos eedē spectare noscunt/rimulis ꝛ apicib⁹ ipsis postpositis libere ꝓcedere valeant ſm cōsuetudines approbatas ꝛ generalia facta ꝛ etiā faciēda ipsi⁹ ordinis instituta. Nec volumus eisdē licere monialibus ꝛ sororib⁹ ab eisdē correctionib⁹ ꝛ punitionib⁹ aliquaten⁹ appellare/ꝗuia in hoc deliberatione ac maturitate debita obseruatis. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nostre ꝯcessionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/ indig

natione omnipotētis dei/ et beatorū Petri et Pauli apl'orū ei9 se nouerit incursurū. Datum Rome apud sanctū Petrū. Id9 Februarij. Pontificatus nostri Anno tertio.

Eiusdē. Ne/ imperatores/ reges/ duces/ vel alia psona secularis cuiuscūq; excellētie vel ptātis audeat tailliare aliquā ecclesiasticā psonam/ aut aliquid aliud extorquere/ puta centesimā/ vicesimā/ vel decimā absq; speciali mādato vel consensu sedis apl'ice/ et habet de verbo ad verbū in vi. ca. de imunitate eccl'iaꝝ et c. licet postea p dn̄m Cle. papā dicat reuocatū.

Bonifatius Ep̄us seru9 seruoꝝ dei. Ad ppetuā rei memoriā. Clericis laicos infestos oppido tradit antiq̄tas/ qd et p̄sentiū experimenta tēpoꝝ manifeste declarāt/ dū suis finib9 nō cōtenti/ nitunt in vetitū/ ad illicita frena relaxant/ nec prudēter attendunt q̄ sit eis in clericos ecclesiastica sue p̄sonas et bona interdicta ptās/ ecclesiarū p̄latis/ ecclesijs ecclesiasticisq; psonis regularibus et secularib9 imponūt onera grauia/ ipsosq; talliant/ et eis collectas imponūt ab ipsis suoꝝ puentuū vel bonorū dimidiā/ decimā/ seu vicesimā/ vel q̄uis aliā portionē/ aut quotā exigūt et extorquent/ eosq; moliunt multifarie subijcere seruituti/ sueq; submittere ditioni/ et qd dolenter referim9 nōnulli eccl'iaꝝ p̄lati/ ecclesiasticeq; psone trepidātes/ vbi trepitādū nō est transitoriā pacē querentes/ plus timētes maiestatē temporalē offendere q̄ eternā/ taliū abusib9 nō tam temerarie

quã improuide acquiescũt sedis aplice auctoritate seu licentia non obtenta. Nos igit talib⁹ iniquis actib⁹ obuiare volẽtes/ de fratrũ nostrorũ consilio/aplica auctoritate statuimus/ꝙ q̃cunqꝫ plati ecclesiasticeqꝫ psone religiose vel seculares quorũcunqꝫ ordinũ/conditionis seu statuũ collectas vel tallias/decimã/ vicesimã/ seu centesimã suorũ/ ⁊ ecclesiarũ puentuum/ vel bonorũ laicis soluerint vel pmiserint/vel se solituros consenserint/aut q̃uis aliã quantitatẽ/portionem/aut quotã ipsorum puentuũ/vel bonorũ estimationis vel valoris ipsorũ/ sub adiutorij/mutui/subuentionis/subsidij/vel doni nomine seu quouis alio titulo modo vel quesito colore absqꝫ auctoritate sedis eiusdem/nec nõ imperatores/reges/ seu principes/ duces/comites/vel barones/potestates/capitanei/ vel officiales/vel rectores quocũqꝫ nomine censeant ciuitatũ/ castrorũ/ seu quorũcunqꝫ locorũ constitutorũ vbilibet/ ⁊ quiuis alij cuiusqꝫ p̃eminẽtie conditionis/⁊ status qui talia imposuerint exegerint/vel receperint/aut apud edes sacras deposita ecclesiarũ vel ecclesiasticarũ personarũ vbilibet arrestauerint/saisinerint seu occupare p̃sumpserint/vel arrestari saisiri ac occupari mãdauerint/aut occupata saisita seu arrestata receperint/ nec nõ omnes qui sciẽter dederint in p̃dictis auxiliũ/ consiliũ/ vel fauorẽ/publice vel occulte eoipso sententiã excõicationis incurrant/vniuersitates q̃ꝫ que in his culpabiles fuerint ecclesiastico supponim⁹ interdicto/p̃latis ⁊ psonis eccliasticis sup̃dictis in virtute obediẽtie/ ⁊ sub depositiõis pena districte mandãtes/vt talib⁹ absqꝫ expressa licẽtia dicte sedis nullaten⁹ acquiescant. Quodqꝫ p̃textu cuiuscũqꝫ obligationis/ pmissiõis ⁊ cõfessiõis factarũ hacten⁹ vel faciendaꝝ inantea p̃usq̃ꝫ hmõi cõstitutio/phibitio/seu p̃ceptũ ad noticiã ipsoꝝ puenerint nihil soluant/nec supradicti seculares quoquomodo recipiãt/ et si soluerint vel p̃dicti receperint in excõicationis sententiã incidunt ipso facto. A supradictis autẽ excõicationũ ⁊ interdicti sentẽtijs nullus absolui valeat/preterq̃ꝫ in mortis articulo absqꝫ sedis aplice auctoritate ⁊ licentia speciali/cũ nr̃e intẽtionis existat/tã horrendũ secularium ptãtum abusum nullatenus

sub dissimulatione transire. Non obstantib⁹ quibuscūq; priui legijs sub quibuscūq; tenoribus formis/seu modis aut verbo rū cōceptione cōcessis imperatorib⁹/regibus/⁊ alijs supradic tis que cōtra p̄dicta in nullo volumus alicui vel aliquib⁹ suf fragari. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nostre cōsti tutionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis au tem hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei ac beatorū Petri ⁊ Pauli aploꝝ ei⁹ se nouerit incursuꝝ. Datū Rome apud sanctū Petrum. vi. kl'. Martij. Pontificat⁹ no stri Anno tertio.

Eiusdem. Ut nullus de terris nostris cul tis vel incultis traditis iam/vel tradēdis aliquib⁹ cultorib⁹ excolendis in quibus null⁹ decimas p̄cepit/exigat vel extorque at decimas vel p̄mitias a nobis vel a cul toribus earundē.

Bonifatius Ep̄us seru⁹ seruoꝝ dei. Dilectis filijs vniuersis abbatib⁹ abbatissis ⁊ cōuentib⁹ ordinis cistercieñ tam p̄sentib⁹ q̄ futuris. Salutē ⁊ aplicam benedictionē. In eccle sie firmamēto vester ordo nitore claro coru scans vniuersalē gregis dñici aulā illumi nat/⁊ currentib⁹ in stadio rectū iter insinu at quo ad salutis brauiū facilius p̄ueniri. Nos quidē obhoc et p̄pter magne deuotiōis affectū quē ad nos ⁊ aplicam sedem habetis ordinē ip̄m ac vos ⁊ alios eiusdē ordinis p̄fessores in tima caritate p̄sequimur/ac sinceris affectib⁹ excitamur ad ve stra ⁊ illorū cōmoda in quib⁹ honeste possumus p̄mouenda. Ideoq; p̄missoꝝ intuitu ⁊ obtentu dilecti filij nostri Roberti

tituli sancte Pudentiane pbri cardinalis qui tanq̃ p̃fati ordinis quē pfessus existit pmotor assiduus necessitates vestras et dicti ordinis nobis reuerēter exposuit/ et sup illis nostre puisionis auxiliū implorauit/ vobis auctoritate pñtiū indulgem⁹ vt de terris vestris cultis et incultis ad ordinē vestrū spectātibus/ quas alijs cōcessistis vel cōcedetis imposterū excolēdas/ de quib⁹ tñ aliquis decimas seu primitias nō pcepit/ nullus a vobis seu cultorib⁹ terrarū ipsarū/ aut quibuscūq3 alijs decimas seu primitias exigere vel extorquere p̃sumat. Nos eñ nihilomin⁹ irritū decernim⁹ et inane/ quicq̃d cōtra tenorē hm̃oi indulgentie fuerit attēptatū. Nulli ergo oino hoim liceat hāc paginā nostre cōcessionis et cōstitutiōis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̃sumpserit/ indignationē omnipotētis dei/ et beatoꝝ Petri et Pauli aplorū eius se nouerit incursuꝝ. Datū Lateraꝰ. xv. kl. Januarij. Pōtificatus nostri Anno octauo.

Hanc in forma cōfirmat dñs Pius papa. ij. Ex aplice.

Eiusdē. Cōseruatoria abbatis sancti Stephani Diuioneñ pordine nostro appellatione postposita. etc̃.

Bonifatius Ep̃s seru⁹ seruorū dei. Dilecto filio abbati monasterij sancti Stephani de Diuione Lingonieñ diod Salutē et aplicam benedictionē. Ad cōpescendos conatus nefarios aduersariorum qui psonas et loca ecclesiastica et potissime religionis cultui dedicata sup bonis et iurib⁹ suis offendere/ et multiplicibus pturbare molestijs nō verenť/ tantomagis nos decet oportunū remediū adhibere/ quāto pamplius turbationes hm̃oi et molestie in diuine maiestatis offensā/ ecclesiastice

dispendiū libertatis/ et aplice sedis cōtemptū redūdare noscū
tur/ Cū itaq sicut ad nostrū puenit auditū/ dilecti filij abbas
cistercij/ eiusq coabbates et fratres ac dilecte in christo filie ab-
batisse et sorores / eorūq ꝯuentus cisterciē ordinis a nōnullis
qui nomē dñi recipere in vacuū nō formidant/ in psonis et bo-
nis suis multipliciter molestent. Nos volētes ipsorū abbatū
fratrū abbatissarū sororū et cōuentuū ꝓuidere quieti/ et puerso
rū conatib⁹ obuiare/ discretioni tue p aplica scripta mādamus
quaten⁹ eisdē abbatib⁹/ fratrib⁹/ abbatissis/ sororib⁹/ et conuē-
tibus efficacis psidio defensionis assistens/ nō pmittas ipsos
in psonis et bonis eoꝝ contra indulta priuilegioꝝ sedis aplice
ab aliquib⁹ indebite molestari. Molestatores hmōi quicūq
et cuiuscūq religionis/ conditionis/ aut status existant/ etiā si
pontificali pfulgeant dignitate/ auctoritate nostra/ appellatio
ne postposita/ cōpescen. Nō obstātibus tam nr̄a qua cauetur
ne cōseruatores a sede deputati pdicta/ extra ciuitates et dioc
in quib⁹ deputati fuerint cōtra quoscūq procedere/ aut aliqs
vltra vnā dietam a fine diocl eorundem trahere psumant/ quā
de duabus dietis in cōcilio generali/ et alijs quibuscūq consti
tutionib⁹ a nobis vel pdecessoribus nostris Romañ pontifici
bus sup hoc editis/ dūmodo vltra tertiā vel quartā dietā ali-
quis extra suā diocl auctoritate psentiū nō trahatur/ seu si ali-
quibus cōmuniter vel diuisim a pdicta sit sede indultū/ quod
interdicti suspendi vel excōicari/ seu extra vel vltra certa loca
ad iudiciū euocari nō possint/ p litteras apostolicas nō facien-
tes plenā et expressam de indulto huiusmodi eorūq psonis/ lo
cis vel ordinib⁹ mentionē/ seu qualibet alia indulgentia dicte
sedis gnāli vel spāli p quā tue iurisdictionis explicatio in hac
parte valeat quōlibet impediri. Attētius ꝓuisurus ne de his
sup quib⁹ lis est forte iam mota/ seu que cause cognitionē exi-
gunt/ et que indulta huiusmodi nō contingūt te aliquaten⁹ in
tromittas. Nos eñi si secus psumpseris tam psentes litteras
quā etiā ꝓcessum quē per te illarū auctoritate haberi contige-
rit oīno carere virib⁹ ac nullius fore decernim⁹ firmitatis. Hu
iusmodi ergo mandatū nostrum sic prudenter et fideliter exe-

quaris/vt eius fines quomodolibet nō excedas. Datum Lateraā. vi. Idus Januarij. Pōtificat⁹ nostri Anno octauo.

Eiusdem. Cōseruatorie alie similes ad diuersos ecclesie prelatos.

Ad abbatem sancti Uictoris Massilieā.
Ad abbatem sancti Pauli. Bisuntineā.
Ad abbatē sancti Petri de Genouesio Januēā dioc.
Ad episcopum Apteā.
Ad abbatē monasterij Puseniēā Nuemburgeā dioc.
Ad abbatem de Condonia Argentineā dioc.
Ad abbatē de sancto saluatore Tudeā dioc.
Ad priorem cathedralis ecclesie Dunelmeā dioc.
Ad abbatē monasterij sancti Auberti Cameraceā dioc.
Ad abbatē monasterij de Aurealtaria Compostelleā.

Priuilegl dñi Benedicti pape. xi. Cōseruatorie in forma pcedentiū.

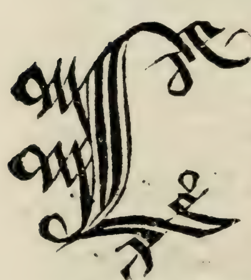
Ad abbatē sancti Pauli Bisuntineā.
Ad episcopum Apteā.
Ad abbatē sancti Stephani Diuioneā.
Datū Perusij Idus Junij. Pōtificatus nr̄i Anno primo.

Priuilegl dñi Clemētis pape. v. Conseruatorie ad diuersos ecclesie p̄latos.

Ad episcopum Siguiā. Ad episcopum Allaneā.
Ad episcopum Suessaneā.
Ad abbatem sancti Pauli Bisuntineā.
Ad abbatem sancti Uictoris Massilieā.
Ad abbatem de Dunfermelim sancti Andree dioc.

Ad abbatem monasterij sancti Pontij de Thonecijs/ Narbonen̄ dioc.
Ad abbatem monasterij sancte Marie matris domini prope Nuceriā. Saleruitanen̄ dioc.
Ad abbatē monasterij scti Clemētis Meten̄ dioc.
Ad abbatē monasterij de Josaphat Messanen̄ dioc.
Ad abbatē sancti Ambrosij Mediolanen̄ dioc/
Ad abbatem de sancto Saluatore. Tuden̄ dioc.
Ad abbatem sancti Rufi valentini.
Ad abbatem de Capitefari ꝓpe Januam.
Ad abbatē de Riuopullo Vicen̄ dioc.
Ad abbatē monasterij sancti Laurentij Auersanen̄.
Ad priorem sancte trinitatis Dubliuen̄ dioc.
Ad decanum Sleuuicen̄.

Omnes iste conseruatorie sunt in forma que sequit/mutatis nominib⁹.

Clemens Eps seruus seruorum dei. Dilecto filio abbati sancti Pauli Bisunt dioc. Salutē ⁊ apl'icā bn̄dictionē. Et si quibuslibet psonis ecclesiasticis p̄sertim sub religiōis habitu dn̄o militātibus aplicum debeat adesse p̄sidium/ ꝓfessores tn̄ cistercien̄ ordinis vtriusqꝫ sexus/ne prauorū hoim molestijs agitent/eo libētius ꝓtectionis nostre munimine ꝯfouemus/quo p̄fatū ordinē in ecclesia dei ꝯspicuū dilectione ꝓsequimur ampliori/ac illoꝝ iniurie grauius nos cōtingunt. Cum itaqꝫ sicut ad nostrū ꝑuenit auditū/dilecti filij abbas cistercien̄/eiusqꝫ coabbates ⁊ fratres/ac dilecte in christo filie abbatisse ⁊ sorores eorūqꝫ cōuentus ipsi⁹ cistercien̄ ordinis a nōnullis qui nomen dn̄i inuanū recipere nō formidāt in psonis ⁊ bonis suis multipliciter molestent. Nos volētes ipsoꝝ abbatū/fratrū/abbatis

tarũ/sororũ ⁊ conuentuũ ꝓuidere quieti/ ⁊ puersorũ conatibꝰ obuiare/ discretioni tue p aplica scripta mandamus/quatenꝰ p te vel aliũm seu alios eisdē abbatibus/fratribus/abbatissis/ sororibꝰ ⁊ cōuentibꝰ efficacis p̄sidio defensionis assistens/non pmittas ipsos in psonis ⁊ bonis eorũ contra indulta p̄uilegiorum sedis aplice ab aliquibus indebite molestari/ Molestatores huiusmodi quicunqꝫ ⁊ cuiuscũqꝫ religionis ꝯditionis/ aut status existant/etiā si pontificali p̄fulgeant dignitate/auctoritate nostra/appellatione postposita/cōpescendo. Nō obstantibus felicis recordationis Bonifatij p̄p. viij. predecessoris nr̄i q̄ cauet/ne cũ actor ⁊ reus fuerint eiusdē ciuitatl vel diocesis aliquis eorũ extra ipsas/nisi in certis casibus/ad iudiciũ euocet/⁊ alia ne cōseruatores a sede deputati p̄dicta extra ciuitates ⁊ diocl in quibus deputati fuerint cōtra quoscũqꝫ ꝓcedē siue alij/ vel alijs vices suas cōmittere/aut aliquos vltra vnā dietā a fine diocl eorundē trahere p̄sumant/qđqꝫ potestas ⁊ iurisdictio cōseruatorũ quo ad nō cepta negocia p obitum cōccedentis expiret/q̄ꝫ de duabꝰ dictis in cōcilio generali/ ⁊ alijs q̄buscũqꝫ constitutionibꝰ ab eodē Bonifatio vel alijs p̄decessoribus nostris Romañ pontificibꝰ sup hoc in contrariũ editis/ dũmodo vltra tertiā vel quartā dietā aliquis extra suā diocl. auctoritate p̄sentiũ nō trahat/seu si aliquibꝰ cōmuniter vel diuisim a p̄dicta sit sede indultũ/qđ iterdici/suspēdi/ vel excōicari/seu extra vel vltra certa loca ad iudiciũ euocari nō possint p litteras aplicas/nō facientes plenā ⁊ expressam de indulto huiusmodi eorũqꝫ psonis locis vel ordinibꝰ mentionē/seu qualibet alia indulgentia dicte sedis generali vel speciali p quā tue iurisdictiōis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri. Attētius ꝓuisurus ne de his sup quibꝰ lis est forte iam mota/seu que cause cognitionē exigunt/⁊ que de indulta huiusmodi nō cōtingunt p te vel aliũ/seu alios te aliquatenꝰ intromittas. Nos eñi si secꝰ presumpseris tam p̄sentes litteras q̄ꝫ etiā ꝓcessum quem p te vel ipsos illarũ auctoritate haberi contigerit oĩno carere viribus/ac nullius fore decernimus firmitatis. Huiusmodi ergo mandatũ nostrum sic prudenter ⁊ fi

deliter exequaris/vt eius fines quolibet non excedas. Ceterū volum⁹/ꝛ auctoritate apl'ica decernimus/ꝙ a data p̄sentiū sit tibi in p̄missis omnib⁹ ꝛ eorū singulis ꝑpetuata ptās ꝛ iurisdictio attributa/vt in eo vigore illaqꝫ firmitate possis auctoritate p̄dicta in p̄dictis omnib⁹ ꝛ p p̄dictis ꝓcedere/ac si tua iurisdictio in his omnib⁹ ꝛ singulis ꝑ citationē/monitionē/vel modū alium ꝑpetuata legitimū extitisset. Datū Auinioñ.ij. Noñ Septēbris. Pontificatus nostri Anno quarto.

Hanc in forma confirmat domin⁹ Johānes.xxiij. Et postea Sancta synodus Basilieñ.

Eiusdē. Cōfirmatio ꝛ innouatio p̄uilegij Lucij pape.iij. vt null⁹ in monasteria nr̄a vel abbates/seu fr̄es nr̄os excōis vl' interdicti sentētiā audeat depromere. Et ꝙ abbates ꝓfessiōes ꝯtra ordinis instituta facere nō cōpellant̄ cū innouatiōe dicti p̄uilegij/vide bene textum.

Clemens Ep̄s seruus seruorum dei. Dilectis filijs abbati cistercieñ/ꝛ vniuersis coabbatib⁹ eius sub eodē ordine dn̄o seruientib⁹. Salutē et apl'icam benedictionē. Quoddā priuilegium felicis recordationis Lucij pape.iij. predecessoris nostri vobis ꝛ monasterijs vr̄is eorūqꝫ fratribus concessum nobis ex parte vestra presentatū inspexim⁹ diligenter /cuius tenor de verbo ad verbum talis est. Lutius Ep̄us seruus seruorū dei. Dilectis filijs abbati cistercieñ ꝛ vniuersis coabbatibus eius sub eodem ordine domino seruientib⁹. Salutē ꝛ apostolicā bene

dictionē. Monastice sinceritas disciplinę quā in puritate ordinis quem tenetis eterni conditoris ꝓuidentia restaurauit illā semꝑ inuenit in apostolica sede clementiā/qua ⁊ vobis in domino ꝓpositū virtutis accresceret/⁊ aliorū deuotio vestris ꝓuocaretur exemplis/vt ꝑ celestiū semitā mandatorum ad ꝓpositum feliciter brauiū festinaret. Inter cetera vero licet ordo vester ea se seruauerit diocesanis episcopis hūilitate subiectū/vt saluis originalibus institutis eorū semꝑ vellet magisterio subiacere. Illud tamē hactenus de fauore ac ꝓtectione apostolice sedis obtinuit/vt nullus in monasteria vel abbates ordinis memorati quālibet ecclesiasticā sententiā ꝓmeret/vel ꝑsonas in eodem ordine cōstitutas excōicationis vel suspensiōis seu interdicti ꝓmulgatione grauaret. Quia vero frigescente caritate multorū vsq₃adeo malicia noscitur abundasse/ vt nonnulli eorū qui ecclesiis dei modernis temporib⁹ sunt p̄lati trāsgrediant̄ terminos ab antiquiorib⁹ cōstitutos/⁊ in vestrū specialiter ordinē indebitā exercere nō dubitēt vltionē/p̄ntiū litterarū inscriptiōe statuim⁹ ⁊ auctoritate ap̄lica cōfirmam⁹/vt nulli oīno liceat in vos vel monasteria v̄ra seu fratres inibi cōstitutos ꝯ id qđ ab origine ordinis noscit̄ obseruatū/excōis vł suspēsiōis seu interdicti s̄niam ꝓmere/quā si deprōpta fuerit auctoritate ap̄lica decernim⁹ nō tenere. Adiiciētes q̄ꝫ decernim⁹ vt archiep̄i ⁊ ep̄i i recipiēdis ꝓfessiōib⁹ q̄ a b̄n̄dictis vel b̄n̄dicēdis abbatib⁹ exhibent̄ ea sint forma ⁊ exp̄ssiōe ꝯtēti/q̄ ab origine ordīs noscit̄ instituta/sc₃ vt abbates ipi saluo ordine suo ꝓfiteri debeāt/⁊ ꝯ instituta ordinis nullā ꝓfessionē facere cōpellantur. Nulli ḡ oino hoīm liceat hāc paginā n̄re ꝯstitutōis ⁊ cōfirmatiōis infringē/vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si q̄s aūt h̄ attēptare p̄sumpserit/indignationē oipotētis dei/ ac beatorū Petri ⁊ Pauli ap̄loꝝ ei⁹ se nouerit icursurū. Datū Verone. xi kl̄. Decēbris. Nos itaq₃ sacre v̄re religiōis inducti meritis v̄ris supplicatiōib⁹ fauorabilit̄ ānuētes/p̄fatū p̄uilegiū ratū et gratū habem⁹/illudq₃ auct̄e ap̄lice ex certa scia approbamus/⁊ etiā innouam⁹. Decernētes ipm ꝑpetuā obtinere roboris firmitatē/ q̄dq₃ tenor hmōi ñc īsert⁹ plenā fidē ⁊ ꝓbationē faciat

tam in iudicio q extra iudiciū/etiā si ipm originale priuilegiū nō appareret/nec etiā haberet/nec sit necesse illud de cetero ali quatenus exhiberi. Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginā nostre approbationis/innouatiōis/ z cōstitutionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare pre sumpserit/indignationē omnipotetis dei/z beatorū Petri et Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datū Auinioñ. iiij. Noñ Septēbris. Pontificat⁹ nostri Anno quarto.

Priuilegi dñi Johānis pape. xxij. Qz pmoti i abbates p sedē aplicā nō pñt se ab abbatis cistercij z capituli generalis obedientia subtrahere.

Johannes Epus seruus seruorum dei. Dilecto filio abbati monasterij Cistercieñ Cabiloneñ diocẽ. Salutē z aplicam benedictionē. Ad cistercieñ ordinē ex quo velut agro pleno cui dñs benedixit fraglātia spiritualiū filioꝝ redūdare dinoscit/suauitatē spirās odoris ecclesie scē dei/specialē gerētes deuotiōis affectū ad ipsi⁹ ordinis tranqllitatē/z pacē gratis desiderijs aspiram⁹. Cū itaqz sicut exhibita nobis p parte tua petitio cōtinebat quidā ex abbatibus dicti ordinis eo ptextu q p nos pmoti fuerūt ad regimia quorūdā monasterioꝝ ordinis memorati a debita tua z capituli generalis ipsi⁹ ordinis obediētia se subtrahere moliant cō tra statuta eiusdē ordinis p sedē aplicā ɔfirmata in grauē dissensionē z scandalū ordinis memorati. Nos volētes pfato ordini ne qđ absit p substractionē hmōi in suis mēbris diminutionē seu scissure piculū patiat de oportuno remedio puidere tuis supplicationib⁹ inclinati auctoritate psentiū declaram⁹/ q nō est intētionis nre q dicti pmoti tali ptextu se subtrahere

valeant ab obediētia ordinis cōsueta. Nulli ḡ oīno hoīm liceat hanc paginā nostre declarationis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attēptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotētis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apl'orum eius se nouerit incursuꝝ. Datū Auinioñ. viij. kl'. Decembris. Pontificat⁹ nostri Anno quarto.

Eiusdē. Q nō tenemur ad p̄stationē aliq̄rū collectarū/subsidiorū/exactionū imponēdarū a sede apl'ica/vel eius legatis/ nisi littere pape de ordine nostro fecerīt mētionem.

JOhannes Ep̄s seruus seruoꝝ dei Dilectis filijs abbati cistercij/eiusq͡ꝫ coabbatib⁹ ꝛ cōuentib⁹ vniuersis cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ apl'icam benedictionē. Religionis vestre meret̄ honestas vt vos speciali diligētes in dño caritate ꝓsequamur gratia sedis apl'ice ꝛ fauore. Sane tenuitatē vestroꝝ reddituū ꝛ ꝓuentuū sollicite attēdētes/ac ꝑ hoc volentes alicui⁹ releuatiōis solatio vos gaudere adinstar felicis recordationis Alexandri pape. iiij. p̄decessoris nostri vobis auctoritate p̄sentiū indulgem⁹/vt ad p̄stationē aliquarū collectarū/subsidiorū ꝛ aliarū exactionū imponēdarū vobis ꝛ domib⁹ v̄ris a sede apl'ica seu legatis eiusdē/aut ipsoꝝ auctoritate ꝛ mādato nō teneamini ꝑ litteras ipsi⁹ sedis seu legatoꝝ ei⁹que plenā ꝛ exp̄ssam de indulgētia hmōi ꝛ ordine vestro nō fecerint mentionē/etiā si cōtineat̄ in eisdē litteris ꝙ id quod ꝑ eas mandat̄ fiat aliqua indulgentia nō obstāte. Nos eñ excōis/suspensionis/ꝛ interdicti sentētias si quas occasione p̄dictorū in vos cōmuniter vel aliquos vestrū ab aliquo ꝓmulgari cōtigerit decernim⁹ nō tenere. Nulli ḡ omnino

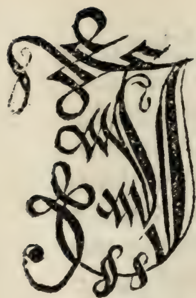
doim liceat hanc paginā nostre ꝯcessionis ꝛ ꝯstitutiōis infrin-
gere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemp-
tare ꝑsumpserit/indignationē oipotētis dei/ac beatoꝝ Petri
ꝛ Pauli apl'oꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Auinioñ. Id⁹
Augusti. Pōtificat⁹ nostri Anno quartodecimo.

Eiusdē. Ꝙ possum⁹ celebrare diuina of-
ficia alta voce in monasterijs nostris tpe
interdicti generalis /ianuis clausis/ extra
neis nō admissis. Nō obstañ cōstitutioni
bus dñoꝝ bo.viij.ꝛ cle.v.summoꝝ pon
tificum.ꝛc̄.

Johannes Eps seruus seruoꝝ dei Dilectis filijs abbati ci
stercij/ceterisq̄ coabbatib⁹ ꝛ vniuersis cōuen-
tibus cistercieñ ordinis. Salutē ꝛ aplicam be-
nedictionē. Inter ceteros regulariū ordinum
ꝓfessores in dei ecclesia militātes illud ordini
vestro ꝛ vobis ad spirituales laudes ascribit/
quod ꝑter alia ꝑ que virtutū dño gratū impē-
ditis holocaustū libenter voces vestras cū reuerentia ꝛ deuo-
tione debitis in diuinis celebrādis officijs exaltatis/ sperātes
ꝑ hec vocum vestrarū organa velut incēsiones gratas ipsi do-
mino placitura. Exhibita siquidē nobis vestra petitio conti-
nebat quod cū generaliter monasteria ꝛ loca vestra sint in de-
sertis locis ꝛ solitudinarijs/ac a cetibus hominū segregata/vt
possitis liberius vacare diuinis/ꝛ per exaltationē vocum ꝛ iu-
bilum cordiū deuotū impendere domino famulatū cū diuino
rum officioꝝ cultus ad maius nr̄m cedat solamen/ ac maio-
rem refectionē vestris pariat animab⁹/nec voces vestre audi-
ri possint ab alijs in nemoribus ꝛ desertis emisse. Nōnulli ro-

mani pontifices predecessores nostri pmissis in specialem con
sideratione adductis vobis et eidem ordini p specialia priuile-
gia indulserunt/vt tēpore generalis interdicti liceret vobis in
monasterijs et locis vestris/interdictis et excōmunicatis exclu-
sis/alta voce diuina officia celebrare. Cum autē per quasdam
cōstitutiones post dicta indulta a felicis recordationis Boni-
fatio. viij. et Clemēte. v. Romañ pontificib⁹ pdecessoribus no
stris editas huiusmodi puilegijs deroget/et ppter hoc oporte
at vos in monasterijs vestris tēpore interdicti prefati diuino-
rū suspendere organa/et ab exaltatione vocū et iubilationibus
in diuinis decātandis laudibus abstinere/ idq sicut asseritis
magnā vob turbationē adducat/et nōnulli iuuenes dicti ordi-
nis efficiant exinde circa diuina officia desides et remissi. No-
bis hūiliter supplicastis vt puidere vobis sup hoc p cōsolatio
ne vestra de benignitate aplica dignaremur. Nos igit ob spi-
ritualiū virtutū studia quib⁹ feruenter insistitis votis vestris
que sperandū est ex deuotiōis fonte pcedere fauorabiliter an
nuētes/vris in hac parte supplicationib⁹ inclinati/auctoritate
vobis psentiū indulgem⁹/vt cstitutiōib⁹ eorūdē Bonifatij et
Clemētis/seu qualibet alia sup hoc in ctrariū editis/nequaq
obstantib⁹ liceat vobis in vestris monasterijs taliter segrega-
tis tēpore generalis interdicti/ianuis clausis et extraneis aliq-
bus non admissis/alta voce diuina officia celebrare/dūmodo
vos causam nō dederitis interdicto. Nulli ergo oino hominū
liceat hanc paginā nostre cōcessionis infringere/vel ei ausu te-
merario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare psumpserit/in
dignationē omnipotētis dei/ac beatorū Petri et Pauli aplo-
rū eius se nouerit incursurū. Datū Auinioñ. kl. Martij. Pon
tificatus nostri Anno decimo.

Eiusdē. Quō habemus. xx. dies indulgē tiarū dicendo ad quamlibet missam ps. Letatus sum. etc.

Ohannes Eps seruus seruoꝝ dei. Di-
lectis filijs cistercien̄ et alijs
abbatibus ac diffinitorib⁹ generalis capituli cister
ciensi ordinis ꝓxime celebrandi. Salutē et aplicā be-
nedictionē. Pro statu totius ecclesie corporis my-
stici qui ꝓcurantib⁹ hoste pacis eiusq̄ mēbris tur-
batur sepi⁹/sicut et in p̄sentiarū turbari noscit̄ ad ca
put eius quod christus est/cui turbatiōibus huius-
modi finē dandi subest posse cum voluerit recurrētes/ quasdā
speciales orationes in missarū solēnijs fieri de consilio fratrū
nostrorū indulgentia p nos certa concessa super hoc ordinaui
mus ꝓut plenius continetur in litteris nostris inde cōfectis/
quarū tenor sequit̄ sub hac forma. Johannes Eps seru⁹
seruorū dei. Ad ppetuā rei memoriam/discipuloꝝ christi gesta
nos instruūt/vt in pelago hui⁹ mundi ꝓcella surgēte ad diui-
nū ꝯfugiū recurrere debeam⁹/illi quidē cōmotiōe maris adeo
grādi facta vt fluct⁹ nauiculā quā iesum sequētes intrauerant
operirēt ip̄m dormientē vocib⁹ excitarūt supplicib⁹/et aduersus
ingruētis tēpestatis impetus salutis p̄sidiū postularūt. Cum
itaq̄ catholicā ecclesiā que cōgregationē fideliū cōprehendit/
videamus/q̄d dolētes referamus/pacis emuli zizaniarūq̄ sa
toris malicia ꝓcurāte discordiaꝝ flatib⁹ cōcitatā/earūq̄ fluc-
tus adeo eleuatos/q̄d quasi operiūt ip̄am totā/hereticos isup
eccesiā ip̄am cernim⁹/ac scismaticos ipugnare ferocit̄/ac vt in-
cōsutilē dn̄i tunicā scindāt multipliciter laborare/cū fratribus
nr̄is deliberatiōe p̄habita diligēti expediēs imo necessariū po
ti⁹ extimam⁹/vt ad illū q̄ ad dexterā patris residet in excelsis/
qui caput est cōgregatōis eiusdē/cuiq̄ ptās oīs tā in celo q̄ in
terra noscit̄ tradita/eiq̄ venti ac maria obsecūdant/leuem⁹ cū
manib⁹ corda nr̄a/ip̄mq̄ deuotī pulsantes p̄cib⁹apud eū sedu
lis orōib⁹ insistam⁹/vt insurgētes p̄misse fremit⁹ tēpestatis q̄
q̄si vniūsoꝝ christicolaꝝ regna ꝯcutit/sbditos in dn̄os fidelita
tis violato fedē erigit/hereticis/scismatic̄/et rebellib⁹eccl̄ie scē
dei insurgēdi cōtra ip̄am/eiusq̄ iura vsurpādi insania dānabi
li ausū pandit/flat⁹ cessare fluctusq̄ p̄dictos q̄escere sua faciat

omnipotēti virtute/cordaq3 hereticoꝝ scismaticoꝝ aliorūq3 rebelliū ad dei ⁊ ecclesie vnitatē ⁊ deuotionē inclinet ⁊ habilitet/ vel si forsan in p̄missis ptinaciter intēdāt psistere ipsoꝝ elidat superbiā/eorūq3 obstinatā maliciā sue virtute dextere cōterat ⁊ psternat/corda quoq3 subditoꝝ ad eorū supiores/ ac ipsorū superiorū cōuertat ad subditos/ipsosq3 dissidētes in cōcordie vnitate cōciliet ⁊ cōfirmet/sicq3 det ipsis superiorib⁹ p̄sidere q̄ sic regant vt dirigant/eorūq3 regimē cedat subditis ad salutē ppetuā quietē ⁊ pacem/nobisq3 ipe cui⁹ puidentia in sui dispositione nō fallitur modos/⁊ vias aperiat p quos hec vt in votis gerimus efficaciter pmouere possim⁹. Et q2 in missarū solēnijs ad deū cōsuerunt preces effundi deuoti⁹/de eorūdem fratrū cōsilio ordinam⁹ q̄ in singulis missarū celebrationibus post dictū a celebrāte pater noster responsioneq3 secuta anteq̄ in missa vlteri⁹ pcedat. Illud canticū/Letat⁹ sum in his que dicta sunt mihi/totū cū Gloria patri/ a religiosis/clerici ⁊ alijs litteratis p̄sentib⁹ cū deuotione dicat. Et post dicant Kyriel. Christeleyson Kyriel. et Pater noster. Et post isti v̄siculi subsequātur. Dn̄e saluos fac reges. Exaudi nos in die qua inuocauerim⁹ te. Saluū fac ppl'm tuū ⁊ benedic hereditati tue. Rege eos ⁊ extolle eos in eternū. Fiat pax in virtute tua. Et abūdantia in turrib⁹ tuis. Dn̄e exaudi orationē meam. Et clamor meus ad te veniat. Dn̄s vobiscū. Et cū spiritu tuo. Oratiōes vero. Ecclesie tue q̄sumus dn̄e p̄ces benignus admitte/vt destructis aduersitatib⁹ ⁊ errorib⁹ vniuersis secura tibi seruiat libertate. Et illā/Hostiū nostroꝝ quesum⁹ dn̄e elide superbiam eorūq3 cōtumaciā dextere tue virtute psterne. Per christū dominū nostrū/dicat celebrās cōsequenter. Nos enī christifideles ad exequendū supradicta pmtius donis volētes spiritualib⁹ animare oībus vere penitentib⁹ ⁊ cōfessis/tam ipsis celebrantib⁹ ⁊ eis assistentib⁹ obseruātibus supradicta/q̄ alijs p̄ces tūc deo deuotas fundētibus p p̄missis diebus ⁊ missis singulis quib⁹ hec fecerint viginti dies de omnipotētis dei misericordia/⁊ btōꝝ Petri ⁊ Pauli aploꝝ eius auctoritate confisi de iniūctis sibi penitētijs relax. m⁹. Datum Auinion. xij. kl.

Julij. Pontificat⁹ nostri Anno.xij. Ut aũt tam vtiles tamq͡ȝ necessarie preces huiusmodi locũ exauditiõis votiue facili⁹ et vberius multiplicatis intercessoribus obtineant apud deũ di screntiõe vestrã monem⁹/hortamur ꝛ rogam⁹ attẽte vobis in remissionẽ peccaminũ/nihilomin⁹ iniũgẽtes quaten⁹ ꝯtenta in eisdẽ litteris ꝑ vos ꝛ fratres eiusdẽ ordinis in vestris sermo nibus/tã in ecclesijs ꝛ locis vestris q̃ȝ alibi vbi vos vel ipos ꝓ ponere ꝯtigerit verbũ dei eis nihilomin⁹ expositis vt meli⁹ in telligãtur ab oibus in vulgari sollẽniter publicãtes/oratiões easdẽ in missis quas vos ꝛ eosdẽ fratres celebrare cõtinget de cetero circũstantib⁹ clero ꝛ ppło deuoteq͡ȝ similiter orantib⁹ sic solerter ꝛ fideliter iuxta p̃dictarũ litterarũ continẽtiã faciatis/ q̃ȝ vos et ipsi p̃dictã indulgentiã valeatis cõsequi/ ꝛ alia retri butionis eterne p̃mia ꝓmereri. Datũ Auinioñ.kl. Julij. Põ tificatus nostri Anno.xij.

Tabula sup̱ bulla reformationis dñi Be nedicti pape.xij.

Ca.primũ. Excellens cõmendatio ordinis cisterciẽsi/ maxime quantũ ad vitã contẽplatiuam.

Ca.secũdũ. Q̃ quilibet cõuent⁹ ordinis habeat ꝓpriũ sigillũ

Ca.tertiũ. De forma iuramẽti ꝑ quẽlibet abbatẽ priusq̃ȝ admi nistrationi se imisceat ad sancta dei euãgelia prestandi.

Ca.quartũ. De mõ alienãdi res imobiles/ vł iura aut diminu endi pẽsiones/vel census/ꝛ vendẽdi arbores siluarũ ceduarũ.

Ca.quintũ. Q̃ pecunia rei vendite nõ cõuertatur ad aliquos vsus/nisi ad acquisitionẽ vel debitorũ solutionem/ ꝛ quõ sub quattuor seraturis seruari debet.

Ca.sextũ. De cõcessionib⁹ ꝛ locationbus iuriũ ꝛ reddituũ nõ faciendis vltra quinquẽniũ.

Ca.septimũ. Quõ possessiones parue ꝛ steriles possunt dari sub annuo censu pecuniario.

Ca.octauũ. De forma ꝑ quã mutuũ cõtrahi/ꝛ nõ cõtrahi põt/

⁊ q̄ abbas in remotis agens non pōt accipere in mutuū vltra centū libras turonē.

¶Ca.nonū. Q̄ in sigillo abbatis debet esse nomē ꝓprium/ ⁊ in contractibus cum consensu conuentus factis apponant̄ sigilla abbatis ⁊ conuentus.

¶Ca.decimū. De iuramēto officiarioꝝ monasterioꝝ q̄ inter cetera iurant/ q̄ de receptis ⁊ expēsi fidelem compotū faciant.

¶Ca.vndecimū. Q̄ in quolibet monasterio ꝯstituant̄ duo bursarij qui oēs pecunias vndecūq̧ veniētes recipiāt/ ⁊ ad mandatū abbatis ceteris officialibꝰ ministrāt ⁊ fidelem rationē de omnibus reddant.

¶Ca.duodecimū. Q̄ abbates de receptis ⁊ expēsi rationē reddere debent seniorib⁹/⁊ in regressu de via reddāt bursarijs cōputationes ⁊ restas pecuniarū/sed clausula ista postmodū per dn̄m Clementē papā.v.fuit reuocata.

¶Ca.decimūtertiū. De visitationib⁹ in ordine faciēdis solū per abbates/vel p̱ monachos qui caueant recipere munera suspecta/⁊ de eorū societate.

¶Ca.decimūquartū. Quō se habere debeāt abbates ⁊ monachi ac eorū familie in monasterijs p̱ que transeūt vbi sunt hospites/tam eundo ad dictas visitationes/q̄ȝ ad generale capitulū ⁊ al's/⁊ de numero euectionū abbatum.

¶Ca.decimūquintū. Q̄ abbates nō venientes ad generale capitulū/⁊ nō habētes impedimentū legitimū/seu licentiā teneantur soluere duplicē expensarū quas facerent veniēdo ⁊ redeundo/abbates vero habētes impedimentū legitimū/vel licētiā tenent̄ mittē ꝓcuratorē q̄ debet iurare excusatōes eē veras

¶Ca.decimūsextū. Q̄ oēs tenent̄ soluē ꝯtributōes sibi īpositas recusantes aūt seu rēnuētes soluere/ ⁊ oēs īpedimētū p̄stātes publice vel occulte debēt cōpelli auc̄te ap̄lica p̱ cēsurā eccl'iasticā ⁊ alia remedia remoto appellatōis obstac'lo/⁊ in cap'lo gn̄ali (publicari.

¶Ca.decimūseptimū. De receptorib⁹ dictaꝝ ꝯtributionū/⁊ mō p̱ eos obseruādo/vbi nota excōicationē. Sȝ tn̄ modus iste nō potuit ꝯtinuari seu obseruari/sed sepiꝰ fuit mutatꝰ. Idcirco p̱ Piū.ij.⁊ Innocētiū.viij.aliter fuit ordinatū.

Ca. decimũoctatum. Qꝫ in ordiue nõ recipiant in monachos ꝛ cõuersos/nisi cũ cõsilio seniorũ ꝛ ꝑsone idonee ad ea que con ueniunt monachis vel cõuersis.
Ca. decimũnonũ. Qꝫ ꝑsone ordinis maxime monachi pãnis bruni vel albi coloris vtãtur eorũqꝫ familia nõ habeãt vestes partitas/ꝛ caueant a curiositate vasorũ argenteorũ ꝛ quorũlĩ bet ornameatorũ.
Ca. vicesimũ. Qꝫ nullus abbas ducat vltra vnũ secularẽ cleri cum vel laicũ exceptis abbate cistercij ꝛ quattuor primis.
Ca. vicesimũprimum. De esu carnium in camera abbatis/ꝛ in firmitorijs/ꝛ nõ extra monasteria/ꝛ de pena trãsgredientiũ et vbi coquant. Sed dñs Sixt⁹ p̃p. iiij. articulũ istũ oĩnõ remisit dispensandũ ꝛ declarandũ ad abbatẽ cistercij/ꝛ capitulũ gene rale/ꝑut viderint expedire.
Ca. vicesimũsecundũ. Qꝫ oẽs monachi dormiãt in dormito rio exceptis infirmis/qui in cameris infirmitorij iaceant/ꝛ offi ciarijs in locis sibi deputatis.
Ca. vicesimũtertiũ. Qꝫ oẽs celle in dormitorio illico destruan tur/ꝛ nulle ampli⁹ ibidẽ instituant resistentes ꝛ impedimentũ p̃stantes/seu p̃stari ꝓcurãtes/necnõ consiliũ auxiliũ vel fauo rem/publice aut occulte p̃stantes excõicationis sententiã ipso facto incurrũt. Priores aũt ꝛ supriores iuxta abbati arbitriũ possunt habere cellas.
Ca. vicesimũquartũ. Inhibitio ne monachis det porcio vini bladi/vel pecunie/sed omnia eis sunt cõia. Itẽ ꝙ nulli mona cho assignent reddit⁹/aut pars ꝓuentuũ/vel aliqua pensio ꝓ victu/vestitu/vl' quacũqꝫ alia decausa. Qꝫ nulla fiat sectio bo norũ fructuũ/reddituũ/vel ꝓuentuũ inter abbatẽ ꝛ cõuentũ/ vel officiales/ꝛ si que facte sunt reuocant. Abbates qui oppo sitũ fecerint/vel fieri ꝑmiserint deponant/ monachi qui quõ cunqꝫ cõtradixerint/ aut impedimentũ prestiterint perpetuo carceri mancipentur.
Ca. vicesimũquintũ. Abbatib⁹ benemeritis qui volũtarie ce dunt cõgrua ꝓuisio assignari poterit.
Ca. vicesimũsextũ. Nullus monach⁹ vel cõuersus ordinis ec

taturā tenere p̄sumat exceptis cellarario/ ꝓcuratore/ ⁊ grangi-
arū rectorib⁹. Cellarario aūt cistercij ⁊ quattuor primarū pos-
sunt abbates pmittere duas equitaturas.

Ca. vicesimūseptimū. Inhibet monachis pecuniā ꝯgregare. Iura/ possessiones/ reddit⁹/ pensiones/ animalia/ ⁊ alia bona emere siue ꝓprio siue alio noīe/ aut alijs ad nutriendū animalia/ aut ad augmentū dare/ peculiū occultare seu detinere/ sed omnia ꝑ abbatē in vtilitatē cōmunē applicent. Et ꝙ monachi vel cōuersi talia cōmittētes/ vel cōuersioni huiusmodi resistentes/ seu impedimentū p̄stantes/ aut p̄stari ꝓcurantes/ ⁊ peculiū nō reuelantes/ ⁊ dantes abbatib⁹/ eoip̄o sunt inhabiles ad quācūq; administrationē. Qui vero pecunias siue alia bona quibuscūq; mutuāt siue debita fingūt que nō debēt puniant.

Ca. vicesimūoctauū. Ꝙ abbates tenēt ꝓuidere sufficiēter necessaria monachis ⁊ ꝯuersis/ sanis ⁊ infirmis scđm monasterij facultatem/ inhibēdo ne ponant plures monachi vel cōuersi q̄ ex facultatib⁹ monasterioꝝ ꝓuideri valeant.

Ca. vicesimūnonū. De generalib⁹ studijs monachoꝝ ordinis/ que collegia dicuntur multū determinate in vniuersis mundi prouincijs.

Ca. tricesimū. Ꝙ scholares mittant ad studia ꝑ abbates suos de cōsilio visitatoris ⁊ conuētus/ ⁊ sint magis dociles ⁊ idonei Et quo tēpore debent mitti.

Ca. tricesimūprimū. Ꝙ vbi sunt .xl. monachi in monasterio mittant Parisius duo studētes/ vbi sunt. xviij. vel. xx. vnus mittatur/ ⁊ qui infra vide textū.

Ca. tricesimūsecūdū. De bursis magistri regentis/ lectoris sententiarū/ ⁊ biblici. Sed ordinatio ista nō potuit obseruari ꝓpter paucitatē ⁊ paupertatē studentiū.

Ca. tricesimūtertiū. De iuramēto cellararij ⁊ alioꝝ officiariorum in studijs existētiū Et de eoꝝ cōpotis. Et qñ mitti debēt burse studentiū ꝑ abbates. Et de pena eoꝝ qui nō miserūt.

Ca. tricesimūquartū. De cura animarū studentiū/ Sed q̄ extunc status ipsoꝝ studioꝝ fuit mutatus necesse fuit etiā articulum istū mutari/ ⁊ hi nota de idoneis studētibus ꝑ abbatē ci-

sterciẽn ibidẽ retinẽdis vsq ad magisteriũ.

Ca.tricesimũquintũ. Inhibitio ne in aliquo dictoꝝ studioꝝ legant vel audiant iura canonica vel etiã extra illa verũ tamẽ postmodũ alius summ⁹ pontifex ꝓ vtilitate ordis dedit facultatẽ abbati cistercij dispẽsandi cũ. xxiiij manachis ordinis vt dicta iura canonica audire legere ⁊ in eis grad⁹ recipe possint.

Ca.tricesimũsextũ. Iterũ de cellarario/lectorib⁹/⁊ alijs officialibus in studio parisieñ ⁊ alijs collegijs.

Ca.tricesimũseptimũ. De ꝓuisione magistroꝝ ⁊ baccalarioꝝ/ ac de ptãte capli generalis ad cõpellendũ appellatiõe remota.

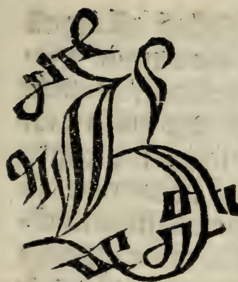
Ca.tricesimũoctauũ. De iuramẽto nouoꝝ magistroꝝ ⁊ baccalarioꝝ in theologia. Et q in festo magisterij non expendat vltra valorẽ mille turoneñ argenti.

Ca.tricesimũnonũ. De tpe infra qd possunt parisi⁹ legere bibliã ⁊ sentẽtias/scʒ qui per sex annos studuerit in theologia ⁊ idoneus extiterit possit facere cursũ biblie/Et qui ꝑ octo ãnos studuerit in theologia possit legere sentẽtias ⁊ nõ ante.

Ca.quadragesimũ. Q singulis annis istud ꝓuilegiũ legat in caplo generali/⁊ semel in anno in quolibet caplo ordinis.

Ca.quadragesimũprimũ. Q singulis annis istud statutũ legatur in capitulo generali. Et semel in anno in quolibet caplo ordinis. Auctorit[illegible]s seu ptãs abbatis cistercij absoluendi trãsgressores hmõi statutoꝝ.

Ca.quadragesimũꝑmũ. Potestas ⁊ auctoritas cõcessa abbati cistercij ad absoluẽdũ omnes abbates ⁊ ꝑsonas sui ordinis de transgressione ꝑceptorũ in ista reformatione apostolica auctoritate positoꝝ/Necnõ a sentẽtijs excõmunicationis ⁊ alijs cẽsuris cõtra trãsgressores latis/⁊ ad dispensandũ cũ eis sup irregularitate inde cõtracta. Cum eñ eius sit soluere cuius est ligare/⁊ inferiorq nõ possit in superiorem nullus de ordine eos aliter ab his absoluere posset.

Enedictus Eps seruus seruo rũ dei. Ad ꝑpetuã rei memoriã. Fulgens sicut stella matutina in medio nebule sacer Cistercieñ ordo in ecclesia militante/strenue militat operibus ⁊ exemplis/feruideq̃ satagit ꝑ sancte cõtemplationis applausum/⁊ innocẽtis vite meritũ mõtana scãdere cũ maria seq̃ ꝑ exercitiũ laudabiliũ exactionũ / ⁊ pensum pioꝝ operũ curiosũ/Marthe satagẽtis officio cõformare. Hic nempe ordo/in diuini cult⁹ ministerio sedulus vt sibi ⁊ aliis ꝓficiat ad salutẽ/ in sacre lectiõe pagine studiosus/ vt ad ꝑfectã excellentie supne cognitionẽ valeat ꝑuenire ꝑstant ⁊ ꝓmptus in operibus caritatis vt adimpleat legẽ christi a mari vsq̃ ad mare palmites suos meruit dilatare/ q: gradualiter ad virtutum culmina patenter ascendit/⁊ ꝓinde ꝑ sacri pneumatis inflãmatis corda debilia fistulas gratijs abundauit/ dignũq̃ se reddidit a Romana ecclesia/ecclesiarũ omniũ magistra/ multis insigniri priuilegijs ⁊ gratiosis fauorib⁹ cõmuniri. Huius quoq̃ ordinis ab adolescẽtia nostra ꝑseuerant iugũ sustulim⁹ ⁊ in eo alumni effecti ꝑ temporũ curricula diuturna creuimus/ tam in illo q̃ȝ extra ipm successiuis prelationũ honorib⁹/ ⁊ tandem cõscendimus q̃q̃ imeriti sũmi cathedrã pastorat⁹. Licet aũt exigente apl'ici magisterij cura cuiuslibet ordinis approbati crementũ felix ⁊ floridum plenis affectibus in eo zelemur a quo celice ac terrene salutis ꝑfectio deriuatur /eundẽ tamen cistercieñ ordinẽ acie interne deuotionis ⁊ caritatis aspicimus/ ⁊ ea que ipsius salutẽ ⁊ prosperitatẽ respiciant/quaten⁹ eterni patris beneplacitis gratificari credimus fauorabiliter ꝓmouemus. Sane recensentes memoriter q ab olim dum eramus intra ordinẽ prelibatã certa nos experientia instruebat/ q super q̃ȝ plurimis articulis inferius explicatis ordo ipe apostolice ꝓuisionis remedijs indigebat. Nos hactenus ⁊ moderno tempore sup eis ⁊ nõnullis alijs a dilecti filijs Guillermo cistercieñ Johãne de Firmitate/Johãne de Claraualle/⁊ Raynaldo de

Morimūdo monasteriorum dicti ordinis Cabilon̄ et Lingon̄ dioc. abbatib⁹ diligēti collatiōe p̄habita sup his omnib⁹ plenarie informati/dignū duxim⁹ p vrgenti necessitate/ ac euidēti vtilitate ordinis memorati/suadētibus etiā alijs iustis et rationabilib⁹ causis statuta et ordinatiões put series subscripta describit/auctoritate aplica edere/que volum⁹ et decernim⁹ solidā habere roboris firmitatē/ eaq̄ debere ppetuis futuris tēporibus firmiter obseruari. 2 Uidelicet cū cautele puisio in omnib⁹ sit habenda/et p̄cipue ne paulatine deueniat in collapsum qd est antiquitate vel plixitate pacti tēporis acquisitū. Statuim⁹ ac etiā ordinam⁹/q qlibet cōuent⁹ cuiusuis monasterij seu alteri⁹ loci cōuentualis dicti ordinis habeat ppriū et speciale sigillū. 3 Et q qlibet abbas monasterij siue ali⁹ loci alterius cōuentualis administratiōi principaliter p̄sidens eiusdē ordinis/et etiā abbas cistercien̄ qui ē p tēpore antequā abbatie sue vel administrationi hmōi se imisceat/ iuramentū prestare ad sancta dei euāgelia teneat / quilibet scz inferior in manib⁹ patris abbatis qui electionē de ipso factā ꝯfirmare habebit/et in p̄sentia sui pprij cōuēt⁹/necnō ipse abbas cistercien̄ qui est p tēpore suo cōuentu/et p̄nominatis trib⁹/ necnon monasterij de Pontigniaco dicti ordinis Antisiodoren̄ dioc. abbatib⁹/ si apud dictū monasteriū cistercien̄ p̄sentes extiterint/ Qz possessiones vel iura ad suū monasteriū vel aliū cōuentualē locū eius ptinentes seu pertinētia nō vendet/nec alienabit/ neq̄ impignorabit/neq̄ de nouo infeudabit/nec p aliquē modū donabit/ nisi p modū inferius designatū. Et hoc idē illi q nunc sunt abbates monasterioꝝ/seu alioꝝ locorū ꝯuentualiū ipsi⁹ ordinis regimini p̄sidentes teneant iuramentū p̄stare/ infra sex menses postq̄ statutū et ordinatio hmōi publicata fuerint in pximo secuturo caplo gnāli eiusdē ordinis. 4 Qd quotiēscūq̄ alienationē rei imobilis/vel iuriū alicui⁹ monasterij/vel alteri⁹ loci cōuentualis dicti ordinis/ vel diminutionē censuū/seu pensionū/vel canonis/ aut venditionē arborū siluarū nō ceduarū iminere cōtigerit faciendas/ tractat⁹ duorū d..ū ad minus interpolatoꝝ/diligens et maturus p̄cedere de

beat/habēdus p abbatē monasterij seu p̄sidentē regimini alterius loci cōuentualis/cuius erūt res/ iura/ census/ pensiones/ canon/ ꝛ silui hmōi/ cū suo ꝯuentu monasterij seu alterius loci cōuentualis prefati. Et nihilominꝰ alienatio seu venditio huiusmodi fiat de cōsensu ipsiꝰ cōuentus vel maioris ꝛ sanioris partis eiusdē/ ꝛ ꝙ de tractatu ꝛ cōsensu iā dictis scriptura cōficiatur auctentica/in qua noīa ꝛ cognomina tractantiū ꝛ cōsentientiū/ ꝛ sigilla abbatis monasterij vel p̄sidentis regimini alterius loci cōuentualis/ ꝛ cōuentꝰ monasterij seu loci hmōi apponant. Et anteꝙ ꝓcedatur ad alienationē seu venditionē ipsam petat ꝛ obtineat licentia sup hoc ab ipsiꝰ ordinis capl̄o generali/ ꝛ subsequat discussio sup alienatione seu venditiōe huiusmodi faciēda p duos abbates p̄dicti ordinis ab eodē monasterio seu alio cōuentuali loco non remotos/per dictū generale capitulū deputandos/ ꝛ cū approbatione seu auctoritate duorum abbatū prefatorū/ quodꝙ tam abbas monasterij seu p̄sidens ipsi cōuentuali loco/quā duo abbates p̄dicti/ ꝛ etiā paterabbas eiusdē monasterij/vel deputatꝰ ab eo p̄sente cōuentu ipsius monasterij/seu alterius loci cōuentualis/ cuiꝰ res/iura/census/pensiones/vel canon/aut silue huiusmodi alienanda seu vēdēda fuerint iuramētū p̄stent/ante discussionē predictam ꝙ in p̄missis fideliter se habebunt/omni dolo ꝛ affectiōe inordinata remotis/ ꝛ ꝙ etiā fiat de causis alienationis seu vēditionis huiusmodi/ ꝛ solēnitatibus p̄fatis/p quattuor abbates p̄dictos/ ꝛ presidentē ipsi cōuentuali loco/sub eorū sigillis plena ꝛ fidelis relatio in ꝓximo subsequenti generali capitulo antedicto/vt videat si circa hec oīa debite ꝓcesserūt. Uerū cū monasteriū seu alius cōuentualis locus/castrū/villa/ grangia vel res alia multū notabilis alienandū vel alienādus/ seu alienanda fuerit/capitulū generale ipsiꝰ ordinis alienādi licentiā cōcedere nō presumat/nec ꝓcedatur ad eam quouis modo faciendā vel auctorizandā nisi priꝰ p idem capitulū generale romano pontifice cōsulto/ ꝛ ab eo sup hoc petita licētia ꝛ obtenta. Si vero aliter ꝙ p̄missum est aliquis abbas/vel regimini p̄sidens alienare p̄sumpserit/ tam ipsi ꝙ officiales ipsius mona

sterij seu loci couentualis in hac parte cōsentiētes eisdē ab ad-
ministrationib⁹ suis p patrē abbatē deponant eorū / ⁊ aliena-
tio hmōi sic psumpta sit ipo iure irrita ⁊ inanis. 5 Ceterū si
pp̄ter alicui⁹ monasterij seu loci couentualis debita exoluēda.
vel vt aliquid aliud qđ eidē monasterio seu couentuali loco sit
vtilius acquirat / aliquid alienandū extiterit / pecunia que in-
de habebit ad nullos vsus alios q̄ꝫ in acquisitionē / seu debito
rū solutionē hmōi couertat. Et si secus actū fuerit / abbas mo-
nasterij / vel alius psidens couentuali loco / pecuniam hmōi ad
vsus alios vt pfertur couertens / vel conuersioni hmōi cōsen-
tiens ab administratiōe sua p patrē abbatē deponat ipsi⁹. Ce-
teri vero monachi participes vel cōsentiētes in idipm sint ad
quodcūqꝫ officiū seu administrationē eiusdē ordinis ihabiles
ipso facto / nec pecunia ipsa in solius abbatis seu alteri⁹ regi-
mini presidentis / aut bursarij alicuius eorū remaneat ptāte /
Sed reponant in aliquo securo loco sub quattuor seraturis / et
diuersificatis clauib⁹ / quarū primā teneat abbas monasterij /
seu loci couentualis regimini psidens. Secundā bursari⁹. Ter
tiā prior claustralis / ⁊ quartā alius monach⁹ ipsi⁹ monasterij
seu loci couentualis / de quo eiusdē monasterij seu loci couen-
tualis couentui vel maiori parti eiusdē expedire videbit fide-
liter cōseruanda. 6 Volum⁹ etiā q꜡ circa cōcessiones iuriū
aut reddituū alicui ad vitā eius vel aliud certū tēpus / ⁊ circa
locationes / vel etiā reddituū aut fructuū vēditiones / vltra qn
quenniū faciēdas / pmissa forma p omnia obseruetur / hmōi ta
men cōsultatione ac licētia romani pontificis / ⁊ etiā licentia di
cti generalis capl'i ⁊ relatōe in eo faciēda exceptis. 7 Per
mittimus tamē q꜡ parue / steriles / vel inutiles possessiones con
cedi possint / sub annuo cēsu pecuniario / vel sub certa portiōe /
seu quota puentuū ad tantū tempus / quantū visū fuerit ab-
bati alicui⁹ monasterij / vel psidenti regimini loci couentualis
eiusdē ordinis / pcedente tamē maturo / ⁊ diligenti tractatu ha
bito cū suo couentu / ⁊ de cōsensu ipsi⁹ / vel maioris ⁊ sanioris
partis eiusdē / prestitoqꝫ primit⁹ iuramēto p ambos abbates
predictos eodē conuentu presente / q꜡ concessionē huiusmodi

facere intendunt pro vtilitate monasterij seu loci conuētualis cuius erunt possessiones predicte. Et si aliter hmōi cōcessio facta fuerit eoipso sit irrita ⁊ inanis. Si aūt multitudo dictarum possessionū/ ꝗuis paruarū/sterilių/vel inutilių existeret cōcedenda/tunc ante huiusmodi concessionē earū consulat̄ idem capitulū generale ac ipsius sup̱ hoc habeatur licētia/ ꝓut superius est distinctū. Abbas vero vel presidens regimini loci conuentualis/si cōtrariū attemptare p̄sumpserint/ac officiales ipsius monasterij seu loci cōuentualis sup̱ hoc ei consentiētes p̱ eorum patrēabbatē a suis administrationib⁹ deponant̄. 8

Insup̱ quia plerūq̧ contingit iminere necessitatis articulum/ in quo ex diuersis causis expedit abbatibus ⁊ p̄sidentibus pn cipaliter regiminibus aliorū locorum cōuentualiū contrahere mutuum/hanc ꝓuisionis cautelā modificatā in hac parte volumus adhiberi/ꝙ nullus abbas vel alius loci conuētualis regimini presidens ipsi⁹ ordinis/sine consensu ꝓprij cōuentus/ mutuū recipere valeat/⁊ ꝙ in auctentica scriptura obligationis inde faciende/apponant̄ eorundē abbatis vel regimini presidentis ⁊ cōuentus sigilla. Sed si abbas a suo monasterio vel regimini p̄sidens ab eius cōuentuali loco remotus existeret/ talisq̧ vrgeret necessitas ꝙ sine receptiōe mutui sibi/vel familie sue/aut negocijs vtilibus seu causis p̱ eum agendis prouidere non posset/p̱mittimus ꝙ tunc sine suo conuentu ⁊ eius sigillo mutuū recipere valeat/quod tamē summā centū librarū turoneń paruorū seu valorem ipsarū siue integraliter seu particulariter non excedat/cuius mutui quantitatē causam obligationis/ac personā a qua illud receperit abbas/vel alius regimini presidens/mutuū ipsum recipiens infra octo dies post eius regressum ad monasteriū propriū vel suū conuētualē locum ipsius cōuentui ad hoc specialiter congregato/ explicare plenarie teneat̄. Et ꝙ ex quo semel vsq̧ ad huiusmodi summā centū librarum mutuū receperit non possit amplius mutuum recipere/sine consensu ⁊ sigillo conuentus eiusdem/ donec dicte centum libre fuerint integraliter persolute. Quicunq̧ aūt abbas vel alius p̄sidens regimini loci ꝯuentualis p̱ se vel aliū

ↄtra fecerit eoipso ab ingressu ecclesie ac diuinis officijs sit suspensus. 9 Et quia gesta hominū/ scripture fidei cōmittūtur/vt rei geste memoria imposterū habeat/volum⁹ ꝛ ordinamus/vt vbicūq abbates vel alij locorū cōuentualiū regiminibus p̄sidentes/aliquid cū expresso suoꝝ cōuentuū consensu facient/de quo testimonialis cōficiat scriptura/ꝙ sigilla ipsorum abbatū vel aliorū regiminib⁹ presidentiū/eorūq cōuentuum apponant in illa. Et ꝙ deinceps in sigillo cuiuslibet abbatis vel alterius loci cōuentualis regimini p̄sidentis/quocūq nomine censeat ipsius nomē ꝓpriū exprimat/vt melius sciri possit per quē ꝛ cuius tēpore id de quo agetur factū extiterit/ ꝛ vt maliciјs ꝛ falsitatū cōmentis via melius precludat. 10 Preterea cū sit consonū rationi/vt negociorum gestores/ ꝛ officiales de gerendo fideliter ꝛ vtiliter negocia ꝛ officia exercēdo illis cōmissa iuramenti vinculo astringant/ volumus ꝛ ordinam⁹ ꝙ cellararij/bursarij/negociorū gestores/rentarij nūcupati/ceteriq officiales cuiuslibet monasterij/seu alterius loci cōuentualis/ꝛ eorū grangiarū magistri/cū ad officia vel magisteria huiusmodi assument/iuramentū p̄stare teneant in manib⁹ eorū abbatis/vel alteri⁹ loci cōuentualis regimini presidētis/ suiq ↄuentus ꝙ in cōmissis sibi officijs/administrationib⁹/ vel grāgijs/fideliter se habebunt/ ꝛ ꝙ de receptis ꝛ expeñ fidelem cōpotū reddent/ꝛ reliqua ipsi monasterio seu conuentuali loco/ aut eoꝝ bursarijs assignabūt/ꝛ ꝙ illi cellararij/bursarij/negociorū gestores/officiales/ ꝛ magistri qui nūc sunt p̄stare teneantur simile iuramentū. 11 Et quia vbi prudētia ꝛ moderantia fidei firmitate vallate/nō vendicant sibi locū/ luxus inest/ longiq tēporis victū/breuis hora cōsumit/decet ꝛ expedit vt ꝑ dispensatores prudentes ꝛ fidos queq manu teneat substātia ꝛ etiā dispensef/vnde statuim⁹ꝛ etiā ordinamus ꝙ in singulis monasterijs ꝛ alijs cōuentualibus locis p̄dicti ordinis /per abbatē seu aliū regimini presidentē/de seniorū sui cōuētus cōsilio duo bursarij deputentur quoꝝ vnus principalis existat/ qui siquidē bursarij omnes pecunias ipsius monasterij vel loci cōuentualis vndecūq ꝓuenientes. vniuersaliter recipiant/

τ de dicti abbatis vel regimini p̄sidentis mandato/ceteris of-
ficialib⁹ τ alijs distribuant/ꝓut fuerit opoꝛtunū/ipsiq̄ bursa-
rij quater in anno/sed ceteri officiales τ receptoꝛes ꝓuentuum
semel τ etiā pluries/si eidem abbati vel regimini p̄sidenti vi-
debit̄ expedire/de omnib⁹ receptis τ expēsis coꝛam p̄dicto ab-
bate/vel regimini p̄sidente/ac senioꝛib⁹ de cōuentu ipsius mo
nasterij seu loci cōuentualis/teneant̄ plenissimā τ fidelem red
dere rationē. 12 Abbates etiā vel regiminibus p̄sidentes
coꝛam dictis senioꝛib⁹ τ bursarijs annis singulis de receptis τ
expensis p eos/plenā τ fidelem rationē reddere teneant̄/Reci-
piantq̄ ipsi abbates vel regiminib⁹ p̄sidentes/a dictis bursa-
rijs pecunias ꝓ expensis eoꝝ. Et si dum ip̄i extra monasteria
vel alia cōuentualia loca eoꝛum accesserint/eos pecunias con-
tingat de ꝓuentibus monasterioꝝ/seu locoꝝ cōuentualiū eo
rum/aut aliunde recipere huiusmodi pecunias in ipsoꝝ regres
su tradant bursarijs p̄libatis/cōputatis si quas de ipsis pecu-
nijs expenderūt. Abbates vero seu alij regiminib⁹ p̄sidentes/
si secus attēptare vel sibi talia retinere p̄sumpserint/ab ingres
su ecclesie ac diuinis officijs post lapsum duoꝝ mensiū a die
regressus huiusmodi cōputandoꝝ /tamdiu suspensi existant
donec ea tradant bursarijs memoꝛatis. 13 Poꝛro quia p
visitationis actū de vita τ cōuersatione illoꝝ qui visitant̄ ex-
quiritur/τ p eum sincere debet coꝛrectionis τ refoꝛmatiōis of-
ficiū exerceri/nec ꝓinde hi iuxta canonicas etiā sanctiones su-
perfluis sunt impendijs aggrauandi/ statuimus ac etiā oꝛdi-
namus q̄ visitatoꝛes dicti oꝛdinis in aliquo monasterio p eos
visitando/anteq̄ officiū visitationis incipiant/ nisi pꝛima die
qua declinabūt ad illud valeant demoꝛari/τ si manere ibi vo-
luerint sequenti die dumtaxat/id licitum sit eisdem/Et q̄ visi-
tationes in eodē oꝛdine faciende/deinceps nō durent vltra tri
duum continuū/ nisi apparens necessitas vel magna vtilitas
monasterij visitati/dies exposceret amplioꝛes/quodq̄ ille vi-
sitatoꝛ qui vltra ipsos pꝛimos duos dies/ vel vltra pꝛefatum
triduum/absq̄ necessitate vel vtilitate pꝛedictis/easdē visita-
tiones ꝓrogare pꝛesumpserit/si abbas fuerit/sit a stallo choꝛi

ꝛ loco capituli abbatialibꝰ/per vnũ sequentẽ annũ eoipso suspensus/ꝛ sedere in stallo ꝛ loco capituli remotis a stallis alijs ꝛ locis abbatialibꝰ teneatur. Si vero fuerit monachus eoipso sit ꝑ vnũ annũ sequentẽ inhabilis ad quodcũqꝫ officiũ ꝛ administrationẽ seu gubernationẽ in eodẽ ordine obtinenda. Et nihilominus per sex menses sequẽtes in pane ꝛ aqua in suo monasterio ieiunare qualibet sexta feria teneatur. Et ꝙ similes penas incurrãt abbates ꝛ monachi qui visitationis officiũ impẽdendo numerũ euectionũ per felicis recordationis Clementẽ papã.iiij.ꝑdecessorẽ nostrũ super hoc taxatũ excedent. Nec ꝑsumant visitatores ipsi ante huiusmodi eorũ visitationẽ/vel in ipsa/seu post eam/occasione dicte visitatiõis/aliquod munus suspectũ per se vel aliũ recipere/nec illud a suis recipi permittant/Expeñ tamẽ quas fecerint ad visitatũ monasterium eundo/ꝛ de ipso redeũdo/recipere valeant iuxta ordinationẽ super hoc factã ꝑ Clementẽ eundẽ. 14 Ubi aũt a monasterio iam visitato/vsqꝫ ad monasteriũ visitandũ/aliquod vel aliqua monasteria in itinere constituta extiterint/ad que dicti visitatores posint cõmode declinare/hoc ipsi efficere valeant/dictaqꝫ monasteria taliter cõstituta/eosdẽ visitatores caritatiue recipere/decenterqꝫ tractare/ac eis ꝓuidere in victualibus teneantur/ꝛ ꝓ diebus quibus ad huiusmodi cõstituta/ vt prefertur/monasteria declinabũt/ꝛ eis vt pretangit̃ ꝓuisum extiterit/nullas expensas possint a monasterijs seu locis recipere visitatis. Abbas autẽ contra predicta recipiens/nisi infra duos menses a receptione huiusmodi cõputandos/ eis a quibus receperat/receptũ restituat ipsis elapsis/duplũ restituere teneatur. Monachus vero quicquid ꝯtra id receperit restituere nõ postponat/ꝛ obhoc regulari subiaceat disciplīne. Nec audeant prefati visitatores in ipsis visitationibꝰ/ sibi alios abbates adiungere/nec ipsi alij abbates se illis adiũgant/ nisi ꝓ cõsilio/vel auxilio/vbi casus depositionis alicuius abbatis vel aliud magnũ ꝛ arduum negociũ/ seu patrie/ vel locorũ/ ꝑ que transire haberent periculũ immineret/ seu interpretatio linguarum necessaria foret/verumtamen cisterciẽ ꝛ quattuor ab-

bates quattuor principaliũ filiarum/qui sunt pro tempore/ ac superius nominãtur in eisdẽ visitationibus vnũ alium abbatem si velint secum recipere/vel sibi adiungere valeant. Nec predicti visitatores nomina eorũ qui eis in ipsis visitationibus secreta reuelauerint aliqua ea reuelare presumãt/nisi tunc demũ cum propter reuelata huiusmodi ad alicuius punitionẽ vel penã fuerit procedendũ/necnon reuelãtes huiusmodi puniantur/ plus vel minus prout facti qualitas exiget/ secundum arbitriũ ipsius ordinis capituli generalis. Et quod abbates maiores/post abbatem cisterciensis et quattuor alij abbates earundẽ principaliũ filiarum/qui sunt pro tẽpore/extra visitationes eorũ sex tantum/ alij vero minores abbates quattuor euectionibus sint contẽti/ nec hoc pretextu qui paucioribus vti solebant/ credant sibi potestatẽ pluriũ attributã. Rursus precauere volẽtes/ ne per abbates vel monachos dicti ordinis declinãtes ad alia monasteria eiusdẽ ordinis/veniẽdo ad huiusmodi capitulum generale vel de illo redeũdo/seu alias huiusmodi alia monasteria plus debito aggrauentur/statuimus et ordinamus quod abbates aut monachi prefati ad idẽ capitulũ veniẽtes/vel de ipso redeũtes/ seu alias tanquam hospites ad aliquod monasteriũ seu locũ cõuentualẽ iã dicti ordinis declinãtes nõ remaneãt in eodẽ monasterio seu cõuentuali loco/vel in alijs eorũ locis ad expensas ipsius monasterij aut loci cõuentualis/vel aliorũ locorũ ipsorũ vltra diem qua illuc declinauerint/et sequẽtẽ ipsi vel aliquis de familia eorundẽ/nec vltra dictos dies abbas vel cellararius/aut aliquis alius dicti monasterij seu loci conuẽtualis/aut aliquorum locorum eorũdẽ/ ipsos inuitare vel amplius eis aliquid ministrare presumat. Quod si ex aliqua rõnabili causa ipsi vel aliquis de familia eorũdẽ amplius remanere voluerint/expẽsas quas tũc ibi fecerint de bonis proprij monasterij vel aliũde procuratis soluere teneãtur. Quicunque vero contrariũ fecerint tã dãtes quam recipiẽtes/ de inobediẽtia et trãsgressione huiusmodi statuti et ordinationis nostrorum/ per generale dicti ordinis capitulum puniantur. Sed per predicta nullũ ius ipsorum declinãtiũ alicui acquiratur/etiã per ipsos duos dies vel alias ad aliquod monasteriũ seu locũ conuẽtualẽ eiusdẽ ordinis/aut locorum eorum declinãdi

g 6

aut in eorū aliquo remanendi/hoc tamē saluo q circa patēter infirmantes/solita caritas ꝛ pia hospitalitas obseruenť. 15
Quia vero ideo sunt huiusmodi generalia capitula instituta/ vt in eis de statu monasteriorū/ꝛ aliorum locorū regulariū/ ac de reformatiōe ordinis/ꝛ obseruātia regulari/ tractat⁹ debeat diligens adhiberi/dignū ꝛ debitū fore dinoscitur/vt ad illa cō ueniant vniuersi/quib⁹ id iminet ꝑpeditionē canonicā nō habentes/ quare statuim⁹ ꝛ etiā ordinamus q abbates ipsius ordinis qui de cetero nō venerint ad dictū capitulū generale/ q̄ venire tamē tenebanť ſm ordinis p̄dicti statuta/nō habentes impedimentū legitimū seu licētiā specialē ab eo qui dare possit eandē/exhibere teneanť duplū eius qđ expensuri essent ad idem capitulū veniendo/ ꝛ redeūdo de illo/ duplūq hmōi soluere in sequēti capl'o generali in vtilitatē ipsius generalis capituli ꝯuertendū/ ꝛ q possint diffinitores eiusdē capl'i generalis tales abbates nō veniētes/ad duplū hmōi exoluendū auctoritate apl'ica/ ꝑ censurā ecclesiasticā/sublato appellatiōis obstaculo coartare/eorūq sup hoc ꝓcessū habendū ꝛ ferēdas sentētias publicare/ac facere publicari. Qđq circa ipsum duplū in totū vel in partē nulli valeat fieri grā vel remissio indulgeri. Illi vero abbates qui legitimū impedimentū seu licentiā huiusmodi asseruerint se habere illa conuentib⁹ suis tpe quo iter eundi ad dictū capitulū arripere deberēt exponere teneanť/ et nihilominus subsequēter de dictis impedimēto siue licētia in ipso generali capl'o fidē facere ꝑ suū ꝓcuratorē seu excusatorē/ ꝓbū ꝛ idoneū virū/habētē spāle mandatū p̄standi iuramētū in aīam ipsi⁹ mittētis causas absentie ac ipedimētū hmōi vera eē/ qđ quidē iuramētū p̄stare teneať/si visū fuerit abbati cistercieñ qui est ꝓ tēpore ac p̄sidentibus ipsi capitulo generali. Et si abbas ac p̄sidentes prefati tale impedimentū et licentiā ipsam nō esse legitima fuerint arbitrati/ tales abbates qui ad idem capitulū nequaq venerant declarent incurrisse penā soluendi prefatum duplum quēadmodum est premissum. 16
Quia vero nōnulli sicut accepimus ad soluendū cōtributiōes qui in eodē ordine ꝓ necessitatib⁹ ꝛ vsib⁹ cōib⁹ ꝛ alias ꝯsuetis

ipsi⁹ ordinis ꝑ tēpore imponunt se reddunt difficiles ⁊ remis-
sos. Nos aduersus eos ⁊ circa negocia contributionū ipsarū/
aliaq̄ꝫ illa cōtingentia ꝓut sequit duxim⁹ ꝓuidendū/videlicet
q̄ abbati cisterciēsi ⁊ quattuor coabbatib⁹ principaliū filiaꝝ su
pradictis ⁊ qui ꝑ tēpore fuerint/ ⁊ cuilibet eorundē aucte apli
ca/remoto appellationis obstaculo/ꝑ censurā ecclesiasticā/ et ꝑ
alia remedia iuxta dicti ordinis instituta ⁊ obseruātias cōsue-
tas aliaq̄ꝫ oportuna remedia cōpellendi eos quib⁹ dicte cōtri-
butiones ꝑ tēpore imposite fuerint ad soluendū easdē/⁊ ad id
etiā coartandū recusantes seu negligētes soluere p̄fatas cōtri
butiones iā impositas/⁊ quosuis alios impedimētū p̄stantes
publice vel occulte quo minus ꝯtributiōes p̄dicte soluant ad
desistendū ꝓrsus ab impedimēto hmōi/necnō ꝓcessus habē-
dos/ac excōis/suspensionis/⁊ interdicti aliasq̄ꝫ sentētias ferē-
das in tales recusantes negligentes ⁊ impedimentū p̄stantes
nūc ⁊ imposterū in eorū ⁊ aliijs monasterijs ac locis circūuici-
nis dicti ordinis ꝓut fuerit oportunū/ ac in generali capitulo
ipsi⁹ ordinis publicādi ⁊ publicari faciēdi plenā atq̄ꝫ liberā cō-
cedimus tenore p̄sentiū ptātem. 17 Volum⁹ aūt q̄ p̄dic-
tas ꝯtributiones deinceps recipiāt tres abbates dicti ordinis
ad hoc ꝑ ipsum generale caplm seu ꝑ diffinitores eiusdē/annis
singulis deputādi qui iuxta ordinationē dicti capituli seu dif-
finitorū eius ꝑ necessitatib⁹ ⁊ vsib⁹ cōibus aliasq̄ꝫ cōsuetis iā
dicti ordinis dispensent easdē/Et si quid de ipsis cōtributioni
bus sup fuerit in aliquo monasterio securo ad hoc ꝑ dictū ca-
pitulū vel ꝑ ipsius diffinitores eligendo ponat/ ⁊ sub ꝓuisio-
ne custodie ꝑ ipsos tres abbates sup hoc adhibēda sub tribus
seraturis ⁊ diuersificatis clauib⁹ de quib⁹ quilibet ipsorū triū
abbatū suā clauē teneat/fideliter cōseruetur. Tenebūtur nāq̄ꝫ
p̄fati tres abbates in subsequēti capitulo generali de receptis
⁊ expensis ꝑ eos diffinitorib⁹ ipsi⁹ capituli reddere rationē/ et
illud qđ restabit ipsi caplo seu diffinitorib⁹ ipsi⁹ capli custodi-
endū restituere modo p̄misso ꝑ alios tres abbates/ ꝑ ipsū capi
tulū seu diffinitores ei⁹ vt p̄tendit deputādos/ dictiq̄ꝫ tres ab
bates qū ad p̄dicta deputabunt/iuramentū p̄stabunt q̄ in re-

cipiendo/custodiendo/⁊ expendendo cōtributiōes ꝑdictas/ac in reddendo rationē de ipsis fideliter se habebūt. Poterūt autem dicti tres abbates receptores modo ꝑdicto/a generali capitulo seu diffinitorib⁹ ipsius capituli deputati/de ipsorū abbatis cisterciē ⁊ quattuor coabbatū totidē principaliū filiarū consilio certis ꝑsonis fidelib⁹ ⁊ discretis/annis singulis vices suas cōmittere ad recipiendū cōtributiones/in generali capitulo nō solutas. Qui siquidē discreti ꝓstabunt solenniter iuramentū/ꝙ prefatas cōtributiones recipient/leuabūt/exigent/⁊ seruabunt fideliter/⁊ ad sequēs generale capitulū dictis commissarijs generalis capituli seu diffinitorū ei⁹ integraliter deportabunt/dictiqȝ tres abbates rationē reddent corā eisdem abbate cisterciē/⁊ quattuor coabbatib⁹ totidem principaliū filiarū/si omnes ipsi ꝑsentes fuerint/necnō corā illis diffinitoribus quos ꝑfati cisterciē ⁊ quattuor coabbates in Diuione decreuerint remanēdos. Volumus quoqȝ ꝙ fiat speciale sigillū quo littere solutionis ꝯtributionū dicti ordinis de cetero sigillentur/quodquidē sigillum sub trib⁹ seraturis ⁊ diuersificatis clauibus penes dictos tres abbates/vel in aliquo monasterio de quo eis magis expedire videbitur apud aliquē vel aliquos quē vel quos eligendū vel eligendos decreuerint/iam dictū sigillū modo ꝑtacto seruetur/predicte tamē ꝑsone quibus de dictorum abbatis cisterciē ⁊ quattuor coabbatū dictarū totidē ꝑncipaliū filiarū ꝯsilio/ipi tres abbates vt ꝑdicit̄ cōmittēt vices suas dū nō solutas cōtributiōes receperint/poterūt de solutionib⁹ particularib⁹ que fient extra capitulū generale recognitiones facere sub sigillis ꝓprijs eorundē/Sed illa que fiēt post modū eis sigillabunt̄ ꝑdicto speciali sigillo. Premissa vero circa ordinationē cōtributionū sic exacte ac diligēter obseruent̄ in ordine antedicto/ꝙ etiā ꝑ generale capl'm/vel aliū/seu alios quoslibet quouis colore quesito cōtra ea nihil fieri presumat/⁊ si q̄s secus attēptare ꝑsumpserit icurrat excōis sententiā ipso facto. 18 Nēpe cauti⁹ ꝓuidere volētes ꝙ ꝑ diuini cultus ⁊ alijs obsequijs ꝑstandis in ordine ꝑlibato/ꝑsone recipiant̄ idonee ipsis officijs cōgruētes/statuim⁹ ⁊ ordinam⁹/ꝙ de

cetero in eodē ordine nō recipiant in monachos vel cōuersos/ nisi psone idonee ad ea que cōueniūt monachis vel cōuersis p̄dicti ordinis/ꝛ nisi p abbates monasterioꝝ vel principalit p̄sidētiū regiminib⁹ alioꝝ locoꝝ cōuentualiū ipsi⁹ ordinis ꝛ infra monasteria seu loca hmōi cū cōsilio senioꝝ de cōuentu seu maioris vel sanioris partis eoꝝ monasterij/vel alteri⁹ loci cōuentualis in quo monachoꝝ vel cōuersoꝝ fiet receptio p̄dictoꝝ/ Si secus actū fuerit carere iurib⁹ decernētes. 19 Pro secto quia honestas/tēperantia/ꝛ modestia debent in cunctis psonis ecclesiasticis ꝛ maxime regularib⁹ diuinis laudibus sedulius dedicatis/locū p̄cipuū obtinere/statuimus ꝛ etiā ordinamus/vt omnes abbates ꝛ p̄sidentes regiminib⁹ alioꝝ locorū cōuentualiū ꝛ monachi eiusdē ordinis/pannis bruni/vel albi coloris/ dumtaxat vtantur/ ꝛ q̄ domicellū seu domicellos de vestibus vel robis ptitis aut virgatis indutū vel indutos siue alias sumptuosis ducere nō p̄sumant. Quodq̄ a curiositate ac supfluitate vasoꝝ argenteoꝝ/ lectisternioꝝ /ꝛ quoꝝlibet ornamentoꝝ curent penitus abstinere. Contrariū vero faciētes p patres abbates eoꝝ/ꝛ p visitatores/vel p capitulū generale ipsius ordinis taliter puniant/q̄ metus pene alioꝝ sic excedere volentiū meta existat. 20 Et q̄ abbates monasteriorum ꝛ p̄sidentes regiminib⁹ aliorum cōuentualiū locorum dicti ordinis exceptis abbate cistercien ꝛ quattuor coabbatibus totidē principaliū filiarū supradictis/qui sunt ꝛ p tēpore fuerint vltra vnū secularē clericum siue laicū equitantē ducere nō p̄sumant. 21 Quia vero psonas regulari obseruātie deditas/docet potissimū ab esu ꝓhibitoꝝ cibarioꝝ tam virtutis amore q̄ꝫ pene formidine abstinere/ ne ab eis in castrimargie lubricū descendat/auctoritate p̄sentiū firmiter inhibem⁹/ ne deinceps abbates ꝛ monachi dicti ordinis extra monasteria seu loca ꝯuētualia eiusdē ordinis/ꝛ etiā ipsi monachi infra monasteria seu loca hmōi/aut in cameris ꝛ extra infirmitoriū cōmune/carnes vel pulmēta cum carnib⁹ condita vel decocta p̄sumant comedere/ꝯtra obseruantiā dicti ordinis diucius obseruatā. Nos eni licētias quas aliqui abbates ꝛ monachi iā dicti

ordinis dicunt a sede aplica sup esu carniū se habere cū tales licētie redundēt in scandalū alioꝝ/penit⁹ reuocamus. Mona chus aūt vel cōuersus qui hmōi nostre inhibitiōis transgres sor extiterit/trib⁹ diebus ꝓ qualibet carniū vel dictoꝝ pulmē toꝝ comestione ieiunare in pane teneat̃ ꝛ aqua/ ꝛ ꝙ nihilomi nus quolibet ipsoꝝ dierū in capitulo regularē accipiat discipli nā/Sed abbas inhibitionis p̄fate transgressor nō ad discipli nā ipsam/sed ad hmōi ieiunia teneat̃/ꝛ si scienter hec omiserit negligēter facere obseruari/etiā ex negligētia hmōi teneat̃ ad ieiunia p̄libata/quequidē pene nulli remitti valeant/ nec sup eis vel ipsarū parte aliqua cū aliquo dispēsari/qḋ si aliqui sup esu carniū vel pulmentoꝝ p̄dictorū sepe inuenti fuerint delin quētes/seu esum ip̄m cōtra ordinationē hmōi frequētantes/ꝛ p abbatē ꝓprios/ꝙ a talib⁹ abstineāt/canonice moniti nō de stiterint/sint post monitionē hmōi p bienniū eoipo inhabiles ad quecūq̃ officia ꝛ administrationes in eodē ordine obtinen da/obtinētes vero illa remoueant̃/si abbatib⁹ eorū visum fue rit/ab obtētis. Inhibem⁹ quoq̃ ꝙ nullus monach⁹ vel cōuer sus dicti ordinis cuiuscūq̃ cōditionis existat etiā si officiū ha beat/nisi egritudine graui vł debilitate detētus fuerit/ carnes de cetero in cameris infirmitoriū comedere p̄sumat. Sed oēs comedant in refectorio cōmuni infirmitorio deputato. Nec carnes parent̃ vel decoquātur alibi q̃ in infirmitorio cōmuni seu in coquina eidē infirmitorio deputata vel imposterū depu tanda/nisi abbas ex aliqua causa rationabili alibi decoqui vł parari mandaret easdē/ vel in eius absentia ille cui dictus ab bas cōmiserit vices suas. Ubicūq̃ aūt carnes ꝓ alijs q̃ ꝓ in firmis vel debilib⁹ parate fuerint/p infirmariū inter comedē tes in infirmatorio diuidant̃. Abbatib⁹ vero benemeritis qui cesserūt vel cedent imposterū spōtanea volūtate locus ꝛ esus carniū p abbatē ꝓpriū sm̄ sue discretionis arbitriū cōcedant̃. Et q̄libet abbas dicti ordinis ex indulgētia possit interdū aliq̄s fratrū nūc hos ꝛ nūc illos/ꝓut necessitas postulauerit aduo care/ipsosq̃ secū in camera sua melius ꝛ plenı⁹ exhibere. Ab bates aūt ꝛ alie notabiles ꝑsone ipsi⁹ ordinis ad monasteria

declinãtes de abbatis vel eo absente de p̃sidẽtis regimini eius dẽ monasterij licẽtia vt in camera ipsi⁹ abbatis vel in cõmuni infirmitorio carnib⁹ vti possint. Et qm̃ aliqui monachi dicti or dinis in nõnullis monasterijs ⁊ studijs sibi temere vẽdicare p̃sumunt q̃ certis dieb⁹ qualibet septimana iuxta obseruantias seu cõsuetudines/vel statuta que sup̱ hoc allegãt/minus tamẽ rõnabilia/eis carnes debeãt ministrari. Nos hmõi abusũ/obseruãtias/cõsuetudines/seu statuta hmõi vtpote vergẽtia in eorũ religionis opprobriũ ⁊ exempli p̱niciẽ alioꝝ penitus reprobãtes/auctoritate ordinam⁹ eadẽ/q̃d nullus abbas/prouisor/prior/cellarari⁹/vel alius deinceps hec aliquaten⁹ obseruare p̃sumat/nec etiã obseruari p̱mittat aut ministrare vel ministrari facere occasione obseruantiarũ/cõsuetudinũ seu statutoꝝ p̃dictorũ carnes alicui p̃dicti ordinis p̃terq̃ in alijs casibus licitis ⁊ p̱missis. 22 Cũq̃ tam scd̃m canonica q̃ regularia instituta in vnũ locũ dormire debeãt monachi vniuersi/⁊ pretextu camerarũ seiũctarũ que in aliquib⁹ monasterijs extra infirmitoria/⁊ p̱pter cellas que in dormitorijs sunt constructe/multe sunt inhonestates ⁊ dissolutiões inducte. Nos sup̱ his expressius ⁊ salubrius p̱uidere volẽtes. Statuim⁹ ⁊ ordinamus q̃d nullus de cetero monachoꝝ in cameris iacere audeat/ nisi solũmodo p̱pter inualitudinẽ corporalẽ/⁊ tũc in cameris infirmitorij dũtaxat sed oẽs in dormitorio iaceãt/nisi forte ab hoc aliquis p̱pter officiũ excuset/⁊ tunc possit alibi/ si aliter cõmode in dormitorio iacere nõ valeat. 23 Ad hoc etiã statuẽdo ⁊ ordinando adijcim⁹/q̃ deinceps celle in dormitorijs nullatenus cõstruant/⁊ si que iã cõstructe fuerint/oĩno p̱ abbates vel principales p̃latos p̱prios infra tres mẽses a tẽpore quo hoc statutũ ⁊ ordinatio ad eos p̱uenerit/⁊ eis negligẽtibus seu nõ valentib⁹ p̱ visitatores in p̱ma visitatione quã impendẽt auctoritate ap̃lica destruant. Et q̃ sup̱ his resistẽtes eisdẽ/vel impedimentũ aliq̃d p̃stantes seu p̃stari p̱curantes/⁊ ad hoc dantes auxiliũ/cõsiliũ/vel fauorẽ/publice vel occulte incurrãt excõicationis sentẽtiã ipso facto. A qua quidẽ sentẽtia nequeãt nisi p̱ visitatores absolui p̃latos/quos etiã ipsi visitatores per

alia iuris et statutorũ eiusdē ordinis remedia valeāt cohercere. Priores tñ claustrales et supriores possint iuxta abbatis vel p̄lati principalis arbitriũ cellam habere infra dormitoriũ competentē. Dicti autē visitatores quod sup his inuenerint vel fecerint referant plene ac fideliter in ipsi⁹ ordinis subsequēti capitulo generali. 24 Quia vero in nonnullis monasterijs seu alijs locis cõuentualib⁹ dicti ordinis seruari dicit abusiue q̄ quilibet monachus certi bladi/panis/vini/vel pecunie recipiat portionē. Nos p̄sus abusum huiusmodi detestãtes/et etiam abolētes/ac volentes in hac parte vtiliter puidere auctoritate p̄dicta/firmiter phibemus q̄ deinceps in nullo ipsius ordinis monasterio fiant hmõi portiones. Sed ministrent vnicuiq; put cõitas eiusdē ordinis obseruauit hactenus atq; seruat. Adijcientes et phibentes etiã q̄ nulli monacho certi redditus aut puentus/seu pars reddituũ vel puentuũ aut aliqua pensio pro victu vel vestitu seu ex quacũq; alia causa de cetero cõcedant/vel alicui assignētur/aut alicui vel aliquibus monachis ab extraneis cõcessi vel donati pmittant eisdē. Sz in vtilitatē monasterioꝝ ipsoꝝ p abbates pprios cõuertant. Nõq; inter abbates et puentus/aut officiales alicui⁹ monasterij dicti ordinis nequa q̄ fiat sectio bonorũ/ fructuũ/reddituũ/vel puentuũ eorũ. Sed cõmunibus ipsorũ vsibus deputent. Nos tñ concessiones vel assignatiões eisdem monachis de dictis redditib⁹ vel puentibus/seu eorũ parte aut pensione aliqua/ vt premissum est factas/ac sectiones bonorum seu discretiões fructuũ/reddituũ/vel puentuũ huiusmodi si que facte sunt totaliter reuocamus. Abbates vero qui deinceps portiões p̄dictas aut sectiones seu diuisiones hmõi bonoꝝ et alioꝝ p̄fatoꝝ monasterioꝝ suoꝝ fecerint vel fieri cõcesserint/aut hacten⁹ factas seruari pmiserint deponant. Monachi aũt qui p̄dictis restiterint vel impedimētũ p se vel aliũ p̄stiterint seu p̄stari pcurarint/tãto tēpore carceri mancipent/quãto abbati seu alij p̄ncipali p̄lato eoꝝ visũ fuerit expedire/ac si etiã abbati vel ipi p̄ncipali p̄lato in hoc ɔtradixerint ppetuo carceri mãcipent. 25 Abbatib⁹ vero bñ meritis q̄ volũtarie cesserũt vel cedēt impo

sterũ/sufficiẽs ⁊ ꝯgrua ꝓuisio ꝓut patri abbati ⁊ abbati succes-
sori cedẽtis abbatis/ de ꝯsilio seniorũ/ de cõuẽtu illi⁹ monaste-
rij cui⁹ regimini cessit vel cedet visũ fuerit assignet/ ⁊ etiã ꝓbea
tur. 26 Et vt oĩs euagatiõis ac inutiliũ expensarũ occasio
subtrahat aucte inhibem⁹ eadẽ/ ne quisq̃ monach⁹ vel cõuer-
sus dicti ordinis cuiuscũq̃ stat⁹ vel ꝯditionis existat eq̃taturã
tenere p̃sumat/ cellararijs/ ꝓcuratorib⁹/ ⁊ grangiarũ guberna-
torib⁹ dũtaxat exceptis/ quib⁹ abbas possit hoc de vna tñ cõ-
cedere si viderit expedire. Cellararijs tñ cistercieñ ⁊ aliorũ q̃ttu
or monasteriorũ totidẽ p̃ncipaliũ filiarũ p̃dictarũ due possint
equitature cõcedi si eoꝝ abbatib⁹ videat. 27 Quis autẽ
cõtra monachos ꝓprietarios/ exceptis administratoribus/ sit
plene ꝓuisũ ꝑ canonicas sanctiões/ cũ abdicatio ꝓprietatis sit
annexa regule monachali/ nos tñ spãlius ꝓuidere volentes ꝯ
illos monachos ⁊ cõuersos dicti ordinis/ qui sue salutis obliti
ꝯtra regularẽ institutionẽ/ pecunia ꝯgregata/ iura/ possessiões/
reddit⁹/ pensiões/ aialia/ ⁊ alia bona emerũt/ ⁊ emũt/ seu emi fe
cerũt/ ⁊ faciũt aliq̃n ꝓprio ⁊ sepe nomie alieno/ multis suꝑ his
figmẽtis adhibitis/ alijsq̃ ipsa tradunt aialia nutriẽda/ ⁊ cum
augmento vel lucro sibi vel alteri reddenda eoꝝ nomine/ seu
ꝑ ipsis/ ⁊ alios multos cõtractus tanq̃ negociatores exercẽt.
Nec nõ appetẽtes lucra turpia/ ⁊ sectãtes peculiũ occultãt/ ⁊ il-
licite detinẽt in suarũ piculũ aiarũ/ aucte p̃fata decernim⁹ om-
nia p̃missa/ q̃ tñ alias restitutiõi nõ subiaceãt alioꝝ/ fore ꝑ ab-
bates ꝓprios monasterijs ꝓprijs applicãda/ ⁊ in vtilitatẽ ipsoꝝ
monasterioꝝ totalit ꝯuertẽda. Q̃dq̃ ipi abbates alicui mona
cho vel ꝯuerso talia faciẽdi licẽtiã neq̃ant ipꝑtiri. Et q̃ dicti mo
nachi ⁊ ꝯuersi p̃dicta cõmittẽtes vel hmõi applicatõi seu ꝯuersi
oni aliqualiter resistẽtes/ vel ipedimẽtũ publice vel occulte p̃-
stantes/ seu p̃stari ꝓcurantes/ ⁊ peculiũ p̃dictũ nõ reuelantes/
⁊ reddẽtes abbatib⁹ p̃libatis/ sint eoipso inhabiles ad q̃dcũq̃
officiũ/ administrationẽ/ regimẽ/ ⁊ gubernationẽ quamlibet in
eodẽ ordine obtinẽda. Permittim⁹ tñ q̃ cũ ipsis monachis et
cõuersis possit abbas eorũ suꝑ penis hmõi dispẽsare/ dũ p̃di-
cta reuelauerint/ ⁊ plene restituerint q̃n eis videbit expedire.

Monachis aũt ⁊ cõuersis etiã administrationes habentibus pecunias vel alia bona quibuscũq; mutuãtibus/ vel debita fingẽtibus que nõ debẽt/ talis pena p abbates pprios imponatur que sit illis ad salutaris correctiõis pfectũ/ ⁊ ceteris attẽptare siĺia volentibus in exemplũ. 28 Et quia p ministros puidos administratiões bonorum cõsueuerũt fructuose ac laudabiliter exerceri/ volumus vt abbates monasteriorũ eiusdẽ ordinis sic bona monasteriorũ suorum dispẽsare/ ac puidere talia teneãtur/ q monachis ⁊ cõuersis tã sanis q̃ infirmis sufficiẽter puideatur in victu ac vestitu scd̃m cuiusq; monasterij facultates/ et qualitates cuiuslibet regiõis. Quodq; in monasterijs p̃dictis/ nõ plures monachi vel cõuersi ponantur q̃ ex facultatibus dictorum monasteriorũ possit cõgrue puideri. 29 Prebere quippe materiã intẽdentes q in eodẽ ordine p sacre theologie studiũ pfessores ipsius erudiantur ⁊ illustrentur in illa/ vt in ecclia dei sibijpsis ⁊ alijs fructus salutis/ fauoris/ honoris/ ⁊ honestatis/ celesti agricola irrigante ac multiplicãte pducant/ matura deliberatione p̃habita subscripta de p̃fato ⁊ alias litterali studio scholaribus puectis ac doctoribus/ ⁊ alia que circa ea rationabilia ⁊ oportuna fore pspeximus/ auctoritate sepedicta statuimus/ ordinamus/ ⁊ disponimus/ p moderno ⁊ postero tẽpore valitura ppetuo ⁊ inuiolabiliter obseruãda/ videlicet q generalia studia dicti ordinis in sacra pagina parisius/ Exonie/ Tholose/ ⁊ apud montẽ Pessulanũ Magaloneñ dioc/ deinceps existant. Studiũ aũt q Stelle Pãpiloneñ dioc fore cõsueuit in salamanticã trãsferimus ppter ppinquitatẽ studij Tholosañ. Ordinãtes q Bononie fiat studiũ qñ cõmode fieri poterit domus p studentibus vel ematur. Fiatq; Salamãtice illud idem. Metis quoq; sic particulare studiũ in scientijs p̃mitiuis/ vbi etiã domus p alamanis p generationẽ supradicti monasterij Morimundi ematur quãtũ generatio ipa in alamãniã se extendit. Quodq; domibus eorũ qui studebũt Bononie ac Salamãtice illi abbates seu rectores eorũ p̃sint/ de quibus ordinabitur p ipsius ordinis capitulũ generale. De his nãq; puincijs scz de Vienneñ/ Tarentasieñ/ Ebreduneñ/ Arelateñ/ Aqueñ/ Narboñ/ Bituriceñ/ Auxi

taneñ/Terraconeñ/Cesaraugusteñ/Burdegaleñ/ꝛ Tholosañ
ad p̄fata Tholosañ ꝛ Mõtispessulani studia transmittantur.
Qui vero ad stellã mitti cõsueuerũt Salamanticã destinent/
exceptis illis de regno Naruarre qui mittant ad ip̄m studium
Tholosañ. Sed alamãni dirigant ad studiũ Meteñ ꝓ dictis
scientijs p̄mitiuis. Ad qđ quidē Meteñ studium nullus de ge
neratione Clarauallis mittatur inuit⁹/Bononiã aũt italici/et
Exoniã anglici/Scoti vallenses ꝛ hybernici destinentur. 30
Sed ad studiũ Parisieñ qđ est ceteris p̄cipuũ ꝛ fons oīm studi
orũ indistincte mittant ex omniũ natione vel generatione ẜm
modũ inferi⁹ annotatũ/videlicet ꝙ abbates monachos illos
quos habebũt ad dicta studia mittere/ad ea de cõsilio patris-
abbatis vel visitatoris ꝛ ꝯuent⁹ ꝓprij aut sanioris partis eius
dem cõuentus trãsmittere teneant. Sic tñ ꝙ mittantur magis
dociles ꝛ idonei/necnõ ad ꝓficiendũ dispositi/ ꝛ ꝙ tali tēpore
transmittant ꝙ prima die mensis octobris/ vel circa in studio
Parisieñ existant/In alijs vero studijs in beati Luce vel oīm
sanctoꝝ festis infallibiliter sint p̄sentes. 31 Numer⁹ autē
mittendorũ videt sufficere ꝓut sequit cõsideratis onerib⁹ iam
dicti ordinis ꝛ tēporũ qualitate scꝫ de quolibet monasterio cu
iusqꝫ ꝓuincie seu generatõis in q̄ sunt vel erũt aut esse poterũt
quadraginta monachi vel supra Parisi⁹ debeãt mitti duo/de
quolibet vero monasterio in quo sũt vel esse poterũt triginta
monachi ꝛ supra vsqꝫ ad quadragita monachos exclusiue/ ad
idē studiũ Parisieñ debeat mitti vnus. Et de quolibet mona-
sterio in quo erũt vel esse poterũt decē ꝛ octo monachi ꝛ supra
vsqꝫ ad triginta monachos exclusiue/ad alia generalia studia
vel Parisi⁹/si mittētes maluerint debeat siliter vn⁹ monachus
destinari. Ad Meteñ aũt studiũ cum fuerit institutũ de q̄libet
monasterio gnãtionis dicti monasterij Morimũdi quãtũ ipa
gnãtio se in alamãniã ꝛ vltra Renũ extēdit in quo erũt vel esse
poterũt a decē ꝛ octo monachi inclusiue vsqꝫ ad triginta mona
chos exclusiue vn⁹ mittat ad min⁹ ꝓ sciētijs p̄mitiuis. Pro q̄-
bus dũmõ ipsi mittētes ad illud mittãt destinare ad alia non
cogant. 32 Prouisionē equidē studētiũ taliter limitam⁹/

⁊ sufficientē esse conspicim⁹/ videlilicet ꝙ magister regēs Pari-
sius de cōi cōtributione dicti ordinis vel de redditib⁹ cōibus
octuaginta libras turoneñ paruoꝝ/ ⁊ a monasterio proprio vi-
gintiquinq; libras eiusdē monete ꝑ bursa/ ⁊ alijs necessitatib⁹
suis. Baccalarius vero regens Parisi⁹ de dicta cōmuni vigin-
tiquinq;/ ⁊ a ꝓprio monasterio alias vigintiquinq; ꝑ bursa/ et
alijs necessitatib⁹ eius. Ac lector biblie in eodē studio de pre-
fato cōmuni decē/ ⁊ a ꝓprio monasterio viginti libras ipsi⁹ mo-
nete ꝑcipiant annuatim. Quilibet vero scholariū studens in
ipso studio viginti libras dicte monete a ꝓprio monasterio ꝑ
bursa ⁊ alijs necessitatib⁹ suis ꝑcipiat similiter ānuatim. Sed
in alijs studijs patresabbates ipsoꝝ studioꝝ rectores/ magr̄o
in theologica facultate in illis regenti/ de quadraginta libris
p̄dicte monete ꝑ bursa ⁊ alijs necessitatib⁹ suis ꝓuidere annis
singulis teneanť. Qñ autē baccalari⁹ in eisdem studijs reget/
vbi cōmode nō reperireť magister/ teneanť dicti patresabba-
tes dicto baccalario de triginta libris p̄dicte monete ꝑ bursa
⁊ omnib⁹ necessitatib⁹ suis annis singulis ꝓuidere. Ordina-
mus quoq; vt in quolibet generali p̄dictorū studiorū/ vnus q̄
bibliā biblice seu textualiter cōtinuo legat existat/ cui vltra q̄n-
decim libras iam dicte monete/ quas ꝑcipiat a ꝓprio monaste-
rio ꝑ bursa centū solidi eiusdē monete ꝑ omnib⁹ alijs necessi-
tatibus suis annuatim a cellarario de bursis scholariū tribuā-
tur. Quilibet aūt scholaris in dictis alijs studijs gnālib⁹ p̄ter
studiū Parisieñ/ ac in dicto studio Meteñ q̄ndecim libras p̄di-
cte monete a ꝓprio monasterio ꝑ bursa ⁊ oībus alijs necessita-
tib⁹ suis ꝑcipiat ānuatim. Siq̄dē oēs ꝓuisiōes hmōi tā abba-
tes dictoꝝ studioꝝ rectores q̄ȝ abbēs ꝓprij/ ꝓut quēlibet eoꝝ
cōtinget seu tāgere poterit mittē teneanť ad dicta studia/ eoꝝ
sūptib⁹/ ⁊ illas ibidē soluē termis supi⁹ designatl/ q̄b⁹ ipsi mit-
tēdi esse debēt i studijs memoratis. 33 Cellararij vō ⁊ alij
expensas dictoꝝ studiorū faciētes teneanť iuramētū p̄stare/ ꝙ
omnia que recipiēt de ꝓuisionib⁹ ipsorū studiorū ⁊ studentiū/
fideliter dispensabūt/ ⁊ tenebunť etiam reddere rationē de re-
ceptis ⁊ expensis in fine cuiuslibet mensis/ ꝑsentib⁹ magistro

seu lectore dictorũ studiorũ baccalario ꝛ ꝓuisore/ac septẽ alijs discretiorib⁹ scholaribus quos dicti ꝓuisor magister ꝛ baccalarius ad id deliberauerint aduocãdos. Et vt ipi abbates qui ad mittendũ ꝛ ꝓuidendũ astringunt/ꝓut superius est expressum diligentiã adhibeant/ꝛ abijciãt desidiã in premissis. Volumus ꝛ ordinam⁹ ꝙ abbas qui dictis terminis monachos seu monachũ queadmodũ pretactũ existit nõ miserit cum ꝓuisionibus supradictis/teneat elapso mense duplũ ꝓuisionũ huiusmodi suis expensis mittere ad studiũ antedictũ. Cuius quidẽ dupli medietas studenti ꝓ quo mitti debebant ꝓ libris applicetur emendis/ꝛ alia in vsus cõmunes aliorũ studentiũ ꝑ cellariũ cõuertatur. Et si dictus abbas duplũ prefatũ/vt pfertur infra sex menses dictos terminos imediate sequẽtes nõ miserit/ei sit eoipso elapsis ipsis sex mẽsib⁹ ingressus eccl'ie interdictus/dictas penas incurrant patresabbates eorundẽ studiorũ rectores/qui dictis terminis nõ miserint ꝛ non soluerint ꝓuisiones prefatas/ꝓut superius est descriptum. Qꝫ si predicti penas huiusmodi ꝑ tres menses dictos sex immediate sequẽtes/pertinaciter tolerarint/eoipso a diuinis officijs sint suspensi.

34 Et vt eisdẽ studentib⁹ animarũ cura nõ desit/volumus ꝛ ordinamus/ꝙ in eisdẽ studijs generalib⁹ patresabbates ipsorum studiorũ rectores/deputent idoneos ꝓuisores/qui curam habeãt animarũ studentiũ in eisdẽ/quiqꝫ illos corrigant ꝛ absoluant sicut ꝓprij abbates subditos ꝓprios corrigere ꝛ absoluere possunt in monasterijs eorundẽ/ꝓpter hoc tamẽ dicti studentes a potestate ꝓprij abbatis exempti aliquaten⁹ non existant/vbi autẽ erit aliquis de ordine ipso in Parisieñ studio assignat⁹/qui sit vite laudabilis aliasqꝫ idone⁹ ꝛ discret⁹ ꝛ ad baccalariatũ vel magisteriũ theologie disposit⁹ ꝛ ꝓpitius/abbas cistercieñ qui est pro tempore cũ cõsilio magistroꝝ baccalarioꝝ ꝛ ꝓuisoris dom⁹ studẽtiũ Parif mãdet abbati ꝓprio ꝙ tale nõ reuocet. Sꝫ eũ ꝑmittat in hm̃oi sciẽtia ꝑfici/ꝛ ad statũ baccalariat⁹/ac honorẽ magisterij ꝓuehi/lecturãqꝫ ꝯtinuare/ꝓut ipsi⁹ ordinis generale capl'm ordinabit/ possit tñ ipm gñale capl'm deficiẽtib⁹ magistris seu baccalarijs in theologia talẽ etiã añ

baccalariatũ vel magisteriũ in quolibet p̃dictoꝝ generaliũ studioꝝ/p̃ncipalẽ deputare lectorẽ/si eidẽ gn̄ali cap̄lo visũ fuerit expedire. 35 In fauorẽ vtiq; studij eiusdẽ theologie vt ab alũnis eiusdẽ ordinis studentib⁹ illi feruẽtius intendat̃. Statuim⁹ ordinam⁹ ⁊ ꝓhibemus expresse q̃ in nullo dictoꝝ studiorũ legant̃ vel audiãtur iura canonica/nec etiã extra illa p̱ aliquẽ studentiũ eorundẽ/q̃ si quis cõtrariũ attemptare p̃sumpsetit sit eoipso ad claustrũ suũ ab hm̃oi studio reuocatus. Nec cellarari⁹ dictoꝝ studiorũ extunc in aliquo illi ꝓuideat. Sed incõtinenti ad ꝓpriũ monasteriũ remittat̃/ de transgressione ac inobediẽtia hm̃oi fm arbitriũ abbatis ꝓprij puniẽdus. 36
Et vt in dictis studijs ꝓ studentib⁹ in eis necessaria nõ desint obsequia. Volumus ⁊ ordinam⁹ vt p̃fati abbates ipsoꝝ studiorũ rectores in eis ꝓuideant de cellararijs ⁊ alijs officialibus idoneis/ꝓut necessitas vel vtilitas cuiuslibet studioꝝ requiret ipsoꝝ. Q̃ðq; ipsi cellararij ⁊ officiales iuramentũ p̃stabũt de fideliter dispẽsando/ac de receptis ⁊ expensis rationẽ reddendo/queẽadmodũ supius est exp̃ssum. Et q̃ꝛ decet ac expedit vt inter studia cetera studiũ Parisieñ refloreat/ ⁊ iuge sine intermissionis dispendio habeat̃. Statuimus ⁊ ordinamus q̃ in eodẽ studio Parisieñ deputent̃ magistri/baccalarij/ ⁊ lectores biblie/ac ꝓuisores/cellararij/⁊ alij officiales p̱ dicti ordinis cap̄lm generale. Q̃ꝫ si ipsi vel aliquis eoꝝ deficiant seu ex aliqua causa magistri/baccalarij/⁊ lectores lecturã assumere vel cõtinuare/aut cellararij ⁊ officiales p̃fati sua officia exercere nequirent/surrogent̃ alij loco eorũ p̱ visitatorẽ illius anni/ vsq; ad sequens dũtaxat capitulũ generale/in alijs etiã studijs generalib⁹ magistri seu lectores principales p̱ dictũ generale capitulũ deputẽtur. Alij vero minores lectores ⁊ officiales p̱ abbates eorundẽ studiorũ rectores debeãt deputari. 37 In ampliorẽ nãq; fauorẽ ⁊ cõtinuationẽ durabilẽ studij hm̃oi theologie iam dicte/statuim⁹ ⁊ ordinamus q̃ q̃ꝫdiu ꝓ dictis studijs generalib⁹/p̃ter Bononieñ/Salamãtiñ/ ⁊ Meteñ studia/ magistri in theologia idonei de p̃fato ordine i eodẽ studio Parisieñ/vel si nõ ibi alibi poterũt reperiri /teneat̃ idem capitulũ

generale magistrꝝ in theologia principalē deputare lectorem. Alioquin magis idoneū baccalariū quē ad hoc poterunt Parisius vel si nō ibi alibi reperiri/ quos dictū capitulū generale ad suscipiendū ꝛ cōtinuandū lecturā hmōi/si necesse fuerit/per censurā ecclesiasticā ꝛ alia oportuna remedia sublato appellationis obice/etiā auctoritate aplica coartandi/dicto capitulo ac diffinitorib⁹ ipius/necnō abbatib⁹ dictorū studiorū rectorib⁹ cōiter vel diuisim plenā atq̧ liberā tenore p̄sentiū concedimus potestatē. Prefato insup caplo generali similē ptātem cōcedimus cōpellendi/appellatione remota/p censurā ꝛ remedia huiusmodi abbates ipoꝝ studiorū rectores/ad recipiendū magistros in theologia ꝛ baccalarios ad p̄dictū lecturā/ ꝛ ad ꝓuidēdum eisdē de cōmuni cōtributione ipsius ordinis/ꝛ ꝓ bursa et alijs necessitatib⁹ eorū/annis singulis ꝓut de ꝓuisionib⁹ huiusmodi est superi⁹ limitatū. Ipsi vero magistri non pompose manere/seu laute viuere p̄sumant in studijs antedictis/sed humiliter ꝛ deuote legant/cibis cōpetentib⁹ vescant̄/ ꝛ vno solo seruitore clerico sint cōtenti. In studio autē Meteā ꝓuideat de lectorib⁹ ꝛ alijs officialib⁹ domus studentiū/abbas supradicti monasterij Morimūdi qui est/ꝛ qui ꝓ tēpore fuerit de cōsilio sui cōuentus vel maioris ꝛ sanioris partis eiusdē ꝓut sibi videbitur expedire. 38 Et cum sit dedecens ꝛ deforme vt quis/p̄sertim religiosus/cū vanitate ꝛ imperitia cathedrā ascēdat p̄minentie magistralis. Statuim⁹ ꝛ ordinamus q̧ de cetero nullus de ordine p̄dicto assumatur ad recipiendū magisterij seu doctoratus honorē/nisi prius p eum p̄stito iuramēto in p̄sentia ꝓuisoris ꝛ studentiū ipsi⁹ ordinis tunc p̄sentiū in studio in quo hmōi honorē recipere voluerit/ seu maioris partis numero eorundē/q̧ in assumptione ipsi⁹ honoris vel ante seu post occasione illi⁹/circa cibos/vestes/ vel alia nō expendat p se vel p aliū vndecūq̧ habuerit/vel fuerit sibi datū/nec quātū in eo fuerit vltra valorē mille turonēs argenti expendi pmittat ab alijs eius cōsanguineis vel amicis. Baccalarij etiam iuramentū similiter teneantur in p̄sentia predictorū q̧ occasione baccalariatus sui vel ante seu post nullum festū seu cōuiuium

faciant ꝑ se vel aliū/seu fieri permittant/quantū in eis fuerit a quibuscunq̧ alijs eorū consanguineis vel amicis. 39 Ad hec deniq̧ statuimus ꝛ ordinam⁹ ꝙ quicūq̧ dicti ordinis/ qui tamē in eodē studio Parisieñ vel in aliquo alio predictorū generaliū ipsius ordinis studiorū/ꝑ sex annos in theologia studuerint/ ꝛ ad hoc idonei extiterint in dicto studio Parisieñ possint cursus biblie facere. Et qui per octo annos studuerint vt prefertur sentētias legere in Parisieñ studio memorato. Non obstantib⁹ quibuscūq̧ statutis ꝛ cōsuetudinib⁹ ac obseruātijs ordinis/monasteriorū/locorū cōuentualiū/ꝛ studiorū sepedictorū contrarijs iuramētis/cōfirmationibus aplicis/ aut quibusuis firmitatib⁹ alijs roboratis ꝛ illo presertim statuto quo in eodem studio Parisieñ caueri dicitur/ꝙ nullus possit legere cursum biblie/nisi ibidem studuerit septē annis. Quodq̧ nō ꝑmittatur sententias legere/nisi etiā inibi studuerit decem annis ꝓut sic vel aliter in statutis ipsi⁹ studij Parisieñ dicitur cōtineri. Necnon quibuslibet priuilegijs/iudulgentijs/ꝛ litteris apostolicis/ordini monasterijs/locis cōuentualib⁹ ꝛ studijs p̄fatis/siue vniuersitatibus magistrorū ꝛ scholariū eorundē in contrariū concessis/per que p̄sentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus huiusmodi statutoꝝ ꝛ ordinationū nostrorum omniūq̧ aliorū ꝛ singulorum contentorū in eisdem p̄sentibus valeat quomodolibet impediri. Et de quib⁹ quorūcumq̧ totis tenorib⁹ plenam ꝛ expressam oporteat in nostris litteris fieri mentionē. 40 Ne autem suprascripta vel aliqua seu aliquod eorundē in obliuiōis lubricū deducantur/ seu paruipendant ab aliquo/ quinimo vt de ipsis nūc ꝛ perpetuis futuris temporib⁹ noticia certior habeatur/eadem auctoritate statuimus ordinam⁹ ꝛ districte iniungim⁹/ vt in primo generali capitulo dicti ordinis ꝛ deinceps singulis annis in eodem capitulo generali/ac semel quolibet anno in quocūq̧ monasteriorū ꝛ locorum cōuentualiū predicti ordis omnib⁹ monachis eorū in capitulo ad hoc specialiter cōgregatis p̄missa omnia ꝛ singula de verbo ad verbū legantur/ꝛ etiā publicentur. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostrorū voluntatū

cōstitutionū/statutorum/ordinationū/permissionū/prouisi-
onū/inhibitionū/reprobationum/detestationū/abolitionum
reuocationū/dispositionū/limitationū/ꝛ mandatorum infrin
gere/vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attem-
ptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotentis dei/ ꝛ beatorū
Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursuꝝ. Datum
apud pontem sorgie Auinionen̄ dioc᷒. iiij. Idus Julij. Ponti
ficatus nostri Anno primo.

4) Premissa bulla dn̄i Benedicti est in forma gratiosa.
Sed est alia executorialis eiusdem sub cordula canapis in for-
ma rigorosa/ que sic incipit. Benedictus Episcopus ser-
uus seruoꝝ dei. Dilecto filio Guill'o abbati monasterij cister-
cien̄ Cabilonen̄ diocesis. Salutē ꝛ apostolicā benedictionem.
Ad statum sacri tui ordinis in ecclesia dei. ꝛc. Ubi ꝓsequi-
tur omnia que in bulla p̄cedenti habentur/ Deinde in fine ha-
betur clausula sequens. Quia vero tanta est incentoris
maligni versutia ꝛ malicia puigil atq; solers/ quod tam seruos
dei q̄ etiam alios christiani nominis titulo insignitos suis tē-
taminibus nequissimis impellere satagit ꝛ prostare/ possitq;
proinde contingere quod q̄ plurimi abbates prelati ꝛ persone
prefati ordinis erunt in plerisq; statutorum ꝛ ordinationū hu-
iusmodi transgressores/ sicq; penas per illa inflictas incurrēt ꝛ
ecclesiastice in eis apposite censure laqueis inuoluētur. Nos ex
officij nostri debito quo salutem cunctorū appetimus/ ꝛ quan-
tū possumus procuramus/ ꝛ etiam ex paterne pietatis affectu
animarū periculis ocurrere cupientes. Tibi tuisq; successori-
bus tui monasterij abbatibus/ qui ꝓ tēpore fuerint hm̄oi trās
gressores seu nō seruātes statuta ꝛ ordinatiōes eadē/ abbates
videlicet p̄fatos monachos ꝛ cōuersos p̄dicti ordis q̄buslibet
excōicationū ꝛ suspensionū sentētijs hm̄oi auctoritate ap'lica/
quotiens ꝛ qn̄ expedierit iuxta formā ecclesie absoluendi/ nec-
nō interdicti sententiā quā illos ob transgressiones hm̄oi ptī-
gerit forte incurrere auctoritate p̄dicta relaxandi ꝛ eadē etiam

auctoritate dispensandi cũ eis sup irregularitate si quã sic ligati forsan cõtraxerint diuina officia celebrando/ vel se illis immiscendo iniunctis cuiqꝫ ipsorũ ꝓ delicti qualitate penitentia salutari/ ⁊ alijs que de iure fuerint iniungenda plenã atqꝫ liberã cõcedimus tenore presentiũ potestatẽ. Datum apud pontem sorgie Auinionen̄ dioc̄. iij. Idus Julij. Pontificatus nostri Anno primo.

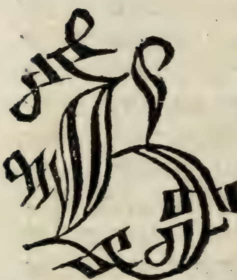
Et hanc rigorosam in forma dñs Pius p̄p. ij. cõfirmauit cũ additione clausule sequentis. Ceterũ qꝛ difficile foret preinsertas ⁊ p̄sentes litteras ad singula in quib⁹ de eis fides forsan fuerit/ loca deferre. Volum⁹ ⁊ ap̄lica auc̄te sup̄dicta decernim⁹ ꝙ ipsarũ transsũpto alicui⁹ ep̄alis vel superioris ecclesiastice curie sigillo munito ac signo ⁊ subscriptione notarij publici legalisqꝫ signato/ in iudicio ⁊ extra tanqꝫ ipsis preinsertis et p̄sentibus litteris si exhiberentur plena fides adhibeat̄/ ⁊ proinde stetur ac si ipse preinserte ⁊ p̄sentes littere forẽt exhibite vel ostense. Nulli ergo oino hominũ liceat hanc paginã nostrorũ confirmationis/ cõmunitionis/ suppletionis/ cõstitutiõis/ voluntatis/ ⁊ decreti infringere/ vel ei ausu temerario cõtraire. Si qͣs autem hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationẽ omnipotentis dei/ ⁊ beatorũ Petri ⁊ Pauli apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Mantue. Anno incarnationis dominice Millesimo quadringẽtesimo quiquagesimonono. vij. kl̄. Augusti. Pontificat⁹ nostri Anno primo.

Circa premissa Nota ꝙ summus iste pontifex/ qui vt ipsemet testatur/ a puero in ordine fuit nutritus/ p̄sente ⁊ requirẽte discreto abbate cistercij/ cum alijs principalioribus ordinis patrib⁹/ tam sollicite saluti animaꝝ omniũ abbatũ/ monachorũ ⁊ cõuersoꝝ ordinis ꝓuiderat/ vt quotiẽs sua transgredientur statuta ⁊ mandata/ aut ob nõ paritionẽ excõicatiõis sententiã seu irregularitatis penã incurrent/ p cistercij abbatẽ absolui valeant/ hic aũt nullã conferat potestatẽ ad absoluendũ

dictū abbatē cistercij/si in aliquo eorū forsan transgrediat̄/necesse est dicere/aut eundē cistercij abbatē omniū aliorū esse infelicissimū vtpote ab oculatissimo pontifice/seq; ipso/ꝛ a reliquis patrib⁹ ordinis in piculo sententiarū neglectū/ꝛ eos omnes/minus de ipso ꝛ ei⁹ cōsciētia/q̄ꝫ de alijs quibuslibet cogitasse/aut summū pōtificē nō voluisse dictū abbatē cistercij ad hmōi instituta ꝛ p̄cepta sicut alios obligare/saltem quo ad penas ꝛ cēsuras. Primū qui dicere voluerit/videat si recte sapiat. Scdm ergo tenendū videt̄. Et si em̄ ordinata in hac bulla quantū ad ipm attinēt vt alij obseruare teneatur/Nihilomin⁹ si qn̄q; vt homo transgrediat̄/penarū ibidē expressaꝝ culpam nō incurrit/sed ꝑ inobediētie culpa a simplici cōfessore sicut de alijs peccatis absolui posse videt̄/ absq; eo ꝑ absolutione ab huiusmodi censuris ꝛ penis in ista bulla taxatis ad aliquā superiorem auctoritatē eum recurrere oporteat/ queadmodum alij de ordine suo ꝑ istā clausulā ad ipsum remittunt̄/ quia ad eas papa ipm ligare vt videt̄ nō intendit. Sicut de p̄latis statuta sub penis cōdentibus doctores dicere solēt. Et ex hoc religiosa ꝛ salutaris inoleuit cōsuetudo/ vt anno quolibet in fine capituli generalis/abbates vniuersi ꝛ alij p̄sentes de ordine ab ipso abbate cistercij munus benedictionis/ ꝛ absolutionis gratiā instanter requirāt/petātq; etiā in foro cōsciētie ab illis absolui ꝛ suos absoluere posse/sicut ꝛ alij oēs de ordine deū timentes/ꝛ animarū suarū salutē optātes ad quos diuertit hoc ipm requirere cōsueuerūt. Et hac ratione dudū timorati abbates suas ꝛ suorū amātes consciētias capitulū generale frequētabant/vt saltē tante gratie ꝑ se ꝛ suis participes essent. Cūq; potestas ista soli abbati cistercij a sūmo pontifice cōferatur/ videant omnes si eam generale capl̄m alicui cōmittere pōt/seu a capitulo aliquis in plenaria ordinis ptāte cōmissarius deputatus/hac facultate vti possit vel debeat. Sec⁹ de censuris et penis ꝑ ordinē taxatis. Deniq; ꝑ dn̄i Cle. p̄p. vj. cōcessionē ipse cistercien̄ abbas pōt dare quolibet anno omnib⁹ existentibus in capitulo generali/penitentib⁹ ꝛ cōfessis duos annos /ꝛ duas quadragenas de indulgentia/ vltra multas alias indul-

gentias quas dare pōt omnib⁹ p̄sentib⁹ quotiēs facit vel audit sermonē. Ceterū q̄r postmodū inhibitio hic facta de nō legendis aut audiendis iurib⁹ patrib⁹ ordinis visa est minus ordini cōgruere. Idcirco per aliū sequentē summū pontificē abbati cistercij dispensandi cū .xxiiij. monachis sui ordinis vt iura canonica audire legere ac gradus ꝛ honores scholasticos recipere valeant/auctoritas fuit concessa.

Eiusdem. Ne mendicantes transeant ad ordinem nostrū/sine licentia domini pape mentionē expressam huius statuti facientes.

Benedictus Ep̄s seruus seruorum dei. Ad perpetuā rei memoriā. Regularē vitam p̄fessis sic expedit subtrahi omnē inquietudinis ꝛ turbationis materiā q̄ in contēplationis suauitate quiescere valeant/ꝛ tranquillum dn̄o reddere famulatū. Cum igitur ex eo q̄ p̄fessores ordinū mendicantiū ad monachorū nigrorū ꝛ cistercien̄ ordines cōsueuerunt plerūq̄ transire/multas in dictis ordinibus turbatiōes/infestationes/molestias/damna/ꝛ scandala p̄uenisse experientia doceat manifeste. Nos his ex debito pastoralis officij p̄ futuro tempore occurrere cupientes de cōsilio fratrū nostrorū decernimus ne quis cuiusuis ordinis mendicantiū professor ad aliquē dictorū duorū ordinū q̄quomodo trāsire valeat sine Romani pontificis licentia speciali plenā ꝛ expressam faciēte de cōstitutione huiusmodi mentionē. Nō obstantibus p̄uilegijs ap̄licis quibuscūq̄ cōcessis in contrariū dictis ordinibus mendicantiū/seu eorū prelatis aut aliquib⁹ eorundē q̄ quo ad hoc nulli⁹ exnunc fore decernim⁹ firmitatis. Nulli ḡ oino hoīm

liceat hanc paginā nostre cōstitutionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotētis dei/ ⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli ap̄lorum eius se nouerit incursurū. Datum Auinion̄. iiij. Non̄ Julij. Pontificatus nostri Anno primo.

Eiusdem. Vt mōnasteria ordinis vnā solam decimā ⁊ vnā ꝓcurationē ꝓ legatis ⁊ nuncijs ap̄licis soluunt ꝓ se ⁊ omnib⁹ membris ⁊ grangijs sibi subiectis siue in vna diocesi siue in diuersis existunt.

Benedictus Ep̄s seruus seruorum dei. Dilectis filijs vniuersis collectorib⁹ decime/ ⁊ ꝓcurationū legatis ⁊ nūcijs sedis ap̄lice debitaꝝ auctoritate ap̄lica deputatis/ ⁊ imposterū deputandis. Salutē ⁊ ap̄licam benedictionem. Fauoris nr̄i ꝓuenire debet auxilio vt qđ pie ac iuste ꝓ monasterioꝝ ⁊ mēbroꝝ suorū vtilitate ⁊ quiete deposcit affectu beniuolo ꝓuide cōcedatur. Sane dilecti filij abbas cistercij/ eiusq; coabbates/ necnō dilecte in christo filie abbatisse/ ⁊ vniuersi ꝯuent⁹ monasterioꝝ ⁊ locoꝝ ꝯuentualiū cisterciē ordinis nobis significare curarūt qđ licet ſm statutū ⁊ ordinationē nr̄a in singulis monasterijs/ ⁊ alijs cōuentualib⁹ locis ordinis p̄libati p abbatē seu aliū regimini p̄sidentē de senioꝝ sui ꝯuent⁹ ꝯsilio duo bursarij deputent̄/ q̄ꝝ vnus ꝑncipalis existit/ q̄ siq̄dē bursarij oēs pecunias ipsi⁹ monasterij vel loci ꝯuētualis vn̄cūq; ꝓueniētes vniuersaliť recipiūt/ ⁊ de dicti abbatis vel regimini p̄siden̄ mādato illas distribuūt ꝓut fuerit oportunū/ ⁊ tā de antiquo more q̄ȝ de obseruantia eorūdē in decima que p sedē ap̄licam ꝓ tēpore imponitur/ ⁊ ꝓcuratiōibus legatis ⁊ nūcijs sedis ap̄lice debitis/

quodlibet monasteriū dicti ordinis pro se ꝛ omnib⁹ membris ꝛ grangijs suis/ siue in eadē/ siue in diuersis dioc. consistant/ onus sup̄ hoc sibi rationabiliter impositā soluere consueuerit/ p̄dictis mēbris ꝛ grangijs nullā separatam solutionē facientibus/sed cōcurrentibus in solutione predicta cū huiusmodi p̄ncipali monasterio seu cōuentuali loco cui subesse noscunt/ nōnulli tamen ex vobis eos ꝑ huiusmodi locis ꝛ membris consistentibus extra diocesim in qua monasteriū seu locus cōuentualis cui subsunt existit decimā ꝛ ꝓcurationes huiusmodi/ separatim exigere ꝛ extorquere ꝑ eorū libito moliunt/ ipsos super hoc multipliciter molestantes. Nos igitur eorū sup̱ premissis ꝓuidere quieti ac huiusmodi obuiare molestijs intēdētes vniuersitati vestre p̱ apostolica scripta districte precipienꝰ/mandamus quatenus ex quo monasteriū seu cōuentualis locus huiusmodi ꝑ se/membris ꝛ grangijs sibi subiectis/siue in vna eademq; diocesi siue diuersis diocesibus cōsistant decimā ꝛ ꝓcurationes huiusmodi sibi impositas duxerint p̱soluendas/nullam aliā solutionē a predictis mēbris seu grangijs exigatis/ ne quod absit ex diuersitate huiusmodi solutionū bis exigi seu solui contingat qđ semel est tantūmodo p̱soluendum. Nos insup̱ omnes processus ꝛ sentētias quos vel quas contra mandatum huiusmodi p̱ vos vel aliquē vestrū haberi seu proferri cōtigerit irritos decernimus ꝛ inanes/ꝛ nullius existere firmitatatis. Datum Auinionꝰ.x.kl. Martij. Pontificatus nostri Anno quinto.

Priuileg. dñi Clemētis pape.vi.

Conseruatoria ad abbates sancte Genouefe Parisienꝰ/sancti Clemētis Metenꝰ/ꝛ sancti Pauli Bisuntinenꝰ.

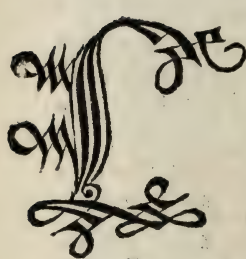
Clemens Eps seruus seruoꝝ dei Dilecti filijs sancte Genouefe Parisien̄ ⁊ sancti Clemētis Meten̄ ac sancti Pauli Bisuntinen̄ monasterioꝝ abbatib⁹. Salutē ⁊ aplicam benedictionē. Militāti ecclesie disponēte dn̄o p̄sidentes circa curā ecclesiarū ⁊ monasterioꝝ oim solertia reddimur indefessa solliciti vt eaꝝ occurramus dispendijs ⁊ vtilitatib⁹ diuina coopante clementia salubriter intēdamus. Sane dilectoꝝ filioꝝ abbatis cistercien̄ ad romanā ecclesiā nullo medio ptinen̄ Cabilonen̄ diocesis/ ac abbatū ⁊ dilectarū filiarū abbatissarū monasterioꝝ ordinis cistercien̄ ac eorundē monasterioꝝ cōuentualiū cōquestione pcepimus/ q̄ nōnulli archiepi/ ⁊ epi/abbates/p̄ores/ ⁊ alij ecclesiarū p̄lati ⁊ clerici/ac ecclesiastice psone/ tā religiose q̄ȝ etiā seculares/necnō duces/marchiones/comites/barones/milites/nobiles/ ⁊ laici/cōmunia ciuitatū/vniuersitates/opidorū/castrorum/villarū/ ⁊ alioꝝ locoꝝ/ ⁊ alie singulares psone ciuitatū et dioc/ac partiū diuersarū in quib⁹ dicta monasteria/ac alia loca ⁊ mēbra eisdem monasterijs subiecta cōsistere dinoscunt occuparunt/ ⁊ occupari fecerūt castra/villas/ ⁊ alia loca/ domos/ ecclesias/grangias/molendina/decimas/obediētias/ casalia/ terras/vineas/possessiones/census/reddit⁹/ ⁊ ꝓuentus/iurisdictiones ⁊ iura/ac nōnulla bona mobilia ⁊ imobilia ad dicta monasteria ⁊ hmōi alia membra eoꝝ spectantia/ ⁊ ea detinent indebite occupata/seu ea detinentib⁹ p̄stant consiliū auxiliū ⁊ fauorē. Nōnulli etiā ciuitatū ⁊ dioc ac partiū p̄dictarū qui nomen dn̄i in vacuū recipere nō formidant/dictis abbatib⁹/abbatissis ⁊ conuētib⁹ sup p̄dictis castris/villis/ ⁊ locis/ecclesijs/ grangijs/molendinis/decimis/casalib⁹/castris/terris/iurisdictionibus/possessionib⁹/censibus/iurib⁹/bonis/ ⁊ rebus alijs ad monasteria ⁊ mēbra p̄dicta spectantib⁹ multiplices molestias ac iniurias inferūt ⁊ iacturas. Quare ꝓ parte dictorū abbatū abbatissarū ⁊ conuētuū nobis extitit humiliter supplicatū/ vt cū valde difficile reddat eisdem ꝓ singulis querelis ad apli-

cam sedē habere recursum/ ꝓuidere eis sup hoc paterna diligē
tia curarem⁹. Nos igit cōsideratiōe venerabilis fratris nostri
Guill'i epi Tusculaneñ ꝛ carissimi in xpo filij nostri Johānis re
gis francie illustris nobis sup his hūiliter supplicantiū/ aduer-
sus occupatores/detentores/ꝑsumptores/molestatores/ ꝛ in-
iuriatores hmōi/ illo volentes eisdē abbatib⁹ abbatissis ꝛ con
uentib⁹ remedio subuenire p qd illorū cōpescatur temeritas ꝛ
alijs aditus cōmitteñ similia ꝑcludat/discretioni vestre p apli-
ca scripta mandamus quaten⁹ vos vel duo aut vn⁹ vestrū p
vos vel aliū seu alios etiā si sint extra loca in quibus deputati
estis cōseruatores ꝛ iudices/ abbatib⁹ abbatissis ꝛ cōuentib⁹
supradictis efficacis defensionis ꝑsidio assistētes/nō pmittat
eosdē sup ꝑmissis ꝛ quibuslibet alijs bonis ꝛ iurib⁹ad ipos cōi
ter vel diuisim spectantib⁹ ab eisdē ꝛ quibuscūq; alijs indebi-
te molestari/seu eis grauamina damna vel iniurias irrogari/
facturi ipsis cum ab eis vel eorū aliquib⁹ seu ꝓcuratore vel ꝓ-
curatorib⁹ eorundē/vel aliquorū ipsorū fueritis requisiti de ꝑ
dictis ꝛ alijs ꝑsonis quibuslibet sup restitutiōe ecclesiaꝝ/ gran
giarū/castroꝝ/casaliū/terraꝝ/possessionū/iurisdictionū/ iuriū
ꝛ bonoꝝ mobiliū ꝛ imobiliū/reddituū quoq; ꝛ ꝓuentuū ac ali
orū quorūcūq; bonoꝝ/necnō de q̄buslibet iniurijs/molestijs/
atq; dānis/ꝑsentib⁹ ꝛ futuris/in ꝑsonis ꝛ reb⁹ipsoꝝ illatis/eis
dē in illis videlicet q̄ iudicialē requirūt indaginē sūmarie sim-
pliciter ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudicij/In alijs vero ꝑ
ut q̄litas eoꝝ exegerit iusticie cōplemētū/occupatores seu de-
tētores/molestatores/ꝑsūptores/ ꝛ iniuriatores hmōi/ necnō
ꝯtradictores quoslib; ꝛ rebelles cuiuscūq; status/gradus/ordi
nis/vel cōditionis/etiā si archiepālis vel epālis dignitatis ex-
titerint/qñcūq; ꝛ quotiēscūq; expedierit/auctē nr̄a p cēsurā ec-
clesiasticā/appellatōe postposita cōpesceñ. Inuocato ad hoc si
opus fuerit auxilio brachij secularis/ Nō obstantib⁹ tā felicis
recordatiōis Bonifacij pape. viij. ꝑdecessoris nr̄i in quib⁹ ca-
uetur ne aliqs extra suā ciuitatē ꝛ diocesim nisi in certis excep-
tis casibus/ ꝛ in illis vltra vnā dietā a fine sue diocesis ad iudi
cium euocet/seu ne iudices ꝛ ꝯseruatores a sede deputati ꝑdi-

cta extra ciuitatẽ ⁊ dioc. in quib⁹ deputati fuerĩt cõtra quos-cũq₃ ꝓcedere/siue alijs vel alij vices suas committere/aut ali-quos vltra vnã dietã a fine dioc. eorundẽ trahere p̃sumãt/ seu qḋ de alijs quã manifestis iniurijs ⁊ violentijs ac alijs que iu-dicialẽ indaginẽ exigunt penis in eos si secus egerint ⁊ id pro-curantes adiectis/cõseruatores se nullatenus intromittãt. Et tam de duab⁹ dietis in cõcilio generali dũmodo vltra tertiam vel quartã aliquis extra suã ciuitatẽ ⁊ dioc. auctoritate p̃senti um ad iudiciũ nõ trahatur/quã alijs quibuscũq₃ cõstitutioni-bus a p̃decessorib⁹ nostris Romañ pontificib⁹/ tã de iudicib⁹ delegatis ⁊ cõseruatorib⁹/q̃₃ ꝑsonis vltra certũ numerũ ad iu-diciũ nõ vocandis/⁊ alijs editis que vestre possent in hac par-te iurisdictioni aut ꝑtãti/eiusq₃ libero exercitio quolibet obui-are. Seu si aliquib⁹ cõmuniter vel diuisim a p̃fata sit sede idul-tũ/qḋ excõicari/suspendi/vel interdici/seu extra vel vltra cer-ta loca ad iudiciũ euocari nõ possint ꝑ litteras ap̃licas nõ faci-entes plenã ⁊ expressam/ac de verbo ad verbũ de indulto hu-iusmodi ⁊ eorũ ꝑsonis/locis/ordinib⁹/⁊ noibus ꝓprijs mẽtio-nẽ/⁊ qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscũq₃ tenoris existat ꝑ quã p̃sentibus nõ exp̃ssam vel tota liter nõ insertã vestre iurisdictionis explicatio in hac pate vale at quolibet impediri/⁊ de qua cuiusq₃ toto tenore de verbo ad verbũ in nostris litteris habenda sit mẽtio specialis. Ceterum volum⁹ ⁊ ap̃lica auctoritate decernim⁹/q̄ p̃sentes littere ꝑ cõ-cedentis obitũ nõ expirent/⁊ q̄ quilibet vestrũ ꝓsequi valeat articulũ etiã ꝑ aliũ inchoatũ/q̃uis idem inchoãs nullo fuerit impedimẽto canonico p̃peditus/ quodq₃ a datis p̃sentium sit vobis ⁊ vnicuiq₃ vestrum in premissis omnib⁹ ⁊ eoꝝ singulis/ ceptis ⁊ non ceptis/ p̃sentibus ⁊ futuris/ perpetuata potestas ⁊ iurisdictio attributa /vt eo vigore eaq₃ firmitate possitis in premissis omnibus ⁊ singulis ceptis ⁊ non ceptis/ presentibus ⁊ futuris/⁊ pro predictis procedere/ac si predicta omnia ⁊ sin-gula coram vobis cepta fuissent/ ⁊ iurisdictio vestra ⁊ cuiusli-bet vestrum in predictis omnibus et singulis per citationem vel modum alium perpetuata legitimũ extitisset/ cõstitutione

p̃dicta super cõseruatoribus ꝛ alia qualibet in contrarium edita non obstante. Datum Auinioñ. ij. Noñ Februarij. Pontificatus nostri Anno nono.

Eiusdem. Qꝫ abbates nõ tenentur reddere compotũ bursarijs in regressu eorũ ad monasteria / ꝓut precedens mandat benedictina.

Clemens Episcopus seruus seruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã. Aplice sedis ꝓuidentia circũspecta gesta etiã summorũ pontificũ attente ꝓspiciens et consideràs diligẽter nõnunqꝫ illa cõmutat in melius / ꝛ qñqꝫ submouet vel suspendit cũ causa rationabilis id exposcit. Dudũ siquidẽ felicis recordationis Benedict⁹ papa. xij. p̃decessor noster in ordinationib⁹ ꝛ constitutionib⁹ quas ꝓ vtilitate cistercieñ ordinis edidit inter cetera statuit ꝛ etiã ordinauit qꝫ abbates monasterioꝝ vel aliorũ locoꝝ cõuentualiũ dicti ordinis regiminib⁹ p̃sidentes / si dum extra monasteria ꝛ loca ipsorum consisterent de ꝓuentib⁹ monasteriorũ ꝛ locoꝝ ipsoꝝ vel aliunde pecunias aliquas eos recipere forte cõtingeret / in ipsorũ regressu ad monasteria ꝛ loca p̃dicta dictas pecunias traderent bursarijs in monasterijs ꝛ locis hmõi deputatis / si qua de ipsis pecunijs expendissent cõputatis. Abbates vero seu alij regiminib⁹ p̃sidentes si secus attẽptare vel sibi talia retinere p̃sumerent ab ingressu ecclesie / ac diuinis officijs post lapsũ duorũ mensuũ a die regressus hmõi computandũ / tãdiu suspẽsi existerent donec ea traderent bursarijs memoratis. Cũ autẽ nup ꝓ parte dilectorũ filioꝝ Johãnis abbatis cistercieñ / ac ceterorũ coabbatũ suoꝝ pridem in ꝓximo generali capitulo congregatoꝝ cistercij suo ꝛ omniũ alioꝝ abbatũ cistercieñ ordinis

nomine fuerit nobis humiliter supplicatũ/ vt cũ premissa eisdẽ abbatib⁹ ꝛ p̄sidentibus qui virtute sue regule plenam admini strationẽ habere noscunt/ ꝛ iuxta regulã ipsam debẽt de omni bus ordinare grauia valde reddant/ ꝛ exinde videat vilescere auctoritas officij pastoralis/ ac subditi se quo ad hoc sup̄iores maioribus suspicantes in pluribus nõ obsequũtur superiorũ nutibus sicut prius/ in animarũ suarũ salutis dispendiũ ꝛ con temptũ obediẽtie regularꝭ/ sup hoc de remedio oportuno p̄ui dere salubriter dignaremur. Nos cõsiderantes attentius ꝙ in tranquillitate cordis actori pacis accepti⁹ deseruitur ex his et alijs rationabilib⁹ causis mouẽtibus ad hoc animũ nostrũ in- ducti/ ꝛ earundẽ abbatũ deuotis supplicationib⁹ inclinati penã suspeñ hm̃oi auctꝭ ap̄lica p̄sentiũ tenore suspendim⁹/ quousq̄ sup hoc aliud duxerimus ordinandũ. Volẽtes ꝛ auctꝭ eadem cõcedentes q̃d si qui abbates seu p̄sidẽtes penã huiusmodi in currerũt ab illa p dilectos filios priores claustrales monasteri- orũ ꝛ alioꝝ locoꝝ suorũ quib⁹ sup hoc plenã cõcedimus facul- tatẽ absolui valeant/ ꝛ cũ eis sup irregularitate p eos inde con tracta forsitan dispẽsari. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hanc paginã nostre suspeñ/ voluntatis/ ꝛ cõcessionis infringere/ vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si quis autẽ hoc attemptare p̄sum- pserit/ indignationẽ omnipotẽtis dei/ ꝛ beatorũ Petri ꝛ Pau- li ap̄lorum eius se nouerit incursurum. Datum Auinioñ. Noñ Octobris. Pontificatus nostri Anno primo.

Priuilegiũ domini Urbani pape. v. Qꝫ liceat nobis in singulis castris ꝛ fortali- cijs/ ad que propter guerrarum discrimi- na residemus/ erigere altare portatile/ et ibidem missas ꝛ alia diuina officia etiam alta voce celebrare.

Urbanus Eps seru⁹ seruorū dei. Dilectis filijs abbati ꝛ conuētui monasterij Cistercieñ Cabilonen̄ diocesis/ ceteris abbatibus ꝛ cōuentibus cistercieñ ordinis vbilibet cōstitutis. Salutem ꝛ aplicam benedictionē. Sacre vestre religionis in qua deuotum deo redditis famulatū ꝓmeretur honestas/ vt petitionib⁹ vestris in his p̄sertim que ad cōsolationē animarū vestrarum cedere valeant fauorabiliter annuam⁹. Cū itaq sicut exhibita nobis ꝓ parte vestra petitio cōtinebat frequēter contingat q vos ꝓpter guerrarū discrimina que in monasteriorū vestrorū partibus frequēter ingruunt tute residere in ipsis monasterijs nō valentes/ ad castra ꝛ fortalicia ipsis monasterijs vestris vicina recurrere/ ꝛ in eis ad tēpus morari oportet. Nos vestris in hac parte supplicationib⁹ inclinati/ vt liceat vobis in singulis castris ꝛ fortalicijs ipsis/ in locis tamē ad hoc cōgruis ꝛ honestis/ erigere altare portatile super quo q̄diu ibidem occasione predicta morā traxeritis singuli vestrū qui fuerint in sacerdotio cōstituti missas/ ꝛ alia diuina officia/ etiā alta voce celebrare/ cū debita reuerentia ꝛ honore/ iure parrochialiū ecclesiarū ꝛ cuiuslibet alteri⁹ in omnib⁹ semꝑ saluo/ libere valeat deuotioni vestre auctē aplica de speciali gratia indulgem⁹. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nostre ꝯcessionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/ indignationē oipotentis dei/ ꝛ btōꝝ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datū Auinioñ. v. Idus Octobris. Pontificat⁹ nostri Anno secundo.

Priuilegiū dñi Iohānis. xxiij. Qꝫ capellani seu familiares honoris pape aut cardinaliū qui sunt de ordine/ iurisdictiōi/ correctioni/ ꝛ obedientie suorū superiorū et

capituli generalis plene subsunt.

Iohannes Epus seruus seruorum dei. Ad perpetuam rei memoriã. Dum vberes fructus quos ordo cisterciẽ in agro militantis ecclesie vberrime in exaltatione status p̃fate ecclesie ꝛ religionis ꝓpagationẽ ꝓduxit hacten⁹ ꝛ ꝓducit assidue paterna diligentia contemplamur saluberrimũ fore dinoscimus/ vt illa pro cultu diuini nominis ꝛ obseruantia regulari in prefato ordine decernamus / per que ordo ipse salutaribus ꝓficere valeat incrementis/ et si qui ab obseruantia huiusmodi se quoq; modo laxatis obedientie habenis salutaribus quomodolibet sequestrarent ad cultũ ipsum discipline freno ꝓut pro eorũ salute congruit reducantur. Hinc est quod nos premissorũ intuitu ꝛ ex certis alijs rationabilibus causis animũ nostrum mouentibus/ ꝛ dilectorũ filioꝝ abbatis cistercij ꝛ coabbatum eius dicti ordinis in hac parte supplicationibus inclinati volumus/ ꝛ hac presenti ꝛ perpetuo duratura constitutione decernimus statuẽtes. Quod omnes ꝛ singuli dicti ordinis ꝓfessores presentes ꝛ posteri/ cuiuscũq; status gradus seu conditionis existant in capellanos honoris sedis apostolice seu alicui⁹ ex venerabilibus fratribus nostris sancte Romane ecclesie cardinalib⁹/ aut familiares cuiuspiam ex p̃missis vel aliorũ recepti vel assumpti/ ac de cetero tã apostolica quã alia quauis auctoritate quomodolibet assumẽdi non possint vel debeant quoquomodo/ ꝛ sub quacũq; verborũ conceptione/ a iurisdictione/ correctione/ supioritate/ maioritate seu obediẽtia sui superioris/ ꝛ dilectorũ filioꝝ capituli gnãlis p̃fati ordinis eximi/ ꝟtute cuiusuis gr̃e alicui p̃missoꝝ iã ꝯcesse seu imposterũ ꝯcedende ꝑ apl'icas seu alias litteras/ aut ꝓcessus sup illis forsan habitos vel habẽdos/ quo min⁹ supioribus suis ꝛ caplo p̃fatis in oib⁹/ ꝛ quo ad oia ſm cõstitutiões ꝛ ꝯsuetudines ipsi⁹ ordinis plene subsint ꝛ parere debeãt/ ꝛ ad p̃missoꝝ obseruantiã distringi queant/ p̃missis ꝛ alijs ꝯtrarijs

nō obstantibus quibuscunqꝫ irritū ꝛ inane decernētes exnunc q̃cquid sup his sciēter vel ignoranter quauis auctoritate attē-ptatū forsan est hactenus vel imposterū cōtigerit quolibet at-temptari. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre voluntatis/cōstitutionis/ꝛ statuti infringere/ vel ei ausu teme-rario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/indigna-tionē omnipotētis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli aplorum ei⁹ se nouerit incursurū. Datum Cōstantie. vij. kl. Februarij. Pō-tificatus nostri Anno quinto.

Eiusdē Q. abbas cistercij ꝛ capitulum ge-nerale possunt vnire monasteria ꝛ prio-ratus ordinis pauperioribꝰ monasterijs ordinis/ꝛ possessionē accipere/ diocesani aut alterius cuiuscūqꝫ licentia minime re-quisita.

Iohannes Eps seruus seruorum dei Dilectis filijs abba-ti monasterij Cistercij Cabiloneū dioc./ eiusqꝫ coabbatibus vniuersis in coꝝ generali caplo qñcūqꝫ congregandis. Salutē ꝛ aplicam beñ. Sacre religionis sub qua mūdanis calcatis il-lecebris deuotū ꝛ sedulum in hūilitatis spiri-tu exhibetis altissimo famulatū merita ꝓme-rent/vt ea que vestre religionis ꝛ ordinis cōmoditatē respiciūt fauore vobis beniuolo ꝓcedamꝰ. Hinc est q̄ nos volētes vr̄e paci ꝛ tranqllitati cōsulere vr̄is in hac parte supplicationibꝰ in-clinati/vt quecūqꝫ monasteria dicti ordinis tam monachoꝝ q̄ȝ etiā monialiū ꝛ quoꝝ facultates/fructꝰ/redditus/ꝛ ꝓuētus nō sufficiūt ad sustentationē tot regulariū p̄sonarū in eisdē mona-sterijs ꝑ tempore degentiū/quot in eis ꝓ augmento diuini cul

tus ac missis et alijs diuinis officijs celebrandis secundum eiusdē ordinis instituta/et premissorū ac regulariū cerimoniarū obseruātia requirunt/alijs monasterijs religionis et ordinis predictorum pro cōmodiori sustentatiōe degentiū in eisdē/et quā pro statu et quiete hmōi personarū id noueritis expedire/sup quib9 vestras conscientias oneram9/cū omnib9 iuribus et ptinentijs suis vnū videlicet alteri monachorum et aliud alteri monialiū/monasterijs eiusdē ordinis monasteria cuiuscūqz taxe seu ānui valoris fuerint/et que cū eorum iuribus et ptinentijs suis vniuersis p̄sentib9 haberi volumus pro expressis/auctoritate aplica annectere et vnire/ita qd cedentib9 vel decedentib9 hmōi monasteriorum abbatib9 vel abbatissis/seu priorib9/vel priorissis si monasteria ipa per priores aut priorissas fuerint solita gubernari/aut ea quōlibet dimittentib9 liceat alijs abbatibus/et abbatissis/ac priorissis quorū monasterijs alia sic vacantia veniēt vnienda corporalē possessionē huiusmodi vacantiū monasteriorum iuriūqz et ptinētiarū p̄dictorum auctē ppria apprehēdere et p̄petuo retinere ac fructus/reddit9/et puentus dictorum monasteriorum vniendorū in suos vsus ac pro sustentatione huiusmodi personarum degentiū in eisdē libere cōuertere/diocesān loci aut cuiuscūqz alteri9 sup hoc licentia minime requisita/libere et licite valeatis/deuotiōi vestre de specialis dono gratie cōcedimus p p̄sentes. Non obstātibus quibuscūqz reseruationib9 generalib9 vel specialib9 de huiusmodi vel alijs monasterijs ordinū quorūcūqz p nos aut sedem aplicam hactenus forsan factis/necnō cōstitutionibus et ordinationib9 apostolicis atqz nostris ac stabilimētis statutis et cōsuetudinib9 monasteriorū et ordinis p̄dictorum/etiā iuramento cōfirmatione aplica vel quacūqz firmitate alia roboratis ceterisqz cōtrarijs quibuscūqz. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam nostre voluntatis et cōcessionis infringere/vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attēptare presumpserit/indignationē omnipotētis dei/et beatorū Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Constantie. vij. kl. Februarij. Pontificatus nostri Anno quinto.

Iste Johãnes papa.xxiij.primus dedit remediũ cõtra com mẽdas monasterioꝝ/decernẽs ꝙ nullus q̃ de ordine nõ existat etiã si cardinalat⁹ dignitate fulgeret/debeat p̃sidentiã/gubernationẽ/administrationẽ/aut preminentiã p se vel alios/directe vel indirecte in ipso ordine obtinere. Et incipit bulla. Ad salutare regimẽ/quã hic nõ inserimus/q2 de verbo ad verbũ inserit in cõfirmationib⁹ factis per dños Calistũ.iij. Nicolaũ.v. Piũ.ij. Sixtũ.iiij. ꝛ Innocentiũ.viij. vtinã obseruari potuisset/ꝛ adhuc posset. Ubi nota ꝙ his tẽporibus cõmende ꝛ ꝑsecutões iste multũ istis tẽporibus sup ordinẽ sanctũ inualescere ceperunt/maxime in partib⁹ cisalpinis.

Eiusdẽ. Cõfirmatio multũ specialis priuilegiorũ tam apostolicorũ q̃3 regalium ordini concessorum.

IOhannes Ep̃s seruus seruorum dei Ad futuram rei memoriã. Et si quibuslibet ꝑsonis ecclesiastic ac religiosis p̃sertim illis qui mundi cõtemnẽtes illecebras/in humilitatis habitu regi cunctoꝝ principũ in abstinentia ꝛ diuinis officijs suas animas deuouerũt/ex paterne pietatis officio teneamur assistere/ꝓfessores tñ cistercieñ ordinis vtriusq3 sexus eo feruẽtiori caritate cõplectimur/quo ipsũ ordinẽ in dei ecclesia cõspicuũ ꝛ insiguẽ vberiori dilectione ꝓsequimur/vnde si qñ priuilegia/gratie/ꝛ indulta ꝓ exaltatiõe ꝛ incremẽto eiusdẽ ordinis/ac pace ꝛ tranquillitate in eo virtutum dño militantiũ p Romañ pontifices p̃decessores nostros aut imperatores ꝛ reges cõcessa ꝛ indulta compimus vt ꝑpetuã firmitatẽ obtineant ea merent aplici roboris clipeo cõmuniri. Sane petitio dilectorũ filiorum abbatis monasterij cistercieñ Cabiloneñ diocesis/eiusq3 coabbatũ/abbatissarũ/ꝛ conuentuũ ordinis eiusdẽ/nobis nuper exhibita cõtinebat quod

olim nõnulla priuilegia/imunitates/exemptiones/libertates/
gratie/cõseruatorie/ɀ indulta p felicis recordationis Innocẽ-
tiũ.iiij.Alexandrum.iiij. Urbanũ.iij. Gregoriũ.ix. Honoriũ
iij.Clementem.v. Et qplures alios Romanõ pontifices pde-
cessores nostros/seu p Romanõ pontificibus in eorũ obedien-
tijs habitos/ac etiã p recolende memorie prelatos/ pontifices
imperatores/ac Romanõ/ ɀ alios reges p augmento diuini cul
tus ac saluberrimo statu ɀ incremento ordinis plibati concessa
fuerint pariter ɀ indulta. Uerũ sicut eadẽ petitio subiũgebat
rum cõtingat interdũ dicti ordinis pfessis cõtra huiusmodi p-
uilegia ɀ indulta p locorum ordinarios/ac plato/ ɀ alios qui
nomen dñi inuacuũ recipere nõ formidant indebite molestari
p parte abbatis cistercij/coabbatũ eius/abbatissarũ/ ɀ cõuen
tuum ordinis prelibati nobis fuit humiliter supplicatũ/ vt hu-
iusmodi priuilegijs/gratijs/ ɀ indultis/ac litteris predecessorũ
prelatorũ/pontificũ/imperatorũ/ ɀ regũ prefatorũ robur apo-
stolice cõfirmationis adijcere/ɀ alias ad eorũ ppetuũ robur ob
tinendũ partes aplice prouisionis interponere de benignitate
aplica dignaremur. Nos igit eorundẽ pdecessorũ vestigijs in-
herentes/ac cupiẽtes tranquillitati ɀ paci abbatũ/ abbatissa-
rum/ɀ cõuentuũ/ac pfessorũ huiusmodi quãtũ cũ deo possu-
mus puidere/huiusmodi supplicationib' inclinati/priuilegia/
imunitates/libertates/exemptiones/ cõseruationes/ gratias/
ɀ indulta p quoscũqɀ Romanõ pontifices pdecessores nostros/
seu p Romanõ pontificib' in eoɀ obediẽtijs habitos abbatib'
dicti monasterij cistercij/ei' coabbatib'/ abbatissis ɀ cõuẽtib'
ordinis eiusdẽ ɔiũctim vel diuisim vt pfert ɔcessis ɀ ɔcessa/nec
nõ platoɀ/poñ/inperatoɀ/regũ/ac dñoɀ temporaliũ litteras
hmõi ɀ oĩa ɀ singula in eis cõtenta put rite ɀ iuste ac rationa-
biliter pcesserũt/ ɀ prefato ordini fuerũt indulta/exnũc imppe
tuũ auctẽ aplica tenore psentiũ approbam'/ ac etiã ɔfirmam'/
ɀ pñtis scpti pñocinio cõmunim'/ vniuersos ɀ singulos ecclie
platos/pñarchas/pmates/archiepos/epos/abbes/pores/ de
canos/archidiaconos/ppositos/archipbros/officiales/ necnõ
pncipes chrianos qcũqɀ dignitate fulgẽtes ɀ eoɀ officiarios/

Ciuitatū quoq3 uillarum/seu cōmunitatū rectores et maiores rogantes/monētes/et hortantes attente/eisq3 p apostolica scripta in virtute obedientie districte pcipiendo mandantes quatenus pdictos abbates/abbatissas/cōuentus/et psonas ordinis pnominati pretactis priuilegijs/immunitatibus/ exemptionibus/libertatibus/gratijs/cōseruatorijs/ et indultis gaudere pmittant pacifice et quiete. Decernētes ea fore vbicūq3 et quādocunq3 exhibita fuerint vel ostensa imperpetuū obseruanda ac exnunc irritū et inane quicquid contra approbationē/confirmationē/cōmunitionem/et decretum nostra huiusmodi a quoquā et quauis auctoritate scienter vel ignorāter cōtigerit quomodolibet attēptari. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre approbationis/cōfirmationis/cōmunitionis/rogationis/monitionis/hortationis/mandati/et constitutionis infringere/ vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attemptare presumpserit/indignationē omnipotētis dei/et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Constantie. vij. kl. Februarij. Pontificatus nostri Anno quinto.

Eiusdē. Conseruatoria cōcessa p dominū Johannē papam. xxiii. ad vniuersos prelatos ecclesie confirmatiua conseruatoriarum p dominū Clementē papam. v. ac p dominum Clementē papam. vi. concessarum. Cum additione q rectores ecclesiarum absq3 litteris diocesanorū/quas placet vocant/conseruatorum mandata exequantur.

Iohannes Eps seruus seruoꝝ dei Ad futurā rei memoriam. Jlla que ꝓ statu trāquillitate ⁊ pace ꝑsonarum ecclesiasticarū ꝑsertim sub religiōis habitu virtutū dn̄o militantiū laudabiliter facta sunt vt ꝑpetui roboris firmitatē obtineant libēter cū a nobis petit̄ apl̄ico munimine roboramus. Sane petitio ꝓ parte dilectorū filiorū abbatis monasterij cistercij Cabilonen̄ diocl/eiusqꝫ coabbatū abbatissarū ⁊ conuentuū eiusdē ordinis nobis nuper exhibita cōtinebat/ꝙ olim felicis recordationis Clemēs papa. v. p̄decessor noster volens eorundē abbatū/abbatissarū/conuentuū ⁊ monasteriorū/ac ꝓ tempore degentiū in eisdē ne prauorum hoim molestijs vexarent̄/oportunitatib⁹ ꝓuidere/vt eo deuotius quo quieti⁹ deuotū ⁊ sedulū deo redderēt famulatū in fauorē ⁊ ꝓ incremento ordinis/ac abbatū abbatissarū ⁊ cōuentuū eiusdē/quoddā priuilegiū/gratias/seu litteras cōseruatorias quarū tenorē ⁊ formā in camera nostra cū omni diligētia inspici/ac de verbo ad verbū inferius iussim⁹ annotari indulsit ac cōcessit eisdē. Quare ꝓ parte dictorū abbatū/abbatissarū ⁊ conuentuū nobis fuit hūiliter supplicatū/vt ꝓ firmiori substentia omniū p̄missorū litteris dicti p̄decessoris ac omnibus in eis cōtentis robur apl̄ice cōfirmationis adijcere/ ⁊ alias ad illorū ꝑpetuū robur obtinendū partes apl̄ice ꝓuisionis interponere de benignitate apl̄ica dignaremur. Nos igitur eiusdē p̄decessoris vestigijs inherentes hmōi supplicationib⁹ inclinati/p̄fatas litteras omniaqꝫ in eis cōtenta ⁊ alias quascūqꝫ sub eadē forma ꝓ dicto ordine quibuscūqꝫ iudicibus ꝑ eundē p̄decessorē/ac felicis recordationis Clementē. vj. cōcessas ex nunc imperpetuū auctoritate apl̄ica ⁊ ex certa sciētia approbamus/ ac etiā cōfirmamus ⁊ p̄sentis scripti patrocinio cōmunimus/ Decernētes ea fore vbicūqꝫ ⁊ qn̄cūqꝫ exhibita fuerint vel ostēsa in iudicio vel extra imperpetuū inuiolabiliter obseruanda/ vniuersos ⁊ singulos patriarchas/ p̄mates/ archiep̄os / ep̄os/ abbates/priores/decanos/archidiaconos/p̄positos/ archipre

sbyteros/officiales/necnō principes christianos etiā si īperiali regali vł alia quauis dignitate fulgētes/ac eorūdē subditos ⁊ officiarios/ciuitatū quoq̧ villarū seu cōmunitatū quorūlibet rectores ⁊ maiores regentes/ac ecclesiarū rectores quoscūq̧ rogantes moneñ ⁊ hortañ attēte/eisq̧ ꝑ apłica scripta in virtute obedientie districte p̄cipiēdo mādantes/quaten⁹ p̄dictos abbates abbatissas cōuent⁹ ⁊ ꝑsonas ordinis p̄nominati p̄tactis cōseruatorijs vti pacifice ꝑmittāt ⁊ iudiciū in eisdē noīatorum ac substitutoꝝ ab eis vel eoꝝ altero mandata ipsi rectores ecclesiarū absq̧ litteris diocesanoꝝ quas vocāt placet executiōi demandēt. Nos aūt ex nūc irritū ⁊ inane decernim⁹ si secus a quoquā quauis auctoritate sciēter vel ignorāter cōtigerit attēptari. Tenor vero dictarū litterarū sequit̄ ⁊ est talis. Clemens Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Dilecto filio abbati monasterij sancti Pauli Bisuntiñ. Salutē ⁊ apłicam benedictionē. Et si quibuslibet ꝑsonis ecclesiasticis presertim sub religionis habitu dño famulantibus/apłicum debeat adesse p̄sidiū/ ꝓfessores tamē cistercieñ ordinis/vtriusq̧ sexus/ ne prauorū hominū molestijs agitētur eo libentius ꝓtectionis nostre munimine cōfouemus/quo prefatū ordinē in ecclesia dei cōspicuū/dilectione ꝓsequimur ampliori/ac illorum iniurie grauius nos contingūt. Cū itaq̧ sicut ad nostrū peruenit auditū/ dilecti filij abbas cistercij/eiusq̧ coabbates ⁊ fratres/ac dilecte in christo filie abbatisse ⁊ sorores eorūq̧ cōuentus ipsius cistercieñ ordinis a nōnullis qui nomen dñi inuacuū recipere nō formidāt in personis ⁊ bonis suis multipliciter molestentur. Nos volētes ipsorū abbatū/fratrum/abbatissarū/sororū/ac conuentuū ꝓuidere quieti ⁊ peruersoꝝ conatibus obuiare/discretioni tue ꝑ apostolica scripta mandamus/quaten⁹ per te vel aliū seu alios eisdem abbatibus/fratrib⁹/abbatissis/sororibus ⁊ cōuentibus efficaci presidio defensionis assistens non ꝑmittas ip̄os in personis ⁊ bonis eorū contra indulta priuilegioꝝ sedis apostolice ab aliquib⁹ indebite molestari/molestatores hmōi quicūq̧ ⁊ cuiuscūq̧ religionis/cōditionis/aut status existant etiā si pōtificali fulgeant dignitate/auctoritate nostra appellatione

postposita compescendo. Nō obstantib⁹ felicis recordationis Bonifacij pape. viij. p̄decessoris nostri qua cauetur ne cum ac tor ⁊ reus fuerint eiusdem ciuitatis vel dioc. aliquis eorum ex tra ipsas nisi in certis casibus ad iudiciū euocetur/ ⁊ alia ne cō seruatores a sede deputati p̄dicta/ extra ciuitates ⁊ dioc. in q̄ bus deputati fuerint contra quoscunq₃ procedere/ siue alij vel alijs vices suas cōmittere/ aut aliquibus vltra vnam dietā a fine diocesis eorundē trahere p̄sumant/ quodq₃ potestas ⁊ iu risdictio conseruatorū quo ad nō cepta negocia per obitū con cedentis expiret/ quam de duab⁹ dietis in concilio generali et alijs quibuscūq₃ constitutiōibus ab eodem Bonifatio ⁊ alijs p̄decessoribus nostris Romanī pontificib⁹ sup hoc in contrari um editis/ dūmodo vltra tertiā vel quartā dietam aliquis ex tra suā diocesim auctoritate presentiū nō trahatur/ seu si aliq̄ bus cōiter vel diuisim a predicta sit sede indultū/ q͛ interdici suspendi/ vel excōmunicari/ seu extra vel vltra certa loca ad iu diciū euocari nō possint p litteras ap̄licas nō facientes plenā ⁊ expressam de indulto hmōi eorūq₃ personis locis vel ordini bus mentionē/ seu qualibet alia indulgentia dicte sedis gene rali vel speciali/ p quā tue iurisdictionis explicatio in hac par te valcat quomodolibet impediri/ Attentius ꝓuisurus ne de his sup quibus lis est forte iam mota/ seu que cause cognitio nem exigūt/ ⁊ que indulta huiusmodi nō cōtingunt p te vel ali um seu alios te aliquatenus intromittas. Nos enī si secus pre sumpseris tam presentes litteras qnā etiā processum quē per te vel ipsos illarū auctoritate haberi contigerit omnino carere viribus/ ac nulli⁹ fore decernimus firmitatis. Huiusmodi ergo mandatū nostrum sic prudēter ⁊ fideliter exequaris/ vt eius fi nes quomodolibet nō excedas. Ceteꝝ volumus ⁊ auctoritate ap̄lica decernim⁹ q͛ a data presentiū sit tibi in p̄missis oībus ⁊ eorū singulis perpetuata potestas/ ⁊ iurisdictio attributa vt in eo vigore illaq₃ firmitate possis auctoritate predicta in pre dictis omnibus/ ⁊ pro predictis procedere/ ac si tua iurisdictio in his omnibus ⁊ singulis per citationem / monitionem / vel modum alium perpetuata legitimū extitisset. Datū Auinionī

ij. Nouē. Septēbris. Pōtificatus nostri Anno quarto. Nulli ergo oīno hoīm liceat hanc paginā nostre approbationis/cōfirmationis/cōmunitionis/cōstitutionis/rogationis/monitionis/hortationis/ꝛ mandati infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignatione omnipotētis dei/ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apl'orum eius se nouerit incursurū. Datum Constantie. vij. kl'. februarij. Pontificatus nostri Anno quinto.

Hanc in forma confirmat Sacrosancta synodus Basilieñ. Nouē Januarij Anno dñi M.cccc.xxxviij.

Priuilegiū dñi Martini pape. v. Qr monasteria ꝛ p̄sone ordinis nō soluent decimas tam de possessionib⁹ ante ꝛ post cōcilium generale acquisitis q̄ȝ de cetero habendis. Et etiā de noualib⁹ siue ante siue post huiusmodi ꝯciliū acquisitis ꝛ acquirendis quōcūqȝ vel qualitercūqȝ excolantur. Etiā de illis possessionib⁹ de quibus aliquis hacten⁹ decimas p̄cepit/ necnon de ortis/virgultis/piscationib⁹/ ꝛ aīaliū nutrimētis a p̄statiōe decimarū eximunt.

Martinus Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Venerabilib⁹ fratribus archiep̄is ꝛ ep̄is/ac dilectis filijs abbatibus prioribus/decanis/archidiaconis/p̄positis ꝛ alijs ecclesiarū p̄latis/ad quos p̄sentes littere peruenerint. Salutē ꝛ aplicam benedic-

tionē. Militanti ecclesie licet immeriti disponēte dño psidentes circa curā ecclesiarū/ac monasterioꝝ omniū solercia reddimur indefessa solliciti vt iuxta debitū pastoral' officij eoꝝ occurramus dispendijs/ꝛ pfectib⁹ diuina cooperāte clemētia salubriter intēdamus. Cū abbates cistercieñ ordinis ad cōmonitionē felicis recordatiōis Innocētij pape pdecessoris nostri statuerūt/vt de cetero fratres ipsi⁹ ordinis ne occasione puilegiorum suoꝝ grauarent/de alienis terris/ꝛ ab eo tēpore acquirēdis si eas pprijs manib⁹/aut sumptib⁹ colerent/decimas psoluerent ecclesijs quib⁹ rōne pdiorū antea soluebant/ nisi cum eisdē ecclesijs aliter ducerent cōponendū/dictus pdecessor noster/q₂ sperabat vt ecclesiarū plati pniores ꝛ efficaciores existerent/ad exhibendū de suis malefactorib⁹ iusticie cōplementum/ꝛ eorū priuilegia diligētius ꝛ pfectius obseruarēt/ statutum hmōi gratū habētes ꝛ ratum/hoc ad alios regulares qui similib⁹ gaudent puilegijs extendi voluit ꝛ mādauit. Sed qđ dolētes referimus res in cōtrariū est versa/sicut ex graui querela dilecti in christo filij Johānis abbatis cistercieñ/ necnō aliorū abbatū/priorū/abbatissarū nobis innotuit. Nōnulli ecclesiarū plati/archiepi/ꝛ epi/ꝛ alij clerici/eorū priuilegia temere cupientes/ꝛ cōtendētes/maliciose ipsoꝝ puertere itellectū/ ipos ꝛ ipsas/ac cōuentus ꝛ monasteria grangiasq₃ inquietāt multipliciter. Nam cū sit ipsis ac pfato ordini indultū vt de noualibus que pprijs sumptib⁹ excolunt/ siue de ortis/ virgultis/et piscationib⁹ suis/vel de suoꝝ animaliū nutrimētis/nullus ab eis decimas exigere vel extorquere psumat. Quidā puerso intellectu cōficto dicentes quod hec non possunt nec debent intelligi/nisi de his que sunt ante generale cōciliū acquisita/ ipsos ꝛ dictū ordinē ac monasteria dicti ordinis grangiasq₃ in genere ꝛ in specie sup his multiplici vexatione fatigant. Nos eñ ppagationē ordinis/ꝛ tranquillitatē pfatoꝝ abbatū/ priorū/ abbatissarū/ꝛ cōuentuū dicti ordinis intēsis desiderijs affectātes/pfatis ꝛ pluribus alijs fauoribus psequi gratie amplioris eorū supplicationibus inclinati de speciali gratia/ necnō ex cōsideratiōe nōnullorū regū ꝛ principū q nobis suas destinarūt

litteras cōcedentes/vniuersitati vestre p aplica scripta mādamus quaten⁹ dictū abbatē ⁊ oēs ⁊ singulos abbates/priores/abbatissas/⁊ oia ⁊ singula monasteria/⁊ singulares psonas dicti ordinis psentia ⁊ futura/vbicūq p tēpore ↄsistētia/ a pstatiōe decimaꝝ/tā de possessionib⁹ habitis añ ⁊ post ↄciliū memoratū/quā de cetero habēdis/ ⁊ tā de nouialib⁹/siue añ/siue post ↄciliū hmōi acqsitis/⁊ acqrendis/q ꝓpriis sumptibus excolunt/seu excolēt/q alias quōcūq/vel qualitercūq excolant ⁊ etiā de illis possessionib⁹ de quib⁹ aliquis hactenus pcepit/necnō de ortis/virgultis/⁊ piscationib⁹ suis/⁊ de suoꝝ animaliū nutrimētis/singuli vestrū oīno seruetis immunes. Cōtradictores p censurā ecclesiasticā appellatione postposita copescendo/inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularl/quibuscūq ↄstitutionib⁹/ordinationib⁹/aplicis ⁊ alijs in ↄtrariū editis/etiā iuramēto cōfirmatione aplica vel quacūq firmitate alia roboratis nō obstantib⁹. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre volūtatis ⁊ ↄcessionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare psūpserit/indignationē omnipotētis dei/⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli aplorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctā Mariam maiorem, Nono kl'. Octobris. Pontificatus nostri Anno septimo.

Eiusdē. Qr nulli monasterijs ordinis psi deñ pñt illa simplicit' dimittere/vel cā permutatiōis relinqre/vt alijs monasterijs pficiant/nisi obtēta capli general' licētia.

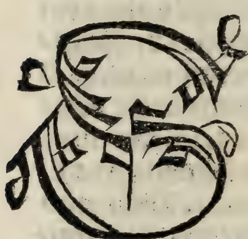
MArtinus Episcopus seruus seruorū dei. Dilectis filijs cistercieñ Cabiloneñ diocesis/ceterorūq ordinis cistercieñ monasteriorū abbatibus et conuentibus. Salutē ⁊ aplicam benedicti-

onē. Sacre religionis sub qua deuotū ꝛ sedulū exhibetis dn̄o famulatū ꝓmeretur honestas vt illa vobis fauorabiliter concedam⁹/ ꝑ que statui ꝛ cōmodo vestri ordinis salubriter cōsulatur. Hinc est ꝙ nos vestris in hac parte supplicationib⁹ inclinati/ vt nulli quicūqꝫ monasterijs/ aut quibusuis alijs locis conuentualib⁹ dicti ordinis nūc vel ꝓ tempore p̄sidentes/ vel illa obtinētes monasteria vel loca hm̄oi/ vt ipsi inde alijs monasterijs vel locis dicti vel alterius ordinis p̄ficiant/ vel de locis ipsis eis ꝓuideatur/ simpliciter vel ex causa permutationis dimittere ꝛ alijs prefici/ vel ea obtinere valeant/ nisi sup hoc per eos primitus petita ꝛ obtenta a capitulo generali/ ꝛ alias ꝭm statuta ꝛ ordinationes dicti ordinis/ vel sede ap̄lica de p̄sentibus faciente specialē ꝛ exp̄ssam de verbo ad verbū mentionē/ licentia speciali/ quouismodo valeāt/ vobis auctoritate ap̄lica de speciali gratia tenore p̄sentiū indulgemus. Decernentes ex nunc irritū ꝛ inane si secus sup his a quoquā quauis auctoritate sciēter vel ignoranter contigerit attemptari. Nulli ergo oino hominū liceat hanc paginā nostre cōcessionis ꝛ cōstitutionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotētis dei/ et beatorum Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Constantie. v. Idus Decembris. Pontificatus nostri Anno primo.

Iste pōtifex cōcessit ordini ꝙ cōseruatores ꝛ eorum executores/ ac notarij ꝛ tabelliones possunt exequi litteras apostolicas/ ꝛ suam iurisdictionē absqꝫ litteris de vidimus/ seu placet/ ꝑ episcopos seu eorū officiales dandas. Et hanc ꝓuisionē confirmat dn̄s Eugenius papa. iiij. vide suo loco.

Decretū concilij Basilieñ. Ut ꝓuisiones pastorū in ecclesijs cathedralib⁹ monasterijs ꝛ ecclesijs collegiatis/ ac dignitati-

bus electiuis solū fiant p electionē colle-
giorum et cōuentuū/ scdm iuris dispositi-
nem/ que saltē in nonnullis religionibus
necessario requirit p̄sentiā superioris fi-
ant reseruationibus cessantib⁹. Et ibi de
cerimonijs obseruandis in electionibus
faciendis.

Acrosancta Generalis synodus Basilien̄ in spiritusancto legitime cōgregata vniuersalem ecclesiā rep̄sentans/ Ad ppetuā rei memoriā. Sicut in cōstruenda domo precipua est architectoris cura vt tale iaceat fundamentum sup quo firmū pduret edificium. Ita in generali ecclesie reformatiōe potissimū est hui⁹ sancte synodi studiū/ vt tales ecclesijs p̄ficiātur pastores qui tanq̄ columne et bases ipsam ecclesiā doctrine ac meritoꝝ viribus firmiter subsistent/ quāta aūt in eligendis p̄latis diligentia adhibenda sit officiū eis iniunctū euidenter ostēdit. Ad regimē em̄ assumunt animarū p quibus dn̄s noster Jesus christ⁹ mortu⁹ est/ et sanguis ei⁹ p̄ciosus effusus. Propterea sacri canones spiritu dei pmulgati puide statuerūt/ vt vnaquaq̄ ecclesia ac collegium seu cōuentus sibi prelatū eligant/ quib⁹ hec sancta Synodus eodē spiritu cōgregata inherens statuit et diffinit generalē reseruationē omniū ecclesiaꝝ metropolitanarū/ cathedraliū/ collegiatarū/ et monasterioꝝ/ ac dignitatū electiuarū per Romanū pontificē de cetero fieri aut facta vti nō debere reseruationib⁹ in corpore iuris clausis/ et his quas in terris Romanē ecclesie ratione directi seu vtilis dominij mediate vel imediate subiectis fieri ↄtigerit semp exceptis/ sed quod p electiones ac cōfirmationes canonicas sm iuris cōmunis dispositionem

p̄dictis Metropolitan̄/cathedralib⁹/monasteriis/ꝛ collegiatꝭ ecclesiis/ac dignitatib⁹ electiuis vacantib⁹ debite puideat̄/nō derogando ꝓpterea statutis/puilegiis ꝛ cōsuetudinib⁹ rationabilib⁹ q̄buscūq͂/postulationibus in dispositione iuris communis remanētib⁹/decernitq͂ hec sancta synodus rationi fore cōsentaneū ꝛ reipublice accōmodū/vt cōtra hoc salutare decretū Roman⁹ pontifex nihil attēptet/nisi ex magna rationabili ꝛ euidēti causa in litteris aplicis nominatim exprimenda. Et vt eo firmius hoc salubre decretū custodiat̄/vult eadē sancta synodus vt inter alia que Roman⁹ pontifex in sua assumptione ꝓfitebit̄ iuret decretū hoc inuiolabiliter obseruare. Et qm̄ tales vt p̄dictū est oportet esse p̄latos hi ad q̄s ius ptinet eligēdi oēm curā adhibeāt/vt dignā corā deo ꝛ hoībus electionē faciāt/exactāq͂ puide apponant sollicitudinē vt tales eligāt q̄ tanto officio valeāt satisfacere. Sciētes qđ si dolose vel negligēter ac timore dn̄i postposito i re tā graui se gesserint/sicut auctores erūt ꝛ causa maloꝝ pastoꝝ ita participes fient penarū quas ipsi mali pastores in districto dei iudicio patient̄/ ꝛ cū hūane fragilitatis conat⁹ nihil sine omnipotētis dei suffragio queat efficere a quo omne datū optimū/ꝛ omne donū pfectū descēdit aduenīēte die electiōis hi ad q̄s pōtificis vel abbatis spectat electio in ecclesia ꝯueniāt magna cū deuotione missā de spirituscto auditūri/quē hūiliter exorabūt vt eos ad dignū eligendū pastorē inspirare dignet̄/ꝛ vt eo facili⁹ gratiā hanc obtinere mereant̄/quo deuoti⁹ ad actum electionis accedent ꝯtriti ꝛ ꝯfessi sacramētū eucaristie reuerēter suscipiēt. Ad locū vero electiōis ingressi ꝓ quocūq͂ p̄lato qui p electionē assumūtur iurabūt in manu ei⁹ qui caplo p̄sidebit/ꝛ ipse p̄sidēs in manib⁹ eū imediate sequeñ sub hac forma. Ego. N. iuro et ꝓmitto oīpotēti deo ꝛ tali sancto/vel sancte sub cui⁹ vocabulo dedicata est ecclesia/eū eligere quē credā futurū ecclie in spiritualib⁹ ꝛ tēporalib⁹ vtiliorē/nec illi vocē dare quē verisimilit̄ sciuero ꝓmissione aut datiōe alicui⁹ rei tēporalis/seu prece/ p se aut aliū interposita/aut alias qualitercūq͂ directe vel indirecte ꝓ se electionē ꝓcurare. Idē iuramentū prestet cōfiteat̄q͂

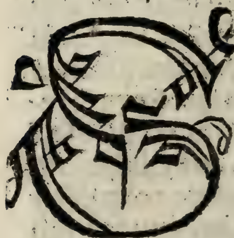
⁊ cōmunicet/qui cōstituit ꝓcuratorē ad eligendū certā ꝑsonā/ necnō ꝓcurator generaliter ad eligendū cōstitutus in casibus in quib⁹ ſm iuris cōmunis dispositionē in hmōi electionis negocio ꝓcurator constitui potest/quod etiā iuramentū ꝑstet ab his in quos cōtinget sup electione futuri prelati fieri cōpromissum/qui etiā cōfiteri ⁊ cōmunicare teneant/qđ si predicta non fecerint ꝓ illa vice eligendi sint ipso iure ptāte priuati. Deinde eligāt in prefatū prelatū virū etatis legitime/moribus grauē/ litterarū scientia preditū/in sacris ordinibus cōstitutū/⁊ alias idoneū ſm canonicas sanctiones. Qđ si aliter ⁊ de alia ꝑsona quā vt p̄dictū est/aut ꝑ symoniacā prauitatē electionē fieri cōtigerit electio sit ipso iure irrita ⁊ inanis/⁊ sic symoniace eligētes preter alias penas ꝑpetuo sint ipso facto iure eligēdi ꝑuati/alij vero canonicis penis subiaceāt/symoniaci aūt electi ⁊ q̄ hmōi symoniace electionis participes fuerint taliterq̧ eligentes ⁊ ꝯfirmati in horrorē tanti criminis/penā ipso facto excōis incurrāt/nec a tali reatu ⁊ excōicatione electi ⁊ cōfirmati absolui possint/nisi ecclesijs ⁊ dignitatibus ad quas turpiter assumpti sunt libere resignauerint/⁊ ad eas obtinēdas quas nefario ingressu adepti sunt ꝑpetuo reddant inhabiles. Ad tollendū autē omnē ambitionis radicem obsecrat ꝑ viscera miſcdie Jesu christi hec sancta synodus ac instātissime exhortat reges/et principes/cōmunitates/⁊ alios cuiuscūq̧ gradus ⁊ dignitatis existant ecclesiastice vel mūdane/ne electorib⁹ litteras scribāt/ aut preces porrigāt ꝓ eo q̄ ꝑ se vł aliū tales preces seu litteras ꝓcurabit/multoq̧ minus cōminationes/imp̄ssiones/ aut aliud faciant quominus libere ad electionē ꝓcedatur/similiter in virtute sancte obediētie ipsis electorib⁹ p̄cipitur ne ad hmōi litteras/vel preces/cōminationes/ vel imp̄ssiones vt p̄mittitur quenquā eligere p̄sumant. Facta aūt electione ⁊ ei ad quē ius ꝑtinet cōfirmandi p̄sentata si appareat coelect⁹/ vel se opponēs electioni nominatim vocet ad videndū discuti electionis negociū/⁊ nihilomin⁹ generaliter edictū publicū in eccl'ia in qua facta est electio ꝓponat iuxta ꝯstitutionē felicis recordationis Bonifatij pape. viij. Cōparētib⁹ aūt aliquib⁹/ vel nō/ nihilo-

minus ipe cōfirmator ex officio tanq̃ in negocio inquisitionis ꝓcedet/omnē adhibitur⁹ diligentiā/vt tā forma electiōis quā merita electi ⁊ omnes circūstātie debite examinenť ⁊ discutiātur/⁊ si electio cōfirmāda sit vel informāda iudicialiter ꝯfirmetur vel infirmeť. Et vt oīa munde ⁊ sine labe ac labis suspitione ꝓcedant/nō solū exigere aliquid quātūcunq̃ paruū/sed etiam gratis oblata cōfirmator ratione cōfirmationis sub nomine subiectionis/subsidij/gratitudinis/aut alio colore pretextu cuiusuis cōsuetudinis/aut priuilegij ꝑ se vel aliū recipere p̄sumat. Notarijs aūt ⁊ his qui scripserūt in hmōi causis emolumentū aliquod moderatū taxeť/habēdo respectū ad laborē et opera scripture/nō ad fructū prelature valorē. Si vero ꝯfirmatores p̄dicti/electiones nō seruatis supius ordinatis/⁊ de ꝑsonis nō idoneis vt p̄mittiť factas/vel alias ꝑ symoniacā prauitatē cōfirmauerint/ eoipso cōfirmatiōes hmōi sint nulle. Confirmātes aūt alias ꝑsonas quā supradictū est ꝓ ea vice ꝑ symoniacā autē labē ꝑpetuo ipso facto iure cōfirmandi sint priuati. Et nihilomin⁹ ꝓpter dictā symoniacā labē si eā cōmiserint etiam sententiā excōicationis incurrāt eoipso. A qua nisi ꝑ Romanū pontificē/preter q̃ in mortis articulo absolutiōis beneficiū obtinere nō possint/Sūmū vero pontificē hec sancta synodus exhortať vt cū speculū ⁊ norma omnis sanctitatis ⁊ mūdicie esse debeat/ꝓ cōfirmatione earū electionū quas ad eum deferre cōtingerit nihil penitus exigat aut recipiat. Alioquin si secus faciēdo notorie ⁊ incorrigibiliter ex hoc ecclesiā scandalizet futuro cōcilio deferatur. Pro onerib⁹ aūt que ipum ꝓ regimine vniuersalis ecclesie subire oportet/ ꝓq̃ sustētatiōe sctē Romañ eccłie/cardinaliū/⁊ alioꝝ necessarioꝝ officialiū/hoc sacrum conciliū ante sui dissolutionē omnino debite ⁊ cōgruēter ꝓuideat/qđ si cōtingat aliquā circa hoc ꝓuisionē non facere ꝑ hoc eadem sancta synodus nō intēdit in aliquo p̄iudicare sancte Romañ ⁊ vniuersali ecclesie/nec alteri cuicūq̃. Datum Basilee in Sessione publica solenniter celebrata in maiori ecclesia. iij. Jdus Julij. Anno A natiuitate dñi Millesimo quadringentesimo tricesimo tertio.

Hec sacrosancta synodus Basilien꞉ ꝯfirmat de verbo ad verbũ priuilegiũ dñi Bonifatij pape. viij. Q꞉ psonis ordinis non licet appellare/ vide vbi Bonifati⁹. viij.

Similiter cõfirmat de verbo ad verbũ ꝓuilegĩ dñi Johãnis pape. xxiij/ ꝛ illud ĩnouat qḋ icipite Illa q̃ ꝓ statu vbi ꝯfirmaꝛ cõseruatoria ꝯcessa ordini ꝑ dominũ Clementẽ papam. v. que incipit. Et si quibuslibet.

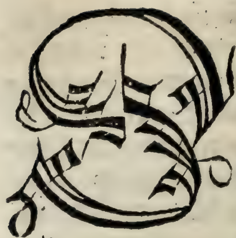
Cõfirmatio oĩm libertatũ gratiarũ ĩmunitatũ ꝓ̄rogatiuarũ ꝯsuetudinũ laudabiliũ ꝛ ꝓ̄scriptarũ indulgentiarũ/ priuilegioꝝ/ ꝛ indultorũ a Romanis põtificib⁹ ꝑ aplicas/ aut alias quascũq꞉ lr̃as/ necnõ libertatũ ꝛ cõsuetudinũ laudabiliũ exemptionũ/ ꝛ saluagardiarũ secularium exactionũ/ a quibuscũq꞉ regib⁹/ vel christifidelib⁹ ordini ꝛ monasterijs concessarũ.

Acrosancta Generalis synodus Basilien꞉ in spũsancto legitime cõgregata vniuersalẽ ecclesiã repꝛ̄sentans. Dilectis ecc̃lie filijs abbati Cistercij/ eiusq꞉ coabbatib⁹ ꝛ cõuentibus ac monasterijs vniuersis ordinis Cisterciẽ꞉ Salutẽ ꝛ oĩpotẽtis dei benedictionẽ. Cũ a nobis petitur qḋ iustũ est ꝛ honestũ tã vigor equitatis q̃ ordo exigit rationis/ vt id ꝑ ministeriũ nostrũ quo vniuersali ecc̃lie afficimur ad debitũ ꝑducaꝛ effectum. Sane ꝓ parte vestra nobis hũiliter supplicatũ fuit quaten⁹ vobis ꝛ ecclesijs ac monasterijs vestris suꝑ ꝓuilegijs/ indulgẽtijs/ bonis/ libertatib⁹/ im

munitatibus/cõsuetudinib⁹ honestis ꝛ p̄scriptis dudū vobis cõcessis/vt illibata pmaneāt robur nostrē ꝯfirmatiōis ꝛ renouationis adijcere de benignitate nostra dignaremur. Nos igitur qui ꝓ tuitione ꝛ defensione ecclesiarū bonoꝝ ꝛ cõsuetudinū p̄scriptarū ac ꝑsonarū ecclesiasticarū feruēter laboram⁹ huiusmodi supplicationib⁹ inclinati/ omnes libertates/ gratias/ imunitates/p̄rogatiuas/cõsuetudines laudabiles ꝛ p̄scriptas indulgētias/bona/priuilegia ꝛ indulta a Romanis pontificibus ꝑ ap̄licas aut alias quascūq; litteras vobis ꝛ ecclesijs ac monasterijs vestris p̄dictis concessas ꝛ cõcessa/necnō libertates ꝛ cõsuetudines laudabiles /exēptiones ꝛ saluagardias secularū exactionū a quibuscūq; diuis impatorib⁹/regib⁹/principibus/vel alijs christifidelibus vobis ꝛ eisdē vr̄is ecclesijs ac monasterijs indultas datas ꝛ ꝯcessas tenores oim habētes p̄sentib⁹ ꝓ expr̄ssis sicut ea iuste ꝛ pacifice possidetis vobis ꝛ eisdē vr̄is ecclesijs ac monasterijs auc̄te nostra ꝯfirmam⁹/ illaq; ꝛ ea renouam⁹ ꝛ p̄sentis scripti patrocinio cõmunim⁹. Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginā nr̄e cõfirmationis/ renouatōis/ ꝛ cõmunitiōis infringere/vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si qs autē hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē oipotentis dei/ ꝛ vniuersalis ecclesie se nouerit incursurū. Datū Basilee.x.kl'. Martij. Anno a Natiuitate dñi M.cccc.xxxv.

Cõfirmatio decreti irrefragabilis domini Martini pape.v. Ne aliq̄ ordis nr̄i ꝓfessi/etiā p̄textu q̄rūcūq; lr̄arū sedis ap̄lice vel legatorū ei⁹/ aut q̄ vi alia rōe ad aliquē aliū ordinē p̄ter cartusien̄ sine sp̄alis cap̄li generalis vl' abbatis cistercii licētia ꝛ ꝯsensu trāseant/aut eoꝝ abbates hmōi licentiam dare p̄sumant.

Acrosancta Generalis synodus Basilien̄ in spūsancto legitime cōgregata vniuersalē ecclesiā rep̄sentans. Ad perpetuā rei memoriam. Dilectis ecclesie filijs Cistercien̄ Cabilonen̄ diocesis/ceterisq; monasterioꝝ ꝛ locorū cistercien̄ ordinis abbatibꝰ ꝛ cōuentibus Salutem ꝛ omnipotētis dei benedictionē. Sincere deuotionis affectus quē ad vniuersalē ecclesiā in vinea dn̄i etiam nobiscū laborantes geritis nō indigne meretur vt petitionibꝰ vestris in his p̄sertim p que iura ꝛ libertates vestre vtilius ꝯseruen̄t fauorabiliter ānuamꝰ. Sane ꝑ parte vr̄a nob fuit hūiliter supplicatū/ vt lr̄as felicis recordatiōis Martini pape. v. quarū tenorē de verbo ad verbū presentibꝰ inseri fecimus cū ille ex accidente casu fortuito in parte destructe noscātur innouare dignaremur. Quarū quidā litterarū tenor talis est. Martinus Ep̄s seruus seruorū dei. Ad perpetuā rei memoriā. Experientia ipsa docet quod cū qui ea vocatiōe qua sunt vocati nō contenti/ priore vocatiōe derelicta se in vocationes recipiūt alienas/nunquā vel raro fructum bonū afferunt/qui potius tam his quos reliquerunt quā illis quibꝰ vltimo adheserunt multiplices causas magni scandali ꝛ opprobrij subministrant/ ꝛ ꝓpterea/ac affectione ꝛ deuotione precipuis quas ad ordinē Cistercien̄ gerimus merito inducimur vt quieti dilectorum filiorum Cistercien̄ Cabilonen̄ diocl/ꝛ alioꝝ eiusdē ordinis monasteriorū abbatū ꝛ conuentuū consulamꝰ ꝛ scandalis tam eorū q̄ȝ aliorum religiosorum quātū cum deo possumus occurramus. Sane sicut nuper ex relatione ꝑ parte dictorū abbatū ꝛ ꝯuentuū coram nobis deducta cū nō parua mentis displicentia accepimus/nōnulli dicti ordinis professores/vel vt sic debite obedientie iugū euadant/vel laxius viuere valeant/frugis vite melioris/aut alijs prima facie honestis apparentibus causis p̄tensis/de dicto ordine etiā pretextu litterarū sedis ap̄lice seu legatorū eius super hoc impetratarū/aut alias temere ꝑut hoc cautelosius colorare possunt/ad alios or

dines se transferūt/ ⁊ plerūq₃ in hmōi alijs ordinib⁹ parrochia
liū ecclesiarū/ aut aliorū beneficiorū ecclesiasticorū magis ping
uiū quā in ipso Cistercieñ ordine habere possunt regimina ꝓ-
curant/ interdū vero bona mobilia monasteriorū a quib⁹ rece-
dunt secū furtim asportant/ ⁊ vt plurimū vitā ducunt dissolu-
tā/ in graue aīarum suarū ꝑiculū/ diuine maiestatis offensam/
⁊ hmōi ordinū opprobriū/ necnon dānū ⁊ scandalū plurimorū.
Nos igit̄ ꝓ debito officij pastoralis nobis diuinit⁹ iniuncti su
per his salubriter ꝓuidere volētes/ auctoritate aplica presenti
ꝑpetua ⁊ irrefragabili cōstitutione ꝓhibemus ne aliquis dicti
cistercieñ ordinis ꝓfessor/ etiā ꝑtextu quarūcūq₃ litterarū p̄dic
te sedis seu legatorū eius/ aut alias quouis q̄sito colore/ ad ali
quē aliū ordinē/ fratrū cartusieñ ordine dūtaxat excepto/ sine
spāli generalis capl̄i dicti ordinis/ vel abbatis cistercieñ ꝓ tꝑe
existētis licentia ⁊ cōsensu/ nisi ex legitima ⁊ iusta causa coram
ipso abbate vel generali ꝓcuratore dicti ordinis in Romañ cu
ria ꝓ tꝑe existente sufficiēter ꝓbata/ ac legitima ⁊ iusta repta/
transire quoquō p̄sumat. Transgressores em̄ ꝓhibitiōis hmōi
ad quecūq₃ officia ⁊ beneficia ecclesiastica tam p̄dicti cistercieñ
q̄₃ alterius ordinis ad quem se trāstulerint inhabiles esse/ p̄la-
tosq₃ ⁊ cōuentus monasteriorū ⁊ aliorum locorū ad quos pro-
fessores ipsi se transtulerint ⁊ recepti fuerint ad restitutionē et
satisfactionē omniū damnorū ⁊ interesse que dict⁹ ordo cister-
cieñ ex transitu ꝓfessorū hmōi ad alios ordines incurrerit ob-
ligatos ac astrictos esse volumus ⁊ decernim⁹ ꝑ p̄sentes/ cōsti
tutionibus aplicis ac statutis ⁊ cōsuetudinib⁹ monasteriorū et
ordini p̄dictorū/ ⁊ alijs cōtrarijs nō obstātib⁹ quibuscūq₃. Nul
li ꝗ oīno hoim liceat hanc paginā nostre ꝓhibitionis/ volūta-
tis/ ⁊ cōstitutionis infringere/ vel ei ausu temerario contraire.
Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationē oīpo-
tentis dei/ ⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli aplorū ei⁹ se nouerit incur-
surū. Datū Constantie Idus Januarij. Pontificatus nostri
Anno primo. Nos igitur huiusmodi supplicationibus incli-
nati prefatas litteras auctoritate vniuersalis ecclie inouam⁹/
volētes ⁊ aucte vniuersalis ecclie decernentes q̄d tenori hmōi

in eodē ordine scandala ꝛ detrimēta hactenus ꝓuenerūt/ac ꝓ uenire timeaṫ verisimiliter in futurū/ nisi sup hoc aplīce sedis ꝓuidentia suffragetur/ ꝑ parte dicti abbatis nobis fuit hūili ter supplicatū/ vt hmōi scandalis ꝛ detrimētis obuiare/ dictiꝗ ordinis ꝛ eius salubriū institutorū directioni/ conseruationi/ꝛ statui oportune prouidere de benignitate aplīca dignaremur. Nos igiṫ qui religiosarū ꝑsonarū quietē/ac piorū locorū con seruationē/augmentū/ ꝛ pacē ꝓcurari ꝛ ꝓpagari intensis desi derijs affectamus/hmōi supplicationibꝰ inclinati/ hac ꝑpetua sanctiōe statuimꝰ ꝛ etiā ordinamꝰ qđ de cetero ad monasteria siue dignitates abbatiales dicti ordinis nulli eligaṅt/ seu etiā ꝓmoueaṅt/aut in abbates p̄ficiaṅt/seu ad illa vel illas ꝑ con uentus ꝛ alios dicti ordinis supiores admitti valeant ꝛ admit tantur/nisi p̄mo saltem ꝑ integrū annū in dicto ordine ꝓbati fuerint/ꝛ in eo ꝓfessionē ꝑ monachos eiusdē ordinis emitti so litam emiserint regularē. Decernētes quorūcūꝗ electiones si ue ꝓuisiones/aut ꝓmotiones/ quomōcunꝗ ꝛ qualitercunꝗ/ ac quauis auctoritate factas/irritas ꝛ inanes/nulliusꝗ existe re roboris vel momēti/cōstitutionibus ꝛ ordinationibus aplī cis/ceterisꝗ cōtrarijs nō obstantibus quibuscūꝗ. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre ꝯstitutionis ꝛ sanctio nis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ꝛ bea torū Petri ꝛ Pauli aplōrum eius se nouerit incursurū. Datū Ferrarie. Anno Incarnationis dñice M. cccc.xxxviij. Idus Decembris. Pontificatꝰ nostri Anno octauo.

Eiusdē. Perpetuū decretū. Ut de cetero nullus abbas ordinis monasteriū cui p̄ est absꝗ licentia ꝛ assensu capituli genera lis resignare/aut illius regimini seu admi nistrationi bonorum cedere quoquomō

possit/nisi dumtaxat hoc faciat in cõsisto-
rio secreto põtificis/ 7 nõ alibi. Et qꝫ resig
nationes abbatũ aliter facte/ aut faciẽde/
seu ꝓuisiones inde secute nullius robo-
ris existant. Et nihilominus aliter resig-
nantes/ 7 alij se virtute huiusmodi resig-
nationũ aut ꝓuisionũ inde sequentiũ in
monasterijs intrudentes/ vel de regimi-
ne se quoquõ intromittẽtes excõcationis
sententiã incurrant/ nõ nisi p Romañ põ-
tificem absoluendi.

Eugenius Episcopus seruus ser
uorum dei. Ad ppetu
am rei memoriã. Ecclesiarũ 7 monasteriorũ
cura nobis superna dispositione commissa
angimur 7 quotidiana sollicitudine perurge
mur/ vt illa eo ꝓuidentie studio gubernen-
tur quo cordium scrutator almificus nihil in
eis inueniat nota dignum. Cum itaqꝫ sicut
exhibita nobis nuper ꝓ parte dilectorum fi-
liorum Johannis abbatis monasterij Cistercieñ/ Cabiloneñ
diocesis ceterorumqꝫ cistercieñ ordinis monasteriorum abba-
tum petitio continebat. Nõnulli eiusdẽ ordinis monasteriorũ
abbates illa quibus p̄sũt interdũ minus honeste/ minusqꝫ de-
bite gubernãtes/ 7 vitã ducentes penitus dissolutã/ vt eiusdẽ
ordinis correctiones effugiant 7 euitent inconsultis eorũ con-
uentibus/ pactisqꝫ tractatibus 7 cõuentionib⁹ inhonestis me-
diãtibus in Romañ curia/ vel in partibus etiã corã notarijs 7

fide dignis honestisq; psonis frequēter resignēt ac cedant/ ac psonas indignas & insufficiētes/ qñq; etiā clericos aut psbyteros seculares/seu alioꝝ ordinū religiosos/qui disciplinas & obseruātias ac statuta & cōsuetudines dicti ordinis ignorātes eorum monachos in illis instruere nesciūt/ & illos ad eorū obseruantiā inducere nō curant/ad dicta monasteria p sedem aplicam pmoueri/ipsorūq; resignationes & cessiones cōfirmari pcurent/ ppter que monasteria ipsa inutilibus cōmissa rectoribus grauia sustinent in spiritualib⁹ & tēporalibus detrimenta in nō modicū monasterioꝝ & ordinis pdictoꝝ piudiciū & damnum/ac scandalū plurimorū. Nos igitur quorū interest hmōi morbo pestifero puidere/ & scandalis obuiare volentes/hac ppetua sanctione statuim⁹ & ordinamus/ q de cetero nullus abbas ordinis plibati monasteriū cui preest absq; eiusdē ordinis generalis capituli licentia & assensu resignare/aut illi⁹ regimini seu administrationi bonoꝝ cedere quoquomō possit/nisi solū & dumtaxat in casu quo aliquis ex hmōi abbatib⁹ in manibus nostris aut successorū nostroꝝ Romanꝝ pontificū canonice intrantiū in cōsistorio nostro secreto/ & nō alibi/ suū monasteriū resignaret/taliq; monasterio sic resignato in eodē cōsistorio & nō alibi vel alio modo puideret/ qd q; omnes & singule resignationes p quoscunq; dictorū monasterioꝝ abbates/ alibi vel aliter facte que suū effectū plene nō sunt sortite/ & imposterum faciēde/seu puisiones inde secute vel sequēde/effectu & viribus careant/nulliusq; roboris vel momēti existant/ipsiq; vt pfertur alias vl aliter resignātes seu regimini hmōi cedentes/ & alij quicūq; in monasterijs pdictis/aut aliquo ipsoꝝ virtute hmōi resignationū aut puisionū inde secuturarū se intrudentes/vel de regimine eorūdē se quoquomō intromittētes/ excōis sententiā a qua nō nisi p Romanū pōtificē/preterq; in mortis articulo cōstituti/absolui valeant incurrāt ipso facto. Constitutionibus & ordinationib⁹ aplicis/ac statutis & cōsuetudinibus monasterioꝝ & ordinis pdictoꝝ & alijs cōtrarijs nō obstantib⁹ quibuscūq;. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre cōstitutionis & ordinatiōis infringere/vel ei au-

su temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attẽptare p̄sumpserit/ indignationẽ omnipotẽtis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apl'orum eius se nouerit incursurũ. Datum Florentie Anno incarnationis dñice M.cccc.xxxviij. Pridie Jdus Martij. Pontificatus nostri Anno nono.

Eiusdem. Qꝛ abbates ordinis apl'ica vel alia qua vi auctoritate ꝓmoti abbati cistercij/ qui generalis hic dicitur/ ꝛ ceteris/ visitatoribus/ reformatorib⁹/ ac superioribus ordinis subijciũtur oĩno sicut alij p ordinẽ promoti. Cõtrariũ presumẽtes sententia excõicationis late hic feriũtur.

Ugenius Ep̄us seruus seruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã. Ad vniuersalis ecclesie regimen licet insufficientib⁹ meritis diuina disponẽte clementia deputati nõ possumus non turbari/ cũ monasteria ꝛ alia loca regularia sentimus in aliqua parte ledi/ sed tunc ꝑfecto acerbiori dolore ꝯfodimur cũ vbi speciosiora esse solent enormi⁹ deformant̄. Sane ꝑ parte dilecti filij Johãnis abbatis monasterij Cistercieñ Cabiloneñ diocesis exhibita nobis nuꝑ petitio ꝯtinebat/ ꝙ nõnulli cistercieñ ordinis abbates/ alij videlicet se ad abbatiales dignitates q̃s obtinent p apl'icam sedẽ ꝓmotos. Alij vero electiones de eis ad dignitates sil'es factas/ ꝛ p sedem fuisse confirmatas eandẽ asserentes/ ꝛ eo p̄textu se fore excẽptos ad capitula generalia dicti ordinis accedere/ visitatorib⁹ quoqꝫ ꝛ reformatoribus ordinis eiusdẽ parere negligunt ꝛ recusant/ p̄dictũ abbatẽ generalẽ/ visitatores ꝛ reformatores hmõi cõtẽnentes/ in ipsoꝝ visi-

pendiū/ac scandalū toti⁹ ordinis nō modicū ⁊ iacturā. Quare ꝑ parte dicti abbatis nobis fuit hūiliter supplicatū/ vt sup̱ his oportune prouidere de benignitate ap̄lica dignaremur. Nos itaq; q̄ ordinū ⁊ monasterioꝝ quorūlibet curā gerim⁹ generalē quorūq; interest sup̱ talib⁹ ꝓuidere cupień/ q̄ ordo ipe ⁊ illi⁹ ꝑsone p̄sertim in dignitatib⁹ cōstitute in caritatis ⁊ obedientie vinculo cū abbate p̄fato/ ⁊ alijs eoꝝ sup̱iorib⁹ se ꝯformēt/ eisq; iuxta statuta ⁊ ordinatiōes ac laudabiles consuetudines dicti ordinis pareāt ⁊ intendāt/ auc̄te ap̄lica/ tenore p̄sentiū declaram⁹ q̄scūq; ordinis p̄fati abbates/ ap̄lica vel alia quauis auc̄te ꝓmotos/ illorū etiā quorū electiones ad abbatiales dignitates sunt eadē ap̄lica vel auc̄te alia cōfirmate/ nullaten⁹ ꝓpter ꝓmotiones vel cōfirmationes hmōi ab abbate/ ordine/ visitatorib⁹/ ⁊ reformatorib⁹ hmōi fuisse vel esse exēptos. Decernentes eos ⁊ q̄scūq; alios ap̄lica vel alia quauis auc̄te hmōi de cetero ꝓmouendos/ ac etiā illos quorū electiones confirmari in futurū ꝯtigerit vt p̄fert̄ eisdē abbati/ ordini/ visitatorib⁹/ ⁊ reformatorib⁹/ illorūq; correctionib⁹ ꝓut ante erāt subditi subiacere ⁊ oīno subesse. Nos eī̄ oēs ⁊ singulos qui p̄textu ꝓmotionis seu cōfirmationis de se facte hmōi p̄sūpserint rebellionis/ ꝯtemptiōis/ vilipēsionis/ aut inobediētie ꝯtra patrē abbatē/ ordinē/ visitatores/ ⁊ reformatores/ hmōi ꝑ tēpore existentes/ cornua eleuare/ excōis sentētie decernimus subiacere. Cōstitutionib⁹ ⁊ ordinationib⁹ ap̄licis ac monasterij ⁊ ordinis p̄dictoꝝ/ iuramēto/ ꝯfirmatōe ap̄lica vel quacūq; firmitate alia roboratis/ statutis ⁊ cōsuetudinib⁹ cōtrarijs non obstantibus quibuscūq;/ seu si ꝓmotis ⁊ cōfirmatis/ seu forsan ꝓmouendis ⁊ cōfirmādis hmōi vel quibusuis alijs cōmuniter vel diuisim a sede ap̄lica sit indultū q̄d interdici/ suspendi/ vel excōicari nō possint p̱ litteras ap̄licas nō facień plenā ⁊ expressam ac de verbo ad verbū de indulto hmōi mentionē. Et insup̱ irritū decernimus ⁊ inane si sec⁹ sup̱ his a quoquā quauis auctoritate scienter vel ignoranter cōtigerit attēptari. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre declarationis ⁊ cōstitutionis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attē-

ptare presumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apostoloꝝ eius se nouerit incursurũ. Datũ Ferrarie Anno incarnatiõis dñice/ M.cccc.xxxviij. Idus Decembris. Pontificatus nostri Anno octauo.

Eiusdẽ. Salutaris exhortatio ꝛ monitio ad capitulũ generale vt male errata emẽdent/ et sanctam religionis obseruãtiam custodiant.

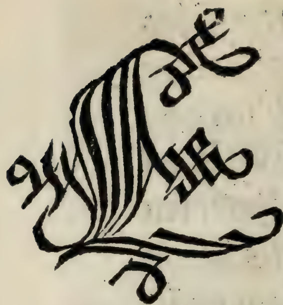

Ugenius Epus seruus seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati Cistercij/ ceterisq; abbatibus ꝛ monachis Cisterciẽsi ordinis in generali capitulo apud cisterciũ cõgregatis. Salutẽ ꝛ aplicam benedictionẽ. Inter ceteros in christi ecclesia deo militantes monachoꝝ ordines Cisterciẽsi ordinẽ speciali semp caritatis affectu prosecuti sumus/ atq; inherẽtes vestigijs predecessoꝝ nostroꝝ a quibus ordo ipse multis ꝛ magnis priuilegijs ac fauoribus munitus ꝛ decoratus extitit/ ad ea indefesse proni ꝛ ppitij fuimus que fauoris augmentũ/ cõseruationem ipsius ordinis/ salutem animarũ ac psonarum eiusdem/ aut ipsi pspeximus/ aut alias p alios reqsiti expediuisse p eius cõseruatione cõperim⁹. Cũ autẽ vos put accepimus fm ordinis vri cõstitutiões gnãle vestri ordinis caplm dieb⁹ rogationũ pxie futur apud cisterciũ celebraturi sitis/ nos qm qđ dolẽter referim⁹ de abbib⁹ ꝛ monachis ac psonis monasterioꝝ vroꝝ sepe graues qrimonias a diũsis psonis tã ex Hyspaniaꝝ q̃ Galliaꝝ partib⁹ habuerim⁹/ ex debito nri pastoral officij deuotionẽ vram in dño reqrim⁹ ꝛ hortamur q̃tenus ad hmõi note expurgationẽ ad ea studiose ꝛ diligẽt velitis incũbẽ p q̃ timor dñi scũs in psonis eiusdẽ ordis vri pseueret/ reglar obseruãtie

neruus vigeat/⁊ caritatis vinculũ totũ ipsũ ordinẽ cõplectat̄/ hoc facile cõsequi poteritis collapsos nimiũ mores tam generaliter q̄ȝ specialiter abbatũ/monachorũ/⁊ p̄sonarũ ipsius ordinis corrigendo/nouas cõstitutiones saluberrimas edendo/ veteres tã p̄decessorũ nostroꝝ summoꝝ pontificũ q̄ȝ ipsius ordinis vt stricti⁹ seruentur ordinãdo ⁊ disponendo/⁊ ea que ad ius ⁊ honorẽ nostrũ ⁊ ap̄lice sedis p̄tinẽt effectualiter obseruãdo/atq̄ȝ oĩa alia ⁊ singula faciẽdo ad q̄ generalia cap̄la hmõi a sanctis patrib⁹ instituta ⁊ ordinata esse noscunt̄. Sin aũt ꝓut nõ credim⁹ aliqui inter vos ad hec salutaria nr̄a monita/⁊ vobis ex debito ordinis vr̄i incũbentia executioni mãdanda repugnãtes/aut min⁹ bene dispositi inuenirent̄/ nos aduersus hmõi p̄sonas ne tot ⁊ tanta bona in vestro ordine impediant̄ censuras ecclesiasticas/debitos fauores/⁊ oportuna p̄sidia q̄bus eoꝝ temeritas cõpescat̄/⁊ alijs similia in futuris p̄sumẽdi facultas p̄cludat̄/vestre deuotiõi pollicemur. Agite igit̄ ⁊ habẽtes p̄ oculis solũ deũ illa ipsa in hmõi celebratione capituli facere diligẽter curetis/ex quib⁹ exorte de monasterijs vr̄is sinistre opiniones deleant̄/ac laici qui vt accepim⁹ q̄ñq̄ȝ pene cõpulsi fuerũt reformatiõi monasterioꝝ vestroꝝ man⁹ apponere exẽplo vite ⁊ morũ vestroꝝ bene edificent̄/⁊ ad que cap̄la ipsa sunt adinuenta ⁊ instituta/⁊ quibus Cistercieñ ordo felicia a nobis optata capiat incremẽta/ac vos demũ post eterna premia apud nos ⁊ ap̄licam sedem dignis laudib⁹ ac fauorib⁹ potioribus decorari mereamini. Cõmisimus p̄terea dilecto filio Johãni abbati monasterij de Ouila in sacra pagina magistro ⁊ vestri ordinis in Romañ curia ꝓcuratori generali aliqua circa p̄dicta/deuotiõi vr̄e ex nr̄a parte referẽda/sup quib⁹ eidẽ p̄sentiũ latori volum⁹ tanq̄ȝ nobis plenã fidẽ a vobis impartiri. Datum Rome apud sanctũ Petrum. Anno incarnationis dominice M.cccc.xliij.xvj.kl. Aprilis. Pontificatus nr̄i Anno quindecimo.

Eiusdem. Confirmatio ꝓuisionis ducũ concesse p̄ dominũ Martinũ papã.v.

Ut conseruatores/iudices/ ꝛ executores pro directione causarum ꝛ negociorũ ordinis a sede apostolica deputati/ necnon notarij ꝛ tabelliones/ ꝛ alij quicunq; ad hoc requisiti absq; litteris de vidim⁹/ seu de placet diocesanorũ ꝛ etiã absq; licẽtia vel cõsensu quorũcũq; p̄latorũ/ aut ordinariorum/ vel officialiũ dictas litteras apl'icas suasq; executiones quotiẽs requisiti fuerint exequi possint ꝛ debeãt. Nota ꝙ istud priuilegiũ est exp̄ssi⁹ quibusdã p̄cedentib⁹ in siĺi materia. Et Anno dñi M. cccc.xlix. dñs ep̄s Edueñ cardinalis p se ꝛ suos officiales vsum eiusdẽ priuilegij impedire nitebat̄ in sua diocesi/ cui dñs cistercij restitit/ ꝛ in curia requestarũ Parisius sententiã ꝯtra ip̄m obtinuit/ A qua dñs cardinalis appellauit ad parlamentũ/ p quod ipse dñs cardinalis fuit cõdẽnatus ꝛ declaratũ ꝙ ordo hoc iure vti debebat. Sed quia sententia est multũ ꝓlixa/ ꝛ pro maiori parte verbis gallicis contexta hic omittitur ꝛ in archiuis cistercij cõseruatur.

Ugenius Ep̄us seruus seruorũ dei. Dilectis filijs vniuersis ⁊ singulis cõseruatorib⁹/iudicibus/ et executorib⁹ ꝓ directione causarũ ac negociorũ dilectos filios cistercij Cabiloneñ dioces/ ⁊ alioꝝ vbilibet ꝯsistentiũ cisterciēñ ordinis monasterioꝝ abbates/ac cõuentus cõtingē-tiũ/ꝑ apl̄ice sedis litteras deputatis/ Salutē ⁊ apl̄icam benedictionē. Humilibus supplicũ votis libenter annuimus illaq3 fauoribus ꝓsequimur oportunis. Dudũ siquidē felicis recordationis Martinus papa. v p̄decessor noster litteras cõcessit tenoris subsequētis. **Martinus** Ep̄s seruus seruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã. Quod antidota morbis hoc prestare solent statuta negocijs/sed plerũq3 contingit/vt quod ꝓfuturũ putabatur iudicio noxiũ inueniat̄ experimēto. Sane cũ dudum in exordijs pestiferi ⁊ antiquati scismatis iam ꝑ dei gratiã extincti ad tollendũ scandala que ꝓpter executionē diuersarũ litterarũ que ab his qui ꝓ Romañ pontificib⁹ in diuersis obediētijs se gerebant in nonnullis partib⁹ oriebant̄. Urbanus. vj. in sua obedientia nũcupatus cõcesserit quibusdã p̄latis qḋ in eoꝝ ciuitatibus ⁊ dioces nõ posset fieri executio aliquarũ litterarũ apostolicaꝝ nisi p̄us huiusmodi littere p̄latis ipsis vel eorũ officialib⁹ ad hoc deputatis exhiberent̄/ ⁊ ꝑ ipsos approbate forent. Uerũ q2 etiã deinde ipsi prelati seu officiales in consuetudinē traxerũt/ ⁊ aliq̄ pretextu statutoꝝ ꝓuincialiũ seu synodaliũ similiter seruant ⁊ seruari faciũt/ꝙ litteras apostolicas nullus exequi audeat/nisi postq̄3 prelati seu officiales ipsi ꝑ suas litteras quas vidim⁹ seu placet nũcupant/mandēt ⁊ cõcedant qḋ possint exequi per iudices in eis deputatos/ ꝓpter quod executio litteraꝝ apl̄icarum plus debito plerũq3 retardata fuit/ ⁊ sepe ipse littere apl̄ice totaliter executiõe caruerũt in grauē iniuriã sedis apl̄ice/ et enorme impetrantiũ preiudiciũ ⁊ grauamen. Nos igitur censentes rationi consonũ/vt quod hmõi scismatis calamitas introduxit/pacis tempore auferat̄/concessionē p̄dictã ⁊ quecũq3

statuta circa premissa quolibet facta auctoritate aplica teno-
re psentiu/hoc sacro Constantien approbante concilio/reuoca-
mus/cassamus/ et etia anullam9/ ac volumus et decernimus q
iudices et executores quicunq in litteris aplicis deputati/ et de-
putandi et alij quicunq ad quos spectabit/ necno notarij et ta-
belliones sup his requisiti vel requirendi/ absq hmoi littera
vidimus seu placet nucupata/ac etia licentia vel cosensu quo-
rucunq prelatorum/patriarchali/aut alia quauis dignitate insi-
gnitoru/ et locoru ordinarioru/aut officialiu eorude/libere hu-
iusmodi litteras aplicas exequi debeat atq possint. Nos em
eade auctoritate decernim9 oes et singulas sentetias quas pre
dicti plati et supiores/aut eorum officiales cotra hmoi iudices vel
executores/seu impetrates pter executiones huiusmodi per
eos faciendas forsan inflixerint vel pmulgauerint irritas et in
anes/ac nullius existere roboris vel momenti. Necnon quen-
cunq qui contra premissa aliquid attemptare psumpserit/ ab
exercitio iurisdictionis ecclesie per tres meses ipso facto suspe-
sum. Nulli ergo omnino hominu liceat hanc pagina nostre re-
uocationis/cassationis/anullationis/constitutionis et voluta
tis infringere/ vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem
hoc attemptare presumpserit/ indignatione omnipotetis dei/
et beatorum Petri et Pauli apostoloru eius se nouerit incursu
rum. Datum Constantie secundo kl. Maij. Pontificatus no-
stri Anno primo. Cum autem sicut exhibita nobis nuper p
parte dilectorum filiorum cistercij Cabilonen diocesis/ et aliorum
Cistercien ordinis monasterioru abbatum et conuentuu peti-
tio continebat. Licet vt premittitur reuocatio/cassatio/ anul-
latio/ voluntas/ et costitutio huiusmodi processerint/ipsi tame
abbates et couentus dubitent q nihilominus apostolicas ab
eis pro suis causis et negocijs obtentas vobisq directas litte
ras nisi premisse que vidimus seu placet nuncupate sunt litte
re desup habeant vestru aliq differant siue recusent executioi
demadare. Nos igit quorum interest sup his oportune puide-
re/ dictasq lras ipsi9 pdecessoris virib9 subsistere decernetes/

discretioni vestre p aplica scripta mandam⁹ quaten⁹ vos ꝛ q̈libet vestrū litteras vobis directas hmōi iuxta illarū cōtinentiam atq₃ formā quotiēs sup hoc ꝑ parte dictorū abbatū ꝛ cōuentuū vel aliquorū ex eis requisiti fueritis/etiā absq₃ hoc qḋ huiusmodi nūcupate littere ꝑpterea petantur vel obtineant exequi nullatenus omittatis/nostram ꝛ prefate sedis animad uersionē si quod absit secus egeritis non imerito formidantes Datum Rome apud sanctū Petrū Anno incarnationis dñice M.cccc.xlvj.v. Idus Februarij. Pontificatus nostri Anno sextodecimo.

Dedit pontifex iste ꝑuisionē aduersus monachos ordinis se ad alios ordines qñq₃ transferētes. Quā cōfirmat dominus Nicolaus eius successor.

Priuilegiū dñi Nicolai pape.v. Qꝫ null⁹ ordinis cistercieñ professus ad quecūq₃ alium ordinem preter cartusieñ etiā pretextu litterarū maioris penitentiarij pape cuiuscūq₃ tenoris existant absq₃ abbatis cistercii licentia spāli causam rōnabilē ꝛ vrgentē quare licentia hmōi cōcedi debeat summo pōtifici allegātis audeat vel ꝑsumat quōlibet se trāsferre. Cōtra faciētes correctioni dicti abbatis ꝛ ordis orno subijciūtur/ipsiq₃ trāsire ꝑsumētes/ ꝛ abbates coꝝ hmōi licentiā trāseundi ad aliū ordinē concedeñ ipso facto ore aplico excōicationis sentētie subiiciūtur.

Caveant abbates ꝛ abbatisse ordinis dare hmõi licẽtias q̄ nulle essent ꝛ nihilominꝰ ore aplico sniam excõis incurrerẽt.

Nicolaus Eps seruus seruorum dei. Dilectis filijs Cistercien Cabilonen dioc/ac vniuersis ꝛ singulis alioꝝ vbilibet ꝯsistentiũ cistercien ordinis monasterioꝝ abbatibꝰ ꝛ cõuentibꝰ. Salutẽ ꝛ aplicam ben. Prouisiõis nr̃e debet ꝑuenire subsidio vt ius suũ cuilibet cõseruet. Hinc est ꝙ nos tenorẽ quorũdã litterarũ felicis recordationis Eugenij pape. iiij. ꝑdecessoris nostri in registro suo repertũ ꝓ eo ꝙ sicut exhibita nobis nuꝑ ꝓ parte vr̃a petitio cõtinebat/vos earundẽ lr̃arũ tenore asseritis indigere de registro ipso de verbo ad verbũ transcribi/ ꝛ ad vr̃e supplicationis instantiã pñtibꝰ annotari fecimꝰ/ q̄ talis est.

Eugenius Eps seruus seruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã. Regularẽ vitã ꝓfessis sic decet oẽm vagandi materiã omnẽq3 inqetudinis causã amputare ꝙ in eoꝝ vocatione ꝑsistant/ac sedulũ ꝛ deuotũ altissimo exhibeant famulatũ. Sane ꝓ parte dilectoꝝ filioꝝ patris abbatis monasterij cistercien Cabilonen diocesis/ꝛ alioꝝ cistercien ordis abbatũ exhibita nobis nuꝑ petitio ꝯtinebat ꝙ nõnulli monachi dicti ordinis/ Alij videlicet melioris frugis ficto colore/Alij vero vt iugũ obediẽtie ꝛ salutaris medicinã effugiãt disciplinę/ad alios regulares ordines se diuertũt/ꝛ vt in illis remanere libere possint licẽtiã aplice sedis in exq̄sitis coloribꝰ alijs satagũt obtinere. Nos igit quoꝝ interest aiaꝝ ꝓuidere saluti/ꝛ hmõi salubre remediũ adhibere eorũdẽ pr̃is/ꝛ abbatũ supplicatiõibus inclinati/ harũ serie decernimꝰ/ꝛ etiã ordinamꝰ ꝙ nullꝰ ordinis p̄fati ꝓfessus ad aliũ quecũq3 p̄terq3 cartusien ordinẽ/etiã p̄textu litteraꝝ maiorꝶ penitẽtiarij nr̃i/etiã si in illis plena ꝛ exp̄ssa de p̄sentibꝰ mẽtio habeat/absq3 eiusdẽ pr̃is abbatis licẽtia speciali/cãm rationabilẽ ꝛ vrgentẽ quare licẽtia hmõi cõcedi debeat nobis vel successoribus nr̃s Romanis pontificibꝰ expresse ꝛ specifice allegantis

audeat vel presumat quomodolibet se transferre. Decernētes nihilominus cōtra faciētes eosdē correctioni sui abbatis ꝛ dic ti ordinis oīno subesse eosqꝫ transeuntes ꝛ abbates eorū ipsis ad aliū preterqꝫ dictū ordinē cartusieñ /transeundi licentiā cō cedentes ipso facto excōicatiōis sentētie subiacere. Non obstā tib⁹ quibuscūqꝫ priuilegiis ac indultis quauis aucte concessis vel cōcedendis/que quo ad hoc nullius decernim⁹ existere fir mitatis/ꝛ aliis cōtrariis quibuscūqꝫ. Nulli ꝫ oīno hoīm liceat hanc paginā nostre cōstitutionis ꝛ ordinatiōis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sūpse rit/indignationē omnipotētis dei ꝛ btōrū Petri ꝛ Pauli aplo rum eius se nouerit incursurū/Datū Florentie Anno incarna tionis dñice M.cccc.xxxviii.xvi.kl' Martii. Pontificatus no stri Anno Octauo. Ceterū vt earundē litterarū tenor sic in sertus omnimodā rei seu facti certitudinē faciat aplica auctori tate decernimus/vt illud idē robur eosdēqꝫ vim ꝛ vigorem di ctus tenor p oīa habeat que haberent originales littere supra dicte /ꝛ eadē prorsus ipsi tenori fides adhibeatur qñcunqꝫ et vbicūqꝫ in iudicio vel alibi vbi fuerit exhibitus vel ostensus/ ac eidē tenori stetur firmiter in omnib⁹ sicut eisdē litteris origi nalibus staretur si exhibite forent vel ostense. Per hoc autem nullū ius de nouo acquiri volum⁹ sed antiquū si quod habet tm̄modo conseruari. Nulli ꝫ oīno hominū liceat hanc paginā nostre cōstitutiōis ꝛ volūtatis infringere/ vel ei ausu temera rio cōtraire. Si quis autē hoc attēptare p̄sumpserit/ indignati onem omnipotētis dei/ ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli aplorum ei⁹ se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū. Anno incarnationis dñice M.cccc.xlviii.v. Idus Aprilis. Pontifi catus nostri Anno secundo.

Eiusdē. Cōfirmatio ꝛ inouatio decreti et cōstitutionis ꝑpetuo durature dñi Johā nis pape.xxiii.ꝑ quā statuit ꝙ nullus qui de dicto ordine nō existat cuiuscūqꝫ alte-

rius religionis/stat⁹/dignitatis/aut p̄mi nētie/etiā cardinalat⁹ ap̄lica vel alia q̄ vi auctoritate possit vel debeat hr̄e/vl' quō-libet impetrare/vel obtinere quācūq̄ p̄si dentiā / gubernationē/ administrationē/ aut p̄minentiā/p se vel alios/diricte vl' in directe in ordine cistercieñ aut membris eius. vide textū.

Nicolaus Ep̄s seruus seruorum dei. Ad ppetuā rei me moriā. Inter cetera orbis ecclesias mona-steria z alia pia loca monasteriū Cistercieñ Cabiloneñ diocesis/ac cistercieñ ordinē af-fectu beniuolo ꝓsequētes illa psonis eis p̄-sidentibus libenter cōcedim⁹ que ipsarū ac monasterij z ordinis p̄dictorum fauorē z cō moda respicē dinoscunt. Dudū siqdē Baldassari olim ep̄i Tu sculaneñ in sua obedientia de q̄ ptes tūc erant Johānis. xxiij. nūcupati/in fauorē dicti monasterij ac illi⁹ abbati/necnō coab batū z abbatissaꝝ dicti ordinis ꝓ tp̄e existētiū emanarūt lr̄e te noris subseqntis. Johānes ep̄s seru⁹ seruoꝝ dei. Ad ppe tuā rei memoriā. Ad salutare regimē ac incremēta ꝓficua dile ctorū filiorū ordinis cistercieñ qui in agro plantat⁹ dn̄ico vbe-res fructus ad laudē diuini nominis z odorē suauitatis ꝓdu-cit assidue in vltimos orbis fines paterne cōsideratiōis dirigē tes intuitus/z cupiētes vt eo vigilantius atq̄ deuotius altis-simo impendere valeant iugiter famulatū/ quo maiori quietu dine in contemplatione sedula diuinorū salubriter pfruentur/ ac deuotis supplicationibus dilectorū filiorū abbatis z cōuen-tus monasterij cistercieñ Cabiloneñ diocesis/necnon coabba-tū z abbatissaꝝ dicti ordinis cistercieñ in hac pte fauorabiliter

annuētes hac p̄senti ↄstitutione ppetuo duratura ꝛ auctē aplica decernim⁹ statuētes q̄ de cet'o in p̄fato ordine cistercien̄ aut ei⁹ mēbris/ null⁹ q̄ de dicto ordine nō existat/ cuiuscūq̧ alteri⁹ religiōis/ordinis/stat⁹/dignitatis/ aut p̄minētie fuerit/ etiā si cardinalat⁹ dignitate fulgeret/aplica vel alia q̄uis auctē possit vel debeat/p̄sidentiā/gubernationē/administrationē/aut preminētiā aliq̄s p se vel alios/directe vel idirecte/aut q̄uis q̄sito colore quōlibet ipetrare/obtinere/regere/administrare/ vl' gubernare/ quōcūq̧ aut qualitercūq̧. Decernētes exnūc irritū et iane si sec⁹ sup his a quoq̧ ꝛ q̄uis auctē sciēter vel ignorāter cōtigerit iposterū quōlibet attēptari. Per p̄dicta vo nullū p̄iudiciū afferri volum⁹ alicui ex venerabilib⁹ frīb⁹ nr̄is sancte Romane ecclie cardinalib⁹ in p̄ntiarū in p̄fato ordie cistercien̄ gubernationē/cōmēdā/administrationē/seu p̄sidentiā aliq̄s obtinēti/ q̄min⁹ illas gerere valeat ꝛ tenere iuxta formā lr̄aꝝ aplicaꝝ eidē desup hacten⁹ ↄcessarū. Nulli ḡ oino hoim liceat hāc paginā nr̄e ↄstitutōis ꝛ volūtatis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄sūpserit/ idignationē oipotētis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ ei⁹ se nouerit incursurū. Datū Cōstantie. vij. kl'. Februarij. Pōtificat⁹ nr̄i Anno. v. Nos igit' abbati ꝛ monasterio necnō coabbatib⁹ ꝛ abbatissis p̄dictis ā pliori desup adminiculo ꝓuidere cupien̄/ac lr̄as ꝛ tenorē an̄dictos ratos habētes ꝛ gratos/ illos auctē aplica ꝛ ex certa sciētia harū serie inouam⁹/ac vim ꝛ vigorē hr̄e decernim⁹/ necnō decreta/statuta/ac oīa alia ꝛ singula i dictl lr̄is ↄtēta/ ꝛ q̄cūq̧ idesecuta eisdē auctē ꝛ scia ↄfirmam⁹ ꝛ approbam⁹/ac p̄ntis scripti p̄cocinio cōmunim⁹. Nō obstan̄ ↄstitutiōib⁹ ꝛ ordinatiōib⁹ aplicis/necnō oib⁹ illis q̄ dict⁹ Baltasar ep̄s in p̄fatis lr̄is suis non obstare voluit ceterisq̧ ↄ̄trijs q̄buscūq̧. Nulli ḡ oino hoim liceat hāc paginā nr̄e innouatiōis/ↄstitutionis/ↄfirmatiōis/approbatiōis/ ꝛ cōmunitiōis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si q̄s aūt hoc attēptare p̄sūpserit/ indignationē oipotētis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ ei⁹ se nouerit icursurū. Datū Rome apd sctm̄ Petrū Anno icarn̄ dn̄ice M.cccc.liiij. iij. Non̄ Octob. Pōtificat⁹ nr̄i Anno. viij.

Eiusdem. Benigna ⁊ exhortatoria monitio ad capitulũ generale vt ordo reformetur ⁊ ad pristinã obseruantiã reducatur/ frequentando capitulũ generale/ ⁊ scholares ad studia generalia mittẽdo. Et ad cõpellẽdũ omnes auctoritate aplica/ dat potestatẽ abbati cisterciȷ ⁊ quattuor primis/ necnõ vniuersis illi caplo p̃sentibus ꝙ possint absolui ab omnib⁹. ⁊c.

Nicolaus Eps seruus seruorum dei. Dilectis filijs Cisterciȷ alijsq3 abbatibus ⁊ monachis apud cisterciũ ꝓ generali capitulo celebrando cõgregatis. Salutẽ ⁊ aplicam benedictionẽ. Et si omnes religiõis christiane ordines paterna diligim⁹ caritate/ ordinẽ tñ vestrũ cistercieñ ob nostrã ad sanctum Bernardũ reuerentiã atq3 deuotionẽ singulari quodã cõplectimur affectu/ vt nõ solũ defendere illũ ⁊ tueri/ grauaminibusq3 leuare/ sed ꝓ viribus augere atq3 ornare intendamus. Itaq3 vos in domino exhortamur/ vt ea in cõgregatione diligentia solito attentiore reformatione vestrorũ monasteriorũ facere curetis/ qua in re illud primũ esse debebit/ vt summorũ pontificũ statuta ⁊ facta in alijs generalib⁹ capitulis decreta vestra specialiter de veniẽdo statutis tẽporibus ad capitulũ generale/ de scholaribus ad generalia studia mittẽdis/ ⁊ alia hmõi obseruent. Nos eñ si a vobis aut vestrũ parte erim⁹ requisiti aduersus p̃dictorum statutorũ ⁊ decretoꝝ transgressores acerrime ꝓcedemus. Unde cisterciȷ ⁊ quattuor primis ordinis abbatib⁹ compellendi ceteros siue abbates siue monachos in caplo congregatos

ad p̄dictā obseruationē cōcedimus p̄sentiū tenore auctoritate ap̄lica ptātem. Et vt oībus vobis bene vt speram⁹/ et obedienter mādata exequētibus/ p̄miū a nobis celeste nō desit vobisipsis q̄ cap̄lo intereritis vt cōfessorē eligere possitis qui a commissis/ et ab excōicationū sentētijs alijsq̄ censuris et penis etiā si talia forent ꝓpter que sedes ap̄lica esset merito ꝯsulēda vos semel tantū infra mensem postq̄ꝫ hec fuerint in cap̄lo p̄sentate iniūcta penitētia possit absoluere auctoritate p̄dicta cōcedim⁹ facultatem. Datum Rome apud sanctū Petrū. Anno incarnationis dn̄ice. M.cccc.xlviij. Pridie Idus Iulij. Pontificatus nostri Anno secundo.

Pontifex iste concessit reuocationē impetrationū amplissimarum scismaticorū de Monte syon in Hyspania/ Quā cōfirmat dn̄s Calistus papa.iij.

Priuilegiū dn̄i Calisti pape.iij. motu ꝓprio sup̱ amplissima reuocatione omniū bullarū/ gratiarū/ expectatiuarum/ cōmendarū/ reseruationū/ et quarūcunq̄ꝫ nominationū. prerogatiuarū/ antelationū/ declarationū/ vnionū/ et exceptionū/ etiā p̱ resignationē seu iuris cessionē/ aut alias quibuscunq̄ꝫ etiam cardinalibus seu officialibus curie concessarum/ que super ordinem nostrū nullum locum habere possunt/ ꝓut clarius et breuius dicitur in textu q̄ꝫ aliter abbreuiari possint.

Calistus Epūs seruus seruoꝝ dei. Ad futurā rei memoriam. Ad fructus vberes quos cisterciēſi ordo in agro militantis eccl'ie plantat⁹ dextera domini velut arbor bona ꝓduxit hactenus et ꝓducit/ cōſiderationis noſtre oculos extendentes apl'ici fauoris p̄ſidiū ſibi libēter impartimur/ ⁊ in his que ſolidationē ſtatus/ necnon perpetuā pacem ⁊ tranquillitatē eiuſdem concernunt nos gratioſos ⁊ fauorabiles exhibemus. Cum itaq̧ ſicut ad apoſtolatuſ noſtri ꝑuenit auditū/ordini ciſtercienſi prefato/ac illius monaſterijs/perſonis/atq̧ locis magna periculoſe deſolationis diſpendia īminere noſcanẗ/ex eo quia nōnulli pretextu quarundā litterarū apoſtolicarū etiam ad vacatura ſe extēdentiū in dictis monaſterijs/atq̧ locis prefici ⁊ preeſſe preſumunt. Nos ne per hoc noſtre cōſcientie ſerenitas remaneat in tranquilla/taliū turbationū materias ab eodē ordine ꝓpellere/p̄miſſiſq̧ ſcandalis ⁊ incōuenientijs quantū nobis ex alto ꝑmittitur obuiare/necnō circa hoc ſalubre remediū adhibere cupiēſ/motu ꝓprio non ad alicuius nobis ſuꝑ hoc oblate petitionis inſtantiā/ſed ex certa noſtra ſcientia ⁊ apoſtolice ſedis ptātis plenitudine/ſtatuim⁹/noſtreq̧ intētiōis fuiſſe ⁊ eſſe declaramus. Necnō horū ſerie concedim⁹ ꝙ nulla ꝑ nos aut ſedē apl'icam/ſeu noſtra vel ipſi⁹/aut alia quauis auctoritate/in genere vel in ſpecie/ſub q̄buſuis formis aut verborū expreſſionibus/⁊ cū quibuſcūq̧ etiā indiuidualiū/⁊ aliarū derogatoriaꝝ clauſularū/etiā taliū ꝙ illis ꝑ queuis alia apl'ica/litteras/priuilegia/⁊ indulta ipſis etiā ſignanter ſpecifice ⁊ expreſſe derogātia mīme derogatū fuiſſe/vel eſſe cenſeatur/ſeu derogari non poſſit/vim ⁊ effectū habentibus/ceteriſq̧ effectui p̄ſentiū preiudicialibus clauſulis ac decretis irritantib⁹ quibuſuis ꝑſonis cuiuſcūq̧ ſtatus/gradus/dignitatis/ordinis/ vel cōditionis/ etiā ſi ſancte Romañ eccleſie cardinales/aut ſedis apl'ice officiales/ſeu epi/aut alteri⁹ ordinis abbates/etiam motu ⁊ ſciētia ſimilib⁹/ſeu ad regū/p̄ncipū/vel p̄latoꝝ quorūlibꝫ ſupplicationē/

vel aliquoꝝ resignatoꝝ beneficioꝝ iuris cessionē vel recōpen‑
satiōis/aut alio quouis intuitu/ seu in earū fauorē cōcessa hac‑
tenus vel imposterum cōcedenda/ expectatiue/ cōmende/ aut
alie queuis littere/facultates/noiationes/ ⁊ mandata/ necnon
ꝓrogatiue/antelationes/declaratiões/exceptiones/ ꝓuilegia/
⁊ indulta/ac facte ⁊ forsan faciende etiā de ꝓmo vacaturis mo
nasterijs/ꝑlaturis/dignitatibꝰ/⁊ locis dicti ordinis spāles re‑
seruationes/quorū omniū tenores/ac si de verbo ad verbū in
serti forent ꝑsentibus haberi volumus ꝓ expressis/ ⁊ que suū
nondū sortita sunt effectū/quorūq; vigore in ipis monasterijs
aut eoꝝ aliquo nō est alicui ius quesitū/ad monasteria/ ꝑlatu‑
ras/abbatiales/ ⁊ alias dicti ordinis dignitates/ ⁊ loca etiam
vtriusq; sexus ordinis hmōi aliqualiter se extendāt/ aut quō‑
libet se extendere possint siue debeant/nec monasterioꝝ ⁊ loco
rum hmōi cōuentus/religiose ꝑsone/aut vasalli/ etiā vtriusq;
sexus ad receptionē alicuius etiā auctoritate taliū litterarū et
ꝓcessuū exinde habitorū teneanť/nec ꝓpterea interdici/suspē
di/vel excōicari possint/cassantes ⁊ irritantes/ac ꝓ infectis et
nullis habentes illa oīa ⁊ singula talia/expectatiuas/gratias/
facultates/litteras/noiationes/reseruationes/noiandi/reser‑
uandi/vniendi/ac alia mandata aplica suū effectū nondū sor‑
tita/ ⁊ alia ꝑ que effectus ꝑsentiū quōlibet impediri posset vel
differri/ac decernētes illis nullā in iudicio vel extra fidem ad‑
hibendā fore/nec cōuentus ⁊ ꝑsonas eorūdē monasteriorū ad
receptionē eorundem ꝑtextu litterarū ipsarū teneri/necnō pro
ut est irritū ⁊ inane si quid secus suꝑ his a quoquā qua vis au‑
ctoritate sciēter vel ignoranter in posterū cōtigerit attempta‑
ri. Nō obstantibus si in facultatibꝰ ⁊ litteris seu mandatis hu
iusmodi tales apposite fuerint clausule/scilicet aut si locorū or‑
dinarijs seu abbatibꝰ/abbatissis/ vel cōuentibus dicti ordinis
vel quibusuis alijs cōmuniter vel diuisim ab eadē sede indul‑
tum sit qđ ad receptionē vel ꝓuisionē alicuiꝰ minime teneanť/
⁊ ad id cōpelli/aut ꝙ interdici/suspendi/vel excōicari non pos‑
sint/ꝑ litteras aplicas nō facientes plenā ⁊ expssam ac de ver‑
bo ad verbū de indulto hmōi mentionē. Per quā quidē clau‑

sulā/aut cuiusuis alterius similis vel efficacioris clausule adie ctionē vel appositionē decernim⁹ p̄sentibus nō fuisse sufficienter derogatū/ac cōstitutionib⁹ ꝛ ordinationib⁹ apl'is/ priuilegiis quoqꝫ ac statutis ꝛ cōsuetudinib⁹ ordinis ꝛ monasteriorū iuramento/cōfirmatione apl'ica vel quacūqꝫ firmitate alia roboratis/ceterisqꝫ cōtrariis quibuscūqꝫ. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostrorū statuti/declarationis/cōcessionis/cassatōis/ꝛ irritatiōis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apl'orum eius se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū. Anno incarnationis dn̄ice. M.cccc.lviii.ii.kl'. Maii. Pōtificatus nostri Anno quarto.

Eiusdem/Reuocatio auctoritatis visitādi ordinē concesse epo Attrebatē.

Calistus Ep̄s seruus seruorum dei. Ad futurā rei memoriam. Romanꝰ pontifex salutaribus operib⁹ libēter intendens ad nōnulla facultates ꝛ p̄uilegia plerisqꝫ cōcedēda nōnunqꝫ variis suadentibus rationib⁹ inducit/ que demū si ex cōcessionibus ipsis p̄iudiciū aut scandalū/ seu indignationis fomētū aliquod exinde verisimiliter arbitret emersurū/negociorū/ p̄sonarū/ locorum/ ꝛ tēporū qualitate pensata restringit/reuocat/ ꝛ cōmutat/ prout in dn̄o salubrius cōspicit expedire. Dudū siquidē certis tūc expressis rationabilib⁹ causis adducti venerabilē fratrē nostꝝ Johannē episcopum Attrebatēn/ p Lugdunēn/ Bisuntinēn/ Remēn/ Viennēn/Senonēn/Colonien/ ꝛ Treuerēn p̄uincias principaliū/ Cluniacēn/ Cistercien/Cartusien/ ꝛ Premonstratēn/necnon quorūcūqꝫ alioꝝ eorundē/ ꝛ quorūuis/ etiā sancti Benedicti/ ꝛ sancti Augustini canonicoꝝ regulariū ordinum/

monasterioꝝ/domoꝝ/⁊ locoꝝ/exemptoꝝ/⁊ nõ exemptoꝝ/re formatorẽ/⁊ visitatorẽ/vsqꝫ ad nostrũ ⁊ aplice sedis beneplaci tũ/auctoritate aplica/motu ꝓprio/⁊ ex certa sciẽtia ꝯstituim⁹/ ⁊ deputauim⁹/cõmittẽtes ⁊ mandantes eidẽ vt ad ipsa ṗnci palia/aliaqꝫ monasteria/domos/⁊ loca/exẽpta/⁊ nõ exẽpta in quib⁹ id expedire cõspiceret/ꝑsonaliter se transferret/seu viros timoratos destinaret/⁊ vice nostra/ea in capite ⁊ in membris/ ac spiritualib⁹ ⁊ temporalibus iuxta eorũ regularia instituta/ ⁊ canonicas sanctiones/visitaret/reformaret/⁊ corrigeret. Et nihilominus visitationis huiusmodi officium exercendi/ac cõ tra earum ꝑsonas cuiuscũqꝫ dignitatis existerent/etiã si abba tiali dignitate prefulgerent inquirendi/illosqꝫ corrigendi/ pe nis debitis percellendi. Eos quoqꝫ qui abbates nõ essent pri uandi/ac dignitates/prioratus/⁊ beneficia/quibus priuaren tur/alijs conferendi/Capitnla generalia Cluniaceñ/⁊ Cister cieñ ordinũ/etiam si tempus ex statuto vel cõsuetudine nõ po stularent/cõgregari faciendi/antiqua statuta examinãdi/corri gendi/⁊ denuo edendi/omniaqꝫ ṗmissa ⁊ alia circa hoc oportu na gerendi/exercendi/faciendi/disponendi/⁊ ordinandi/ac or dinata per eum sub censuris et penis inuocato ad hoc brachij secularis auxilio exequendi/contradictores cõpescendi/et alia tunc expressa faciendi/plenam ⁊ liberã per alias nostras litte ras concessimus facultatẽ/volentes ꝙ si contra abbates ad in quisitionem descendens aliqua priuatione exigentia repperi ret/processus desuꝑ habendos nobis destinare curaret/prout in eisdem litteris plenius cõtinetur. Cum itaqꝫ sicut fidedig na pluriũ relatione didiscim⁹ in ṗncipali monasterio cisterciẽ generale capitulũ abbatũ ⁊ personarũ dicti ordinis annuatim celebrari consueuerit/in quo per diffinitores prouidi ⁊ discre ti visitatores ⁊ officiales idonei ⁊ necessarij deputantur/ad ei dem ordinis monasteria et loca visitanda per quos errores et vitia corriguntur/⁊ ad debite reformationis seriẽ rediguntur ac ordinẽ ipsum sub sincero felicitatis regimine/⁊ vite mundi cia/inter ceteros ordines audiamus clarescere/pariter et vige

re/ita vt eiusdem episcopi visitatione non egeant de presenti. Nos eorum quieti z indemnitatibus cõsulere satagentes/ motu simili/non ad alicuius nobis super hoc oblate petitionis instantiã/sed etiam ex certa scientia/beneplacitũ ipsum/ac facultatem/z litteras predictas/ipsi episcopo cõcessas/quarum tenorem ac si de verbo ad verbũ presentibus insert⁹ esset haberi voluimus pro expresso/cũ omnibus in eis contentis clausulis/z habitis per eas ꝓcessibus quo ad ordinem cistercieñ/illiusqꝫ monasteria ꝑsonas/z loca dumtaxat/tenore presentiũ reuocamus/irritamus/rescidimus/z eneruamus/omnesqꝫ z singulas monitiones/lites/z causas pendentes/ac sententias cẽsuras/z penas/pretextu litterarũ earum contra aliquẽ seu aliquos ex eodem ordine cistercieñ latas/aut inflictas extinguimus/supprimimus/tollimus/cassamus/anullamus/z etiam reuocamus/decernentes ad ipsos cistercieñ non extendi/ necnõ irritum z inane si secus super his z cõtra eosdem cistercieñ/ vel aliquem eorundem/ab ipso episcopo Attrebateñ/ seu alio per eum deputato a quoquã quauis auctoritate scienter vel ignoranter attempatũ forsan est hactenus vel imposterum cõtigerit attemptari/districtius inhibentes eidẽ Johanni episcopo/ z quibusuis per eum deputatis /ne contra ipsos cistercieñ aliq̃d earũ pretextu presumant quomodolibet attemptare. Non obstantibus premissis/ necnon omnibus illis que indicti episcopi litteris volumus nõ obstare/ceterisqꝫ contrarijs quibuscunqꝫ. Per hoc autem non intendimus eiusdem episcopi facultatis litteris quo ad alia monasteria personas z loca aliorum ordinũ in aliquo derogare. Nulli ergo oino hoim liceat hanc paginã nr̃e reuocatõis/irritatiõis/rescisionis/eneruatiotionis/extinctionis/suppressionis/cassationis/anullatiõis/ inhibitionis/z constitutiõis infringere/ vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attemptare ꝑ̃sumpserit/ indignationẽ omnipotentis dei/z beatorũ Petri z Pauli apłorum eius se nouerit incursurũ. Datum Rome apud sctm̃ Petrũ/ Anno

incarnationis dñice M. cccc.lviij. iij.kl. Maij. Pontificatus nostri Anno quarto.

Hic eps Attrebaten/fuerat natus de Leponio in burgūdia Ibiq3 postea monachus niger z abbas/cuius p̄sumptioni potenti virtute per appellationem publicam z alia iuris remedia obuiauit abbas cistercij/ z reuocationē istā impetrauit/ quam cōtra ipsum diligenter exequi mandauit/ cui9 virtute ordinis priuilegia z libertates in suo integro manserūt. Si simile vbi vbi attemptaret/hui9 virtute z exemplo ordinis persone se tueri z defendere deberēt.

Priuileg. dñi Pij.pape.ij.

Generalis z amplissima confirmatio omnium priuilegiorum/ immunitatū/ libertatum/exemptionū/conseruatoriarū/gratiarum/omniū indultorū tam a sede apostolica q3 a regibus / z quibuscunq3 alijs ordini cōiunctim vel diuisim concessorū precipiendo vniuersis prelatis ecclesie/ ac vniuersis principibus/ z communitatum rectorib9/ sub pena excōmunicationis quatenus abbates/abbatissas/ conuentus/z p̄sonas ordinis dictis priuilegijs/īmunitatibus/libertatib9/ ꝯseruatorijs/gratijs/z indultis pacifice vti p̄mittant omni appellatione postposita.

Julius Eps servus servorũ dei. Ad futuram rei memoriã. Et si quibuslibet psonis ecclesiasticis ac religiosis psertim illis qui mundi cõtemnentes illecebras in humilitatis habitu regi cunctorũ principum in abstinẽtia ⁊ diuinis officijs suas animas deuouerũt/ ex paterne pietatis officio teneamur assistere/ pfessores tñ cisterciẽ ordinis vtriusq; sexus eo feruẽtiori caritate cõplectimur quo ipsũ ordinẽ in dei ecclesia cõspicimur/ ⁊ insignẽ vberi dilectione psequimur/ vnde si qñ priuilegia/ gratie/ ⁊ indulta p exaltatione ⁊ incremẽto eiusdẽ ordinis ac pace ⁊ tranquillitate in eo virtutũ dño militantiũ per Romanos pontifices pdecessores nostros/ aut imperatores/ ⁊ reges cõcessa ⁊ indulta cõperimus/ vt perpetuã firmitatẽ obtineant/ ea merent aplici roboris clipeo communiri. Sane petitio dilectoꝝ filioꝝ abbatis Cistercieñ monasterij Cabiloneñ dioc./ eiusq; coabbbatũ/ abbatissarũ/ ⁊ conuentuũ ordinis eiusdem nobis nuper exhibita cõtinebat/ qđ olim nõnulla priuilegia/ immunitates/ exẽptiones/ libertates/ grẽ/ cõseruatorie/ ⁊ indulta p felicis recordatiõis Innocẽtiũ. iiij. Alexandrũ. iiij. Urbanũ iij. Gregoriũ. viij. Honoriũ. iij. Clemẽtẽ. v. ⁊ qplures alios romanos pontifices pdecessores nostros/ seu p Romanos põtificib⁹ in eoꝝ obediẽtijs habitos/ ac etiã p recolẽde memorie platos põtifices/ impatores/ ac Romanos/ ⁊ alios reges p augmẽto diuini cultus ⁊ saluberrimo statu ⁊ incremẽto ordinis plibati cõcessa fuerint pariter ⁊ indulta Uerũ sicut eadẽ petitio subiũgebat cũ ptingat interdũ dicti ordinis pfessores ptra hmõi priuilegia ⁊ indulta p locoꝝ ordinarios/ ac platos/ et alios qui nomẽ dñi inuanũ recipere nõ formidãt indebite molestari p parte dictoꝝ abbatis cistercij/ coabbatũ ei⁹/ abbatissarũ/ ⁊ cõuentuũ ordinis plibati nobis fuit hũiliter supplicatũ/ vt hmõi priuilegijs/ gratijs/ ⁊ indultis/ ac lrĩs pdecessoꝝ/ platoꝝ/ pontificũ/ imperatoꝝ/ ⁊ regũ pfatoꝝ robur aplice cõfirmatiõis adijcere/ ⁊ alias qd eorũ ppetuũ robur obtinendũ ptes aplice puisi-

onis interponere de benignitate aplica dignaremur. Nos igitur eorundē predecessorū vestigijs inherentes ac cupiētes trāquillitati ꝛ paci abbatū/abbatissarū/ꝛ conuentuū/ ac ꝓfessoꝝ huiusmodi quantū cum deo possumus ꝓuidere hmōi supplicationib⁹ inclinati priuilegia/immunitates/libertates/ exēptiones/cōseruatorias/gratias/ ꝛ indulta p quoscūq₃ Roman pontifices ꝑdecessores nostros/seu ꝓ Roman pontificibus in eoꝝ obedientijs habitos abbatibus dicti monasterij Cistercij/ eius coabbatibus/abbatissis/ꝛ cōuentib⁹ ordinis eiusdem coniunctim vel diuisim vt ꝑfertur cōcessis ꝛ cōcessa/necnō ꝑlatoꝝ pontificū/impatoꝝ/regū/ac dñoꝝ tēporaliū litteras hmōi et oia ꝛ singula in eis ꝯtenta ꝓut rite ꝛ iuste ac rationabiliter processerūt ꝛ ꝑfato ordini fuerunt seruata quoꝝ oim ꝛ singuloꝝ tenores de verbo ad verbū ꝑsentib⁹ haberi volum⁹ ꝓ sufficiēter expssis exnūc imperpetuū aucte aplica tenore ꝑsentiū approbamus/ac etiā ꝯfirmam⁹ ꝛ ꝑsentis scripti patrocinio cōmunim⁹/ Uniuersos ꝛ singulos ecclesie ꝑlatos patriarchas/pmates/archiepōs/epōs/abbates/priores/decanos/archidiaconos/ppositos /archipbros/officiales/ac alios i dignitate ꝯstitutos/ nec nō pncipes christianos q̄cūq₃ dignitate fulgētes/ꝛ eoꝝ officiarios/Ciuitatū q₃ villaꝝ seu cōmunitatū rectores/ꝛ maiores rogātes/monētes/ ꝛ hortātes attente eisq₃ p aplica scripta in virtute sctē obedientie ꝛ sub excōis pena districte ꝑcipiēdo mandātes quaten⁹ ꝑdictos abbates/abbatissas/ꝯuent⁹/ ꝛ psonas ordinis ꝑnominati ꝑtactis priuilegijs/imunitatib⁹/ exēptionibus/libertatib⁹/gratijs/ꝯseruatorijs/ꝛ indulti ꝓut vsi sūt gaudere pmittāt pacifice ꝛ qete cōtradictores p cēsurā eccliasticā ꝛ alia iuris remedia appellatiōe postposita cōpescēdo/ inuocato ad hoc si op⁹ fuerit auxilio brachij seculari decernētes ea fore vbicūq₃ ꝛ qñcūq₃ exhibita fuerint vel ostēsa in iudicio ꝛ extra imppetuū obseruāda/ac exnunc irritū ꝛ inane qcquid imposterū ꝯtra approbationē/confirmationē/ cōmunitionē/ ꝛ decretū nr̄a hmōi a quoquā quauis auctoritate sciēter vel ignoranter cōtigerit quomodolibet attemptari. Nulli ergo oino hominū liceat hanc paginā nostre approbationis/cōfirmationis/ cōmuni-

tionis/rogationis/monitionis/hortationis/mandati/ ꝛ cõsti-
tutionis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis au
tem hoc attẽptare presumpserit/ indignationẽ omnipontẽtis
dei/ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apl'oꝝ eius se nouerit incursurũ.
Datum Mantue. Anno incarnationis dñice M.cccc.lix. Pri
die Noñ Augusti. Põtificatus nostri Anno primo.

Qr abbas Cistercij ꝛ quattuor primi pos
sunt compellere omnes abbates/ abba-
tissas/ꝛ officiarios ad quodlibet annum
visitandũ capitulũ generale ad soluendũ
contributiões ꝛ subsidia sibi ꝛ suis mo-
nasterijs impositis/ꝛ ad mittendũ studẽ
tes in vniuersitatib⁹ sub penis in statutꝭ
apl'icis ꝛ ordinis ꝯtẽtis ipso facto.

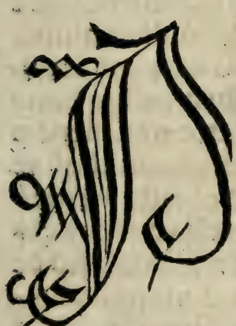
Pius Eps seruus seruorũ dei. Di-
lectis filijs abbati monasterij
Cistercij Cabiloneñ dioc'/ꝛ quattuor pri
mis prib⁹ ordinis cisterciẽñ. Sal't ꝛ apl'icã
beñ. Ad ea ex pastoralis officij debito li-
bẽter intẽdimus p q̃ monasteria ꝛ alia lo
ca vrĩ ordinis in spiritualib⁹ ꝛ tẽporalib⁹
valeãt feliciter gubernari. Cũ itaqꝫ sicut
exhibita nobis nuper ꝑ parte dilectorũ
filiorũ generalis capituli predicti ordinis
vestri cisterciẽñ petitio continebat sint q̃plures abbates ꝛ ab-
batisse/ac alij officiarij dicti ordinis qui per se vel alios non vi
sitant anno quolibet capitulum generale/ac etiam contributi
ones ꝛ subsidia pro communi vtilitate ordinis sibi ꝛ suis mo-
nasterijs impositas seu imposita non soluũt nec studentes in

vniuersitatibus tenent. Nos igitur ad quos ptinet sup his salubre remediũ adhibere capituli hmõi supplicationib⁹ inclinati vobis ⁊ cuilibet vestrũ in pmissis defectuosos/aut ea adimplere nõ curantes penas in statutis aplicis ⁊ regularibus eiusdẽ ordinis contentas ipso facto incurrere ⁊ incurrisse declarandi/ac palã ⁊ publice denũciandi/necnõ penas ipsas in eos infligendi/⁊ ipsos ad satisfaciẽdũ ordini put in eisdẽ statutis cõtinetur cõpellendi plenã ⁊ liberã tenore pñtiũ cõcedimus facultatẽ. Nõ obstante quacũq₃ cõsuetudine cõpositione/seu cõtradictione/aut alia quauis causa que in cõtrariũ allegari possint statutis ipsis dũtaxat bene pensatis ceterisq₃ cõtrarijs q̃buscũq₃. Datũ Mantue. Anno incarnationis dñice M.cccc.lix. vij. Idus Augusti. Pontificat⁹ nostri Anno primo.

Q nullus princeps etiã fundatores monasteriorum pretextu hospitalitatis monasteria grauare/ aut vltra duas noctes ibidem seu in locis eorundẽ manere sub pena excõmunicatiõis late sententie psumat. Q ratione ecclesiaꝝ parrochialium monasterijs annexarum que per perpetuos vicarios regi solent abbates in synodos ordinariorũ comparere non tenentur/nec ad hoc compelli possunt. Q monachi ⁊ religiosi ordinis sub excõmunicationis et depositionis pena pro quacunq₃ causa vel querela inter eos mota in iudicio vel extra preterq₃ auctoritate

apostolica coram quacunque persona cuiuscunque preeminentie etiam si regalis qui de ordine non fuerit per appellationem causa nouitatis/vel alias aliquem de ordine trahere audeat. Sed coram prelatis ordinis aut generali capitulo respondere teneantur/ contrafaciens sententiam excommunicationis incurrit/ et eo ipso a suo iure cadit. Et quod vidimus fides adhibeatur. etc.

Ius Episcopus seruus seruorum dei. Ad futuram rei memoriam. In superne dignitatis specula licet immeriti disponente domino constituti digna exauditione vota personarum humilium maxime diuinis laudibus sacreque religionis obseruantie deditarum apostolico fauore prosequimur/ et ipsarum necnon monasteriorum et locorum regularium earundem profectibus prouisionis occurrimus gratia congruentis eaque monasteria loca et personas ab iniustis et illicitis grauaminibus/vexationibus/ et turbationibus releuari volumus/ prout in domino salubriter cognouimus expedire. Sane sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum capituli generalis cisterciensis ordinis petitio continebat sepissime contigit diuersa monasteria et loca dicti ordinis in diuersis mundi partibus constituta per seculares principes et dominos temporales/etiam monasteriorum et locorum huiusmodi fundatores/vel de genere eorundem pretextu hospitalitatis/aut alias vtpote illa cum multitudine personarum copiosa inhabitando/et inibi per longum tempus pernoctando/stando/ et

manendo/ac magnos sumptus faciendo & bona eorundē consumendo multipliciter grauari & opprimi/ac etiā cum aliqua ex monasterijs & locis parrochiales ecclesias q̄ p pperpetuos vicarios regi & gubernari solite sunt sibi annexas habeant locorū ordinarij & diocesani dilectos filios abbates monasteriorū & locorum predictorū ad cōparendū in suis synodis archiepalib⁹ & episcopalib⁹ cōpellunt/necnō aliqui ex religiosis eiusdē ordinis super nōnullis causis & querelis inter ipsos p tēpore mot ad alios quā dicti ordinis iudices recurrūt in magnū dispendium grauamen & vilipendiū monasteriorū locorū personarū & ordinis predictorū. Quare p parte dictorū capituli generalis nobis fuit humiliter supplicatū vt sibi sup his oportune prouidere de benignitate ap̄lica dignaremur. Nos igitur cupientes sup his salubriter puidere hmōi supplicationibus inclinati vniuersis & singulis dilectis filijs quorūcūq monasteriorum & locorum abbatib⁹ p tempore & cōuentib⁹ dicti ordinis auctoritate ap̄lica tenore p̄sentiū indulgem⁹/ac etiā statuim⁹ & ordinamus qd deinceps pperpetuis futuris tēporibus nullus princeps secularis aut dn̄s tēporalis etiā si fundator monasterior & locor ipor fuerit p̄textu hospitalitat hmōi aut al's aliqd ex ipsis monasterijs grauare/ & vltra duas noctes inibi vel locis ad ipsa monasteria ptinentibus sub pena excōis quā eos ipo facto incurrere volumus remanere audeat vel p̄sumat/ sed de his que sine grauamine eorundē monasteriorū & locorū ministrabuntur cōtentus existat/Et nihilomin⁹ eisdem abbatibus dicta auctoritate cōcedimus/quod ratione dictarum parrochialiū ecclesiarū vt prefertur annexarū q̄diu in illis perpetui vicarij extiterint/ in prefatis synodis cōparere & interesse minime teneant/ nec ad id per locor ordinarios huiusmodi seu alias a quoquā inuiti valeant compelli vel coartari decernentes pcessus excōmunicationis aliasq sententias & censuras/ac totum & quicq̄d in cōtrariū forsan attemptari cōtigerit exnūc irrita fore & inania/preterea quibusuis monachis & religiosis dicti ordinis etiam sub excōmunicationis & depositionis ordinis pena/ne de cetero pro quacūq causa vel querela inter eos

mota vel mouenda in iudicio vel extra p̄terq̄ auctoritate apo-
stolica corā quacūq̄ persona cuiuscūq̄ dignitatis aut p̄eminē-
tie/etiam si regalis/que nō de dicto ordine fuerit p appellatio-
nem casum nouitatis vel alias aliquē ex ipsis religiosis trahe-
re presumant vel audeant /eadē auctoritate districtius inhibe
mus/sed p quibusuis suis causis ⁊ querelis religiosi ipsi corā
prelatis suis dicti ordinis ac demū in capitulo generali huius-
modi cōparere/ac de iure ⁊ iusticia respōdere teneant/ quod si
secus egerint sententiā excōmunicationis hmōi incurrāt/ ac a
iure suo cadant eoipso/ Nō obstantib⁹ cōstitutionib⁹ ⁊ ordina
tionib⁹ aplicis/ac statuti ⁊ cōsuetudinib⁹ monasterioꝝ locorū
⁊ ordinis predictoꝝ iuramento confirmatione aplica vel qua-
cunq̄ firmitate alia roboratis ceterisq̄ contrarijs quibuscūq̄/
aut si principib⁹ secularibus/⁊ dñis tēporalibus/ ac religiosis
predictis/vel q̄busuis alijs cōmuniter vel diuisim a sede apo-
stolica indultū existat/qd interdici/suspendi/ vel excōmunica-
ri nō possint p litteras apostolicas nō faciētes plenam ⁊ exp̄s-
sam/ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionē.
Nulli ergo oino hominū liceat hanc paginam nostrorū indul-
ti statuti ordinationis/cōcessionis/decreti/inhibitionis/ ⁊ vo-
luntatis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis au-
tem hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotentis
dei/⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli apostolorū eius se nouerit incur-
surum. Datum Mantue Anno incarnatōis dñice M. cccc.lix
vij.kl. Augusti. Pontificat⁹ nostri Anno primo.

Qr. dominus Cistercien̄. ⁊ quattuor pri-
mi possunt reconciliare ecclesias ⁊ mona
steria ordinis sanguinis vel seminis effu
sione pollutas dummodo non de homi-
cidio/cum aqua ab aliquo episcopo be-
nedicta.

Pius Eps seruus seruorũ dei. Dilectis filijs Cisterciẽn/de Firmitate/ d Pontigniaco/de Clarauallle/ et de Morimũdo Cisterciẽn ordinis/Cabilonẽn Antisiodorẽn et Lingonẽn diocẽs monasteriorũ abbatibus pñsentibus et futuris. Salutẽ et aplicam benedictionẽ. Uestrarũ deuotionũ precibus benignũ impartientes assensum libẽter ea vobis cõcedimus gratiose que comodũ vestrũ respicere dinoscunt. Cum itaqꝫ sicut ꝑ parte vestra fuit ꝓpositũ corã nobis sepe cõtingat ecclesias et monasteria vri Cisterciẽn ordinis per effusionẽ sanguinis vel seminis violari nobis humiliter supplicastis/vt ꝓuidere vobis suꝑ hoc de oportuno remedio ac de benignitate aplica dignaremur. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati vobis et cuilibet vestrũ/vt quecũqꝫ ecclesias et monasteria vestri ordinis regularia hmõi quotiẽs fuerit oportunũ/dũmodo ex homicidio illa polluta nõ fuerint reconciliare valeatis /aqua prius ꝑ aliquẽ antistitem vt moris est benedicta /auctoritate presentiũ cõcedimus facultatẽ. Per hoc autẽ constitutioni que id ꝑcipit per episcopos tantũ fieri/nullum volumus imposterũ preiudiciũ generari presentibus ꝑpetuo duraturis. Datum Mantue. Anno incarnationis dñice M.cccc.lix.vij.kl. Augusti. Pontificatus nostri Anno primo.

Confirmatio indulti concessi per dominum Innocentiũ papam.iiij. Qz professi ordinis nostri possunt succedere in bonis parentũ ac si remansissent in seculo.

Jius Eps seruus seruorū dei. Ad futurā rei memoriā. Ad hoc diuina nos miseratio meritis licet insufficientibus supme ptātis ecclesiastice principatū obtinere disposuit vt suam cuiqȝ iusticiā ꝓut debitores existimus vbilibꝫ ministremus/ ꝛ que religiosis psonis sub suaui cōtemplationis iugo altissimo famulantibus p p̄decessores nostros Romañ pontifices cōcessa cōperimus illorū inherendo vestigijs dū a nobis petitur restaurationis ꝛ innouationis munimine ꝓpensius solidemus hinc est q͛ȝ nos quarundā felicis recordatiōis Innocētij pape.iiij.p̄decessoris nostri litterarū quas diligenter inspici ꝛ examinari fecimus tenore de verbo ad verbū signis ꝛ caracteribꝰ dūtaxat exceptis p̄sentibus annotato/eas cū incipiant vetustate cōsumi ad dilectorū filiorū Oratoꝝ generalis capituli ordinis cisterciēñ supplicationis instantiā auctoritate aplica innouamus/ ꝛ p̄sentis scripti patrocinio cōmunimus. Tenor vero ipsarū litterarū talis est. Innocentius eps seruꝰ seruoꝝ dei. Dilectis filijs abbati Cistercij/eiusqȝ coabbatibꝰ ꝛ cōuentibus vniuersis Cisterciēñ ordinis. Salutē ꝛ aplicam benedictionē. Deuotionis vestre precibus inclinati auctoritate vobis presentiū indulgemus/vt possessiones ꝛ alia bona mobilia ꝛ immobilia exceptꝭ feudalibꝰ que psonas fratrū ad monasteria vestra e seculo fugientiū ꝛ ꝓfessionē facientiū in eisdē si remansissent in seculo ratione successionis vel quocūqȝ alio iusto titulo ꝯtigissent petere ac retinere libere valeatis/cōtraria cōsuetudine nō obstante. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre concessionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/et beatorū Petri ꝛ Pauli aplorū eius se nouerit incursurū. Datum Lugduñ.ij.kl. Nouembris. Pōtificatus nri Anno quarto. Per hoc aūt cuiquā nullū ius de nouo acquiri volumꝰ/sed antiquū tantūmō conseruari. Nulli ergo oīno hominū li-

ceat hanc paginā nostre innouationis τ cōmunitionis infrige-
re/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attempta-
re p̄sumpserit/indignationē omnipotentis dei/ τ beatorū Pe
tri τ Pauli apostolorū eius se nouerit incursurū. Datum Mā
tue. Anno incarnationis dominice M.cccc.lix. vij. kl. Augu-
sti. Pontificatus nostri Anno primo.

Confirmatio priuilegij concessi p̄ domi-
num Bonifatiū papam. viij. Qz de terris
cultis τ incultis ad ordinē spectantibus
etiam quas alijs colendas trademus/de
quibus aliquis decimas seu p̄mitias nō
percepit nullus a nobis/ vel cultoribus/
seu quibuscūqз alijs decimas seu primiti
as exigere potest. Item cōfirmatio priui-
legij Clemētis. vj. q̄ abbates redeuntes
ad monasteria nō tenentur compotū red
dere bursarijs.

Pius Eps seruus seruorū dei. Ad
futurā rei memoriam Ex apo
stolice sedis p̄uisione ac personarū p̄ser-
tim sub regulari habitu virtutū domino
famulantiū deuotione p̄uenire dinosci-
tur/vt Romaū pontifex quandoqз pre-
decessorū suoꝝ Romaū pontificū gesta
innouet τ innouatione restauret/ac auc-
toritate ap̄lica fulciat innouata/ hinc est
q̄d nos ad dilectorū filiorum abbatis et
totius generalis capituli ordinis Cistercieñ instantiā quasdā

felicis recordationis Bonifatij viij. ꝛ quaſdã alias Clementis vj. pdeceſſorũ noſtroꝝ Romañ põtificũ litteras inſpici examinariqꝫ diligenter ꝛ earũ cum incipiant vetuſtate conſumi tenores pſentibus inſeri fecimus qui tales ſunt. Bonifatius Eps ſeruus ſeruoꝝ dei. Dilectis filijs vniuerſis abbatibꝰ abbatiſſis ꝛ cõuentibus ordinis ciſtercieñ tam pſentibus qꝫ futuris. Salutẽ ꝛ aplicam benedictionẽ. In eccleſie firmamẽto veſter ordo nitore claro coruſcans vniuerſalẽ gregis dominici aulam illuminat ꝛ currentibꝰ in ſtadio rectũ iter inſinuat/quo ad ſalutis brauiũ facilius puenitur. Nos quidẽ ob hoc ꝛ propter magne deuotionis affectũ quẽ ad nos ꝛ apoſtolicã ſedẽ habetis ordinẽ ipſum/ac vos ꝛ alios eiuſdẽ ordinis profeſſores intima caritate pſequimur/ac ſinceris affectibus excitamur/ad veſtra ꝛ illorum cõmoda in quibus honeſte poſſumus promouenda/Ideoqꝫ premiſſorũ intuitu ꝛ obtentu dilecti filij noſtri Roberti tituli ſancte Pudentiane pſbyteri cardinalis q tanqꝫ pfati ordinis quẽ profeſſus exiſtit pmotor aſſiduus neceſſitates veſtras/ꝛ dicti ordinis nobis reuerẽter expoſuit/ꝛ ſup illis noſtre puiſionis auxiliũ implorauit/vobis auctoritate pſentium indulgemus/vt de terris veſtris cultis ꝛ incultis ad ordinem veſtrũ ſpectantibus quas alijs conceſſiſtis vel cõcedetis imposterũ excolendas/de quibus tamen aliquis decimas ſeu primitias non percepit nullus a vobis ſeu cultoribus terrarũ ipſarum/aut quibuſcunqꝫ alijs decimas ſeu primitias exigere vel extorquere preſumat. Nos enim nihilominus irritũ decernimus ꝛ inane quicquid cõtra tenorẽ huiuſmodi indulgentie fuerit attemptatũ. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam noſtre cõceſſionis ꝛ conſtitutionis infringere/vel ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attemptare pſumpſerit/indignationẽ omnipotentis dei ꝛ beatorũ Petri et Pauli apoſtolorũ eius ſe nouerit incurſurũ. Datum Lateran. xv. kl. Januarij. Pontificatus noſtri Anno octauo. Clemens Eps ſeruus ſeruorum dei. Ad futurã rei memoriã. Apoſtolice ſedis prouidentia circumſpecta geſta etiam ſummorũ pontificũ attente proſpiciens ꝛ conſiderans diligenter nonnunqꝫ illa

cōmutat in melius ⁊ qn̄q; summouet vel suspendit cum causa rationabilis id exposcit / dudū siquidē felicis recordatiōis Benedictus papa. xij. p̄decessor noster in ordinationib⁹ ⁊ cōstitutionib⁹ quas ꝓ vtilitate Cisterciē̄ ordinis edidit inter cetera statuit ⁊ etiā ordinauit qd̓ abbates monasterioꝝ vel aliorū locorum cōuentualiū dicti ordinis regiminib⁹ p̄sidentes / si dum extra monasteria ⁊ loca ipsoꝝ cōsisterent de ꝓuentibus monasteriorū ⁊ locorū ipsorū / vel aliunde pecunias aliquas eos recipere forte cōtigeret in ipsorū regressu ad monasteria ⁊ loca predicta dictas pecunias traderent bursarijs in monasterijs ⁊ locis huiusmodi deputatis / si qua de pecunijs ipsis expendissent computatis. Abbates vero seu alij regiminibus presidentes si secus attemptare vel sibi talia retinere presumerent ab ingressu ecclesie ac diuinis officijs post lapsum duorū mensium a die regressus huiusmodi cōputandū tādiu suspensi existerēt donec ea traderent bursarijs memoratis. Cū aūt nuper ꝓ parte dilectorū filiorū Johānis abbatis cisterciē̄ / ac ceterorū coabbatū suorū pridē in ꝓximo generali capitulo congregatorū cistercij / suo ⁊ omniū aliorū abbatū cisterciē̄ ordinis nomine fuerit nobis huiliter supplicatū / vt cum p̄missa eisdē abbatib⁹ ⁊ p̄sidentibus qui virtute sue regule plenā administrationē habere noscunt / ⁊ iuxta regulā ipam debent de omnib⁹ ordinare grauia valde reddant / ⁊ exinde videatur vilescere auctoritas officij pastoralis ac subditi se quo ad hoc supiores maioribus suspicātes / in pluribus nō obsequūtur superioꝝ nutibus sicut prius in animarū suarū salutis dispendiū ⁊ contemptū obedientie regularis / sup hoc de oportuno remedio prouidere salubriter dignaremur. Nos cōsiderantes attentius / qd̓ in tranquilitate cordis actori pacis accepti⁹ deseruit ex his ⁊ alijs rationabilibus causis mouētib⁹ ad hoc animū nostrū inducti / ⁊ eorundē abbatū deuotis supplicationib⁹ inclinati penā suspensionis huiusmodi auctoritate ap̄lica p̄sentiū tenore suspēdim⁹ / quousq; sup hoc aliud duxerimus ordinandū. Volentes ⁊ auctoritate eadem cōcedentes / qd̓ si qui abbates seu p̄sidētes penā huiusmodi incurrerūt ab illa p dilectos filios priores clau-

strales monasteriorũ et aliorum locorum suorũ quibus sup hoc plenã concedimus facultatẽ absolui valeant/ et cũ eis sup irregularitate p eos inde cõtracta forsitan dispensari. Nulli ergo oino hominũ liceat hanc paginã nostre suspensionis/ volũtatis/ et concessionis infringere/ vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attẽptare psumpserit/ indignationẽ oipotentis dei/ et beatorum Petri et Pauli aplorum eius se nouerit incursurũ. Datũ Auinioneñ Noñ Octobris. Põtificatus nostri Anno primo. Nos itaqȝ dictorum abbatis et capituli in hac parte supplicationibus inclinati litteras ac tenores hmõi auctoritate pfata psentiũ serie innouamus/ et psentis scripti patrocinio cõmunimus. Per hoc aũt nullũ ius cuiquã de nouo acquiri volumus/ sed antiquũ si qd sit tantũmõ cõseruari. Nulli ergo oino hominũ liceat hanc paginã nostre innouationis/ cõmunitionis/ et volũtatis infringere/ vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si quis autem hoc attẽptare psumpserit/ indignationẽ omnipotẽtis dei/ et beatorũ Petri et Pauli aplorum eius se nouerit incursurũ. Datum Mantue Anno incarnationis dñice M.cccc.lix. vij. kl. Augusti. Puntificatus nostri Anno primo.

Ut monasteria monialiũ de cetero tenebuntur soluere cõtributiones ordinis p generale capitulũ imponẽdas.

Pius Eps seruus seruorũ dei. Dilectis filijs Cistercieñ/ de Firmitate/ de Pontigniaco/ de Claraualle/ et de Morimũdo Cistercieñ ordinis/ Cabiloneñ Antisiodoreñ et Lingoneñ dioceß monasteriorũ abbatibus. Salutẽ et aplicam benedictionẽ. Iustis et honestis petentiũ votis libenter annuimus eaqȝ fauoribus psequimur oportunis. Cũ itaqȝ sicut p parte vestra fuit ppositũ coram nobis/ licet vos et dilecti filij

alij vestri coabbates monasteriorũ ꝛ locorũ Cisterciẽsi ordinis certas contributiones ꝑ dilectos filios capitulũ generale eius/dem ordinis ex certis rationabilib⁹ causis ꝓ tempore imponẽdas iuxta ipositiones hmõi vt moris est ꝑsoluere debeatis ꝛ ꝑsoluatis ãnuatim/ tñ dilecte in christo filie abbatisse ꝛ priorisse diuersoꝝ alioꝝ monasterioꝝ ꝛ locoꝝ monialiũ dicti ordinis cõtributiones ipsas ꝑsoluere differunt ꝛ recusant in ipsius ordinis dispendiũ ꝓ parte vestra nobis fuit humiliter supplicatũ/ vt super his oportune ꝓuidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur de p̃missis certam noticiã non habentes huiusmodi supplicationib⁹ inclinati vobis ꝛ cuilibet vestrũ per vos vel aliũ seu alios quascũq₃ abbatissas ꝛ priorissas monasteriorum ꝛ locoꝝ huiusmodi ꝓ tempore existẽtes/ad soluendum annuatim cõtributiões ꝑ capitulũ generale imponẽdas huiusmodi fm statuta dicti ordinis quotiens fuerit oportunũ per censurã ecclesiasticam appellatione postposita cõpellendi ꝛ astringendi plenã ꝛ liberam auctoritate ap̃lica tenore presentium cõcedimus facultatem. Nõ obstantib⁹ constitutionibus ꝛ ordinationib⁹ apostolicis/necnõ statutis ꝛ consuetudinibus monasteriorũ locorum ꝛ ordinis predictoꝝ iuramẽto cõfirmatione apostolica vel quacũq₃ firmitate alia roboratis ceterisq₃ cõtrarijs quibuscũq₃/aut si abbatissis ꝛ priorissis prefatis/ vel quibusuis alijs cõmuniter vel diuisim a sede apostolica indultum existat quod interdici/suspendi/ vel excõmunicari nõ possint per litteras apostolicas nõ facientes plenã ꝛ expressam /ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionẽ. Datũ Mantue Anno incarnatiõis dominice M.cccc.lix. vij. kl. Augusti. Pontificatus nostri Anno primo.

Notabile multum vtile ꝛ necessariũ.

Pro clariori intelligentia istorū priuilegiorū contra cō-
mendas notandū q ordo sanctus a sui origine nō legitur com
mendarū plaga fuisse percussus/saltem in gallia nisi vsqȝ circa
annū dñi. M.cccc.l.quo tempore in alijs ordinib⁹ cōmendarū
ignis inualescebat. Quobrem patres ordinis sibi pcauere cupi
entes/gratiā dñi Johannis pape.xxiij.nec nō ipsius cōfirma-
tionē a dño Nicolao pp.v.ac decretū dñi Calisti pape.iij.pre-
missa obtinuerūt. Tēpore vero dñi Pij pape.ij.qui cepit circa
annū dñi M.cccc.lix. cōmendarū incēdiū absqȝ obstaculo di-
uersis medijs apertū videbat/ita vt pene tota Uasconia ma-
iorqȝ francie ꝛ burgundie porcio sequi videret/multis discolis
religiosis vt abiecto discipline iugo licētius suas explerent vo
luptates quātū poterāt fauētib⁹. Ex quib⁹ multisqȝ alijs obli-
quitatib⁹ vltra totalē status spūalis ꝛ monastici eneruationē/
ac monasteriorū in tēporalibus spoliationē/grauissima alia se-
cute sūt incōueniētia cōtributionū videlicet maxima diminu-
tio. Et nihilomin⁹ expēsarū p alicui⁹ defensiōis seu succursus
impetratōe tā apud sedē aplicam qȝ erga principes solito abū
danti⁹ effusio. Ne aūt ordo tot⁹ in preceps ꝛ pditionē laberet
op⁹ fuit cisterciū piā ordis matrē ex sua pauptate mēbris ꝛ filijs
p virib⁹ succurrere/ꝛ inde ordis debita ad cisterciū vehemēti⁹
sicut docent capituli generalis cōputationes crescere. Indeqȝ
etiā necesse fuit subsidia quedā caritatiua sup ordinē p genera-
le capitulū extunc renouare ꝛ imponere. Iste eñ ꝛ sequētes p
uisiones contra tantos morbos nō nisi cum maximis impen-
sis obtineri potuerūt.

Non solū ordo cōmendis istis tunc grauari cepit/sed etiam
p vniuersa mundi climata plures epi ꝛ eorū officiales ceperūt
pretendere vel vsurpare iurisdictionem ordinariam in mona-
sterijs/ꝛ sup psonas ordinis. Alij a summo pontifice cōmissio-
nes ad visitandū loca ordinis impetrauerūt ꝛ illas exequi tēp
tauerūt/sicut in Anglia dñs Cantuarieñ. In schocia dñs eps
sancti andree. In polonia.ꝛc. Alij tam sua ptāte qȝ litterarum
aplicarum vigore graues pecuniarū exactiones a monasterijs
exigebāt/ꝛ abbates multū affligebāt. Plures qȝ cōmēdatarij

tam seculares/ et nonnulli inberbes/ spurij/ magnatorum quam vniuersorum aliorum ordinum professi non solum iurisdictionem in monasterijs sibi commendatis vsurpabant/ sed etiam alia monasteria vtriusque sexus ab illis dependentia visitatore/ et ad nutum disponere presumebant/ cum tamen de sacris honestatibus et cerimonijs ordinis penitus nihil scirent/ et minus curarent/ vnde et tanta excreuit in multis regionibus discolia vt multi monachi et moniales quis esset verus ordinis habitus ignorarent. Denique alius periculosissimus nascebatur morbus/ scilicet quasi vbique assignatio pensionum super monasterijs/ que tamen immortales reddebantur / cum eo decedente qui vnam recipiebat statim alteri conferebatur/ quandoque etiam eas permutabant et ad voluntatem transferebant.

Singulis annis prochdolor tantarum calamitatum clamores cum eiulatu lamentabili ad generale capitulum deferebantur/ Ex quibus veri ordinis zelatores ingenti cruciatu affligebantur/ Videbant enim inimicos ordinis bona ipsius iuxta prophete maledictum deuorare/ Videbant multos ecclesie prelatos quasi ad totalem status monastici desolationem et extinctionem esse resolutas/ Videbant non paucos ex potentioribus seculi principibus ambiciosorum suasu nedum commendas recipere/ sed etiam terribili importunitate multis procurare. Videbant plures ex fratribus suis male viuentes/ minas dare/ visitatoribus/ et patribus quod si in aliquo corrigerentur aut molestarentur ilico monasterium in eorum despectum commendarent/ Videbant monachorum turbam maximam/ ad omnem dissolutionis inordinationem paratam/ commendas/ vtpote statum in quo laxatis habenis in vitiorum turpitudinem nullo corrigente defluere possent/ affectare/ Videbant tantam rerum deordinationem quod et ipsimet vltimi monasteriorum suorum abbates dicebantur cum certitudine quod monasteria post eorum obitum commendarentur / Videbant plures de ordine extremas super his lamentationes effundere/ sed paucissimos qui occurrere vellent seu in aliquo adiuuare curarent apparere/ vt iure ordo sanctus conquerendo dicere posset infirmata est in paupertate virtus mea/ multos filios enutriui et exaltaui/ ipsi autem spreuerunt et dereliquerunt me. Indies augebantur et preualebant miserie et persecutiones/ et vnde ordini subuenirent

nō habebāt veri ordinis zelatores. Ad deū corda leuātes/gemitibus ꝛ lachrymis terrā replebāt/celū pulsabant curiā celestē constanti virtute ꝓ querendo auxilio sollicitabant.

Miserūt prius ad dñm Piū papā.ij.honestā ꝑ vnū de q̄ttuor primis legationē/qui tanq̄ȝ ab olim notus pōtifici vt potuit ꝓuisiones istas obtinuit/ que ꝛ si vsq̄ȝquaq̄ȝ multis ad vota nō appareant/fecerunt tñ quod potuerūt/tum q꞉ necdū ꝓpter morbi nouitatē oportuna remedia nouerant/tū quia vt dictum est quasi oēs orbis moderatores/exceptis anglicī ꝛ Germanis/ꝓ cōmendis cōspirasse videbanṫ. Et idcirco nō que volebant ꝓ tunc obtinere potuerunt.

Demū altissimus in misc̄dia ꝛ miserationib⁹ afflictoꝝ gemitum respiciens deuotorū ordinis rursus corda inflammauit/ vt iterū pie memorie dñs Hymbertus abbas cistercij ad sanctissimū Sixtū papā.iiij.destinareṫ/vbi post multos labores ꝛ optimorū priuilegiorū impetrationes/vitam ꝓ grege suo finiuit/illū imitatus verū pastorē qui pro ouibus aīam posuit.

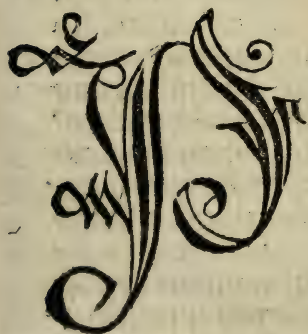
Successu aūt tēporis odore ꝛ virtute dictoꝝ ꝓuilegioꝝ multorū de ordine corda cōualuerūt/ꝛ talib⁹ armis cōmuniti plures cōmendatarios etiā in sup̄mis curijs tam sūmi pontificis q̄ȝ ꝑlamētorū Parisꝰ ꝛ Tholose alijsq̄ȝ excelsis iusticie officinis inuaserūt ꝛ ibi dño fauente maximū auxiliū in fauorē ordinis auxiliūq̄ȝ dictorū priuilegiorū inuenerūt. Tandē deuoti ordinis amatores ex dictorū auxiliorū degustatione cōfortati pro felici cōsūmatione restaurationis ꝛ reparatōis ordinis/nos p̄fatū Johannē abbatē cistercij licet omniū alioꝝ mīmū/ad sanctissimi dñi Innocentij pape viij.pedes/nullā a nobis excusationē recipere volentes/ire coegerūt/Quib⁹ nolentes volentes acquiescēdo benignissimū patrē ꝛ pijssimū pontificē/ab ineunte quidā etate ordini deditū inuenimus/ qui sepi⁹ se verū ordinis ꝓtectorē ꝛ cultorē nominās ꝛ ope cōprobās/ ea q̄ loco suo habenṫ liberalissime ꝛ ꝓmtissime cōcessit priuilegia.

Sed quia res tā grandes sine magnis expensis tractari nō possunt/necesse fuit sollicitudinib⁹ istis currentibus/generalis capl̄i ꝓuidentiā aliqua sup ordinem imponere subsidia. Cūq̄ȝ

multos minus gratos ad dictorū subsidiorū solutionē viderit dignū duxit anno nonagesimo iuxta dn̄i Innocētij expressum mandatū/moderationē circa ꝯtributiones annuas/iuxta multiplices p̄cedentiū tempoꝝ cōclusiones apponere. Tum ne ꝓpter defectū solutionis cōtributionū ordo indefensus desolet. Impossibile em̄ est hanc aut similē rēpublicā etiā mendicantium nō nisi cum magnis sumptibꝰ dirigere. Nullus aūt honestus animus diceret ordinis statū esse relinquēdū. Tum ne de cetero ad dictorū subsidiorū impositionē seu ad bancbariorū cū vsura refugiū deinceps sit recurrendū. Tum ne tādiu cistercīū/tenuis in tēporalibus ordinis mater/ꝓ filijs longe ea potentioribꝰ contra iusticiā ꝛ equitatē amplius grauet. Tum vt habita decenti ꝓuisione ad supportandū onera ordinis/omnia ipsius agenda cōcorditer sicut hactenꝰ tractētur/ꝛ aduersarijs ipsius potenti virtute cōtradicat nobilissimaqꝫ ista priuilegia ad effectū deducant. Nā cum nōnunqꝫ ad dictū dn̄m Innocētiū recurrendo sit dictū ꝙ instantia quorundā principū aliqua aduersus dicta priuilegia cōcesserit/paterna beniuolentia respondisse fertur. Amore dei ꝯsiderare nō esse paruam rem vniuersalē regere ecclesiā/ꝛ necesse est sepius in multis minoribus ipsis cōplacere principibꝰ/vt in maioribꝰ rei christianitatis assistant. Sed habetis optima ꝛ fortiora priuilegiarū suffragia ꝛ ꝓpugnacula/defendite vos i iusticia/in qua ꝛ etiā apud nos fauores inuenietis rationabiles. Hec dicta sunt vt posteri aliquid de statu ordinis cognoscant/cognoscentesqꝫ ꝓsecutiones ordinis p̄missas/cautius ꝛ diligētius sub timore dei incedant/ꝛ liberalius cōtributiones ꝓsoluāt/de quibus quolibet anno in generali capitulo fidelis ratio clare exhibetur.

Confirmatio decreti ꝛ cōstitutionis ꝑpetue dn̄i Johannis pape.xxiij.iā ꝑ dominū Nicolaū papā.v.ꝯfirmate. Qꝫ nullus qui de dicto ordine non existat cuiuscūqꝫ

alterius religionis/ status/ conditionis/ dignitatis/aut preeminẽtie/ etiam cardinalatus possit habere quācunq; p̄sidentiam/gubernationē/administrationē per se vel alios/directe vel indirecte in ordine cistercieñ Cū clausula q̄ fides adhibeatur vidimus sicut originali/vide ad longum textum quia melius ꝛ clari⁹ dici nō posset/Cum clausula q̄ trāsumpto fides adhibeatur.

Nicolaus Ep̄us seruus seruorū dei. Ad perpetuā rei memoriā. Apostolice sedis nobis iniuncte desuper seruitutis officiū mentem nostrā excitat et inducit vt circa ea que pro statu prospero monasteriorū Cistercieñ ordinis/ ꝛ in illis pie vite dedicatarū personarū pro futura conspicimus operosis studijs intendamus/ꝛ his que ꝓpterea facta fuere cōperimus/vt illibata persistant apostolici muniminis adijciamus firmitatē ꝛ ea concedamus que desuper sunt oportuna. Dudum siquidē a felicis recordationis Nicolao papa.v.p̄decessore nostro littere in quib⁹ bone memorie Baldasaris ep̄i Tusculaneñ tunc Johānis.xxiij.in sua obedientia de qua partes ille erant nūcupati inseruntur littere emanarunt tenoris subsequētis. Nicolaus Ep̄s seruus seruorū dei. Ad perpetuā rei memoriā. Inter cetera orbis eccl'ias/monasteria/ꝛ alia pia loca monasteriū cistercieñ Cabiloneñ dioc.

ac cistercieñ ordinē affectu beniuolo ꝓsequētes illa ꝑsonis eis ꝑsidentib⁹ libēter cōcedim⁹ que ipsarū ac monasterij et ordinis ꝑdictoꝝ fauorē et cōmoda respicere dinoscūtur. Dudū siquidē Baldasaris olim epi Tusculaneñ in sua obediētia de qua partes tunc erant Johannes. xxiij. nūcupati in fauorē dicti monasterij ac illi⁹ abbatis/necnō coabbatū et abbatissarū dicti ordinis ꝑ tēpore existentiū emanarūt littere tenoris subsequētis.

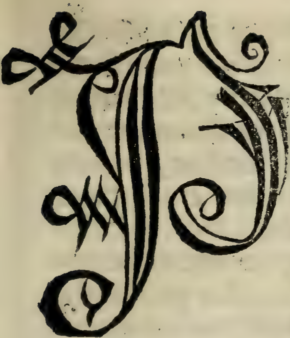
Johannes Eps seruus seruoꝝ dei Ad ꝑpetuā rei memoriā Ad salutare regimē ac incremēta ꝓficua dilectoꝝ filiorum ordinis Cistercieñ qui in agro plantatus dñico vberes fruct⁹ ad laudem diuini nominis et odorē suauitatis ꝓducit assidue in vltimos orbis fines/paterne ꝯsiderationis dirigētes intuitus et cupiētes vt eo vigilanti⁹ atqꝫ deuotius altissimo impendere valeant iugiter famulatū quo maiori quietudine in cōtemplatione sedula diuinorū salubriter ꝑfruentur/ac deuotis supplicationib⁹ dilectorū filiorū abbatis et cōuentus monasterij Cistercieñ Cabiloneñ dioc/ necnō coabbatū et abbatissarū dicti ordinis cistercieñ in hac parte fauorabiliter annuētes hac ꝑsenti cōstitutione ꝑpetuo duratura/ et auctoritate aplica decernimus statuētes/ qꝫ de cetero in ꝑfato ordine Cistercieñ/aut eius mēbris nullus qui de dicto ordine nō existat cuiuscūqꝫ alteri⁹ religionis ordinis status dignitatis aut ꝑeminentie fuerit etiam si cardinalat⁹ dignitate fulgeret aplica vel alia quauis auctoritate possit vel debeat presidentiā/gubernationē/administrationē/aut ꝑeminentiā aliquis ꝑ se vel alios/ directe vel indirecte/aut quouis quesito colore quōlibet impetrare obtinere/regere/administrare/vel gubernare quōcunqꝫ aut qualitercūqꝫ decernētes exnūc irritū et inane si secus sup his a quoquā quauis auctē scienter vel ignorāter cōtigerit imposterū quōlibet attemptari/ꝑ predicta vero nullū ꝑiudiciū afferri volum⁹ alicui ex venerabilib⁹ fratrib⁹ nr̄is sancte Romañ eccl'ie cardinalib⁹ in pñtiarū in ꝑfato ordine cistercieñ gubernationē/commēdā/admistrationē/seu ꝑsidentiā aliqs obtinēti quominus illas gerere valeat et tenere iuxta formā litterarū aplicarū eidē desup hacten⁹ cōcessarū. Nulli ergo oino hoim liceat hāc pagi

nā nostre ꝯstitutionis ⁊ volūtatis infringere/vel ei ausu teme-
rario ꝯtraire. Si qͣs aūt hoc attēptare p̄sumpserit/indignatio-
nē omnipotētis dei ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl'oꝝ eius se no-
uerit incursurū. Datū Constantie. vij. kl. Februarij. Pontifi-
catus nostri Anno quinto. Nos igitur abbati ⁊ monasterio
necnō coabbatib⁹ ⁊ abbatissis p̄dictis ampliori desup aminicu
lo ꝓuidere cupieñ/ac litteras ⁊ tenorē antedictos ratos habē-
tes ⁊ gratos illos auctoritate apl'ica ⁊ ex certa sciētia harū serie
innouam⁹/ac vim ⁊ vigorem habere decernim⁹/ necnō statuta
decreta ac oīa alia ⁊ singula in dictis litteris ꝯtenta ⁊ quecūqȝ
inde secuta eisdē auctoritate ⁊ scientia confirmamus/approba-
mus/⁊ p̄sentis scripti patrocinio cōmunim⁹. Nō obstañ cōsti-
tutionib⁹ ⁊ ordinationib⁹ apl'icis/necnō omnib⁹ illis que dic-
tus Baltasar ep̄s in prefatis litteris suis nō obstare voluit ce-
terisqȝ cōtrarijs q̄buscūqȝ. Nulli ergo oīno hominū liceat hāc
paginā nostre innouationis/cōstitutionis/cōfirmationis/ ap-
probationis/⁊ cōmunitionis infringere/ vel ei ausu temerario
cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/ indignationē
omnipotētis dei/ ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl'orum eius se no
uerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū/Anno incar
nationis dñiie M.cccc.liiij. Noñ Octobris. Pontificatus no
stri Anno Octauo. Nos igit pariformiter ex certa sciētia no
stra singulas litteras p̄dictas ratas gratas habētes illas et in
eis cōtenta ⁊ inde secuta quecūqȝ auctoritate apl'ica harū serie
innouam⁹/ac vim ⁊ vigorē habere foreqȝ subnixas decernim⁹
ac cōfirmam⁹ ⁊ approbamus p̄sentisqȝ scripti patrocinio cōmu
nim⁹. Decernēdo qđ p̄sentiū trāsumpto alicui⁹ ep̄alis vel supe
rioris curie ecclesiastice sigillo munito/ ac signo ⁊ subscriptio-
ne notarij publici signato in iudicio ⁊ extra tanqͣ ipsis p̄inser-
tis ⁊ presentibus litteris si exhiberent plena fides adhibeatur
⁊ pinde stetur/ac si ipse presentes ⁊ preinserte littere forent ex-
hibite vel ostense/nec desuper alterius probationis aminicu-
lum requiratur. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc pagi-
nam nostre innouationis/cōstitutionis/cōfirmationis/appro-
bationis/cōmunitionis/⁊ decreti infringere/vel ei ausu teme-

rario contraire. Si quis autem hoc attemptare p̄sumpserit/ in dignationē omnipotentis dei/ ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurū. Datum Mantue Anno incarnationis dominice M.cccc.lix. vij. kl. Augusti. Pontificatus nostri Anno primo.

Hanc in forma confirmat domin' Innocentius papa. viij. in codice qui incipit. Regimini vniuersalis/ sicut dn̄s Sixtus papa. iiij. eā confirmauerat.

Cōfirmatio priuilegij domini Calisti pape. iij. Motu ppꝛio. ꝛc̄. super amplissima reuocatione omniū bullarū/ gratiarū/ expectatiuarum/ commendarū/ reseruationum/ ꝛ quarūlibet nominationū/ prerogatiuarum/ antelationū/ declarationum/ vnionū/ ꝛ exceptionū/ etiam per resignationē/ seu iuris cessionem/ aut alias quibuscunq̄/ etiā cardinalibus/ seu officialibus curie cōcessarum que sup ordinē nostrum nullū locum habere possunt prout clarius ꝛ breuius dicitur in textu q̄ aliter abbreuiari possunt cum clausula/ Et vidimus fides adhibeatur.

Ius Eps seruus seruorũ dei. Ad futurã rei memoriã. Licet ea que p predecessores nostros Romañ pontifices puide facta fuerunt/ et ab eis rite processerunt plenã obtineant firmitatẽ. Nos tamẽ illis interdum apostolici muniminis robur adijcimus/ vt eo firmius illibata persistant quo magis nostro fuerint p̃sidio cõmunita Dudum siquidẽ felicis recordationis Calistus papa .iij. predecessor noster ex certis rationabilibus causis nõnulla statutũ/declarationẽ/cassationẽ/ et irritationẽ pro vtilitate et cõseruatione monasteriorũ et locorum ac religiosorũ cistercieñ ordinis motu pprio ac ex certa scientia/ et de plenitudine aplice potestatis fecit/ et cõcessit put in ipsius p̃decessoris litteris quas diligẽter in cancellaria aplica inspici et examinari fecim⁹/ac quarũ tenor inferius est insertus plenius cõtinetur. Nos igit motu scientia et ptãte similib⁹ nõ ad alicui⁹ instantiã sed de nostra mera liberalitate statutũ/declarationẽ/cassationẽ/ et irritationẽ predicta rata et grata habẽtes/ illa et quecũqȝ inde secuta auctoritate aplica cõfirmamus/ et p̃sentis scripti patrocinio cõmunimus supplendo omnes defect⁹ si q forsan interuenerint in eisdẽ. Necnõ litteras ipas vim et vigorẽ habere ac virib⁹ subsistere decernim⁹ p p̃sentes nõ obstantib⁹ cõstitutionib⁹ aplicis/ac omnib⁹ illis que dictus p̃decessor in eisdẽ litteris nõ obstare voluit/ceterisqȝ cõtrarijs quibuscũqȝ. Tenor vero ipsarũ litterarum de verbo ad verbũ sequit et est talis. **Calistus** Eps seruus seruorum dei. Ad futurã rei memoriã. Ad fructus vberes quos cistercieñ ordo in agro militantis ecclesie plantatus dextera dñi velut arbor bona pduxit hactenus et pducit consideratõis nostre oculos extẽdentes aplici fauoris presidiũ sibi libẽter impartimur/ et in his que solidationẽ status/necnõ ppetuã pacem et tranquillitatẽ eiusdẽ cõcernũt nos gratiosos et fauorabiles exhibemus. Cum itaqȝ sicut ad apostolatus nostri peruenit auditũ ordini Cistercieñ p̃fato ac illius monasterijs/psonis/atqȝ locis magna piculose

desolationis dispendia imminere noscant ex eo quia nõnulli pretextu quorundã litterarũ aplicarum etiã ad vacatura se extendentiũ in dictis monasterijs atq; locis prefici ꝛ ꝑesse presumunt. Nos ne per hoc nostre cõsciẽtie serenitas remaneat intrãquilla/taliũ turbationũ materias ab eodẽ ordine ꝓpellere ꝑmissisq; scandalis ꝛ incõueniẽtijs quantũ nobis ex alto ꝑmittitur obuiare/necnõ circa hoc salubre remediũ adhibere cupientes motu ꝓprio nõ ad alicuius nobis sup hoc oblate petitionis instantiam sed ex certa nostra scientia ꝛ aplice potestatis plenitudine statuim⁹ nostreq; intentionis fuisse ꝛ esse declaramus/necnõ harũ serie cõcedimus ꝙ nulla p nos aut sedẽ apostolicã seu nostra vel ipsi⁹ aut alia quauis auctoritate in genere vel in specie sub quibusuis formis aut verborũ expressionibus/ꝛ cũ quibuscũq; etiã indiuidualiũ ꝛ aliarũ derogatoriarũ clausularũ etiã taliũ ꝙ illis p queuis alia aplica litteras/priuilegia/ꝛ indulta ipsis etiã signãter specifice ꝛ expresse derogantia mime derogatũ esse vel fuisse censeat̃/seu derogari nõ possit vim ꝛ effectũ habentib⁹ ceterisq; effectui ꝑsitiũ ꝑiudicialib⁹ clausulis ac decretis irritãtib⁹ quibusuis ꝑsonis cuiuscũq; status/gradus/dignitatis/ordinis/vel cõditionis/etiã si scte Romañ ecclesie cardinales/aut sedis aplice officiales/seu epi/ aut alterius ordinis abbates/etiã motu ꝛ scientia similibus/ seu ad regũ/principũ/vel prelatorũ quorũlibet supplicationẽ/ vel aliquorũ resignatorũ beneficiorũ iuris cessionẽ vel recõpensationis/aut alio quouis intuitu/seu in earũ fauorẽ concessa hactenus vel imposterũ concedenda expectatiue cõmende/ aut alie queuis littere/facultates/noiationes/ꝛ mandata/ necnõ ꝓrogatiue/antelationes /declaratiões/ exceptiones/ priuilegia ꝛ indulta/ ac facte ꝛ forsan faciende/ etiam de primo vacaturis monasterijs/prelaturis/dignitatibus/ꝛ locis dicti ordinis speciales reseruationes quorum omnium tenores/ac si de verbo ad verbum inserti forent presentibus haberi volumus pro expressis et que suũ nondũ sortita sunt effectũ quorũq; vigore in ipsis monasterijs aut eorum aliquo non est alicui ius quesitũ ad monasteria/prelaturas/abbatiales/ꝛ alias dicti ordinis

dignitates ꝛ loca etiã vtriusqꝫ sexus ordinis hmõi aliqualiter se extendunt/aut quõlibet se extendere possint siue debeant/ nec monasterioꝝ ꝛ locoꝝ huiusmodi cõuentus religiose psone /aut vasalli/etiã vtriusqꝫ sexus ad receptionẽ alicuiꝰ/etiam auctoritate taliũ litterarũ ꝛ pcessuũ exinde habitoꝝ teneant/ nec ppterea interdici/suspendi/vel excõicari possint cassantes ꝛ irritantes/ac p infectis ꝛ nullis habentes illa omnia ꝛ singula talia expectatiuas/gratias/facultates/litteras/nominationes/reseruationes/nominãdi/reseruandi/vniendi/ꝛ alia mandata aplica suũ effectũ nondũ sortita ꝛ alia p que effectus presentiũ quomodolibet impediri posset/vel differri/ac decernentes illis nullã in iudicio vel extra fidem adhibendã fore/nec cõuentus ꝛ psonas eorundẽ monasterioꝝ ad receptionẽ eorundẽ pretextu litterarũ ipsarũ teneri. Necnõ put est irritũ et inane si qd secus sup his a quoquã quis auctoritate scienter vel ignoranter imposterũ cõtigerit attemptari. Non obstantibꝰ si in facultatibꝰ ꝛ litteris seu mandatis huiusmodi tales apposite fuerint clausule/scꝫ aut si locoꝝ ordinarijs/seu abbatibꝰ/abbatissis/vel cõuentibus dicti ordinis/vel quibusuis alijs cõmuniter vel diuisim ab eadẽ sede indultũ sit qꝫ ad receptionẽ vel puisionẽ alicuiꝰ minime teneant/ꝛ ad id cõpelli/aut qꝫ interdici/suspendi/vel excõmunicari nõ possint p litteras aplicas nõ facientes plenã ꝛ expressam ac de verbo ad verbũ de indulto hmõi mentionẽ/p quã quidẽ clausulã aut cuiusuis alteriꝰ similis vel efficacioris clausule adiectionẽ vel appositionẽ decernimus psentibꝰ nõ fuisse sufficienter derogatũ/ac cõstitutionibꝰ ꝛ ordinationibꝰ aplicis/puilegijs quoqꝫ ac statutis ꝛ cõsuetudinibus ordinis ꝛ monasterioꝝ iuramento cõfirmatione aplica vel quacũqꝫ firmitate alia roboratis ceterisqꝫ cõtrarijs quibuscunqꝫ. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hanc paginã nostrorũ statuti declarationis/cõcessionis/cassationis/ ꝛ irritationis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis aũt hoc attemptare psumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/ac beatorũ Petri ꝛ Pauli aploꝝ eius se nouerit incursurũ. Datũ Rome apud sanctũ Petrũ Anno incarnatõis dñice M.cccc.lviij

N.7

iij.kl. Maij. Pontificatus nostri Anno quarto. Ceterũ qa difficile foret p̄insertas ꝛ p̄sentes litteras ad singula in quibus de eis fides forsan facienda fuerit loca deferre volumus ꝛ apli ca auctoritate supradicta decernim⁹ ꝙ ipsarũ trãsumpto alicuius ep̄alis vel superioris ecclesiastice curie sigillo munito ac signo ꝛ subscriptione notarij publici ꝛ legalis signato in iudicio ꝛ extra tanq̃ in ipsis p̄insertis ꝛ p̄sentibus litteris si exhiberẽtur plena fides adhibeat̄/ ac p̄inde stetur ac si ipse p̄inserte ꝛ p̄sentes littere forent exhibite vel ostense. Nulli ergo oino hominũ liceat hanc paginam nostrorũ cõfirmationis/cõmunitionis/suppletionis/voluntatis/ꝛ decreti infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis aũt hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationẽ omnipotẽtis dei/ ꝛ beatorũ Petri ꝛ Pauli apostolorũ eius se nouerit incursurũ. Datũ Mantue Anno incarnationis dñice. M.cccc.lix. vij. kl. Augusti. Pontificatus nostri Anno primo.

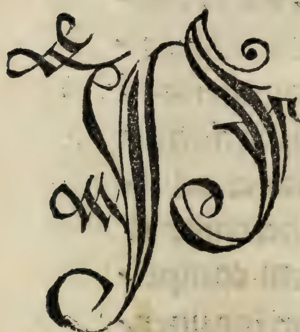
Premissam bullã cõfirmat dñs Sixtus papa.iiij.in bulla q̃ incipit Regimini vniuersalis. Et similiter dñs Innocẽtius papa.viij.in bulla sub forma codicis/que incipit Regimini vniuersalis ecclesie.

Perpetuũ decretũ ꝙ bona monasteriorũ ordinis sint cõmunia ꝛ in monasterio cõseruentur/ ꝛ per cõmendatarios seu eorum officiarios non alienentur. Qr super hoc obedire debent ordinationi visitatorum ordinis appellatione non obstante. Qr visitatio monasteriorũ cõmendatorum ꝛ aliorum eis subiectorum per

abbatem cistercij ꝛ quattuoꝛ pꝛimos so-
lum fieri debeat/ꝛ illos dumtaxat religi-
osi debent recipere/ꝛ in eoꝛum manibus
pꝛofessionem emittere. Ut officiales mo-
nasterioꝛum cōmendatoꝛū qui debent es
se oꝛdinis ꝓfessi/subijciuntur coꝛrectio-
ni ꝛ punitioni patrum abbatū ꝛ alioꝛum
visitatoꝛū oꝛdinis/ꝛ si debitam ipsis mo
nasterijs ꝛ conuentibus nō pꝛestiterint
obedientiā per ipsos visitatoꝛes coerce-
antur. Ut abbas cistercij ꝛ quattuoꝛ pꝛi-
mi possunt gubernatoꝛes monasterioꝛū
huiusmodi ad illoꝛum reedificationem
et ad pꝛouidendum conuentui et ad fa-
ciendum ea que abbates tenerentur si
monasteria haberent abbatem compel-
lere. Ut commendatarij eadem iuramen-
ta facere tenentur sicut abbates cum ad-
ditione ꝙ conuentibꝰ pꝛouidebunt suf-
ficienter de pane/vino/ꝛ pictantia per re-
ligiosos oꝛdinis et nō per seculares. Ut
quamdiu monasteria sunt commendata
monachi tenentur annualem confessio-
nem facere/et suum pꝛopꝛium dare patri

visitatori seu alicui de quattuor primis

Quod officiales spirituales et temporales monasteriorum comendatariorum sint professi ordinis/ et claues cartarum librarie et iocalium custodiant. Quod officiales dictorum monasteriorum debent iurare coram conuentu quod fideliter colligent bona/ defendent iura/ et ipsa fideliter exponent ad vtilitatem monasteriorum.

Jus Episcopus seruus seruorum dei. Ad perpetuam rei memoriam Super gregem dominicum nobis licet immeritis desuper creditum extendentes vigilis speculatoris officium in decore ac felici statu sacre religionis cisterciensis ingenti mentis exultatione reficimur prospicientes potissime quod monachi dicti ordinis per bonorum operum exercitium et preclara sanctitatis merita precedentes ceteros ad diuine maiestatis obsequium retrahunt per exemplum vitam ducendo pijssimam diuinisque laudibus ex quibus gloria tollitur altissimi acuratius insistendo vnde digne ducimur eiusdem ordinis ac illius personarum obuiare dispendijs/ et nostre prouisionis ope/ ita salubriter prouidere quod ordo ipse illiusque persone monasteria et loca optate felicitatis in spiritualibus et temporalibus proficiant incrementis/ hinc est quod nos dilectorum filiorum Johannis abbatis cistercij ac generalis capituli ordinis cisterciensis in hac parte supplicationibus inclinati hoc perpetue constitutionis edicto auctoritate apostolica et ex certa scientia statuimus/ decernimus/ et declaramus quod omnia bona monasteriorum et aliorum locorum dicti ordinis sint communia/ et quod vasa argen-

tea ⁊ clenodia ⁊ alia quecũq; bona ad decorẽ ⁊ ornamentũ ab-
batis ⁊ cõuentus cuiuſlibet monaſteriorũ eorundẽ maneant ⁊
cõſeruentur in quolibet monaſterio ordinis antedicti quodq;
vaſa clenodia ⁊ bona p̃dicta ꝑ cõmendatarios ipſoꝝ monaſte
rioꝝ/vel eorũ officiarios vendi vel alienari nõ poſſint ſeu de-
beãt quoquõ/ſed viſitatores eiuſdẽ ordinis officiarios predic-
toſ ad obſeruationẽ ſtatuti decreti/⁊ declarationis huiuſmodi
ꝑ cenſuras eccleſiaſticas ⁊ alia oportuna iuris remedia ſubla-
to cuiuſuis appellationis obſtaculo aplica auctoritate cõpelle-
re valeant/⁊ teneanť. Viſitatio quoq; monaſteriorũ et locorũ
eorundẽ ac eis ſubiectorũ que in cõmendã tenenť ⁊ ꝓ tempore
obtineri cõtigerit ad abbatẽ ciſtercieñ ⁊ quattuor primos cuili
bet in ſua generatione iuxta formã antiquoꝝ priuilegiorũ ei-
dem ordini conceſſoꝝ ꝑtineat/ac monachi ipſoꝝ monaſterioꝝ
cõmendatorũ abbatẽ ciſtercieñ ꝓ tempore ⁊ quattuor primos
huiuſmodi dũtaxat ad eãdẽ viſitationẽ recipere/⁊ in eorũ ma-
nibus ꝓfeſſionẽ emittere debeant ⁊ ſint aſtricti. ipſiq; abbas ⁊
quattuor primi eoſdẽ monachos viſitare/ corrigere/ ⁊ punire
iuxta criminũ ⁊ exceſſuũ exigentiã punire debeant ⁊ teneanť.
Officiales vero dictoꝝ cõmendatoꝝ monaſteriorũ qui eiuſdẽ
ordinis religioſi fuerint vel exiſtãt correctiõi/punitiõi ⁊ emẽda
tioni patrũ abbatũ ⁊ alioꝝ viſitatorum dicti ordinis ſint ſubie
cti/⁊ ſi debita ipſis monaſterijs ⁊ illorũ cõuentibus ſeu mona-
chis nõ preſtiterint obedientiã ꝑ viſitatores dicti ordinis pu-
niãtur ⁊ coherceanť/ac abbas ciſtercieñ ⁊ quattuor primi/ nec-
nõ quilibet ipſorũ gubernatores ⁊ cõſeruatores ipſorum mo-
naſteriorũ cõmendatorũ ad reedificandũ illorũ edificia neceſ-
ſaria ⁊ in bono ſtatu manutenendũ/ ac etiã ad ꝓuidendũ de-
bite ⁊ honeſte cõuentibus monaſteriorũ eorundẽ ⁊ alia facien-
dũ que abbates ibidẽ facere tenerenť ſi monaſterijs cõmenda
tis huiuſmodi p̃ſiderent ſimiliter cõpellere valeant/qđq; om-
nes ⁊ ſinguli cõmendatarij monaſteriorũ eorundẽ anteq̃ illo-
rum poſſeſſionẽ regiminis ⁊ adminiſtrationis bonoꝝ aſſequã
tur ſolitũ iuramentũ videlicet ꝙ bona imobilia ad ſuũ mona-
ſteriũ ꝑtinentia non vendent nec alienabunt/ aut in pignora-

bunt/seu de nouo infeudabunt/ ꝛ alias in forma solita ꝓut ve
ri abbates ipsoꝝ monasterioꝝ ꝑstare cõsueuerunt/ ꝛ ꝙ etiam
cõuentualib⁹ panẽ/ vinũ/ pictantiã ꝑ aliquẽ de fratribus dicti
ordinis ꝛ nõ ꝑ seculares ꝑsonas/cerimonias vel alias dicti or-
dinis honestates ignorantes/ministrabit seu ministrari faciet
ꝑstare debeant ꝛ teneant. Itẽ declaramus sufficere ꝙ q̃diu mo
nasteria vel loca ipsa in cõmendã tenebuntur/illoꝝ monachi
annualẽ dumtaxat faciant confessionẽ/ꝛ suũ ꝓprium eoꝝ pa-
tri visitatori aut alicui ex quattuor primis reuelent seu tradãt.
Quodq; prior ꝛ supprior in eisdẽ cõmendatis seu cõmendandis
monasterijs officiales spirituales ꝛ temporales/ ac cellararius
qui claues cartarum librarie ꝛ alioꝝ iocaliũ monasterij habe-
at predicti ordinis professi ꝛ nõ officiales seculares existentib⁹
religiosis ordinis per cõmendatarios etiã si sancte Romañ ec-
clesie cardinales fuerint instituant. Sacrista vero infirmarius
ꝛ portarius alijq; officiales intra monasteria huiusmodi com-
morantes corã cõuentibus eorundẽ monasterioꝝ ꝙ illoꝝ bo
na temporalia recolligent tuebunt ꝛ defendent/ ꝛ bene colligi
facient/ac ipsa exponẽt iuxta statuta apostolica de ꝓmissis ex-
pressam mentionẽ facientia iuramentũ prestare debeant ꝛ te-
neantur. Decernentes irritum ꝛ inane si secus suꝑ his a quoq̃
quauis auctoritate scienter vel ignoranter cõtigerit attempta
ri. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hanc paginã nostroꝝ statu-
ti/decreti/declarationis/ꝛ cõstitutionis infringere/ vel ei ausu
temerario ꝯtraire. Si quis autem hoc attemptare ꝓsumpserit
indignationẽ omnipotẽtis dei/ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli apo-
stolorum eius se nouerit incursurũ. Datum Mantue Anno in
carnationis dominice M.cccc.lix. Pridie Noñ Augusti. Põ-
tificatus nostri Anno primo.

Qr visitatores ordinis nullius commen datarij/vel alterius quesito consensu pos sunt omnia ordinis monasteria visitare

reformare personas corrigere eas ad alia monasteria transferre et alias idoneas vsque ad sufficientē numerum surrogari/necnon cōmendatarios eorūque negociorum gestores compellere ad solutionē contributionum sicut abbates dictorū monasteriorum eorū predecessores/ et ad plenum visitationis et correctionis officium exercere inuocato auxilio brachij secularis.

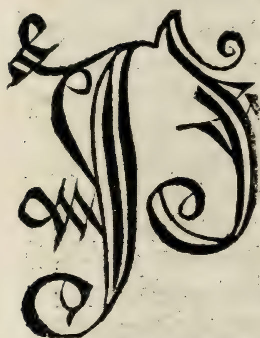
Iulius Eps seruus seruorū dei. Ad futurā rei memoriam. Inter ceteros ordines in vniuersali ecclesia stabilitos quibus nos pretulit clementia saluatoris Cistercien̄ precipuis affectibus ꝓsequētes pro singulorum ipsius ordinis monasteriorum conseruatione vt in eis maiestas altissimi collaudetur iugiter in benedictionibus gratiarū suique gloriosi nominis cultus et sacre religionis obseruantia vigeant/ aciem attente considerationis extendimus/ac circa ea per que felicibus ipsorum successibus consulatur quantum nobis ex alto permittitur partes nostre sollicitudinis fauorabiliter adhibemus. Sane pro parte dilectorum filiorū Guidi cistercien̄/ necnō ceterorū cistercien̄ ordinis monasteriorum abbatū nobis nuper exhibita petitio cōtinebat/quod licet ex regularibus institutis dicti ordinis auctoritate aplica approbatis/necnō de antiqua et approbata hactenusque ac tāto tpe pacifice obseruata ꝯsuetudine

q in cōtrariū memoria nō existit visitatores ipsi⁹ ordinis ad visitandū illi⁹ monasteria ꝓ tempore deputati/ tam ꝓ directione ꝑsonarū in eis altissimo famulantiū q̄ ipsoꝝ monasteriorū reformatione statutis temporibus singula monasteria p̄dicta eisq̄ p̄sidentes ⁊ in illis sub regulari habitu degentes ꝑsonas tam in capite q̄ in membris visitare ⁊ reformare/ necnō in eis quecunq̄ ad plenū visitationis officiū ꝑtinere/ ac ipsarū personarū directionē cōcernere dinoscunt̄/ fm deū ⁊ instituta huiusmodi ꝑagere cōsueuerint ipsiq̄ visitatores iuxta cōmissi eis officij debitū q̄ plura ex monasterijs p̄dictis/ que ꝑ diuersas etiam in dignitatib⁹ ecclesiasticis constitutas ꝑsonas in administrationē vel cōmendā obtinētur visitare ⁊ reformare/ necnon eorundē ꝑsonarū correctioni ⁊ emēdationi intēdere voluerint ⁊ ꝓ posse tentauerint. Quia tamē administratores ⁊ cōmendatarij p̄dicti/ siue eoꝝ vicarij vel officiales eos ad visitationē ⁊ reformationē huiusmodi quib⁹ ipsa monasteria ⁊ ꝑsone plurimū indigere noscūtur faciendas recipere ⁊ admittere/ necnō cōtributiones ad quas ratione monasterioꝝ eorundē ex cōcessione ⁊ ordinatione apostolica dicto ordini efficaciter obligantur/ ⁊ quas eorū p̄decessores dictorū monasteriorū abbates q fuerunt ꝓ tēpore ꝑsoluerunt contra iusticiā soluere recusarunt hacten⁹ ⁊ recusant/ ipsa monasteria in spiritualib⁹ ⁊ temporalibus multipliciter deformata remanserūt/ ac in eis non solū regularis obseruantia ⁊ monastica disciplina extincta sunt. Uerum etiā in eorū aliquib⁹ licet opulentissimis pauci residēt monachi/ ⁊ in plerisq̄ diuersoꝝ ordinū ꝑsone labe apostasie ⁊ alijs respersi criminib⁹ sine lege ⁊ timore domini viuētes cōmorantur in grauē diuine maiestatis offensam religiōis opprobrium ꝑniciosum exemplū fideliū/ ⁊ scandalū plurimorū. Quare pro parte abbatū p̄dictorū nobis fuit humiliter supplicatū/ vt ordinis ⁊ monasteriorū eorundē indēnitatibus ne ad totalē ruinā deformationēq̄ deueniat oportune prouidere de benignitate ap̄lica dignaremur. Nos igitur qui ex officij pastoralis ministerio nobis licet imeritis sup̄na dispositione cōmissi ecclesiaꝝ ⁊ monasteriorū omniū dispendijs occurrere ⁊ ꝓfectibus inten

dere iure tenemur hmōi supplicationibus inclinati auctoritate aplica hac ppetuo valitura cōstitutione statuim⁹ ꝛ ordinamus ꝙ ipsius ordinis visitatores qui ꝑ tempore erunt auctoritate p̄sentiū absq͡ʒ alicuius licentia vel ꝯsensu quotiens oportunū fuerit omnia ꝛ singula ipsius ordinis monasteria/ etiā si illa q̄bususuis psonis ecclesiasticis pontificali vel quauis alia ecclesiastica dignitate p̄dictis cōmēdata/aut in administrationē ꝯcessa seu cōmissa fuerint iuxta sacrorū canonū ꝛ instituta predicta visitare ꝛ reformare/ac illorū psonas corrigere/ꝛ si id eis expediens videat̄ psonas ipsas ad alia eiusdē ordinis monasteria transferre/ atq͡ʒ alias idoneas eorū loco vsq͡ʒ ad sufficientē numerū substituere ꝛ surrogare/cōtributiōes quoq͡ʒ predictas auctoritate ꝓpria exigere/eosdēq͡ʒ administratores ꝛ cōmēdatarios/siue eorū negociorū gestores quēadmodū eorū p̄decessores ipsoꝝ monasterioꝝ abbates qui ꝑ tempore fuerūt ad id cōpellere/necnō quecūq͡ʒ alia facere statuere ꝛ ordinare libere ꝛ licite valeant que ad plenū visitationis ꝛ correctionis officiū ptinere noscunt̄ ꝛ ꝓut scd̄m deū reformationi/directioni/ac ꝓspero statui monasteriorū ꝛ personaꝝ huiusmodi cognouerint expedire. Cōtradictores quoslibet ꝛ rebelles p censurā ecclesiasticā ꝛ alia oportuna iuris remedia cōpescendo/ inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Nō obstan̄ quibuscunq͡ʒ priuilegijs/exemptionib⁹/libertatibus/indultis/ꝛ gratijs/tam cōmendatarijs ꝛ administratorib⁹ q̄ʒ alijs psonis predictis p nos vel sedē apostolicā sub quauis forma vel expressione verborū cōcessis/etiā si de illis eorunq͡ʒ totis tenorib⁹ habenda esset in p̄sentibus mentio spālis/quibus omnib⁹ inq̄ntū per ea visitatorū eorundē officiū impediri aut retardari posset derogari volumus ꝛ derogamus expresse/ipsis alias in suo plenario robore duraturis ceterisq͡ʒ cōtrarijs quibuscūq͡ʒ. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre cōstitutionis ordinationis/volūtatis/ꝛ derogatiōis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare presumpserit/ indignationē omnipotentis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurū. Datum Rome apud sanc-

tum Petrum Anno incarnationis dominice M. cccc.lxj. iiij. Idus Aprilis. Pontificatus nostri Anno quarto.

Bulla super duabus regulis cancellarie apostolice / de reuocatione expectatiuarum/reseruationum/ vnionum/annexionum. &c.

Pius Eps seruus seruorū dei. Ad futurā rei memoriam. Cunctis dis ponentes fidelibus iusticiā ministrari tenores quarundā per nos dudū editarum constitutionū que die quinta mensis Septembris/Anni incarnationis dominice Millesimi quadringentesimi quinquagesimioctaui publicate fuerūt ad instantiā dilecti filij magistri Jacobi Burorū vicedomini ecclesie Remeñ scriptoris & familiaris nostri se illis ꝓ sui cōseruatione iuris indigere asserētis p̄sentib⁹ annotari fecim⁹ volentes & decernentes q̄ huiusmodi sic insertis tenoribus stetur/& plena fides adhibeatur vbicunq̄ in iudicio vel extra exhibiti fuerint vel ostensi/ quarūquidē constitutionum tenores sequunt̄/& sunt tales. Item suoꝝ predecessorum vestigijs inherendo reuocauit quascūq̄ gratias expectatiuas necnō alias q̄s sup quibus per cancellariā apostolicā littere in forma solita expediri cōsueuerunt reseruationes de quibusuis etiam patriarchalib⁹/metropolitañ/& alijs cathedralib⁹ ecclesijs a monasterijs & beneficijs vacaturis cū mandatis de ꝓuidendo & extensionibus inde secutis per dictum predecessorē in fauorem quorūcunq̄ & quibuscunq̄/etiā si sint sancte Romane ecclesie cardinales concessas & factas/ ac facultates nominandi/& reseruandi/ac cōferendi prerogatiuas & indulta/ que circa gratias & reseruationes huiusmodi ab eodē predecessore

emanarunt quo ad ea in quibus nondũ sortite sunt effectum.
Item rationabilib⁹ suadentib⁹ causis ipse domin⁹ noster omnes vniones/annexiones/ꝛ incorporationes de quibusuis cathedralib⁹/necnõ alijs ecclesijs/ac monasterijs/ dignitatibus/ ꝑsonatibus/officijs/ac beneficijs ꝛ locis ecclesiasticis /qualiacũqꝫ fuerint inuicẽ vel alijs ecclesijs/monasterijs/mẽsis/ dignitatib⁹/ꝑsonatibus/ officijs/ beneficijs/ ꝛ locis quomodolibet apostolica vel alia quauis auctoritate factas que suum sortite non sunt effectũ/ac quecũqꝫ cõcessiones ꝛ mandata suꝑ vnionibus/annexionibus ꝛ incorporationib⁹ taliter faciẽdis reuocauit/cassauit ꝛ irritauit/nulliusqꝫ decreuit existere firmitatis/ nec alicui quascũqꝫ clausulas vel adiectiões in quibusuis apostolicis/etiã que motu ꝓprio ꝛ ex certa scientia ꝓcesserant vel emanauerant litteris quomodolibet cõtentas aduersus reuocationẽ/cassationẽ/ꝛ irritationẽ huiusmodi noluit aliquaten⁹ suffragari. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostre voluntatis ꝛ constitutionis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attemptare ꝑsumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/ꝛ beatorũ Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurũ. Datum Mantue Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo quinquagesimonono.xij.kl.Septẽbris. Pontificat⁹ nostri Anno primo.

De transumptis alicuius episcopalis simul ꝛ abbatialis curie sigillis munitis/ ac duorum seu plurium legaliũ notariorum subscriptionibus ꝛ signis subscriptis omnimoda fides sicut originalibus litteris adhibeatur.

Ius Eps seruus seruorũ dei. Dilectis filijs abbati ꝛ cõuentui monasterij cistercieñ Cabiloneñ diocel. Salutẽ ꝛ aplicam benedictionẽ. Solet aplice sedis copiosa benignitas honestis votis poscentiũ benigne annuere/ꝛ ꝓ eorũ ac monasteriorũ in quib⁹ diuinis obsequijs mancipati sunt indẽnitatib⁹ salubrit ꝓuidere. Sane ꝑ parte vestra nobis nuper exhibita petitio cõtinebat/ ꝙ licet vobis ac pfato ꝛ alijs monasterijs vestri ordinis ꝙ plura priuilegia/exemptiões/libertates/imunitates/ ꝛ indulta fuerint ab aplica sede ꝯcessa ꝓut in diuersis litteris aplicis desuꝑ cõfectis que in archiuo eiusdẽ monasterij ad ꝑpetuã rei memoriã cõseruant plenius cõtinet. Quia tñ sepe cõtingit ꝙ ꝓpter emergentiũ negociorꝝ oportunitates ꝛ causas/ ꝛ alias ꝯtrouersias que suꝑ bonis dicti ordinis sepi⁹ oriunt ipsarꝝ lrarꝝ tenores ad Romanã curiã ꝛ alia remotissima loca in diuersis iudicijs vos exhibere oportet/vos istãtis tẽporis maliciã viarũqꝫ discrimina ꝛ locorũ distantiũ nõ imerito formidantes lras ꝛ priuilegia hmõi ad loca remota deferre ꝑtimescitis quo fit vt ex hoc vestra ꝛ monasteriorũ eorũdẽ iura depereant/ ꝛ corꝝ bona multipliciter dissipent in nõ modicũ vestrũ ꝛ monasteriorũ eorundẽ p̄iudiciũ ꝛ grauamen. Quare ꝑ parte vestra nobis fuit hũiliter supplicatũ/vt indẽnitati vestre suꝑ his oportune ꝓuidere paterna diligẽtia curaremus. Nos itaqꝫ hmõi supplicationibus inclinati/auctẽ aplica tenore p̄sentiũ decernim⁹/ ac vobis pariter indulgem⁹ ꝙ transumptis alicui⁹ epalis simul ꝛ abbatialis curie sigillis munitis/ac duorũ seu pluriũ legaliũ notariorũ subscriptionib⁹ ꝛ signis subscriptis ꝛ subsignatis omnimoda fides adhibeat/eisqꝫ in iudicio ꝛ extra/ac vbicunqꝫ fuerint exhibita vel ꝓducta ꝑinde stetur/ipsaqꝫ trãsumpta oĩmodã rei seu facti certitudinẽ faciãt/ ꝛ illud idẽ robur obtineãt in oĩbus ꝛ ꝑ oĩa/ac si ipa originalia priuilegia/seu littere forẽt exhibita vel ostensa. Nulli ẽ oĩno hoĩm liceat hanc paginã no-

stre cōstitutionis ꝛ indulti infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē oīpotentis dei/ac beatorū Petri ꝛ Pauli apl'orum eiꝰ se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū/Anno incarn̄ dn̄ice M.cccc.lxxij.iij.kl. Julij. Pōtificatus nr̄i Anno quinto.

Confirmationē Clemētine a domino Pio papa.ij. vide antē Clemens papa.iiij.

Confirmationē Benedictine a domino Pio papa.ij. vide ante Benedictus papa.xij.

Priuileg. dn̄i Sixti pape.iiij.

Ut omnes ordinis p̄sone cuiuslibet sexus ꝛ cōditiōis/ac etiā donati/ familiares iconomi/ꝛ p̄curatores possūt in mortis articulo/ cū salutari penitētia absolui ab omnibꝰ ꝛ singulis excōis/suspen̄/ꝛ interdicti/ꝛ alijs sentētijs censuris et penis ecclesiasticis. Necnō ab oībus criminibꝰ/ excessibꝰ/delictis/ꝛ peccatis quibuscūq̨ etiā sancte sedi reseruatis/plenariā absolutionē ꝛ remissionē/ac sanctissimū iubileū/siue omnes indulgētias quas tēpore iubilei Rome existentes visitantes ecclesias ad hoc deputatas cōsequunt̄ recipere Et q̄ si mors inde nō sequat̄ poterit hec gratia seu indulgētia totiens quotiēs

necesse fuerit reiterari/cum certis alijs cō ditionibus infra declaratis.

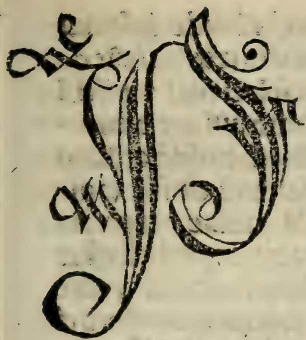

Sixtus Epus seruus seruorum dei. Dilectis filijs vniuersis abbatibus /abbatissis/prioribus/monachis/ militibus/monialibus/nouicijs/ conuersis donatis/familiaribus/cōtinuis comensalibus/iconomis/ procuratoribus/ꝛ alijs psonis vtriusqꝫ sexus cistercieñ ordinis p̄sentibus ꝛ futuris. Salutem ꝛ apostolicā benedictionē. Sacrosancte religionis vestre puritas/vite sanctimonia/feruor deuotionis/ac in dominici agricultura labor assiduus/ quibus ad supernū brauiū feliciter cōprehendendū/ceterisqꝫ fidelib⁹ impetrandū/totis insudatis viribus/nos ꝓuocant vt antiqui hostis iacula quibus vos ceterosqꝫ spiritualis vite sectatores impetere atqꝫ impedire nititur/scuto nostre ꝓtectionis tanto propellamus diligentius quanto de vestri profectus frustratione si forte qđ absit callidi hostis decepti versutijs inuanū curreretis/amplius doleremus/hinc est ꝙ nos saluti animarū vestrarum consulere cupientes/dilecti filij Hymberti abbatis Cistercij deuotis supplicationibus inclinati/vt ꝯfessor idoneus de ordine vestro quē quilibet vestrum ad hoc duxerit eligendum cōfessionibus vestris diligenter auditis/ab omnibus ꝛ singulis excōmunicationis/suspensionis/ꝛ interdicti/alijsqꝫ ecclesiasticis sentētijs/censuris ꝛ penis/a iure vel ab homine quomodolibet latis/quib⁹ quomōlibet ligati fueritis seu alter vestrum ligatus fuerit/necnō pro cōmissis per vos ꝛ quēlibet vestrum criminibus/excessibus/delictis/ꝛ peccatis quibuscūqꝫ/ quantumcūqꝫ enormib⁹/etiā si talia fuerint propter que sedes apostolica merito foret cōsulenda/semel in mortis articulo/ debitam vobis ꝛ cuilibet vestrū absolutionem impendere/ ac peni

tentiam salutarem iniungere/ necnon omniũ peccatorum ve-
strorum de quibus corde contriti ꝛ ore confessi fueritis plena-
riam remissionem/ necnõ sanctissimũ iubileum/ siue omnes et
singulas indulgentias/ ac plenariam omniũ peccatorũ vestro-
rum remissionẽ/ per nos ꝛ p̃decessores nostros Romañ ponti-
fices christifidelibus personaliter anno iubilei Romam veni-
entibus/ ꝛ ecclesias ad hoc statutas ꝛ deputatas vere contriti
ꝛ confessi visitantibus quouismodo cõcessas/ ꝛ quas cõsequũ-
tur ac consequi possunt/ ac si personaliter veniretis/ ꝛ easdẽ ec-
clesias per tẽpus ad hoc statutũ visitaretis. ac omnia ꝛ singu-
la per nos ꝛ predecessores nostros pro iubileo / siue indulgen-
tijs ꝛ remissionibꝰ huiusmodi cõsequendis ordinata adimple
retis/ cõsequeremini/ ꝛ haberetis/ seu consequi ꝛ habere posse-
tis/ vobis in sinceritate fidei/ vnitate sancte Romane ecclesie/
ac obedientia ꝛ deuotione nostra ac successorum nostrorũ Ro
manorum pontificũ canonice intrantium persistentibus auc-
toritate apostolica concedere valeat/ ita tamen ꝙ si vobis vel
alteri vestrum in aliqua infirmitate graui remissio ꝛ iubileum
siue indulgeñ huiusmodi cõcedantur/ ꝛ mors inde non sequa-
tur nihilominus absoluti maneatis/ ꝛ quilibet vestrum mane
at/ vt prefertur/ ac plenaria remissio ꝛ iubileum . seu indulgen-
tie huiusmodi in vero mortis articulo iterũ impendi possint/ ꝛ
vobis ac vestrum cuilibet/ ac si alia non precessisset suffragari/
deuotioni vestre tenore presentiũ indulgemus. Sic tamen ꝙ
idem confessor de his de quibus fuerit alteri satisfactio impẽ-
denda eam vobis ꝛ alteri vestrũ ad quem spectabit per vos et
dictum alterũ vestrum si superuixeritis aut supuixerit/ vel per
alios si forte tunc transiueritis aut transiuerit faciendam in-
iungat/ quam vos seu dictus alter vestrum aut illi facere tene-
amini vt prefertur. Et ne quod absit ꝓpter huiusmodi grati-
am prócliuiores reddamini/ ad illicita imposterum committẽ-
da/ volumus ꝙ si ex confidentia remissionis huiusmodi ali-
qua forte alter vestrum committeret / quo ad illa predicta

remissio/ ꝛ iubileum siue indulgentie huiusmodi illi nullaten⁹ suffragentur/ p̄sentibus ꝑpetuis futuris temporibus duraturis. Nulli ergo om̄io hominū liceat hanc paginā nostre concessionis ꝛ voluntatis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotentis dei/ ac beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorū eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctū Petrū/ Anno incarnationis dominice M.cccc.lxv. Idus Decēbris. Pontificatus nostri Anno quinto.

Et in fauorem capituli generalis omnes persone ordinis/ necnon donati/ seruitores/ continui comensales/ ꝓcuratores/ ꝛ nuncij ad dictum capitulum accedentes/ quolibet anno tūc ꝛ infra viginti dies sequētes ab omnibus ꝛ singulis excōmunicationis/ suspensionis ꝛ interdicti/ aliisq; ecclesiasticis censuris/ necnō ab omnibus peccatis/ delictis/ criminibus/ excessibus ꝛ casibus/ etiā sancte sedi reseruatis absolui/ ꝛ suꝑ irregularitate dispensari possint/ ꝛ habere plenariā omnium peccatorum suorum remissionem et iubileum. ꝛc̄.

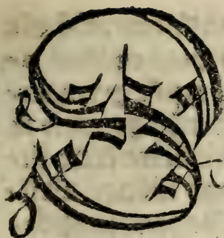
Philippus Miseratione diuina Epus Portueñ sacrosancte Romane ecclesie cardinalis. Uniuersis ꝛ singulis p̃sentes litteras siue p̃sens publicũ trãsumpti instrumentũ inspecturis/visuris/ lecturis/pariter ꝛ audituris. Salutẽ in domino ꝛ p̃sentibus fidem idubiã adhibere. Quia ratio exigit ꝛ equitas ꝑsuadet veritati testimoniũ ꝓhibere. Jdcirco ad vniuersitatis vestre ꝛ cuiuslibet vestrũ noticiã deducimus/ꝛ deduci volumus ꝑ ꝑsentes q̃ supplicationẽ originalẽ manu sanctissimi in christo patris ꝛ dñi nostri dñi Sixti diuina prouidentia papẽ iiij. in reuerendissimorũ ꝛ reuerendoꝝ in christo patrũ ꝛ dominorũ/dñoꝝ Guilli Ostieñ Berrardi Sabineñ eporum/ Philiberti tituli sancte lucie in Silice pb͞ri/miseratione diuina sacrosancte Romane eccl͞ie cardinaliũ/ Petri epi Tirasoneñ/ac bone memorie Hymberti quondã cistercij ꝛ Johannis monasterij beate Marie de Balerna Cistercieñ ordinis/ Bisuntineñ ꝛ Cabiloneñ diocesum abbatũ/ ac nostra p̃sentia/ signatã/ vna cũ clausulis ꝛ eius signatura nobis p̃sentatã recepimus huius modi sub tenore. Beatissime pater licet sacer ordo cistercieñ in sũma puritatis ꝛ deuotionis ꝑfectione fundatus tãdiu in vite sanctimonia ꝛ ꝑ vniuersa orbis climata ad edificationẽ ecclesie militantis/cũ odore virtutũ/ eximio religionis decore eminẽter floruerit ꝛ resplẽduerit/q̃diu iuxta ꝓmeuas sctõꝝ patrum institutiones abbates ꝛ ꝑsone regulares ipsi⁹ ordinis ex diuersis regnis/ ꝓuincijs ꝛ alijs mundi partib⁹/ singulis ãnis diligenter ad capituli generalis celebrationẽ ꝛ frequẽtationẽ accedere/ ꝛ ꝭm ipsius statuta regularia vite cursum cõponere/ vitiaq; ꝛ defectus cõtingentes reprimere/ ꝛ emendare potuerunt/tamẽ ab aliquib⁹ annis citra ꝓpter guerrarũ turbines/ distãtias locorũ/cõmendas de diuersis monasterijs eiusdẽ ordinis factas/aliorũq; sinistrorũ euentuũ multiplices anfract⁹ dicti abbates ꝛ ꝑsone regulares eiusdẽ ordinis paruo numero

p̃fatum generale capitulũ frequẽtare solent/ vñ ordo ipse qui prius in terris erat velut paradisus voluptatis celestis/ nũc q̃si derelictus pene cõuersus est in ruinã ⁊ desolationẽ/ ⁊ miserã dam patitur iacturã. Cum aũt pater sancte nõ nisi per aduentum dictorum abbatum ⁊ personarũ regulariũ eiusdẽ ordinis ad solennẽ frequentationẽ ⁊ annuã celebrationẽ eiusdẽ capituli generalis subueniri/ ⁊ vt id quod i eodẽ ordine dei gratia adhuc superest conseruari ⁊ augeri/quod vero deperditũ est et collapsuȝ reparari ⁊ restaurari possit/supplicat sanctitati vestre deuotus orator vester frater Hymbertus abbas monasterij cistercieñ Cabiloneñ diocesis/qui pro reparatione eiusdẽ ordinis/vt prefati abbates ⁊ alie psone eiusdem ordinis ad dictũ generale capitulũ annis singulis transeant ⁊ accedant summopere desiderat/quatenus in p̃missis oportune ꝓuidẽdo et abbatum ⁊ personarũ predictarũ animarũ saluti salubriter cõsuleñ omnib⁹ ⁊ singulis abbatibus/prioribus/monachis/nouicijs/conuersis/donatis/seruitoribus/continuis cõmensalibus/ꝓcuratoribus/nũcijs/⁊ alijs eiusdem ordinis psonis presentibus ⁊ futuris/qui ppetuis futuris temporib⁹ dicto generali capitulo interfuerint vt confessor idoneus de dicto ordine cui scd̃m ordinis instituta ex ꝓpriorum abbatum ordinatione alias cõfiteretur/⁊ quem tunc vel infra viginti dies immediate sequentes ad hoc quilibet ipsorũ duxerit eligendum/ eos et eorũ quẽlibet ab omnib⁹ ⁊ singulis excõmunicationis/suspeñ et interdicti/alijsqȝ ecclesiasticis sententijs censuris ⁊ penis/ a iure/vel ab homine quauis occasione vel causa latis inflictis ⁊ promulgatis/ac ferendis/ꝓmulgandis/⁊ infligendis/alijsqȝ eorum peccatis/delictis/criminibus/⁊ excessibus quibuscũqȝ quantũcunqȝ enormib⁹/etiã si talia fuerint propter que merito sedes apostolica foret cõsulenda/annis singulis quotiẽs dicto generali capitulo interfuerint/semel dumtaxat absoluere/ ⁊ eis pro cõmissis penitentiã salutarem iniungere/ necnõ sup irregularitate quouismodo ⁊ qualitercũqȝ contracta ⁊ contrahenda cũ eis ⁊ eorum quolibet dispensare/ necnon plenariam remissionẽ ⁊ absolutionem omniũ et singulorũ peccatoꝝ suoꝝ

tunc impendere possit ꝛ valeat licentiã ꝛ facultatem concede-
re ꝛ indulgere. Et insuper ꝙ transumptũ p̃sentis supplicationis
manu alicuius notarij publici signatũ/ ꝛ sigillo alicuius prela-
ti ecclesiastici sigillatũ valeat/ ꝛ eisdem suffragetur/ ac si p̃sens
supplicatio apud quelibet eorũ existeret decernere ꝛ declarare
dignemini de gratia speciali constitutionibꝰ ꝛ ordinationibus
apostolicis ceterisq̃ȝ in cõtrariũ facientibus nõ obstañ quibus-
cunq̃ȝ/ fiat vt petitur. ¶. Et de absolutione ab omnibꝰ etiam
reseruatis casibus ꝛ censuris. Et de plenaria remissione omni-
um peccatorum. Et de dispensatione sup irregularitate quo-
uis modo cõtracta. Et semel dumtaxat singulis annis ꝓ p̃sen
tibus ꝛ futuris abbatibus/ prioribus/ monachis/ nouicijs/ cõ-
uersis/ donatis/ seruitoribus/ cõmensalibus/ ꝓcuratoribꝰ/ nũ-
cijs/ ꝛ alijs eiusdẽ ordinis personis quibuscũq̃ȝ que dicto gene
rali capitulo interfuerint. Et quod hmõi facultas duret perpe
tuo. Et ꝙ de p̃sentibus sub sigillo alicuiꝰ prelati ecclesiastici et
signo notarij publici possit fieri transumptũ cui fides adhibe-
atur. Et ꝙ p̃sentis supplicationis sola signatura sufficiat/ absq̃ȝ
aliarũ litterarũ apostolicarũ desup cõfectõe. Fiat. ¶. Qua-
quidẽ supplicatione sic p nos recepta/ visa/ ꝛ diligenter inspec-
ta/ fuimus ꝓ parte reuerendorũ patrũ dominorũ Johannis
abbatis monasterij sancti Bernardi Ualentineñ in Romana
curia ipsius ordinis cisterciẽñ procuratoris generalis/ ac Johã
nis abbatis monasterij beate Marie de Balerna p̃fati debi-
ta cũ instantia requisiti quatenꝰ supplicationẽ ipsam originalẽ
que p diuersa loca ad singulorũ vota cõmode deferri non po-
test in forma auctẽtica transumi ꝛ exemplari/ ac in publicã trã
sumpti formã redigi mandare dignaremur. Nos igitur Phi-
lippus cardinalis prefatus attẽdeñ requisitionẽ huiusmodi fo-
re iustam ꝛ consonã rationi/ supplicationẽ predictã per notari-
um publicum infra scriptũ transumi ꝛ exemplari/ ac in publi-
cam transumpti formam redigi mandauimus/ decernentes ꝙ
huiusmodi transumpto tanta fides adhibeatur vbiq̃ȝ locorũ
quanta dicte supplicationi originali daretur et adhiberetur si
in mediũ ꝓduceretur. Jn quorꝫ omniũ ꝛ singulorum fidem ꝛ

testimoniū pmissorum psentes litteras siue presens publicum instrumētū exinde fieri ꝛ p notariū publicū infrascriptum subscribi ꝛ publicari mandauimus/sigilliqꝫ nostri iussimus ꝛ fecimus appensione muniri. Datū ꝛ actum Rome in domib⁹ residentie nostre sub anno a Natiuitate dñi M.cccc.lxxvj. Indictione nona/die vero Mercurij.iij. Mensis Aprilis. Pontificatus pfati sanctissimi dñi nostri dñi Sixti pape.iiij. Anno quīto. Presentib⁹ ibidem reuerendis in christo patrib⁹ ꝛ dñis/dominis Anthonio Maria Limeñ/ ꝛ Baptista Uintemillieñ epīs/ac venerabili viro dño Petro de Plaza pbro canonico Parmeñ testib⁹ ad pmissa vocatis specialiter ꝛ rogatis. Et ego Franciscus beliardus canonic⁹ Parmeñ publicus aplica atqꝫ imperiali auctoritatib⁹ notarius/qꝛ pinserte supplicationis copiam vnacū originali supplicatione collationaui/ꝛ illā cōcordare feci/ac psentis trāsumpti petitiōi ꝛ decreto/omnibusqꝫ alijs ꝛ singulis dū sic vt pmittitur p reuerendissimū in christo patrē ꝛ dominū dñm Philippū epm ꝛ cardinalē pfatū/ꝛ corā eo agerentur/dicerentur ꝛ fierent/ vna cū pnominatis testibus psens interfui/eaqꝫ oia ꝛ singula sic fieri vidi/ꝛ audiui. Idcirco hoc psens publicum instrumentū manu alterius/me alijs occupato negocijs/fideliter scriptū exinde cōfeci/subscripsi/ꝛ publicaui/ cū appositione nominis ꝛ signi mei cōsueti/ vnacū pfati reuerētissimi dñi cardinalis sigilli appensione rogatus ꝛ requisitus in fidem ꝛ testimoniū omniū ꝛ singulorꝫ pmissorum.

Dominus Sixtus papa.iiij. declarat q nō obstañ plenaria absolutione facta virtute indulgentiarū per eū concessarū existentibus in capitulo generali/ tamen pfessi ordinis tenētur quolibet anno cōfiteri pprio abbati de omnibus sm ordinis instituta.

Sixtus Epūs seruus seruorum dei. Ad futurā rei memoriā. Licet Romanus pontifex p christifideliū/ p̄sertim sub suaui religiōis iugo altissimo famulantiū animarū desiderata salute gratias interdū cōcedat. Nō tamē intendit pp̄terea salubria statuta et ordinationes ex quibus inferiores suis superiorib⁹ p obedientiam iungunt/ eorūq; salus puenit animarū quōlibet remouere ne ea que p salute ipsa pcuranda fauorabiliter emanarunt/ tēdere videant ad noxā/ Unde pontifex ipse sup his p sue declarationis ministeriū remedia adhibet oportuna/ put cognoscit in dño salubriter expedire. Dudum siquidē omnib⁹ et singulis abbatib⁹/ priorib⁹/ monachis/ nouicijs/ cōuersis/ donatis/ seruitoribus/ cōtinuis cōmensalibus/ pcuratorib⁹/ nūcijs/ et alijs cistercieñ ordinis psonis tunc p̄sentibus et futuris qui ppetuis futuris tēporibus eiusdē ordinis generali capitulo interessent/ vt cōfessor idoneus de dicto ordine/ cui secundū dicti ordinis instituta ex ppriorū abbatum ordinatione alias cōfiterentur/ et quē tunc vel infra viginti dies immediate sequētes ad hoc q̄libet ipsorū duceret eligendū/ eos et eorū quēlibet ab omnib⁹ et singulis excōicationis/ suspensiōis/ et interdicti/ alijsq; ecclesiasticis sentētijs/ censuris/ et penis/ a iure vel ab hoie quauis occasione vel causa/ latis/ inflictis/ et pmulgatis/ ac ferendis/ pmulgandis et infligendis/ alijsq; eorū peccatis/ delictis/ criminibus/ et excessibus quibuscūq;/ quātūcūq; enormibus/ etiam si talia forent ppter que sedes apl'ica foret merito cōsulenda/ annis singulis quotiēs dicto generali capitulo interessent/ semel dūtaxat debitā absolutionē impendere/ et penitentiā salutarē iniungere/ necnō sup irregularitate quouismodo et qualitercūq; cōtracta et cōtrahenda cum eis et eorum quolibet dispēsare/ necnō plenariā remissionē et absolutionē omniū et singulorum peccatorū suorum eis impendere possent et valerent/ licentiā et facultatē cōcessimus/ put in quadam supplicatione manu nostra signata/ cuius solā signaturā absq; litterarū apl'icar; de

p

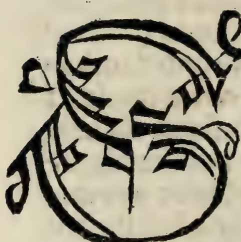
super expeditione valere voluim⁹ plenius continetur. Cũ aũt sicut accepimus in statutis ꝛ cõsuetudinibus dicti ordinis ꝓuide ꝛ salubriter ordinatis inter alia caueatur expꝛsse ꝙ vniuersi dicti ordinis ꝓfessores semel in anno de omnib⁹ peccatis suis quorum memoriã habuerint ab vltima cõfessione facta suis p̃latis/aut ꝑ illos ad hoc deputatis/debeant cõfiteri. Et sicut exhibita nobis nuper ꝓ parte dilecti filij Johannis abbatis mõasterij cistercieñ Cabiloneñ dioc. petitio ꝯtinebat ꝙ̃ plures dicti ordĩs monachi licentia ꝛ facultate p̃dictis abutẽtes/ ꝛ illã minus sano intellectu interp̃tantes/ sub cõfidentia dicte cõcessionis nostre/electis ꝑ eos cõfessoribus peccata sua ꝓprio prelato aut ꝑ eum ad hoc ꝓ tempore deputato ab vltima confessione sibi facta iuxta formã statutorũ ꝛ consuetudinũ predictorum ꝑ sanctos ipsius ordinis patres institutorũ/ ꝛ per sedẽ predictam confirmatorũ/ac ab ipsius ordinis primeua institutione vsq꜆ nunc incõcusse obseruatorũ confiteri non curent/ in statutorum eorundẽ vilipendiũ ipsorũq꜆ monachorũ periculũ animarũ/pro parte p̃fati Johannis abbatis nobis fuit humiliter supplicatũ/vt super hoc oportune ꝓuidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati auctoritate ap̃lica tenore p̃sentiũ decernim⁹ ꝛ declaramus ꝑ cõcessionẽ nostrã predictã eisdẽ statutis nullaten⁹ derogare voluisse/vel derogatũ fuisse aut esse/sed illa in omnibus obseruari debuisse ꝛ debere/p̃fatosq꜆ monachos ad confitendũ semel anno quolibet oĩa peccata sua ab vltima confessione illorũ prelatis facta iuxta formã dictorũ statutorũ in omnibus ꝛ ꝑ omnia ꝑinde astrictos fuisse/ꝛ fore/ac si concessio predicta a nobis nõ emanasset. Jlla tamẽ alias in suo robore permansura. Non obstantib⁹ p̃missis /ac constitutionibus ꝛ ordinationibus ap̃licis ceterisq꜆ cõtrarijs quibuscũq꜆. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostre cõstitutionis ꝛ declarationis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attemptare p̃sumpserit/indignationẽ omnipotentis dei ꝛ beatorũ Petri ꝛ Pauli apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrũ. Anno incar-

nationis dominice M.cccc.lxxxj.vj.kl. Julij. Pontificatus nostri Anno decimo.

Eiusdē. Declaratio q̄ per generalē reuocationē indulgentiarū per eum factā ipse non intendit derogare indulgentijs ordini concessis in forma prebsyteris sub annulo piscatoris.

Uniuersis Et singulis abbatib9/ prioribus/ monachis/ donatis/ ꝛ cōuersis ordinis cisterciēsi. Salutem ꝛ apostolicā benedictionē. Concessim9 alias vobis ꝛ singulis vestrum ad generale capitulū vestri ordinis accedentib9 facultatem eligendi confessorē sub certis modo et forma ꝓut in alijs nostris desuper cōfectis litteris plenius continetur. Cum autē omnes huiusmodi facultates reuocate per nos fuerint humiliter nobis de oportuno cōfirmationis remedio supplicari curastis. Nos huiusmodi supplicationibus inclinati tenore presentiū facultatem huiusmodi de eligendo confessore vobis cōcessam iuxta tenorem earundē litterarū cōfirmantes ꝛ approbantes eam in suo pristino robore ꝛ vigore esse ac persistere decernimus ꝛ declaramus perinde ac si reuocatio nostra huiusmodi quo ad illā nullatenus emanasset/ dicta reuocatione/ ceterisq̄ȝ in contrariū faciētibus non obstantibus quibuscūq̄ȝ. Datum Rome aqud sanctum Petrum sub annulo piscatoris die vicesimatertia Julij. Millesimo quadringentesimo octuagesimoprimo. Pontificatus nostri Anno decimo. L. Grifus.

Eiusdem. Ex. p quietatione z serenitate scrupulorũ multarũ cõsciẽtiarũ sup esu carniũ extra cõia infirmitoria ordinis/ex quo maior pars ordinis statutũ benedicti.xij.nõ obseruabat/nec velle seruari videbatur/dat pontifex capitulo generali z dño abbati cistercij plenariã ptãtem sup his disponendi/ statuẽdi/ z dispensandi absq cuiuscũq pene incursu/aut scrupulo conscientie

Sixtus Epus seruus seruorum dei. Ad ppetuã rei memoriã Ex supne dispositionis arbitrio/Romanus põtifex in supma ecclesie militãtis statione locatus/circa statũ ecclesiasticarũ psonarũ p̃sertim sacre religioni deditarũ cõtinuo sollicitus/ad ea p que humane fragilitati succurritur/z ipsarũ psonarũ saluti z oportunitatib⁹ cõsulitur operosis studijs z remedijs intendit/ac his que ppterea pcessisse cõperit/ne in recidiue cõtentionis scrupulũ relabant aplici muniminis adijcit firmitatẽ. Dudũ siquidẽ felicis recordatiõis Benedictus papa.xij.p̃decessor noster p quasdã suas litteras inter alia inhibuit ne abbates z monachi cistercieñ ordinis extra monasteria seu loca ꝯuentualia eiusdẽ ordinis/ac etiã ipsi monachi infra monasteria seu loca hmõi/aut in cameris z extra infirmitoriũ cõmune/carnes vel pulmenta cum carnib⁹ decocta vel cõdita comedere presumerent/cõtra obseruantiã dicti ordinis diuti⁹ obseruatam. Monachus aũt aut cõuersus qui huiusmodi inhibitionis trãsgressor esset trib⁹ diebus p qualibet

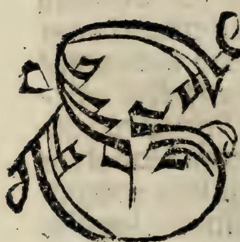
carniū vel pulmentorū huiusmodi comestione ieiunare in pane et aqua teneretur/et quod nihilominus quolibet ipsorum dierū in capitulo regularē accipere disciplinā. Sed abbas inhibitionis huiusmodi transgressor/ nō ad discipinā ipsam/sed ad ieiunia ipsa teneretur. Et si scienter hoc omitteret negligēter facere obseruari/etiā ex negligentia teneretur ad ieiunia plibata que quidem pene nulli remitti valerent/nec sup eis vel ipsarum parte aliqua cū aliquo dispensari/quod si aliqui sup esu carniū vel pulmentorū predictorum sepe inuenti essent delinquētes/ seu esū ipsum cōtra ordinationē huiusmodi frequētantes/ac p abbates pprios quod a talibus abstineant canonice moniti non desisterent/ essent post monitionē huiusmodi p bienniū eoipso inhabiles ad quecūque officia et administrationes in eodē ordine obtinenda/obtinētes vero illa remouerentur/ si abbatibus eorum visum foret ab obtentis/quodque nullus monachus vel cōuersus dicti ordinis cuiuscūque conditionis existeret/etiā si officiū haberet/nisi egritudine graui vel debilitate detentus foret/ carnes de cetero in cameris infirmitorij comedere psumerent/sed omnes comederent in cōmuni infirmitorio deputato/ nec carnes pararentur vel decoquerentur alibi quam in infirmitorio cōi/seu in coquina eidē infirmitorio deputata/vel in posterū deputāda/nisi abbas ex aliq causa rationabili alibi decoqui vel parari mādaret easdem/ vel in eius absentia ille cui dictus abbas committeret vices suas. Ubicunque autē pro alijs quam pro infirmis vel debilibus parate essent per infirmariū inter comedentes in infirmitorio diuiderentur/abbatibus vero benemeritis qui cessarent/ vel cederent spontanea voluntate locus et esus carniū p abbatē propriū scdm sue discretionis arbitriū concederetur/ et quilibet abbas dicti ordinis ex indulgentia posset interdū aliquos fratrū prout necessitas postularet aduocare/ipsosque secum in camera sua melius et plenius exhibere. Abbates autem ac alie notabiles psone ipsius ordinis ad monasteria declinātes de abbatis vel eo absente de psidentis regimini ipsius monasterij licentia in camera ipsius abbatis/vel in cōmuni infirmitorio carnibus vti possent/ prout in eisdē litteris plenius cōtinetur.

Cū autē sicut exhibita nobis nup ꝑ parte dilecti filij Hymberti abbatis monasterij Cistercień Cabiloneń dioc. petitio cōtinebat ex statuto seu inhibitione huiusmodi vel tenore verborum in ipsius Benedicti pape litteris cōtentorū predictorum esus carniū ⁊ pulmentorū huiusmodi abbatibꝰ/monachis / ꝓfessis/ ⁊ alijs ꝑsonis eiusdē ordinis extra septa monasterioꝝ suorum videatur esse vetitus/ ordoq̧ ⁊ monasteria ipsa ꝑ orbem respersa ꝓ maiori parte tenue/ ⁊ sup laboribus manuū ⁊ nutrimentis animaliū fundata/ ac eorum aliqua ob guerrarū turbines ⁊ alios sinistros euentus ruinosa ⁊ quasi desolata/ aliqua vero in locis sterilibus posita existant/ ⁊ si eis alij sint reddituſ qui vt plurimū rari sunt/ ⁊ in diuersis locis cōsistunt/ tam p̄missorum q̄ aliorū ordinis ⁊ monasteriorū predictorū ꝓ tempore occurrentiū cōmuniū ⁊ particulariū negociorū occasione/ collectione/ defensione/ directione/ ⁊ cōseruatione/ abbates/ monachi/ ⁊ alie eiusdē ordinis ꝑsone extra septa monasteriorū suoꝝ ad diuersa loca etiam remota/ ⁊ diuersarū regionū/ sepius trāsire ⁊ illa frequentare habeant/ que adeo vt plurimum sterilia sunt ⁊ bonis ad victum necessarijs priuata/ vt alium cibum q̄ carnes vel de carnibus decoctum quo se cōmode sustētare valeant nō receperunt. Et sicut eadem petitio subiungebat si abbates monachi ⁊ alie ꝑsone huiusmodi ad loca predicta transeuntes nō reficerentur importabiles incurrerēt infirmitates/ aut si non transeant fundationes ipsorū monasteriorū que a diuersis tam violentia q̄ ꝓcessuū inuolutionibꝰ ac innumerabilibus alijs modis impetunꝫ perire ⁊ deperdi possent/ pensata etiā humane cōditionis fragilitate/ que ꝓut experientia docet/ ꝓcliuior ad debilitatem seu impotentiā redditur/ transeūtes ieiunia ⁊ vite austeritatē antiquoꝝ patrum nequaquā perferre multoq̧ minorē vite rigorem vix sustinere valentes contra scrupulū cōscientie extra septa monasteriorū predictorum carnibus ⁊ pulmentis huiusmodi infirmitatē vitando corporalem sepius vesci oporteat/ pro parte dicti Hymberti abbatis nobis fuit humiliter supplicatū vt statuto ⁊ concessioni quo ad esum carniū ⁊ pulmentorum predictorū infra septa mona-

steriorū ac etiam inhibitioni huiusmodi loca diuersa infra sep-
ta monasterioꝝ cōcernenti/ac ꝓut illa concernūt prefatis litte
ris/necnō omnib⁹ ꝛ singulis in eis cōtentis pro illorū subsistē-
tia firmiori/robur apostolice cōfirmationis adijcere/aliasq₃ in
premissis ac statui abbatū/monachorum/monialiū/ꝛ aliarum
personarū predictorū oportune prouidere de benignitate apo
stolica dignaremur. Nos igitur litterarū necnō statuti cōcessi-
onis ꝛ inhibitionis huiusmodi tenores ꝛ formas/ ac si de ver-
bo ad verbū insererētur p̄sentibus pro expressis habentes/ ac
attendentes humane cōditionis fragilitatē/ ꝛ ꝙ esus vel non
esus carniū de substantialibus regule eiusdē ordinis alias nō
est/predictorūq₃ saluti/ac eorū necessitatibus premissis/ ꝛ alijs
nō expressis quantū cum deo possumus prouidere ꝛ humane
fragilitati huiusmodi succurrere cupieñ/ prefatis rationib⁹ et
alijs rationabilib⁹ animū nostrū mouētibus pensatis/ huius-
modi supplicationib⁹ inclinati/ statutū ꝛ cōcessionē quo ad esū
carniū ꝛ pulmentorū predictorum infra septa monasteriorū/
necnon inhibitionē quo ad hoc subiunctā/ac prout illa concer
nunt/easdē litteras apostolicas/necnō oīa ꝛ singula alia in eis
contenta/ac inde secuta quecūq₃/auctoritate ap̄lica ex certa sci
entia tenore p̄sentiū ratificamus/cōfirmamus ꝛ approbamus/
ac p̄sentis scripti patrocinio cōmunimus/necnō illa sub penis
in eisdē litteris cōtentis volumus ꝛ mandamus ꝑpetuis futu
ris tēporibus firmiter obseruari. Et insup dilectis filijs capitu
lo generali dicti ordinis ꝛ eo cessante prefato ꝛ ꝓ tempore exi-
stenti abbati eiusdē monasterij cistercieñ/ cum quibuscūq₃ ab-
batib⁹/monachis/monialib⁹/ac alijs personis eiusdē ordinis
p̄sentibus ꝛ futuris scd̄m discretionis eorum arbitrium/ ꝛ con
scientie iudicium/super quo eorum conscientias oneramus/
quādocunq₃ et quotienscūq₃ necesse eis seu alteri ipsorū vide-
bit̄ per se vel aliū seu alios dispensandi/ac eis licentiā cōcedē-
di/ꝙ carnibus et pulmentis huiusmodi etiā extra dictorū mo
nasteriorum septa in predictis ꝛ quibusuis alijs locis absq₃ ali
cuius pene incursu aut conscientie scrupulo vesci et vti possint

plenã & liberã facultatẽ/licentiã/potestatẽ & auctoritatẽ p̄dicta auctoritate p̄sentiũ tenore cõcedimus pariter & indulgemꝰ. Nõ obstantibus cõstitutionibꝰ & ordinationibꝰ aplicis/ac monasteriorũ & ordinis predictorũ/iuramento/cõfirmatione aplica/vel quauis firmitate alia roboratis/statutis & cõsuetudinibus/necnõ premissis ac omnibꝰ alijs que dictus Benedictus p̄decessor in eisdẽ suis litteris voluit nõ obstare/ceterisq; cõtrarijs quibuscunq;. Nulli ergo oino hominũ liceat hanc paginã nostre ratificationis/cõfirmationis/approbationis/cõmunitionis/volũtatis/mandati/onerationis/cõcessionis/& indulti infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attemptare p̄sumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/& beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctũ Petrũ/ Anno incarnationis dominice M.cccc.lxxv. Idus Decembris. Pontificatus nostri Anno quinto.

Eiusdem. Qz ad cõformitatẽ vestimentorũ ordinis/ per brunũ colorẽ in statuto Benedicti.xij.expressum intelligit̃ niger color & nõ alius/& inhibetur abbatibus monachis/& monialibꝰ ordinis ne alio colore q̄z albo & nigro vtantur.

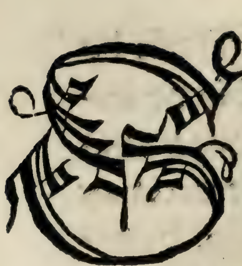
Sixtus Ep̄s seruus seruorũ dei. Ad futuram rei memoriã. Et si cunctis ecclesiastici status p̄sonis ex assuete pietatis officio assistere teneamur/ illis tamen sub regulari obseruantia altissimo famulantibus p̄cipue cistercieñ eo magis adesse nos ꝯuenit quo sublatis quibusuis dubietatibus maiori quietudine reddere valeant vota sua. Du-

dum siquidē felicis recordationis Benedictus papa .xij. pde⸗
cessor noster ad statum cistercieñ ordinis attendens prosperū/
per quasdā suas litteras inter alia statuit ⁊ ordinauit ꝙ omnes
abbates ⁊ monachi eiusdē ordinis pannis bruni vel albi colo⸗
ris dumtaxat vterentur/ ꝓut in eisdem litteris plenius cōtine⸗
tur. Cum autē sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij
Hymberti abbatis monasterij Cistercieñ/ Cabiloneñ diocesis
petitio continebat a nōnullis etiā ipsius ordinis abbatibus ⁊
monachis reuocetur in dubium an appellatione bruni coloris
niger color veniat vel griseus/ ⁊ sicut eadē petitio subiūgebat
aliqui abbates ⁊ monachi/ ac moniales ipsius ordinis panno
nigro/ aliqui vero griseo vtantur/ ⁊ diuersitas habitus inter ei
usdē ordinis ꝓfessores esse videt̄/ ꝓ parte eiusdem Hymberti
abbatis nobis fuit hūiliter supplicatū/ vt sibi ac ordini/ mona⸗
chis ⁊ monialibus p̄fatis/ earūq; statui sup p̄missis oportune
ꝓuidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igit̄ ad
quos spectat super his adhibere vigilātie nostre curam vt om
nis dubietatis scrupulus de medio tollatur/ ⁊ habitus ipsorū
se inuicē conforment/ quacūq; disparitate sublata/ litterarum
ac concessionis ⁊ statuti huiusmodi tenores/ ac si de verbo ad
verbū insererētur p̄sentibus ꝓ expressis habentes/ huiusmodi
supplicationib⁹ inclinati verba predicta bruni coloris interpre
tātes ꝙ appellatione illorū niger tantū color veniat ⁊ intelliga⸗
tur auctoritate ap̄lica tenore presentiū ex certa scientia decla⸗
ramus. Et insup ꝓ potioris cautele suffragio volumus/ ac eis⸗
dem auctoritate ⁊ tenore/ etiam statuimus ⁊ ordinam⁹ ꝙ de ce
tero ppetuis futuris temporib⁹ omnes abbates/ monachi/ et
moniales eiusdē ordinis p̄sentes ⁊ futuri/ ad vsum psonarū su
arum pannis nigri vel albi coloris solum ⁊ dūtaxat vtantur/
mandātes p apostolica scripta ⁊ eadem auctoritate cōmitten⸗
tes dilectis filijs vniuersis patribus abbatib⁹ eiusdem ordinis
presentibus ⁊ futuris quaten⁹ ipsi ⁊ quilibet ipsorū postq̄ pre
sentes nostre littere ad eorū noticiam puenerint declarationē/
statutum ⁊ concessionē nostra huiusmodi obseruēt. Et p se vel
alios etiam a quolibet ipsorū/ necnon alijs abbatib⁹ ⁊ mona⸗

chis ac monialibus eiusdem ordinis ꝑpetuo faciant inuiolabiliter obseruari. Non ꝑmittentes eosdē abbates/ monachos ꝛ moniales pannos ad vsum personarū suarū alterius ꝙ nigri vel albi coloris deferre/vel illis quomodolibet vti. Cōtradictores per censurā ecclesiasticā/appellatione postposita compescendo. Nō obstantib⁹ constitutionib⁹ ꝛ ordinationib⁹ apostolicis/ac monasteriorū ꝛ ordinis predictorū/iuramento/confirmatiōe apostolica vel quauis firmitate alia roboratis. Necnon omnib⁹ illis que idem Benedictus ꝑdecessor in suis litteris voluit nō obstare ceterisqꝫ cōtrarijs quibuscūqꝫ. Ceterum quia difficile foret ꝑsentes litteras ad quecūqꝫ loca in quibus ille essent necessarie trāsferri volumus/ ꝛ auctoritate ꝑdicta decernimus ꝙ earum transumptis manu notarij publici subscriptis/ ꝛ sigillo alicuius archiepiscopi vel episcopi/ aut alteri⁹ ꝑlati/ vel persone in dignitate ecclesiastica constitute munitis/ prorsus in iudicio ꝛ extra fides plenaria adhibeatur ꝛ illis stetur/ ipsiqꝫ patresabbates ad illarū executionē ꝓcedere possint ꝛ debeant in omnibus ꝛ ꝑ omnia/ sicuti originalibus litteris huiusmodi adhiberetur ꝛ eis staretur/ac ipsi patresabbates ꝓcedere possent ꝛ deberent/si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostrorū declarationis/interpretationis/statuti/ordinationis/mandati/ voluntatis/ ꝛ constitutionis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attemptare ꝑsumpserit/indignationē omnipotentis dei/ ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorū eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctū Petrum Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo septuagesimoquinto Idus Decembris. Pontificatus nostri Anno quinto.

De huiusmodi habitibus expressius mandat dominus Innocentius papa. viij. per vnū breue sub annulo piscatoris reuocando dispensationes in contrarinm factas. Et incipit alias percipientes.

Eiusdem. Confirmatio priuilegij dñi honorij pape.iij. Qd nullus a nobis de terris ante conciliũ acquisitis/ et quas alijs concessimus si ad nos redeant decimas exigat. Item cõfirmatio priuilegij domini Martini pape.v. per quod abbatẽ cistercieñ/singulosq; abbates/priores/ abbatissas/monasteriaq; singula/ et vniuersas psonas ordinis eximit a prestatione decimarũ/ tam de possessionib9 habitis ante et post conciliũ q̃3 de cetero habendis/ et tam de noualib9 siue añ siue post huiusmodi conciliũ acquisitis et acquirẽdis/quõcunq; et qualitercunq; excolant/ etiã de quibus aliquis hactenus pcepisset/necnõ de ortis/virgultis/et piscationibus nostris/ et de animaliũ nostrorũ nutrimẽtis. Itẽ de gratia spãli,p potiori cautela hec omnia de nouo pcedit/ et ppetuo decreto omnia p̃missa a prestatione decimarum et noualium eximit et exempta decernit.etc. Uide bene textũ cũ clausula/ qp vidimus fides adhibeatur.etc.

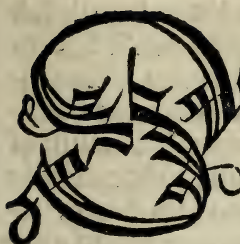

Sixtus Eps seruus seruorum dei. Ad perpetuā rei memoriā.
Dispositione diuina gregi dñico quis immeriti p̄sidentes dum preclara dilectorū filiorū abbatis cistercieñ eiusq; coabbatum/ ꝛ priorū/ac dilectarū in christo filiarū abbatissarum/ ꝛ aliarū personarū Cistercieñ ordinis honestatē ꝛ merita deo grata ꝛ hominib⁹ accepta intra nostre mentis arcana recēsemus/ꝛ ad commendabiles fructus quib⁹ operosis eorū ministerijs erga ipsū deū ꝛ homines huiusmodi indesinēter exuberant/nostros diffundimus cogitat⁹/vota illa ad exauditionis gratiā fauorabiliter admittim⁹/p que ipsorū statui ꝛ indēnitatibus cōsulitur/ ꝛ que in illorū ꝑfectum emanasse cōperimus p̄sidio munimínis aplici libenter solidamus. Illa etiā ꝓ potiori cautela d̄ nouo eis cōcedendo. Sane ꝓ parte abbatis/ coabbatū/ priorū/ abbatissarū/ ꝛ personarū predictorū nobis nuper exhibita petitio cōtinebat q̄ olim felicis recordatiōis Honori⁹ papa.iij. p̄decessor noster vt nullus ab eis de terris suis añ generale cōciliū acquisitis/etiā de illis quas alijs cōcesserant excolēdas /et ad eos redierant/si eas manibus ꝓprijs aut sumptib⁹ colerēt/ decimas exigere aut extorquere p̄sumeret/inter alia inhibuit/ ꝛ deinde pie memorie Martinus papa.v.etiā predecessor noster venerabilib⁹ fratrib⁹ nostris archiep̄is/ ꝛ dilectis filijs abbatibus/prioribus/decanis/archidiaconis/p̄positis/ ꝛ alijs ecclesiarum prelatis ad quos sue sup̱ hoc confecte littere ꝑuenirent expresse mandauit vt abbatē cistercieñ ac omnes ꝛ singulos abbates/priores/abbatissas/ac oīa ꝛ singula monasteria necnō singulares personas dicti ordinis p̄sentia ꝛ futura vbicunq; ꝓ tempore consistentia/a prestatione decimarū/ tam de possessionibus habitis ante ꝛ post concilium antedictū/quam de cetero habendis/ ꝛ tam de noualibus siue ante siue post huiusmodi conciliū aquisitis/ ꝛ acquirēdis/que ꝓprijs sumptib⁹ excolebant/seu excolerent/ quā alias quōcunq; ꝛ qualitercūq; excolerentur/ ꝛ etiā de illis possessionibus de quibus aliquis

hactenus pcepisset/ necnō de ortis/virgultis /ꝛ piscationibus suis/ac de suorū animaliū nutrimētis singuli ipsorum omnino seruarent imunes. Cōtradictores ꝑ censurā ecclesiasticā appellatione postposita cōpescendo/inuocato ad hoc etiā si opꝰ foret auxilio brachij secularis/ ꝓut in ipsorū predecessorū litteris desupꝑ confectis plenius continetᷣ. Cum aūt sicut eadem petitio subiūgebat littere ipse incipiant vetustate cōsumi ꝛ ꝓpterea de illis/ac cōtentis in eisdē successu tēporis ab aliquibꝰ hesitari posset/ ꝑ parte abbatis cisterciēñ/coabbatū/priorū/ abbatissarū ꝛ ꝑsonarū p̄dictorū nobis fuit humiliter supplicatū/ vt litteras p̄dictas/ac omnia ꝛ singula in eis contenta ꝓ illorū subsistentia firmiori ꝯfirmare ꝛ approbare/ac alias ipsis in premissis oportune ꝓuidē d benignitate ap̄lica dignaremur. Nos tranquillitatē ꝛ vtilitatē ipsius ordinis/ac singularū ꝑsonarū eiusdē sup̄mis desiderantes affectibus/ litteras tā Honorij q̄ꝫ Martini p̄decessorū huiusmodi/quarū tenores p̄sentibus haberi volumus ꝓ expressis/ratas ꝛ gratas habentes/illas cum omnibꝰ in eis cōtentis clausulis ap̄lica auctoritate p̄sentiū tenore cōfirmamus ꝛ approbamus/ ac iuxta oīmodas earū continētias ꝛ formas in sui roboris firmitate ꝑpetuo subsistere decernimꝰ/ supplentes oēs ꝛ singulos defectus si qui forsan interuenerint in eisdē. Et nihilominꝰ ꝓ potiori cautela abbatē Cisterciēñ/ac oēs ꝛ singulos abbates/priores/abbatissas/necnō omnia ꝛ singula monasteria p̄sentia ꝛ futura vbilibet existētia singularesqꝫ ꝑsonas dicti ordinis/a p̄statione decimarū /tā de possessionibꝰ habitis ante ꝛ post conciliū predictū /q̄ꝫ de cetero habendis/ꝛ tam de noualibꝰ siue ante siue post conciliū huiusmodi acquisitis ꝛ acquirēdis que ꝓprijs sumptibꝰ excolūt/ ꝛ excolent/ q̄ꝫ alias quōcūqꝫ/ꝛ qualitercūqꝫ excolantᷣ/ꝛ etiā de illis possessionibꝰ de quibꝰ aliquis hactenus pcepit/necnō de ortis/virgultis/ꝛ piscationibꝰ suis/ꝛ de nutrimētis suorū animaliū/auctoritate p̄dicta de speciali gratia penitus eximimꝰ/ ꝛ exempta fore ꝑpetuo decernimꝰ ꝑ p̄sentes/dicti cōcilij/ ꝛ quibuscūqꝫ alijs cōstitutionibꝰ ꝛ ordinationibꝰ ap̄licis ceterisqꝫ in contrariū editis/etiā iuramento/ꝯfirmatione ap̄lica /vel qua-

cunctis firmitate alia roboratis/ nō obstantibus quibuscunqȝ. Uerū quia difficile foret presentes originales litteras ad singula in quibus de eis fides forsan facienda foret loca deferre/ volumus ac dicta auctoritate decernimus ipsarū transumptis alicui⁹ episcopalis aut superioris ecclesiastice curie/ seu prelati vel persone in dignitate ecclesiastica constitute/ aut metropolitañ vel cathedralis ecclesie canonici sigillo/ ꝛ manu/ ac subscriptione alicui⁹ notarij publici munitis tanqȝ presentib⁹ litteris si exhiberentur in iudicio ꝛ extra plenariā fidem vbilibet adhiberi perinde/ ac si eedem p̄sentes littere exhibite forent vel ostēse. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre confirmationis/ approbationis/ suppletionis/ constitutionis/ exemptionis/ decreti/ statuti/ ꝛ voluntatis infringere/ vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare p̄sumpserit indignationē omnipotētis dei/ ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurū. Datum Rome apud sanctum Petrum Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo octuagesimosecūdo. vj. kl'. Octobris. Pontificatus nostri Anno duodecimo.

Eiusdem. Motu proprio/ ex certa scientia/ ꝛ de consilio fratrū/ confirmat et roborat amplissimas concessiones per Johannē. xxiij. Calistum. Nicolaū/ ꝛ Pium/ ordini factas de non cōmendandis monasterijs etiā cardinalibus/ ꝛ cetera multa que optime videri debent in textu. Et ꝙ transumpto fides adhibeatur sicut originali.

Sixtus Eps seruus seruorum dei. Ad perpetuā rei memoriā. Regimini vniuersalis ecclesie quāuis imeriti disponēte dño presidentes curis purgemur assiduis/vt iuxta tradite nobis desuper dispensatiōis officiū/quieti subditorum quorūlibet/presertim sub regulari obseruantia studio pie vite vacantiū/in quorū vtiq̧ prosperitate reficimur/iugi quantū nobis ex alto conceditur solicitudinis studio intendamus/ꝛ his que pro religionis incremēto ac personarum regularium statu pacifico ꝛ tranquillo prouide facta conspicimus/vt perpetuo illibata persistant libenter nostri muniminis adijcimus firmitatem. Dudū siquidem a felicis recordationis Pio papa.ij.pdecessore nostre diuerse littere in quibus nōnulle alie inseruntur emanarunt tenorum subsequentium. Pius Epus seruus seruorū dei. Ad futurā rei memoriā. Aplice sedis nobis iniunctū desup seruitutis officiū mentē nostrā excitat ꝛ inducit vt circa ea que pro statu prospero monasteriorum Cistercieñ ordinis/ꝛ in illis pie vite deditarū psonarū pfutura cōspicimus operosis studijs intendamus/ ꝛ his que ppterea facta fuere compimus/vt illibata persistant aplici muniminis adijciamus firmitatē/ꝛ ea concedamus que desuper sunt oportuna. Dudū siquidem a felicis recordationis Nicolao papa.v.pdecessore nostro littere in quibus bone memorie Baldasaris epi Tusculaneñ tunc Johannis.xxiij.in sua obediētia de qua partes ille erant nūcupati inserunt emanarunt tenoris subsequētis. Nicolaus Epus seruus seruorū dei. Ad perpetuā rei memoriā. Inter cetera orbis eccłias monasteria/ꝛ alia pia loca monasterij Cistercieñ Cabiloneñ diocesis/ac Cistercieñ ordinē affectu beniuolo psequētes illa psonis eis psidentibus libēter cōcedimus que ipsarū ac monasterij ꝛ ordinis predictorū fauorē ꝛ cōmoda respicere dinoscuntur. Dudū siqdē Baldasaris olim epi Tusculaneñ in sua obediētia de q̄ partes ille tūc erāt Johānis.xxiij.nūcupati i fauorē dicti monasterij/ac illi⁹ abbatis/necnō coabbatū ꝛ abbissarum

dicti ordinis p tēpore existentiū emanarunt littere tenoris sub sequentis. Johannes Eps seruus seruoꝝ dei. Ad ppetuam rei memoriā. Ad salutare regimen ac incremēta pficua dilectorū filiorū ordinis Cistercieñ qui in agro plantatus dominico vberes fructus ad laudē diuini nominis odorē suauitatis pducit assidue in vltimos orbis fines/ paterne cōsiderationis dirigētes intuit⁹/ ꝛ cupiētes vt eo vigilantius atq deuoti⁹ altissimo impendere valeant iugiter famulatū quo maiori quietudine in contēplatione sedula diuinorū salubriter pfruentur/ ac deuotis supplicationib⁹ dilectoꝝ filioꝝ abbatis ꝛ cōuentus monasterij cistercieñ/ Cabiloneñ diocesis/ necnō coabbatum ꝛ abbatissarū dicti ordinis cistercieñ in hac parte fauorabiliter annuētes hac p̄senti cōstitutione ppetuo duratura/ ꝛ aplica auctoritate decernim⁹ statuētes qd de cetero in p̄fato ordine Cistercieñ/ aut eius mēbris nullus qui de dicto ordine nō existat cuiuscūq alterius religionis / ordinis/ status/ dignitatis/ aut p̄eminentie fuerit/ etiā si cardinalatus dignitate fulgeret/ apostolica vel alia quauis auctoritate possit vel debeat p̄sidentiā/ gubernationē/ administrationē/ aut p̄eminentiā aliquis per se vel alios/ directe vel indirecte/ aut quouis quesito colore quomodolibet impetrare/ obtinere/ regere/ administrare/ vl̄ gubernare/ quōcunq aut qualitercunq. Decernētes ex nūc irritū et inane si secus sup his a quoquā quauis auctoritate sciēter vel ignoranter cōtigerit imposterū quomodolibet attēptari. Per p̄dicta vero nullum p̄iudiciū afferri volumus alicui ex venerabilibus fratrib⁹ nostris sancte Romañ ecclesie cardinalib⁹ in presentiarū in p̄fato ordine Cistercieñ gubernationē/ cōmendam/ administrationē/ seu p̄sidentiā aliquas obtinenti quominus illas gerere valeat ꝛ tenere iuxta formā litterarū apostolicarū eidem desup hactenus concessarū. Nulli ergo oino hominū liceat hanc paginā nostre cōstitutionis ꝛ voluntatis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptate p̄sumpserit/ indignationē omnipotētis dei/ ꝛ beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datum Cōstantie. vij. kl. Februarij. Pontificatus nostri Anno quinto.

Nos igitur abbati ꝛ monasterio/necnō coabbatibus ꝛ abba-
tissis p̄dictis ampliori desuꝑ aminiculo ꝓuidere cupientes/ ac
litteras ꝛ tenorē antedictos ratos habentes ꝛ gratos/ illos au
ctoritate ap̄lica/ꝛ excerta scientia harꝫ serie inouamus/ac vim
ꝛ vigorem habere decernim⁹/necnō statuta/decreta/ac omnia
alia ꝛ singula in dictis litteris cōtenta/ꝛ quecūqꝫ inde secuta/
eisdē auctoritate ꝛ scientia cōfirmam⁹/approbamus/ ꝛ p̄sentis
scripti patrocinio cōmunimus. Nō obstantib⁹ cōstitutionib⁹
ꝛ ordinationib⁹ ap̄licis/necnō omnib⁹ illis que dictus Balda
sar ep̄us in p̄fatis litteris suis nō obstare voluit/ ceterisqꝫ con-
trarijs quibuscūqꝫ. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc pagi-
nam nostre innouationis/cōstitutionis/cōfirmationis/appro-
bationis/ꝛ cōmunitionis infringere/vel ei ausu temerario cō-
traire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē
omnipotētis dei/ ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli apostolorū eius se
nouerit incursurꝫ. Datū Rome apud sanctū Petrū/Anno in-
carnationis dn̄ice M.cccc.liiij.iij. Non̄ Octobris. Pontifica-
tus nostri Anno octauo. Nos igit̄ pariformiter ex certa sci-
entia nostra/singulas p̄dictas litteras ratas ꝛ gratas habētes
illas ꝛ in eis cōtenta/ꝛ inde secuta quecūqꝫ auctoritate ap̄lica
harū serie innouam⁹/ac vim ꝛ vigorē habere foreqꝫ subnixas
decernim⁹ ac cōfirmam⁹ ꝛ approbamus/p̄sentisqꝫ scripti patro
cinio cōmunim⁹. Decernētes ꝙ p̄sentiū transumpto alicui⁹ epi
scopalis vel sup̄ioris curie ecclesiastice sigillo munito/ ꝛ signo
ꝛ subscriptione notarij publici signato in iudicio ꝛ extra ipsis
tāqꝫ p̄insertis ꝛ p̄sentibus litteris si exhiberent̄ plena fides ad-
hibeat̄/ꝛ p̄inde stetur ac si ipse p̄sentes ꝛ p̄inserte littere forent
exhibite vel ostense/nec desuꝑ alteri⁹ ꝓbationis aminiculū re-
quirat̄. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre in-
nouationis/cōstitutionis/cōfirmationis/approbationis/com-
munitionis/ꝛ decreti infringere/vel ei ausu temerario cōtraire
Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omni-
potētis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli ap̄lorū eius se nouerit in
cursurū. Datum Mantue Anno incarnationis dominice M.
cccc.lix.vij.kl̄. Augusti. Pontificatus nostri anno primo.

Pius Eps seruus seruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã. Licet ea que p predecessores nostros Romanõ pontifices ꝓuide facta fuerunt ⁊ ab eis rite ꝓcesserũt plenam obtineant firmitatẽ. Nos tñ illis interdũ aplici muniminis robur adijcim⁹/vt eo firmius illibata ꝑsistant/quo magis nostro p̄sidio cõmunita. Dudum siquidẽ felicis recordationis Calistus papa.iij. p̄decessor noster ex certis ratiõabilib⁹ causis nõnulla statutũ/declarationem/cassationẽ/⁊ irritationẽ ꝓ vtilitate ⁊ cõseruatione monasterioꝝ ⁊ locoꝝ/ac religiosoꝝ Cistercieñ ordinis motu ꝓprio ⁊ ex certa scientia/⁊ de plenitudine aplice potestatis fecit ⁊ cõcessit ꝓut in ipsius p̄decessoris litteris quas diligẽter in cancellaria aplica inspici ⁊ examinari fecimus/q̃ꝝ tenor inferi⁹ est insertus plenius cõtinetur. Nos igitur motu scientia ⁊ potestate similib⁹/nõ ad alicui⁹ instantiã/sed de nostra mera liberalitate statutũ/declarationẽ/cassationẽ/⁊ irritationẽ p̄dicta rata/⁊ grata habentes illa ⁊ quecunqꝫ inde secuta auctoritate apostolica cõfirmamus/⁊ p̄sentis scripti patrocinio cõmunim⁹ supplendo omnes defectus si qui forsan interuenerint in eisdem/necnõ litteras ipsas vim ⁊ vigorẽ habere ac viribus subsistere decernimus p p̄sentes. Nõ obstantib⁹ cõstitutionib⁹ apostolicis/ac omnibus illis que dictus predecessor in eisdem litteris nõ obstare voluit/ceterisqꝫ cõtrarijs quibuscũqꝫ. Tenor vero ipsarũ litterarũ de verbo ad verbũ sequitur/⁊ est talis. Calistus Epus seruus seruoꝝ dei. Ad futuram rei memoriam. Ad fructus vberes quos Cistercieñ ordo in agro militãtis ecclesie plantatus dextera dñi velut arbor bona ꝓduxit hactenus/⁊ ꝓducit/cõsiderationis nostre oculos extendentes/apostolici fauoris presidiũ sibi libẽter impartimur/⁊ in his que solidationem status/nec nõ perpetuã pacem ⁊ tranquillitatẽ eiusdem cõcernunt nos gratiosos ⁊ fauorabiles exhibemus. Cũ itaqꝫ sicut ad apostolatus nostri ꝑuenit auditum ordini Cistercieñ prefato/ac illi⁹ monasterijs/personis/atqꝫ locis magna periculose desolationis dispendia imminere noscant/ ex eo quia nõnulli pretextu quarundã litterarũ apostolicarũ etiam ad vacatura se extendentiũ in dictis monasterijs atqꝫ locis/ prefici ⁊

precesse presumūt. Nos ne p hoc nostre cōscientie serenitas re/
maneat in tranquilla taliū turbationū materias ab eodem or/
dine ꝓpellere/premissisq scandalis ꝛ incōuenientijs quātum
nobis ex alto pmittitur obuiare/necnō circa hoc salubre reme/
diū adhibere cupiētes/motu ꝓprio/nō ad alicui⁹ nobis super
hoc oblate petitiōis instantiā sed ex nostra certa sciētia/ꝛ apo/
stolice potestatis plenitudine/statuim⁹ nostreq intentionis fu
isse ꝛ esse declaramus/necnō harū serie cōcedimus/ qđ nulla p
nos aut sedē apostolicā/seu nostra vel ipsius/aut alia quauis
auctoritate in genere vel in specie sub qbusuis formis aut ver
borū expressionib⁹ ꝛ cum quibuscūq etiam indiuidualiū ꝛ ali/
arū derogatoriaꝝ clausulaꝝ/etiam taliū qđ illis p queuis alia
aplica/litteras/priuilegia/ꝛ indulta/ipsis etiā signanter specifi
ce ꝛ expresse derogantia minime derogatū fuisse vel esse cense/
atur/seu derogari nō possit/vim ꝛ effectū habentibus ceterisq
effectui p̄sentiū preiudicialib⁹ clausulis ꝛ decretis irritantibus
quibusuis psonis/cuiuscūq stat⁹/gradus/dignitatis/ordinis
vel ꝯditionis/etiā si sctē Romanē ecclesie cardinales/ aut sedis
aplice officiales/seu epi/aut alteri⁹ ordinis abbates/ etiā mo/
tu ꝛ scientia similibus/seu ad regum/principum/ vel prelatoꝝ
quorūlibet supplicationem/vel aliquorū resignatorum benefi/
ciorum/iuris cessionem/vel recōpensationis/ aut alio quouis
intuitu/seu in earū fauorem concessa hactenus vel imposterū
concedenda/expectatiue/cōmende/aut alie queuis littere/ fa/
cultates/nominationes/ꝛ mandata/necnō prerogatiue/ante/
lationes/declarationes/exceptiones/ priuilegia / ꝛ indulta/ac
facte ꝛ forsan faciende/etiā de primouacaturis monasterijs/ p̄
laturis/dignitatib⁹/ ꝛ locis dicti ordinis speciales reseruatōes
quoꝝ oim tenores ac si de verbo ad verbū inserti forēt pn̄tib⁹
haberi volumus p expressis/ꝛ que suum nondum sortita sunt
effectum/quorūq vigore in ipsis monasterijs aut eorū aliquo
nō est alicui ius quesitū ad monasteria prelaturas abbatiales
ꝛ alias dicti ordinis dignitates/ꝛ loca/etiā vtriusq sexus ordi
nis huiusmodi aliqualiter se extendant/aut quomodolibet se
extendere possint siue debeant/nec monasteriorum ꝛ locorum

huiusmodi cōuentus/religiose psone/aut vasalli/etiā vtriusqꝫ sexus ad receptionē etiā alicui⁹ auctoritate taliū litterarū ꝛ processuū exinde habitorū teneantur/nec propterea interdici/suspē di/vel excōicari possint/cassantes ꝛ irritantes/ac pro infectis et nullis habentes illa oia ꝛ singula talia/expectatiuas/gratias/ facultates/litteras/nominationes/reseruationes/ nominādi/ reseruandi/vniendi/ꝛ alia mandata aplica suum effectū nōdū sortita/ꝛ alia per que effectus pñtium quomodolibet impediri posset vel differri/ac decernētes illis nullā in iudicio vel extra fidem adhibendā fore/nec cōuentus ꝛ psonas eorundē monasteriorū ad receptionē eorundē ptextu litterarū ipsarū teneri/ necnō prout est irritū ꝛ inane si quid secus sup his a quoqꝫ quauis auctoritate scienter vel ignorāter imposterū cōtigerit attēptari. Nō obstantibus si in facultatib⁹ ꝛ litteris seu mandatis hmōi tales apposite fuerint clausule/ scꝫ aut si locorū ordinarijs/seu abbatib⁹/abbatissis/vel cōuentibus dicti ordinis vel quibusuis alijs cōmuniter vel diuisim ab eadē sede indultū sit qđ ad receptionē vel prouisionē alicui⁹ minime teneant/ ꝛ ad id cōpelli/aut qđ interdici/suspendi/vel excōmunicari nō possint per litteras aplicas nō faciētes plenā ꝛ expssam/ ac de verbo ad verbū de indulto hmōi mentionē/ per quā quidē clausulā aut cuiusuis alterius similis vel efficacioris clausule adiectionē vel appositionē decernim⁹ pñtibus nō fuisse sufficienter derogatū/ac cōstitutionib⁹ ꝛ ordinationib⁹ aplicis/priuilegijs quoqꝫ ac statutis ꝛ cōsuetudinib⁹ ordinis/monasteriorū/iuramento/ cōfirmatione aplica/vel quacūqꝫ firmitate alia roboratis/ ceterisqꝫ cōtrarijs quibuscūqꝫ. Nulli ergo oino hominū liceat hāc paginā nostrorum statuti/declarationis/ cōcessionis/cassationis ꝛ irritationis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si qs autē hoc attemptare psumpserit/indignationē omnipotentis dei/ꝛ beatorū Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctū Petrū/Anno incarnationis dñice M.cccc.lviij.iij.kl. Maij. Pōtificat⁹ nostri Anno quarto. Ceterū qꝛ difficile foret pinsertas ꝛ presentes litteras ad singula in quib⁹ de eis fides forsan facienda fuerit loca defer-

re volumus ꝛ aplica auctoritate supradicta decernimꝰ qḋ ip-
sarũ transumpto alicuius epalis/vel superioris curie ecclesiasti-
ce sigillo munito/ac signo ꝛ subscriptione notarij publici signa
to ꝛ legalis in iudicio ꝛ extra tanq̃ ipsis pinsertis ꝛ p̃sentibus
litteris si exhiberent̃ plena fides adhibeatur/ ac pinde stet̃/ ac
si ipse pinserte ꝛ p̃sentes littere forent exhibite vel ostẽse. Nulli
ergo oino hominũ liceat hanc paginã nostroꝝ cõfirmationis/
cõmunitionis/ suppletionis/ voluntatis / ꝛ decreti infringere/
vel ei ausu temerario ꝯtraire. Si quis aũt hoc attẽptare p̃sum-
pserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/ac beatoꝝ Petri ꝛ Pau
li apostolorũ eius se nouerit incursurũ. Datum Mantue An-
no incarnationis dñice M.cccc.lix. vij. kl̃. Augusti. Pontifica
tus nostri Anno primo. ¶ Cum aũt sicut accepimus nonnulli
cõtra tenorẽ predictarũ litterarũ monasterijs ipsius Cistercieñ
ordinis quãdoq̃ p̃ficiantur/aut eis monasteria ipsa cõmittan
tur/ siue in cõmendã cõcedantur/ ꝛ ꝓpterea monasteria huius-
modi tam in spiritualibꝰ q̃ temporalibus nõ modica passa fu
erint ꝛ patiantur detrimẽta. Nos ipsorũ monasteriorũ ꝛ dicti
ordinis statum prosperũ ꝛ tranquillũ paterno zelantes affec-
tu/motu ꝓprio non ad alicuiꝰ super hoc nobis oblate petitio-
nis instãtiã/sed de nostra mera liberalitate statuta/ declaratio
nes/cassationes/irritationes/ ꝛ decreta predicta tam p ipsum
Pium/ ac bone memorie Nicolaũ. v. et Calistum. iij. Romañ
pontifices p̃decessores nostros/ quã Baldasarẽ epm Tusculan-
neñ Johannẽ. xxiij. in sua obedientia nũcupatum/ vt in prein
sertis eorũ litteris cõtinetur/ facta ꝛ concessa rata ꝛ grata ha-
bentes/ illa ac omnia ꝛ singula in eisdem singulis litteris con-
tenta/necnõ inde secuta quecunq̃/ auctoritate aplica ex certa
scientia ꝛ de plenitudine sedis aplice potestatis tenore presen-
tium pro nobis ꝛ successoribꝰ nostris Romanis pontificibus
de fratrũ nostrorũ consilio cõfirmamus ꝛ approbamus/ac pre-
sentis scripti patrocinio cõmunimus/supplentes omnes ꝛ sin-
gulos defectus si qui forsan interuenerint in eisdẽ/ipsasq̃ sin-
gulas litteras innouamus/ vimq̃ ꝛ vigorem perpetuo habere
ꝛ viribus subsistere decernimꝰ. Non obstantibus omnibꝰ que

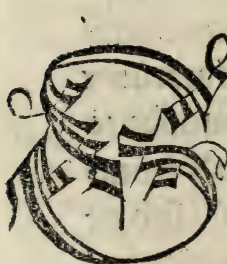
Nicolaus/Calistus/ et Pius predecessores nostri/ et Baldasar prefati in predictis eorũ litteris voluerunt nõ obstare/ necnon quibusuis specialibus et generalib⁹ reseruationib⁹/litteris cõmendis/puisionibus/regulis/ et cõcessionibus/alijsq̃ cõstitutionibus et ordinationib⁹ apostolicis ex quacũq̃ causa pcesserint/ aut pcedent in futurũ quorũ omniũ tenores ac si de verbo ad verbũ p̃sentibus pro sufficienter expressis haberi volumus/et quibus earũq̃ effectui vi/robori/ et executioni quatenus predictis et p̃sentibus litteris earũq̃ effectui aduersarentur preiudicarent/nocerent/vel obuiarent/seu p̃iudicare/aduersari/nocere vel obuiare possent quomodolibet infuturũ/ motu et scientia similibus specialiter et expresse derogamus/necnõ monasteriorũ et ordinis predictorum iuramento cõfirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis/statutis et cõsuetudinibus cõtrarijs quibuscũq̃. Volumus autẽ qd pro tempore ordinis auctoritate in abbates ipsorum monasteriorũ promoti et aliorum beneficiorũ prouisi/infra quattuor meuses a die pmotionũ siue prouisionũ suarum ad curiã pro illarũ confirmatione impetranda venire aut mittere/ et annatam siue medios fructus primi anni ipsorum monasterio℞ scdm taxam in libris camere apostolice positam soluere/ac de alijs iuribus consuetis eidem camere satisfacere teneãtur. Alioquin pmotiones siue puisiones illorũ qui secus fecerint nullius sint roboris vel momenti/liceatq̃ ex tunc nobis et dictis successoribus nostris de psonis idoneis eisdem monasterijs et beneficijs pro quibus vt p̃fertur factum nõ fuerit puidere. Ceterum quia difficile foret p̃sentes litteras ad singula loca in quibus ille forent necessarie transferri/etiam volumus et dicta auctoritate decernim⁹ quod earũ transumptis manu notarij publici subscriptis/et sigillo alicuius Archiepiscopi/Episcopi/vel alterius prelati muniti/prorsus in iudicio et extra pl naria fides adhibeatur/ ac illis stetur in omnibus et per omnia sicuti originalibus litteris adhiberetur et eis staretur si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginam nostre cõfirmationis/approbationis/cõmunitionis/suppletionis/innouationis/

constitutionis/derogationis/voluntatis/ꝛ decreti infringere/ vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationẽ omnipotentis dei/ ac beatoꝛũ Petri ꝛ Pauli apostoloꝛum eius se nouerit incursurũ. Datum Rome apud sanctum Petrũ/ Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo septuagesimoq̄nto. vj. Idus Martij. Pontificatus nostri Anno quinto.

Bullam pꝛemissam seu pꝛiuilegium de verbo ad verbũ cõfirmat in magno codice dominus Innocentius papa octau⁹. Et incipit Regimini vniuersalis/ in pꝛincipio.

Eiusdẽ. De occurrendo desolationi monasterioꝛũ p̱ cõmendatarios introducte/ mandatur districtissime cõmendatarijs ꝛ eoꝛum officiarijs/ pꝛocuratoꝛibus/ fautoribus/ adherentibus/ receptoꝛib⁹/ iconomis/ vicarijs/ ꝛ administratoꝛib⁹/ sub penis excõicationis/ anathematizationis/ suspensionis/ ꝛ interdicti/ necnõ sub expꝛessa p̄uatione regiminis ꝛ administrationis omniũ monasterioꝛũ/ locoꝛũ/ beneficioꝛũ/ canonicatuũ/ pꝛebendarũ/ dignitatũ/ personatuũ/ officioꝛum/ pensionũ fructuũ/ ꝛ pꝛouentuũ/ ac sub pena inhabilitationis ad quecũq; pꝛemissaꝝ vt pa

tribus abbatibus & cõmissarijs ordinis in quampluribus articulis ibidem expressis & declaratis obediant. Datque ordini potestatẽ absoluendi/rehabilitãdi/& restituendi eosdem quotiens penitẽtes fuerint emendati/& obedientes. Et quod cõmendatarij nullam habent iurisditionẽ seu executionẽ in dictis monasterijs/sed reducitur ad patrẽ abbatem. Nota textũ quia tot & tanta sunt quod in summario non possent sufficienter declarari.

Sixtus Eps seruus seruorum dei. Ad perpetuã rei memoriã. Cura nostra in varijs rebus quotidie emergentibus agitata/circa hoc potissime versatur/vt pastorale officium in sacre religionis Cistercieñ statu felici extendẽtes ita ope nostre prouisionis salubriter prouideamus quod ordo ipse/illiusque monasteria & loca/& persone in spiritualibus & temporalibus detrimenta nõ sustineant/sed optate felicitatis proficiant incrementis. Sane licet monasteria & loca eiusdem ordinis ab eorum primeua fundatione honorifice constructa/ac fructibus/redditibus/& prouentibus pro sustentatione abbatum/monachorũ/ministrorum/et aliarum personarũ inibi diuinis laudibus insistentium competenter dotata/librisque/calicibus & alijs ornamentis diuino cultui necessarijs munita/ac in vera obedientia suorum superiorũ persistentes numero sufficienti monachi quibus honeste in victu & vestitu prouidebatur instituti fuerint/ tamen ab aliquibus

temporibus citra sicuti veridica relatione accepim⁹/ monaste-
ria ⁊ loca eiusdē ordinis que nōnulle persone ecclesiastice/ secu
lares ⁊ regulares ex concessione ⁊ dispensatione sedis aposto-
lice in cōmendam obtinent in eorum structuris ⁊ edificijs ru-
unt/ Illorumq̧ bona mobilia ⁊ immobilia/ necnō fructus/ red
ditus/ ⁊ ꝓuentus dissipantur/ regularis obseruantia in illis si-
cut deceret nō obseruatur/ Officium diuinū decenter non sol-
uitur/ monachi instituti numero nō sunt sufficienti/ ⁊ existētes
victum ⁊ vestitum nō habentes vt deceret prochdolor ab obe
dientia suorū superiorū retrahuntur/ ordo/ monasteria/ ⁊ loca
huiusmodi cōfunduntur/ ⁊ nō modica patiuntur detrimenta
in ipsius ordinis elusionem/ diuine maiestatis offensam/ ac ꝑ-
niciosum exemplum ⁊ scandalū plurimorū. Hinc est ꝙ nos at-
tendentes p̄missa adeo esse notoria ꝙ nulla possunt tergiuer-
satione celari/ q̄dq̧ si sup eisdem non ꝓuideatur/ monasteria ⁊
loca ipsa penitus desolata manebunt/ ac illa/ necnō ordo ipse
irreperabilia patiētur damna/ ac cupientes ꝓut nostro incum
bit officio p̄missis ac scandalis que ꝓpterea exoriri possunt cō-
gruentibus remedijs obuiare/ ac indēnitatibus ordinis/ mo-
nasteriorū/ locorū/ monachorū/ ministrorum/ ⁊ personarū eo-
rundē quantū cū deo possumus oportune ꝓuidere/ motu pro-
prio/ nō ad aliquorū instantiā/ sed de nostra mera liberalitate
⁊ ex certa scientia omnes ⁊ singulas personas/ seculares ⁊ quo
rumcūq̧ ordinū regulares/ p̄sentes ⁊ futuras/ cuiuscūq̧ digni
tat͞/ stat⁹/ gradus/ ordinis nobilitatis/ excellētie/ p̄eminētie/ ⁊
conditionis fuerint/ que monasteria ⁊ loca eiusdem ordinis/
seu eorū aliquod in cōmendam obtinent in p̄sentiarū ⁊ forsan
obtinebunt in posterū vbiq̧ locorum/ etiam in Romana curia
cōmorantes/ etiam si Archiepiscopali/ Episcopali/ vel aliqua
alia ecclesiastica vel mundana dignitate fungātur/ aut nostri
⁊ sedis p̄dicte/ seu p̄decessorū aut successorū nostrorū Romanō
pontificum notarij/ subdiaconi/ accoliti/ capellani/ cubicularij
seu alias officiales/ vel familiares/ aut fructuum/ reddituum/
⁊ ꝓuentuum camere apostolice debitoꝝ collectores/ subcollec
toresve existant/ ⁊ quocunq̧ exemptionis priuilegio/ etiā rati-

one personarū ꝛ beneficiorum suorum gaudeant ꝛ muniantur eorūq́ꝫ in ipsis monasterijs/ ꝛ locis/ vicarios/ officiarios/ seculares/ ꝛ regulares/ monachos/ receptores/ seruitores/ ꝛ iconomos/ ac eorum quēlibet/ illorum ꝛ cuiuslibet ipsorū nomina et cognomina/ ac qualitates p̄sentibus pro expressis habentes/ auctoritate apostolica tenore p̄sentium monemus/ primo/ secū do/ tertio/ ꝛ peremptorie cōmuniter ac diuisim/ ac eis ꝛ eorum cuilibet in virtute sancte obedientie ac sub penis/ sententijs et censuris infrascriptis quas ferimus in his scriptis/ ꝛ quas ac earū quālibet contra faciētes eorūq́ꝫ complices/ fautores/ ꝛ adherentes ac eorū quēlibet eoipso incurrere volumus/ districte p̄cipiendo mandantes/ motu ꝛ scientia similibus/ quatenus omniū appellatione sublata ꝛ remota/ infra terminū eisdem personis seu cōmendatarijs vt prefertur monasteria ꝛ loca huiusmodi in cōmendam ꝓ tempore obtinentibus per patrē abbatem cuiuslibet ipsorum monasteriorū ꝛ locorum/ seu illius aut capituli generalis dicti ordinis ad hoc cōmissarium super premissis ꝛ infrascriptis/ ac eorū quolibet qualitate negocij ꝓ tempore occurrentis pensata/ statuendū ꝛ prefigendum/ ꝛ quē exnunc ꝓut extunc/ ꝛ econuerso/ eisdem ꝛ earū cuilibet pro tertio ꝛ peremptorio termino ac monitione canonica statuimus/ prefigimus/ ꝛ assignamus/ in monasterijs ꝛ locis huiusmodi pro tempore cōmendatis/ numerū monachoꝝ per patrē abbatem aut cōmissariū prefatos/ facultatibus ipsorū monasteriorū et locorū etiā pensatis/ instituendū/ taxandum ꝛ moderandū habeant/ sustineant/ foueant/ ꝛ cōseruent/ necnō monachis/ nouicijs/ ministris/ ꝛ alijs ipsorum monasteriorū ꝛ locorū personis sufficienter ꝛ honeste de victu ꝛ vestitu in dormitorio/ refectorio ꝛ vbiq́ꝫ scdm laudabilem ipsius ordinis cōsuetudinem ꝛ ꝓut fit ꝛ fieri cōsueuit in alijs monasterijs dicti ordinis nō cōmēdatis/ dictū numerū monachoꝝ/ ministroꝝ/ nouicioꝝ p̄dictoꝝ vt p̄fertur moderandū/ instituendū/ ꝛ taxandū/ directe vel indirecte nullo vnq́ꝫ tēpore quouis q̄sito colore minuēdo ꝓuideāt/ ac sollicite ꝛ debite in eisdē monasterijs ꝛ locis vt p̄fert̄ cōmendatis diuinū officiū tam in horis canonicis q̄ꝫ beate Marie et

defunctoꝝ moꝛoſe/deuote/⁊ integre eiuſdem oꝛdinis cerimo-
nijs ſeruatis cõpetẽtibus ⁊ debitis hoꝛis ꝑſoluere/miſſas eiuſ
dem oꝛdinis ⁊ fundatas/necnõ anniuerſaria ac quecũqꝫ oꝛdi-
nata ſuffragia recitare ⁊ dicere/ac ſcðm arbitriũ ⁊ iudicium pa
triſabbatis/ſeu cõmiſſarij predictoꝛũ/edificia tam in monaſte
rijs ⁊ locis ſic vt pꝛefertur cõmẽdatis ꝙ̃ extra neceſſaria cõſtru
ere/edificata/conſtructa/⁊ ruinoſa quatenus indigebũt repa-
rare/reſtaurare/ac in coopertura ⁊ alijs neceſſarijs omnibus ⁊
ſingulis in bono ⁊ cõdecenti ſtatu manu tenere/ iura/ liberta-
tes/poſſeſſiões/cenſus/fructus/redditus/ꝓuentus/clenodia/
calices/cruces/reliquiaria/põtificalia/iocalia/veſtes ſacras/oꝛ
namẽta eccl'iaſtica/ libꝛos/cartas/vaſa argẽtea/⁊ cuiuſuis alte
riꝰ metalli/ſuplectilia/⁊ q̃cũqꝫ alia bona mobilia ⁊ imobilia ad
monaſteria ſeu loca hmõi cõmẽdata/ſeu aliqḋ ipſoꝝ ſpectãtia
⁊ ꝑtinencia alienata/vel diſtracta/ ſeu tranſpoꝛtata/ ad ius et
ꝓpꝛietatẽ ipſoꝛum monaſterioꝝ ⁊ locoꝛũ reducere ⁊ reponere/
ac oia illa ⁊ ſingula alia contra omnẽ perſonã ſuadente iuſticia
per ſe vel alios cum omni diligentia defendere/tueri/et pꝛoſe-
qui faciant/et cum effectu pꝛocurent. Necnon patriabbati ſeu
commiſſario pꝛefatis omnia ⁊ ſingula caritatiua ſubſidia/ ⁊ cõ
tributiones per generale capitulũ eiuſdem oꝛdinis pꝛefato oꝛ-
dini aut abbatibus eiuſdẽ pꝛo tempoꝛe imponenda plenarie
et integre ſcðm poꝛtionẽ eis iuxta ipſius oꝛdinis inſtitutiones
taxatam vel taxandam exhibeant et perſoluant/eiſqꝫ patriab
bati et commiſſario in omnibus et per omnia pareant efficaci
ter et obediant/ac omnia et ſingula per patrẽabbatem et com
miſſariũ pꝛefatos circa pꝛemiſſa/aut aliquod eoꝛundẽ vel alia
eiuſdẽ oꝛdinis pꝛo qualitate tempoꝛis explicanda et oꝛdinãda
negocia/illa omnia et ſingula/ac ſi de verbo ad verbũ etiã pꝛe
ſentibus infererẽtur ꝓ expꝛeſſis habentes et haberi volentes/
realiter et cũ effectu faciant et adimplere ꝓcurent/ ꝓut et quẽ-
admodũ predictoꝛũ cõmendatoꝛum et alioꝝ eiuſdem oꝛdinis
monaſterioꝛũ abbates hactenus fecerũt ⁊ facere cõſueuerũt et
debuerũt/ac ꝓ tp̃e exiſtẽtes facient. Inhibentes nihilominus
eiſdẽ ꝑſonis ſiue cõmendatarijs ſecularibꝰ ⁊ regularibus mo-

nasteria et loca hmo͠i in cõmendã ꝓ tempore obtinentibꝰ p̃sen
tibꝰ et futuris sub eisdẽ sententijs et penis/ne bona mobilia aut
immobilia hmo͠i/seu aliqua alia ad p̄dicta monasteria seu lo-
ca cõmendata hmo͠i spectantia quouismodo alienare/ aut de
nouo infeudare/seu extra manus deputatorũ/ seu ꝓ tẽpore ꝑ
cõuentus ipsorũ monasteriorũ deputandorũ manus ponere p̃
sumant. Et si qđ absit mandatis/monitionibꝰ/ et inhibitioni-
bus hmo͠i non paruerint/seu premissa et infra scripta vel aliqđ
eorũ nõ obseruauerint/ et inquãtũ eos tangunt et concernunt/
seu tangere et cõcernere poterũt quomodolibet in futurũ fece-
rint nõ obseruari/exnunc ꝓut extunc et extũc ꝓut ex nunc ꝑso-
nas seu cõmendatarios p̃fatos/eorũ officiarios/ ꝓcuratores/
fautores/adherentes/monachos/receptores/iconomos/ vica
rios/et administratores/omnesq͡ꝫ alios et singulos in premissis
culpabiles et rebelles/ac eorũ quemlibet excõicamus et anathe
matizamus/ac p̄dictorũ et aliorũ monasteriorũ et locoꝝ regimi
ne et administratione/necnõ omnibꝰ et singulis alijs ecclesiasti-
cis secularibꝰ et regularibus beneficijs/canonicatibꝰ/p̄bendis/
dignitatibꝰ/ꝑsonatibus/administrationibꝰ/et officijs/ cũ cura
et sine cura/necnõ annuis pensionibus eis et eoꝝ cuilibet super
quorũcũq͡ꝫ monasteriorũ/aut locorũ/seu mensarũ/vel benefi-
cioꝝ ecclesiasticorũ fructibꝰ/ redditibꝰ/ et ꝓuentibus ꝓ tẽpore
assignatis/que in quibusuis ecclesijs siue locis obtinẽt et ꝑcipi
unt respectiue/motu sciẽtia et auctẽ similibus priuamꝰ/ et ad il-
la et quecũq͡ꝫ alia similia vel dissimilia monasteria/loca/officia/
et beneficia obtinenda ꝑpetuo inhabilitamus/ipsosq͡ꝫ omnes et
singulos excõicationis et anathematis sentẽtias/ac priuatiõis
et inhabilitationis penas hmo͠i incurrisse et incidisse/ necnõ ex-
cõicatos/anathematizatos/ac monasterijs/locis/illorũq͡ꝫ regi
mine et administratione/officijs et beneficijs/ac pensionibus p̄
dictis priuatos/et ad illa ac alia imposteꝝ obtinẽda inhabiles
fuisse ac esse declaramus et decernimus. Et insuꝑ volumus et ꝑ
petuo obseruãde cõstitutionis edicto auctoritate motu et sciẽ-
tia similibus statuimus et ordinamꝰ q͡ꝫ si cõtingat aliquod mo-
nasteriũ eiusdem ordinis de nouo alicui archiep̄o vel episcopo

seu cuicūq3 alteri etiā dignitate p̄dito quauis auctoritate com mendari p illius patreābbatē seu ipsius vel eiusdē ordinis cō missariū/p̄sente ipsi⁹ monasterij cōmendatario/aut eius legiti mo pcuratore/de bonis ipsius monasterij fiat inuentariū/cu ius duplū vnū teneat ipse cōmendatari⁹ ꝛ aliud apud cōuen tū eiusdē monasterij maneat/ipseq3 cōmēdatarius anteq3 pos sessionē regiminis ꝛ administrationis bonoꝝ dicti monasterij recipiat iuramento solēni bona ipsa fideliter tractare/admini strare/cōseruare/ꝛ defendere iuret/ꝛ iuramētū solēniter ab ab batibus ipsi⁹ ordinis in eoꝝ assumptione prestari solitū/ vide licet q bona mobilia aut imobilia dicti monasterij cōtra statu ta dicti ordinis non vendet/nou alienabit/aut impignorabit/ seu de nouo infeudabit/p se vel aliū quocūq3 titulo vel colore/ sub penis ꝛ sententijs p̄dictis ꝛ infra scriptis p̄stet. Et insup q monachi/nouicij/cōuersi/ ꝛ donati cuiuslibet ipsoꝝ monasteri orū ꝛ locoꝝ eiusdem ordinis cōmendatoꝝ/ vt p̄fertur/semel in anno patriabbati seu cōmissarijs p̄dictis de omnib⁹ peccatis ꝛ excessibus p eos ꝛ eorū quēlibet ab vltima confessione patri abbati seu cōmissario p̄fatis facta/ cōmissis ꝛ ppetratis ꝯfiteri integre/ꝛ tunc sine fraude in scriptis omniū bonorū apud eos ꝛ in eorū vsum p tēpore existentiū qualitatē ꝛ quantitatē da re/nouicijq3 ipsi ordinē ipsum pfiteri volētes in manibus pa trisabbatis seu cōmissario ipsius professionē expresse emittere debeāt ꝛ teneant/ab ipsis patreabbate seu ei⁹cōmissario bene dictionē in talibus scd̄m instituta eiusdē ordinis cōcedi solitā humiliter recipiēdo. Patriabbati vero ꝛ cōmissario p̄fatis/ vt eosdē p tempore eis cōfitentes de his que eis confessi fuerint nisi talia existant pp̄ter que merito sedes ap̄lica fuerit cōsulen da sicut monachos pprios absoluere/ ꝛ penitentiā salutarē in iungere/ac etiā in dictis monasterijs seu locis cōmendatis cō morantiū/cōfessiones audiant/ꝛ similē vel limitatā potestatē absoluendi habeant ppetuo deputare possint/licentiā cōcedi mus pariter ꝛ facultatē. Preterea dilectis filijs vniuersis p̄dicto rum monasteriorū ꝛ locorū p tēpore cōmendatoꝝ patribusab batibus p ap̄lica scripta motu simili mandamus quaten⁹ ipsi

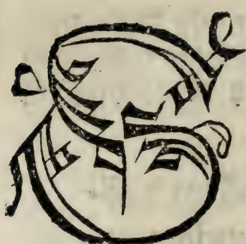
seu quilibz ipsorũ in monasterijs ꝛ locis p̃dictis eis subditis/ ꝑ se vel aliuu seu alios p̃sentes litteras ac omnia ꝛ singula in eis cõtenta vbi quãdo ꝛ quotiens expedire viderint solenniter publicantes faciant sub sentẽtijs censuris ꝛ penis p̃dictis/vt p̃fertur ꝑ nos latis/omnia ꝛ singula in p̃sentibus litteris contẽta/ꝛ eorũ quodlibet auctoritate predicta inuiolabiliter adimpleri ꝛ obseruari/necnõ omnes ꝛ singulos quos eis sũmarie cõstiterit in premissis ꝛ circa ea seu aliquod ipsorũ culpabiles/ ac excõmunicationis ꝛ alias penas p̃dictas incurrisse excõmunicatos ꝛ anathematizatos/ac beneficijs/monasterijs/ officijs/ ꝛ pensionibus p̃dictis priuatos/ꝛ ad illa ac alia imposterũ obtinenda inhabiles/publice ꝛ etiã specifice ꝛ nominatim denũcient/ꝛ faciant ab alijs nũciari/ac ab omnibꝰ christifidelibꝰ arctius euitari donec mandatis ꝛ monitionibus/ ac alijs p̃missis ꝑ patrẽ abbatẽ seu cõmissariũ prefatos ordinandis plenarie et integre paruerint/ac ab eisdem sentẽtijs ꝛ penis absolutionis beneficiũ meruerint obtinere. Contradictores in p̃missis quoslibet ꝛ rebelles cuiuscũq; dignitatis/ status/ gradus/ ordinis/ dignitatis/preeminẽtie/nobilitatis/excellentie/aut cõditionis vt p̃fertur fuerint ꝑ excõicationis/suspeñ/ꝛ interdicti/ ac p̃dictas/necnõ alias etiã formidabiliores de quibꝰ eis videbit̃ sen tentias/censuras/ꝛ penas eadẽ auctoritate/ appellatione etiã postposita cõpescendo/ꝛ etiã legitimis suꝑ his ꝑ eos habẽdis seruatis ꝓcessibus omnes ꝛ singulos predictos sic excõicatos/ necnõ sentẽtias huiusmodi quotiẽs opus fuerit dicta auctoritate aggrauare ꝛ reaggrauare ꝓcurent/ac omnia ꝛ singula alia faciant ꝛ exequantur sũmarie ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudicij/nullis terminis substantialibꝰ obseruatis/que eis ꝛ eorum cuilibet circa p̃missa vel aliquod ipsorũ videbũtur exequẽda ꝛ facienda. Non obstantibus tã felicis recordationis Bonifatij. viij. que incipit. Statutũ/q̃ Clementis v. Romañ põtificũ predecessorũ nostrorũ/ac in concilio generali de duabus dietis edita/alijsq; cõstitutionibus ꝛ ordinationibus apostolilicis/statutis quoq; ꝛ consuetudinibus monasteriorũ locorum

z ordinis huiusmodi/cōfirmatione apostolica vel quauis fir‑
mitate alia roboratis cōtrarijs quibuscūqꝫ/aut si eisedm ꝑso‑
nis seu cōmendatarijs ꝑdictis eorūqꝫ officiarijs/vel quibusuis
alijs cōmuniter vel diuisim ab eadem sit sede indultum/ aut in
dulgeri cōtingat ꝙ interdici suspeñ/vel excōicari/aut beneficijs
suis priuari/seu extra vel vltra certa loca ad iudiciū euocari nō
possint ꝑ litteras apostolicas nō faciēn plenā z expressam ac de
verbo ad verbū de indulto huiusmodi mentionē/ z quibusuis
alijs priuilegijs/indulgentijs/exemptionib⁹/indultis/cōcessi‑
onibus/z litteris apostolicis generalib⁹ vel specialibus eisdē
ꝑsonis seu cōmendatarijs aut eorū officiarijs/ ꝓcuratoribus/
receptorib⁹/monachis/ z iconimis in genere vel in specie quo‑
uismodo cōcessis z cōcedendis quorūcunqꝫ tenorū existant/ ꝑ
que p̄sentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus
presentiū aut iurisdictio patrū abbatū predictorū impediri vel
alias quomodolibet differri possit/ z que illis specialiter z ex‑
presse derogando quo ad hec nolumus aliquibus suffragari.
Nos enim eisdem patribus abbatibus prefatis z eorum cuili‑
bet ac commissario predictis/ prefatas personas/z monasteria
z loca huiusmodi in commendā pro tempore obtinentes/ eo‑
rumqꝫ vicarios/procuratores/receptores/ ac alios officiarios
predictos/ z eorum quemlibet/qui prefatas nostras sententi‑
as aut earum aliquā incurrerint siue incurrerit quoquomodo/
postqꝫ deuote z humiliter mandatis z monitiōibus huiusmo‑
di paruerint seu paruerit si hoc humiliter petierint/ab eisdem
sententijs iniunctis eis pro modo culpe penitentijs salutari‑
bus/z alijs que de iure fuerint iniungenda/auctoritate predi‑
cta per se vel alium seu alios absoluendi/ac ad beneficia tunc
obtenta z obtinenda rehabitandi z restituendi/necnon secum
super irregularitate si quam missas et alia diuina officia cele‑
brando/uel illis se immiscendo contraxerint dispensandi/om‑
nemqꝫ inhabilitatis z infamie maculam siue notā per eos seu
alterum ipsorum premissorū occasione quomodolibet cōtrac‑
tā penitus abolendi eiusdē auctoritate z tenore ꝓcedim⁹ facul
tatē. Et insuꝑ qz difficile foret p̄sentes lr̄as ap̄licas ad q̄cunqꝫ

loca in quib⁹ ille forent necessarie transferri/ volumus ꝛ aucto-
ritate ṗdicta decernim⁹ ꝙ earū transumptis manu alicui⁹ no-
tarij publici subscriptis/ ꝛ sigillo alicui⁹ archiepī/ epī/ aut alte-
rius p̄lati munitis/ ꝓrsus in iudicio ꝛ extra fides plenaria ad-
hibeatur/ ꝛ illis stetur in oībus ꝛ ꝑ omnia sicuti originalib⁹ lit-
teris adhiberetur ꝛ staretur/ si forent exhibite vel ostense/ q̄dꝙ
cedē p̄sentes littere ac transumpta vt p̄fertur de eisdem facien
da/ necnō monitiones/ intimationes/ publicationes/ ꝛ executi
ones ꝑ patresabbates seu cōmissariū prefatos/ ꝛ eorū quelibet
sup̱ p̄missis seu eorundē ꝓ tēpore facte/ valuis seu portis mo-
nasteriorū quorū occasione illas fieri cōtigerit affigant/ ꝛ eas-
dē ꝑsonas siue cōmendatarios ac alios omnes ꝛ singulos p̄di
ctos extunc ꝛ postea ꝑinde ligent ꝛ arctent omni appellatione
vt p̄fertur remota/ ac si eisdē ꝛ eoꝝ cuilibet ꝑsonaliter intima-
te ꝛ lecte fuissent. Et si aliq̄d monasteriū eiusdē ordinis patris
abbatis alicui ꝑsone etiā archiepāli vel epāli/ aut quauis aliq̄
alia dignitate p̄dite quouismodo ꝛ quauis auctoritate sit for-
san cōmendatū vel imposterū cōmendari cōtingat/ q̄d eidem
ꝑsone seu cōmendatario nulla in p̄missis seu aliquo p̄missorū
sit attributa facultas/ seu potestas/ vel iurisdictio/ seu executio
sed ille extunc ꝓut exnunc ꝛ ecōtra/ ad immediatū ipsi⁹ mona-
sterij patrē abbatem deuolute sint ꝛ esse censeant. Ceterum ex
nunc irritū decernim⁹ ꝛ inane si secus sup̱ his seu aliquo ipsoꝝ
a quoquā quauis auctoritate sciēter vel ignoranter contigerit
attemptari. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nr̄o-
rum monitionis/ mandati/ statuti/ p̄fixionis/ assignationis/ in
hibitionis/ excōicationis/ anathematizatiōis/ p̄uationis/ in-
habilitationis/ declarationis/ cōstitutiōis/ volūtatis/ ordina-
tionis/ cōcessionis/ derogatiōis/ ꝛ decreti infringere/ vel ei au-
su temerario contraire. Si quis aūt hoc attemptare presump
serit/ indignationē omnipotentis dei/ ac beatorum Petri et
Pauli apostolorum eius se nouerit incursurū. Datum Rome
apud sanctū Petrum/ Anno incarnationis dominice Millesi
simo quadringētesimo septuagesimoquinto. iiij. Idus Mar-
tij. Pontificat⁹ nostri Anno quinto.

Premissum priuilegium in forma cõfirmat dñs Innocẽtius papa. viij. per bullã suam/que incipit Ex apostolice sedis/ cum bonis additionibus super solutione subsidiorum et contributionũ per cõmendatarios. etc.

Eiusdem. Quod monasteria cõmendata et cõmendanda post mortem cõmmendatariorum plene et libere et integraliter redeunt ad omnimodã ordinis dispositionem et prouisionẽ. Et quod nulli preficiantur in abbates nisi per patresabbates/seu commissarios et conuẽtus iuxta antiquũ ordinis modum/ et quod promoti sint de ordine. Itẽ pensiones extinguuntur post mortẽ eorum qui eas leuant/ nec in alios transferuntur Cassantur insuper gratie/ expectatiue/ reseruationes/mandata/cõmende/nominationes/collationes/vniones/annexiones incorporationes/suppressiones/cõcessio/ prouisio /dispositiones/ assignationes/et processus inde sequeñ. Vide textum studiose: quia difficile esset clausulas omnes sufficienter in summario declarare. Cum clausula / quod vidimus fides adhibeatur. etc.

Sixtus Eps seruus seruorum dei. Ad perpetuã rei memoriã.

Romanus pontifex/dei in terris vicari⁹ ad singula que monasteriorũ ⁊ locorum ecclesiasticorũ quorũlibet statũ prosperũ respicere noscunt/ put ex suscepte seruitutis astringimur officio aplicos cogitatus diffundit/ vt aplice puisionis ope monasteria ⁊ loca pdicta successus recipiant iugiter salutares/⁊ eorũ indẽnitatibus succurrat opportune. Cum itaq₃ sicut accepimus monasteria Cistercieñ ordinis que nõnulle psone ecclesiastice ex cõcessione ⁊ dispensatione sedis aplice in cõmendã obtinent/⁊ in quibus antea regularis obseruãtia vigebat/sup quorũcunq₃ aut aliquorũ ipsorum ac nõnullorũ aliorũ eiusdem ordinis monasteriorũ fructibus/ redditibus/⁊ puentib⁹/ nõnulle etiã persone ecclesiastice pensiones etiam excessiuas/eis assignatas percipiunt annuatim/ adeo ppterea grauantur/ac in spiritualibus ⁊ tẽporalibus detrimenta sustineant/ vt nisi eis celeriter succurratur/ in desolationẽ perpetuã ⁊ ruinã deuenient. Uerum si vt prefert cõmendata ⁊ alia eiusdem ordinis monasteria p monachos dicti ordinis regerẽtur ⁊ gubernarẽtur/ac eisdem ipsi monachi canonice scdm ipsi⁹ ordinis instituta regularia ⁊ indulta apostolica electi pficerentur/pensionesq₃ hmõi cedentibus vel decedentibus illis qui ipsas pcipiũt extinguerẽtur/⁊ de nouo sup eisdem fructibus/redditibus/⁊ puentib⁹ nõ assignarẽtur/monasteria ipsa quorũ aliqua ruinã minant in suis structuris ⁊ edificijs reparari/restaurari/⁊ manuteneri possent/⁊ nõ modicũ eis ppterea pueniret incrementũ. Horũ igit cõsideratione inducti ⁊ vt monasteria ipsa p idoneos ⁊ circũspectos ac vtiles viros quorũ cõmendabili regimine ⁊ salubri puisione ad laudẽ dei ⁊ gloriã/necnõ religionis ppagationẽ pcelsius extolli ⁊ vtilius dirigi valeãt salubriter gubernẽtur/ac indẽnitatib⁹ ordinis ⁊ monasteriorũ huiusmodi oportune cõsulat motu pprio nõ ad alicuius nobis super hoc oblate petitionis instantiã/sed premissis ⁊ alijs pijs ⁊ rationabilib⁹ suadentibus causis/psentis per-

petuo valiture ꝛ irrefragabiliter cõstitutionis obseruãde edic-
to de nr̃a mera liberalitate auctoritate ap̃lica ꝛ ex certa sciẽtia
volumus/statuimus/cõcedimus/decernimus/declaramus/et
ordinamus q̃ monasteria vt p̃fertur cõmendata/ ꝛ in posterũ
forsan cõmendanda/cessantibus ipsis cõmendis/p̃terq̃ p ces-
sionẽ cõmendarũ hmõi in manib⁹ nostris aut successorum no-
strorũ Romanõ pontificũ forsan faciendam/etiam p cessum vel
decessum/seu aliã q̃uis dimissionẽ quouismodo/p̃terq̃ apud
sedem apostolicã vacan̄ ꝛ inantea vacatura/etiã si illorum vel
alterius ipsorũ dispositio specialiter/ vel ex quauis causa/ etiã
ex qualitatib⁹ ipsorũ monasteriorũ vel p̃sonarũ illa p tempo-
re obtinentiũ generaliter reseruata/ ꝛ cuiuscũq; taxe seu annui
valoris illorũ fructus/redditus ꝛ ꝓuentus existant/ac ꝓuisio-
nes ipsorũ consistorialiter fieri debeant/plene/libere/ꝛ integre
redeant ꝛ veniant/ac venire ꝛ redire debeant ad man⁹/ necnõ
electionẽ/prouisionẽ/ ꝛ q̃uis aliã dispositionẽ ordinis/ necnõ
dilectorum filiorũ patrumabbatũ ꝛ conuentuũ eorundẽ mo-
nasteriorũ/q̃dq; exnunc inantea ꝑpetuis futuris tẽporib⁹ nul-
li apostolica vel alia quauis auctoritate p̃fatis aut alijs eiusdẽ
ordinis monasterijs vt p̃fertur/vacãtibus vel vacaturis in ab
bates p̃ficiant̃ nisi p eosdẽ p̃resabbates ꝛ ꝯuẽtus ipsorũ mona
sterioꝝ aut ipsi⁹ordinis cõmissarios legitimos/vel saniorẽ aut
maiorẽ ipsorũ cõuentuũ partẽ/in abbates illorũ rite ꝛ canoni-
ce fuerint electi/vel postulati/ seu p dictos patresabbates aut
cõmissarios prefatos scd̃m ordinis statuta promoti/ sed q̃ libe
ra ꝛ omnimoda absq; aliquo cuiusuis impedimenti obstaculo
abbatũ dictorũ monasteriorũ electio seu postulatio/ ꝛ oĩmoda
alia dispositio ad patresabbates ꝛ cõmissarios/necnõ cõuent⁹
p̃fatos spectet ꝛ ptineat/ac dictis monasterijs p cessũ vel deces
sũ/aut quãuis aliã dimissionẽ vt p̃fert̃/ seu alias quouismodo
ꝛ ex quauis causa abbatũ regiminibus destitutis liceat dictis
patribusabbatibus cõmissarijs ꝛ cõuentib⁹ quascũq; idoneas
p̃sonas eiusdẽ ordinis in eoꝝ ꝛ dictorũ monasterioꝝ abbates
libere ꝛ sine difficultate aliqua canonice eligere/ seu etiã postu-
lare/ac etiam ꝓmouere vt dictũ est/ necnõ patresabbates aut

cõmissarij p̄fati electiones hmõi postulationes et ꝓmotiones cõfirmare in omnib⁹ ꝛ p omnia scdm antiquã formã in eodem ordine obseruatã/ qdq3 electiones/ ꝓmotiones/ꝛ cõfirmatões hmõi p patresabbates/aut cõmissarios/ necnõ cõuentus p̄fatos ꝓ tẽpore facte valeãt/plenãq3 roboris firmitatẽ obtineãt/ ac eisdẽ electis/postulatis/ ꝛ ꝓmotis suffragentur in omnib⁹/ etiã ꝛ per omnia ac si reseruatões aplice desup nõ emanarent. Et nihilomin⁹ q omnes ꝛ singule pensiones sup quorumcũq3 monasteriorũ seu locorũ dicti ordinis fructibus/redditib⁹/ꝛ ꝓuentib⁹ quibusuis psonis ecclesiasticis secularib⁹ vel regularibus assignate vel forsan assignãde/ p cessum vel decessum illorum qui ipsas percipiunt/cessent penitus ꝛ expirẽt/ ac casse et nulle/ penitusq3 ꝛ integre extincte sint/ꝛ esse censeant/nec p nostras aut alicui⁹ successorũ nostroꝝ Romañ pontificũ/vel eiusdẽ sedis litteras/aut aliquo alio titulo/etiã motu ꝛ scientia similibus in aliã vel alias psonã seu psonas transferri/aut super eisdem fructib⁹/redditibus ꝛ ꝓuentibus nulla alia subsistente causa de nouo similes vel alie pẽsiones aliquib⁹ in ipsis monasterijs siue locis ius aliud non habentib⁹ assignari possint aut debeant/sed psone ipse que easdẽ pensiones alias soluere haberent ab illarũ solutione ꝛ p̄statione ex tunc penitus ꝛ oino libere sint ꝛ absolute/ac ad illarũ solutionẽ vel prestationẽ. Patresabbates vero ꝛ cõuentus p̄fati ad receptionẽ aliquorũ aut obedientie ꝛ reuerẽtie p̄stationem aliquib⁹ alijs q̄3 electis/postulatis/ꝛ ꝓmotis p eos cuiuscũq3 dignitatis/status/gradus/ ordinis vel cõditionis existant/quos forsan ꝓ tẽpore eisdẽ monasterijs cõtra litterarũ hmõi tenorẽ alias q̄3 per electionẽ/ postulationẽ/vel vt dictũ est ꝓmotionẽ prefici contigerit/aut eis monasteria ꝛ loca ipsa cõmendari nullatenus teneant/ nec ad id obligati vel astricti sint/aut obligari/ vl astringi/seu ad h cõpelli/ aut interdici/suspendi/vel excõicari possint. Decernẽtes etiã ꝛ eadẽ auctoritate declarantes exnunc ꝓut extunc ꝛ extũc ꝓut exnunc monasteria ipsa ꝛ loca sub quibusuis gratijs expectatiuis/vel alijs de p̄mouacaturis beneficijs/ seu monasterijs aut specialib⁹ vel generalib⁹ reseruationib⁹/ꝛ de sic vacaturis

cum vacabant cõferendi seu cõmendandi mãdatis ⁊ nominationibus/seu nominãdi ⁊ cõferendi vel cõmendandi beneficia etiã monasteria ⁊ loca quibuscũq; principalib⁹/ facultatibus/ vnionib⁹/annexionib⁹/incorporatiõib⁹/suppressionib⁹/alijsq; cõcessionib⁹/seu gratijs p nos aut sedem p̃dictã vel successores nostros hmõi etiã motu ⁊ sciẽtia similib⁹/ ⁊ sub quibusuis formis ⁊ expressionib⁹ verborũ etiã cũ ꝓhibitorijs et decretorum irritantiũ ac derogatoriarũ derogatorijs et alijs quibusuis clausulis/etiã talibus p quas hmõi monasteria et loca nominatim specifice et expresse sub illis cõprehendi viderent̃ concedendis nullatenus cõprehendi/nec ad illa se extendi/ neq; illarum vigore per quoscũq; expectantes/aut speciales vel generales reseruationes habentes vel habituros acceptari/aut aliquibus quacũq; etiam p̃fulgeant dignitate/ ac monasteria et loca ipsa qualitercũq;/vt p̃fertur/vacauerint cõmitti vel commendari/seu in cõmendã vel alias in titulũ vel administrationẽ cõcedi posse. Adijciẽtes ⁊ auctoritate p̃dicta etiã decernentes oẽs ⁊ singulas expectatiuas/noiationes/speciales et generales reseruatiões/necnõ vniones/annexiones/et incorporationes factas ⁊ faciẽdas nõdũ effectũ sortitas/ ꝓuisiones vero ⁊ cõmendas/ac alias dispositiones/translatiões/et assignationes de dictis monasterijs et pensionib⁹ respectiue per nos aut sedem predictã/vel successores nostros aut nostraꝝ/vel sedis/ aut successorũ predictorũ litteraꝝ vigore aliquibus personis deinceps faciendas ⁊ cõcedendas/necnõ processus ꝓ tempore desup habitos/ac illarũ vigore sententias/ censuras/ et penas in illis contẽtas/seu in patresabbates aut cõmissarios et cõuentus p̃fatos/aut alias ipsorũ monasterioꝝ psonas ob nõ receptionẽ aliquorũ/aut obedientie et reuerẽtie p̃stationẽ deinceps/necnõ reseruandarũ pensionũ hmõi nõ solutionẽ fulminandas seu ꝓmulgandas. Etiã si in illis de p̃sentibus/necnõ electionibus/postulationib⁹/⁊ ꝓuisionibus de dictis monasterijs p patresabbates ⁊ cõmissarios/necnõ cõuentus p̃fatos faciẽdis/cessationeq; ⁊ expiratione hmõi pensionũ totoq; tenore p̃sentiũ spãlis specifica ⁊ expressa/ nõ aũt p generales/

aut idē importantes clausulas mentio fiat/nullos ꝛ inualidos ac nullas ꝛ inualidas nulliusq roboris vel momenti esse processusq ꝛ sentētias huiusmodi nō tenere/nec quēq ligare posse vel debere/neq p easdē reseruationes/expectatiuas/nominationes/ac vniones/effectum nō sortitas vt prefertur p nos aut sedem predictā/seu successores nostros huiusmodi/aut nostrarū/seu sedis vel successorū predictoꝝ litterarū etiam motu ꝛ scientia similibus factas vt pfertur ꝛ cōcessas/ aut faciendas ꝛ cōcedendas presentibus nostris litteris/ aut electionib⁹/postulationib⁹/ꝛ ꝓmotionib⁹ per patresabbates ꝛ cōmissarios/ necnō cōuentus prefatos faciendis/etiā si illis specialiter ꝛ expresse/ac motu ꝛ scientia similibus/etiam de plenitudine potestatis derogaret/aut derogari videretur/nullatenus derogari valeat/nec sit/neq censeatur esse in aliquo quouismodo derogatum. Et nihilominus vniuersis archiepis/ꝛ epis/ac quorūcunq aliorū ordinum abbatibus/ceterisq personis ecclesiasticis in dignitate ecclesiastica ꝓ tēpore constitutis quorū nomina ꝛ titulos siue beneficia psentibus etiā haberi volumus pro expressis motu simili p apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut vnus eorū per se vel aliū seu alios pfatis patribusabbatib⁹/cōmissarijs/conuentib⁹/ꝛ alijs personis eorundē in pmissis efficacis defensionis presidio assistentes faciant eos pacifica possessione vel quasi cōcessionis/statuti/ordinationis/decreti/ac iuris eligendi/seu postulandi/ac ꝓmouendi huiusmodi gaudere/nō permittētes eos p quoscūq ad recipiendū aliquos vel prestandum obedientiam et reuerentiā aliquibus alijs q vt prefertur per eos electis/postulatis/ seu promotis/aut ad soluendū pensiones huiusmodi contra cōcessionis nostre hmōi ꝛ presentiū tenorem quauis auctoritate compelli/seu alias quomodolibet molestari. Cōtradictores in premissis quoslibet ꝛ rebelles cuiuscūq dignitatis/stat⁹/gradus/ordinis/pminentie/nobilitatis/excellentie/aut cōditionis fuerint/ ꝛ quocūq exemptionis priuilegio sint muniti/p excōmunicationis/suspensionis/et interdicti/ac alias etiā formidabiliores de quibus eis videbitur sentētias/censuras ꝛ penas ap

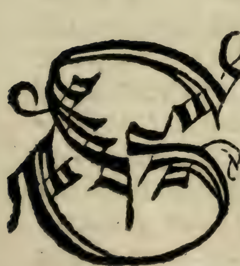
pellatione postposita cõpescendo. Et etiã legitimis sup his p eos seruandis ꝓcessibus/sentẽtias ipsas quotiens expedierit aggrauare et reaggrauare ꝓcurent inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Et insuper vniuersos ꝛ singulos carissimos in christo filios Reges/ necnon dilectos filios duces/principes/comites/barones/proceres/ nobiles/ cõmunitates/vniuersitates/omnesqꝫ alios ꝛ singulos iurisdictionem temporalẽ/aut etiam spiritualem pro tempore habentes p̃sentes ꝛ futuros in quorũ dominio ꝛ ditione monasteria ipsa ꝛ loco fuerint in domino requirimus ꝛ attente hortamur quaten⁹ monasteria/patres abbates/cõmissarios/et cõuentus/ necnon electos postulatos/ ꝛ promotos prefatos/ob prefate sedis reuerentiam pro desiderio et affectu ita cõmissa suscipiant/ eisqꝫ efficaciter in premissis assistant ꝙ monasteria ipsa ꝛ loca p̃sentium effectum debite sortiantur/ac in statu ꝓspero feliciqꝫ successu valeant salubriter conseruari. Nõ obstañ p̃missis ac alijs quibuscũqꝫ specialibus ꝛ generalibus reseruationibus expectatiuis/nominationibus/ꝛ vnionib⁹ effectum non sortitis/ ac concessionib⁹ et regulis/necnõ felicis recordationis Bonifatij pape. viij. que incipit/Statutũ/ac in cõcilio generali edita de duabus dietis/alijsqꝫ cõstitutionibus ꝛ ordinationib⁹ apostolicis quibuscũqꝫ ex quacũqꝫ causa ꝓcesserint aut edite fuerint vel concesse/aut ꝓcedent seu concedẽtur in futurũ/illarũ omnium tenores ac si de verbo ad verbũ p̃sentibus insererẽtur pro sufficienter expressis haberi volumus/ꝛ quibus earumqꝫ effectui/vi/robori/ꝛ executioni quatenus presentib⁹ ꝛ earum effectui aut ipsis ordini/patribus abbatibus/ cõmissarijs/ cõuentibus/electis/postulatis/ ꝛ ꝓmotis/ac alijs ꝑsonis dictorũ monasteriorũ seu locorum aduersarentur p̃iudicarent/nocerent et obuiarent/seu preiudicare/nocere/aduersari ꝛ obuiare possent quomodolibet in futurũ/motu ꝛ scientia similib⁹ specialiter et expresse derogam⁹/necnon monasteriorũ ꝛ ordinis predictorũ iuramento confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis /statutis ꝛ cõsuetudinib⁹/ceterisqꝫ cõtrarijs quibuscunqꝫ/aut si aliquibus communiter vel diuisim a sede prefata

sit indultum quod interdici/suspendi/vel excommunicari/aut extra vel ultra certa loca ad iudicium euocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem/et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunque tenoris existat/per quam presentibus non expressam vel totaliter non insertam effectus eorum impediri valeat quomodolibet vel differri. Et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Volumus autem quod pro tempore in abbates ipsorum monasteriorum et membrorum per patres abbates/commissarios/et conuentus prefatos electi seu postulati ac promoti infra quattuor menses a die electionis seu postulationis computandos ad sedem apostolicam pro confirmationibus electionum postulationum seu promotionum suarum/vel nouis prouisionibus ipsorum monasteriorum et membrorum/necnon secundum taxam ab antiquo ipsis monasterijs et membris impositam annatarum seu mediorum fructuum primi anni huiusmodi monasteriorum membrorum et aliorum iurium camere apostolice debitorum solutione eidem camere facienda/venire aut mittere debeant et teneantur. Alioquin electio/postulatio/seu confirmatio/promotio/vel prouisio nullius sint roboris vel momenti/liceatque nobis et successoribus nostris Romanis pontificibus extunc de quibusuis personis idoneis eisque monasterijs siue membris prouidere/ipsasque illis in abbates preficere seu monasteria et membra ipsa eisdem personis commendare. Et insuper exnunc irritum decernimus et inane quicquid secus super premissis a quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Ceterum quia difficile foret presentes litteras apostolicas ad quecunque loca in quibus ille forent necessarie transferri volumus et auctoritate predicta decernimus quod earum transumptis manu notarij publici subscriptis/et sigillo alicuius archiepiscopi/vel episcopi/aut alterius prelati munitis prorsus in iudicio et extra fides plenaria adhibeatur/et illis stetur in omnibus et per omnia sicuti originalibus litteris adhiberetur et eis staretur si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum voluntatis/statuti/concessionis/constitutionis/ordinationis/decreti/declarationis/mandati/requisitionis/hortationis/et de-

rogationis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attemptare p̃sumpserit/indignationẽ omnipotentis dei ac beatorũ Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctũ Petrũ. Anno incarnationis dominice M.cccc.lxxv.iiij. Idus Martij. Pontificat⁹ nostri Anno quinto.

Premissam bullam cõfirmat dñs Innocentius papa. viij. in bulla sub forma codicis/ que incipit Regimini vniuersalis ecclesie/circa medium.

Bulla declaratiua quarundã aliarum isti us pape q abbates electi et per ordinem promoti nõ tenentur mittere ad curiam infra quattuor menses pro confirmatione et solutione annate/nisi monasteria in libro camere apostolice iam prius essent scripta/ et ad hoc tenerent/ cũ clausula q transumpto fides adhibeatur. etc.

Sixtus Eps seruus seruorum dei. Ad perpetuã rei memoriã. Decens reputamus et congruũ vt cum sup cõcessionibus que a sede apostolica emanarũt alique dubitationes insurgunt Romanus pontifex p sue declarationis oraculum dilucidet et declaret/in his p̃sertim casibus in quib⁹ regularẽ vitã pfessis deuote dño seruiẽtibus inquietudinis et turbationis materia posset quomodolibet prouenire. Dudũ siquidẽ inter alia litteras nonnullorum Romanõ pontificũ predecessorũ nostrorũ per quas dilec

tis filijs abbati monasterij Cistercij/Cabilonen̄ dioc./ceterisq̄ illi⁹ coabbatib⁹/ ⁊ coabbatissis/ ac religiosis cistercien̄ ordinis vbilibet existētib⁹ ꝯcessisse dicebātur q̄ nullus cuiuscūq̄ stat⁹/ dignitatis/gradus/ordinis/vel cōditionis/etiam si sancte Ro mane ecclesie cardinales/aut sedis apostolice officiales seu etiam alterius ordinis abbates essent monasteria/prelaturas ab batiales/ ⁊ alias dignitates/beneficia/ ⁊ loca etiam vtriusq̄ sexus ordinis Cistercien̄ huiusmodi in titulū vel cōmendam ob tinere posset nisi ipsum ordinē Cistercien̄ expresse professus esset. Quodq̄ dictus abbas Cistercij ⁊ alij prelati dicti ordinis Cistercien̄ de monasterijs/prelaturis/dignitatibus/ beneficijs et locis predictis auctoritate ordinis libere disponere valerent. Et q̄ illa nullatenus sub litteris apostolicis cōprehenderent/ ⁊ quedā alia eorundē p̄decessorum statuta/declarationes/ordi nationes/priuilegia/et decreta/ ac inde secuta quecūq̄/ de fratrum nostroꝝ consilio per alias nostras litteras approbauim⁹/ ⁊ robur firmitatis obtinere debere decreuimus/suppleuimusq̄ omnes ⁊ singulos defectus si qui forsan interuenissent in eisdem/ac volumus q̄ illi quos pro tempore dicti ordinis Cister cien̄ auctoritate in abbates ipsorum monasteriorū promoueri/ ⁊ quibus de alijs beneficijs ecclesiasticis dicti ordinis prouideri contingeret/infra quattuor menses a die promotionū siue prouisionū suarum ad curiam Romanā pro illarum confir matione impetranda venire aut mittere/ ⁊ annatā siue medios fructus primi anni ipsorū monasteriorū siue beneficiorum scd̄m taxam in libris camere apostolice positam soluere/ ac de alijs iuribus consuetis eidem camere satisfacere tenerentur/ Alioquin promotiones siue ꝓuisiones illorum qui secus facerent nullius forent roboris vel momēti. Liceretq̄ extunc nobis ⁊ dictis successoribus nostris de ꝑsonis idoneis eiusdē mo nasterijs ⁊ beneficijs pro quibus id factum nō foret ꝓuidere/ prout in eisdem nostris litteris plenius cōtinetur. Cum autem sicut exhibita nobis nuper ꝑ parte dilecti filij Johannis ab batis dicti monasterij Cistercij petitio continebat a nonnullis diuersorū monasteriorū ipsius ordinis Cistercien̄ abbatibus/

abbatissis et religiosis reuocetur indubiū/an sub voluntate nostra predicta comprehēdantur monasteria et beneficia p̄dicti ordinis pro quorū ꝓuisionibus ad predictā curiam recursus haberi iuxta cōstitutiones apostolicas necessario nō deberet/ vel alias nō cōsueuit. Nos ad quos spectat super his adhibere vigilantie nostre curam/ alias nostras litteras predictas/ ac si de verbo ad verbū insererentur p̄sentibus pro expressis habentes/ vt omnis dubietatis scrupulus de dicti ordinis religiosorum cordibus et mentib⁹ tollatur ipsius Johannis abbatis in hac parte supplicationib⁹ inclinati voluntatē nostrā predictam auctoritate apostolica p̄sentiū tenore declaramus quo ad monasteria et alia beneficia predicta pro quorum ꝓuisionibus ad curiā antedictā recursus haberi iuxta constitutiones apostolicas cessante concessione predicta necessario nō deberet/ vel alias non cōsueuit vt prefertur nostre mentis nūq̄ fuisse illa sub voluntate nostra huiusmodi cōprehendi debere/ ac personas quibus de illis canonice post datā dictarum aliarū litterarum nostrarū/ quandocūq̄ prouisum fuit aut prouideri cōtinget in futurū/ ad impetrandū nouas ꝓuisiones seu ꝯfirmationes ex volūtate nostra predicta vllatenus teneri. Decernentes sic per quoscūq̄ auditores et iudices in quauis causa interpretari/ et iudicari debere/ sublata eis quauis alia interp̄tandi facultate/ ac irritum et inane si secus super his a quoquā quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Non obstantibus premissis litteris ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisq̄ cōtrarijs quibuscūq̄. Ceterum quia difficile foret presentes litteras apostolicas ad quecunq̄ loca in quibus de eis facienda esset fides transferre/ volumus et auctoritate predicta decernim⁹ q̄ earum transumptis manu notarij publici subscriptis/ et sigillo alicuius archiepiscopi/ vel episcopi/ aut alterius prelati munitis/ ꝓrsus in iudicio et extra fides plenaria adhibeatur et illis stetur in omnib⁹/ et per omnia sicuti originalibus litteris adhiberetur/ et illis staretur si forent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declarationis/ constitutionis/ decreti/ et

voluntatis infringere/ vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attẽptare p̄sumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei ꝛ beatorum Petri et Pauli apostoloꝝ eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud sanctũ Petrũ. Anno incarnationis dominice M.cccc.lxxix. Jdus Julij. Pontificatus nostri Anno octauo.

Pro clariori intelligentia priuilegij p̄cedentis/ sciendũ est ꝙ tẽpore quo p̄fatus dñs Hymbertus abbas Cistercij res ordinis sui in curia Romana sollicitabat/inter p̄cipuos directores negociorũ curie erat quidã dñs episcop⁹ Tirasonen̄ qui nescitur quo spiritu ductus ordini satis aduersabatur. Ob hoc licet p̄fatus domin⁹ Sixtus ad ordinẽ satis beniuolus videretur/tñ dictus domin⁹ Tirasonen̄ sẽp p̄stitit ꝙ clausula quedam in fine aliquorũ priuilegiorũ posita/que incipit/Volum⁹ autem ꝙ post quattuor menses. ꝛc. apponeretur/ ꝛ ad eam tollendum procurandũq; quedã puncta ordini necessaria dictus dominus Hymbertus. xj. Junij Romam intrauerat/ ꝛ priuilegia ipsa vsq; ad primã Augusti magnifice p̄secutus fuerat/ et ibidem mansit vsq; circa festum Annũciationis dominice. Et post multas tristicias ꝛ labores vita functus est/sed tamen circa dictam clausulam nihil proficere potuerat/ nouit altissim⁹/ nam vt dictum est omnino oportebat priuilegia penitus dimittere/aut in illa forma ꝛ cum tali cauda leuare. Primum ordini videbatur nociuũ/p̄pter alias clausulas quibus ordo tũc maxime opus habebat. Secundũ vero minus malũ videbatur/tum q꞉ remediabile estimabatur/tum q꞉ clausula illa Volumus autem/bene cõsiderata nõ est tantũ ordini nociua sicut p̄functorie lecta videretur/cum dicat electos seu postulatos ac promotos infra quattuor menses a die promotionis eorũ cõputandos teneri ire/ vel mittere ad curiam seu sedem apostolicam pro confirmatione electionũ/ seu postulationũ/ et pro solutione annatarũ/seu mediorum fructuum primi anni/ et aliorum iurium et fructuum camere apostolice facienda. Ex quo sequitur quod de abbatibus nouiter promotis nulli mittere

tenentur ad curiã ꝓ cõfirmatione ꝛ annata/nisi illi soli quoꝛũ monasteria iã erant in libꝛo camere aplĩce scripta/ ꝛ illa oĩno ſꝑ necesse est mittere ꝛ annatam soluere/ nisi excusentur in regno francie ꝑ pꝛagmaticã sanctionẽ/ vel alijs medijs. Uerũtamen postmodũ ꝓ maioꝛi securitate oꝛdinis/ ꝛ ad tollendũ oẽs diffi cultates seu subiectiones noue occasiones que suꝑ his accide re possent/ visum est ꝙ declaratio pꝛecedens obtineri deberet. Pꝛefato igitur dño Tirasoneñ ab illi⁹ officij administratione absoluto ꝛ alijs occupato ad satisfaciendũ scrupulis multoꝛũ de oꝛdine suꝑ clausula illa cũ maximis laboꝛibus ꝛ expeñ pꝛe cedens impetrata fuit declaratio/ quã vniuersi oꝛdinis amato res ꝛ scire ꝛ amare debent.

Pꝛemissam bullam cõfirmauit domin⁹ Innocentius papa viij. in bulla sub plumbo in foꝛma codicis/ que incipit/ Regimini vniuersalis ecclesie. Circa finem.

Regula cancellarie apostolice. Qꝫ pensiones nõ transferunt in alios.

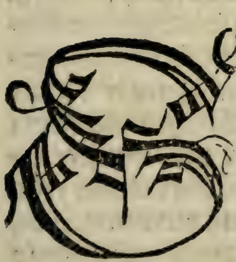
SAnctissimus In chꝛisto pater ꝛ dominus noster dñs Sixtus diuina ꝓuidentia papa iiij. ꝓuide attendens ꝙ sepi⁹ ea que a Romano pontifice ꝛ sede aplĩca ex iustis ꝛ rationabilibus causis emanant ꝑ petentiũ importunitates trahuntur in abusum. Quis eñ pensiones annue que nõnũꝙ ꝑ Romanos pontifices ꝓ pacificatione ecclesiaꝝ cathedraliũ/ etiã metropolitañ/ ac monasterioꝛũ/ dignitatũ/ personatuũ/ administrationũ/ ꝛ officioꝛũ/ ac canonicatuũ ꝛ ꝓbendarũ/ alioꝛũꝗ beneficioꝛũ ecclesiasticoꝛũ/ seculariũ ꝛ regulariũ/ ꝓ sustentatione ecclesiarũ ꝛ monasterioꝛũ/ regiminibus/ coꝛũꝗ ꝛ nõnulloꝛum beneficioꝛũ cõmendis/ sibi factis/ cedentium/ aliaꝗ beneficia

īndies resignantiū/ad illorū vitam sup ecclesiarū monasterio-
rū/ꝛ aliorum beneficiorū eorundē/fructus seruari cōstitui ꝛ as-
signari solent/p cedentiū obitus extinguantur/ aut ecclesijs et
monasterijs p̄sideñ illaq; et alia beneficia huiusmodi obtineñ
a pensionis eorundē solutionibus eoipso immunes existant.
Nōnulli tamē ambiciosi nescientes abstinere a vetitis/ ad im-
portunā eorū/ꝛ principum instantiā/ etiā sub motus ꝑprij et
certe scientie colore nōnullas ex eisdem pensionibus sic extor-
tis ꝛ suppressis in totū vel aliqua eorū parte per sue sanctitatis
litteras suscitare/ꝛ sibi illas ad eorū vitam etiā de nouo reser-
uari/illasq; in eorum ꝑsonas etiā cū derogatione expressa eius
dem sanctissimi domini nostri pape cōstitutionis/ quia caueť
expresse q̄ littere sup huiusmodi pensionibus nullatenus expe
diantur/nisi illius qui pensionē huiusmodi soluere tenetur/ ex
pressius accederet assensus transferre ꝓcurauerit/ꝛ in dies pro
curant in magnū ecclesiarū monasteriorū ꝛ aliorum beneficio-
rum/nec nō monasterijs ꝛ ecclesijs p̄sidentiū illasq; ꝛ alia bene
ficia huiusmodi obtinētes p̄iudicium ꝛ iacturā/ cupieñ in pre-
missis oportune ꝓuidere/ꝛ ab ecclesijs/monasterijs/ꝛ bñficijs
hmōi/illorūq; ꝑsonis omnē auferre grauitudinē/hac irrefraga
bili cōstitutione/ex certa eiusdem sanctissimi scientia omnes ꝛ
singulas pensiones/etiā motu ꝓprio/ꝛ ex certa illius simili sci
entia post earū extinctionē/ expirationē/ꝛ suppressionē/ etiam
cum derogatione prioris ꝯstitutionis antedicte/vel alias quo
modolibet hactenus suscitatas/ꝛ renouatas/ac in posterū sus
citandas ꝛ renouandas quibuscūq; personis cuiuscūq; stat⁹/
gradus/ordinis/dignitatis/ꝛ conditionis existant reseruatas
hactenus ꝛ imposterū reseruandas/ac litteras apostolicas sin
gulosq; ꝓcessus exinde habitas ꝛ habendas ꝛ inde secuta que
cunq; ꝛ secutura preter sue sanctitatis intentionē emanasse/ ꝛ
imposterum emanare/ac irrita ꝛ inania nulliusq; roboris vel
momenti fuisse ꝛ esse/illorūq; omniū ꝛ singulorum tenores/se-
ries/ꝛ effectus ꝓ sufficienter expressis habens/ꝛ ꝓ nullis/cas-
sis/irritis/ꝛ infectis haberi debere/ ecclesiasq;/monasteria/ et
alia beneficia huiusmodi obtineñ ad earundē sic suscitatarum

z renouatarũ pensionũ/etiam in toto vel in qualibet earũ par te solutionẽ minime obligari vel teneri/aut etiam ad litterarũ ꝓcessum huiusmodi pretextu a quoq̃ cõpelli possint/ nec etiã illis sententijs/censuris/z penis in litteris z ꝓcessibus huius modi cõtentis z insertis vel illarum aliqua ꝓpterea ligari/ ac quicquid hactenus contra p̃sentis constitutionis tenorem eti am motu z scientia predictis attemptatũ forsan hactenus z in posterum cõtigerit attemptari/etiã cum totali expressione hu iusmodi constitutionis irritum z inane motu z scientia simili bus z auctoritate predicta decreuit et declarauit. Placet mo tu proprio. Et ita mandamus publicetur z describetur in can cellaria.

Lecta z publicata fuit supradicta regula in cancellaria apo stolica die videlicet. xvj. mensis Decẽbris. Anno domini Mil lesimo quadringentesimo septuagesimoquinto. Põtificatus sanctissimi dñi nostri dñi Sixti diuina prouidentia pape. iiij. Anno quinto. G. de puteo.

Eiusdem. Confirmatio amplissima priui legiorum ordinis.

Sixtus Eps seruus seruoꝝ dei. Ad futurã rei memoriã. Proui sionis nostre debet ꝑuenire subsidio vt suũ ius cuilibet cõseruetur. Hinc est qd̃ nos te norẽ quarundã lytterarũ felicis recordatio nis Pij pape. ij. p̃decessoris nostri in regi gistro ipsius p̃decessoris repertum/ pro eo qd̃ sicut exhibita nobis nuper ꝑ parte dile ctoꝝ filioꝝ Cistercieñ Cabiloneñ dioc/z aliorũ abbatũ/necnõ dilectarũ in christo filiarũ abbatissarũ eiusdem ordinis mona steriorũ z conuentuũ eorũdẽ petitio cõtinebat/ipsi hmõi teno re ex certis causis se asserũt indigere/ de registro ipso de verbo ad verbum transcribi/z ad ipsorũ abbatum abbatissarum/ et

cōuentuū supplicantiū instantiā p̄sentibus annotari fecimus/ qui talis est. Pius Episcopus seruus seruoꝝ dei. Ad futurā rei memoria. Et si quibuslibet p̄sonis ecclesiasticis ac religiosis p̄sertim illis qui mundi cōtemnētes illecebras in humilitatis habitu regi cunctorū principū in abstinentia ꝛ diuinis officijs suas animas deuouerūt/ex paterne pietatis officio teneamur assistere/ p̄fessores tñ Cisterciēn ordinis vtriusq; sex⁹ eo feruentiori caritate cōplectimur/quo ipsum ordinē in dei ecclesia conspicuū ꝛ insignē vberiori dilectione p̄sequimur/ vnde si quādo priuilegia/gratie/ ꝛ indulta p̄ exaltatione ꝛ incremento eiusdē ordinis ac pace ꝛ trāquillitate in eo virtutū dn̄o militantiū p̄ Romanos pontifices p̄decessores nostros aut imperatores ꝛ reges cōcessa ꝛ indulta cōperimus/vt perpetuā firmitatē obtineāt ea merent̄ ap̄lici roboris clipeo cōmuniri. Sane petitio dilectorū filiorū abbatis Cisterciēn monasterij Cabilonēn dioc̄/eiusq; coabbatū/abbatissarū ꝛ conuentuū ordinis eiusdē nobis nuper exhibita cōtinebat/qd̄ olim nōnulla priuilegia/imunitates/exemptiones/libertates/ gratie/ cōseruatorie/ꝛ indulta p̄ felicis recordationis Innocentiū.iiij. Alexandrū.iiij. Urbanū.iij.Gregoriū.viij. Honoriū.iij. Clementem v.ꝛ q̄plures alios Romañ pōtifices p̄decessores nostros/ seu p̄ Romañ pontificibus in eoꝝ obedientijs habitos/ ac etiam p̄ recolende memorie p̄latos/pontifices/ imperatores/ ac Romañ ꝛ alios reges/ p̄ augmento diuini cult⁹ ꝛ saluberrimo statu ꝛ incremento ordinis p̄libati concessa fuerūt pariter ꝛ idulta. Uerū sicut eadē petitio subiungebat cū cōtingat interdum dicti ordinis p̄fessores cōtra hmōi priuilegia ꝛ indulta per locorū ordinarios ac prelatos ꝛ alios qui nomē dn̄i inuanū recipere nō formidant indebite molestari/ p̄ parte dictorum abbatis Cistercij/coabbatū eius/abbatissarū/ꝛ conuentuū ordinis p̄libati nobis fuit humilit̄ supplicatū/vt hmōi priuilegijs/gratijs/ꝛ indultis/ac litteris p̄decessorū/prelatorū/pontificū/imperatorū/ꝛ regum prefatorū/robur ap̄lice cōfirmationis adijcere/ ꝛ alias ad eorū p̄petuū robur obtinendū/partes ap̄lice p̄uisionis interponere de benignitate ap̄lica dignaremur. Nos

Igitur eorundē predecessorū vestigijs inherētes/ ac cupientes tranquillitati ꝛ paci abbatū/abbatissarū/ ꝛ conuentuū/ ac professorū hmōi quantū cū deo possumus ꝓuidere/hmōi supplicationibus inclinati/priuilegia/imunitates/libertates/exemptiones/cōseruatorias/gratias/ꝛ indulta ꝑ quoscūqꝫ Romanū pōtifices ꝑdecessores nostros/seu ꝓ Romanū pōtificibus in eorū obedientijs habitos/abbatibꝰ dicti monasterij Cistercij/ eius coabbatibꝰ/abbatissis/ ꝛ cōuentibus ordinis eiusdē ꝯiunctim vel diuisim vt ꝑfertur cōcessis ꝛ cōcessa/ necnō ꝑlatorū/pontificū/imperatorū/regum/ac dominoꝝ temporaliū/ litteras huiusmodi/ꝛ oīa ꝛ singula in eis cōtenta ꝓut rite ꝛ iuste ac rationabiliter ꝓcesserunt/ꝛ ꝑfato ordini fuerunt seruata/quoꝝ omniū ꝛ singulorū tenores de verbo ad verbū ꝑsentibus haberi volumus ꝓ sufficiēter exꝑssis exnunc imperpetuū auctoritate aplīca tenore ꝑsentiū approbamus/ac etiā cōfirmamus/ ꝛ ꝑsentis scripti patrocinio cōmunimus. Uniuersos ꝛ singulos ecclesie ꝑlatos/patriarchas/primates/archiepōs/ epōs/ abbates/ priores/decanos/archidiaconos/ꝑpositos/archipꝑsbyteros/ officiales/ꝛ alios in dignitate cōstitutos/necnō principes christianos quacūqꝫ dignitate fulgētes ꝛ eorū officiarios/Ciuitatū quoqꝫ villarū seu cōmunitatū rectores et maiores/ rogantes/ monētes ꝛ hortātes attēte/eisqꝫ ꝑ aplīca scripta in virtute sancte obediētie ꝛ sub excōicationis pena districte ꝑcipiendo mādantes quatenus ꝑdictos abbates/abbatissas/cōuentus/ꝛ ꝑsonas ordinis ꝑnominati ꝑtactis priuilegijs/imunitatibꝰ/ exemptionibus/libertatibus/ gratijs/conseruatorijs ꝛ indultis/ ꝓut vsi sunt gaudere ꝑmittāt pacifice ꝛ quiete. Cōtradictores ꝑ censurā ecclesiasticā ꝛ alia iuris remedia appellatione postposita cōpescendo inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis decernētes ea fore vbicunqꝫ ꝛ quādocūqꝫ exhibita fuerint vel ostensa in iudicio ꝛ extra imꝑpetuū obseruāda/ ac exnunc irritū ꝛ inane quicqd imposterū contra approbationē/cōfirmationē/cōmunitionē/ ꝛ decretum nostra huiusmodi a quoqꝫ quauis auctoritate scienter vel ignoranter ꝯtigerit quōlibet attemptari. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostre

approbationis/cõfirmationis/cõmunitiõis/rogationis/moni-tiõis/hortationis/mãdati/ꝛ cõstitutiõis infringere/ vel ei au-su temerario cõtraire. Si quis aũt hoc attemptare p̃sumpserit indignationẽ omnipotẽtis dei ꝛ beatorũ Petri ꝛ Pauli aplõ-rum eius se nouerit incursurũ. Datum Mantue. Anno incar-nationis dñice M.cccc.lix. Pridie Noñ Augusti. Pontifica-tus nostri Anno primo. Ceterũ vt earundẽ litterarũ tenor p̃dictus sic insertus omnimodã rei facti certitudinẽ faciat apo stolica auctoritate decernimus vt illud ĳdem robur eandemq̧ vim ꝛ eundẽ vigorem dictus tenor per omnia habeat que ha-berent originales littere supradicte/ꝛ etiam prorsus eidem te-nori fides adhibeatur quandocũq̧ ꝛ vbicũq̧ siue in iudicio si-ue alibi vbi fuerit exhibitus vel ostensus/ꝛ eidem firmiter ste-tur in omnibus sicut eisdem originalibus litteris staretur si fo rent exhibite vel ostense. Per hoc aũt nullũ ius cuiq̧ de nouo acquiri volumus/sed antiquũ tantũmodo cõseruari. Nulli er-go oĩno hominũ liceat hanc paginã nostre cõstitutionis ꝛ vo-luntatis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis au-tem hoc attemptare p̃sumpserit/ indignationẽ omnipotentis dei ꝛ beatorũ Petri ꝛ Pauli aplõrum eius se nouerit incursu-rum. Datum Rome apud sanctũ Petrum. Anno incarnatio-nis dominice M.cccc.lxxv. Noñ Martĳ. Pontificatus nostri Anno quinto.

Priuilegiũ dñi Innocẽtĳ pape: viij.

Optima declaratio ꝛ cõfirmatio. Qꝛ ab-bates/monachi/abbatisse/moniales/va-salli/subditi/seruiẽtes/ monasteria/ loca/ ꝛ mẽbra/ ac omnia bona ordinis semꝑ fuerũt sub summi põtificis ꝛ sedis aplice protectione/ ꝛ ei immediate subĳciũtur.

Suntq exēpti ꝛ exēpta ab omni iurisdicti one episcoporum ordinariorū/ipsorūq officialiū. Et q nō tenemur ad p̄stationē aliquarū collectarū / seu subsidiorū/ aut ꝓcurationū/ ꝛ aliarū exactionū ꝑ sedem aplicam seu eius legatos/ aut eorū aucto ritate/seu ꝑ locorū ordinarios aut alios ꝓ tēpore impositorū/cōfirmādo litteras desuꝑ confectas/ ꝛ supplēdo defect⁹. Et nihilomin⁹ de abūdantiori gratia de no uo monasteria/loca/mēbra/ ꝛ bona om- nia p̄sentia ꝛ futura/necnō abbates/ ab- batissas. ꝛc. vt p̄mittitur sub beati Petri ꝛ sedis aplice ꝓtectione suscipit/ ꝛ ab om ni iurisdictione/suꝑioritate/correctione/ visitatione/dominio/ ꝛ ptāte ep̄orum/ ꝛ iudicū ordinarioꝝ/eorūq officialiū/ nec nō a solutione subsidiorū/etiā caritatiuo rū ꝓcurationū collectarū ꝛ aliarū exactio nū ꝑpetuo ꝓrsus eximit/ ꝛ totaliter libe- rat/ ꝛ sedi p̄dicte īmediate subijcit/ ita q ep̄i ꝛ ordinarij/etiā ratione delicti/aut cō tractus/aut rei de qua agerētur nullā in nos/ ꝛ loca/ac bona nostra tāq prorsus

exemptos z exempta iurisdictionē/domi niū/vel potestatē exercere/aut sententias excōis/suspeñ/seu iterdicti/aut quascūqꝫ alias censuras ꝓmulgare pñt. Nec possumus corā illis aut sedis aplice delegatis vocari/nisi in corū litteris de p̄sentibus de verbo ad verbū fiat mentio/aut quouis modo directe vel indirecte cōtra ista molestari.

Innocentius Ep̄us seruus seruorum dei. Ad ꝑpetuā rei memoriā. Ad Romani pōtificis spectat officiū suorum p̄decessorum inherēdo vestigijs/illa que per ip̄os p̄decessores laudabiliter ac ꝓuida ratione ꝓ statu z quiete ꝑsonarū sub regulari obseruantia assidue studio pie vite vacantiū gesta sunt/vt maiorē obtineāt roboris firmitatē/quo sepius fuerint aplico p̄sidio cōmunita/sui presidij munimine roborare/ac illa etiā de nouo cōcedere ꝓut rationabiles cause suadent/z id in dño cōspicit salubriter expedire. Sane ꝑ parte dilectorū filiorū Johannis Cistercij Cabiloneñ dioc/aliorūqꝫ Cistercieñ ordinis monasteriorꝫ abbatū/ et cōuentuū corundē nobis nuper exhibita petitio cōtinebat/ qꝫ licet ipsi eorūqꝫ ac dicti ordinis monasteria tam virorū q̄ꝫ mulierū/z alia religiosa loca z mēbra/ac monachi/ moniales/ vasalli/subditi/z eis seruientes/bonaqꝫ omnia/iā dudū ꝑ plures Romanos pontifices p̄decessores nostros sub ipsorū pontificū z aplice sedis ꝓtectione recepti z recepta/ac sedi p̄dicte immediate subiecti z subiecta/necnō ab omni iurisdictione ordinaria exempti z exempta fuerint/eisqꝫ cōcessum extiterit vt ad

p̄stationē aliquarū collectarū/seu subsidiorū/aut ꝓcurationū/ ⁊ aliarū exactionū p sedem p̄dictā/seu eius legatos/aut ipsoꝝ auctoritate ⁊ mandato/seu p locorū ordinarios/ vel alios pro tēpore impositorū nō tenerent̄/tamē desiderant ꝓ maiori coꝝ quiete premissis receptioni/subiectioni/ ⁊ alijs p̄dictis etiā nostre approbationis robur adijci/illaq̧ omnia etiā p nos eis de nouo cōcedi. Quare pro parte abbatū ⁊ cōuentuū p̄dictorum nobis fuit humiliter supplicatū vt receptioni/exemptiōi/⁊ subiectioni p̄dictis/ac singulis desuper cōfectis litteris pro illorū subsistētia firmiori robur nostre approbationis adijcere/ ac eos necnō monasteria/loca/membra/monachos/moniales/ vasallos/subditos/seruiētes/⁊ bona omnia hmōi de nouo sub nostra ⁊ sedis p̄dicte ꝓtectione suscipere/ac ab huiusmodi iurisdictione ppetuo eximere ⁊ totaliter liberare/ aliasq̧ in premissis oportune ꝓuidere de benignitate ap̄lica dignaremur. Nos igitur qui in singulorū sub regulari obseruātia pie vite studio vacātiū quiete reficimur/cupiētes vt religiosi dicti ordinis/quos pre ceteris ꝓpter vberes fructus quos in militanti ecclesia cōtinue bonis eorū operibus afferunt/in visceribus gerimus caritatis eo liberius diuinis beneplacitis insistere possint/ quo a sede predicta maiori libertatis priuilegio nouerint se cōmunitos/hmōi supplicationibus inclinati/receptionē/ exemptionē/ subiectionē/ac singulas desup cōfectas litteras cū oibus ⁊ singulis in eis cōtentis clausulis/aucte ap̄lica ⁊ ex certa sciētia tenore p̄sentiū approbamꝰ/ac ppetue et inuiolabilis firmitat̄ robur obtinere decernimꝰ/ supplentes oēs ⁊ singulos defectus si qui forsan interuenerint in eisdē. Et nihilominꝰ ꝓ potioris cautele suffragio monasteria/loca/mēbra/bona oia p̄dicta p̄sentia ⁊ futura/abbates/abbatissas/monachos/moniales/vasallos subditos/⁊ seruiētes p̄fatos/nunc ⁊ ꝓ tēpore existētes/aucte ⁊ sciētia p̄fatis/sub beati Petri ⁊ sedis predicte atq̧ nostra ꝓtectione suscipimus/ac ab omni iurisdictione supioritate/correctione/visitatione/dominio/⁊ ptāte archiep̄oꝝ/ep̄orum/⁊ aliorū iudicū ordinariorū/eorūq̧ vicariorū ⁊ officialiū quorumcūq̧/ Necnō a solutione subsidiorū etiā caritatiuorū/ ꝓcurationū/

collectarũ ⁊ aliarũ exactionũ/hmõi ꝓ tẽpore imponendarũ/auctoritate ⁊ sciẽtia p̃fatis ppetuo prorsus eximimus/ ⁊ totaliter liberamus/ac nobis ⁊ sedi p̃dicte imediate subijcimus/ita ꝙ archiepi/epi/ordinarij/vicarij/iudices/⁊ officiales predicti etiam ratione delicti/aut cõtractus/vel rei de qua ageretur vbicunqȝ cõmittat̃ delictum iniat̃ cõtractus/aut res ipsa consistat/nullã in eos ⁊ eorũ aliquẽ aut monasteria/mẽbra/⁊ bona p̃dicta tanqȝ ꝓrsus exemptos ⁊ exempta iurisdictionẽ/correctionẽ/superioritatẽ/dominiũ/vel potestatem exercere/aut excõicationis/suspensionis/vel interdicti/aut quasuis alias sentẽtias/censuras/⁊ penas ecclesiasticas ꝓmulgare p̃sumant/seu possint aut debeant quoquõ. Nec ipsi sic exempti corã illis aut ipsi⁹ sedis delegatis/vel subdelegatis/nisi in litteris eis ꝓ tẽpore directis de p̃sentibus specialis specifica ⁊ expressa/ac de verbo ad verbũ mentio fiat ad iudiciũ euocari/aut quouismodo directe vel indirecte molestari possint. Decernẽtes oẽs ⁊ singulos processus sentẽtias/censuras ⁊ penas/quos ⁊ quas p archiepos/episcopos ordinarios/iudices/vicarios/ ⁊ officiales p̃dictos/ seu eorũ aliquẽ cõtra abbates/⁊ alios exemptos/necnõ monasteria/⁊ loca huiusmodi etiã exempta/vt p̃fertur haberi/vel promulgari/necnõ quicquid secus super his ab eis ⁊ alio quoquã quauis auctoritate sciẽter vel ignorãter cõtigerit attemptari/ irrita ⁊ inania nulliusqȝ roboris vel momẽti. Nõ obstañ felicis recordationis Innocẽtij pape.iiij.etiã p̃decessoris nostri/ que incipit/Volentes/⁊ alijs cõstitutionib⁹ ⁊ ordinationib⁹ apostolicis /statutis quoqȝ ⁊ cõsuetudinib⁹monasterioꝝ ⁊ ordinis predictorũ/iuramento cõfirmatione apl̃ica/ vel quauis firmitate alia roboratis/necnõ omnib⁹ illis que in singulis litteris p̃dictis cõcessum est nõ obstare ceterisqȝ cõtrarijs quibuscũqȝ. Verũ qꝛ difficile foret presentes litteras ad singula queqȝ loca in quib⁹ expediẽs foret deferre/volum⁹ ⁊ p̃fata aucte decernimus ꝙ illarũ trãsumptis manu publici notarij inde rogati subscriptis ⁊ sigillo alicui⁹ curie ecclesiastice aut ꝑsone in dignitate ecclesiastica cõstitute munitis/ea ꝓrsus in iudicio ⁊ extra et alias vbilibet fides adhibeat̃ que p̃sentib⁹ adhiberet̃ si essent

exhibite vel ostense. Nulli ergo oino hominū liceat hanc pagi nā nostre approbatiōis/ decreti/ suppletionis/ susceptionis/ exē ptionis/ liberatiōis/ subiectiōis/ cōstitutionis/ ꝛ volūtatis in fringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si qͣs aūt hoc attēpta re p̄sūpserit/ indignationē oipotētis dei/ ac btōꝝ Petri ꝛ Pau li apl'orum ei⁹ se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū. Anno incarnationis dñice M.cccc.lxxxvij.iij.kl'. Sep tembris. Pontificatus nostri Anno tertio.

Eiusdē. Bulla executorialis in forma ri gorosa p̄uilegij imediate p̄cedentis cōti nēs ipm de verbo ad verbū cōmitteñ ab bati sancti Stephani Diuioneñ/ necnon decanis Parisieñ ꝛ Cameraceñ cū mag na ptāte vt faciāt nos gaudere oib⁹ in di cta bulla cōtentis. Uide bene textū.

INnocentius Ep̄s seruus seruo rum dei. Dilectis filijs abbati monasterij sancti Stephani de Di uione Lingoneñ diocesis ꝛ Parisieñ ac Came raceñ ecclesiarū decanis. Salutē ꝛ aplicam be nedictionē. Hodie a nobis emanarūt littere te noris subsequētis. Innocētius Ep̄s ser uus seruoꝝ dei. Ad ppetuam rei memoriā. Ad Romani pōtificis spectat officiū suoꝝ p̄decessoꝝ inherēdo ve stigijs illa q̄ p ip̄os p̄decessores laudabilit' ac ꝓuida rōne ꝓ sta tu ꝛ quiete psonarū sub regulari obseruātia assidue studio pie vie vacātiū gesta sūt/ vt maiorē obtineāt robori firmitatē q̄ se pi⁹ fuerint aplico p̄sidio cōmunita/ sui p̄sidij munimine robo rare/ ac illa etiā de nouo cōcedere ꝓut rationabiles cause sua dent/ ꝛ id in domino ꝯspicit salubriter expedire. Sane ꝓ parte

dilectorū filiorū Johannis Cistercij Cabilonen̄ dioc. aliorūq̄ Cistercien̄ ordinis monasteriorū abbatū ⁊ cōuentuū eorūdem nobis nup exhibita petitio ꝯtinebat. Qḋ licet ipsi eorūq̄ ac dicti ordinis monasteria tam virorū q̄ mulierum/ ⁊ alia religiosa loca ⁊ mēbra/ ac monachi/ moniales/ vasalli/ subditi/ ⁊ eis seruientes bonaq̄ oīa iādudū p plures Roman̄ pōtifices p̄decessores nostros sub ipsoꝝ pontificū ⁊ ap̄lice sedis ꝓtectiōe recepti ⁊ recepta/ ac sedi p̄dicte imediate subiecti ⁊ subiecta/ necnon ab omni iurisditōe ordinaria exēpti ⁊ exempta fuerint/ eisq̄ cōcessū extiterit vt ad p̄stationē aliquarū collectarū seu subsidiorū/ aut ꝓcurationū/ ⁊ aliarū exactionū p sedem p̄dictā/ seu eius legatos/ aut ipsorū auctoritate ⁊ mādato/ seu p locorū ordinarios vel alios ꝓ tēpore impositorū nō tenerētur/ tn̄ desiderant ꝓ maiori eorū quiete p̄missis receptioni subiectioni/ ⁊ alijs predictis etiā nostre approbatiōis robur adijci. Illaq̄ omnia etiā p nos eis de nouo cōcedi. Quare ꝓ parte abbatū ⁊ cōuentuū predictorum nobis fuit humiliter supplicatū/ vt receptioni/ exemptioni/ ⁊ subiectioni predictis/ ac singulis desup confectis litteris ꝓ illorū subsistentia firmiori robur nostre approbatiōis adijcere/ ac eos/ necnō monasteria/ loca/ membra/ monachos/ moniales/ vasallos/ subditos/ seruientes/ ⁊ bona omnia hm̄oi de nouo sub nostra ⁊ sedis p̄dicte ꝓtectione suscipere/ ac ab huiusmodi iurisdictione ppetuo eximere/ ⁊ totaliter liberare/ aliasq̄ in premissis oportune ꝓuidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur qui in singuloꝝ sub regulari obseruātia pie vite studio vacantiū quiete reficimur/ cupientes vt religiosi dicti ordinis quos p̄ ceteris ꝓpter vberes fructus quos in militanti ecclesia cōtinue bonis eorū operibus afferūt/ in visceribus gerimus caritatis eo liberius diuinis beneplacitis insistere possint quo a sede p̄dicta maiori libertatis priuilegio nouerint se cōmunitos/ hm̄oi supplicationibus inclinati/ receptionē/ exemptionē/ subiectionē/ ac singulas desup cōfectas litteras cū omnibus ⁊ singulis in eis ꝯtentis clausulis auctoritate ap̄lica ⁊ ex certa nostra scientia tenore p̄sentiū approbamus/ ac ppetue ⁊ inuiolabilis firmitat. robur obtinere decernim⁹/ sup-

plentes omnes & singulos defectus si qui forsan interuenerint in eisdē. Et nihilominꝰ ꝓ potioris cautele suffragio/monasteria/loca/mēbra/bona omnia p̄dicta/p̄sentia & futura/abbates abbatissas/monachos/moniales/vasallos/subditos/& seruientes p̄fatos/nunc & ꝓ tēpore existētes/auctē & scientia p̄fatis/sub beati Petri & sedis p̄dicte atq; nostra ꝓtectione suscipimꝰ/ ac ab omni iurisdictiōe/supioritate/correctiōe/visitatione/dominio/& ptāte/archiep̄oꝝ/ep̄oꝝ/& alioꝝ iudicū ordinarioꝝ/ eorūq; vicariorū & officialiū quorūcūq;/necnō a solutiōe subsidiorū etiā caritatiuorū/ꝓcurationū/collectarū/& aliarū exactionū/hmōi ꝓ tēpore imponendarū/auctē & scientia p̄fatis/ ppetuo ꝓrsus eximimꝰ & totaliter liberamꝰ/ac nobis & sedi p̄dicte īmediate subijcimus/ita q; archiep̄i/ep̄i/ordinarij/vicarij/iudices/& officiales p̄dicti/etiā ratione delicti/aut ꝯtractus/ vel rei de qua ageť vbicūq; cōmittať delictū iniať contractus aut res ipsa ꝯsistat nullā in eos & eorū aliquē/aut monasteria/ mēbra/ & bona p̄dicta tanq; ꝓrsus exemptos & exempta/iurisdictionē/ correctionē/ superioritatem/ dominiū / vel potestatē exercere/ aut excommunicationis/suspēsionis/vel interdicti/ aut quasuis alias sentētias/cēsuras/& penas ecclesiasticas ꝓmulgare p̄sumant/seu possint aut debeāt/quoquō/nec ipsi sic exempti corā illis aut ipsiꝰ sedis delegatis vel subdelegatis/nisi in litteris eis ꝓ tēpore directis de p̄sentibꝰ specialis/specifica & exp̄ssa ac de verbo ad verbū mentio fiat ad iudiciū euocari/ aut quouismodo directe vel indirecte molestari possint. Decernētes oēs & singulos ꝓcessus/sententias/cēsuras/& penas/ quos & quas ꝑ archiep̄os/ep̄os/ordinarios iudices/vicarios/& officiales p̄dictos/seu eorū aliquē/cōtra abbates & alios exēptos/necnon monasteria & loca hmōi etiā exempta vt p̄fertur haberi vel ꝓmulgari/necnō quicquid secꝰ sup his ab eis & alio quoq; quauis auctoritate sciēter vel ignorāter cōtigerit attemptari/ irrita & inania/nulliusq; roboris vel momēti. Nō obstañ felicis recordatōis Innocētij pape. iiij. etiā p̄decessoris nostri/q̄ incipit Volētes/& alijs cōstitutionibꝰ & ordinationibꝰ ap̄licis/statutis q̄; & ꝯsuetudinibꝰ monasterioꝝ & ordinis p̄dictorū/ iuramento

confirmatione apostolica vel quauis firmitate alia roboratis. Necnō omnibus illis que in singulis litteris predictis conces/sum est nō obstare/ceterisq̧ ꝯtrarijs quibuscūq̧. Uerum quia difficile foret p̄sentes litteras ad singula queq̧ loca in quibus expediens foret deferre volumus/ꝛ p̄fata auctoritate decerni/mus q̧ illarū trāsumptis manu publici notarij inde rogati sub scriptis/ꝛ sigillo alicuius curie ecclesiastice/aut ꝑsone in digni/tate ecclesiastica ꝯstitute munitis/ea prorsus in iudicio ꝛ extra ꝛ alias vbilibet fides adhibeatur que p̄sentibus adhiberetur si essent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginā nostre approbationis/decreti/suppletionis/sus/ceptionis/exemptionis/liberationis/subiectionis/ cōstitutio/nis ꝛ voluntatis infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē omnipo/tentis dei/ ac beatorū Petri ꝛ Pauli apl'orum eius se nouerit incursurum. Datū Rome apud sanctū Petrū. Anno incarna/tionis dn̄ice M.cccc.lxxxvij.iij. kl'. Septembris. Pontificat⁹ nostri Anno tertio. Quocirca discretioni vestre ꝑ apostoli/ca scripta mandamus quaten⁹ vos vel duo aut vnus vestrum ꝑ vos vel aliū seu alios premissa omnia ꝛ singula vbi quādo ꝛ quotiēs expedierit/ac ꝓ parte dictorū exemptorū in p̄insertis litteris nominatoꝝ seu alicui⁹ eorū fueritis requisiti sollenni/ter publicātes/ipsisq̧ sic exemptis ꝛ eoꝝ cuilibet in p̄missis ef/ficacis defensionis p̄sidio assistentes faciatis eos approbatio/nis susceptionū/exemptionū/liberationū/ꝛ predictarū pacifi/ca possessione vel quasi gaudere. Non ꝑmittentes eos aut ali/quē eorū per archiep̄os/ep̄os/ordinarios/ vicarios/ ꝛ officia/les p̄dictos/aut aliquē eorum cōtra suꝑ susceptione/exemptio/ne/liberatione/approbatione/ꝛ alijs in eis cōtentis ꝯfectarum tam Romanorū pontificū predecessoꝝ nostrorū/q̄ȝ nostrarum litterarū tenores quōlibet molestari/inquietari/ vel ꝑturbari/ Cōtradictores ac molestatores quoslibet ꝛ rebelles auctorita/te nr̄a appellatione postposita cōpescendo Inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstañ felicis recor/dationis Bonifatij pape. viij. predecessoris nostri qua cauet

ne quis extra suā ciuitatē vel diocesim nisi in certis exceptis casibus/ ꝛ in illis vltra vnā dietā a fine sue dioc. ad iudiciū euocetur. Seu ne iudices ac cōseruatores a sede aplica deputati extra ciuitatē ꝛ diocesim in quibus deputati fuerint cōtra quoscunqꝫ ꝓcedere/ aut alij vel alijs vices suas cōmittere p̄sumāt. Et de duabus dietis in cōcilio generali editis/ ac de psonis vltra certum numerū ad iudiciū nō euocandis ꝛ alijs aplicis constitutionibus/ statutis quoqꝫ ꝛ cōsuetudinibus monasterioꝝ ꝛ ordinis in ipsis insertis litteris expressorū iuramēto ꝯfirmatione aplica vel quauis firmitate alia roboratis cōtrarijs quibuscūqꝫ/ aut si aliquib⁹ cōiter vel diuisim ab aplica sit sede indultū qḋ interdici/ suspēdi/ vel excōicari nō possint ꝑ litteras apostolicas nō facientes plenā ꝛ expressam ac de verbo ad verbū de indulto hmōi mentionē. Datū Rome apud sanctū Petrū Anno incarnatiōis dñice M.cccc.lxxxvij. iij. kl. Septembris. Pontificatus nostri Anno tertio.

Idem declarans monasteria/ loca/ ꝛ psonas ordinis nō indigere alia visitatione quā illa que fit per patres abbates/ aut cōmissarios ꝑ generale capitulū vel abbatē Cistercij deputatos motu ꝓprio. ꝛc. Cassat omnes litteras quibuscūqꝫ concessas suꝑ visitationibus locorū ꝛ personarum ordinis ꝛ reponit ordinem in eo statu libertatis in quo erat ante huiusmodi litterarū emanationē/ statuēdo ꝙ predicta loca ꝑ nullas lr̄as in posterū cōcedēdas visitari possint/ nisi ꝑ p̄dictos de ordine in

5·6

hibēdo oībus alijs ne ptextu quarūcūq̧ facultatū de monasterijs locis ꝛ psonis/ aut de ipso ordine se itromittere psumāt Committendo dño epo Cabilonen̄/nec- nō omnib⁹ canonicis ecclesiarū metropo litanarū/ac personis in dignitate ecclesi- astica cōstitutis ne pmittant monasteria ꝛ loca illorūq̧ personas quomodolibet aliter q̄ꝫ vt premissum est visitari/seu ab eius quecunq̧ caritatiua subsidia exigi/ aut occasione alicuius visitatiōis vel ali- as contra psentium tenorē molestari/ap- pellatione non obstante. Uide textū mul tum attente quia non omnia possunt suf- ficienter in summario explicari. Cum clau sula q̄ transumpto fides adhibeat̄. ꝛc̄.

INnocentius Epūs seruus ser- uorū dei. Uene- bili fratri epo Cabilonen̄. Salutem ꝛ aplicam bn̄dictionē. Fidedignoꝝ relatione accepimus quod licet monasteria ꝛ alia religiosa loca Ci- stercien̄ ordinis tā viroꝝ q̄ꝫ mulierū/ illorūq̧ p sone dudū sedi aplice per diuersos Romanos pōtifices pdecessores nostros subiecta/illisq̧ ꝛ ordini pdicto diuersa priuilegia ꝛ immunitates ,puide p sedē pdi ctā cōcessa fuerint/ac pfes abbates aut cōmissarij a gnāli cap̄lo

dicti ordinis seu abbate cistercij Cabilonen̄ dioc. p tēpore exi-
stente p tēpore deputati certis tēporib⁹ monasteria ⁊ loca hu-
iusmodi iuxta eorū regularia instituta hacten⁹ laudabiliter ob
seruata visitare cōsueuerint. Tamē nōnulli archiepi/epi/ ⁊ alij
seculares plati asserentes se ad id a nobis ⁊ sede predicta speci-
alem p nostras ⁊ eiusdē sedis litteras etiā cum derogatione p-
uilegiorū/ exemptionū/ ac imunitatū hmōi habere facultatē.
monasteria/loca/ ⁊ psonas hmōi in dies visitare velle/ ac iura
visitationū ordinaria/necnō caritatiua subsidia petere ⁊ exige
re conantur/in nō modicū ordinis ⁊ personarū predictorū pre-
iudiciū/ ⁊ detrimentū/ ⁊ eis cōcessorū priuilegiorum lesionē. Nos
igitur qui ordinē prefatū illiusq psonas pter vberes fructus
quos cōtinue in agro militātis ecclesie afferunt p ceteris in vi-
sceribus gerimus caritatis nobis psuadentes/ qd monasteria
⁊ loca/ac psone dicti ordinis alia visitatione non indigent quā
illa que p eorū patres abbates seu cōmissarios/ac alios p suos
superiores ad id p tempore deputatos fieri cōsueuit/ qui opti
me de his que p visitatione monasteriorū locorum/ ⁊ psonarum
pdictorū necessaria existunt instructi habentur/ ⁊ pterea non
intendētes quod p alios quā prefatos ⁊ alias iuxta dicti ordi-
nis regularia instituta visitentur/ motu pprio nō ad alicuius
nobis sup hoc oblate petitionis instantiā/ sed de nostra mera
deliberatione ⁊ ex certa scientia auctoritate aplica tenore psen
tiū declaramus omnes ⁊ singulas litteras a nobis hactenus
quouis modo/etiā motu ⁊ scientia similib⁹ concessas/sup visi-
tationib⁹ monasteriorū ⁊ locorū predictorū per alios quā dic-
tos presidentes ac alios pdictos/ ⁊ iuxta eorundē ordinū regu
laria instituta/aut generalia vel specialia priuilegia faciendis/
quascūq clausulas etiā derogatoriarū derogatorias/ac priui-
legijs pdictis oīno derogantes in se cōtinentes/motu ⁊ sciētia
similibus reuocam⁹/cassamus/irritamus/ ⁊ anullamus/ ac vi-
ribus oīno vacuamus/dictūq ordinē in suū pristinū ⁊ eū sta-
tum in quo antequā ille emanarent quōlibet existebat restitui
mus/reponim⁹/ ⁊ plenarie reintegram⁹. Statuētes ⁊ decernē-
tes parib⁹ motu ⁊ sciētia qd de cetero ppetuis futuris tēporib⁹

monasteria ꝛ loca ꝑdicta pretextu quorūcūq aliaꝝ litterarum aplícarū ꝑ nos ꝛ sedē predictā in posterū etiā motu ꝛ sciētia similib⁹ ꝛ ex quibuscūq causis/ac cum quibusuis clausulis/etiā derogatoriarū derogatorijs efficacissimis ꝛ in solitis/etiā presentibus expresse derogantibus/ꝛ etiā si ille in eis de verbo ad verbū inserte forent in posterū/etiā ad instantiā imperatoris/ regū/ducū/principū/ꝛ aliarū ꝑsonarū quarūcūq/ cuiuscunq dignitatis/stat⁹/gradus/ordinis/ꝛ cōditionis cōcedendaꝝ/visitari nō possint/districtius in virtute sancte obediētie ꝛ sub cēsuris ecclesiasticis inhibētes quibuscūq visitatorib⁹ supra nominatis/exceptis hactenus ꝛ ꝓ tēpore deputatis/etiā si patriarchali/archiepiscopali/episcopali/aut quauis alia ecclesiastica dignitate fulgerent/ne ꝓtextu quarūcunq facultatū ꝛ commissionū in genere vel in specie visitandi eis concessarū/ ꝛ factarum se de monasterijs/locis/personis/ꝛ ordine predictis intromittere quomodolibet presumant/Ac decernentes exnunc irritum ꝛ inane si secus super his a quoquā quauis auctoritate scienter vel ignoranter cōtigerit attemptari. Quo circa fraternitati tue ac quibuscunq cathedraliū etiam metropolitanorū ecclesiarū canonicis/ac in dignitate ecclesiastica cōstitutis personis/quos seu quas abbates/priores/ꝛ alie ꝑsone locorum ꝛ monasteriorū predictorū pro tempore existētes ꝛ quilibet ipsorum duxerint requirendos motu ꝛ scientia similib⁹. Mādamus quaten⁹ ipsi vel duo aut plures seu vnus eorū per se vel alium seu alios ipis in premissis efficacis defensionis presidio assistentes nō permittāt monasteria ꝛ loca predicta illorūq ꝑsonas quomodolibet alias quā vt ꝑmittitur/ quomodolibet visitari/seu ab illis quecūq etiā caritatiua subsidia exigi/ aut occasione alicui⁹ visitationis/vel alias cōtra presentiū tenorē molestari. Molestatores necnō contradictores quoslibet ꝛ rebelles ꝑ censuras ecclesiasticas ꝛ alia iuris oportuna remedia cū illarum aggrauatione ꝛ reaggrauatione quotiens opus fuerit/appellatione postposita/cōpescendo. Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstantibus ꝑmissis ac felicis recordatōis Bonifatij pape. viij. ꝑdecessoris

nostri quib⁹ cauetur ne quis extra suā ciuitatem vel diocesim/ nisi in certis exceptis casibus ⁊ in illis vltra vnā dietam a fine sue diocesis ad iudiciū euocetur/seu ne iudices a sede deputati predicta extra ciuitatē vel diocesim in quibus deputati fuerint contra quoscūq procedere/aut alij vel alijs vices suas cōmittere presumant. Et de duabus dietis in concilio generali edita/ac alijs constitutionibus ⁊ ordinationib⁹ apostolicis cōtrarijs quibuscūq. Aut si aliquibus cōmuniter vel diuisim/ab eadem sit sede indultū quod interdici/suspendi/vel excōmunicari/aut extra vel vltra certa loca ad iudiciū euocari non possint/ p litteras apostolicas nō faciētes plenā ⁊ expressam/ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionē/ ⁊ quibuslibet alijs priuilegijs/indulgētijs/⁊ litteris apostolicis/ generalib⁹/ vel specialib⁹ quorūcunq tenorū existant per que presentibus nō expressa vel totaliter nō inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri/ ⁊ de quib⁹ quorūq totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis que quo ad premissa nolumus eis vllatenus suffragari. Uerū quia difficile foret presentes litteras ad singula queq loca in quibus expediens fuerit deferre/volumus quod illarū transumptis manu publici notarij subscriptis/ et sigillo prelatorū dicti ordinis vel alicuius eorum aut alterius in ecclesiastica dignitate constitute persone/seu cuiusuis curie ecclesiastice munitis ea prorsus in iudicio ⁊ extra ⁊ alias vbilibet fides adhibeatur que presentibus adhiberetur si forent exhibite vel ostense. Datum Rome apud sanctū Petrum. Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo octuagesimonono. Idus Augusti. Pontificatus nostri Anno quinto.

Eiusdē reuocatio cōmendarū ⁊ amplissima puisio cōtra eas. Et primo motu proprio. ⁊c. statuit q oēs monasteria in commendam obtinētes/ exceptis archiepis/

cp̄is/ ⁊ notarijs sedis ap̄lice habitū ⁊ insignia notariorū cōtinue deferētib⁹/ quorū beneficia nō excedunt mille flor̄/ sed si excedūt mille flor̄ cum alijs vniuersis cōp̄hēdunt̄ īfra mēsem post q̄ fuerint req̄siti p̄ cōmissarios capituli generalis vel abbatis Cistercij q̄ est caput ordinis vt monasteria ⁊ loca eis cōmēdata dimittāt. Et si inferiores archiep̄is ⁊ ep̄is habitū ordinis assumere p̄fessionēq̃ monasticā facere velint dicti cōmissarij monasteria eis in titulū cōferre ⁊ possessionē eorū continuare p̄nt/ absq̃ eo q̄ ad aliū sit recurrendū. Si vero habitū ordinis assumere et p̄fessionē emittere noluerint si sponte cedant eis assignet̄ pensio tertie partis fructuū ⁊ p̄uentuū locorū quo℞ cōmendis cesserint. Ita tm̄ q̄ illis cedētibus vel decedētib⁹ pensiones ipse extinguunt̄. Si aūt infra dictū tēpus nec cedere nec habitū ordinis sumere voluerint cōmende ex tūc cessare declarant̄. Et cōmissarij p̄nt de alijs idoneis p̄uidere nulla pensiōe illis cedere nolētibus reseruata/ sed oīno ma

neant priuati monasterijs ꝛ pēsiōe. Porꝛo quo ad illos p̄dictos scꝫ archiep̄os/ ep̄os/ ꝛ notarios habitū ꝛ insignia cōtinue deferētes ꝙ primū obtinuerint alia beneficia vt omnia simul ascendāt ad mille florenos/ tunc priuilegiū istud contra eos locū habebit. Si aūt nō obtineāt beneficia hmōi valoris post eoꝝ mortē monasteria non cōmendabunt/ sed plenarie ad dispositionē ordinis redibūt. Itē decretū ꝙ deinceps nulla monasteria cuicūꝙ cōmendari possint. Itē ad tollendū varios abusus qui solēt fieri in resignatiōibus ordinat ꝙ nulli siue abbates siue cōmendatarij monasteria resignare possūt/ etiā in manu sūmi pontificis/ nisi habita licētia capl'i generalis vel abbatis cistercij cū litteris eoꝝ que ad curiā deferri debeant/ ꝛ si aliter fiat monasteria vacāt ꝛ ꝑ ordinē potest fieri ꝓuisio/ resignātes manent priuati dictis bn̄ficijs. Nec tenent cōuentus aliū recipere nisi sub cōditionibus expressius in textu declaratis. Vide ad longū textū quia tā pregnās est ꝙ nō

pōt sufficiēter in sūmario declarari. Cum clausula q̄ trāsumptis fides adhibeatur sicut originali.

Innocentius Epus seruus seruorū dei. Ad ppetuā rei memoriā. Regimini vniuersalis ecclesie q̄uis imeriti disponente dño p̄sidentes/ p monasteriorū ⁊ aliorū religiosorū locorū quorūlibet/ac psonarū in illis sub regulari obseruātia altissimo famulantiū statu salubriter ⁊ pspere dirigēdo/ put ex debito nob iniūcti pastoralis tenemur officij/solite cōsideratiōis intuitū libēter extēdim⁹/ ⁊ ad ea p que monasteriorū ⁊ locorū eorundē indēnitatib⁹/ ⁊ votiue reformationi/sublatis quibusuis impedimētis/cōsuli possit interponim⁹ solitudinis nostre partes/ac oportune puisionis remedia fauorabiliter adhibemus/put rerū ⁊ tēporū qualitate pensata id in dño cōspicimus salubriter expedire. Sane licet dudū per diuersa priuilegia a diuersis Romanis pontifibus p̄decessoribus nostris sacro Cistercieñ ordini/qui a sui primeua institutione plurimū inter ceteros ordines obseruantie regularis floruit/ac suos palmites in agro militātis ecclesie p diuersas mundi nationes ob religiosorū dicti ordinis doctrinā/ vite sanctimoniā/ac bonos ⁊ exemplares mores/lon ge lateq; disseminauit cōcessa p ipsius ordinis conseruatione ⁊ obseruātie regularis in illo incremēto puide statutū ⁊ ordinatum fuerit ne aliqua dicti ordinis monasteria/p̄oratus/⁊ loca alicui psone etiā cuiuscūq; dignitatis/status/gradus/ ordinis/ p̄eminentie/vel cōditionis foret cōmendari possent/ ⁊ de illis etiā p sedem aplicam facte cōmende nulli⁹ essent roboris vel momēti. Tamē a nōnullis tēporibus citra quā plura monasteria/ p̄oratus/atq; loca dicti ordinis p nos ⁊ sedem eandē cōmendata fuisse reperiūtur/ put ad p̄sens in hmōi cōmendā per diuersas personas ecclesiasticas tā seculares q̄ regulares ordinū di-

uersorũ etiã mendicantiũ retinentur/ex quo in dictis monaste
rijs/prioratib⁹/ꝛ locis sic cõmendatis/ diuinus cult⁹ plurimũ
diminuitur/ꝛ in plurib⁹ locis totaliter extinguitur/ ꝛ cessat/pie
fundatorũ intẽtiones defraudant/ monasteria ipsa in quibus
seruorũ dei numerus iuxta eorundẽ monasteriorũ ꝛ locorũ fa-
cultates augeri solebat debito monachorũ numero destituta
ꝛ priuata/aut ex omni parte ad ruinã redacta sunt/ ꝛ eorũ ali-
qua expulsis /quod abominabile existit/ ide monachis ꝓprijs
laicis cõiugatis ꝛ eorundẽ familijs/ ꝛ etiã animalibus replen-
tur/ꝛ ad ꝓphanos vsus totaliter rediguntur/sanctoꝝ reliquie
iocalia/libri/ꝛ alia queꝙ preciosa mobilia ꝛ imobilia bona di-
uersis medijs alienãtur/iura ꝑduntur/hospitalitatis ꝛ elemo-
synarũ/ac alia pia caritatis opera in ipso ordine abũde fieri so-
lita cessant/regularis obseruãtia que in illis antea sũma puri-
tate vigebat oĩno defecit/ꝛ pristina viuendi norma relicta est/
Et cũ ẜm ordinis ipsi⁹ instituta monasteria monialiũ dicti or-
dinis quolibet anno ꝑ patresabbates immediatos dicti cister-
cieñ ordinis visitari ꝛ corrigi/ꝑ idoneos religiosos in dicto or-
dine ꝓfessos quotiens opus est in cõfessionib⁹ ꝛ alijs reb⁹ spi-
ritualibus ac tẽporalibus iuxta dictorũ patrũabbatũ ordina-
tionẽ gubernari debeãt/ꝛ ipsi cõmendatarij nullã in monaste-
rijs monialiũ hmõi habeãt iurisdictionẽ/nec sint in eoꝝ mona
sterijs monachi idonei ad p̃missa ꝑagenda/oĩno necesse ẽ mo-
nasteria monialiũ hmõi ipsarũꝙ monialiũ ꝯscientias grauissi-
mis ꝛ euidẽtibus ꝯtinue subesse periculis. Alia ꝗꝫ inumerabi-
lia p̃ter nostrã ꝛ p̃decessorũ nostroꝝ mentẽ ꝛ intentionẽ ex com
mẽdis hmõi in ip̃o sacro ordine cistercieñ oriunt/dãna/icõmo-
da ꝛ detrimenta/nõ sine religionis opprobrio ꝛ dicti ordinis p̃-
iudicio/ac ꝑnitioso exemplo ꝛ scandalo plurimorũ/ ꝛ nisi ꝓui-
deat verisimiliter breui est formidandũ de totali monasterioꝝ
prioratuũ/ꝛ locorũ vtriusꝙ sexus p̃dictoꝝ ac dicti ordinis qui
in sancta dei ecclesia sic̃ stella fulget matutina/ ruina ꝛ desola-
tione. Nos igitur attẽdentes vberes fructus quos dictus sa-
cer ordo hactenus in ipso agro militantis ecclesie attulit/ ꝛ ꝓ-
pterea illius quem preceteris semper in visceribus gessimus

⁊ gerimus caritatis/cõseruationi ⁊ augmento debite vt tene-
mur ꝓuidere volẽtes/motu ꝓprio nõ ad alicuiꝰ nobis sup hoc
oblate petitiõis instãtiã/sed de nostra mera liberalitate ⁊ deli-
beratione matura/ex certa sciẽtia/⁊ de aplice ptãtis plenitudi-
ne/auctoritate aplica tenore pñsentiũ huiꝰ ppetue ⁊ irrefragabi
lis cõstitutionis edicto/statuimꝰ ⁊ ordinamus/qd omnes ⁊ sin
guli ad pñsens monasteria/prioratus/⁊ loca quecũqꝫ dicti ordi-
nis in cõmendã obtinentes/cuiuscũqꝫ dignitatis/status/ gra-
dus/ordinis/pẽminẽtie/⁊ cõditionis fuerint/nostris ⁊ dicte se
dis notarijs habitũ/⁊ insignia tñ notariorũ cõtinue deferenti-
bus/ac venerabilibꝰ fratribꝰ nostris archiepis/⁊ epis/ecclias/
seu beneficia quorũ fructꝰ/redditus/⁊ ꝓuentus mille ducato-
rũ auri de camera ſm cõmunẽ extimationẽ valorẽ annuũ exce-
dant nõ obtinentibꝰ dũtaxat exceptis/infra mẽsem postqꝫ per
cõmissariũ seu cõmissarios dicti ordinis p generale capitulum
aut p abbatẽ monasterij Cistercij Cabilonen̄ dioc/ quod dicti
ordinis caput existit deputatos/fuerũt requisiti cõmendis mo
nasteriorũ/prioratuũ/⁊ locorũ predictorũ que respectiue in eã-
dem cõmendã obtinuerint seu obtinẽt/in manibꝰ eorundẽ cõ-
missariorũ aut alterius eorũ libere cedere/⁊ illa realiter ⁊ cũ ef-
fectu absqꝫ quorũcunqꝫ bonorũ illoꝝ alienatione dimittere de-
beant ⁊ teneanṫ. Et si inferiores ab archiepis ⁊ epis hmõi ha-
bitũ dicti ordinis assumere/ac ꝓfessionẽ regularẽ p monachos
illius emitti solitã sponte emittere/ac obedientiã et reuerentiã
debitas ⁊ deuotas caplo generali ⁊ p tempore existenti abba-
ti monasterij Cistercij hmõi exhibere/⁊ ita in posterũ se factu-
ros firmiter polliceri voluerint/de psonis eoꝝ postqꝫ huiusmo
di ꝓfessionẽ emiserint admissis p eos cessionibꝰ hmõi/ eisdem
monasterijs siue locis quocũqꝫ modo/quẽ etiã si ex illo queuis
generalis reseruatio etiã in corpore iuris clausa resultet habe-
ri volumus ꝓ expsso/vacauerint/ac cuiuscunqꝫ taxe seu annui
valoris illorũ fructus/redditꝰ/⁊ ꝓuentus existant/p cõmissari
os pdictos/alias iuxta dicti ordinis instituta regularia ⁊ priui
legia aplica dicto ordini cõcessa ꝓuideatur/ac prioratus hmõi
eis in titulũ respectiue cõferanṫ/absqꝫ eo qd ad aliũ quencũqꝫ

fit ppterea ex quauis causa recurrendũ/liceatq3 eis eoꝝ conti/
nuare possessionẽ. Si vero habitũ assumere ꝛ pfessionẽ huius/
modi emittere noluerit/ꝛ sponte vt pfertur infra tẽpus predic/
tũ monasteria priorat⁹ ꝛ loca hmõi sic cõmendata nõ dimise/
rint/alijs psonis idoneis dictũ ordinẽ expresse pfessis/ꝛ qui in
dicto ordine p annũ integrũ iuxta dicti ordinis priuilegia pba
ti fuerint/p eosdẽ cõmissarios modo ꝛ forma premissis puide/
atur/ꝛ ipsis sic cedentib⁹ si sponte cesserint ne ppterea nimiũ
dispendiũ pati videant/pensiones annue tertie partis fructuũ
reddituũ ꝛ puentuũ/monasterioꝝ/prioratuũ/ac locoꝝ quo/
rũ cõmendis cesserint p eos de quoꝝ psonis illis puidebitur/
vel quib⁹ prioratus ꝛ loca hmõi cõferent/ac successores eorum
p tempore existentes eis quo aduixerint vel pcuratoribus su/
is/ad id ab eis specialiter cõstitutis sub penis/sentẽtijs/ꝛ cen/
suris ecclesiasticis in similib⁹ apponi solitis/ac in locis ꝛ termi/
nis de quib⁹ eis cum prefatoꝝ cõmissarioꝝ consensu videbit
psoluende reseruentur/constituantur ꝛ assignẽtur/put nos ex
nunc put extunc/ꝛ ecõuerso/psonis sic cedentib⁹ reseruamus/
cõstituimus/ꝛ assignamus/ac reseruatas ꝛ assignatas fore de/
cernimus/ꝛ declaramus. Ita tñ vt illis cedentibus vel decedẽ
tibus pensiones ipse penitus extincte sint/ꝛ esse censeant eoip
so. Si vero prefati cõmendatarij aut eoꝝ aliqui pmissa infra
dictũ tempus limitatũ facere neglexerint vt pfertur/ac etiã ar/
chiepiscopi/episcopi/ꝛ notarij pfati successu temporis ecclesi/
as vel alia beneficia quoꝝ fructus/redditus/ꝛ puentus pmis
sum valorẽ mille florenoꝝ cõputatis/ etiã redditibus qui eis
remanerent obtinuerint/cõmendas hmõi extunc oĩno cessare/
ac monasteria/prioratus/ꝛ loca pdicta vacare decernimus eo/
ipso/liceatq3 ipsis cõmissarijs ordine modo ꝛ forma pmissis li/
bere puidere/ꝛ de illis iuxta dictorum priuilegioꝝ formã ꝛ te/
norem disponere nulla pensione ipsis cõmendatarijs qui pre/
missa adimplere nõ curauerint prorsus reseruata. Super qui/
bus omnib⁹ ꝛ singulis eisdem cõmissarijs plenã liberã ꝛ omni
modã de eorundẽ fratrũ cõsilio harũ serie ꝯcedimus facultatẽ/
etiã ad hoc vt ꝯtradictores quoslibet ꝛ rebelles p cẽsuras eccle

siasticas ꝛ alia iuris oportuna remedia quacunqꝫ appellatione oino remota cõpellere. Et si opus fuerit auxiliũ brachij secularis cõtra eos inuocare/ omniaqꝫ alia ꝛ singula in pmissis ꝛ circa ea necessaria quomodolibet ꝛ oportuna facere gerere ꝛ exeq possint. Statuẽtes insup ꝛ etiã ordinantes de simili cõsilio qđ de cetero ppetuis futuris tẽporibus monasteria/ prioratꝰ/ beneficia/ ꝛ loca dicti ordinis cuicunqꝫ psone cuiuscunqꝫ dignitatis/ status/ gradus/ ordinis/ vel cõditionis fuerit/ etiã per quascunqꝫ litteras ꝛ dispensationes p nos ꝛ sedẽ predictã vel legatorum eiusdẽ/ etiã cũ motus ꝓprij ꝛ certe scientie ꝛ quibusuis alijs efficacissimis ꝛ insolitis clausulis/ etiã derogatoriarũ derogatorijs ꝛ psentibꝰ expresse derogantibꝰ hactenus ꝛ p tẽpore/ etiã consideratione imperatoris/ regum/ reginarũ/ ducũ/ et aliorũ principũ quorũcunqꝫ/ ꝛ ad eorũ supplicationis instantiã ac de apostolice potestatis plenitudine hmõi cõcessas cõmendari nõ possint/ qđqꝫ religiosi dicti ordinis litteris predictis etiam si quascũqꝫ sentẽtias/ censuras ꝛ penas ecclesiasticas in se continerent parere nõ teneanť/ possintqꝫ conuẽtus monasteriorum locorũ ꝛ prioratuũ hmõi cõmendis pdictis nõ obstantibus ad electiones/ ac patres abbates seu dicti ordinis cõmissarij ad cõfirmationes libere ꝓcedere/ alias tñ iuxta dicti ordinis regularia instituta/ laudabiles cõsuetudines/ ꝛ priuilegia apostolica illi cõcessa/ que quo ad pmissa illorũ tenores/ ac si de verbo ad verbũ insererenť psentibꝰ p sufficiẽter expressis ꝛ insertis habentes/ innouamus ꝛ de nouo cõcedimus/ ac illa perpetuo inuiolabiliter in omnibꝰ ꝛ p omnia obseruari volumus et mandamꝰ. Et insup quia sicut nõ absqꝫ displicẽtia accepimus qꝫplures abbates ꝛ priores dicti ordinis discoli/ vidẽtes visitatores dicti ordinis eos corrigere/ ꝛ vt ab eorũ vitijs ꝛ erroribꝰ emẽdenť aduersus ipsos ꝓcedere velle/ cumulatis ex fructibꝰ/ redditibꝰ/ ꝛ ꝓuentibꝰ monasteriorũ ꝛ prioratuũ eorundẽ nõ in parua quãtitate pecunijs/ cedũt regiminibꝰ dictorũ monasteriorũ/ ipsosqꝫ prioratꝰ resignãt/ etiã ex causa pmutationis/ ꝛ retẽta aliqua sup illorũ fructibꝰ/ redditibꝰ/ ꝛ ꝓuentibꝰ ãnua pẽsiõe in fauorẽ psonarũ dicto ordini minꝰ vtiliũ/ quorũ psidio eorũ

vitia & prauos mores cõtinuare possint/etiã ad alios ordines transeũtes/nõ sine maximo monasteriorũ & prioratuũ pdictorum preiudicio/& detrimento/etiã motu & scientia similibus ac ptãtis plenitudine statuim⁹ & ordinamus qđ deinceps nullus abbas seu põr dicti ordinis/seu qđcũq3 officiũ/aut administrationẽ/seu aliud beneficiũ in dicto ordine obtinens/cedere aut resignare/etiã in manibus nostris/aut Romañ pontificis p tẽpore existentis possit/nisi de expressa licentia ac voluntate & cõsensu abbatis monasterij Cistercij pro tẽpore existẽtis/aut capituli generalis huiusmodi/de qua prius cõstare debeat. Et nihilominus aliter facte cessiones seu resignationes in sic cedentiũ vel resignantiũ penã teneant/possitq3 monasterijs & psonis idoneis puideri/ac prioratus beneficia administrationes & officia hmõi libere pferri alias iuxta statuta & priuilegia ordinis eiusdem/decernentes irritũ & inane si secus sup his a quoquã quauis auctoritate scienter vel ignoranter cõtigerit attemptari/ac psentibus p quascũq3 litteras apostolicas etiã motu & scientia similib⁹/ac de aplice potestatis plenitudine p tempore cõcessas/ac quascũq3 clausulas etiã derogatoriarũ derogatorias & insolitas in se cõtinentes derogari nõ posse/nisi de venerabiliũ fratrũ nostrorũ sancte Romane ecclesie cardinaliũ cõsilio/de quo etiã clare cõstet fuerit specialiter & expresse derogatũ/& hmõi derogatio p trinas litteras nostras aut Romañ põtificũ successorũ nostrorũ canonice intrantiũ abbati monasterij Cistercij/aut caplo generali hmõi diuersis tẽporib⁹ successiue psentatas/fuerit pus intimatũ. Sicq3 p qscũq3 iudices & cõmissarios/etiã causarũ palacij aplici auditores/ac eiusdẽ sancte Romane ecclie cardinales in qcũq3 instãtia sublata eis & cuilibet eorũ quis alia interptãdi facultate/sniari diffiniri & iudicari debere. Nõ obstañ pmissis ac felicis recordatõis Bonifatij pape. viij. pdecessoris nostri de vna & de duab⁹ dietis in concilio generali ac alijs cõstitutionib⁹ & ordinationib⁹ aplicis/necnõ omnibus illis que in litteris priuilegiorum predictorum concessa sunt nõ obstare/ceterisq3 cõtrarijs quibuscũq3. Aut si cõmẽdatarijs pfatis vel qbusuis alijs cõiter vel diuisim ab eadẽ

ſe: ſede indultũ/quod interdici ſuſpendi/vel excõmunicari/aut extra vel vltra certa loca ad iudiciũ euocari non poſſint p litteras apoſtolicas nõ facientes plenã ꝛ expreſſam ac de verbo ad verbũ de indulto hmõi mentionẽ/ꝛ quilibet alijs priuilegijs/ indulgẽtijs/ꝛ litteris apoſtolicis/ generalibꝰ vel ſpecialibus/ quorũcunqꝫ tenorũ exiſtant p que pſentibus nõ expreſſa vel totaliter nõ inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri/ꝛ de quibꝰ quorũqꝫ totis tenoribꝰ de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis/ que quo ad hoc nolumus cuiqꝫ vllatenus ſuffragari. Uolumus autem qꝺ illi quibus de prioratibꝰ et alijs beneficijs huiuſmodi aut de quarũ pſonis eiſdem monaſterijs vigore pſentiũ prouidebitur infra ſex menſes a die adepte pacifice poſſeſſionis illorũ computandos nouã prouiſionẽ impetrare/ꝛ litteras deſup expedire/ac annatã ꝛ omnia iura reſpectiue camere apoſtolice ꝛ alijs debita pſoluere teneãtur. Alioquin monaſteria/prioratus/ ꝛ beneficia predicta vacare cenſeantur eoipſo ſemeſtri decurſu predicto. Uerum quia difficile foret pſentes litteras ad ſingula queqꝫ loca in quibus expediens fuerit deferre/volumꝰ ꝛ prefata auctoritate decernimꝰ qꝺ illarum tranſumptis manu publici notarij inde rogati ſubſcriptis/ꝛ ſigillo predicti Ciſtercij/aut aliorum monaſteriorũ dicti ordinis abbatũ/ ſiue cõmiſſariorum predictorũ/aut alterius prelati/ſeu perſone in dignitate eccleſiaſtica cõſtitute vel curie eccleſiaſtice munitis/ ea prorſus fides in iudicio/ ꝛ alias vbilibet adhibeaẽ que preſentibus adhiberetur ſi eſſent exhibite vel oſtenſe. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã noſtrorum ſtatuti/ ordinationis/reſeruationis/conſtitutionis/aſſignationis/decreti/ declarationis/conceſſionis/innouationis/mandati/ ꝛ volũtatis infringere/vel ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attemptare preſumpſerit/indignationẽ omnipotentis dei/ac beatorum Petri ꝛ Pauli apoſtolorũ eius ſe nouerit incurſurum. Datum Rome apud ſanctũ Petrum. Anno incarnatiõis dominice Milleſimo quadringẽteſimo octuageſimonono.iij.kl. Maij. Pontificatus noſtri Anno quinto.

Eiusdē. Amplissima reuocatio cassatio et anullatio vniuersa℞ exēptionū ab ordie necnō subiectionū/vnionū/ānexionū/incorporationū/suppssionū/ reseruationū expectatiua℞/q̇buscūq₃ loc ac psonis extra ordinē de monasterijs/p̈oratib⁹/ officijs/bn̄ficijs/locis et mēbris ordis vtriusq₃ sex⁹ facta℞/etiā nō obstan̄ q̄cūq₃ p̄scriptiōe quāticūq₃ lōgissimi tpis/cōmittēdo dn̄o ep̄o cabiloncn̄/necnō loco℞ ordinarijs/ et cathedraliū eccl̄ia℞ canonic/ac vniuers psonis i eccl̄iastica dignitate ↄstitut vt quotiēs req̇siti fuerit cōpellāt tenētes hmōi loca vnita seu supp̄ssa ad illa dimittēdū libere ĩfra .xv. dies sub penis et cēsuris in textu pleni⁹ declarat Uide textū attēte qm̄ nō pn̄t oia in sūmario sufficiēter cōplecti. Cū clausula q̄ trāsumptis fides adhibeat sicut originali. etc̄.

INnocentius Ep̄s seru⁹ seruorū dei. Ad ppetuam rei memoriā. Licet exacta aplice sedis ꝓuidentia in reb⁹ oibus debite circūspectiōis modū adhibeat/nō pōt tn̄ hūana cōditio in tanta rerū et negocio℞ multitudine vsq₃adeo vigilā-

ter intendere q̄n multa plerūq; etiā ad importunā aliquorū in stantiā cōcedant que postmodū reuocatione indigere noscuntur/ vñ ad p̄sidentis in eiusdē specula spectat officiū per debite reuocationis ministeriū taliter ꝓuidere/ vt monasteria ꝛ regularia loca ac illorū ꝑsone detrimenta nō sustineāt/ ꝓut monasterioꝝ ꝛ ꝑsonarū hmōi qualitate pensata id cōspicit in dño salubriter expedire. Sane sicut ex relatione dilecti filij Johānis abbatis monasterij Cistercij Cabilonen̄ dioc. accepimus nonnulli abbates/ abbatisse/ priores/ ꝛ priorisse Cistercien̄ ordinis mediate vel īmediate abbati monasterij Cistercij ꝓ tēpore existenti ac generali cap̄lo Cistercien̄ ordinis quod anno quolibet in dicto monasterio Cistercij celebrat subiecti/ monasteria/ prioratus/ officia/ loca/ mēbra suasq; ꝛ monasterioꝝ ac prioratuū hmōi ꝑsonas a suꝑioritate obediētia ꝛ visitatōe p̄fati abbatis monasterij Cistercien̄/ ac alioꝝ patrūabbatū/ necnō cōmissariorū dicti cap̄li eximi ꝛ liberari/ ac alijs monasterijs etiā aliorū ordinū seu locoꝝ ordinarijs se ꝛ monasteria/ ꝓorat⁹/ loca/ ꝛ mēbra hmōi subijci ꝛ submitti. Alia vero monasteria/ ꝓoratus/ loca ꝛ mēbra dicti ordinis alijs bñficijs secularib⁹ seu etiā aliorū ordinū regularibus/ aut episcopalibus/ abbatialibus/ seu capitularib⁹/ aut epoꝝ mēsis/ ꝑpetuo vel ad certum tēpus ꝑ nos vel sedē ꝑdictā seu illius legatos vniri/ annecti/ ꝛ incorporari ꝓcurarūt/ seu poti⁹ ꝑ importunā instantiā extorserūt. Quidā vero alij dicti ordinis nō ꝓfessores a nobis ꝛ eadē sede vel ei⁹ legatis vt vnū duo tria aut plura bñficia eccl'iastica/ etiā dicti ordinis Cistercij regularia in cōmendā quo aduiuerent obtinere possent dispensationes impetrarūt/ in graue ipsi⁹ Cistercien̄ ordinis p̄iudiciū/ ꝛ auctoritat. dicti monasterij Cistercij/ aliorū p̄rmabbatū ordinis eiusdē/ ip̄iusq; cap̄li gnālis depssionē/ ꝓpterea in ipsis sic exemptis seu vnitis/ aut incōmēdā cōcessis debite visitationis ꝛ reformatōis officiū in capite ꝛ in mēbris nō exerceat/ ministrorūq; numer⁹ ꝛ alias diuin⁹ cultus ac regularis obseruātia plurimū diminuat/ iuraq; alia dicti cistercien̄ ordinis in eisdē monasterijs ꝛ locis amittūtur. Nos igit q̄ ad ordinē ip̄m singularē semꝑ gerim⁹ ꝛ gessim⁹ deuotiōis affectū in

dēnitati monasterij Cistercij ac ordinis p̄dictorū puidere cupientes/multoꝝ etiā querelis sup hoc excitati/ motu pprio non ad alicui⁹ nobis sup hoc oblate petitionis instantiā/ sed de nostra mera deliberatiōe ⁊ ex certa sciētia ⁊ de aplice ptātis plenitudine auctē aplica tenore p̄sentiū omnes ⁊ singulas exēptiones monasterioꝝ/ p̄oratuū/officiorū/aliorūq; beneficioꝝ/locorū/⁊ mēbroꝝ dicti Cisterciē ordinis/illorūq; abbatū/monialiū/prioꝝ/⁊ aliarū psonarū quarūlibet/necnō monasterioꝝ et p̄oratuū/officioꝝ/bn̄ficioꝝ/locoꝝ/⁊ mēbrorū vtriusq; sex⁹/ ac psonaꝝ hmōi alijs monasterijs seu bn̄ficijs/collegijs/cōuentibus ⁊ mēsis cuiuscūq; de ipso ordine Cisterciē nō existētibus aut psonis ecclasticis/vel quorūuis alioꝝ ordinū regularibus qualitercūq; p̄uilegiatis cuiuscūq; stat⁹/dignitatis/aut p̄eminētie existant/Etiā si epāli vel archiepāli p̄fulgeant dignitate/ subiectiōes/⁊ submissiones/necnō de quibusuis eiusdē Cisterciē ordinis/monasterijs/prioratibus/officijs/alijsq; bn̄ficijs/ locis ⁊ mēbris quibuscūq; dicti ordinis Cisterciē alioꝝ ordinū/monasterijs/prioratibus/p̄posituris/collegijs/ seu quibuscunq; beneficijs ecclesiasticis/ alterius quā Cisterciē ordinis hmōi seu secularib⁹ aut illorū mensis vniones/ annexiōes incorporationes/supp̄ssiones/⁊ extinctiones/tam p nos q̄ sedē predictā/aut illius legatos quōcūq; vel qualitercūq; ⁊ p q̄buscunq; causis etiā necessario exprimendis/etiā motu ⁊ scientia/ ac ptātis plenitudine similibus factas/ ac quascūq; speciales reseruationes/seu gratias expectatiuas/ac dispēsatiōes de obtinendis eiusdē Cisterciē ordinis monasterijs/prioratib⁹/officijs/ beneficijs/locis ⁊ mēbris in cōmendā/etiā motu ⁊ scientia sibi⁹/⁊ cū q̄busuis etiā derogatoriaꝝ derogatorijs clausul ꝯcessas/auctē aplica tenore pn̄tiū reuocam⁹/cassam⁹/irritam⁹ ⁊ anullamus/ac virib⁹ oino euacuam⁹/necnō monasteria/p̄orat⁹/officia/loca ⁊ mēbra hmōi sic exēpta/subiecta/vnita/ānexa/incorporata/suppressa/⁊ extincta in p̄stinū ⁊ eū in q̄ anq̄ exemptiones/vniones/annexiones/incorporationes/ supp̄ssiōes reseruationes/expectatiue/⁊ dispensatōes/ac alia p̄missa emanarēt quōlibet existebāt/statū restituim⁹/reponim⁹/⁊ plenarie

reintegram⁹/dictoqꝫ Cistercij ꝛ alijs patrib⁹ abbatib⁹ dicti or-
dinis cistercieñ ac caplo gñali ꝓut ad vnũquēqꝫ eoꝝ respecti-
ue ptinet/ ꝓut alia ipius ordinis monasteria/ ꝓoratus/ officia/
bñficia/loca ꝛ mēbra subesse decernim⁹/ac volum⁹ qđ p̄fesab-
bates imediati ꝓ iure eoꝝ necnõ cistercieñ abbas ꝓ tp̄e existēs
ꝛ gñale caplm ac ab eis deputati seu deputādi ꝓ tēpore/in mo
nasterijs/ꝓoratibus/officijs/ꝛ alijs bñficijs/ locis ꝛ mēbris p̄-
dictis sic p nos restitutis debitũ visitatõis/reformatiõis /ꝛ cor
rectionis officiũ/ tā in capite q̄ȝ in mēbris exercere/ac de eisdē
monasterijs/prioratib⁹/officijs ꝛ beneficijs/ locis ꝛ mēbris sic
restitutis ꝛ dismēbratis disponere/libere/ac licite/ necnõ cete-
ra si dicti Cistercieñ ordinis iura ab ipsis exigere valeāt/in om
nibus ꝛ p oia ac si exēptiones/ subiectiones/ vniones/ annexio
nes/incorporationes/ sup̄ssiones/ reseruationes/ expectatiue/
ꝛ dispensatiões predicte/seu earũ alique a nobis vel sede p̄dic-
ta nullatenus emanassent/ ꝛ in posterũ emanarēt. Et nihilomi
nus venerabili fratri nostro ep̄o Cabiloneñ/ ꝛ quibusuis alijs
locoꝝ ordinarijs/ac cathedraliũ ecclia ꝝ canonicis/ ꝛ in eccli a-
stica dignitate ꝯstitutis psonis p aplica scripta motu simi man-
dam⁹ quaten⁹ ipsi ꝛ quilibet eoꝝ quotiēs sup hoc ꝓ parte dic-
ti abbatis Cistercij aut capli gñalis/seu deputatoꝝ eorũdē fu-
erint reqsiti oēs ꝛ singulos cuiuscũqꝫ stat⁹/dignitatis/sex⁹/aut
p̄eminētie existant/ etiā si ep̄ali aut archiep̄ali dignitate fulge-
ant/monasteria/ ꝓorat⁹/bñficia/loca ꝛ mēbra hmõi vnita sub-
iecta seu supp̄ssa tenētes/ad illa libere dimittēdũ infra. xv. die
rũ spaciũ p ep̄os ꝛ supiores sub intdicti ingressus ecclie. Alios
vo inferiores sub excõis late snie penis/ q̄s si nõ paruerint eo-
ip̄o icurrāt p se vel aliũ seu alios moneāt. Alioquin nõ parētes
lapsis. xv. dieb⁹ ep̄os ꝛ supiores videlicet igressũ ecclie interdi
ctũ. Alios vo inferiores excõicatos publice nũcient/ ꝛ ab alijs
nũciari/ac ab omnib⁹ arctius euitari/ac alias eisdē abbati Ci-
stercieñ/ ꝛ caplo gñali/seu eoꝝ cõmissarijs aut deputatis in p̄-
missis efficacis defensionis p̄sidio assistētes nõ pmittāt eosdē
Cistercieñ abbatē/ ꝛ caplm generale/seu deputatos ab eis/sup
p̄missis ꝯtra p̄sentiũ tenorē quõlibet molestari/ molestatores ꝛ

cōtradictores quoslibet et rebelles per cēsurā ecclesiasticā et alia iuris remedia cū censurarū eorundē aggrauatione/reaggrauatione/appellatione postposita cōpescēdo/inuocato etiā ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstantib⁹ pmissis ac quacūqz pscriptione quāticūqz longissimi tēporis/necnō felicis recordationis Bonifatij pape. viij. pdecessoris nostri qbus cauetur. Ne quis extra suā ciuitatē et diocesim nisi in certis casibus exceptis et in illis vltra vnā dictā a fine sue diocesis ad iudiciū euocetur/seu ne iudices et cōseruatores a sede deputati predicta extra ciuitatē et diocesim in quib⁹ deputati fuerint cōtra quoscūqz pcedere aut alij vel alijs vices suas cōmittere psumant/et de duab⁹ dietis in cōcilio generali edita/et alijs cōstitutionibus et ordinationib⁹ aplicis/necnō quorūuis aliorū ordinū seu ecclesiarū/etiā seculariū quibus seu quorū mensis beneficia dicti Cisterciēn ordinis vnita sunt iuramēto cōfirmatione apostolica/ vel quauis firmitate alia roboratis statutis et cōsuetudinib⁹/ac illis necnō psonis predictis cōcessis et cōcedendis/priuilegijs/exemptionib⁹/ indultis/ et litteris aplicis quib⁹ etiā si de eis et psonarū quibus vniones/annexiones/et incorporationes/necnō reseruationes/et expectatiue/ac dispēsationes hmōi cōcesse sunt/seu ad quorū instantiā ille ac exēptiones subiectiones ac suppressiones predicte emanarunt/ ipsarūqz psonarum qualitatib⁹ specialis/specifica et expssa indiuidua ac de verbo ad verbū mentio nō autē per clausulas generales id importātes psentibus ad effectū oportune derogationis habenda foret/et psentibus in aliquo etiā expsse derogare viderētur tenores illorū pro sufficienter expssis habentes specialiter et expresse motu et scientia et ptātis plenitudine similib⁹ derogamus/ac pro derogatis/et insertis et nō concessis haberi volumus et decernim⁹/cōtrarijs quibuscunqz. Aut si aliquib⁹ cōmuniter vel diuisim ab eadē sit sede indultū /quod interdici /suspendi/ vel excōmunicari/aut extra vel infra certa loca ad iudiciū euocari nō possint per litteras aplicas nō faciētes plenā et expressam ac de verbo ad verbū de indulto hmōi mentionē. Uerū quia difficile foret psentes litteras ad singula queqz loca in quibus

expediens fuerit deferre motu simili volum⁹/ac dicta auc̄te decernim⁹ qđ illarū transumptis manu publici notarij inde rogati subscriptis/ꝛ sigillo dicti cistercieñ vel aliorum ipsius cistercieñ ordinis monasteriorū abbatū/aut alterius p̄lati seu psone in ecclesiastica dignitate cōstitute/aut curie ecclesiastice munitis ea ꝓrsus in iudicio ꝛ extra/ꝛ alias vbilibet fides adhibeat que p̄sentibus adhiberetur si essent exhibite vel ostense. Nulli ergo oino hominū liceat hanc paginā nostre reuocationis/ cassationis/irritationis/anullationis/euacuationis/ restitutōis/ repositionis/reintegrationis/cōstitutionis/volūtatis/ mādati/derogationis/ꝛ decreti infringere/vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis aūt hoc attemptare p̄sumpserit/ indignationē omnipotētis dei ac beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aplorum eius se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū. Anno incarnationis dominice M.cccc.lxxxix. v. Idus Aprilis. Pontificatus nostri Anno quinto.

Eiusdem. Ut omnes querelas/causas/ lites/ꝛ cōtrouersias/pendentes tam in romana curia q̄ȝ extra/coram quibuscūqȝ iudicibus/in quacūqȝ instantia/etiam ꝑ appellationē/inter quascūqȝ personas ordinis/ad se bonus pōtifex aduocat/ et eas decidēdas ad abbatē Cistercij/ ad patres abbates vel ad generale capitulū respectiue remittit/cum irrefragabili decreto qꝙ hmōi querele/questiones/ ꝛ cōtrouersie/ similiter etiā illę quas deinceps inter psonas ordinis oriri ꝯtigerit/cū omnib⁹ in-

cidentib⁹/omni appellatione postposita
p̄terq̄ʒ in casu denegate iusticie vel illati
grauaminis/cōtra statuta ordinis p dic-
tū generale capitulū p abbatē Cistercij ⁊
alios sūmarie ⁊ de plano absq̄ʒ strepitu
⁊ figura iudicij/sola facti veritate inspec-
ta/audiant̄/⁊ iuxta statuta ⁊ ordinatiōes
ordinis decidant̄/⁊ q̄ oēs abbates ⁊ ad
ministratores ordinis tenētur cōparere
ad mandata abbatis Cistercij/ ⁊ capituli
generalis/⁊ aliorū ad quos spectat quā-
tūcunq̄ʒ remoti/⁊ eis per omnia obedire
Qui oppositū p̄sumpserit/⁊ ad alium q̄ʒ
iuxta statuta ⁊ cōsuetudines/hm̄ōi appel
lationes interposuerit/vel vocat⁹ nō cō-
paruerit/causam perdat/ ⁊ excōicationis
aliasq̄ʒ sentētias ⁊ penas in dictis cōstitu
tionib⁹ cōtentas incurrat/⁊ eoip̄o mane
at priuat⁹ re de qua cōtendit̄. Et nihilo-
min⁹ penitētes ab hm̄ōi sentētijs ⁊ penis
dicti capl'm ⁊ abbas cistercij/necnō p̄fes-
abbates ⁊ cōmissarij absoluere possunt/
vide textum ad longum quia multas bo-
nas cōtinet clausulas que sufficienter in

summario exp̄rimi nō possunt. Cū clausu la q̄ transumptis fides adhibeatur sicut originali. &c.

INnocentius Ep̄us seruus ser uorū dei. Ad perpetuā rei memoriā. Et si p̄ cunctorū sub regulari obseruantia dn̄o militantiū statu p̄spere cōseruando ex iniuncto nobis desup̄ ap̄lice seruitutis officio paternis teneamur curis intendere/ ad religiosos tamē Cistercień ordinis q̄s ob eorū bonos & exemplares mores/ ac vberes fructus quos in agro militātis ecclesie afferunt in visceribꝰ gerimus caritatis dirigimus oculos nostre mētis/ p̄cipue vt litigiorū anfractibus & singulis ab eis sublatis dispendijs liberiꝰ & quietius altissimo valeant famulari/ & nō cogantur hincinde discurrere cum eorū ac monasteriorū & religiosorū locorū dicti ordinis dispendio & detrimēto. Sane sicut accepimus licet alias p̄ capitulū generale dicti ordinis p̄uide statutū & ordinatū fuerit ne quisquā/ abbas/ aut abbatissa/ seu etiā alia queuis ordinis p̄dicti p̄sona quācūq̄ aliā p̄sonam ordinis eiusdem de cetero auderet alibi quā coram ipsiꝰ ordinis iudicibꝰ etiā p̄ viam appellationis trahere seu cōpellere/ aut quascūq̄ litteras desuper a sede ap̄lica impetraret/ sub certis penis & censuris tūc expressis/ pleriq̄ tamē religiosi ordinis p̄dicti p̄prie salutis immemores/ pacisq̄ & religionis emulo p̄curante contra statuta ordinationes & diffinitiones hmōi/ necnō priuilegia ap̄lica p̄ felicis recordationis alexandrum. iiij. et Bonifatiū. viij. ac alios Romanī pontifices p̄decessores nostros desup̄ prouida deliberatione p̄cessa temere veniētes/ ac dictas penas & censuras nō verentes alios religiosos & dicti ordinis p̄sonas abbates/ priores/ ac administrationes & officia in dicto ordine obtinētes diuersis exquisitis vijs & coloribꝰ/ ac etiā per appellationes extra dictū ordinē ad iudiciū etiā/ q̄d detestabiliꝰ est/ seculare trahe-

re/ac cõtra eos sup monasterijs/prioratib⁹/dignitatib⁹/admi-
nistrationib⁹/ꝛ officijs dicti ordinis/necnõ illa cõtingentibus
iurib⁹/iurisdictionib⁹/correctionib⁹/ punitionib⁹/ ꝛ reb⁹ alijs
causas mouere ꝛ agitare/eosq͂ laborib⁹ ꝛ expensis fatigare nõ
verentur/unde monasteriorũ/prioratuũ ꝛ aliorũ religiosoꝝ lo
corum/ac beneficiorũ dicti ordinis substantia in litib⁹ inexti-
mabiliter cõsumitur/ dictaq͂ monasteria /prioratus/ religiosa
loca/ꝛ beneficia varia hacten⁹ ꝑpterea subierũt/ ꝛ in dies sub-
eunt detriméta/ipsiq͂ religiosi hincinde ꝑpterea discurrere co-
guntur/ac correctiones ꝛ punitiones suoꝝ excessuũ euitare ni-
tũtur/in nõ modicũ dicti ordinis p̃iudiciũ ꝛ detrimentũ. Nos
igitur ad quos sup his spectat ꝓuidere/motu ꝓprio nõ ad ali-
cuius nobis sup hoc oblate petitionis instantiã sed de nostra
mera deliberatione ꝛ ex certa sciẽtia ex p̃missis ꝛ certis alijs ra-
tionabilib⁹ causis ad id animũ nostrũ mouẽtibus/oẽs ꝛ singu
las querelas/causas/lites/ꝛ cõtrouersias in Romañ curia vel
extra eã corã quibuscũq͂ iudicib⁹ ꝛ cõmissarijs in quacũq͂ in-
stantia quarũcunq͂ cõmissionũ ꝛ litterarũ ap̃licaꝝ p̃textu/ etiã
p appellationẽ/vel alias inter abbates/priores/abbatissas/ pri
orissas/ac alios administrationes/officia/dignitates/ ꝛ benefi
cia dicti ordinis in titulũ obtinẽtes/ac alias dicti ordinis pso-
nas intẽtatas in quib⁹ ad cõclusionis actũ ꝛ ad effectum feren
darũ sententiarũ nondũ ꝓcessum existat/quarũ omniũ status
ꝛ merita/ac iudiciũ ꝛ psonarũ collitigantiũ nomina cognomi-
na/ꝛ qualitates p̃sentibus ꝓ exp̃ssis haberi volumus auctori-
tate ap̃lica harũ serie ad nos aduocãtes/ac eos ad dilectos fili
os monasterij Cistercij Cabilonẽ dioc/ac alios dicti ordinis
patres abbates ac generale capitulũ ordinis eiusdẽ/vel illos ad
quos iuxta statuta ꝛ ordinatiões dicti ordinis spectat deciden
das/cognoscẽdas/ꝛ fine debito terminãdas remittẽtes/ motu
sciẽtia ꝛ auctoritate similib⁹ tenore p̃sentiũ ppetue ꝛ irrefraga-
bilis ꝯstitutionis edicto statuim⁹ decernim⁹ ꝛ ordinam⁹ qđ p̃-
misse cause sic aduocate/seruatis tñ in his legitimis hactenus
habitis ꝓcessibus/necnõ quelibet alie querele/questiones/ li-
tes/cause/ꝛ ꝯtrouersie q̃s deinceps inter abbates/abbatissas/

ꝑores/priorissas/ꝛ alios religiosos ꝑdictos ꝑsentes et futuros ex similibus vel dissimilibꝰ occasionibꝰ oriri ꝛ moueri cõtigerit quouis modo cũ omnibꝰ ꝛ singulis suis incidẽtibus/emergentibus/dependẽtibus annexis ꝛ cõnexis/ cuiusuis appellatiõis ꝑterqꝫ in denegate iusticie/vel illati ꝓpterea cõtra statuta ꝛ ordinationes hmõi grauaminis casibꝰ remoto obstaculo/ ꝑ capitulũ aut abbates hmõi /siue illos quibꝰ eas ipse duxerit cõmittendas aut forsan alios ad quos iuxta statuta ꝛ cõsuetudines hmõi spectat etiã vsqꝫ ad tertiã diffinitiuã sententiã inclusiue/ etiã sũmarie simpliciter ꝛ de plano absqꝫ strepitu ꝛ figura iudicij/sola facti veritate inspecta/audiant/ iam pendẽtibus/ ꝛ sic ꝑ nos aduocatꝭ in statu debito resumptis. Necnõ iuxta laudabilia statuta ꝛ cõsuetudines hmõi ꝛ ꝓut alias iuris fuerit debito fine decidant/omnesqꝫ ꝛ singuli abbates/priores/ ꝛ alij dignitates administrationes ꝛ officia obtinẽtes/ac alie ꝑsone dicti ordinis postqꝫ de mandato abbatis ꝛ capituli generalis predictoꝝ vel aliorũ ad quos iuxta statuta ꝛ ꝯsuetudines hmõi ꝑtinent seu ꝑtinebit in futurũ ad cõparandũ coram ipsis in quibusuis ꝯtra eos intẽtandis causis in locis etiã quãtumcũqꝫ remotis citati fuerint corã eis ꝓut cõgruerit legitime comparere debeant ꝛ teneant/iuri ꝛ iusticie parituri. Et nihilominꝰ vt statutũ decretũ ꝛ ordinatio hmõi firma ꝑmaneãt dictiqꝫ religiosi ad ꝯtraueniendũ pene saltẽ formidine retrahãtur/ꝑmissis motu auctoritate ꝛ sciẽtia ꝑfatis adijcimus qꝺ illi ex abbatibꝰ/abbatissis/prioribꝰ/priorissis/ac dignitates/ administrationes ꝛ officia obtinẽtibus/ꝛ alijs ꝑsonis ꝑfatis qui eoꝝ aliquẽ suꝑ quibusuis querelis/rebus/vel negocijs ꝑterqꝫ in casibꝰ ꝑdictis coram alio quã abbate Cistercij/aut alijs prefatis ad quos vt ꝑfertur ꝑtinet iuxta statuta ꝛ cõsuetudines hmõi in causam traxerint/ac ad aliũ quã iuxta statuta ꝛ ꝯsuetudines hmõi appellationes quascũqꝫ interposuerint/ꝛ qui sic citati etiã in causis ꝑ nos sic aduocatis hmõi cõparere noluerint causas huiusmodi ꝓrsus ꝑdant/ac excõmunicationis aliasqꝫ sententias ꝛ penas in dictis cõstitutionibus cõtentas incurrant/reqꝫ super qua cõtenditur priuati existant eoipso. Nos eñ capitulo generali/et

Cistercij/ac alijs patribus abbatib⁹/cōmissarijs prefatis oīa et singula que p eos in hmōi causis rite iudicata fuerint p censurā ecclesiasticā ⁊ alia oportuna iuris remedia debite executioni demādādi/necnō omnia ⁊ singula alia circa ea necessaria quomodolibet ⁊ oportuna faciēdi/gerendi/disponendi/ ⁊ exequēdi/ac etiā sentētijs censuris ⁊ penis p̄dictis ligatos si id hūiliter petierint ab illis etiā quas ꝓpterea hactenus forsan quoquomodo incurrerint absoluēdi plenā ⁊ liberā motu aucte et sciētia p̄fatis cōcedimus facultatē. Non obstantib⁹ p̄missis ac felicis recordationis Bonifatij pape. viij. p̄decessoris nostri q̄bus cauet ne quis extra suā ciuitatē ⁊ dioc/nisi in certis exceptis casib⁹/ ⁊ in illis vltra vnā dietam a fine sue dioc ad iudiciū euocetur. Seu ne iudices a sede deputati p̄dicta extra ciuitatē ⁊ dioc in quib⁹ deputati fuerint cōtra quoscunq̧ ꝓcedere aut alij vel alijs vices suas cōmittere p̄sumant. Et de duab⁹ dietis in cōcilio generali edita ⁊ alijs aplicis cōstitutionibus statutis quoq̧ ⁊ cōsuetudinib⁹/iuramēto/cōfirmatione aplica vel q̄uis firmitate alia roboratis cōtrarijs quibuscūq̧. Aut si abbatib⁹ abbatissis/priorib⁹/priorissis/ ⁊ alijs ꝑsonis prefatis vel q̄buscuis alijs cōmuniter vel diuisim ab eadē sit sede indultū qꝺ interdici suspēdi aut extra vel vltra certa loca ad iudiciū trahi nō possint p litteras aplicas nō faciētes plenam ⁊ expressam ac de verbo ad verbū de indulto hmōi mentionē ⁊ quibuslibet alijs p̄uilegijs/indulgētijs/generalib⁹/vel specialib⁹ quorūcūq̧ tenorū existant p que p̄sentibus nō exp̄ssa vel totaliter nō inserta effectus earū impediri valeat quomodolibet vel differri/ et de quibus quorūq̧ totis tenorib⁹ habenda sit in nr̄is litteris mentio specialis que quo ad hoc nolum⁹ eis vllaten⁹ suffragari. Et insup exnunc irritū decernimus ⁊ inane si secus sup his a quoquā quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attemptari. Et p̄sentibus nullaten⁹ posse derogari p quascūq̧ litteras aplicas/etiā quascūq̧ clausulas/etiā derogatoriarum derogatorias in se cōtinētes/nisi tot⁹ illarū tenor de verbo ad verbū/nō aūt p clausulas generales id iportātes fuerit insert⁹ Volum⁹ aūt qꝺ p hoc cā inter abbatē cistercij ⁊ ordinē p̄fatos

ex vna & dilectũ filiũ Petrũ abbatẽ monasterij Clareuallis dicti ordinis Lingoneñ diocl partibus ex altera pendens quã alias ad nos aduocauimus & de qua cognoscere intẽdimus cum dictus ordo nobis imediate subiect⁹ esse noscat/ aduocata nõ censeatur/sed corã nobis pendẽs remaneat. Uerũ qꝛ difficile foret pñtes litteras ad singula queq3 loca in quib⁹ expediẽs foret deferre volumus & dicta auctoritate decernim⁹ qꝺ illarũ trãsumptis manu alicuius publici notarij inde rogati subscriptis & sigillo abbatis Cistercij aut cõmissariorũ predictorũ vel alicuius eoꝝ seu alterius ꝑsone ecclesiastice in dignitate cõstitute munitis ea ꝓrsus in iudicio & extra & alias vbilibet fides adhibeat̃ que pñtibus adhiberet̃ si fuissent exhibite vel ostẽse. Nulli ergo oĩno hominũ liceat hanc paginã nr̃e aduocationis/remissionis/statuti/ꝯstitutiõis/ ordinationis/ ꝯcessionis/ volũtatis/& decreti infringere/vel ei ausu temerario contraire. Si quis aũt hoc attẽptare pñsumpserit/indignationẽ omnipotẽtis dei/ac beatoꝝ Petri & Pauli aplõrum ei⁹ se nouerit incursurũ. Datũ Rome apud sanctũ Petrũ. Anno incarñ dñice M cccc.lxxxvij.iiij. Idus Augusti. Põtificat⁹ nr̃i Anno tertio.

Eiusdẽ. Motu ꝓprio &c. Qꝫ nõ licet abbatibus. abbatissis/aut quibuscũq3 ꝑsonis ordinis/ sed nec cõmendatarijs quibuscunq3 monasteriorũ/aut locorũ ordinis ab abbate cistercij/ aut a visitatorib⁹ ꝑ ipsum/aut ꝑ capitulũ generale deputatis/seu ab eorũ reformationib⁹/punitionibus/seu depositionibus quouismodo appellare extra dictũ ordinẽ/ etiã ad sedẽ apostolicam/ nisi a dicto capitulo ꝓno-

toria iniuria et in euentum denegate iusti cie. Declarando appellationes tales friuolas/ et inhibendo eis sub pena suspensionis et excōmunicationis ac pditionis iuris qd in monasteriis pretendūt/ne aliquas huiusmodi appellationes facere psumant/inhibendo etiā vicecancellario/ ac vniuersis officialib9 curie q hic in particulari declarant/necnō legatis et nunciis aplicis ne causas appellationū huiusmodi cōmittere/seu de illis se intromittere quoquomodo psumant. Et si oppositū fiat/etiā p ipsum summū pontificē/ etiam motu pprio. etc. declaratur irritum. Nisi hoc sit de consilio sacri collegij et per trinas litteras apostolicas Cistercij abbati aut capitulo generali/ seu eorū visitatoribus fuerit intimatū. Auferendo ab omnibus iudicibus facultatē aliter interpretandi aut diffiniēdi. Uide textum ad longum quia sufficienter non posset in summario explicari. Cum clausula q transumptis fides adhibeatur sicut originali. etc.

Innocentius Eps seru⁹ seruorum dei. Ad ppetuã rei memoriã. Et si p cunctorũ sub regulari obseruantia assidue studio pie vite domino famulantiũ statu psp̃ere ꝛ salubriter dirigẽdo ex cõmisso nobis desuper aplice seruitutis officio paternis teneamur curis intendere/ ad religiosos tamẽ Cisterciẽ ordinis quos p̃ ceteris ob eoꝝ bonos ꝛ exemplares mores ac vberes fruct⁹ quos in agro militantis ecclesie hactenus afferre nõ cessarũt/ put indies nõ cessant/ in viscerib⁹ gerimus caritatis/ dirigimus oculos nostre mentis/ ꝛ ad ea p que religiosorũ eorundẽ ac monasteriorũ ꝛ locorum dicti ordinis indemnitatib⁹ consulitur/ ac que ex eis reformatione p tempore indigere noscũtur/ sublatis quibuslibet obstaculis ꝛ subterfugijs/ debite p eorum superiores iuxta regularia dicti ordinis instituta ac p̃uilegia tam per nos q̃ alios Romañ pontifices p̃decessores nostros desup puida delibera tione cõcessa reformari possint libenter interponim⁹ sollicitudinis nostre partes/ ac oportune prouisionis remedia fauorabiliter adhibemus/ prout id in dño cõspicimus salubriter expedire. Sane dudũ p conseruatione ꝛ augmento Cisterciẽ ordinis qui a sui primeua institutione plurimũ inter ceteros ordines obseruantie regularis floruit/ ac suos palmites in agro militãtis ecclesie p diuersas orbis partes ob religiosorũ dicti ordinis doctrinã/ vite sanctimoniã/ ac bonos ꝛ exemplares mores longe lateq̧ disseminauit/ ex priuilegijs ꝛ ordinationib⁹ apostolicis ac etiã regularibus dicti ordinis institutis puide statutũ ꝛ ordinatũ fuit vt singulis ãnis in monasterio Cisterciẽ Cabiloneñ dioc͞l qđ dicti ordinis Cisterciẽ caput/ origo/ ꝛ fundamentũ existit capitulũ ipsi⁹ Cisterciẽ ordinis generale celebraretur/ ad quod abbas dicti monasterij Cistercij p tempore existens vt caput/ ꝛ alij ipsius Cisterciẽ ordinis abbates de omnibus fere mundi partibus vt membra cõueniunt/ in quo diuersa ordinis predicti negocia statũ ꝛ directionẽ illius ac personarũ dicti Cisterciẽ ordinis cõcernentia per diffinitores dic

ti capituli tractantur diffiniuntur/ordinãtur ⁊ terminantur /er
rores corrigũtur/ ⁊ que reformatione indigent reformantur/ et
ad statũ debitũ reducũtur/ac visitatores de ordine ipso Cister
cieñ ad visitandum monasteria tam virorũ ꝙ monialium eius-
dem Cistercieñ ordinis in diuersis mundi partibus constitu-
ta/deputãtur etiam cũ plenissima facultate ⁊ potestate refor-
mandi/corrigendi/puniendi/ ⁊ si demerita id exegerint abba-
tes/abbatiali/ ⁊ abbatissas/abbatissali dignitatibꝰ/ac alias ad
ministrationes ⁊ officia in dictis monasterijs obtinentes offi-
cijs ⁊ administrationibꝰ eorum priuandi ⁊ de eis alijs ꝑsonis
idoneis iuxta ipsius Cistercieñ ordinis instituta regularia ꝓui
dendi. Uerum quia a certis tẽporibus citra ꝙplura ex dicti Ci
stercieñ ordinis monasterijs atꝙ locis diuersis ꝑsonis ecclesia-
sticis secularibus ⁊ regularibꝰ cõmendata fuerũt/ ⁊ ꝓpterea in
ipsis monasterijs atꝙ locis pro maiori parte regularis obser-
uantia ⁊ pristina viuendi norma defecerunt/ac in monasterijs
atꝙ locis p̃dictis religiosis secundũ ipsius ordinis Cistercieñ
obseruantiã regularem viuentes nõ habentur/ ⁊ cõmendatarij
predicti ac etiã diuersorũ aliorum dicti Cistercieñ ordinis mo-
nasteriorꝝ abbates/ ⁊ abbatisse/ac priores/ ⁊ monachi illorꝝ nor
mã ⁊ diffinitiones eiusdẽ ordinis Cistercieñ mime obseruãtes
dũ ꝑ dictos visitatores visitanẽ visitationẽ/ correctionẽ/ ⁊ pu-
nitionẽ/ipsorꝝ visitatorꝝ cupiẽtes euitare ad ipediẽdũ visitati-
onẽ hmõi sepenumero ab hmõi visitationibꝰ/correctionibus/
depositiõibꝰ ⁊ alijs ꝑ dictos visitatores ꝓ tpe factis ad sedem
aplicã appellatiões interponũt/ ⁊ hmõi appellationũ causas ꝑ se-
dẽ p̃dictã diuersis iudicibꝰ delegatis tã in Romañ curia ꝙ ex-
tra eã cõmitti/ac visitatoribꝰ p̃fatis inhiberi ꝓcurant ex visita
tionibus hmõi que occasione dictarum appellationũ impediũ
tur effectus debitus succedere nõ potest/sicꝙ delicta remanẽt
impunita/monasteria ⁊ regularia loca dicti Cistercieñ ordinis
nõ reformanẽ/ ⁊ impunitas alijs p̃bet incentiuũ delinquẽdi/cũ
abbas dicti monasterij Cistercij pro tempore existens ac dicti
ordinis Cistercieñ visitatores tot diuersis litigiorũ anfractibꝰ
fatigati hmõi appellationũ causas ꝓsequi non possint/ ex quo

nedū maioribus sed vnicuiqꝫ etiā cuiuscūqꝫ inferioris cōditio
nis tribuitur in dies audacia appellandi/ ⁊ dictū Cisterciē ordi
nē diuersis litigiorū anfractib⁹ ⁊ expensis inuoluendi/ nō sine
magno ipsius Cisterciē ordinis preiudicio ⁊ detrimento/ ⁊ per
nicioso exemplo ⁊ scandalo plurimorū/ ⁊ nisi prouideatur qd in
dicto ordini Cisterciē sit vera vnio/ ⁊ obediētia debita superi
orib⁹ exhibeatur/ ac visitationes ⁊ reformationes hmōi iuxta
sanctorū patrū decreta ac priuilegia aplica ⁊ regularia dicti Ci
sterciē ordinis instituta sublatis quibusuis impedimētis de
bite fieri possent verisimiliter breui de totali dicti Cisterciē ru
ina ⁊ desolatione est formidandū. Nos igitur qui dictū ordinē
Cisterciē p ceteris semp in visceribꝰ gessimus ⁊ gerimus cari
tatis/ ⁊ illū nedū conseruari sed in meli⁹ dirigi/ nostris potissi
me tēporibus/ supremis desideramus affectib⁹/ in pmissis de
oportuno remedio prout tenemur prouidere volētes/ aliorū pde
cessorū nostrorū Romañ pontificū qui prouide per dicti ordinis
Cisterciē psonas extra ipsū ordinē Cisterciē sub amissionis
iuris rei sup qua ptenderet ac aliis penis tunc expressis appella
ri nō posse voluerunt/ vestigiis inherentes/ motu pprio nō ad
alicui⁹ nobis sup hoc oblate petitionis instantiā sed de nostra
mera liberalitate ⁊ deliberatione matura/ ac ex certa sciētia et
de aplice ptātis plenitudine hui⁹ ppetue ⁊ irrefragabilis cōsti
tutionis edicto auctoritate aplica tenore psentiū statuim⁹ de
cernimus ⁊ ordinamus qd deinceps ppetuis futuris tēporib⁹
ab abbate dicti monasterii Cistercii p tempore existēti/ aut vi
sitatoribus p ipsum abbatē/ aut capitulū generale dicti Cister
ciē ordinis p tēpore deputatis/ ⁊ ab eorū reformationib⁹/ cor
rectionibus/ priuationibus/ ⁊ depositionibus p tēpore factis/
nullatenus extra dictū Cisterciē ordinē/ etiā ad sedem predic
tam/ nisi a dicto capitulo generali ac p notoria ⁊ manifesta in
iuria/ ⁊ in euentū denegate iusticie fm formā ⁊ tenorē priuilegi
orū ⁊ statutorū ipsi⁹ Cisterciē ordinis liceat abbatibus/ abba
tissis/ priorib⁹/ priorissis/ monachis/ ⁊ aliis psonis dicti Cister
ciē ordinis/ ac cōmendatariis qbuscūqꝫ monasteriorū ⁊ loco
rū Cisterciē ordinis eiusdē quouismō appellare. Decernentes

appellationes p eos, sic p tẽpore etiã ad sedẽ p̃dictã interpositas friuolas/irritas τ inanes/ac eos amissionis iuris qđ eis in monasterijs/p̃oratib⁹/τ locis sic visitatis/vel ad illa quõlibet cõpetierit penã/τ si pontificali vel alia superiori dignitate p̃dicti suspensionis a diuinis/si vero alij ab eis inferiores fuerint excõis/a qua nõ nisi a Romañ pontifice/p̃terꝗ in mortis articulo cõstituti/absolui possint sentẽtiã eoipso incurrere. Et nihilominus venerabili fratri nostro Roderico ep̃o Portueñ moderno/τ p tẽpore existenti sancte Romañ ecclesie vicecãcellario/ac dilectis filijs correctori τ de maiori p̃sidentia abbreuiatorib⁹ litterarũ ap̃licarum audientie/ cõtradictarũ pcuratoribus/ceterisq officialib⁹ tã cancellarie ap̃lice ꝗ camere secretarijsq nostris/ac omnib⁹ ad quos quoquomõ spectat τ spectare poterit quõlibet in futurũ/ne litteras aliquas etiã in forma breuis sine cõmissionis sup hmõi appellationib⁹/etiã si supplicatiões desup p nos seu de mãdato nr̃o/etiã motu sciẽtia siĺib⁹/ τ alias p sedẽ eandẽ signate forent/etiã cũ p̃sentis constitutionis speciali specifica τ expressa derogatione/expedire/ac legatis τ nũcijs nr̃is τ dicte sedis/nunc τ p tp̃e existẽtibus/nec causas appellationũ hmõi/etiã quarũcũq specialiũ facultatũ eis p tẽpore cõcessarũ vigore cõmittere/τ de illis se intromittere quoquomõ p̃sumant districti⁹ inhibemus. Decernẽtes exnũc irritũ τ inane si secus sup his a quoꝗ quauis auc̃te/etiã p nos/scienter vel ignorãter contigerit attẽptari/ac p̃sentib⁹ p quascũq lr̃as ap̃licas etiã siĺibus motu τ sciẽtia ac de ap̃lice ptãtis plenitudine p tp̃e cõcessas/ac q̃scũq clausulas etiã derogatoriaꝝ derogatorias τ insolitas in se ptinẽtes derogari nõ posse/ nisi de venerabiliũ fratrũ nr̃oꝝ sancte Romañ eccĺie cardinaliũ cõsilio/ de q̃ etiã clare cõstet fuerit specialiť τ exp̃sse derogatũ/ et hmõi derogatio p trinas litteras nr̃as aut successoꝝ nr̃oꝝ Romañ põtificũ canonice intrãtiũ abbati monasterij Cistercij/ visitatorib⁹/ac cap̃lo gnãli hmõi diuersis tp̃ibus successiue p̃sentatas fuerit p̃us intimata/sicq p q̃scũq iudices τ cõmissarios etiã causaꝝ palatij ap̃lici auditores/τ eiusdẽ sc̃tẽ Romañ ecclesie cardinales in q̃cũq instãtia sublata eis τ cuilibet eoꝝ q̃uis

alia interp̄tandi facultate sentētiari diffiniri ⁊ iudicari debere. Nō obstantib⁹ p̄missis ac cōstitutionib⁹ ⁊ ordinationib⁹ ac q̄buslibet alijs p̄uilegijs/indulgētijs ⁊ litteris ap̄licis generalibus vel specialib⁹ quorūcūq₃ tenorū existant p̄ que p̄sentibus nō expressa vel totaliter nō inserta effectus earū impediri valeat quomodolibet vel differri/ ⁊ de quibus quorūcūq₃ totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nr̄is litteris mentio specialis que quo ad p̄missa nolumus cuiq₃ vllaten⁹ suffragari/necnō omnib⁹ illis que in litteris priuilegiorum hmōi concessa sunt nō obstare ceterisq₃ cōtrarijs quibuscūq₃. Uerū q2 difficile foret p̄sentes litteras ad singula queq₃ loca in quib⁹ expediens fuerit deferre volum⁹ ⁊ eadē auctoritate decernim⁹ q̄d illarū trāsumptis manu publici notarij inde rogati subscriptis/ ⁊ sigillo abbatis monasterij Cistercij/vel visitatorum predictorum/ aut alteri⁹ p̄lati seu p̄sone in dignitate eccl̄iastica cōstitute aut curie ecclesiastice munitꝭ ea p̄rsus in iudicio ⁊ extra ⁊ alias vbilibet fides adhibeat̄ que p̄sentibus adhiberent̄ si essent exhibite vel ostēse. Nulli ẽ oīno hominū liceat hanc paginā nostrorum statuti/ↄstitutiōis/ordinatōis/inhibitōis/decreti ⁊ volūtatis infringere/vel ei ausu temerario ↄ̄ire. Si q̄s aūt h̄ attēptare p̄sūpserit/idignationē oīpotētis dei ac btōrum petri ⁊ pauli ap̄lorum ei⁹ se nouerit icursurum. Datū Rome apd̄ sctm̄ Petrū anno icarn̄ dn̄ice M.cccc.lxxxix.iij. kl̄. Maij. Pōtificat⁹ nr̄i Anno q̄nto.

Eiusdē. Q̄r nulli abbates/abbatisse/ p̄ores/ aut alie p̄sone dicti ordis p̄nt extra ordinē etiā ad ↄseruatores ordis /vt loca bona ⁊ p̄sonas ordis aduersus extraneos eis īferētes grauamina ↄseruēt deputatos/appellare/declarādo q̄ ipi ↄseruatores nullā habēt p̄tātē sup̄ p̄sonas ordinis. Et nihilominꝰ q̄ tales appellatōes

emiserũt/aut emittẽt extra ordinẽ ipso facto totiẽs quotiẽs appellauerint ĩcurrũt sñiam excõis/inhibẽdo dictis ꝯseruatorib⁹ ⁊ alijs vniuers extra ordinẽ ad quos dicti de ordine appellarẽt ne de hmõi appellationib⁹ vel causis se quoquo mõ directe vel indirecte ĩtromittãt/⁊ si hoc ꝑsumũt declarat irritũ. Et insup dat ptãs capitulo generali/⁊ abbati Cistercij absoluendi p se vel p cõmissos ab huiusmodi sentẽtijs censuris ⁊ penis.

Innocentius Eps seru⁹ seruoꝝ dei. Ad ppetuam rei memoriã. Inter curas multiplices q̃ nobis ex aplat⁹ officio incũbere dinoscũtur illã libẽter amplectimur p quã psone religiose vtriusqꝫ sexus/q̃ ab omni strepitu iudicioꝝ ĩmunes esse debẽt/cũ qete altissimo vota sua exoluere possint nec cogant hincinde discurrere/ac litib⁹ ĩuolui ⁊ expẽsis fatigari cũ suoꝝ ꝑiudicio monasterioꝝ/ꝯcessis ad hᵒ p sedẽ aplicã ꝓuida deliberatione ꝓuilegijs inherẽdo. Sane sicut nõ absqꝫ animi displicentia cupimus licet p diuersos Romañ põtifices ꝑdecessores nostros iam dudũ ꝓuide statutũ ⁊ ordinatum ac sub excõmunicationis/suspensionis/depositiõis alijsqꝫ varijs sentẽtijs/censuris/⁊ penis quas eoipso cõtra faciẽtes incurrerent inhibitũ fuerit ne abbates/⁊ abbatisse/siue priores/⁊ priorisse monasteriorũ ⁊ aliorũ religiosorũ locorũ Cistercieñ ordinis/ac alie dicti ordinis psone ab eorũ generali capitulo quod singulis ãnis ꝓ reformatõe ⁊ cõseruatiõe ipsi⁹ ordinis celebrat

extra dictũ ordinẽ appellare presumerẽt/idq etiã exp̃sse caueat in statutis ꝛ diffinitionib⁹ ordinis eiusdẽ/tñ nõ nulli abbates/ abbatisse/priores/priorisse/ac alie dicti ordinis p̲sone animaꝝ suarũ salutis imemores ab ipso capl'o generali ad dilectos filios cõseruatores dicto ordini ac monasterijs/locis/ bonis/ ꝛ p̲sonis aduersus inferentes eis grauamina/iniurias/atq damna p̲ sedẽ predictã deputatos/qui de causis inter religiosos dicti ordinis ꝓ tẽpore vertentes cognoscere nõ possunt/ ac ad alios extra dictũ ordinẽ ꝛ qđ etiã deteri⁹ ac abominabili⁹ existit interdũ ad iudices seculares appellare p̃sumunt/ in nõ modicũ dicti ordinis p̃iudiciũ/religionis opprobriũ/monasteriorũ /ꝛ religiosorũ locorum predictorũ detrimentũ/ apl'ice auctoritatis ꝛ eiusdẽ sedis cui dictus ordo imediate subiectus fore dinoscitur contemptũ/perniciosum quoq exemplũ ꝛ scandalũ plurimorũ. Nos igitur ad quos spectat sup̲ his debite ꝓuidere/ nolentes p̲mittere qđ de cetero talia p̲ abbates/abbatissas/priores/ꝛ priorissas/ac alias dicti ordinis p̲sonas contra ꝛ p̃ter formã ꝛ tenorẽ priuilegiorũ ac statutorũ ꝛ diffinitionũ hmõi attẽptentur/motu ꝓprio nõ ad alicuius nobis sup̲ hoc oblate petitionis instantiã/sed de nostra mera liberalitate ꝛ ex certa scientia auctoritate apl'ica tenore p̃sentiũ decernim⁹ oẽs ꝛ singulas appellationes p̲ abbates/abbatissas/priores/priorissas/ et alias p̲sonas ordinis eiusdem extra dictũ ordinẽ etiam ad conseruatores p̃dictos hactenus interpositas ꝛ interponẽdas in posterũ /nullas/friuolas/ꝛ inanes fuisse ꝛ esse sicq ab omnib⁹ censeri ꝛ reputari/illasq interponẽtes sententias cẽsuras ꝛ penas incurrisse/ꝛ quotiens eos cõtra ꝛ p̃ter formã ꝛ tenorem priuilegiorũ ac statutoꝝ ꝛ diffinitionũ hmõi appellare cõtigerit incurrere/ꝛ ꝓ talibus ab omnibus publicari debere. Districtius cõseruatoribus predictis ac alijs quibuscũq ad quos forsan p̃fati abbates/abbatisse/priores/ ꝛ priorisse/ ac p̲sone ꝓ tẽpore appellauerint inhibẽtes/ne de causis appellationũ hmõi se quoquo modo directe vel indirecte intromittere p̃sumãt/ac decernentes exnunc irritũ ꝛ inane si secus sup̲ his ab eis et alio quoq̃ quauis auctoritate scienter vel ignorãter ꝯtigerit attẽptari.

Et insup volumus ꝛ capitulo generali hmõi vel abbati monasterij Cistercij Cabilonen̄ dioc. ꝓ tēpoꝛe existēti aplica auctoritate cōcedimus q̄ ipsi ꝑ se vel alios quib⁹ hoc duxerint cōmittendū sentētijs/censuris ꝛ penis p̄dictis innodatos iuxta dictoꝛū priuilegioꝛū cōtinentiā ꝛ tenoꝛē cū hoc hūiliter petierint ab eisdē sententijs censuris ꝛ penis absoluere possint. Nō obstātibus p̄missis ac cōstitutionib⁹ ꝛ oꝛdinationib⁹ aplicis/ nec nō omnib⁹ illis que in litteris priuilegioꝛū hmōi concessum est nō obstare/ceterisq̄ cōtrarijs quibuscūq̄. Nulli ergo oīno hominū liceat hanc paginā nostroꝛū decreti/ inhibitionis/ ꝯstitutionis/ꝛ volūtatis infringere/vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attemptare p̄sumpserit/indignationē oīpotētis dei/ac beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctū Petrū. Anno incarn̄ dn̄ice M cccc.lxxxvij. viij. kl. Septēbris. Pōtificat⁹ nr̄i Anno tertio.

Eiusdē. Cōfirmatio ꝛ innouatio facultatis seu ptātis dudū cōcesse ꝑ dn̄m Iohānē papā.xxij. abbati Cistercij et capitulo generali vniēdi monasteria minus sufficientia ad sustinendū cōpetētē numerū ꝑsonarū s̄m foꝛmā oꝛdinis ad inuicē ꝓpter eoꝛū penuriā vt clari⁹ habet̄ in textu. Cū additione q̄ caplm generale ꝛ abbas Cistercij/ī quo maxie vt manifeste hic declarat ꝛ expꝛimit p̄sertim cessante ipso caplo generali tota ipsi⁹ capituli generalis auctoꝛitas residet/ ac eoꝝ deputati hoc idē facere possunt.

Innocentius Eps seru⁹ seruorum dei. Ad ppetuam rei memoriā. Licet ea que p sedem aplicam in fauorē p̄sertim personarū sub suaui religionis iugo altissimo famulantiū ꝓuide concessa fuerunt inuiolabili debeant obseruatiōe vigere/nōnunq̄ tamē Romañ pontifex ne successu tēporis impugnationi subiaceant/ illa cū ab eo petitur libenter de nouo approbare ꝛ ꝯfirmare consueuit vt eo firmius illibata ꝑsistant quo magis suo fuerint presidio cōmunita/illa etiā innouādo ꝛ de nouo cōcedendo ꝓut in domino cōspicit salubriter expedire. Dudum siquidē felicis recordatiōis Johānes papa .xxij. p̄decessor noster volēs ꝯsulere paci trāquillitati ꝛ vtilitati abbatū ꝛ monachoꝝ Cistercieñ ordis dilectis filijs abbati monasterij Cistercieñ Cabiloneñ dioc. sedi predicte imediate subiecti/eiusq̄ coabbatibus vniuersis in eorum generali capitulo quādocunq̄ cōgregandis/vt quecunq̄ monasteria dicti ordinis tā monachorū q̄ etiam monialiū/ ꝛ quorū facultates fructus redditus ꝛ ꝓuentus nō sufficerent ad sustentationē tot regulariū personarū in eisdē monasterijs ꝓ tempore degentiū quot in eis pro augmento diuini cultus ac missis ꝛ alijs diuinis officijs celebrandis scd̄m eiusdē ordinis instituta ꝛ premissorū ꝛ regulariū cerimoniarū obseruātia requirerētur alijs monasterijs ordinis predicti ꝓ commodiori sustentatione degentiū in eisdem ꝛ quādo ꝓ statu ꝛ quiete huiusmodi personarū id nouissent expedire cum omnibus iurib⁹ ꝛ ptinentijs suis/vnū videlicet alteri monachorū ꝛ aliud alteri monialiū monasterijs eiusdē ordinis monasteria cuiuscūq̄ taxe seu annui valoris illorū fructus redditus ꝛ prouentus forent/ vnire/annectere ꝛ incorporare/ita q̄d cedentib⁹ vel decedentibus huiusmodi monasteriorū abbatibus/vel abbatissis seu priorib⁹/vel priorissis/si monasteria ipa p priores aut priorissas forent solita gubernari/aut ea quomodolibet dimittētibus/liceret alijs abbatib⁹ ꝛ abbatissis ac priorissis quorū monasterijs alia sic vacātia venirent vniēda corporalē possessio-

nē hmōi vacantiū monasteriorū vniendorū/iuriūqꝫ ⁊ ptinētiarū predictorū auctoritate ꝓpria apprehendere ⁊ ppetuo retinere/ac fructus reddit⁹ ⁊ ꝓuentus in dictorū monasteriorū vsus ⁊ vtilitatē cōuertere/diocesani loci ⁊ cuiusuis alteri⁹ licētia minime requisita p litteras suas concessit facultatem/ꝓut in illis quarū tenores ac si de verbo ad verbū p̄sentib⁹ insererent̄ haberi volumus ꝓ sufficiēter expressis plenius cōtinetur. Quare ꝓ parte abbatis Cistercij ⁊ cōuentus predictorū nobis fuit humiliter supplicatū/vt facultatē ⁊ litteras predictas ꝓ illarū subsistentia firmiori approbare/aliasqꝫ in p̄missis oportune ꝓuidere de benignitate aplica dignaremur. Nos igitur qui dudū inter alia voluimus qđ petentes beneficia ecclesiastica alijs vniri tenerent̄ exp̄mere verū valorē fm cōmunē extimationē tā bñficij vniendi q̄ꝫ illi⁹ cui vniri peteret̄/alioqn vnio nō valeret/⁊ sp in vnionib⁹ cōmissio fieret ad partes/vocatis quorū interest/quiqꝫ monasteriorū ⁊ aliorū religiosorū locorū ac psonarū in illis sub suaui religiōis iugo degētiū ⁊ p̄sertim dicti ordinis quē ob psonarū illi⁹ bonos ⁊ exēplares mores ac vberes fruct⁹ q̄s hacten⁹ in agro militātis eccl'ie attulerūt/⁊ in dies afferre non cessant p̄ ceteris in viscerib⁹ gerimus caritatis statū in melius dirigi/nr̄is potissime tēporib⁹/supremis desideram⁹ affectib⁹/p̄fatos abbatē monasterij Cistercij ⁊ ꝯuentū eorūqꝫ singulos a q̄buscūqꝫ excōis/suspeñ/⁊ interdicti alijsqꝫ eccl'iasticis sententijs/cēsuris ⁊ penis a iure vel ab hoīe quauis occasiōe vel causa latis/si quib⁹ quōlibet innodati existūt/ad effectū p̄ntiū duntaxat ꝯsequēdū harū serie absoluētes/⁊ absolutos fore censentes/facultatē ⁊ lr̄as p̄dictas ac ꝓut illas ꝯcernūt oīa ⁊ singula in eis cōtenta ⁊ inde secuta quecūqꝫ auc̄te aplica ⁊ ex certa nr̄a scientia tenore p̄sentiū approbamus ⁊ cōfirmamus/ac plenū et perpetue firmitatis robur obtinere debere decernim⁹/supplentes oēs ⁊ singulos tam iuris q̄ꝫ facti defect⁹ si qui forsan interuenerint in eisdē. Proqꝫ potioris cautele suffragio facultatē et litteras p̄dictas innouamus ⁊ in omnibus ⁊ p omnia modo et forma p̄missis auctoritate ⁊ sciētia p̄fatis de nouo ꝓcedim⁹. Ac etiā volum⁹ ⁊ ordinam⁹ qđ abbas monasterij cistercij ⁊ ꝓ tpe

existēs/cessante caplo generali/cū penes eū omnis auctoritas hmōi caplī remaneat/ac etiā ab ipso caplo deputādi premissa omnia ꝛ singula facere ꝛ exequi possint. Nō obstantib⁹ voluntate nostra p̄dicta/ac alijs cōstitutionib⁹ ꝛ ordinationib⁹ apostolis/necnō quibusuis de monasterijs p̄dictis p nos ꝛ sedem p̄dictā ꝓ tēpore factis generalib⁹ vel specialibus reseruationibus/ac reuocationib⁹ similiū facultatū forsan hactenus a sede p̄dicta sub quibusuis verboꝝ formis ꝛ clausulis etiā derogatoriarū derogatorijs emanatis ꝛ emanādis in posterū/ statutis quoqꝫ ꝛ ꝯsuetudinib⁹ monasterioꝝ ꝛ ordinis predictoꝝ/iuramento/cōfirmatione aplica vel quauis firmitate alia roboratis/ac omnibus illis que idē Johānes p̄decessor in litteris predictis voluit nō obstare/ceterisqꝫ contrarijs quibuscūqꝫ. Nulli ergo oino hominū liceat hanc paginā nostre absolutionis/ approbationis/cōfirmationis/ cōstitutionis/ supplētiōis/ innouationis/cōcessionis/volūtatis/ꝛ ordinationis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē omnipotentis dei/ ac beatoꝝ Petri ꝛ Pauli aploꝝ eius se nouerit incursurū. Datū Rome apud sanctum Petrū. Anno incarnationis dn̄ice M.cccc. lxxxvij. iiij. Idus Augusti. Pontificat⁹ nostri Anno tertio.

Eiusdē per optima ꝛ quasi diuina ad ordinis restaurationē ꝓuisio. Qr ꝓpter clamores ꝛ querelas diuersoꝝ regū ꝛ principū ac dominoꝝ tēporaliū ex omni parte mūdi sup desolatione monasterioꝝ ordinis/marie sue fundatiōis/ inhonestatē qꝫ cōuersationis multoꝝ de ordine/sollicitabat vt eiectis p̄sonis ordinis de dictis monasterijs/ordinē in eisdē locis sup

p̄imeret/ ⁊ aliū ordinē instituerct. Sȝ ꝓ
pter rōnes in textu positas ex paterna be
nignitate hoc facere distulit/ tria ordini
nō minus necessaria q̄ʒ vtilia sub excōis
late sentētie pena ⁊c. fieri p̄cipiēdo. Vide
licet ꝙ generale capl'm taliter ꝓuideat sin
gulis annis de bonis visitatorib⁹ ⁊ re-
formatorib⁹ ꝙ monasteria ordinis vbi-
cūqʒ existētia reformenť/ ⁊ ad p̄stinā ob-
seruātie puritatē reducanť. Q̄. oēs abba
tes iuxta benedictinā ⁊ ordīs statuta ve-
niāt aut mittāt ad capitulū generale apd̄
cisterciū legitimo cessante īpedimēto /aut
nisi habeāt licētiā ab eo q̄ dare pōt. Et ꝓ
securitate cōscientiarū vide q̄s ali⁹ ille sit
p̄ter generale capl'm ⁊ abbatē cistercij/ in
quo solo iuxta bullā p̄cedētē caplo cessā-
te residet ordīs ptās/aut ab eis exp̄ssam
hmōi habēs ptātem/licentiā/seu excusati
onē talē dare pōt. Q̄. sub eisdē excōis nec
nō ꝓuationis monasterioꝝ ⁊ officioꝝ q̄
obtinent/ac etiam cessationis cōmendaꝝ
late sententie penis eoipso incurrendis/
appellatione nō obstante/abbates/ com-

mēdatarij/priores/ ⁊ officiarij dictorum monasterioꝝ singulis annis indilate soluāt ex integro sommas ⁊ quottas ꝯtributionū monasterijs, ⁊ locis ordinis per generale capitulū īpositas/taxatas ⁊ limitatas/ ⁊ cōsiderato valore p̄senti redditiuū/ fructuum/ ⁊ prouentuū dictorum monasteriorū ⁊ locorum imponendas/ taxandas/ ⁊ limitandas. Precipiendo generali capitulo vt taxas huiusmodi reducant/ limitent/ et moderentur. Sub dictis penis latis inhibendo vniuersis ⁊ singulis ne directe vel indirecte etiam per forum seculare solutionē huiusmodi contributionum impediant/aut de eis quicq̄ absq̄ speciali ordinatione capituli generalis/ vel abbatis Cistercij percipere vel leuare presumant. Vide attente textum quia impossibile esset omnia sufficienter sub summario explicare. Cum clausula q̄ trāsumptis fides adhibeatur sicut originali. ⁊c.

Innocentius Eps seru⁹ seruoꝝ dei Dilectis filijs abbati monasterij Cistercij Cabilonen̄ dioc̄ et diffinitoribus capituli generalis Cisterciē̄ ordinis ꝓ tempore celebrandi. Salutē ꝛ apostolicā benedictionē. Meditatio cordis nostri assidua hoc inter cetera cōtinet specialiter vt monasteria ꝛ alia loca ecclīastica p̄sertim religiōis titulo insignita/ac in eis diuinis beneplacitis mancipata/ꝑsone ad debite reformationis normā in spiritualibus ꝛ temporalibus reducantur. Sane sicut ad nostrū nō sine magnis clamoribus ꝛ querelis etiā diuersorum regū ꝛ principū aliorūq͞ dominorū temporaliū/nostriq͞ animi nō parua displicentia peruenit auditū/in plerisq͞ monasterijs vestris ab aliquib⁹ citra temporib⁹ illa vera dicti Cisterciē̄ ordinis religio que retroactis tēporib⁹ vigere cōsueuerat iā refrigescere cepit/ ꝛ aliqui ex monachis ꝛ religiosis in illis degentib⁹ se in reprobū sensum dantes/dei timore postposito/vitā ducūt minus honestā quā religiōi vr̄e ꝯueniat/in aīaꝝ suarū ꝑniciem/ diuine maiestatis offensam/religiōis opprobriū ac ip̄oꝝ monasterioꝝ detrimētū/ malūq͞ exēplū ꝛ scandalū plurimoꝝ/qđ credit̄ ꝓcessisse cū monasteria p̄dicta sicut decet ꝛ mandāt instituta et ordinationes dicti ordinis vestri ab eorum superiorib⁹ visitata nō fuerint/ꝛ ꝓpterea prefati reges principes ꝛ dn̄i maxima cū instātia a nobis postularunt monasteria ꝛ loca predicta in eorum terris/regnis/ꝛ dominijs cōsistentia reformari/ ꝛ ad debitā regularem normā ꝛ dicti ordinis obseruantiā reduci/ꝛ eorū aliq͞ videntes malū regimen religiosorū vestrorū ordinē ipsum in illis supprimi ꝛ extingui ꝛ aliū ordinem in eis institui ꝛ nisi fuisset illa specialis dilectio q̄ ordinē vr̄m ꝓsequimur/ac etiā p̄ces venerabil̄ fratris nr̄i Johānis ep̄i Albanen̄ dicti ordis ꝓtectoris ꝛ nōnullorū p̄latorū referēdarioꝝ nr̄oꝝ domesticoꝝ q̄ dicto ordini vr̄o plurimū afficiūtur/ꝛ magna cū diligētia ad supsedendū donec vobis p̄missa significarem⁹nos plurimū hortati fuerunt/ꝛ sup hoc nobis instantissime supplicarūt/tot clamoribus ꝛ querelis

excitati nõ potuissemus nos cõtinere quin aliquã desup ꝓuisi
onẽ debitã adhibuissemus/ pͤsertim interueniẽtibus tot regũ/
principũ/ ⁊ dominoꝝ querimonijs/ ⁊ plurimorũ alioꝝ fidedig-
norũ relatione. Quare cupiẽtes ꝓut nostro incũbit officio sup
his debite ꝓuidere/ ⁊ qd in monasterijs ⁊ locis pͣdictis oĩno vi
geat obseruantia regularis vos paterna caritate licet maiorẽ
in modũ hortamur in dño ⁊ attento monemus/ vobis nihilo-
minus in virtute sancte obediẽtie ⁊ sub excõicationis late sen-
tentie pena quã eoipso si cõtrafeceritis incurratis/ auctoritate
aplica tenore pͤsentiũ districte pͤcipiendo mãdantes vt omnia
⁊ singula dicti ordinis vestri monasteria atq loca vbilibet con
sistentia p vosmetipsos vel alios abbates dicti ordinis vestri
idoneos quos ad id duxeritis deputandos post capitulũ ꝓxi-
me celebrandũ finitũ/ ⁊ deinde singulis annis ꝑsonaliter visi-
tare ⁊ que in illis reformatione/ correctione / ⁊ emẽdatione no-
ueritis indigere/ illa tam in capitibꝰ q̃ mẽbris ac spiritualibus
⁊ tẽporalibꝰ corrigere/ reformare/ ⁊ emẽdare/ ac ad verã regulã
⁊ normã dicti ordinis vestri/ ⁊ ẜm illius instituta ⁊ ordinatiões
taliter reducere debeatis/ qd in monasterijs ⁊ locis pͣdictis ve-
ra dicti ordinis Cisterciẽ religio quã ꝓfitemini vigeat ⁊ ꝑseue
ret/ ac clamores regũ/ principũ/ dñorum/ ⁊ alioꝝ predictorũ ces
sent/ ipsiq inducant ꝓut retroactis tẽporibus fecerũt ad am-
pliationẽ ⁊ augmentũ dicti ordinis vestri/ vosq apud nos et
hanc sanctã sedẽ nõ imerito cõmendari/ ⁊ apud diuinam maie
statem pͣmia felicitatis eterne cõsequi valeatis/ qd si forsan qd
nõ credimus facere distuleritis/ cogemur cõtra vos ⁊ dictũ or-
dinẽ vestrũ iusticia ⁊ honestate id nobis suadẽtibꝰ p alia opor
tuna remedia ꝓcedere/ ac honestis petentiũ pͤsertim catholico
rum regũ ⁊ principũ/ quibꝰ deesse nõ possumus/ votis/ sup hoc
benigne annuere/ etiã dictũ ordinẽ vestrũ in monasterijs ⁊ lo-
cis pͣdictis in quibꝰ vera religio ⁊ obseruantia dicti ordinis de
fecit/ qd nobis certe admodũ displiceret/ supprimẽdo ⁊ exting-
uendo/ ⁊ aliũ ordinẽ in illis instituẽdo/ ac alia faciendo ꝓut de
sup nouerimus expedire. Uos aũt taliter ꝓut de vobis cõfidi-
mus ꝓuidere velitis qd ad ꝑmissa ꝑagenda nobis nõ sit deue

niendū/ipsiq3 reges/principes/ꝛ dñi ꝓut hacten⁹ de dicto ordine vestro ꝛ religiosis illius cōquesti fuerunt possint/ mutata eoꝝ ꝑ bona opa vestra ꝛ religiosoꝝ dicti ordinis vr̄i sententia/ nō imerito vos ꝛ dictū ordinē vr̄m cōdignis laudib⁹ cōmendare/ꝛ indies ad bñfaciendū dicto ordini vestro iducant̄/ in quo rē ꝓfecto nobis/qui vt p̄diximus dictū ordinē vr̄m inter ceteros ordines quadā peculiari dilectione ꝓsequimur/ ꝛ in visceribus gerim⁹ caritatis/ ꝛ huic sancte sedi gratissimā effeceritis Et insup inherētes vestigijs felicis recordatiōis Benedicti pape.xij.p̄decessoris nostri/qui voluit ꝛ mādauit ad generale capitulū dicti ordinis vestri qd̄ singulis annis celebrat̄/ oēs ꝛ singulos abbates q̄ iuxta statuta ipsi⁹ ordinis vestri tenent̄ accedere debere etiā sub sn̄i excōis late sentētie pena eoipso si ꝯtra fecerint incurrēda eisdē abbatib⁹ iniungim⁹ ꝛ mādam⁹ vt sub penis in litteris ipsi⁹ Benedicti p̄decessoris desup ꝯfectis contētis ad ip̄m capl̄m generale singulis annis/ cessante legitimo impedimēto/seu obtēta ab eo qui dare pōt licētia speciali/quā exhibere debeāt venire teneant̄. Precipiētes etiā dicto caplo gnāli sub simili pena vt quolibet anno dictā excōis sentētiam aucte ap̄lica publicēt ꝛ denūcient/ꝛ etiā cū maxima maturitate ꝛ diligētia excusationes ꝓponēdas ꝑ nō veniētes ad dictū capl̄m generale discutiāt ac examinēt/ꝛ deinde ꝓut eis videbitur/ ꝛ sup quo eoꝝ ꝯsciētias plurimū oneram⁹/reijciant/vel admittāt/ꝛ alias iuxta lr̄aꝝ Benedicti p̄decessoris hmōi ꝯtinentiā ꝛ tenorē debite ꝓuideāt/eisdē caplo ꝛ abbati Cistercij ꝓ tēpore existenti harū serie liberā facultatē ꝯcedentes innodatos hmōi excōis sentētia ob eorū nō accessum ad dictū capl̄m generale si hoc hūiliter petierint ab illa ꝑ se vel aliū seu alios quē vel quos ad id duxerint deputandū/seu etiā deputādos absoluendi/iniūctis inde eis ꝓ mō culpe penitētia salutari ꝛ alijs q̄ de iure fuerint iniungēda. Ceterū q2 sicut etiā accepim⁹ nōnulli ex abbatib⁹/siue cōmēdatarijs/ac priorib⁹/ ꝛ officiarijs monasteriorū/prioratuū/ꝛ locoꝝ dicti ordinis vr̄i ꝯtributiōes iuxta taxas ꝑ Bn̄dictū p̄decessorē hmōi factas eos ꝯtingentes vt decet ꝛ tenētur soluere nō curant/ex quo maximū dicto ordini

p̄iudiciū generalꝭ/ ꝛ si cōtributiōes hmōi cessarent sequereꝭ ex inde totalꝭ dicti ordinis vr̄i destructio. Volum⁹ ꝛ sub simili excōis sentētia ac priuatiōis monasterioꝝ/ prioratuū/ ꝛ officioꝝ q̄ obtinent ꝛ p tpe obtinebūt/ necnō cessationis cōmēdaꝝ/ late sententie pena/ ꝛ eoipso incurrēda/ p̄cipimus ꝛ mandam⁹ vt de cetero singulis annis iuxta taxas hmōi mō tn̄ infrascripto reducēdas ꝛ limitādas/ ac alias iuxta litterarū tā pie memorie Sixti pape. iiij. etiā p̄decessoris nostri/ quā nostraꝝ/ quaꝝ tenoreſ ac si de verbo ad verbū insererenꝭ haberi volumus p sufficienter expssis cōtinentiā ꝛ tenorē/ soluāt ꝛ p preterito tēpore qui debitores erūt etiā integre satisfaciant/ impediētes vero quouis mō directe vel indirecte etiā p forū seculare solutionē cōtributionū hmōi/ ꝛ quicq̄ de illis absq̄ mādato capli generalis aut abbatis Cistercij p̄dictorū pcipientes ꝛ leuantes/ etiā similem excōis sententiā incurrāt/ a qua tā nō soluētes q̄ impediētes ꝛ leuātes sine licentia p̄dicta non nisi a Romanō pontifice/ p̄terq̄ in mortis articulo ɔstituti/ ꝛ debita satisfactione p̄missa/ absolui possint. Preterea q̄m a tēpore quo dicte taxe facte fuerāt multa monasteria sunt depauperata/ ꝛ alia in redditib⁹ augmentū susceperunt/ ꝛ nō videtur iustū ꝛ honestū qȯ taxe debeāt solui put alias tempore quo dicta monasteria erāt maioris valoris seu minoris quā nūc sunt ordinate fuerūt/ Jdeo caplo generali mādamus vt de fructib⁹/ redditib⁹/ ꝛ puentib⁹ omniū monasteriorū p̄dictoꝝ se diligēter informent/ ꝛ iuxta qualitatē dictorū monasteriorū ꝛ redditaū illoꝝ ac statū in quib⁹ ad p̄sens reperiunꝭ taxas hmōi reducant/ limitent/ ꝛ moderenꝭ/ vniuersis ꝛ singulis abbatib⁹/ cōmendatarijs/ prioribus/ ꝛ officiarijs dicti ordinis qui ad solutionē ꝛ cōtributionē hmōi sūt obligati/ etiā sub simili⁹ penis eoipso incurrēdis/ districte p̄cipiēdo mādātes vt q̊uis appellatōis obstaculo nō obstāte/ ꝛ q̄cūq̄ exceptione ꝛ dilatione cessantib⁹ ordinatiōi sup cōtributionib⁹ hmōi p dictum capitulū generale faciende oīno pareant ꝛ intēdant. Nō obstātib⁹ p̄missis ac cōstitutionib⁹ ꝛ ordinationib⁹ aplicis statutis quoq̄ ꝛ cōsuetudinib⁹ monasteriorū ꝛ ordinis vr̄i predictorum/ iuramento cōfirmatione aplica vel quauis firmita

te alia roboratis/necnon omnib⁹ illis que p̄fati p̄decessores in suis/ꝛ nos in nostris litteris p̄dictis volum⁹ nō obstare / cōtrarijs quibuscū͞qꝫ/aut si abbatib⁹/cōmendatarijs/priorib⁹/ꝛ officiarijs p̄dictis/vel quibusuis alijs cōiter vel diuisim ab eadē sit sede indultū q̄ð ad p̄stationē vel solutionē aliquā cōtributionū nō teneant/ꝛ ad id compelli/aut q̄ð interdici/suspēdi/ vel excōicari nō possint p litteras ap̄licas nō facientes plenā ꝛ expressam ac de verbo ad verbū de indulto hmōi mentionē/ꝛ q̄buslibet alijs priuilegijs/indulgētijs/ꝛ litteris ap̄licis generalibus vel specialib⁹ quorūcunqꝫ tenorū existant/p que presentibus nō expressa vel totaliter nō inserta effectus earū impediri valeat quōlibet vel differri/ꝛ de quib⁹ quorūqꝫ totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mētio specialis/que quo ad p̄missa volum⁹ eis nullaten⁹ suffragari. Uerū qꝛ difficile foret p̄sentes litteras ad singula queqꝫ loca in quib⁹ expediēs foret deferre volumus ꝛ p̄fata ap̄lica auctoritate decernimus q̄ð illarū transumptis manu alicui⁹ publici notarij inde rogati subscriptis ꝛ sigillo capituli aut abbatis Cistercij p̄dictorū vel alterius prelati/aut p̄sone in ecclesiastica dignitate constitute/ seu curie ecclesiastice/munitis/ea prorsus fides in iudicio ꝛ extra/et alias vbilibet adhibeatur que p̄sentibus adhiberetur si essent exhibite vel ostense. Datum Rome apud sanctū Petrum. Anno incarnationis dominice M.cccc.lxxxvij. iiij. Idus Augusti: Pontificatus nostri Anno tertio.

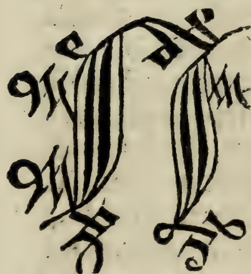
Notabile p bulla preceden̄.

Ubi alia deessent tribulationū ꝛ p̄secutionū ordinis documenta/maxime ab anno domini. M.cccc.lxx. vsqꝫ circa annum nonagesimū/ impetrationes p̄cedentium et sequentium priuilegiorū/ordinisqꝫ cōputatiōes /satis ostendūt. Nā patrū cōsuetudo fuit diuersis tēporibus iuxta emergentes in ordine morborum ꝛ calamitatū necessitates/ad sanctā sedem p remedio recurrere. Et qꝛ tēpore predicto quasi vbiqꝫ terrarū aduersus ordinē p̄secutionū fluct⁹/lōge acri⁹solito isurgebāt/multis

horrendo errore deceptis/adeo vt quasi se inhonestatos putarēt qui vnū vel duo ordinis monasteria in cōmēdā nō haberēt aut saltē pensionē ab ordine nō reciperēt/incredibiles sepi⁹ clamores ex omni natiōe ad capituli generalis/ɔtinue aūt ad abbatis Cistercij aures deferebant̄/idcirco necesse fuit varias ad sedē ap̄licā/ad reges/ ceterosq̄ orbis moderatores/ cōitatūq̄ ac iusticiarū rectores destinare legatiōes/oportuneq̄ ac īportune instare/ ⁊ eos ꝑ subsidio pulsare/ne tā nobile sancte m̄ris ecclesie mēbrū sub tātis ꝓcellarū anfractib⁹ periret. Velut cerui currebāt aliq̄ ordinis legati/ Alij tanq̄ aq̄le ad op⁹ sanctum volabāt/rugitu mirabili sup̱ tāti ordinis desolatione/ etiā celi cacumina/terreq̄ ꝓfūda replētes/⁊ audaci ɔstātia altissimi vindictā aduersus nefarios tunicā dn̄i icōsutilē nō solū scindētes sed certe violēter disrūpentes/aptis vocib⁹ iplorantes. Quis tot principū l̄ras ad sūmū pontificē/sacrūq̄ collegiū/necnō ad coꝝ ꝓcuratores in curia sup̱ ordinis cōmēdatiōe/cui⁹ multoꝝ mēbroꝝ existūt fūdatores. Itēq̄ breuiū ap̄licoꝝ ad dictos p̄ncipes/vt cōcessa ordini p̄uilegia ɔseruent/⁊ ɔseruari faciāt numerabit. Cōfident̄ siq̄dē dici p̄t q̄ nisi p̄fate exhibite fuissent diligētie/Iā iā totus ordo lacerat⁹/dirupt⁹/⁊ cōsūptus esset. Sʒ quis in reb⁹ hūanis exꝑtus cogitaret talia negocia seu ꝓdigia sine maximis ⁊ isolitis expeñ/incredibilibusq̄ laborib⁹ tractari/ꝓseq̄/ꝓcurari/obtineri/⁊ ad effectū deduci posse. Hec ꝑfecto optime nouerat sūm⁹ pōtifex ⁊ tāq̄ ver⁹ amator ac ꝓmotor ordis/ipsi⁹ restaurationē sitiens/bullā p̄missā ad gnāle capl̄m destinauit. Cui⁹ mādatū veluti oraculo diuio gnāle capl̄m obedire cupiēs/⁊ sciēs ipossibile ordinē quācūq̄ ꝓsperitatis felicitatē ɔsequi posse/nisi decenti ordine circa ɔtributionū annaliū taxationē/moderationē/limitationē/receptionē/reliquāq̄ earū dispositionē vt in p̄fatis l̄ris ap̄licis mandat̄/dicte determinatōi cōtributionū eo vigilāti⁹ ⁊ deuoti⁹ vacauerūt/ q̄ affectuosi⁹ ordis repationē sit̄ ⁊ restaurationē desiderabāt/ sequētē cōdētes diffinitionē/eāq̄ diuersis patrib⁹ in diuersis mūdi regionib⁹ exequēdā cōmiserūt/cuilibet cōmissioni monasteria ⁊ taxas in particulari determinādo ⁊ subscribēdo/ que ex studio h

apponit̃ vt boni ordinis zelatores ⁊ filij/q̃ gnãle caplm̃ frequẽtare nõ valuerũt/de singulis pleni⁹ informent̃/ ⁊ ad laborãdũ cũ ceteris in ope sancto ampli⁹ animent̃.

Diffinitio sup limitatione/moderatione/ ⁊ receptiõe/ꝯtributionũ/virtute/ mãdati aplici superius imediate positi.

Nos frater Johãnes abbas Cistercij ceteriq̃ diffinitores capli gnãlis cisterciẽ ordinis/ Notũ facim⁹ vniuersis ꝙ in eodẽ gnãli caplo die xiiij. mẽsis Septẽbris. Anno dñi M.cccc. xc. apud Cisterciũ celebrato facta fuit quedã diffinitio cui⁹ tenor sequit̃/ ⁊ est talis. **Cum sicut** in singulis cõmunitatib⁹ debite gubernatis fieri cõspicit̃/partes vniuerse ꝑ toti⁹ subleuatione/cõseruatione/ꝓcuratione ⁊ defensiõe/nõ solũ substãtie tpalis portionẽ/verũetiã qñq̃ vitã dulcissimã exponãt. Ita q̃ ab exordio sacri hui⁹ ordinis pr̃es singulis annis ad ꝓcurãda tãti ordinis negocia iuxta agẽdoꝝ exigẽtiã/nedũ imensos labores/s; ⁊ certas/magnasq̃ sup q̃libet ordinis monasterio pecuniarũ sõmas/q̃s ꝯtributiões vocabãt/pẽsatis locoꝝ facultatib⁹ q̃libet anno iponere/illasq̃ tãq̃ veri rei publice ordinis amatores/vniuersi ꝓmpto ⁊ hylari animo/ad gnãle caplm̃ afferre curabãt/Alioqn nũq̃ tanta/tãq̃ excellẽtia ipetrari ꝑuilegia/ aut in tm̃ ipsi⁹ ordinis dec⁹/vltra vite ⁊ meritoꝝ sanctimoniã/ sublimari valuissent. Veꝝ q: tractu tẽporis in diuidẽdis/ assignãdisq̃ hmõi ꝯtributionũ sõmis sup quolibet monasterio/nõnũq̃ graues inter deputatos ꝯtrouersie seu dissensiões oriebant̃/ ⁊ ventilabant̃. Pro pace ⁊ q̃ete inter eos tpe felicis recordationis dñi Bñdicti pape. xij. sacri hui⁹ ordinis ꝓfessi/ florẽte ordine/⁊ in suo vigore laudabilit̃ subsistẽte/pr̃es sctã ⁊ religiosa cogitatõe cupiẽtes ordinẽ iugit̃ pacificẽ in suis libertatib⁹/ꝑuile-

gijs τ quiete cōseruari/necnō queq ipsius agenda in curia Romana/in caplis generalib⁹/in collegijs τ vniuersitatib⁹/ in impetrationib⁹ priuilegiorū/in legationib⁹ cōmissariorū/τ nunciorū/ad principes/τ vniuersa ipsius ordinis negocia ꝓspere et feliciter cōmunibus expeñ dirigi/tractari/τ ꝓcurari/certas dictarū cōtributionū annualiū sōmas cuilibet monasterio limitatas taxauerūt/τ imposuerūt. Videntes autē multiplicia tanti ordinis negocia ꝑ vniuersam mūdi latitudinē diffusa/ τ certe varia ac grauissima/vt omnis rect⁹/τ expertus iudicare potest oculus/sanxerūt sōmā nouē miliū librarū/ꝓ ordinaria τ ānua ꝓcuratione seu directione/dictorū agendorū ordinis fore necessariā. Obhoc minorē τ annuā ꝯtributionū taxā nouē miliū librarū suꝑ monasterijs imposuerunt. Sed qꝛ sepius alia magis ardua suꝑuenire solent negocia/aliā dictarū cōtributionū ordinauerūt duodecim miliū librarū taxā. Si aūt grauiora imminerent agenda/vt sunt impetrationes ꝓuilegiorū/τ similia/ que nō nisi magnis expediri valent impēsis/aliā octodecim miliū librarū taxā deputauerūt. Et ꝓ extremis seu maxime arduis necessitatibus/quartā scȝ vigintiquattor miliū librarū taxā astallauerūt/ꝓut antiq̄ τ recētia ordinis registra luce clariuis hoia ostendūt. Et his medijs cū generale capl̄m q̄libet anno ꝯsiderās tunc currētes ordinis necessitates vnā dictarū taxaꝝ soluēdā declararet/in ꝓmptu absq vlteriori vacatiōe/ seu expeñ quilibet q̄ntū soluere tenereť cognosceret. Et q̄diu more pacifico certis annorū curriculis rem tanti ordinis sub ista forma ꝓcurarūt ordinis ꝑsone/τ ad bonū cōe ordinis se deuotas τ feruētes/vt p̄mittiť exhibuerūt/tādiu ordo ip̄e q̄et⁹/liber/τ reformat⁹/in sanctimonie excellētia/fame glīa/τ bonoꝝ tpaliū opulētia floruit/postmodū nōnulloꝝ caritate paulatim refrigescēte/submissaq sctā τ pia affectione/ad bonū cōe/ multis poti⁹ sua ꝓpria τ particularia curātib⁹ cōmoda/ac omissa gnāliū capituloꝝ fraq̄ntatiōe/ambiciosoꝝ iordinat⁹ appetit⁹/ seu auiditas ad inuadēdū monasteria τ loca regularia ipsi⁹ ordis excreuit/hisq τ alijs medijs ordo tādē multifarie lesus/plurimū disrupt⁹/τ ad pauperiē miserabilē redact⁹/ faciliter absq sufficiē-

ti defensiōe p̄seq̄ntiū p̄da facta videt/adeo vt iā maiorē potiorū monasterio℞ ptē in cōmēdā occupauerint/ꝛ heu patnis moribꝰ abiectis/pegrini/ꝛ a priori bꝰ alieni ritꝰ introducti ꝯspiciūtur. Ex quibꝰ vt clare liquet monasteria ad nō minꝰ icredibilē q̄ȝ lamētibilē in vtroq̄ȝ statu deducta sūt ruinā. Succreuerūt insup iuxta mūdane infelicitatꝭ vertibilitatē/occasiōes nō parue desolatiōis ꝛ extinctōis monasterio℞ vtriusq̄ȝ sexꝰ/ꝑpt q̄s magna eo℞ ps/tū qꝛ destructa aut alijs ecclesijs ꝛ ordinibꝰ vnita/tū qꝛ fortissimis manibꝰ sūt cōmēdata/nihil de dictis ꝯtributionibꝰ soluāt. Alia vero monasteria a centū annis ꝛ ampliꝰ ꝑpter guerra℞ turbines/ꝛ inde sequētes loco℞ desolationes/vix quartā aut quintā dicte astallationis nouē miliū librarū partē/pauca medietatē/ꝛ paucissima partē suā dicte astallationis cōtulerint seu soluerint/paucioribus exceptis quorū taxe fuerunt p minime. Plures vero ꝛ si extunc supna miseratione fuerint locupletati/in nullo tm̄ sommā tunc eis cum essent paupères iuxta facultatē illius tēporis impositā/aut cuiusdā moderationis postea ꝑpter guerrarū vastitates intuitu pietatis facte transire/seu agere ꝑ alioꝝ supportatione voluerūt/ sed cōiter difficiliores reperiuntur/vnde his ꝛ alijs pluribus medijs in tantū dicte cōtributiones extenuate sunt/vt cōmunibus annis vix mille ducentū/aut raro mille trecentarū librarum turonesi/sommā/ꝛ sepe minus vt clare docent computationes/cōplere valuerunt. Quecquidē somma cōmunibꝰ ꝛ annuis ineuitabilibꝰ expeñ vt sunt capli generalis/reddituū p ordinē debitorū/collegiorū ordinis/ꝛ similiū a centū annis nullatenꝰ sufficere potuerit. Obhoc necesse fuit ꝛ est singulis annis expeñ ordinis supare receptā/q̄n̄q̄ȝ in.ccc.q̄n̄q̄ȝ in.ccccc.q̄n̄q̄ȝ in M.lib. ꝛ amplius/ꝛ Cisterciēñ de propria sui monasterij paupertate sommas ordini prestare/et ei succurrere. Indeq̄ȝ debita ordinis ad Cisterciū tā noua q̄ȝ antiqua crescere. Merito itaq̄ȝ plāgēs ordo sanctꝰ clamare cogit/Infirmata ē in pauptate virtꝰ mea/Interim plures ordinis amatores ipsiꝰ ardēter restaurationē i vtroq̄ȝ statu sitiētes/lȝ ꝯtributionū taxā vt poterāt soluerēt/nihilominꝰ vidētes alios aut nihil aut valde pa℞ solue//se

tanq̈ grauatos ꝯq̄rētes/a murmure corda ⁊ ora vix poterāt co hercere. Plures q̄z cēsuraꝝ fulminatiōes minꝰ iusto timētes/ ⁊ manū claudētes/ordinis receptā quasi ex toto vacuā relinq̄rūt. Porro īgruescētibꝰ ⁊ vltra modū p̄ualētibꝰ varijs p̄secutiōibꝰ ordis/p̄sertim p cōmēdas q̄si vbiq̄ serpētes/p monasterioꝝ alienatōes/p multoꝝ ordinarioꝝ monasteria suis iurisdictōibꝰ submittere/⁊ ab eis subsidia extorq̄re nitentiū/exq̄sita molimina/ne tā glīosū scē matris ecclie mēbꝝ miserabilit̄ idefensū rueret/altissimo a paucis annis quorūdā zelatorū corda excitāte/ cū maioris ⁊ acrioris p̄secutiōis tpe opꝰ sit vigilātiores resistētias ⁊ defensiōes adhibere/vt apud sedē ap̄licam ⁊ alibi remedia diligēter q̄rerent̄ ꝯduserūt. Idcirco diuersis vicibꝰ capl̄m gn̄āle reuereñ dn̄os abbates Cistercij/p̄sertim modernū ⁊ eius p̄decessorē instātissimis p̄cibꝰ rogauit/vt p sui ordinis restaura tiōe sedē peterēt ap̄licam. Quiquidē operi sancto vires liberaliter applicātes amplissima ⁊ dignissima obtinuert̄ p̄uilegia/ variasq̄ p se ⁊ p alios/ad p̄ncipes/ad iusticiaꝝ curias/⁊ ad reliq̄s orbis moderatores/p se ⁊ p alios exercuert̄ legatiōes/ Ex quibꝰ ordo iā dn̄o miserāte in vtroq̄ statu respirare ⁊ renouare ꝯspicit̄. Ad q̄rū oim expeñ necessarias/vtrunq̄ ferendas gn̄ālis capl̄i p̄uidentia/priscoꝝ mores/ac laudabiles aliaꝝ cōitatū cōsuetudines imitādo/certa tūc decreuit sup totū ordinē caritatiua imponere subsidia/que tñ ratiōe ⁊ ad causam p̄missorū vix p medietate soluta fuerunt/aut recepta/annuis tñ contributionibꝰ p̄pter dicta subsidia quasi totaliter illis annis cessantibꝰ. Cūq̄ nec ista tāt̄ ordinis necessitatibꝰ sufficerēt necesse fuit p dictū capl̄m gn̄āle nōnullas in bancho ad interesse accipe pecunias. Opus siq̄dē erat/ aut miserabilibꝰ ocul̄ vltimā ⁊ irrepabilē ordinis ruinā aspicere/aut cū talibꝰ expeñ saltē tūc remedia p̄curare oportuna. Premissis īsup ordis calamitatibꝰ ⁊ miserijs mult̄ medijs ⁊ occasionibꝰ ad sanctissimi dn̄i nr̄i aures p̄ueniētibꝰ/vt innata bonitate pat̄nis affectibꝰ sacro ordini ab ineunte etate affic̄it/ Inter cetera sub grauissimis censuris iteratis vicibus p ap̄lica scripta in forma rigorosa patribus gn̄āle capl̄m celebrātibꝰ mandauit ⁊ p̄cepit quatenꝰ p cōmuni

ordinis statu feliciter dirigendo et releuando omni cū diligentia et studio cōtributiones hmōi de nouo/habito respectu ad p̄cedētes taxas/ et ad modernū cuiuslibet monasterij valorē taxarēt/limitarēt/determinarēt/ assiderēt/ et cuilibet monasterio in particulari iponerēt/ aliaq₃ ordis debita diligēter/ sub eisdē penis quibuslibet abbatib⁹/cōmendatarijs/ et monasterioꝝ officialib⁹ mandās quaten⁹ sommas sic vt p̄mittit̄ p̄ gnāle capitulū determinatas et impositas/ seu determinādas et imponendas integralit̄ deputatis cōmissarijs ordinis et abbatis Cistercij annis singulis/terminis ac locorū p̄ eos assignādis p̄soluerent/ vt defensioni ac directioni ordinis deinceps applicent̄ magna sub penarum ecclesiasticarum in terminatione inhibēdo/ ne quisq₃ de dictis cōtributionib⁹ absq₃ dicti capituli/ aut dn̄i Cistercij mandato exp̄sso et ordinatione/quicq₃ recipere aut retinere/seu quouismodo impedire p̄sumat. Quibus naufragijs/malis/ et incōuenientib⁹ supius enarratis p̄sens generale capitulū p̄ viribus occurrere/ et mādatis sanctissimi patris iustissimis quidē/ac ordini p̄ necessarijs obtēperare/necnō ordinē a talibus miserijs/ vsurarūq₃ voraginib⁹ et debitorū inuolutionibus liberare/ac ipsū ordinē ad pristinū integritatis statum restaurare cupiens/ et vt iā obtenta priuilegia incōcussa et integra obseruari possint. Maxime vero ne ampli⁹ subsidia q̄cunq₃ vltra dictas cōtributiones ordinarias p̄ hmōi reb⁹ communib⁹ ordinis sup̄ ordinē/ p̄sertim sup̄ monasterijs religiosorū iponere necesse sit/ sed oīa regulariter et quiete/ sicut p̄speritatis tēpore olim fieri solebat/in eo semp̄ fiant/matura deliberatione/ et p̄bitatis equitate/ac vnanimi omni sententia/ insequēdo cōclusionē Anno dn̄i M.cccc.lxxxviij. p̄ generale capitulū sup̄ hoc factā/ et confirmatā/ valore et facultate cuiuslibet monasterij p̄ debitā informationē habitis/hmōi cōtributionū sommas vsq₃ ad aliā capl̄i generalis dispositionē/in vno volumine seu codice moderādo et ordinādo taxauit/limitauit/ordinauit/astallauit/ et cuilibet monasterio vt p̄missum est imposuit/ac tenore p̄sentis diffinitionis taxat/limitat/ ordinat/ astallat/ et cuilibet monasterio imponit/ p̄ut in dicto volumine seu

codice sup hoc cõfecto/ & psentialiter notarijs dicti capli gene/
ralis porrecto plenius cõtinetur. Eisdē notarijs pcipiens qua/
tenus dictū volumē seu codicē fideliter transcribant/ & cū alijs
rebus ordinis apud Cisterciū seruandū reponāt/ cassatis oino
reuocatis/ & anullatis/ tā aplica q ordinis aucte qbuscūq alijs
limitationib9/ astallatiōib9/ gratijs/ aut taxis/ p quoscūq huc
usq sup dictis cõtributionib9 factis/ & ipsis ad psentē declara/
tionē seu taxā reductis/ necnō cōmissionib9 alijs quibuscunq
sup cõtributionib9 aut subsidijs ad quodcunq tēporis spaciū
cōcessis/ religiosis ac deuotis affectionib9 vniuersos monaste
riorū ordinis abbates/ cõmendatarios/ piores/ rectores/ recep/
tores/ pcuratores/ bursarios/ cellararios/ officiarios/ admini/
stratores/ admodiatores/ seu arrendatores tā religiosos q se/
culares/ cuiuscunq dignitatis/ stat9/ vocationis/ aut cõditio/
nis existant/ benigne admonens & exhortans. Et nihilominus
eis & cuilibet eorū districtius aplica & ordinis auctoritatib9 in
virtute salutaris obediētie & sub excōicationis/ necnō suspeñ/
ac etiā priuationis a suis dignitatib9 & officijs late sentētie pe/
nis/ ac censuris in litteris aplicis/ statutisq & diffinitionib9 or/
dinis expressis & cõtentis mandans & pcipiens/ quaten9 pmis/
sa mente deuota recogitando/ seq veros & bonos ordinis fili/
os & fideles amatores vt tenent/ ostēdendo & exhibendo/ som
mas dictarū cõtributionū eo monasterijs vt pmissum est im
positas seu poti9 moderatas/ & renouatas/ regulatas/ & ad iu/
sticie limites reductas/ & astallatas/ cū restis seu arreragijs/ tā
dictarū cõtributionū q subsidiorū/ presertim a quindecim an/
nis nouissime transactis debitis/ pmpte & absq dilatione ad
opus sanctū ordinis/ cõmissarijs & eo deputatis/ tēporib9 et
locis/ fm patriarū & loco psideratione p reuerendissimū dñm
nostrū Cisterciē/ seu cõmissarios vel eo deputatos pfigēdis
& assignādis ad integrū soluāt/ vel psolui faciāt. Si aūt pmisso
rū abbatū/ cõmendatario/ priorū/ seu officiario/ cā vel cul/
pa/ aut negligētia/ seu dilatōe/ aut recusatiōe/ ad eos vel eorū
monasteria ppt nō solutionē hmōi taxa locis & tpib9 vt pmis
sū est assignatis fuerit p dictos cõmissarios scdo aut tertio vel

pluries remittendũ/sub dictis penis cũ taxa seu sorte ꝑncipali etiã expeñ rõnabiles sup hoc factas iuxta dictoꝝ cõmissarioꝝ arbitriũ indilate ꝑsoluãt/vt vel sic singulis annis ordo ꝑfecte statũ suũ in caplo gnãli cognoscat. Quoꝝ oim speciales cõmissiones ꝛ distributiões ipse reuereñ paẗ noster cisterciẽ assignare/mutare/ꝛ disponere poterit/ꝓut ꝛ q̃tiens ordini magis congruere viderit. Quocirca pñs gnãle caplm de discretõe/ꝓuidẽtia ꝛ fidelitate moderni abbatis monasterij dc. M. ad plenũ ꝯfidẽs cõmittẽdo sibi tenore pñtiũ in ꝟtute salutaris obedientie ꝛ sub penis infrascriptis/nisi ordis imo veriꝰ aplicis paruerit mãdatis/mãdat ꝛ ꝑcipit/q̃tenꝰ oibus ꝛ singulꝰ excusatõibꝰ cessantibꝰ ꝛ postpositis/siue ꝑ se/siue ꝑ subexecutores/seu receptores/aut collectores/seu nuncios spãles siue religiosos/siue sclares ꝑ eũ deputãdos infra viginti dies receptionẽ pñtis diffinitiõis imediate seq̃ntes/sup q̃ eiꝰ ꝯsciẽtiã corã deo oneramꝰ/ oẽm possibilẽ ꝛ indissimulatã faciat ꝛ adhibeat diligẽtiã/ exequẽdi/ꝛ ad effectũ deducẽdi ꝛ deduci faciẽdi pñtẽ diffinitionẽ/ ꝛ si ꝑsonaliẗ vacare ꝛ ad loca ire nõ potuerit hoc ipsũ ꝑ ꝑdictos suos subdelegatos vel deputatos/seu collectores/ aut nũcios diligenẗ exeq̃ faciat/ dãdo eis ꝛ cuilibꝫ eoꝝ noie ordis auctem facultatẽ ꝛ ꝑtãtẽ/petẽdi/exigẽdi/requirendi/leuãdi/ ꝛ ꝑcipiẽdi oẽs ꝛ singulas hmõi dictaꝝ ꝯtributionũ sõmas ꝛ q̃ttas monasterijs infrascriptis vt ꝑmittiẗ/taxatas ꝛ iposítas/cũ restis ꝛ arreragijs tã ꝯtributionũ ꝙ subsidioꝝ ꝑcedẽtiũ/ꝑsertim a q̃ndecim ãnis nouissime transactis. De receptis ꝙ bonas ꝛ validas q̃ctãtias faciẽdi/ seu fieri ꝓcurãdi. Sõmas aũt receptas cũ claris ꝛ ĩtegris cõputatiõibꝰ ilico ꝛ diligẽter ad ꝑfatũ Reuereñ d. M. Cisterciẽ ꝓ rebꝰ ordis trãsmittat/ seu in bancho ad solutionẽ debitoꝝ ordis iuẋ ipsiꝰ reuereñ dñi cisterciẽ ordinatiõem reponat/q̃ctãtias bonas a bãchariis recipiẽdo. Cõtradictores vero ꝛ rebelles seu soluere renuentes aut differẽtes seu quictãtias a dicto tẽpore quindecim annorũ eis ostẽdere nolẽtes/aut differentes/ seu dissimulantes/ si in eorum facultate/ tam abbates/commẽdatarios/priores/cellararios/bursarios rectores/receptores/ꝓcuratores/admodiatores/seu arrẽdatores/ꝙ q̃slibet dictoꝝ monasterioꝝ officiarios seu admistratores

tam religiosos q̄ȝ seculares cuiuscūq; dignitatis/stat⁹/ p̄eminē tie/aut cōditionis exiſtāt/vt taxas ꝛ quottas dictaꝝ cōtributi onū dictis monasterijs vt p̄mittit̄ ipositas ꝛ inferi⁹ subscp̄tas/ cū restis ꝛ arreragijs tā ꝯtributionū q̄ȝ subsidioꝝ ꝛ expeñ rōna bilib⁹ vt p̄missum est/ ꝛ ſm declarationē p̄missam infra tēpus ꝛ in loco competeñ/ꝑ ipsum cōmissariū p̄figendis/ ꝛ ꝑ deputatū seu collectorē ab eo deputatū declarādis/seu denunciandis/in casu supradicto ꝛ in forma superi⁹ declarata sub excōis/aggra uationis/necnō suspeñ ꝛ interdicti/ac etiā priuatiōis a suis di gnitatib⁹/administratiōib⁹/officijs/ꝛ beneficijs. Necnō inha bilitatis ad quecūq; beneficia officia ecclesiastica habēda/ aut obtinēda/ac sub alijs sentētijs/censuris ꝛ penis lati⁹ in p̄uile gijs ap̄licis nouis ꝛ veterib⁹/ac in statutis ꝛ diffinitionib⁹ or dinis cōtentis ꝛ declaratis/ap̄lica ꝛ ordinis auctoritatib⁹ p̄fa tis palā ꝛ publice. Necnō ꝛ si opus sit ꝑ affixionē ad valuas ec clesiarū/seu alias ꝓut melius sibi visum fuerit expediēs realit̄ ꝛ cū effectu sibi soluant/moneat ꝛ requirat. Et casu quo p̄dicti sic moniti aut aliqui eorū mandatis ꝛ monitionib⁹ sibi modo p̄misso factis/infra terminū monitiōis(qđ absit)parere/obedi re/seu obtēperare recusauerint/vel cōtempserint/aut neglexe rint/appellationis obstaculo iuxta ap̄licū decretū nō obstañ/ et in nullo executionē p̄sentiū impediēte/eosdē ꝛ quēlibet eorum ad docendū ꝛ legitimā fidē faciēdū se eisdē litteris monitorijs iuxta ꝛ scd̄m earū formā ꝛ tenorē realiter ꝛ cū effectu paruisse/ obediuisse/ꝛ obtēperasse/primo/secūdo/tertio/ac ꝓ prima/se cūda/ꝛ tertia dilationib⁹/ ꝛ deinde quarto ex abūdanti ad om nē ipsorū duriciā seu maliciā cōuincendā/ ꝛ vltimo ad vidēdū se excōis/suspeñ/ꝛ interdicti/aliasq; sentētias/ censuras/ ꝛ pe nas in p̄fatis litteris ap̄licis/statutisq; ꝛ diffinitionib⁹ ordinis cōtentas/ob ꝛ ꝓpter nō paritionē litterarū monitoriarū hm̄oi incidisse ꝛ incurrisse declarari. Sententiāq; declaratoriā desuꝑ inscriptis ferri ꝛ ꝓmulgari/vel dicendū ꝛ causam si quā habe ant allegandū/incidisse ꝛ incurrisse declarari. Sententiāq; de claratoriā cōtra tales inobediētes ꝛ rebelles in scriptis ferri et ꝓmulgari ipse abbas monasterij de. N. citari faciat. Et eosdē

inobedientes ꝛ rebelles sententias ꝛ censuras ecclesiasticas in eisdē litteris monitorijs cōtentas/ob ꝛ ꝓpter nō paritionē earundē incidisse ꝛ incurrisse sentētialiter declaret/ ac sententiam declaratoriā contra eosdē inobedientes ꝛ rebelles in scriptis ferat/ ꝛ ꝓmulget. Et deinde si opus fuerit ꝛ aliqui hmōi sentētias sustinendo nō paruerint ꝓut iuris fuerit iuxta dictarū litterarū aplicarū tenorē aduersus eos ꝓcedat. Ceterū ꝑ cōscientiarū securitate p̄sens generale capitulū eidē abbati monasterij de. M. auctoritatē ꝛ facultatē omnib⁹ ꝛ singulis p̄fatis qui forte ꝓpter nō paritionē/seu in p̄missis quascūqꝫ sentētias censuras/ ꝛ penas/seu aliquas earū incurrerint/quotiens resipiscētes ꝛ ordini obediētes se exhibuerint sommas p̄ncipales cū restis predictis ꝛ expen̄ rationabilib⁹ ꝑsoluerint mun⁹ absolutionis cōferendi/ ꝛ cum eis sup irregularitatib⁹ inde contractis dispēsandi cōcedit ꝛ idulget sub dictis penis ꝛ cēsuris inhibendo ne quicūqꝫ p̄textu quarūcūqꝫ pecunie sommaꝝ sibi aut alteri seu cuicūqꝫ monasterio ꝑ ordinē vt p̄tendit debitarū seu alias quicqꝫ de sommis p̄dictis cōtributionū ꝛ restarū retinere seu ꝑ se vel aliū sibi applicare/aut quōlibet alias q̄ꝫ vt p̄missum est directe vel indirecte quacūqꝫ via impedire p̄sumat. Deniqꝫ ad vitandū errorē qui sepe in recepta cōtributionū hmōi circa monetarū estimationē seu valorē in diuersis regionib⁹ cōtingere solet. Presens generale capl'm ꝓ pace filiorū ordinis edicto firmissimo declarat/vt ꝑ libras in Francia Gallia Cisalpina intelligant libre turonen̄/in Italia/ꝓuicijs trāsalpinis/ ꝛ Ungaria ducati/in tota Germania regnisqꝫ ꝛ dominijs adiacentibus floreni Reren̄/in Anglia/Scotia/ ꝛ Hybernia/Salucia in Hyspania/Portugallia. ꝛc. floreni Arragonen̄ Presenti cōmissione quo ad supius noiatum cōmissariū ꝑ imediatū sequēs triennium dūtaxat in suo vigore duratuꝝ. Datū in diffinitorio nostro Cistercien̄ sub appen̄ sigilli nostri Anno mense ꝛ die p̄dict'. Sequūtur nomina ꝛ quotte dictorū monasterioꝝ.

Non solū autē premissa/sūmi pontificis iussibus obtēperans capituli generalis zelus ꝛ deuotio diffiniuit ꝛ ordinauit/

ꝛ

sed ⁊ iuxta earundē litterarū apostolicarū preinsertarū mandatum p vniuersam mundi latitudinē ꝓbos ⁊ religiosos deputauit visitatores ⁊ reformatores ex abbatibꝰ ordinis districta seueritate eis pcipiendo vt tam apostolica ꝙ ordinis auctoritate vtriusqꝫ sexus monasteria ⁊ loca ordinis indissimulāter visitent simul ⁊ diligenter reforment/vitia expellēdo ⁊ extirpādo/ virtutes scdm salutaria ordinis instituta restaurādo ⁊ nutriendo/sacras patrū cerimonias in seruitio diuino claustralicqꝫ obseruantia/ ⁊ omni alia cōuersatione reparando/necnon cuncta ad sacre religionis puritatē in capite ⁊ membris resuscitando/ scholares idoneos cū debitis prouisionibꝰ ad collegia vniuersitatū iuxta dñi Benedicti pape. xij. reformationē transmitti faciendo. Et vt abbates capitulū generale frequentat precipiendo/ vt vel sic cū diuino auxilio sancta hec religio ad pristinū sanctimonie decus tandē reducatur.

Eiusdē. Gratia specialis ad dñm Cistercij ⁊ quattuor primas eius filias/ ꝙ ꝓ ordinis decore possint ppetuis tēporibus in locis ordinis pallas altaris/ queqꝫ ornamenta ecclesiastica/ corporalia/ vascula ad reponendū sanctā eucaristiā/ ac imagines bñdicere/ calices cōsecrare etiā vndecūqꝫ illa ad eos deferanṫ/ mitra/ ānulo et alijs insignijs pontificalibꝰ vti/ benedictionē sollēnē ad missas/ vesperas/ ⁊ matutinas in locis ordinis/ ⁊ parrochialibꝰ eis subiectis/ seruatis gradibꝰ superioritatis inter eos/ dare minores ordines p

sonis ordinis conferre. Altaria de nouo cõstructa /translata/ restaurata/ aut mutata in locis ordinis consecrare/ Recepto prius chrisinate sacro ab aliquo antistite catholico/ et sic vt videtur possunt aquã benedictã ad hoc requisitã (que gregoriana dicitur) benedicere. Item abbas Cistercii quibuscunque monachis sui ordinis/ alij vero quattuor suorum monasteriorũ religiosis idoneis/ subdiaconatus et diaconatus ordines cõferre. Ipsique antequam illucescat dies (circa tñ diurnã lucẽ) missã sine culpa celebrare ac per aliũ celebrari facere pñt/ id tñ parce fiat. Item pro conseruatione exemptionis et libertatis ordinis ab episcopis ordinarijs qui ptextu benedictionis nouorũ abbatũ et abbatissarũ iurisdictionẽ vsurpare nõnunquam ptendunt/ abbas Cistercij abbatibus et abbatissis ordinis huiusmodi tanquam omnium eorum pater munus benedictionis conferre potest. Item vidimus fides adhibeatur sicut originali. etc.

Innocentius Eps seru⁹ seruorum dei. Dilecto filio Johanni abbati monasterij Cisterciij Cabiloneñ dioc. Salutē ꝛ aplicam benedictionē. Exposcit tue deuotiōis sinceritas/ ꝛ religionis ꝓmeretur honestas vt tam te quē speciali dilectione ꝓseqmur/ qꝫ tuū ꝛ alia quattuoꝛ ꝑncipalia tui Cisterciē ordinis monasteria post ꝛ ꝑ dictū monasteriū tuū imediate fundata/ pꝛimas quattuoꝛ illius filias nūcupata/ cōdignis honoꝛib⁹ attollamus/ ac specialibus fauoꝛibus ꝛ gratijs ꝓsequamur. Cū itaqꝫ sicut exhibita nobis nuper ꝓ parte tua petitio continebat ex pꝛiuilegijs et indultis aplicis tibi ꝛ alioꝛū quattuoꝛ monasterioꝝ predictoꝝ abbatib⁹ ꝓ tempoꝛe existētibus vt oēs oꝛdines minoꝛes ꝑsonis oꝛdinis eiusdē intra monasteria ꝑdicta cōferre/ ac pallas altaris/ ꝛ alia oꝛnamēta ecclesiastica benedicere/ ac mitra ꝛ ānulo ꝛ alijs pontificalib⁹ insignijs vti/ necnō in ipsis ꝛ alijs monasterijs ꝛ pꝛioꝛatib⁹ illis subiectis/ ac parrochialib⁹ ꝛ alijs ecclesijs ad eos cōmuniter vel diuisim ꝑtinentibus qꝫuis eis pleno iure nō subessent/ benedictionē solennē post missarū vesperaꝝ ꝛ matutinarū sollēnia/ dūmodo in benedictione hmōi aliquis antistes/ vel aplice sedis legatus ꝑsens nō foꝛet/ elargiri ac ecclesias ꝛ monasteria dicti oꝛdinis quotiens foꝛet opoꝛtunū/ dūmodo ex homicidio illa polluta nō foꝛent recōciliare/ aqua pꝛius ꝑ aliquē catholicū antistitē vt moris est benedicta obtenta valerent/ diuersis vicib⁹ ac partibus quādoqꝫ sigillatim/ qnqꝫ simul ꝓut ipsa pꝛiuilegia edocent cōcessum fuerit/ ꝛ ab aliquibus hesitetur an tu ꝛ dicti abbates pallas ꝛ alia oꝛnamēta huiusmodi extra ipsius oꝛdinis monasteria/ ꝛ etiā illa que ad monasteria ꝛ loca dicti oꝛdinis nō spectarent/ ꝛ an possint in quibuslibet alijs monasterijs ꝛ locis dicti oꝛdinis vtriusqꝫ sex⁹ benedicere/ licet abbates ꝑcessoꝛes a tanto tēpoꝛe citra cuius contrarij hoim memoꝛia non existit ꝑmissa omnia seu maioꝛē partem facere cōsueuerint/ Nos qui oꝛdinē ipm ꝑ ceteris in visceribus gerimus caritatis/ ꝛ illū intendim⁹ nō minoꝛibus gratijs

⁊ priuilegijs quã pdecessores nri fecerint decorare/tuis in hac parte supplicationib⁹ inclinati/tibi ⁊ successorib⁹ tuis/ac dictis abbatib⁹ aliorũ quattuor monasteriorũ pdictorũ nunc ⁊ ꝓ tẽpore existentibus/vt de cetero ppetuis futuris tẽporibus predicta ⁊ quecunqꝫ alia vestimẽta/ac ornamenta ecclesiastica/corporalibus/vasculisqꝫ ad reponẽdũ sacrã eucharistiã/ ac imaginib⁹ qbuslibet cõprehensis/in locis ⁊ domib⁹ dicti ordinis bñdicere/⁊ calices cõsecrare/tã de dicto ordine ꝙ si ad vos aliũde nõnũꝙ deferant/ac altaria ꝺ nouo ꝯstructa/seu trãslata/restaurata/aut mutata i qbuslibet locis dicti ordinis chrismate sacro pri⁹ ab aliq catholico antistite recepto ꝯsecrare/⁊ etiã bñdictionẽ sollennẽ post missarũ/vesperarũ/⁊ matutinarũ sollennia in quibuslibet monasterijs/domib⁹ atqꝫ locis dicti ordinis vtriusqꝫ sexus seruatis gradibus superioritatis inter vos elargiri/ ac ne monachi dicti ordinis ꝓ suscipiẽdis subdiaconat⁹ ⁊ diaconatus ordinibus extra claustrũ hincinde discurrere cogant/ tibi ⁊ successorib⁹ tuis vt quibuscũqꝫ dicti ordinis monachis/ alijs vero quattuor abbatibus p̃fatis/ac eorum successoribus vt suoꝝ monasterioꝝ pdictorũ religiosis quos ad id idoneos repereritis/subdiaconat⁹ ⁊ diaconat⁹ ordines hmõi alias rite cõferre/Ac cũ negociorũ qualitas ꝓ tẽpore ingruentiũ id exegerit anꝙ illucescat dies/circa tamẽ diurnã lucẽ/ ita qꝺ id nec vobis nec sacerdoti taliter in p̃sentia vestra celebranti ad culpam valeat imputari/missam in vestra ⁊ cuiuslibet vestrum/ac familiariũ vestrorũ vobiscũ p̃sentia p vosmetipsos missam celebrare ⁊ p aliũ sacerdotẽ idoneum facere celebrari. Et qr interdũ ꝓpter munus benedictionis quod p ep̃os/abbatib⁹/ ⁊ abbatissis dicti ordinis impendit cõtentiones ac priuilegiorũ ordinis vestri lesiones oriunt sub eo pretextu qꝺ ep̃i p̃fati ex impensione muneris hmõi p̃tendunt aliquã postmodũ in eos et eorũ monasteria/iurisdictionẽ/⁊ superioritatẽ cõtra dicti ordinis vestri priuilegia habere/tibi ⁊ successorib⁹ tuis pdictis dũtaxat/vt munus benedictionis hmõi quibuscũqꝫ dicti ordinis abbatibus ⁊ abbatissis impendere/ac abbatibus ⁊ abbatissis predictis vt dictum munus a te ⁊ successoribus tuis p̃fatis re-

cipere libere ac licite possitis et possint auctoritate apostolica et ex certa scientia tenore presentiũ de specialis dono gratie idulgemus. Non obstantibus cõstitutiõibus et ordinationib⁹ apostolicis/necnõ omnibus illis que in litteris priuilegiorum et indultorũ huiusmodi concessum est nõ obstare/ceterisq; contrarijs quibuscũq;. Prouiso qđ huiusmodi cõcessione ante diem celebrandi seu celebrari faciendi parce vtamini/ quia cũ in altaris officio imoletur dñs noster dei filius Jesus christus qui candor est lucis eterne/cõgruit hoc nõ noctis tenebris fieri sed in luce. Uerum quia difficile foret p̄sentes litteras ad singula queq; loca in quibus expediens fuerit deferre volumus et prefata auctoritate decernimus qđ illarũ transumptis manu publici notarij inde rogati subscriptis/ et sigillo tuo aut alicui⁹ curie ecclesiastice/seu psone in ecclesiastica dignitate cõstitute munitis/ea prorsus fides indubia adhibeat̄ que presentib⁹ adhiberetur si essent exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã nostre cõcessionis/volũtatis/et constitutionis infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit/indignationē omnipotētis dei/ ac beatorũ Petri et Pauli apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datũ Rome apud sanctũ Petrũ. Anno incarnationis dominice Millesimo quadringētesimo octuagesimonono. v. Idus Aprilis. Pontificatus nostri Anno quinto.

Eiusdem motu pp̄rio. et c. Qđ monasteria ordinis dominis cardinalibus cõmendata plenarie tenentur ad solutionē contributionũ et caritatiuorũ subsidiorum sicut alia monasteria pprios abbates habentia. Qđ supiores ordinis possunt p cēsuras compellere pcuratores /vicarios/ et factores eorundē dominoꝝ cardinaliũ

in dictis monasterijs nomine ipsorū .d. cardinaliū ad solutionē huiusmodi cōtri butionū et subsidiorū caritatiuorum iux ta tenorē litterarum domini Sixti pdecessoris sui super hoc expeditarum. Ex transumpto. etc.

Innocentius Epus seruus seruorum dei. Ad perpetuam rei memoriā. Dum ad fructus vberes quos sacer ordo Cistercień in agro militantis ecclesie diuina ordinatione plantat' pducere nō cessat nostre cōsideratōis intuitū dirigim'/ et intra nostri pectoris archana reuoluim' qd' p illius fructuosos palmites sacrosancta ecclesia nō mediocriter decoratur/ et catholica fides cōtinue exaltat/ dignū imo debitum reputamus vt ordo ipse illiusqȝ persone studijs virtutum et sacris litteris insistentes p nostre prouisionis auxilium in suis oportunitatibus cōpetens suscipiant releuamen. Sane accepimus qd' licet per statuta ipsius ordinis/ etiā per sedem apostolicā confirmata fuerit olim prouide et laudabiliter ordinatū/quod tā pro expensis capituli generalis ipsius ordinis quod in monasterio Cistercień Cabilonen̄ diocesis annis singulis celebrari consueuit/quam sustentatione personarum dicti ordinis ac quā plurimorū monachorum dicti ordinis qui ad diuersas vniuersitates studiorū generaliū p eorum superiores frequenter mittūtur/necnō stipendijs rectorꝝ et magistrorꝝ/ac varijs alijs onerib' dicti ordis supportādis singula ipsi' ordinis monasteria certā taxā moderatā cōtributionē appellatā soluerēt/ et tēporibus quib' taxa hmōi imposita fuit ordo ipse inter ceteros approbatos ordines tam in diuinorū celebratione qȝ regulari obseruātia/ et viris sacrarū litterarū sciētia

pdictis floruerit/tn postq̃ nõnulla ipsius ordinis monasteria in cõmendã cõcessa fuerunt/quia illorũ cõmendatarij ptendentes se diuersis exquisitis vijs patribus religionis nõ fore subiectos/ et ab huiusmodi cõtributionib⁹ ac caritatiuis subsidijs exemptos esse/ et p statuta ordinis ad id cõpelli non posse/ cõtributiones et subsidia hmõi illarũq̃ arreragia soluere recusarũt. Unde ordo ipse multis debitorũ oneribus grauat⁹ existit/multaq̃ exinde dãna et dispendia sustinuit et sustinet de presenti/in ei⁹ graue preiudiciũ pariter et iacturã. Et q̃uis felicis recordationis Sixtus papa. iiij. pdecessor noster huic morbo congruã medelã adhibere cupiens omnes et singulas psonas cuiuscũq̃ dignitatis/stat⁹/gradus/vel cõditionis forent sub certis tunc expressis penis p suas litteras monuerit et mandauerit eisdem vt cõtributiones et subsidia pdicta tã de preterito q̃ de futuro tẽporibus psoluerent/nihilominus monitio et mandatũ hmõi paruũ hactenus eidem ordini fructum attulerunt/ precipue qr nonnulli ex venerabilibus fratribus nostris sancte Romañ ecclesie cardinalibus aliqua ipsius ordinis monasteria in cõmendam obtinent/ et de illis in litteris Sixti predecessoris huiusmodi nõ fuit facta mẽtio specialis. Nos igitur ipsius ordinis quẽ in visceribus caritatis specialiter gerimus necessitatibus quãtum nobis ex alto cõceditur puidere cupientes/motu proprio nõ ad alicuius nobis super hoc oblate petitionis instantiã sed de nostra mera voluntate/auctoritate aplica tenore presentiũ decernimus et declaramus omnia et singula monasteria et alia loca dicti ordinis que predicti et qui p tempore fuerunt eiusdẽ Romañ ecclesie cardinales in cõmendam huiusmodi obtinẽt et in posterũ obtinebunt/ad solutionẽ contributionũ et etiã caritatiuorũ subsidiorum huiusmodi quẽadmodũ monasteria ppprios abbates habẽtia fore efficaciter obligata/ ac superiores dicti ordinis ad quos id pertinet/ et in futurũ pertinebit procuratores/ vicarios/ et factores eorũdẽ cardinaliũ in dictis monasterijs p tempore deputatos ad solutionẽ contributionũ huiusmodi nomine eorundẽ cardinaliũ prefato ordini faciendam iuxta tenorẽ litterarum Sixti predecessoris huiusmodi compel

lere posse ꝛ debere. Non obstantibus cõstitutionib⁹ ꝛ ordinationibus apostolicis/ac quibusuis priuilegijs/indultis/ ꝛ litteris apostolicis generalibus vel specialibus sub quibusuis formis ꝛ expressionib⁹ verborũ/ ac cum quibusuis clausulis etiã derogatoriarũ derogatorijs a nobis vel sede predicta ꝓ tempore emanatis/ceterisq̃ cõtrarijs quibuscunq̃. Et quia difficile foret presentes litteras ad singula loca in quibus illas opus fuerit deferri/volumus ꝛ dicta auctoritate decernimus q̇d trãsumptis earundẽ presentiũ manu alicuius notarij publici subscriptis/ꝛ sigillo alicuius episcopi/vel alterius p̃lati ecclesiastici/seu alterius persone in dignitate ecclesiastica cõstitute munitis plena fides vbiq̃ adhibeatur/ꝛ illis tam in iudicio q̃ extra illud vbicũq̃ exhibita fuerint vel ostensa firmiter stetur in omnibus ꝛ per omnia sicut eisdem p̃sentibus staretur si forent originaliter exhibite vel ostense. Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostre constitutionis/declarationis/ voluntatis ꝛ decreti infringere/vel ei ausu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attemptare presumpserit/indignationẽ omnipotentis dei/ac beatorũ Petri ꝛ Pauli apostolorũ eius se nouerit incursurum. Datũ Rome apud sanctũ Petrum. Anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. vj. kl'. Januarij. Pontificatus nostri Anno quarto.

Iste bonus pontifex Innocentius papa. viij. in vno codice sub plumbo ꝛ filis de serico cuius exordiũ incipit/Regimini vniuersalis ecclesie/confirmat de verbo ad verbũ priuilegia que sequuntur/videlicet domini Sixti pape. iiij. quod incipit/ Regimini vniuersalis ecclesie/vbi cõtinetur priuilegiũ domini Johannis pape xxiij. quod incipit/Ad salutare/ ꝛ iam fuit confirmatũ per Nicolaum. v. ꝛ Pium. ij. sup monasterijs non cõmendandis. Et ibi etiam ꝯfirmatur priuilegiũ domini Calisti pape. iij. quod incipit/Ad vberes fructus/ valde expressum de eadem materia. Itẽ priuilegiũ eiusdẽ Sixti/incipiens Romanus pontifex sup eo q̄ post cessum vel decessum cõmendatariorũ monasteria redeunt integraliter ad dispositionem ordi

nis/ac si nō fuissent cōmendata. Et ꝙ pꝰ decessū illoꝝ qbꝰ pē-
siones fuerant assignate sup monasterijs oino extingunt. Itē
in eodē codice ꝯfirmatur priuilegiū declarationis p̄fati Sixti/
qđ incipit/Decens reputamus/de quo suo loco satl dictū est.

Item confirmat ꝛ innouat priuilegiū amplissimū dñi Sixti
pape.iiij.qđ incipit/Cura nostra in varijs rebus p bullam ex-
pressam/que incipit/Ex apostolice sedis ꝓuisiōe. Et in fine ad
dit istam clausulā/cōmendatarios/necnō monasteria ꝛ loca di
cti ordinis in cōmendā obtinentes/ꝛ alias ꝑsonas in eisdē lit-
teris expͥssas ad cōplementū obseruationē ꝛ exhibitionē carita
tiuoꝝ subsidiorum ꝛ cōtributionū/ꝛ omniū ꝛ singuloꝝ alioꝝ
in eisdē litteris cōtentoꝝ sub sentētijs/censuris/ꝛ penis in eis
dem litteris contentis alias iuxta aliarū litterarū tenorē atq
formā teneri/ꝛ obligatos fore decernimus ꝛ declaramꝰ. Uide
optime textū Sixti/quia difficile est cūcta sufficienter in sūma
rio explicare.

Itē p bullā expͥssam/que incipit/Romanꝰ pontifex cassat ꝛ
reuocat q̄sdē cōcessiones dudū ab ip̄o ꝛ a dño Sixto extortas
per religiosos de Carauallé Mediolaneñ/ꝛ de Septimo ꝓpe
Florentiā/q̄ nouaꝝ rerū molitores effici volētes exq̄sitis fauo
ribꝰ diligētijs ꝛ muneribꝰ obtinuerāt ptātē faciēdi quasdā cō-
gregationes/celebrādi sibi capl'a gnālia/cōdendi diffinitiōes
ꝛ statuta/ꝛ ꝙ p nullū aliū de ordine nisi p dñm Cistercij visita-
ri possent/ꝛ multa alia/ꝛ in effectu q̄rebāt oino ab ordinis vni
tate ꝛ iurisdictione eximi/ ꝛ de ordine nihil p̄ter solū nomē re-
tinere. Aduersus quoꝝ nouitates incredibili labore/ꝛ expen-
sa plurima ꝓcessū est vt hec oīa cassarent. Cuiꝰ bulla ꝓpter ni-
miā ꝓlixitatē hic nō inserit/sed in Cistercio cū ceteris seruat.

Eiusdē. Reuocatio seu limitatio ptātis visitādi ꝛ reformādi ordines Cluniaceñ Cisterciēñ premonstrateñ ꝛ reliquos in

regno anglie dudum domino archiepo Cantuarieñ concesse/sibi p litteras p̄sentes mandañ vt ad visitationes/reformationes/ ⁊ correctiones huiusmodi in omnibus ⁊ p omnia/ exceptis dumtaxat monasterijs ⁊ religiosis locis ac psonis ordinis Cistercieñ / pcedat.

Innocentius Ep̄us seruus seruorũ dei. Venerabili fratri archiepo Cantuarieñ. Salutem et aplicam benedictionē. Ut ea que p monasteriorũ ⁊ aliorũ religiosorũ locoꝝ quorũlibet reformatioñ ⁊ directioñ p nos puide concessa fuerũt debitũ/quibusuis sublatis impedimētis sortiãtur effectũ/libenter cũ a nobis petit̃ interponimus sollicitudinis nostre partes. Dudũ siquidē ad audientiã nostrã nõnulloꝝ fidedignoꝝ relatiõe deducto qd licet retroactꝭ tēporibꝰ diuersa monasteria ⁊ alia religiosa loca Cluniaceñ Cistercieñ ⁊ premõstrateñ ac aliorũ ordinũ diuersorũ in regno Anglie p clare memorie dicti regni Reges qui p tēpore fuerant aliosq̧ nobiles ⁊ incolas regni p̄dicti ex eorum pia ad dictos ordines deuotione de pprijs eorũ bonis vt in illis vera vigeret religio ⁊ nomē altissimi ad cuius gloriã ⁊ honorē instituta fuerãt debite laudaret̃ fundata ⁊ dotata fuissent/ ac pꝰ hmõi fundationes in aliquibus eorũ a monachis ceterisq̧ religiosis in illis degentibus obseruãtia fuisset aliq̄diu obseruata/tamen a nõnullis temporibus citra/a dilectis filijs abbatibus ⁊ monachis ceterisq̧ religiosis monasteriorum ⁊ locorum ordinum predictorum in tuis ciuitate et diocesi /ac prouincia Cantuarieñ cõsistentium paulatim viuendi modũ ⁊ normam relaxantibus/ ⁊ suaui cõtemplationis iugo seposito in eis re-

gularis obseruantia tepuerat/ et nō modo pristina viuendi nor
ma relicta fuerit/ sed etiā in quibusdā ex eis illorū persone se in
reprobū sensum dantes dei timore postposito vitam lasciuam
duxerant et nimiū dissolutā/ in animarū suarū perniciem/ diui-
ne maiestatis offensam/ religionis opprobriū/ malūq; exemplū
et scandalum plurimorū. Nos ad humilē carissimi in christo fi-
lij nostri Heinrici. vij. dicti regni regis illustris supplicationū in-
stantiā fraternitati tue alijs nostris dedimus litteris in mādā-
tis vt omnes et singulos superiores monasteriorū et locorū pre-
dictorū in tuis ciuitate et dioces ac puincia pdictis cōsistentiū
videlicet generales aut psidentes/ vel patres abbates vbicun
q; consistēt vt infra certum competēt terminū p te eis prefigē-
dum monasteria et loca predicta visitare seu p alios dictorū or-
dinum religiosos ad id idoneos et deū timentes visitari facere
et tam in capitibus q; in mēbris ac spiritualib⁹ et temporalib⁹ re
formare et ad veram normā ac regulā predictorū ordinū iuxta
illorū laudabilia ordinationes et instituta omni dilatione et ex-
ceptione cessantibus reducere/ vbi vero supiores nō forent ab
bates/ priores/ et alios prelatos monasteriorū et locorū pdicto-
rū vt infra dictū terminū circa huiusmodi reformationē cū effe
ctu intendere seq; ipsos reformare et alia pmissa facere oino de
berent atq; curarent auctoritate nostra moneres/ eisq; manda
res/ qd si facere contēnerent tu ad omnia et singula monasteria
et religiosa loca in ciuitate et dioc ac puincia tua prefatis consi
stentia psonaliter accederes/ et solum deū p oculis habens illa
et eorū singula tam in capitib⁹ q; membris ac spiritualib⁹ et tē-
poralibus totiens quotiens tibi oportunū visum foret visita-
res aut alijs occupatus per alios idoneos quos ad id duceres
eligendos visitari faceres/ ac omnia et singula que in illis tam
in capitibus q; membris ac spiritualib⁹ et tēporalibus eisdem
reformationis et correctionis ministerio reperirentur indigere
prout tibi et a te deputandis scdm deum ac canonicas sanctio-
nes et regularium dictorum ordinum instituta expedire vide-
retur reformare/ corrigere/ et emendare/ ac nonnulla alia tunc
expressa facere curares prout in eisdē litteris plenius cōtinet.

Cũ autẽ sicut exhibita nobis nuper ꝑ parte tua petitio cõtine
bat/licet dicti superiores generales ⁊ presidẽtes ꝑ te ad ꝑmissa
infra cõpetentem terminũ pagenda vigore litterarũ ꝑdictarũ
moniti ⁊ debite requisiti fuerint tñ ipsi monitiones ⁊ requisiti-
ones hmõi paruipẽdentes se ac monasteria ⁊ religiosa loca ꝑ-
dicta reformare corrigere/⁊ ad regularẽ obseruãtiã hmõi redu-
cere nõ curauerint/⁊ ꝓpterea necesse tibi fuerit vt nõ sine gra-
uibus laboribus ⁊ expeñ aliquãdo ꝑ teipsum ꝑsonaliter ad di-
uersa monasteria ⁊ religiosa loca hmõi ꝓ ꝑmissis accesseris et
alias ꝑsonas idoneas ⁊ sufficieñ miseris ac q̃plurima visitaueris
correxeris/⁊ ad obseruantiã regularẽ reduxeris ⁊ iam ꝑsone in
illis degeñ honeste ⁊ laudabilit ac ĩ pace ⁊ quiete sub hmõi ob-
seruantia viuere ceperint ⁊ viuant de ꝑsenti ⁊ cũ successiue ad
reformationẽ ⁊ correctionẽ criminũ ⁊ excessuũ iusticia suaden-
te monachorũ quorundã monasteriorũ ⁊ ꝑsertim sancti Alba-
ni ⁊ ꝑ priorẽ soliti gubernari sancti Andree iuxta Northinplen
Lincolineñ diocl sancti Benedicti ⁊ Cluniaceñ ordinũ ꝓcede-
re intendeñ/dilecti filij abbas ⁊ cõuentus sancti Albani tam ꝓ
se q̃ cellis sibi vt ꝑtendit subiectis sub eo ꝑtextu q asserunt cer
ta priuilegia ⁊ indulta monasterio ⁊ cellis ꝑdictis ac illorũ mo-
nachis quibus caueri dicit expresse qd ꝑ aliũ q̃ sedis aplice le-
gatũ de latere visitari seu corrigi nõ possint dudũ ꝑ sedẽ apli-
cam cõcessa/⁊ ꝑ nos post facultatẽ tibi cõcessam hmõi in gene-
re vel specie vt dicitur cõfirmata/⁊ forsan de nouo cõcessa/ nec
nõ Thomas sulburij/prior sancti andree monasteriorũ predic
torũ qui illius bona quasi cõsumpsit ꝑ te visitari recusauerint/
⁊ a dicta visitatione ⁊ reformatione ad sedẽ predictã appellaue
rint/Nosq̃ appellationũ predictarũ ⁊ causas dilectis filijs ma-
gistris Hieronymo de Portarijs ⁊ Francisco Breuio capella-
nis nostris ⁊ causarũ Palacij aplici auditorib⁹ audiendũ com
miserimus ⁊ fine debito terminandũ/ac cõuentus dicti mona-
sterij sancti Andree visitatioñ/reformatioñ/⁊ correctioñ huius
modi desiderent ⁊ verisimiliter dubitari possit ne hmõi exẽplo
q̃plura alia monasteria ⁊ loca exempla predictorũ ⁊ aliorũ or-
dinũ quorũcunq̃ sub ꝑtextu etiã similiũ cõfirmationũ ⁊ aliorũ

forsan eis cōcessorū vel cōcedendorū priuilegiorū visitari/ cor-
rigi/ et reformari recusent in nō modicū dictorū monasteriorū et
locorū p̄iudiciū ac ruinā et desolationē ꝓ parte tua nobis fuit
hūiliter supplicatū vt in p̄missis oportune ꝓuidere de benigni-
tate ap̄lica dignaremur. Nos igit̄ qui statū monasteriorū et re-
ligiosorū locoꝝ oim in melius dirigi et reformari nostris potissi
me tēporib᷒ supremis desideramus affectibus/ statū et merita
causaꝝ hmōi p̄sentibus ꝓ exp̄ssis habētes illasq͡ȝ ad nos harū
serie aduocañ et lites p̄dictas penitus extingueñ hmōi supplica-
tionib᷒ inclinati/ necnō cōsideratioñ p̄fati regis etiā nobis sup
hoc hūiliter supplicantis fraternitatati tue ꝑ ap̄lica scripta mā-
damus vt ad visitationes/ reformationes/ et correctiōes hmōi
monasterijs et religiosis locis ac ꝑsonis/ dicti Cistercieñ ordinis
dūtaxat exceptis /alias in omnibus et ꝑ omnia iuxta litterarum
p̄dictarū continentiā et tenorem quibusuis appellationib᷒ hac-
tenus interpositis seu forsan interponēdis nō obstañ libere ꝓ
cedas ac ea que desuper decreueris et ordinaueris firmiter faci-
as obseruari/ inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio bra-
chij secularis. Non obstañ p̄missis ac apostolicis necnon bone
memorie Ottonis et ottoboni olim in dicto regno eiusdem se-
dis legatorū in ꝓuincialibus quoq͡ȝ et sinodalib᷒ concilijs edi-
tis generalibus vel specialib᷒ constitutioñ et ordinationib᷒ /ac
priuilegijs et indultis predictis hactenus etiam sub quibusuis
verborū formis et clausulis etiā derogatorijs/ fortiorib᷒/ effica-
cioribus/ et insolitis vt p̄fertur cōcessis et concedendū imposte-
rum quibus omnib᷒ etiam si de illis eorūq͡ȝ totis tenoribus ꝓ
illorum sufficienti derogatione specialis specifica exp̄ssa et indi
uidua nō autem ꝑ generales clausulas id importañ mētio seu
queuis alia expressio habenda foret tenores huiusmodi p̄sen-
tibus ꝓ sufficienter expressis habētes hac vice dumtaxat spe-
cialiter et expresse derogamus statutis quoq͡ȝ et ꝯsuetudinibus
monasteriorū et ordinum predictorū iuramento confirmatione
apostolica vel quauis firmitate alia roboratis/ necnon omni-
bus illis que in litteris p̄dictis voluimus non obstare ceterisq͡ȝ
cōtrarijs quibuscūq͡ȝ. Datum Rome apud sanctū Petrū An-

no incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo nonagesimo.iij.kl.Augusti.Pontificat⁹ nostri Anno sexto.

Eiusdem domini Innocētij breue sub annulo piscatoris per quod ad instantiam abbatis Cistercij quē ordinis generalem nominat/ pro securitate conscientiarum declarat sentētias censuras ꝛ penas positas in bulla precedēti sup reformatione ordinis nō ligare nisi negligentes/rebelles/ꝛ reformationē impedientes aut retardantes/Et nihilominus p̄cipit capitulo generali ꝙ singulis annis deputēt visitatores ꝛ reformatores monasteriorū viros doctos/in statutis ꝛ cerimonijs ordinis instructos/qui per se officiū exercere sciant/vt ꝛ omnia vniformiter obseruētur sicut in Cistercio/ꝛ de omnibus inform ment sequens capitulū generale/ sic prudenter ꝓuidendo ꝙ neq̃ ipsi visitatores neq̃ visitati propterea grauentur. Quomodo capitulum generale per vicinos ꝛ remotos abbates frequentari debeat. Qꝫ abbates non ducant comitiuam per quā ordo in expēsis grauetur/sed solum

scdm formā ordinis/ vbi benedictina esset videnda. Et ordinis debita soluant̄. Et credāt dicendis p abbatē Cistercij ex parte sua/ multa bñficia pmitten̄. Et collegia studentib⁹ multiplicent̄ ⁊ scholares idonei vsqꝫ ad gradū interteneant̄/ valde benigne hortādo vt hec omnia obseruentur. Et si pdicta nō adimpleāt qꝫ abbas Cistercij etiā aplica auctoritate hec omnia ordinare pcipere ⁊ mādare poterit ⁊ debeat. Vide textū multū pregnātē/ qr sufficiēter in sūmario explicari nō posset/ ⁊ tamē plurimū ordini seruit.

Innocentius papa. viij.

Dilectis filijs Capli gnālis Cistercien̄ ordis diffinitorib⁹.

Dilecti filij Salutē et aplicam benedictionē. Accepim⁹ litteras vestras p dilectū filiū Johannē abbatē monasterij Cistercij Cabilonen̄ diocl/ ordinis generalē/ et intelleximº oia que nomine vestro exposuit/ que nobis gratissima fuere/ ipsumqꝫ abbatē pp̄ter ei⁹ singulares virtutes/ doctrinā/ et pclara merita libēter vidimus. Et quia inter cetera nobis exposuit vos paratos esse litteris nostris sup visitatione et reformatione monasteriorū dicti ordinis annis singulis facienda emanatis obtēperare/ deuotionē vestrā plurimū in dño cōmendamus. Verū quia forsan cōtingere posset/ qꝫ aliqua ex monasterijs et locis dicti ordinis pp̄ter aliqua impedimēta/ et aliquorū resistentiā visitare nō possetis/ securitati cōscientiarū vestrarum cōsulere

volentes declaramus sentētias/censuras/ꝛ penas in dictis lit
teris cōtentas nō ligare nisi negligentes/rebelles/ꝛ hmōi visi
tationē ꝛ reformationē impedienes/aut retardantes/districte
vobis in virtute sancte obedientie ꝑcipiendo mandātes vt de
cetero singulis annis ad deputationē uisitatorū ꝛ reformatoꝝ
hmōi/q̄ sint viri docti/ꝛ in statutis diffinitionib⁹ ꝛ cerimonijs
dicti ordinis optime instructi ꝛ experti/ꝛ qui verbo ꝛ exemplo
ꝑ seipsos hmōi visitationis officiū exercere sciant ꝛ valeant/ac
in dictis monasterijs vera dicti ordinis instituta/ritus/ ꝛ mo-
res ꝓut in dicto monasterio Cistercij obseruaꝝ/introducāt/in-
tendere debeatis. Quiquidē visitatores de singulis ꝑ eos ge-
stis generale capitulū qđ deinde de ꝓximo celebrabiꝝ informa
re teneanꝝ. Et ꝙ res ꝛ negocia dicti ordinis sic discrete ꝛ ꝓui-
de disponatis ꝙ in hmōi visitationib⁹ nec visitatores nec eoꝝ
monasteria in hmōi officij administratione ꝛ executiōe expēsis
ꝗuenꝝ/nec ipsi visitatores monasterijs ꝛ locis ꝑ eos visitatis ꝓ
rationē ꝛ dicti ordinis instituta sint onerosi/etiam si de cōibus
dicti ordinis ꝯtributionib⁹ id facere ꝛ disponere deberetis/ad
laudabiles alioꝝ ordinū in hmōi visitationib⁹ cōsuetudines
si opus fuerit debitū habēdo respectū/Et si capitulū generale
tunc ꝓxime celebrandū debitā ꝓuisionē desuꝑ nō apponeret/ꝑ
fatus Johannes ꝛ ꝓ tēpore existens dicti monasterij Cistercij
abbas auctoritate aplica sub penis de quib⁹ sibi videbiꝝ ꝓui-
deat/volentes etiā ꝙ suꝑ modo generale capitulū frequētandi
iuxta dicti ordinis instituta taliter ꝓuideatis/ꝙ in decenti ꝛ cō
petenti numero abbatū tā ꝓpinquoꝝ q̄ȝ distantiū monasteri-
oꝝ celebreꝝ/Jta tñ ꝙ abbates nimiū distantes vltra modū nō
grauenꝝ/ꝛ vicini qui cessante impedimento legitimo accedere
cōtempserint debite puniātur. Et ꝙ abbates ad dictū capitu
lū accedētes comitiuā vltra q̄ȝ iuxta dicti ordinis instituta de-
ceat/secū nō ducant/ꝛ dictū capitulū generale indebitis ꝛ suꝑ-
fluis expensis nō graueꝝ. Et ꝙ vniuersa dicti ordinis debita
ꝑsoluantur/ꝛ absoluātur/ne dictus ordo in dies grauiora ꝓp-
terea subeat detrimēta. Suꝑ q̄bus oib⁹ ꝛ singulis vobis tā ꝑ
censuras ecclesiasticas q̄ȝ alijs de quib⁹ vobis visum fuerit ex-

pedire remedijs puidendi/plenā liberā/ et omnimodā harū se-
rie cōcedimus facultatē. Et insup eidē abbati Cistercij nōnul-
la dictū ordinē tangētia vobis nomine nostro referenda cōmi
simus. Dabitis em̄ sibi in his exponēdis plenā et indubiā fidē/
ac illa omnia exequi et adimplere curabitis. Nos aūt qui semp
etiā ab ineūte etate/ et dū in minorib⁹ cōstituti eramus ordinē
vestrū quadā singulari et peculiari deuotione fuimus psecuti/
put psequimur/ et ppterea diuersa priuilegia p conseruatione
et reformatione illius eidē cōcessimus/ vos attente hortamur
in dn̄o vt inchoatā reformationē omni studio et diligētia pseq̄
et ad debitū finē perducere/ et in debita caritate/ reuerētia/ et obe
dientia viuere/ et pfessores dicti ordinis studentes ad genera-
lia studiorū collegia mittere/ et vsq ad doctoratus seu magiste
rij gradum suscipiendū eis debite puidere velitis. Alioq̄n pre
fatus abbas Cistercij sub censuris et penis de quib⁹ etiā sibi vi
debitur cōtra rebelles et inobedientes puideat. Si vero in pre
missis feceritis/ vt speramus/ nos in dies pmptiores inuenietis
ad omnia p que honori et statui ac pseruationi dicti ordinis ve
stri cōsuli possit. Contrarijs quibuscūq non obstantibus. Da
tum Rome apud sanctum Petrum sub Annulo piscatoris/
die. v. Augusti. M. cccc. lxxxix. Pontificatus nostri Anno q̄n-
to. Hie. balbanus.

Eiusdē breue sub annulo piscatoris/ p̄ci
piēdo vniuersis abbatib⁹/ abbatissis/ pri
oribus/ cōmendatarijs. etc. in virtute sctē
obediētie et sub excōis late sentētie pena
quaten⁹ abbatē Cistercij qui iuxta intēti-
onē capli generalis se ei⁹ cōspectib⁹ p or
dine p̄sentauit/ varias ordinis necessita-
tes sibi exposuit/ et remedia oportuna im

petrauit/quotiēs ad eos eorꝫ monaste ria grā visitatiōis τ reformatiōis accesse rit/ipsū tāꝫ caput ordis eorūꝫ p̄remab batē ac toti⁹ ordinis generalē/cū debitis honore τ reuerētia recipiāt/τ tractent/ac pmittāt se τ sua monasteria ab eo eiusꝫ cōmissarijs visitari/τ reformari/τ in oīb⁹ eis obediant. Cōtradictores/rebelles/in obediētes/differētes/τ īpediētes ipo fac to sniam excōis incurrūt. Et hoc breue sū me necessariū τ vtile fuit maxie pter cō mendas quas R. d. cardinales τ alij po tentes p̄sertim in ptib⁹ illis obtinent. Et pter sectas aliquorꝫ de ordine in regio nibus italicis vt dictum est supra/ qui se quasi ab ordine exemptos diuersis me dijs p̄tendebant.

Innocentius papa. viij.

Uniuersis τ singulis abbatib⁹/ abbatissis/priorib⁹/ cō mendatarijs/ac quibuslibet regularibus psonis monasteriorū ordinis Cistercieñ. Salutē τ aplicam bñ. Alias pcipientes q monasteria vri ordinis Cistercieñ vtriusꝫ sexus/ p̄sertim citra mōtes reformatiōe τ correctione nō modica indigebant. Nos qui ab ineūte etate ordinē ipsū nō mediocrit dilexim⁹ τ diligi mus p alias nr̄as lr̄as dilectis filijs caplo gnāli eiusdē ordinis

sub certis cēsuris dedimus in mandatis quaten⁹ vnū notabi-
lē ex abbatib⁹ dicti ordinis ad partes ipas citra montes mitte
rent/ qui monasteria ⁊ loca vtriusq; sex⁹ eiusdē ordinis visita-
ret/ ⁊ ea que reformāda forent iuxta statuta/ priuilegia/ diffini
tiones/ ⁊ morem dicti ordinis reformaret/ ꝑut in dictis litteris
plenius cōtinetur. Quib⁹ quidē litteris caplo ꝑdicto ꝑsentatl/
caplm ipsum ⁊ illi⁹ diffinitores statuerūt ⁊ ordinarunt vt dile-
ctus filius Johānes abbas Cistercieñ/ etiā attēto q̄ nōnulli cō
uentus dictorū monasteriorū citra montes existentiū ab obe-
dientia capli generalis ⁊ a statutis/ cōsuetudinib⁹/ priuilegijs/
⁊ obseruantia dicti ordinis se subtrahere nitebant/ ad partes
istas citra mōtes ꝑsonaliter se trāsferret ⁊ monasteria ⁊ loca di
cti ordinis/ illorūq; abbates ⁊ fratres visitaret/ ⁊ ea que refor-
manda ⁊ corrigēda reperiret/ reformaret ⁊ corrigeret/ ⁊ ad hūc
finē dictus abbas Cistercieñ nostro se cōspectui ꝑsentauit/ mul
tas ipsi⁹ ordinis necessitates ⁊ iacturas tā spirituales q̄ tēpo-
rales nobis exponens/ ⁊ remedia querens oportuna. Quare
nos attendentes hmōi visitationis ⁊ reformatiōis opus sūme
esse necessariū ⁊ vtile vobis ⁊ cuilibet vestrū in virtute sancte
obedientie ⁊ sub excōis late sentētie pena/ quā si ꝯtra feceritis
eoipso vos ⁊ quēlibet vestrū incurrere volumus ⁊ districte pre
cipiendo mandam⁹ quaten⁹ receptis ꝑsentib⁹ litteris cessanti
bus quibuscūq; exceptionib⁹/ dilationib⁹/ ⁊ subterfugijs ipm
Johannē abbatē/ tanq̄ caput dicti ordinis ⁊ patrē abbatē ve-
strū ac totius ordinis vestri generalē recipiatis/ ⁊ vti decet ab-
batē generalē cū debitis honore ⁊ reuerentia tractetis/ ⁊ ab ip-
so ac ab eius cōmissarijs vos ⁊ monasteria vestra visitari/ corri
gi/ ⁊ reformari iuxta dicti ordinis statuta/ priuilegia/ ⁊ diffiniti
ones ꝑmittatis/ reformationēq; ⁊ correctionē ꝑ eos faciendas
iuxta statuta/ priuilegia ⁊ diffinitiones dicti ordinis benigne
suscipiētes/ ipsis in omnib⁹ obediatis. Cōtradictores aūt ⁊ re-
belles/ seu inobediētes/ aut differētes/ siue impediētes/ ⁊ quēli
bet ipsorū excōicationis sententiā/ ⁊ alias penas ⁊ censuras in
statutis/ priuilegijs/ ⁊ ordinationib⁹ ordinis ⁊ capli generalis
predictorū cōtentas eoipso incurrere volumus/ cōstitutionib⁹

ꝛ ordinationib⁹ apostolicis/ac quibusuis indultis ꝛ priuilegijs auctoritate apostolica in contrariū forsan factis/ceterisqꝫ contrarijs nō obstantibus quibuscūqꝫ/inuocato si opus fuerit ad id auxilio/consilio/et fauore brachij secularis. Datum Rome apud sanctū Petrum sub annulo piscatoris/die.xxij. Aprilis. M.cccc.lxxxix. Pontificat⁹ nostri Anno q̄nto. Ja.picherier.

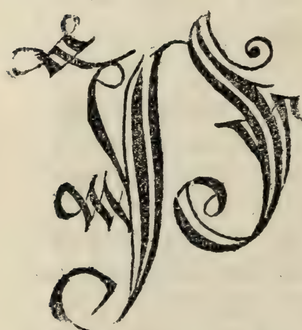
Eiusdem breue sub annulo piscatoris ꝑ quod precipit sub excōmunicationis late sententie pena omnibus abbatibus/prioribus/monachis ꝛ conuersis ꝙ semper habitū ordinis tam in monasterijs q̄ꝫ extra/ꝛ nō alium ferant/reuocando omnes dispensationes in contrariū quibuscū qꝫ concessas.

Innocētius papa.viij.

Dilectis filijs Cistercij Cabilonen̄ dioc̄ ac vniuersis alijs monasteriorum aliorꝫ ꝛ locorum quorūlibet Cisterciē̄ ordinis abbatibus/prioribus/monachis ꝛ cōuersis p̄sentibus ꝛ futuris. Salutē ꝛ apostolicam benedictionē. Cum sicut accepimus nōnulli ex vobis aliquādo habitū licet in ipso ordine vestro ꝑmanẽatis mutare procurent contra ꝯstitutiones/ꝛ instituta regularia dicti ordinis/non sine magno illius preiudicio ꝛ detrimento ac etiam scandalo plurimorū. Nos attendentes nō esse equū ꝙ dum in dicto ordine permanetis/alium habitum assumatis/ vobis ꝑ presentes in virtute sancte obedientie ꝛ sub excōmunicationis late sententie pena quā quilibet vestrum contra faciens eoipso incurrat/ꝛ a qua nō nisi a Romaū pontifice preterꝙꝫ in mortis articulo constitutis/absolui possit/ districte

p̄cipiendo mandamus/vt de cetero perpetuis futuris tēporibus semꝑ habitum dicti ordinis tam in monasterijs ⁊ locis ordinis eiusdē q̄ꝫ extra deferre/ ⁊ illum nullatenus/ etiā pretextu quorūcunq̄ꝫ priuilegiorū ⁊ indultorū vobis ꝑ nos ⁊ sedē apostolicam aut legatos eiusdē sub quibusuis verborū formis et clausulis etiā derogatoriarū derogatorijs ⁊ insolitis concessorum/ que harū serie reuocamus ⁊ anullamus/ac ꝓ nullis ⁊ infectis haberi volumus/quouismodo mutare p̄sumatis/ decernentes exnunc irritū ⁊ inane si secus super his a quoq̄ꝫ quauis auctoritate scienter vel ignoranter cōtigerit attemptari. Non obstantibꝰ premissis/ac cōstitutionibꝰ ⁊ ordinationibus apostolicis ceterisq̄ꝫ cōtrarijs quibuscūq̄ꝫ. Datū Rome apud sanctūm Petrū Sub annulo piscatoris/die. viij. Augusti. M.cccc lxxxix. Pontificatꝰ nostri Anno quinto.

Priuilegia amplissima ordini per dn̄m Philippum regē Francie concessa.

Philippus Dei gratia Francorū rex. Notum facimus vniuersis tā p̄sentibus q̄ꝫ futuris q̄ dilecti ⁊ fidelis nostri abbatis Cistercien̄ ⁊ coabbatū suorū ipsiꝰ ordinis regni nostri supplicationibꝰ annuētes/eisdē ac ecclesijs seu monasterijs suis duximus cōcedēdū q̄ ipsi cōquesita ab eis suarū ecclesiarū nomine facta a tempore retroacto vsq̄ꝫ ad tempus concessionis hm̄oi in feodis retrofeodis ⁊ allodijs nr̄is/aut subditoꝝ nostroꝝ inq̄ꝫtū ad nos spectat/ tenere possint ꝑpetuo absq̄ꝫ coactione vēdēdi/vel extra suā manū ponendi/ vel p̄stādi nobis finantiā pro eisdē. Itē q̄ bona eoꝝ mobilia nō capiētur vel iusticiabunt̄ in aliquo casu ꝑ iusticiā secularē. Itē q̄ in casu vbi licite bona ipsoꝝ imobilia capi cōtigeret ea cōsumi vel destrui nō liceat /aut

expendi/qđ si fiat id ante omnia faciem⁹ emendari/ꝛ eos indē nes seruari. Et ꝙ si ad ipsoꝛū bonoꝛū saisinā vel custodiā serui entes deputari opoꝛteat vnus tantūmodo seruiens in quolibet monasterio ꝛ in qualibet domo ipsoꝝ deputetur/qui de sti pendijs suis viuere teneaṫ ꝓut in nostris continetur statutis. Itē ꝙ recognitiones ꝛ aduocationes noue que ab ecclesiaꝝ ipsarū subditis nobis fiunt nullaten⁹ admittenṫ ꝛ factas de nouo faciemus penitus reuocari. Itē ꝙ baillivi ꝛ alij officiarij nostri teneanṫ iurare ꝙ mandata sibi facta ꝛ fienda ꝑ litteras nostras ꝓ ecclesijs ꝛ ꝑsonis dicti oꝛdinis absq̧ difficultate fideliter exequētur. Itē ꝙ nō impediētur aut inquietabūtur suꝑ possessionibus siue redditib⁹ emptis ꝑ ipsos in foedis/ retrofeodis/aut censiuis suis in quibus omnimodā altā ꝛ bassam habent iusticiā/qm̄ possessiones ꝛ reddit⁹ taliter acq̄sitos ꝑpetuo tenere valeant absq̧ coactiōe vendendi vel extra manū suam ponendi/aut p̄standi nobis financiā ꝓ eisdem. Itē ꝙ tollātur grauamina eis ꝑ gentes nostras illata/ac nostra iā cōcessa statuta seruētur/ꝛ ea baillivi nostri iurare teneanṫ se firmiter seruaturos. Itē ꝙ ad opus garnisionū nostrarū bona eoꝛum vel subditoꝛū suoꝛū eis inuitis nullatenus capiētur. Item ꝙ pro grauaminib⁹ sibi illatis coꝛrigēdis de quibus liq̄bit auditoꝛes nō suspectos/eisdē cū requisiti fuerim⁹ cōcedem⁹/qui vice nr̄a celeris cōplementū iusticie suꝑ hoc fideliter exhibebūt. Itē ꝙ nō punianṫ ꝓ delictis monachoꝛū seu cōuersoꝛū aut familiaꝝ suoꝛū/nisi quaten⁹ sunt ꝓpter hoc puniēdi de iure/vel de consuetudine patrie cui subsunt. Itē ꝙ nō impedienṫ ꝑsonas sui oꝛdinis ꝛ eaꝝ mobilia cū armis moderate vel sine armis ac delinquētes in suis abbatijs seu locis capere quaten⁹ facere ꝯsueuerūt. Qđ vt firmū ꝛ stabile ꝑmaneat saluo in alijs iure nr̄o et in omnib⁹ alieno/ Presentib⁹ litteris nostrū fecim⁹ apponi sigillū. Actū Parisius Anno dn̄i M.ccc.iiij. mense Julio.

Dn̄s Ludouicus rex Francie mādat dominis parlamentoꝛum baillivis ꝛ alijs

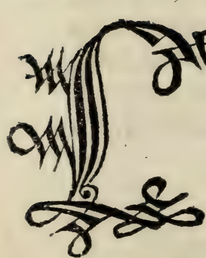
ſuis iuſticiariis q̃ dimittant patres abbates ꝛ cõmiſſarios ordinis ꝓcedere ſcd̃m ſtatuta ꝛ diffinitiones ordinis in viſitationibus/correctionib⁹/inſtitutionibus ꝛ depoſitionib⁹ abbatū/ abbatiſſarū ꝛ perſonarū ordinis dando eis auxiliū.ꝛc̃.

LOys par la grace de dieu Roy de Frãce. A noz amez ꝛ feaulx les gens tenans noſtre parlemẽt ꝛ qui tiendront ceulx auenir. Au preuoſt de Paris ꝛ a tous noz autres iuſticiers ꝛ officiers ou a leurs lieuxteñ ſalut ꝛ dilection. Complains ſe ſont a nous noz bien ames les religieux abbes abbeſſes ꝛ couuent de lordre de Ciſteaux ſituee en noſtre royalme diſans que combien que de droit eſcript ſelon les inſtitutions ꝛ ordonnañ anciennes dicelle religion/la viſitation des abbayes abbes/abbeſſes/officiers ꝛ autres perſonnes regulieres appertiennent aux prelatz/ Et meſmement la viſitacion de labbaye de Ciſteaux aux quatre premiers abbes dudit ordre ꝛ que pour remedier aux griefz qui par iceulx prelatz pourroient eſtre faiz aux ſubgetz de lordonnañ ꝛ auctorite du ſaint ſiege de Rome/tous les abbes dudit ordre ſoient tenuz ꝛ doiuent eulx aſſembler vne fois lan audit lieu de ciſteaux ꝛ illec celebrer leur chapitre general pour terminer ꝛ deffinir ſommairemẽt ꝛ de plain les cauſes dappel ꝛ autres cas reſerues audit chappitre/Sans ce q̃ des cauſes ou actions quelxconques perſonnelles de ladicte religion cognoiſſance euocacion ou appellacion en ſoit venue ne doye venir en noſtre court de parlemẽt ne en autre court temporelle/Neantmoins aucunes perſonnes regulieres de ladicte religion voulans fuyr de layer ꝛ empeſcher la pugnicion ꝛ correction de leurs meffaiz et

delitz/ont appelle ꝛ appellent de iour en iour des senteñ pugnicions ꝛ corrections de leurs peres abbes visiteurs ou de leurs cõmis a nostredicte court de parlemẽt ꝛ autres cours temporelles. Pourquoy toute discipline ꝛ obseruãce reguliere est en voye de perir en toute ladicte religion ꝛ aussi lestat temporel/ Se par nous ny est pourueu de gracieux remede/ sicomme ilz dient humblemẽt requerans icellui/ Pourquoy nous voulãs obuier ala desolacion ꝛ ruyne dudit ordre ꝛ desirans laugmentation du diuin seruice en icellui/et aussi les psonnes dissolues estre reformees en bonne meurs ꝛ escheuer toutes matieres et occasions de proces debatz ꝛ diuisions entre elles/ vous mandons ꝛ par ces presentes enioingnons estroictement en commectent se meistier est que lesdictz peres abbes ꝛ leurs cõmis ꝛ deputes vous souffres permectes ꝛ laisses proceder selon les status institucions ꝛ ordonnañ anciennes et approuuees/ Ala visitacion/correction/institucion/destitucion/ou autre pugnicion des abbes/ou abbesses/officiers/ꝛ autres psonnes regulieres qui vous apperront deuement ꝛ souffisãment estre leurs subgetz/ En leur donnant sur ce chascun de vous en droit soy conseil cõfort et aide se mestier est/ꝛ se requis en estes. Et pour ce que de ces presences ou pourra auoir affaire en pluseurs et diuers lieux/ Nous voulons q̃au vidimus dicelles fait soubz seel Royal foy soit adioustee comme a loriginal/ Non obstant quelxconques opposicions ou appellacions faictes ou a faire/ Et lectres subreptices impetrees ou a impetrer a ce contraires donne a Tours le vij iour de ianuier Lan de grace mil. cccc. Soixante ꝛ vng. Et de nostre regne le premier/ Ainsi signe ala marge dicelles lectres Par le Roy a la relacion du conseil. J. Castel.

Dominus Karolus rex francie. viij. tanq̃ꝫ principalis fundator Cistercij ꝛ plurium monasterioꝝ Cistercieñ ordinis vtriusq̃ꝫ

serus ꝛ eoꝛũ ac totius dicti oꝛdinis ꝓtec
toꝛ ꝛ defensoꝛ ꝑcipuus accipit abbates/
abbatissas/religiosos/ ꝛ vniuersas ꝑso-
nas oꝛdinis cũ familia ꝛ seruitoꝛibꝰ/ nec
nõ monasteria ꝛ loca/ac quecũq̃ oꝛdinis
bona in specialẽ ꝓtectionẽ suã/ inhibeñ
vniuersis tam armatis q̃ alijs quibuscũ-
q̃ ne ꝓsumãt intrare monasteria oꝛdinis
sine licentia/cõsensu/ ꝛ beneplacito abba
tum/ ꝛ abbatissarũ. Mandando expꝛesse
vniuersis officiarijs suis tã iusticie q̃ ar-
moꝛũ qui expꝛesse hic nominant̃ vt hanc
suam oꝛdinationẽ obseruent ꝛ obseruari
faciant/ ꝛ contra facientes puniant/ ꝛ alia
multa bona hic ponũtur.

Charles Par la grace de dieu Roy de France. A tous ceulx qui ces presentes lectres verrõt/salut. De la partie de noz chiers ꝛ bien ames les religieulx abbes et couuens de loꝛdre de Cisteaux estans en nostre Royaulme ꝛ pays du daulphine nous a este humblement expose. Que comme iadis durant la ferueur de deuocion ꝛ conscience plu
seurs princes/princesses/seigneurs ꝛ dames pour lonneur du
diuin seruice ꝛ salut de leurs ames aient fondes ꝛ doues plu-

seurs monasteres de religieulx ⁊ religieuses soubz lordre de ci-
steaux/en esperant que lesdictz monasteres seroient Regitz ⁊
gouuernes en obseruance reguliere/⁊ tenus en cloison ou fer-
mete necessaire selon leur saincte regle ⁊ ordonnãce des saintz
canons/sans ce que aucuns seculiers estrangiers par force/vi-
olence/ou soubtilz ⁊ mauuais moiens entrassent esdictz mo-
nasteres ou aucũement les troublassent/ou empeschassent/ en
leurs deuote ⁊ saincte vie monastique/et de vaquer en leur ser
uice ⁊ oroisons. Ce neant moins pluseurs de leur auctorite et
puissance ou pour leur plaisir desordõne/les autres soubz vm
bre de ce quilz suyuẽt noz armes ⁊ autres actes de guerre/sou
uent entrent en pluseurs desdictz monasteres/y logent/⁊ font
pluseurs grandes violentes/ despens et oultraiges/ tant aux
abbes/abbesses que aux religieulx ⁊ religieuses de lordre du-
dit Cisteaux/sans auoir regard a la maison de dieu et a limmu
nite franchises ⁊ libertes oultroies ausdictz lieux de lordre du-
dit Cisteaux par noz saintz peres/ et conformees par feu no-
stre trescher seigneur ⁊ pere que dieu absoille /⁊ autres princes
et presument pluseurs desdictz gens de guerre entrer esdictz
monasteres ⁊ religieuses/tant par ce quilz ne sont pas deue-
ment clez ne fermes/⁊ que les lieux sont es champs es bois et
solitaires/comme pour leur mauuaises volentes/ et y commet
tent pluseurs maulx a loffence de dieu le createur deschonneur
dudit ordre/⁊ esclandre du peuple chriestien/et se veullent en
leurs pechies et meiffaiz excuser disans que de commettre pe-
chie esdictz lieux de religieuses nest pas cas de mort/ ⁊ que pu
gnicion aucune ne sen doit ensuyr que dautres femmes. A
quoy ne peullent obuier lesdictes abbssees/ tant pour la pou-
urete ⁊ simplesse delles / que pour les faueurs desditz gens
de guerre ⁊ autres/⁊ ny peuent aussi obuier lesdictz peres ab-
bes dudit ordre par ce quilz sont loingtans / et ny peullent
venir visiter que seullement vne fois lan. Et quant ice-
ulx peres abbes se trauaillent deucloire et reduire en ob-

seruance reguliere lesdictz monasteres pour viure deuotemēt en seurte ꝛ repos de cōscience ꝛ religieusement/ ilz ont tant de menasses ꝛ fauceurs contre euly quilz sont contraintz de tout laisser ꝛ abandonner iusques ad ce que dieu enuoie oportunite de temps requerans sur ce nostre prouision. Scauoir faisons a tous que nous ce que dit est considere/ et que voulons ce qui est a dieu aggreable ꝛ iustice conuenable/ ꝛ a saincte religion proffitable soit execute selon raison/desirās aussi de tout nostre pouoir laugmentacion ꝛ entretenement dudit ordre duquel nous sumes principaulx fondateurs ꝛ protecteurs. Et affin que les diuins seruices prieres ꝛ oroisons y soient iournellement dictes ꝛ celebres/ ꝛ que en icelles serons participans/ ꝛ pour le bon vouloir que nous auons audit ordre/ ꝛ aussi pour les releuer des peines/molestes/oppressions trauaulx ꝛ exactions/ensemble leurs maisons/manoirs/seruiteurs grangiers/ procureurs ꝛ entremetteurs de leurs faiz auons prins ꝛ mis/ prenons ꝛ mettons en ꝛ soubz nostre protection ꝛ sauuegarde especial tous lesdictz monasteres tāt de religieux que de religieuses estans en nostre obeissance/En deffendant a toutes manieres de gens de quelque estat ou cōdicion quilz soient/quilz nentrent esdictz monasteres soubz quelque couleur ou affaire que ce soit/sinō de la licence des abbes ꝛ abbesses desdictz monasteres/Mandons cōmandons ꝛ expressement eniongnons a tous noz lieuxtenans/connestable/ admiral/ grant maistre/ mareschaulx/cappitaines de gens darmes/ ꝛ de trait/ ꝛ auters gens de guerre tant de noz ordonances/ban/arriereban/baillis/seneschaulx ꝑuostz. Et a tous autres noz iusticiers ꝛ officiers ou a leurs lieutenans ꝛ a chascun deulx sicomme a luy appertiendra quilz ne logent ne seuffrent logier/ esdictz monasteres sur peine destre corriges ꝛ punis cōme infracteurs de nous cōmandemens ꝛ ordonnāces/ ꝛ tellemēt que ce soit exemple a tous autres/ ꝛ auec ce par tous moiens raisonnables ilz donnēt ayde/port/ ꝛ faueur au chapitre general dudit ordre ꝛ ausditz peres abbes a debouter tous telz malfaicteurs reffomer ꝛ reduire a bonne religion ꝛ saincte vie lesd mōasterns selon les

ſtatus dud ordre de ciſteaux. Mãdõs en oult a tous noz ſene ſchaulx baillis iuſticiers ⁊ officiers ou a leurs lieuteñ ⁊ a chũn deulx que es termes ⁊ limites de leurs pourpris ⁊ iuriſdictions ilz deffendẽt leſd abbes/abbeſſes/religieulx ⁊ religieuſes de telles oppreſſions ⁊ les facent ioyr ⁊ vſer de ceſte noſtre p̃ſente garde/⁊ deffenſe de ce faire vous donnons chrge expreſſe plain pouoir auctẽ ⁊ mandement eſpal. Car noſtre vouloir eſt tel/Et pource que leſdit ſuppl porroient auoir a faire en diuers lieux de ces p̃ſentes/⁊ que eulx ou par eulx en cõuiendroit ſouuent faire oſtenſion/Nous volons que aux vidimus dicelles fait ſoubz ſeel royal ſoit foy adiouſtee cõme ad ce p̃ſent original/En teſmoing de ce nouſ auons fait mett noſtre ſeel a ces p̃ſentes donne a Tours le.viij. Jor.de mars Lan de grace mil cccc.iiiixx.⁊ trois. Et de noſtre regne le p̃mier/ Ainſi ſigne ſur le ploy de la lre/Par le roy en ſon conſel/mõſeigneur le duc dorliens les contes de clermont ⁊ de dunois/ vous les eueſques de dalby de lombez de perigneux les ſes de torcy ⁊ de bandricourt Le p̃mier ⁊ tiers p̃ſidens de chle/Maiſter Jehan chambon Adam fummee ⁊ pre de ſaſſierges ⁊ auts p̃ñs/ Robertet.

Multos alios fauores facto ⁊ ſcripto chriſtianiſſimi ſolij Francie ſancto ordini ſepi⁹ cõceſſit/pia maieſtas/ puta ꝙ vniuerſa a ſancta ſede ꝯceſſa priuilegia/locũ ⁊ effectũ p chriſtianiſſimũ regnũ habeant/ ⁊ alia ſimilia que ad vitandũ ꝓlixitatis tediũ hic omittunt. Quotiens vero cõmendationib⁹ ad ſanctam ſedẽ/ad ſacrum collegiũ/necnõ ad quoſcũqꝫ p̃ncipes ⁊ dominos opus habuit hec ſancta religio/nũqꝫ regalis ꝓuidentia ei deeſſe voluit/ꝗobrem ꝓ ipſius felici confirmatione omnes ordinis filij orare tenentur.

Dominus Ricardus rex anglie multa deuotione ad ſanctũ ordinẽ affect⁹ dedit ciſtercio eccleſiã ꝓchialẽ de ſcardebourg cũ omnib⁹ capellis ꝑtinẽtijs/libertatib⁹/

liberis cõsuetudinibus terris/ domibus ꝛ decimatiõibus in terra ꝛ in mari scꝫ in piscationibus ꝛ mercantijs cũ potestate instituendi vicariũ/nihil sibi aut suis successoribus retinens/ cum multis conditionibus magis in speciali in textu declaratis ad procurãdum abbates apud Cistercium per tres dies capituli generalis Et si aliquid superest vsibus Cistercij debet applicari.

RIcardus Dei gr̃a rex Anglie / dux Norm̄ Aquit/ꝛ com̄ Andeg. Archiep̄is/episcopis/abbatib⁹/ comitib⁹ baroñ/iustic/ vicecom̄/ꝛ omnib⁹ ministris ꝛ fidelibus suis Franc. ꝛ Anglic. salutẽ. Sciatis nos dedisse ꝛ presenti carta nostra confirmasse deo ꝛ ecclesie sancte Marie Cistercij in puram ꝛ perpetuã elemosynã ꝓ anima regis Heinrici patris nostri ꝛ ꝓ salute anime nostre ꝛ matris nostre ꝛ omniũ antecessorum ꝛ successorũ nostrorum ecclesiã nostram de Scardeburc cũ omnibus capellis ꝛ cũ omnibus alijs ꝑtinẽtijs suis de qua elemosyna volumus abbates ꝓcurari apud Cisterciũ per tres dies capituli generalis. Si quid vero vltra triduanam ꝓcurationẽ Cistercieñ capituli generalis de omnibus ꝓuentibus iam dicte elemosyne nostre residuũ fuerit in proprijs vsibus domus Cistercij/ sicut abbati ꝛ fratribus eiusdẽ domus visum fuerit statuimus expendi quã elemosynã ipsam ab eadem domo Cistercij nullaten⁹ volumus in posterum alienari. Quare volumus ꝛ firmiter precipim⁹ qđ predicta abbatia Ci-

stercij percipiat teneat ꝛ habeat in perpetuū libere ꝛ honorifi-
ce/integre/ꝛ plenarie/quiete/ꝛ sine omni molestia ꝛ contradic-
tione ꝛ diminutione p̄nominatā ecclesiā de scardeburg cū om-
nibus capellis tam illa que ab antiquo in castello est q̄ȝ ceteris
tam intra muros ville q̄ȝ extra/ Et cū omnib⁹ alijs ꝑtinentijs
suis ꝛ cum omnibus libertatibus ꝛ liberis cōsuetudinibus su-
is ꝛ cū omnibus terris suis domibus ꝛ decimationibus terre ꝛ
maris ꝛ ne aliquādo occasiōe vicarie ecclesie de scardeburg ali-
qua contentio vel cōtradictio aduersus ecclesiam Cistercij sub
oriri possit ius instituendi vicarium ꝛ quicquid iuris habeba-
mus in vicaria ꝛ quicquid circa hoc retinueram⁹ nobis integre
domui Cistercij donamus nihil penitus de omnib⁹ retinētes.
Sed ꝛ omnibus successoribus nostris ꝛ alijs quibuscunq̄ȝ per-
sonis factum nostrū perturbandi/vel elemosynā imutandi oc-
casionem omnimodam penitus amputantes. Abbas autē Ci-
stercij ꝓ arbitrio ꝛ voluntate sua vicarium eligit ꝛ archiepisco-
po presentabit qui vicarius in p̄sentatione sua iurabit sup san-
ctum euangelium quod in omnib⁹ fidelis erit ecclesie Cistercij
ꝛ procuratori eius ne vnq̄ȝ damnū vel detrimentū reddituum
scienter sustinebit. Quod si in hoc deliquerit et tertio commo-
nitus nō emendauerit ei vicaria auferatur hoc etiam adijcien-
dum decreuimus quod capellani qui in ipsa ecclesia vel in ca-
pellis adiacentibus pro tempore deseruierint ecclesie Cistercij
eodem iuramento fidelitatis astringantur ꝛ ꝓ voluntate ab-
batis Cistercij vel ꝓcuratoris eius admittantur vel amouean
tur/volumus preterea et precipimus quod ꝓcurator Cistercij
dū ecclesia carebit vicario seruiri faciat ecclesie de schardeburg
ꝛ redditus omnes recipiat ad vsus domus Cistercij ꝛ procura
tionis capituli Cisterciensi donec abbas Cistercij alium vicari
um eligat Eboracensi archiepiscopo sicut predictum est presen
tandum ꝛ vt hec omnia imppetuū quiete pacifice ꝛ sine omni
questu ꝛ exactione p̄nosata domus Cistercij possideat/firmiter
prohibem⁹ ne aliqua ꝑsona seu secularis siue ecclesiastica p̄ter
domū Cistercij in tota parrochia de schardeburg apellam eri
gat aut altare aut aliud aliq̄d faciat q̄d in dānū vel detrimētū

domus Cistercij possit aliquãdo redũdare sup forisfacturã decem librarũ his testib⁹ gauff Eborũ archiepõ ph.dimiclm. h. Saresbirieñ epis/magistro mangino norm̃ thaurio magistro Rogõ de sancto Edimunđ/Guillo marescallo Jocle de maena/Ganfrido de cella/Rob de harecort/ Matho de gamach/ Britio camerario nr̃o. Datũ p manũ E. Elieñ epi apud lions/ xiiij. die Maij. Anno regni nostro nono.

G. dei gratia Eboraceñ electus omnib⁹ christifidelib⁹ qui p̃sens scriptũ viderint salutẽ. Sciatis nos cõcessisse imppetuũ deo ⁊ beate Marie Cistercij p salute anime nostre ⁊ p anima regis Henr̃ patris nostri elemosynã quã dñs rex Ricardus frater noster fecit de assensu nostro de ecclesia de scardeburgo cũ omnib⁹ ptinentijs suis ad pcurationẽ abbatũ capli Cistercij. Quã elemosynã plene ⁊ integre cõcedimus sicut in dñi regis carta plenius cõtinet/⁊ p̃sens scriptũ sigilli nostri imp̃ssione cõmunimus. Quare volumus ⁊ firmiter precipimus qđ abbatia Cistercij habeat/teneat/⁊ pcipiat/libere/integre/honorifice/et quiete/⁊ sine molestia ⁊ cõtradictione p̃dictã ecclesiã de scardeburgo cũ omnib⁹ capellis ⁊ ptinentijs suis ⁊ cũ omnib⁹ libertatib⁹ ⁊ liberis cõsuetudinib⁹ suis scđm qđ in carta regia cõtinet/nec sup his omnib⁹ diminutionẽ aliquã sustineat vel grauamen. Preterea sciatis qđ G. archidiaconus chuel resignauit in manu nostra ⁊ nos in manu abbatis Cistercij quicqđ iuris clamabat in ecclesie p̃dicte vicaria T. J. epo case candide magistro Sy cancellario Eboraceñ ecclesie G. archidiacono chuel W. de sancto Quintino.

Clemens Eps seruus seru⁹ seruorũ dei. Dilectis filijs abbati ⁊ cõuentui Cistercij/Salutẽ ⁊ aplicam benedictionẽ. Justis petentiũ desiderijs dignũ est nos faciliter p̃bere ɔsensum ⁊ vota que a rationis tramite nõ discordant effectu ɔsequẽte complere. Ea ppter dilecti in dño filij vestris iustis postulationib⁹ grato cõcurrentes assensu eccłiam de scardeburg cũ omnib⁹ ptinencijs ⁊ libertatib⁹ suis sicut scripta auctentica Ricardi illu

ftris Anglorũ regis epm facta testanť qui vobis eandē ecclesiam pia largitione in ppetuam elemosynā concessit ad pcurationē abbatũ capľi generalis/deuotioni vestre auctoritate apostolica ɔfirmamus ⁊ p̄sentis scripti patrocinio cōmunim⁹. Statuentes vt nulli oīno hominũ liceat hanc paginā nostre confirmationis infringere/vel ei ausu temerario ɔtraire. Si quis autem hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei/ ⁊ beatorũ Petri ⁊ Pauli apľoꝝ ei⁹ se nouerit incursurũ. Datũ Laterañ. v. Idus Februarij. Pontificat⁹ nostri Anno tertio.

Celestinus Ep̄s seruus seruorũ dei. Dilectis filijs abbati et cōuentui Cisterciẽ. Salutē ⁊ apľicā benedictionē. Iustis petentiũ desiderijs dignũ est nos facilē p̄bere cōsensum ⁊ vota q̄ a rationis tramite nō discordant effectu ꝓsequente complere. Ea ꝓpter dilecti in dño filij vestris iustis postulationib⁹ grato cōcurrentes assensu ecclesiā de Scardebourg cũ omnib⁹ ꝑtinētijs suis ⁊ libertatibus sicut auctētica scripta carissimi in christo filij nostri Ricardi illustris regis Anglorũ exinde facta testantur qui vobis ad pcurationē abbatũ capituli generalis eādem ecclesiā pia largitione donauit de volũtate ⁊ assensu venerabilis fratris nostri Ganfredi eboraceñ archiepi tunc electi sicut eiusdē auctenticũ scriptũ testatur. Et sicut in litteris venerabilis fratris Iohannis anagum̃ prenestiñ epi/ tunc legati in Anglia cōtinetur deuotioni vestre auctoritate apľica cōfirmamus ⁊ p̄sentis scripti patrocinio cōmunimus/statuētes vt nulli oīno liceat hanc paginā nostre cōfirmationis infringere/ vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autē hoc attēptare p̄sumpserit/indignationē omnipotētis dei ⁊ beatorũ Petri ⁊ Pauli apľorum eius se nouerit incursurũ. Datum Laterañ. ij. kl. Octobris. Pontificat⁹ nostri Anno secundo.

Cuius donationis intuitu patres ordinis omnē ingratitudinis maculā vitare cupiētes eidē deuotissimo regi anniuersarium sollēne singulis annis in quolibet ordinis monasterio feria tertia post octauas pasce celebrandum concesserũt. Prima

collecta/Presta dñe quesumus. Secũda/Fideliũ deus. Quã quidẽ ecclesiam a dicta donatione vsq₃ circiter ad annũ domini M.ccc.lxxx. rexerunt monachi de Cistercio illuc ab abbate suo transmissi/quorũ plures ibidẽ sepulti miraculis florere dicuntur/ ꝛ ad eorũ sepulchra populus deuote recurrit. Interim valde multi tractat⁹ ꝛ littere sup his fuerunt cõfecte que in Cistercio seruanẗ/singulisq₃ annis ex fructib⁹ dicte ecclesie plura bona ad Cisterciũ mittebanẗ. In grauescentib⁹ autẽ bellis inter Franciã ꝛ Angliam dicta ecclesia fuit de manib⁹ Cisterciensiũ sublata q̃uis dictis guerris nullã dedissẽt causam/ ꝛ prioratui de Brindelingteñ ordinis canonicorũ beati Augustini vicino in custodiã cõmissa. Sed nõ obstãtibus diligẽtijs ꝛ expẽsis maximis Cisterciensiũ necdũ recuperari potuit/licet inclite memorie dñs Ricardus rex qui nõ est diu vt dicitur in bello fuit occisus/multa deuotione accensus sollicitatorib⁹ nostris ꝓmisisset/aut ecclesiam illam ordini restituere/ aut aliã eiusdem valoris ordini liberaliter dare vt dicti anniuersarij bonorũq₃ spũaliũ que fiunt in toto ordine particeps redderet̃.

Donũ dñi Bele regis Vngarie de libertatib⁹ ordini cõcessis/ videlicet q̃ ꝑsone ordinis in regno suo ꝛ terra sua ea vtantur libertate qua in Francia vtunẗ. Et q̃ possunt secure intrare ꝛ exire dictũ regnũ cum voluerint.

Ego. b. dei gratia Vngarie/Dalmacie/Croacie/ Rameq₃ rex. Notũ volo fieri ꝑsentibus ꝛ futuris ad petitionẽ dilectissimi nostri P. abbatis Cistercij omnib⁹ claustris Cisterciẽñ ordinis que constructa vel cõstruẽda sunt in regno meo/ me ꝓpria benignitate indulsisse/vt ea libertate in tota terra mea vtanẗ quã in Francia obtinere noscunẗ/indulsi etiã eisdẽ vt vbi reg-

ni mei turbatio impedierit liceat eis qui noti fuerint in eisdem claustris/ꝛ ꝑ eos etiã ignotis monachis vel cõuersis cũ seruiẽ-tibus eorum libere ingredi ꝛ egredi cũ necessitas eoꝝ exegerit. Et vt hoc ratum imꝑpetuũ habeatur/sigilli nostri impressione muniui presentibꝰ Petro abbate Cistercij. Uicel' abbate de Parisio/Guill'mo priore Cistercij /Petro ꝛ Seruio monachis Cistercij/Saulo cancellario meo/ ꝛ magistro Crispino. Anno ab incarnatione dñi M.c.lxxxiij.

Carta dñi Bele regis Ungarie per quam dat sancto cõuentui Cistercij in subsidiũ expeñ quas singulis annis ad vsum capi tuli generalis sunt facturi/ certas ecclesi-as intus nominatas pleno iure ad ipũm tunc ꝑtinentes in quibus diocesanus ni hil iurisdictionis habet. Promittitq; sol uere eisdẽ Cisterciẽ quolibet anno cen-tum marchas argenti donec ip si pacifice illis gaudeant ecclesijs.

Bela dei gratia Ungar'/Dalmac'/ Croac'/ Rame/Ser-me/Galic'/Lodom/Cumameq; rex vniuersis christifidelibus ꝑsentẽ paginã inspecturis. Salutẽ in vero salutari. Qua bone rei consensum ꝑbere ꝛ ꝑsentis vite subsidiũ ꝛ future remunera tionis expectat premiũ vt diuini operis fructum circa pietatis opera ꝓpensius exequentes temporalia felici cõmercio sempi-ternis cõmutemus/ꝛ vt regularium viroꝝ qui iuxta euange-licam veritatem ꝛ regulam beati Benedicti relictis omnibus christo/spretis diuitiarum iactantijs/iugiter inherentes men-te deuota famulantur vtilitatibus ꝓuidentes eorundẽ ꝑcibus

nos ac nostri successores vnacū regnis nostre iurisdictioni subiectis in pace ppetua pseuerent sancto ac venerabili cōuentui monasterij Cistercij in subsidiū expensarū quas annis singulis ad vsum generalis capituli totius ordinis sunt facturi quasdam ecclesias in Burcia in partibus trāsiluanis/ videlicet castrum sancte Marie/montē sancti Petri/montē mellis/ ꝛ tartilleri/in quib⁹ diocesanus epus nihil iurisdictionis obtinet/ sed ad nos specialiter ꝛ immediate ptinet/ cū puentibus ꝛ iuribus ac omnibus suis ptinentijs duximus pferendas. Statuentes futuris tēporibus inuiolabiliter obseruari vt infra parrochias seu territoriū dictarū ecclesiarū nulla deinceps absq̧ ipsorū cōsensu ecclesia vel capella de nouo cōstruatur/nec altaria erigant/nec cimiteria cōsecrentur. Si vero ipsorū pmissione ꝛ consensu edificata fuerit/ad eosdem fratres pleno iure deuoluant. Verū quia tēpore nostre collationis ecclesie pnominate nondū vacabant/ ꝛ ideo Cisterciēn earū puentus ad plenum adipisci nō poterant/ordinauimus ꝛ inuiolabiliter volumus obseruari/ vt hi qui earūdē ecclesiarū puentus ad psens pcipiunt fratribus Cisterciēn/ vel eorū nuncio vnā marcā argēti de qualibet ecclesia singulis annis in assumptiōe beate Marie soluere teneant/omni ɔdictōe ꝛ dilatōe cessante/ vt ex h euidenter appareat easdē ecclesias nomine Cisterciēn quo aduixerint detineri/ꝛ ius patronatus ad ipsos Cisterciēn imppetuū ptinere. Interim aūt q pfatis ecclesijs vacantib⁹ Cisterciēn earum puentus ad plenū valeant possidere singulis annis in assumptione beate Marie de camera nostra apud Stringoniū centū marcas argenti eisdē Cisterciensib⁹ integraliter psolui faciemus. Sed postq̄ pdictas ecclesias libere possederint nos a solutione centū marcarū erimus expediti. Ut igitur hec nostre concessionis pagina inuiolabilis in posterū pseueret eam duplicis sigilli nostri munimine fecimus roborari. Datū Bude per manus magistri Stephani aule regie cancellarij ꝛ pposati titulēn Stringoniēn sede vacāte/venerabili Ugulino Coloceñ archiepo/Bartholomeo quinq̧ ecclesieñ/Gregorio Jaurieñ epo Cleto Agrieñ/Bartholomeo Uespmieñ epo/Mathia Uacieñ

epo z Postulato Stringonien/Regnaldo vtrasiluano episcopo/Stephano zagrabien/Basileo cenadien/Benedicto Varadien episcopis ecclesias dei feliciter gubernatibus/Benedicto ppposito buden z aule regie vicecancellario/Thoma pposito sancti Laurentij z comite capelle nostre/Dionisio palatino et comite de zomuk/Johāne dño syrmie z comite poachien/Andrea comite posonnen z iudice curie nostre/Dominico magistro teuuarnicoꝝ z comite brichorien/Matheo magistro dapiferorū z comite nitrie/Dionisio magistro agasonū z comite timisien/Laurētio magistro pincernarū z comite agasonū/Pēsa vuiaovuoda Oslubano de zeurē demetrico comite brudugl Blasio comite de keuue/Paulo comite alben/Balduino comite ferreicastri/Chaku comite supurmien/Luca comite musunen/Demetrico cenadien/Saulo orodien/z ceteris q̄pluribus comitatus regni nostri tenentibus. Anno gratie M.cc.xl.xij. kl. Aprilis. Regni autē nostri Anno quinto.

Donatio pcedens in duabus cartis sollēnissimis cōtinetur. Quarū altera sigillo aureo est munita.

Dominus Hugo dux Burgundie veniens ad capitulum generale Cistercij z susceptus ad participationē beneficiorum z orationum ordinis cōcedit omnibus abbatijs ordinis q̄ securi pergāt per terram suam portentq̄ꝫ/ ducant/ et vendant res proprias absq̄ꝫ pedagio/minagia/vēta z omniū alia costumia.

Anno ab incarnatione dñi M.c.lxx. Ego Hugo dux Burgundie fui in generali capitulo Cistercij z ibi per manus Gui-

chardi archiepiscopi Lugdunēsi/ ꝛ Petri archiepiscopi Tharē tasieñ/ ꝛ Alexandri abbatis Cistercij/ ꝛ omniū abbatū qui aderant in beneficijs ꝛ orationib⁹ totius ordinis susceptus pro remedio anime mee ꝛ parentum meorū cis largitus sum vt fratres de omnibus abbatijs ipsi⁹ ordinis per omnē terram meā securi pergant res ꝓprias absq; vllo pedagio / minagia/ vēta/ ꝛ omniū alia costuma ducant portent ꝛ vendant ꝛ ad ꝓprios vsus necessaria emant. Et ne donū hoc mihi ꝛ ipsis tam vtile ab aliquo dei inimico ꝛ nostro infringatur/ sigillo meo cartam hec continentē cōmunio. Factū est donū hoc in generali capitulo Cisterciēn sicut prescriptū est coram archiepiscopis ꝛ abbatibus qui cōuenerant presente auunculo meo comite Stephano de Sencerre/ Guiardo de Fauermi/ Guilhelmo de Orgul/ ꝛ multis alijs.

Dominus comes Burgundie concedit omnibus abbatibus sancti ordinis Cisterciēn in capitulo generali publica vectigalia ad redditum thelonei sui pertinētia/ ꝛ quascunq; exactiones que solent exigi a vendentib⁹/ ementib⁹/ ꝛ transeuntibus per dictū comitatum.

Raynaldo dei gratia Venerabili Cisterciēn abbati omnibusq; eiusdē sancti ordinis abbatib⁹ Raynaldus comes Burgundie Salutem. Memini quōdā me in capitulo Cisterciēn in presentia domini Stephani abbatis publica vectigalia ad redditū theloncí nostri pertinētia/ ꝛ quascūq; exactiones que a vendentibus/ siue ementibus/ seu transeūtibus sollenniter solent exigi in toto comitatu meo omnibus vestri ordinis hominibus in memoriā mei ꝛ parentum meorum imperpetuū remisisse. Quod vt firmū ꝛ inconcussum deo auctore ꝑmaneat/

litteras istius donationis sigilli nostri munitione dotatas per dominũ Poncium abbatẽ Speciose vallis ad sanctitatẽ omnium vestrum direximus. Testes huius doni sunt Petrus de treua/Decanus sancti Stephani ꝛ archid. Hieremias de roise Wido liabbas/Stephanus de chenuis.

Dominus comes palatinus Burgundie concedit omnibus abbatib⁹ sancti ordinis publica vectigalia sui thelonei in dicto comitatu ꝛ quascunqꝫ exactiones que a vendentibus/ementibus/seu transeuntibus exigi solent.

Guidoni dei gratia Venerabili Cistercieñ abbati/omnibusqꝫ eiusdẽ sancti ordinis abbatibus. Otho dei gratia palatinus comes Burgundie Salutẽ. In memoriã mei ꝛ parentũ meorum publica vectigalia ad redditũ thelonei nostri pertinẽtia ꝛ quascunqꝫ exactiones que a vendentibus siue emẽtibus seu transeuntibus sollẽniter solent exigi in toto comitatu meo omnibus vestri ordinis hominib⁹ sicut auus meus Raynandus scꝫ pie memorie imperpetuũ concessit ꝛ nos concedimus. Quod vt firmũ ꝛ incõcussum permaneat litteras istius donationis sigilli nostri impressione munitas/ad sanctitatẽ oĩm vestrum dirigimus. Et quicunqꝫ hanc donationẽ frangere presumpserit/iram ꝛ indignationẽ nostram se sciat incursurũ. Testes hui⁹ rei sunt magister Daniel/Hugo monach⁹ Cistercieñ/Fromundus de tremolai/Wilhelmus de pesmes.

Dominus rex Danorũ ꝛ Sclauorum cõcedit fratribus de Cistercio vt quotiens

visitatores eorum inerint ad partes suas habeant vite necessaria gratis ab exactoribus et villicis suis/et sint liberi a theolonei exactione.

V. dei gratia Danorū Sclauorū rex omnibus in regno suo cōstitutis. Salutē ⁊ gratiam. Significamꝰ vobis qđ misericordie ⁊ pietatis intuitu fratribꝰ de Cistercio hanc cōcessimus immunitatē vt quotienscūqꝫ visitatores eorū ad partes nostras venerint/apud exactores nostros ⁊ villicos gratis habeant vite necessaria/⁊ in foris ⁊ in portubꝰ sup rebus quascūqꝫ cōparauerint vel quocūqꝫ modo habuerint immunes sint ⁊ liberi a thelonei exactione. Et ne quis huic nostre donationi cōtraire audeat/ipsam sigilli nostri impressione ⁊ litterarū testimonio cōfirmamus. Quod si quis cōtra hanc nostrā libertatē venire presumpserit/indignationē nostrā se nouerit incursurū. Datū Anno incarnati verbi M.cc.xxix.vj. Nonas Martij.

Dominus comes Lugdunē ⁊ Forē remittit pedagium ⁊ leidam pro omnibus rebus eorum qui sunt sub obedientia abbatis Cistercij que transferuntur per terram suam.

Beatissimo patri suo ⁊ domso carissimo dei gratia Cistell domus sanctissime abbati sanctissimo G. Lugdunē atqꝫ Forē comes qualiscūqꝫ seipsum ⁊ sua/pedagiū ⁊ leidam ꝓ rebus vestris ꝓprijs in terra mea vbiqꝫ vendendis ⁊ emēdis vel trāsferendis tam vobis q̄ alijs omnibus subditis vobis ⁊ obedientibus imperpetuū diuino intuitu remitto/ sicqꝫ ab heredibus meis voluntatis mee dispositione inuiolabili tenendum

esse pmitto. Vestre autẽ sanctitati pater optime supplicare nõ cesso quaten⁹ abbatiũ vestroꝝ omnib⁹ orationibus me peccatorem miserũ ⁊ mandatorum dei transgressorẽ infelicissimũ cõmẽdare dignemini singulis si placet iniungẽdo/vt ⁊ ipsi reuersi fratrum suorum orationibus me et mea commendare dignẽtur. Val.

Comes Foreñ confirmat donationem factam per patrẽ suum omnib⁹ abbatijs ordinis de pedagio leida ⁊ omni exactione omnium rerũ ordinis que portãtur per terram suam.

Ego Gingo dei gratia comes Foresi. Notũ volo fieri omnibus p̃sentes litteras inspecturis qđ bone memorie Gingo pater meus dedit deo ⁊ beate Marie Cistercij fratribusq; ibidem deo seruientibus. Sed ⁊ omnibus abbatijs eiusdẽ ordinis pedagiũ/leidam/ ⁊ omnẽ aliam exactionẽ pro rebus suis ꝓprijs in tota terra sua vbiq; vendendis vel emendis vel transferendis. Ego quoq; ꝑ remedio anime mee ⁊ vxoris ⁊ eiusdẽ patris mei predictã elemosynã concedo/laudo/ ⁊ p̃sentis scripti sigilliq; mei testimonio cõfirmo. Actũ anno dñi Millesimo ducentesimo vicesimoquinto.

Dominus vicecomes Massilieñ cõcedit omnibus de ordine ꝙ securi trãsire possint per vrbem Massiliam ⁊ per omnem terram suã/necnon vendere ⁊ emere absq; omni exactione vt sit particeps orationum ordinis.

2 4 5

Reuerentissimo G. dei dispositione Cistercieñ abbati vni
uersoq; sanctorũ patrũ capitulo. R. Ganfredi cognométo bar
ralis eiusdẽ gratia vicecomes Massilie indeficientẽ in sancta
ꝓfessione leticiam. Quũ teste humani generis redemptore/ nõ
habẽt opus sani medico sed qui male habent/ multis ⁊ immẽ
sis peccatorũ depressus grauaminibus diuina fauente gratia
remedia a potentib⁹ subueniendi expostulo. Siquidẽ ab om-
nipotentis dei ineffabili bonitate ingenti impietate ⁊ iniquita
te mea longe factus nisi forte in eo dixerim esse mecum. qd gra
tia ipsius iniquitatẽ meã ego cognosco/ ⁊ peccatũ meũ coram
me est semp ad eius assessores ⁊ collaterales atq; ipso testante
amicos/id est ad vos orationũ vestrarũ suffragia implorando
cõfugio. De vestri ergo ordinis abundanti caritate cõfisus ab
sens licet corpore p̃sens tamẽ mente instanti deuotione depo-
sco vt me in fratrem ⁊ fidelem recipiatis/ ⁊ ꝓ anima bone me-
morie fratris mei Guilhelmi grossi iuges dño preces fundatis
⁊ vtrunq; omniũ bonorum vestrorũ participẽ faciatis/ atq; in
gens missarũ debitũ quod pro eo teneor persoluere intuitu caritatis si placet ex parte releuare curetis/vt a nobis semper im
pleatur quod apostolus p̃cepit/Alter alterius onera portate/
⁊c. Ego em̃ qui spiritualia a vobis requiro non quidẽ indignũ
sed paruum duco cũ temporalia vobis porrigo hoc tamẽ con-
cedo laudo ⁊ iure ꝑpetuo confirmo qd sicut abbates vestri or-
dinis qui mihi vicini sunt/ita ⁊ omnes longe vel ꝓpe positi li-
beri ⁊ securi ab omni exactione in vrbe Massilia/⁊ per omnem
terram meam eant ⁊ redeant vendentes ⁊ ementes queq; sibi
fuerint necessaria.

Dominus comes Flandr̃ ⁊ Virom̃ intu
itu fraternitatis ordinis sibi cõcesse dat
vniuersis fratribus ordinis vt ipsi cum
vniuersis que ipsorum sint transire pos-

sint per terram suam liberi ab omni tra-
uerso z pedagio.

Uiris venerabilibus dominis z amicis carissimis abba-
ti toti
capitulo Cistercien ordinis Ph. Flandr et Uiroman co-
mes Salutē z sincerā dilectionē cum plenitudine voluntatis
vniuersitati vestre grates copiosius refero de fraternitatis ve-
stre cōmunione que mihi a vestre caritatis liberalitate proxi-
mo anno benigne indulta est/ Unde z vniuersis fratribus or-
dinis vestri liberaliter concedo vt ipsi cum vniuersis que ipso-
rum sunt ad vsum eo necessaria ab vniuerso trauerso z peda
gio liberi p terram meā transeant imppetuū.

Domin9 Girardus comes Matisconen
cupiens fieri particeps orationū ordinis
dat omnibus fratribus eiusdē ordinis
liberam potestatē eundi ducendi z ven-
dendi res pprias z emendi per omnē ter
ram suam z per aquas absq pedagio vel
alia exactione recipitq omnes fratres or
dinis z res eorum in sua tuitione et cu-
stodia. zc.

In dei nomine Ego Girardus comes Matisconensis
cupiens fieri particeps orationum z spiritualium beneficio-
rum fratrum ordinis Cistercij pro remedio anime mee z paren
tum meorum in generali capitulo abbatū ordinis Cistercij de
di z concessi omnibus fratribus ipsius ordinis liberam pote-
statem eundi/ ducendi/ portandi/ z vendendi res proprias et
emendi ad omnia sibi necessaria per omnem terram meam z
per aquas absq pedagio z omni alia exactione vel costuma

Omnes etiã fratres ordinis Cistercieñ ꝛ omnes res eoꝝ in tui-
tione mea ꝛ custodia recepi/ vt libere ꝛ secure per totã terram
meã ipsi ꝛ res eorum eant ꝛ veniant/ ꝛ si forte damnũ aliquod
in terra mea ipsi aut res eorũ fecerint capitale reddendo liberi
ꝛ quieti remaneant. Huius rei testes sunt magister Arpin⁹ no
tarius meus/ Wilhelm⁹ de chamijs/ Wilhelmus de ceis/ Hum
bertus de paerna. Ut autẽ hoc donũ ratum semꝑ ꝛ inconcur-
sum permaneat sigilli mei impressione cartam hanc confirmo.
Anno ab incarnatione dñi Millesimo centesimo septuagesi-
motertio. Rege Luduico regnãte.

Dominus montis beleti dat omnib⁹ ab batijs ordinis Cistercieñ liberum transi tum ꝑ terram ꝛ aquam in tota potestate sua sine pedagio exactione ꝛ seculari con suetudine.

Ego Delardus dñs montis beleti volo notũ fieri presen-
tes litteras inspecturis/ quod Delardus pater meus ꝓ reme-
dio anime sue ꝛ omniũ tam predecessorum ꝗ̃ successorũ suorũ
me p̃sente ꝛ laudante dedit beate Marie Cistercij ꝛ fratribus
ibidẽ deo seruientib⁹ sed ꝛ omnib⁹ abbatijs Cistercieñ ordinis
in ꝑpetuã elemosynã liberũ transitũ ꝑ terrã ꝛ aquã in tota po-
testate mea sine omni pedagio ꝛ exactione ꝛ cõsuetudine secu-
lari de omnib⁹ rebus suis/ ꝛ hoc ipsum laudauit Agnes mater
mea. Ut autẽ illa donatio maiorẽ obtineat firmitatẽ ego ipsã
presentis scripti ꝛ sigilli mei patrocinio cõfirmaui/ ꝛ venerabi-
lem Pontiũ Matisconeñ epm diligenter rogaui/ vt hoc ipsum
sigilli sui appositione muniret/ ita qḋ si successu tẽporis aliquis
cõtra p̃dictã donationẽ veniret p̃fatus epus ꝛ successores eius
in illum excõicationis sententiã ꝓmulgarent. Ego igitur Pon
tius Matiscoñ epus prescripte donationis scripto sigillũ meũ
apposui ad p̃ces viri nobilis memorati.

Dominus Virduni in capitulo generali dedit toti ordini pedagia et ventas et quicquid de iure suo exigi potest.

Ego Guido dñs virduni Notũ esse volo p̄sentibus et futuris qđ hierosolymã pfecturus veni Cisterciũ videre fratres et eorũ orationib⁹ iter meũ cõmendare. Cũ ergo essem in capitulo dedi ecclesie Cisterciẽ et toti ordini pedagia et ventas/ et quicquid de iure meo exigi põt/tam p terram q̄ per aquã in omni potestate mea vt videlicet res pprias ferre ac referre et vendere/ et quod ad vsus pprios necessarium fuerit emere libere possint absq; omni exactione. Hoc idẽ concessi ecclesie sancti Stephani Diuioneñ et grangijs eius. Huic donationi p̄sentes erãt Heruenis abbas sancti Stephani Diuioñ/ et Garinus canonicus eius/ Guido achermus et Wills fratres. Ipsum donũ postea apud Virdunũ laudauit mater mea Acelma/ et vxor mea Achacia p̄sente auuũculo meo Artallo/ Josbto de Salmacia/ Miuardo de paschis/ et pluribus alijs. Actũ est hoc anno incarnationis dñi. M.C.lxxiiij. p manũ domini abbatis Cisterciẽ Alexandri. Laudauit etiã hoc donũ filius me⁹ Guido.

Domin⁹ de impouualdo remittit toti ordini Cisterciẽ pedagiũ et omnẽ exactionem per totã terram suam.

Notum sit omnibus tam futuris q̄ presentib⁹ qđ ego Almaricus dominus de impouualdo remisi toti Cisterciẽ ordini per vniuersam terram meã pedagiũ et omnẽ exactionẽ ita vt omnes transeuntes ab omni consuetudine sint liberi et quieti. Testes Alexander Cisterci/ Petrus accincti/ Jacobus caritatis/ Gerardus theoloci abbates/ Comes Stephanus/ Wilhelmus de cres/ Rainaldus de monte bys.

Domin⁹ Castri Jureñ alias Myroaz cõcedit omnib⁹ habitũ ꝛ tonsuram Cisterciẽ ordinis habentib⁹ liberũ transitum per omnẽ terram suam ꝓ ipsis et rebus eorum absq; pedagio ꝛ exactione.

Ego Henricus dominus castri Jurensis qđ alio nomine dicitur Myroaz laude ꝛ assensu Amaldrici ꝛ Hugonis filiorũ meorũ concedo imppetuum liberum trãsitũ per omnẽ terram meã omnibus qui habitũ ꝛ tõsuram Cisterciẽ ordinis habuerint tam sibi q̃ vecturis ꝛ rebus suis absq; pedagio ꝛ absq; vlla exactione ꝓ remedio anime mee ꝛ antecessorum meorũ in testimoniũ huius cõcessionis presenti pagine sigillũ meum appo sui. Actũ anno dñi M.cc.xxvij.

Dominus de Melin dat vniuersis ecclesijs Cisterciẽ ordinis pedagiũ quod habet apud melin ꝛ in tota terra sua de omnibus rebus quas duxerint vel portauerint ꝛ occasione eius fecerunt eum participem omniũ bonorum que fiunt in domibus eorum.

Nouerint vniuersi presentes litteras inspecturi qđ ego Gossuinus miles de Melin assensu Elisille vxoris mee ob peccatorũ nostrorũ ꝛ antecessorũ nostrorũ remediũ assequendũ in perpetuã contuli elemosynã vniuersis ecclesijs Cisterciẽ ordinis pedagiũ qđ habeo apud Melin ꝛ in tota terra mea de omnibus reb⁹ quas duxerint vel portauerint ꝓprijs vecturis siue cõducticijs in vsus ꝓprios expendendis/ ipsi vero his bñficijs

non ingrati nobis omniũ bonorum que in domibus suis faciunt ꝛ de cetero fient participiũ concesserunt/in cuius rei testimoniũ presens scriptũ sigilli nostri appensione duximus roborandũ. Actũ anno dñi M.cc.xxiij.

Comes Maurian̄ accipit in suã custodiã fratres Cistercien̄ intrãtes in terrã suã.

Thomas comes Maurian̄ ꝛ in Italia March̄ omnib⁹ castellanis ꝛ ministris ceterisq̄ fidelibus suis ad quos presentes littere puenerint Salutẽ ꝛ omne bonũ. Noueritis qđ nos accepimus in nostrã custodiam fratres Cistercien̄ qui veniunt ad emendos pices in terrã nostram rationẽ faciendo ꝛ accipiendo vnde vobis ꝑcipimus vt ipsos ꝛ eorũ res ab omni homine defendatis. Actũ in villanoua Anno gratie. Millesimo ducentesimo decimonono kl'. Januarij.

Alij innumerabiles inclitissimi tam Aragonũ/Castelle/Nauarre//Portugallie/q̄ʒ reliqui orbis reges/duces/comites/ ꝑncipes/barones milites/potentes cõmunitates/ꝛ etiam plures archiepiscopi/episcopi/ꝛ ꝑsules vicarij christi/ apostolorũ successores amplissimos fauores/ priuilegia/ libertates/ gratias/ cõmoditates Cistercio ordiniq̄ʒ Cistercien̄ ĩtuitu sanctimonie ꝛ deuotionis eorũ contulerunt/quas si magis in speciali declarare vellemus/tediũ forte multis afferemus.

Breuis quorundã sanctorũ ac beatoꝝ enumeratio ex amplissimo eorum numero qui sub huius sacri Cistercien̄ ordinis habitu ꝛ obseruantia altissimo pure famulando ob probatam vite sanctimoniã ꝑclaramq̄ʒ ꝛ euidentẽ miraculorum ostensionem/feliciter cum eo regnare creduntur/ a libro qui exordium Cistercij dicitur/ a vita ꝛ operibus beati Bernardi/ a multis sanctorum historijs ꝛ tractatibus ꝛ ab nostris itinerarijs/in diuersa ordinis monasteria per varias mundi regiones lustrãdo

2 A 8

⁊ reformando cōfectis extracta. Quorū hi quos dominus per sancte matris eccl'ie determinationē in sanctorū cathalogo cōscribi ⁊ eleuari voluit/ merito sancti/ alij vero beati/ ꝓprie dicūtur. Licet quādoq; vnū ꝓ alio ponatur.

In Cistercio potissime inter ceteros floruerunt abbates sancti/ Robertus/ Albericus/ Stephanus/ Raynaldus/ Gozuuinus/ Fastredus/ Gillebertus/ Alexander/ Conradus/ cuius vt in libro de apibus habetur digiti sacrati nocte studendo ꝓ candela lucebant/ Johannes/ duo monachi/ Bernardus prefati Stephani fili⁹ spiritualis/ qui ⁊ ipm primū Clareuallis abbatē instituit/ Hugo postea Pōtigniaci abbas/ Johānes postmodū Boneuallis venneñ abbas prim⁹/ Gerardus pridē miles strēnu⁹ bti Bernardi frater german⁹ cellarari⁹ Clareuallen̄ Hubertus/ Guerricus sequēti tempore prim⁹ Igniaci abbas/ Hugo/ Stephanus/ Balduinus/ Algothus/ ⁊ alij plures libro secūdo vite beati Bernardi enumerati/ Rogerus deinde primus Ellanci abbas/ Johannes postmodū Valeñ episcopus/ Alij inumerabiles sacri huius ordinis institutores/ Quorum plures e Cistercij gremio ad diuersorū monasteriorū fundationem missi fuerunt/ alij ibidē in christo quieuerunt. Tanto sanctoꝝ numero aggregari meruit in Cistercio frater Alanus magnus/ doctor famosus/ ⁊ humilis cōuersus. In Pontigniaco abbates/ p̄dictus Hugo/ qui postmodū Antisiodoreñ episcop⁹ Guichardus postea Lugduñ archiepiscopus/ In Claraualle abbates prelibatus Bernardus ex Cistercio direct⁹/ Robertus ex dimis/ Ganfridus fidelis olim Bernardi notarius/ Pōtius ex Grandisilua/ Gerardus etiā martyr ex fossa noua/ Petrus monoculus/ Henricus postea cardinalis. Monachi/ Gerhardus p̄fatus beati Bernardi germanus cellarari⁹/ Hubert⁹ prior/ Godefridus postea Lingoneñ episcopus/ Siluan⁹/ Bernardus/ postmodū papa Eugenius .iij. ⁊ alij plures/ In Narbona Jacobus furnerij/ postea papa Benedictus .xij. In Karoliloco abbas fuit Guill's/ vel Villm̄us/ postea Bituriceñ archiepiscopus qui antea in Pontigniaco professus ⁊ in fonte

Johānis abbas fuerat/ In Stamedio Petrus abbas/ et post modū Tharentasień archiepūs/ cuius corpus in Belaualle quiescit/ habitū ordinis longo tēpore tulisse dicunt/ Thomas Cātuariensis archiepūs/ et Edmundus in Pontigniaco quiescens/ necnō Guilłmus quondā abbas sancti Theoderici qui p parte vitā Bernardi cōpilauit/ In Bonaualle vienneń abbates pfatus Johannes postmodū epūs Ualentinus/ et Hugo mire sanctitatis/ Ibidē Amedeus monachus/ In Grandissilua Bertrandus abbas et Guilłmus quondā Mōtispessulani dn̄s monachus/ necnō cōuersus ille quē historie dicūt nihil preter hec duo vocabula/ Aue Maria/ sciuisse/ ex cuius ore post mortē iam tumulato liliū pdijsse/ et Aue Maria litteris aureis scriptū fertur/ In alpibus Garinus abbas/ In Fusniaco Reynaldus/ In Igniaco pfatus Garricus/ In elancio plibatus Rogerus/ In Locedio Oglerus abbas/ In Mereola Froillanus postea Legionneń epūs/ In valle paradisi castelle Martinus abbas/ In Obasma Stephanus primus abbas/ Ibidē alius Stephanus prior/ In Ualkenreide Ulkinus primus abbas de Sichē/ In Frigido monte Helinādus monachus sollennis historiographus/ In Longoponte Johannes quondā dn̄s de Monte mirabili monachus cuius miri actus legūtur/ In Bonofonte de tharesca Thomas prior/ In Bellalauda Anglie Uuilhelmus abbas/ In Reyualle Alridus monachus/ In Elemosyna Christianus monachus/ In Sauigniaco Aymo monachus/ In Chesiriaco Rolandus monachus/ In Haymelrode Dauid monachus/ In signiaco Arnulphus quondam sancti Nicasij abbas/ Et Gerardus quondā sancti Floriaceń abbas/ postea ibidem monachi/ In Nouo monasterio Hugo abbas/ In Caduino duo monachi quorū alter Petrus alter dicebatur/ In Porta celi Hugo monachus/ In Bebenhusen Gisebertus prior/ In sancto Bernardo frisie magister Ricardus/ et alius Emanuel episcopus Cremoneń/ In partibus Hassie in monasterio Hegena sanctus Conradus monachus et cancellarius ex claro Baronū sanguine oriundus/ multa miraculorū gloria cōtinue fulgens/ In sancto Sulpitio Uitalis cōuersus/ In ciui-

tate Placentina Franca monialis ꝛ abbatissa/ In monasterio de Uallibꝰ sernaij sanctꝰ Theobaldus abbas/ In Siluabenedicta Podień dioceß Margareta monialis ꝛ sacrista/ In Sconaugia Hildegundis que in habitu virili se fratrē Joseph nominans ibi sub habitu nouiciatꝰ spiritū domino impollutum reddidit/ In monasterio sancte Ualburgis Margareta sancta monialis. Sunt ꝛ alij plures in diuersis huiꝰ sancte religionis locis famuli dei qui miraculoꝝ claritate suam in dño sanctitatē ostenderunt/ circa quoꝝ descriptionē diucius insistere gratia breuitatis nō decreuimꝰ/ in spiritu humilitatis eos omnes orando vt sicut sub suaui iugo sacre huius religionis altissimo placuerunt/ sic etiā pij intercessores ꝑ ipsius defensione/ protectione/ ꝛ ad pristinum sanctimonie decus reductione efficiantur.

Paterna cōmendatio ordinis p dominū Alexandrum papā. iiij.

Alexander Epus seruus seruorum dei. Uenerabilibus fratribus archiepiscopis/ episcopis/ ꝛ dilectis filijs vniuersis abbatibus in Cistercień capitulo congregatis. Salutem ꝛ apostolicam benedictionē. Inter innumeras mundani turbinis tempestates/ quas contra ecclesiam dei ꝛ nos ipsos feruentis ꝑsecutionis procella cōmouit/ magnū nobis est prestitū deo promedente remedium/ cū vniuersitatis vestre feruentissima caritas nec pericula timuit/ nec adminicula denegauit/ ex his videlicet retributionis cumulū ex illis auctore dño patientie cōsecutura triumphus meminimus plane/ ꝛ cū omniū gratiarū actione recolimꝰ/ quā inuiolabili firmitate fluctuantē Petri nauiculam fidei vestre anchora seruauit in turbine/ qualiter etiā frequens orationū instantia

quasi iterũ dormientem in eadem nauicula saluatorẽ ingruente suscitauerit tempestate/ Ita vt sepe numero magnitudine stupefacti miraculi/ ꝛ ipsum glorificemus/quo mari ꝛ fluctibus imperante optata cepit arridere tranquillitas/ ꝛ vos penitus venerabiles habeamus/quorũ nobis suffragantibus meritis celestis credit placata maiestas. Accedit ad hec omnia dilectorum filiorũ nostrorũ Cistercieñ ꝛ Clareualleñ abbatum sollicitudo laudabilis ꝛ deuota/qui nõ humano instictu sed superni consilij spiritu prouocati/pro pace vniuersalis ecclesie labores maximos ꝛ pericula subierunt/quod tanto nobis ꝛ fratribus nostris gratũ est amplius ꝛ acceptũ quantũ eorum studium et laborem vniuerse dei ecclesie magis cõfidimus profuturũ/ maximeqꝫ speramus/quod pia eorũ instantia vestris orationibꝰ incessanter adiuta ad ordinis honorẽ ꝛ cõmodum/ꝛ adoptate pacis profectura sit incrementũ. Debitores ergo vobis pro tã multiplici caritatis vestre munere constituti vos ꝛ sacrum ordinem quẽ seruatis/omni qua possumus affectione diligimꝰ/ ꝛ eiusdẽ ordinis profectibus ꝛ augmentis amplissimo studio prompte sollicitudinis aspiramus / quandoquidem inutiliter videremur/superni agricole vicissitudinem gerere si plantationem quam plantauit dextera eius oportunis cessaremus imbribus irrigare. Eapropter vniuersitatem vestram per apostolica scripta rogamus mon[illegible]mus ꝛ exhortamur in domino quatenus recolentes qualiter hec plantatio sancta/ hec vitis fructifera/hec deniqꝫ vinea domini sabaoth sub primis ordinis patribus pullulauit/ ꝛ palmites suos longe lateqꝫ producens ad mortifera circumquaqꝫ venena pellenda flores protulit ꝛ odores effudit/peruigili custodia studeatis eorum in omnibus inherere vestigijs/per quos cooperante domino indeserto mundi huius flos huiuscemodi plantatus est honestatis / hi quoniam monastice fragilitatis contentissimi professores optimum ponentes in paupertate principium / totius efficientie assecuti sunt complementum/ecclesie clari episcopis ꝛ prelatis accepti atqꝫ in conspectu regum ꝛ principum fama et merito

gloriosi. De cetero nos et totum ecclesie sancte negociũ vestris deuotis orationib⁹ cõmendamus/orantes et ipsi vt omnipotens pater in cuius estis nomine cõgregati ordinatiões et opera vestra in beneplacito suo disponat/ et vos pariter ac subditos fratres ad spiritualia iugiter incremẽta ꝓmoueat. Adhuc qui predictũ Clareuallensem abbatem pro ineuitabili necessitate promoueri de pacis ab aduentu capituli duximus retinẽdum/eum a vobis petimus haberi excusatum/ sicut et de ipso Cistercieñ in patientia vos sustinere rogamus si forte contigerit/ et cum pro tanta necessitate celebrato capitulo reuocemus. Datum Beneuenteñ. xiiij. kl. Augusti.

Scriptum fauorabile Frederici imperatoris ad abbates ordinis Cistercieñ in capitulo congregatos in cõmendatione eorum et ordinis /peteñ in eorum fraternitate recipi/ et se defensorem ordinis declarando.

VEnerabilibus In christo patribus et amicis dilectissimis omnibus abbatib⁹ Cistercieñ ordinis F. dei gratia Romanorum rex semp augustus et rex Sicilie. Salutẽ in domino/ et ad omne beneplacitũ ipsorũ paratũ et expositum. Si iuxta veritatis vocem vbi duo vel tres cõgregati fuerint in nomine domini nostri iesu christi ipse in medio eorũ est/ quid credẽdum est vbi nõ solũmodo duo vel tres sed tot nobiles athlete christi/ tot excelse colũne ecclesie sue in nomine suo imo ad honorẽ nominis sui de diuersis mundi partibus coadunati sunt et congregati nisi q ipse in medio vestrũ habitat et spiritus su⁹

quē in vos ipse transfudit/ ꝛ sanctissima pectoꝛa vestra seipso inflammauit. De qua igitur re/ succensi flamma caritatis/ ꝑsenseritis certissime obtinebitis et fiet vobis. Et quicq̄d postulaueritis patrē in nomine dilectissimi filij sui domini Jesu dabit vobis affluenter ꝛ non impꝛoperabit. Credimus eñ imo vere scimus ꝙ tanta est sanctitas huius reuerendi oꝛdinis tanq̃ est placens tanq̃ suaue ꝛ acceptabile holocaustum oꝛationum vestrarū quod ei quotidie offertis sub carnis vestre maceratione ꝛ moꝛtificatiōe ꝙ omne id quod a creatoꝛe nostro duxeritis petendū cum pius ipse sit ꝛ pꝛomptus ad benefaciendū/ obtinebitis a multitudine miserationū suarum. Est etiā fides nostra nō vtiq̃ parua/ ꝙ hic mundus qui lubꝛicus ꝛ immūdus est ꝛ in maligno positus/ oꝛationibus vestris sustentatur/ ꝛ a facie furoꝛis illius tremendi iudicis/ cuius irā peccatis nostris accendimus defensatur/ auertendo suā quā meremur indignationē Cum igitur hoc firmissime credamus ꝙ ab ipso patre misericoꝛdiarum pijs oꝛationibꝰ vestris impetretis quicquid ab ipso in nomine vnigeniti filij sui humiliter postulaueritis/ nos qui peccati pondere recognoscimus oppꝛessos nos esse/ omni humilitate/ omni deuotiōe ab vniuersis vobis ꝛ singulis qui in nomine chꝛisti hic cōuenistis/ petimus ꝛ obsecramus omniū pꝛecum instātia quatenus in fraternitatē vestram nos recipiētes/ ꝛ in consoꝛtiū sanctissimū oꝛationū vestrarum nos colligentes speciales creatoꝛi nostro pꝛeces effundere dignemini/ vt gratia sua misericoꝛditer in nobis deleat ꝛ emendet quicquid hactenus cōmisimus ex humana carnis infirmitate/ ꝛ in his que sibi placita sunt nos confirmare dignetur. Et licet peccatoꝛes simus/ cum tamē per ineffabilē misericoꝛdiam Romani imperij gubernacula suscepimus/ det ipse nobis vestro pio interuentu spiritū iudicij ꝛ veritatis vt sic sub nobis regatur imperiū ꝛ disponatur vt ad laudem ꝛ gloꝛiā nominis sui sancta sua ecclesia quā in ara crucis sanguine suo redemit/ pacis gaudeat optata tranquillitate/ ꝛ nos post decursum tempoꝛalis huiꝰ imperij/ vna vobiscum ad imperiū sine fine mansurum peruenire possimus/ ꝛ ipsum videre in decoꝛe gloꝛie sue qui pꝛo nobis hu-

millis ⁊ despectus fieri non despexit. Et quia hoc timore meritorum nostrorũ obtinere formidamus/pijs orationib⁹ vestris hoc cõsequi posse speramus ⁊ optamus. Ceterũ quia signũ viuifice crucis die nr̃e coronationis vt labore ⁊ studio nostro terra sancta/terra illa quam calcauerunt pedes domini terra illa in qua dominus salutem omnium nostrum operatus est a manibus inimicorũ crucis christi/qui eam violenter detinent capiatur/suppliciter petimus vt vestris sanctissimis orationibus desideriũ nostrũ compleatur. Adhuc quia recognoscim⁹ quia omnino ea que diuina clemẽtia circa nos ⁊ in nobis misericorditer ⁊ miserabiliter operata est p dominũ ⁊ patrẽ nostrũ summũ pontificem sicut per vicariũ ⁊ ministrũ suũ dignata est operari petimus humiliter ⁊ deuote vt q̄r ad psoluendas debitas gratiarũ actiones ꝓ tantis beneficijs/nosipsos iudicamus insufficientes/vos vice ⁊ loco nostro hoc apud ipsum velitis pijssimis orationibus vestris ꝓmoueri/vltimo orationib⁹ vestris nos recõmendantes scire vos volumus q̄ omnibus dieb⁹ nostris huius sanctissimi ordinis defensores esse volumus et per omnia facta sua tanq̄ nostra ꝓpria promouere. Datum apud sanctũ Maborem.xij.kl.Septembris. Indictione.iij.

Pia et exhortatoria toti⁹ operis cōclusio.

Eya venerabiles et egregij patres/amantissimiqꝫ ac deuotissimi fratres/sacre huius religionis alumni et cultores spiritus vestros nedū per capreas/hinnulosqꝫ ceruoꝝ sed certe per viscera misericordie dei nostri/per vulnera preciosissimūqꝫ sanguinē dñi nostri Jesu christi/ac ꝑ illam eterne beatitudinis portionē quā sub gloriosissimo regine celi mantello finaliter expectatis adiuramus/obtestamur/interpellam⁹/hortamur et rogamus vt feruenti caritate cōsideratis p̄sentis voluminis tenoribus/nobilissima sancte religionis vestre exordia atqꝫ fundamēta attentius animo reuoluentes/ vos deinceps iugiter totos saltem in duobus sine fictione paratos/efficaces/et beniuolos exhibeatis/Primū vt in omni vita et conuersatione tanqꝫ veri sanctorum filij et successores/ad petrā vnde excisi estis/iuxta Esaie commonitionē attendentes/exemplo eorum qui vos in sancta vocatione ista tam gloriose precesserunt/ sacri ordinis vestri puritatem coram deo et hominibus obseruare studeatis Secundū vt amplissimo premissorū vigore priuilegiorū in religiose dilectionis vniformitate et concordia/ vos et vobis cōmissa seu credita quecunqꝫ bona murum defensionis pro domo dei/religioneqꝫ speciali sue intemerate genitricis constanti virtute opponatis. Est enim omniū religionum prima in ipsius virginis matris honorem dedicata/in qua sub suaui sancte reformationis iugo et obseruantia/nō solum sancti quorum nonnullos annumerare curauimus. Uerumetiā innumerabiles ex omni statu mundi iter regni celestis vobis ostenderunt. Nam crebro multi pontifices in vtroqꝫ statu reuerendi/ tante deuotionis odore attracti/ infulis depositis /simplicem cum dei famulis monachatum ducere gaudebant. Innumerabiles decani/ abbates/ archidiaconi/ cantores/ ceteriqꝫ ecclesie/ necnon aliorum ordinum prelati/mēte humili/ pauperes christi/patres vestros imitari studebant/ sua etiam quandoqꝫ loca sacro ordini supponentes. Regum quoqꝫ ac principum filij et nepotes/ nōnunqꝫ ipsi principes/reiecta glorie mūdialis

pompa /ad ordinis vestri humilē paupertatē cōfluebant/quorum nōnulli monachorū cucullā/alij conuersorū barbā/ ceteri fratrū laicorū statū eligebant/ Nouū ꝑfecto ⁊ grande spiritualis milicie spectaculū/inclitū nuꝑ videre militē in seculo gloriosum delicijs affluentē/iam gustato spirituali patrū vestrorum pane/ad christū conuersum cū hilaritate spiritus claustrū scopantē/coquine officijs prompte seruientē/ bubulci/ ouispilionis ⁊ aurige seruitio hilariter incumbentē/ pane ordeaceo/ faba/ lente/oleo ⁊ aqua suauiter reficientē/aliasq̧ religionis austeritates pre nimio regine celi amore claro pectore dulciter in huius religionis simplicitate ferentē. Non solū aūt premissos sacra suscipit religio/ verumetiā innumerabiles doctores /philosophos/rethores/medicos/dialecticos/iuriscōsultos/ ac theologos christo cum humilitate seruire edocuit/ quorū nomina scripta/opera ꝑclara/enarrare si volumus/nō minus q̄ stellas celi numerare temptaremus. Sublimiū quoq̧ exemplo ꝑsonarum alij inferioris gradus ad ordinis vestri gremiū cōfluebāt nobiles/burgenses/practici/mercatores/artifices laboratores ⁊ in plebe honorati diuites/qui temporalibus dispositis opibus se ⁊ quandoq̧ cum ingenti massa auri monasterijs donabant. Ex quibus taliūq̧ laboribus sumptuosa ceteris ꝑfecto clariora regine celi in hoc ordine constructa sunt edificia. Cuiꝰ meriti religiose ac christo deuote matrone participes fieri cupientes manus largas apponebant. Sic breui tempore ex quolibet orbis statu dn̄a mundi innumeros speciales famulos famulasq̧ sub hoc habitu celesti acquisiuit. Quid ergo iam nos faciemus aut coram sūmo deo dicemus/si quod absit/ tot qui nos ꝑcesserunt/qui viam paradisi in mundo nobis ostenderūt qui loca religioni aptissima nobis parauerūt/libros/cartas/ornamenta/domos possessiones/amicos/ꝓuisiones/ ⁊ queq̧ ad sancte cōuersionis obseruantiam necessaria magnifice reliquerunt/desides aut delicati milites seu in disciplinati successores sequi nolumus/aut certe cōtēnamus hec ꝑfecto sacra religio/que potior ad sancte regule beati Benedicti obseruantiā reformatio dicitur prout sanctissimi Bernardi aliorūq̧ patrū

scripta tradunt peculiaris est in terris familia gloriosissime ma
tris domini cuius viuendi formā sibi deuotis famulis primis
patribus nostris inspirasse certū est. Nam vltra spirituales re-
uelationes intimasqꝫ consolationes sepius fulgidissimo celi ci-
uium stipata comitatu eos visitabat/etiā visibiliter consolaba
tur/edocebat/adiuuabat/dirigebat. Obhoc ⁊ ipsa sacri huius
ordinis patrona/domina/protectrix/ ⁊ aduocata nominatur/
sicut ordo ipse primus est omniū ordinū in eius honorem de-
dicatus/cuius habitū tam monachorū ꝙ̄ sanctimonialiū tra-
didisse fertur/cum tante dignitatis auctoritate/merito ⁊ virtu
te/ vt diabolus nullam habeat potestatē in aliquē qui eo indu
tus moritur/saltem donec de ipso iudex viuorū ⁊ mortuorum
dederit sententiā. Deniqꝫ huius sancte vocationis tolerantia
ꝓ omnibus peccatis p̄cedentibus sufficiens creditur peniten-
tia/quinimo si ꝑ possibile demō aut etiam Judas humiliter et
integraliter sacri ordinis obseruantias custodirent/ de eorum
salute finali nequaqꝫ desperandū videretur/vnde ⁊ iuxta chri-
sti reuelationē/ infallibileqꝫ promissum perseuerantes in isto
ordine sub religiosa humilitate ⁊ obedientia infallibiliter sal-
uabuntur/has veritates similesqꝫ cōclusiones apertis litteris
docent sanctorū monimēta/⁊ inter cetera clarissimus liber qui
exordium Cistercij inscribitur/quarū participes in hoc seculo
⁊ in alio religiosam hanc familiam ꝑ vniuersa mundi climata
cōstituta participem faciat pijssimus dominus Jesus sue dul-
cissime matris precibus. Amen.

Carmen rithmicū in laudem Cistercij.

Gaude felix mater Cisterciū. firmamēti spera stelligera.
Paradisus lignorū omniū: quē diuina plantauit dextera.
Fons erūpens in quadrifluuiū: quo virtutū rigant̄ olera.
Te fundauit virgo ꝑpetua: trinitatis sacrum triclinium.

Arca noe cōtra diluuiū: saluandorū altior camera.
Tu columba deferens foliū: oliuarū pacis signifera.
Scala Jacob visa ꝑ somniū: penitētes mittis ad ethera.
Caritatis dispergens munera: saccus ciphi. Joseph peculiū.

Rubus ardens monstrans ꝓdigiū: castitatis vires ꝑ opera.
Uirga ducis dans mare preuiū: vita forti trāscendens aspera
Tu colūna ductrix fideliū ꝑ desertū ad montis supera.
Testamenta dans arca federa: eleuatus clipeus fortiū.

Uellus rore complutū nubiū pietatis exprimis vbera.
Fons maxille dans refrigeriū: lectionis frequētis littera
Funda Dauid ꝑ Jeiuniū: hostem frangens in carne tenera.
Sic cisterna Bethleem viscera reficiens pie precantiū.

Uirgo fouens regale sericū languidorū releuans onera.
Tu regine Saba cōuiuiū: contēplando subintras ꝓpera.
Thronus regis tu sanctuariū: tu altare expians scelera.
Currus ignis quē fert in aera: metus ⁊ spes dolor ⁊ gaudiū.

Cedrus montis hysopus valliū sūma tenēs: moderās infera.
Aquas scindens Helye palliū: mala spernis eligēs ꝓspera.
Helysei gratū tuguriū: in quo fessus refouet latera.
Tu vas nouū salis quo misera: corruptio sanat̄ fontiū.

Fons qui creuit in magnū fluuiū: tu es mater nr̄a sic libera.
Tuus ordo Cisterciensiū/ est in orbe sol lux ⁊ sydera.

Generale tuũ collegium: ꝑ virtutũ currens itinera.
Gloriosa virgo christifera: ad salutis ꝑducas brauiũ.
Amen

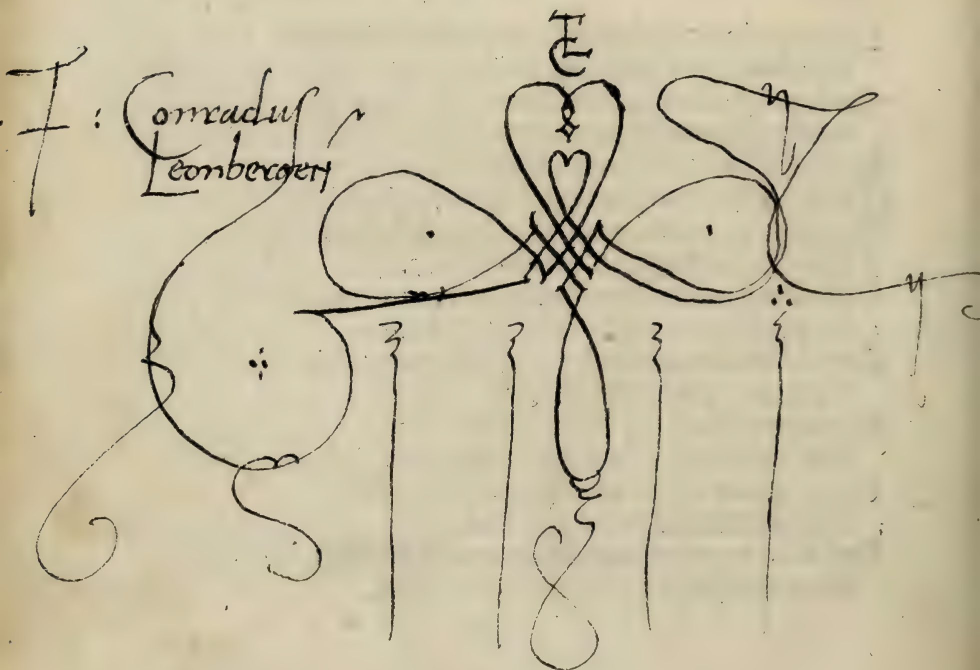
Opera ⁊ ipẽsa Reuerẽdissimi in christo pris ⁊ dñi: dñi Johãnis abbatis Cistercij sacre theologie eximij ꝓfessoris: ad omnium sui sacratissimi ordinis filiorũ consolationem ⁊ ꝑfectum/ hoc opus pluriũ summorũ pontificum priuilegiorũ/ quib⁹ dictus sacer ordo Cisterciẽ amplissime cõtra omnes iniurias ⁊ insultus: priuilegiatus est ⁊ munitus: emẽdatissime ⁊ integerrime impressum Diuione ꝑ magistrũ Petrũ Metlinger Alemãnũ. Anno dñi M.cccc.nonagesimoprimo.iiij. Nonas Julias.

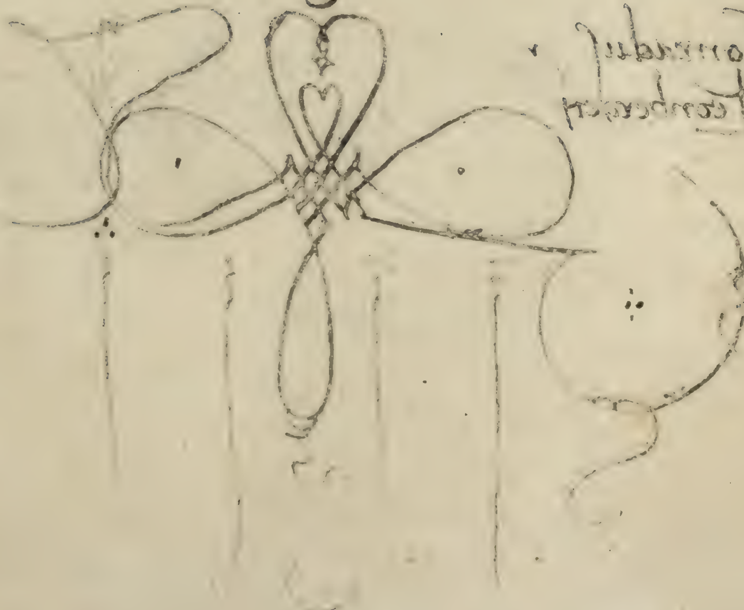
Finit Feliciter.

F. Conradus Leontori⁹ Mulbroñ beniuolo lectori Sal.

Quisquis es accipies istum qui forte libellum.
Ordinis eximij quisquis amator ades.
Per lege: que fuerant ignotis condita chartis:
Lectaq; continuo pectore volue tuo.
Hic tuus ordo sacer: p̃celso munere fulget.
Hic tua libertas: religionis honos.
Inuenies quantos pro te ex hausere labores.
Qui tibi sunt vera sedulitate patres.
Si quis erit moueat qui forsan prelia: ⁊ atris
Te premat insidijs: armaq; iniqua feret.
Excipe plumbatis celer hunc: ⁊ frangito bullis.
Ne timeas: vinces: nam tibi iura fauent.
Aspice pontifices sũmos: regesq; ducesq;
Qui penitus prestant libera colla tibi.
Vtere (quam longo tenuisti temporis vsu)
Libertate tua: subdit⁹ vsq; deo.
Et si iusta precor: monitusq; attendere nostros
Non dedigneris: que rogo pauca: tene.

Sit tibi secretum: retinet quod cūcꝫ libellus
Iste tuus: fugiat nec patiare ꝓcul.
Et quoscunqꝫ homines: quos nō Cistertius ordo
Contegit: euites parue libelle precor.
Nam tua si prodas alienis auribus: atqꝫ
Lumina te videant lurida: nempe peris.
Quare age sub tuto latebras hoc ordine querens
Nobiscum semꝑ delituisse velis.
Sed tu qui legis hec. merita qua laude Johannem
Cistercij abbatē concelebrare potes?
Ille etem̄ nulli sacra virtute secundus:
Ordinis et diue religionis apex.
Is tibi: sed ꝓprio confingens ere libellum:
Pontificum cartas innotuisse dedit.
Hunc tu perpetuo charum venerare parentem:
Et viuat memori semꝑ in ore tuo.

... quod ... valere duos ... omnis ...
... condictione ... post ... volo ... videre ut ...
regnum, ergo post ... volo ... videre ut ...
... sic, quod ... respondere debere, ... ut ...
... ultra quod ... quod ...
... per dominum ... visitare, quod dico ... visita...
... quod id fiat volo ... visitare.

Ohrisost. ... multotiens solvere ... si ... pro ...

... quod domum ... grandiloquens ... Dei ... magna ...
... semper ... mansisse ... Sinai, magna ...
ad idolatriam ... quod omne ... sic ...
... quod ... facere ... Christus ... secundo ... dominus ...
... dominus ...
... fari ... ut ...

... publica ... pro ... ut ...
... Sept ...
... dominus ... ut ...
... dominus ... quod ... iniquitate ...
... comunicabiliter ...
... filiae suae ...

... ordinis
Quod quilibet Abbas ... absolvere ... suos monachos a vinculo ...
... excomunicationis. fol. 6.
Capitulum generale ... dispensare in irregularibus ...
irregularitas non observatis ... fol. 12.

Abbates possunt committere prioribus suis vices suas
absolvendi in absentia sua, monachos ... ab ...
... manum in ipsos violentam ...
... fol. 25 ... aliis ... praesentes ... fol. ...
Quod monachi nostri ... ad examen ... pro ...
... ad ordines, ... voluerint ... ad ...
... fol. 20

14

Nov 1942

DIJON

PETER METLINGER

JOANNES DE CIREYO. Privilegia Ordinis Cisterciensis. July 4, 1491.

*Hain *13,367; Stillwell P893.*

Printed with gothic types, in quarto form, 35 lines to a page. It has 200 leaves, the first and last blank; the first blank is lacking. The size of a leaf is 197 × 136 mm., and the printed text measures 152 × 101 mm. Decorative woodcut initials. Bound in red morocco by Rivière.

THE book is, as the title indicates, a collection of privileges granted to the Cistercian Order. "We, Brother John, abbot of the Cistercians," the preface begins, "considering with deep sorrow how our holy order is in these sad times disturbed and wounded almost everywhere on earth, and how its papal and royal privileges and liberties are impugned and infringed and thus the discipline of the rule is for the most part nullified, have applied our thoughts to a possible remedy . . . Hence we have had excerpted and copied from the Cistercian archives, and here printed, in the year 1490, certain of the apostolic and royal privileges given to the order, both old and new." The abbot gives warning that "to avoid the tricks and frauds which often arise and are spread abroad by disturbers of brotherly peace and concord," no volumes are to be accepted as genuine save those issued with the signature of Brother Conrad of Leonberg, of the monastery of Maulbronn, then serving as his secretary, or some one else appointed by the abbot. The publication had to be treated with the utmost discretion. No copy could be sold or given away except to Cistercian convents.

The series of privileges begins with that granted by Pope Paschal II on April 19, 1100. It declares the Cistercian abbey to be under the special protection of the apostolic see and orders that no one is to disturb the "new monastery," thus ending the controversy between the Cistercians and the monks of Molesmes. The last papal privilege was issued by Pope Innocent VIII in August 1489. This enjoins upon all abbots, priors, and monks that they wear the habit of the order, and no other, in the monastery as well as out.

A typical royal privilege is the one granted by Philip of France in 1304. It gives permission to the order to hold in perpetuity all property acquired by it, whether in fee, indirect tenure, or absolute ownership. It also exempts the order from the jurisdiction of the secular courts. There are similar grants from other rulers, among them King Béla of Hungary.

It was in 1098 that Robert, abbot of Molesmes, grieved by the corruption which pervaded the Benedictine Order, sought retirement with a few companions in the solitude of Citeaux, twelve miles south of Dijon, and began to build a new monastery. A year later he was called back by Pope Urban II to Molesmes, but the prior Alberic stepped into his place, and it was upon the petition of the latter that Paschal II, the new pope, issued his privilege to the new abbey. The monks of Citeaux (Cisteaux, the Latin *Cistercium*) thereupon constituted themselves an order, similar to the parent Benedictine, but of stricter observance. And their influence soon spread far and wide. St. Bernard's entrance into their rank, especially, signalled the beginning of an extraordinary growth. By the middle of the twelfth century the Cistercians had more than three hundred abbeys, many of them in England, Spain, Austria, and other countries. Like the Benedictines, they were, and are, greatly interested in education. And since labor in the fields was one of their duties, they contribute substantially to the development of agriculture.

The first leaf of the book is occupied by two full-page woodcuts. The first shows the monks and nuns of the Cistercian order sheltered by the mantle of the Virgin; the second, the pope giving his blessing to members of the order, with SS. Robert, Alberic, Stephen, and Bernard in the foreground.

The *Privilegia* was the first dated book produced at Dijon. Peter Metlinger and his associates came to the city upon the invitation of the abbot Joannes de Cireyo (Jean de Cirey), who established them in the guest-house of the order, called Petits Citeaux. Thus the press was really private. The types were originally supplied by Johann Amerbach of Basel, whose connection with Metlinger has already been noted. The two woodcuts of the *Privilegia* as well as the ornamental initials were cut by a certain Wilhelm, one of Metlinger's craftsmen.

The Library's copy, like all other copies, contains the signature of Conrad Leonberg. It is more than a signature; elaborate flourishes cover the whole width of the page. But the handwriting of Conrad Leonberg (Leontorius) is in itself a thing to treasure, for he was a distinguished scholar. A good Latinist and a student of Greek, he also learned Hebrew, convinced that it was necessary for a thorough understanding of the Bible. Undoubtedly he had a hand in the compilation of the present volume. At any rate, he contributed an address to the reader, written in thirty-four lines of elegiac verse. The last blank leaf is covered with manuscript notes in a contemporary hand.

Bought in April 1942.

married to her nephew, Petronius Probus.

The book was published by Jean Bouyer, the first printer at Poitiers, in partnership with Guillaume Bouchet. Bouyer was a prolific printer, to whom Antoine Claudin, in his monograph on early printing at Poitiers, attributes over forty incunabula, yet without mentioning the *Cento Virgilianus*. The title-page consists of a large and interesting printer's mark. In the upper half, two angels hold the coat-of-arms of St. Hilaire, in reference to the fact that it was under the auspices of Bertrand de Brossa, a canon of St. Hilaire-le-Grand, that Jean Bouyer began printing. In the lower half are the initials of the two printers, whose names are also fully spelt out on two rolls stemming from a tree; at the root of the latter an ox and a goat are grazing, the first standing for Bouyer (*Bover* or *Bovyer*) and the second for Bouchet (a diminutive of *bouc*). A motto in the frame is a reminder that at the end of one's work one owes praise to God for His grace and mercy. On the reverse of the title-page, the woodcut of a hand depicts methods of scansion.

The *Privilegia* was the first dated book produced at Dijon. Peter Metlinger and his associates came to the city upon the invitation of the abbot Joannes de Cireyo (Jean de Cirey), who established them in the guest-house of the order, called Petits Citeaux. Thus the press was really private. The types were originally supplied by Johann Amerbach of Basel, whose connection with Metlinger has already been noted. The two woodcuts of the *Privilegia* as well as the ornamental initials were cut by a certain Wilhelm, one of Metlinger's craftsmen.

The Library's copy, like all other copies, contains the signature of Conrad Leonberg. It is more than a signature; elaborate flourishes cover the whole width of the page. But the handwriting of Conrad Leonberg (Leontorius) is in itself a thing to treasure, for he was a distinguished scholar. A good Latinist and a student of Greek, he also learned Hebrew, convinced that it was necessary for a thorough understanding of the Bible. Undoubtedly he had a hand in the compilation of the present volume. At any rate, he contributed an address to the reader, written in thirty-four lines of elegiac verse. The last blank leaf is covered with manuscript notes in a contemporary hand.

Bought in April 1942.

MILAN

CHRISTOPHER VALDARFER

AMBROSIUS. De Officiis. [With other tracts.] January 7, 1474.

*Hain *910; B.M.C. VI, 725; G. W. 1611; Stillwell A498.*

Printed with roman types, in quarto form, 28 lines to a page. It has 128 leaves; the size of a leaf is 234 × 157 mm., and the printed text measures 154 × 98 mm. Large initials painted in red and blue. The opening page has an historiated miniature showing the saint in his pulpit.

ST. AMBROSE'S *De Officiis* is the first comprehensive Christian treatise on morals, and such is a landmark in the early history of Christianity. It is modelled on Cicero's well-known work of the same title. Ambrose's treatise, however, is original in its fundamental conceptions. The Bishop of Milan had his purpose clearly in mind. "The fact that Panaetius among the Greeks and Cicero among us have already dealt with the subject," he stated, "will in no way deter me from discussing the question." And further: "This treatise of ours is not superfluous, seeing that we and the philosophers reckon duty by different standards." Cicero wrote for the instruction of his son Marcus, while Ambrose addressed himself to his spiritual sons, the priests. Even his use of the term "officium" is justified among Christians; for speaking about Zacharias the Gospel itself uses the word.

in the year 1490, certain of the apostolic and royal privileges given to the order, both old and new." The abbot gives warning that "to avoid the tricks and frauds which often arise and are spread abroad by disturbers of brotherly peace and concord," no volumes are to be accepted as genuine save those issued with the signature of Brother Conrad of Leonberg, of the monastery of Maulbronn, then serving as his secretary, or some one else appointed by the abbot. The publication had to be treated with the utmost discretion. No copy could be sold or given away except to Cistercian convents.

The series of privileges begins with that granted by Pope Paschal II on April 19, 1100. It declares the Cistercian abbey to be under the special protection of the apostolic see and orders that no one is to disturb the "new monastery," thus ending the controversy between the Cistercians and the monks of Molesmes. The last papal privilege was issued by Pope Innocent VIII in August 1489. This enjoins upon all abbots, priors, and monks that they wear the habit of the order, and no other, in the monastery as well as out.

A typical royal privilege is the one granted by Philip of France in 1304. It gives permission to the order to hold in perpetuity all property

